

Tablet

ISTORIA ROMÂNILORŪ

CURSŪ FĂCUTŪ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI

DE

D. PROFESORŪ V. A. URECHIA

II

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE ALŪ ACADEMIEI SPANIOLE, ALŪ INSTITUTULUI ETNOGRAFICŪ DIN PARIS, ȘI ALŪ ALTORŪ DIVERSE SOCIETĂȚI ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŪ ALŪ ATENEULUI ROMÂNŪ, ETC.

PUBLICATŪ,

SUB DIRECȚIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŪ DE STUDENȚI AI FACULTĂȚEI DE LITERE DIN BUCURESCI,

D-RA P. CIOFLAN, DD. G. P. CIOCĂNEL, CARPINŪ-GEORGESCU,
M. DRAGOMIREȘCU, CRISTEA, ENĂCHESCU, GHIMUȘI, D. IOTTA, I. MOLDOVANŪ,
S. MEHEDINȚI, RIGA, RĂDULESCU ȘI AL. VERNESCU.

SĂRIA DE VOLUME PENTRU 1774—1786.

TOMULŪ II.

BUCURESCI

LITO-TIPOGRAFIA CAROL GOBL

16, STRADA DOAMNEI, 16

1892.

PrețulŪ în librărie, 12,00. — În abonamentŪ, 10,0

BIBLIOTECA CENTRALA
A
UNIVERSITAȚII
DIN
BUCUREȘTI

No. Curent 7198 . Format

No. Inventar 10717 Anul

Secția Raftul

Inv. A. 34.318

Inv. 7198.

ISTORIA ROMÂNILORŪ

CURSŪ FĂCUTŪ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI

DE

D. PROFESORŪ V. A. URECHIA

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, MEMBRU CORESPONDINTE ALŪ ACADEMIEI SPANIOLE, ALŪ INSTITUTULUI ETNOGRAFICŪ DIN PARIS, ȘI ALŪ ALTORŪ DIVERSE SOCIETĂȚI ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŪ ALŪ ATENEULUI ROMÂNŪ, ETC.

PUBLICATŪ,

SUB DIRECȚIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŪ DE STUDENȚI AI FACULTĂȚEI DE LITERE DIN BUCURESCI,

D-RA P. CIOFLAN, DD. G. P. CIOCÂNEL, CARPINŪ-GEORGESCU,
M. DRAGOMIRESCU, CRISTEA, ENĂCHESCU, GHIMUȘI, D. IOTTA, I. MOLDOVANŪ,
S. MEHEDIȘI, RIGA, RĂDULESCU ȘI AL. VERNESCU.

SERIA DE VOLUME PENTRU 1774—1786.

TOMULŪ II.

DONAȚIUNE

BUCURESCI

LITO-TIPOGRAFIA CAROL GÖBL

16, STRADA DOAMNEI, 16

1892,

671

BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITĂȚII
BUCUREȘTI

BIbliOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂRI
BUCUREȘTI
COTA 197198

CONTROL

1961

L

RC 162/04

B.C.U. Bucuresti

C10717

1786

În decursul Tomului I-iu asupra aniloru 1774—1786, amu adusu numeroase documente în sprijinulu afirmațiuniloru nóstre, totuși nu amu cuprinsu atâtea câte aveamü în posesiunea nóstră, căci ne-amü temutü, că prin înșirarea lorü bucăteamü prea multü șirulü narațiunei și decü amü promisü a le da în anexă la acestü locü, împreună cu unele isvóre și unele fântâni inedite, séu pușinü cunoscute.

Iată ce misiune are decü acéstă parte a lucrărei nóstre.

V. A. Urechii.

La pagina 7.

Răposatul Papiu Ilarianu a publicat mai întâiu scrierea lui Dionisie Eclesiarchul în «Tesaurul de monumente» (Tom. 2, pag. 159.)

Editorele lui Dionisie, în nota de la pag. 159 a Tesaurului țice că: «cine era Dionisie Eclesiarchul, nu puturăm afla. Din unele pasage ale Croniceii pare a fi fostu de peste Oltu.»

Astăđi se scie ceva mai multu despre Dionisie. Decă chronografulu sêu l'a scrisu Dionisie pe la 1814, elu ne este deja cunoscutu ca scriitoru și caligrafu bunu, încă de la 1786. La data acêsta, pe timpul episcopatulu lui Filaretu, la Rômnicu, Dionisie era Eclesiarchu alu Episcopiei de acolo. Filaretu l'a însărcinatu să copieze documentele episcopiei în condică specială, ceea ce Dionisie făcu la 1786. Din textulu mai multor notițe autografe, din cuprinsulu condiceia cesteia — de care mai întâiu a datu informațiuni P. S. Episcopulu Ghenadie alu Rômniculu (1), — se adeverește acêstă informațiune ce dăm și noi.

Eată prima notiță, care este ca o precuvântare a lui Dionisie, la condica *metócelor* Episcopiei :

«Sfinta și dumnezeesca Episcopie a Rômniculu Noulu-*Severin*u, în ȃilele stăpânirei Măriei Sale Prea lumatulu și Prea Înălțatulu nostru Domnu Iu, *Mihai*u *Constantin*u *Sufu Voievodu*, din darulu sfintulu Duhu, avendu păstoru, cuvântătoarei turme lui Hristosu, pe prea Sfinția Sa iubitorulu de Dumneđu părintele nostru, Kiriu Kir *Filaretu*, ocărmuindu și bine povățuindu încredințata Sa

(1) Veđi broșura «Archiva Episcopiei Rômniculu (Noulu Severin)» — de Ghenadie alu Rômniculu — 8°, Bucuresci 1889.

turmă, atât spre folosul vieții trupesci, cât și spre folosul mântuirii sufletesci, din care bunătăți ale prea Sfinției Sêle, sporindu-se și întemeindu-se atât Sfânta Episcopie cât și toate metoșele cele închinare Sfintei Episcopii, cu bogate și vrednice de laudă lucruri. După aceste vrându prea Sfinția Sa, ca și în urmă ceî ce după vremi voru fi orânduți de Dumneșu *Arhieriei* acestui scaun, să fie odihniți. Cu înțelepciune au socotit prea sfinția Sa, ca toate chrisóvele, cărți de danie, zapise și alte scrisori trebuincioase ce le are Sfânta Episcopie, pentru stăpânirea moșiilor, și alte câștigate lucruri, cum și ale tuturor metoșelor Sfintei Episcopii, să se scrie la condică, ca să se pótă mai cu lesnire a se păzi la Sfânta Episcopie, căci din scrisori după vremi învechindu-se, și neputându-se a înțelege, sau dintru alte întâmplări repundu-se, dintru care i-se pótă pricinui mare stricăciune și pagubă sfintei case. Intru acéstă vreme aflându-mă și eu sluga prea Sfinției Sêle, mi s'au poruncit de către prea Sfinția Sa prin dumné-lui logofétul Nicolae al Sfintei Episcopii, ca să scriu aceste toate la condică. După care prea cinstită poruncă, următoru fiindu, primindu dela dumné-lui, numitele scrisori, precum le-au aședat la număr a fiesce-căruia moșie deosebite, prin cât mi-au fostu puțința m'am nevoit și le-am scrisu, atât și unele cărți fiindu slovenesci le-am tâlcuitu. Dar fiindu-că slăbiciunea firei ceî trupesci, care stăpânesce pre totu omul, nu m'a lăsat a mă arăta vrednicu, fără de greșelă, am îndreptat la margini, iarăși cu a mea slovă. Pentru care atât stăpânului meu, cât și altora ce voru cunoșce greșalele mele, cu totă pleacăciunea mă rog, și ceru iertăciune, căci nu din voie s'au întâmplat, ci din neputința firii m'am alunecat în smintelă.»

Februarie 10, lét. 1786.

Dionisie Eclisiarchă.

Pe fóia 520 a condiceî este acéstă a doua notiță :

«Sciință să fie, cum că mai la urmă, scriindu-se într'acéstă condică, adică, hrisóve, zapise, dani, și alte scrisori, pe care scrisori puindu-le la orânduială după curgerea pricinei lor, pe unele locuri nu s'au ajunsu hârtie, a fi din (legătura) condiceî, ci s'au mai adăogat nisce foi, care foi se va vedé însemnate toate cu unu număr, însemnându-se într'adinsu, pentru ca să nu se strice numărul celor-lalte foi. Decî ca să nu fie vre-o bănuială, de către ceî ce voru cerceta condica, am însemnatu pricina acelu număr, întru acéstă deosebită fóie.»

1786, Octobre 10.

Dionisie Eclisiarchă.

Iar de la 519 Mitropolitul Grigorie adevărește în următorul chip autenticitatea documentelor, cuprinse în condică :

Grigorie Milostiin Bojiin Archiepiscopu și Mitropolitu alu Ungro-Vlachiei.

«Acéstă condică s'a făcutu, în zilele Măriei Sale prea Înălțatului nostru Domnă Ioh, Mihai Constantină Suțulu Vvd, după hrisóve i zapise, și scrisori de moșii și alte acareturi ce le are Metóșele Sântei Episcopii Rómnicu, care pentru a-și avé tótă credința, și a puté sluji în tótă vremea, la orí-ce întem- plare de arătare, întocmai cu însuși hrisóvele, și cărțile după care s'a scosú, aú făcutu cerere către Măria Sa, Sfinția Sa iubitorul de Dumneđeú, fratele Episcopu Kir Filaret, de a se întări cu pecete domnescă, și de către Măria Sa s'aú orénduitu la noi, ca să se probáluéscă întâi de noi. Decí din mai înaltă poruncă Măriei Sale, probáluindu-se de noi tóte de ríndú și fiindú întocmai după cele adevărate scrisori, spre încredințare, amú întăritú acéstă condică, punéndú pecetea nóstră la fiesce-care fóie din josú.»

1786, Februarie 29.

Grigorie alu Ugr.

Despre *Dionisie Eclesiarchulú* a pomenitú D. Hasdeu în «Cuvente din Betrâni (1).»

Notă la paginile 21 și 25.

Prețioase informațiuni aflămú despre Manole Giani Rosetú și despre evenimentele din urmă ale vieței lui, ca Domnă alú Moldovei, în minunata carte «*Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλίον Η', Θ, καὶ Ι ἧτοι τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν* (1453—1789) (ex χειρογράφου ἀνεκδότου τῆς ἱερας μονῆς τοῦ Σινᾶ), publicată de Archim. Germanos, Afthonides Sinaitulú în Constantino- pole (8°—1870).

În timpul războiului dintre Turcia și Rusia, la 1769, boerii moldoveni și munteni dându-se în partea Muscalilor «aflându-se (la Constantinopole) despre intrarea Rușilor la Iași și la Bucuresci, Muftiul Osman Mullas dete fetvă de robire a Moldovenilor și Muntenilor ca necredincioși Turciei.

(1) (T. I, pag. 22). Elú este «omú nu fără cunoștințe și cu multă deprindere la cetirea chrisóvelorú și zapiselorú.»

«Între boerii curței lui Ghica se afla și Manole Serdarul Constantinopolitan, fiul clericului Τζαννῆ (de unde: *Giani*). Acesta era Cai-macamū alū Craiovei. Acesta aflându cele întemplate la Bucuresci începu a compeți domnia Munteniei, prin mijlocirea lui Vidrio-Valisti-Kapi-Kirani (căruiia îi promise 100 pungi) și prin mijlocirea lui Rusciucli Celebi Aga (căruiia totū pe atâția bani îi promise). Și dându bani și la cadii de pe marginea Dunării, a luatū de la dînșii cărți de recomandare că a păzitū cu credință cele cincī județe oltene de năvălirea Cazacilor. Aceste cărți fură îndreptate către Vizirulū Moldovangi, împreună cu asigurările lui Kapi-Kirani și ale lui Celebi-Aga, cari adăogaū că, dacă se va da lui Manole domnia, după dorința lui, boierii vorū isgoni pe Muscali din Bucuresci (1).

La anulū 1770 mai citimū că Vizirulū Moldovangi întru aceste e mazilitū și înlocuitū cu Halil-Pașa.

Noulū Vizirū Halil-Pașa primesce scrisori de la Kapi-Kirani și de la Celebi-Aga, recomandându din nou pe Giani cu asigurare, că dacă Manole se va face Domnū alū Valachiei, elū va serie boerilorū să gonescă de acolo pe Ruși și va fi ascultatū. Halil-Pașa avea de gândū să facă Domnū pe Mateiū-Vodă, dar vĕdĕndū acĕstă făgăduință, a chematū pe Manole Giani la Babadag, și auĕindū și din gura acestuia aceleasi făgăduințe, a povĕțuitū pe Manole, și a poruncitū ca elū să mĕrgă cu Rusciucli-Celebi-Aga la Bucuresci cu ôste și să îndemne Manole pe boeri prin scrisori să isgonescă pe Muscali, și să dea ajutorū ôstei turcesci spre realizarea acestui scopū. Manole plĕcă la Rusciuc și trecĕndū Dunărea la Giurgiu cu Celebi-Aga și cu 13.000 de Turci, pornesce spre Bucuresci. Pe drumū Manole întălnesce nisce țĕrani și serie prin mijlocirea lorū boerilorū valachi îndemnându-i să se unescă cu ôstea turcescă

(1) Γνωσθείσης τῆς ἀλώσεως Γκασίου καὶ Βυκουρεστίου ὁ μισφτής Ὁσμάν-Μυλλᾶς ἔδωκε ψεσθᾶν νά σκλαβωθῶν οἱ Βλαχοὶ καὶ Πογγᾶνοι ὡς ἀποστᾶται.

Ἐν τούτοις ὁ Μανόλης Σερδάρης Κωνσταντινουπόλιτης, εἰς τῶν ἀδελικῶν ἀρχόντων τοῦ Γκίκα, υἱός τοῦ κληρικοῦ Τζανῆ, ἦτον εἰς τὴν Κραϊόβαν καὶ μιανᾶμης· οὗτος μαθὼν τὰ γένομενα ἐν Βουκουρεστίῳ, ἤρξατο ζητεῖν τὴν ἀθηντεῖαν τῆς Βλαχίας μετὰ τὸ μέσον τῆς Βίβιν Βαλασῆ Καπί-Κιρανῆ (ὃ τινι ὀπέσχετο καὶ 100 πογγεῖα,) καὶ τοῦ Ῥωστικῆ Τζελεπή-αγά, (ὃ τινι ὀπέσχετο ἄλλα τσοα), καὶ δωροδοκῆσας καὶ τοὺς καθῆδες τῆ Παραδονάβη ἔλαβε παρ' αὐτῶν ἰλάμια τῶ ὅτι ἐφόλαξε τὰ πέντε καθλίκια τὰ πέραν τῶ Ὀλτεσ ἀπὸ τῆν ἐπιδρομῆν τῶν Καζάκων. . . . Ἐστάλησαν τοῖνον εἰς τὸν Μολδοβαντζῆν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα μετὰ τῆν ἐπιβεβαίωσιν τῶ Καπί-κιράνη καὶ Τζελεπή-αγά, οἱ τινες ἔγραψαν καὶ τὸ, ἂν δοθῆ ἡ ἀθηντεῖα εἰς τὸν Μανόλην θέλουσιν διώξει οἱ ἀρχοντες τοὺς Μοσχοῦς ἀπὸ τῶ Βυκουρεστί.

ca să gonască de acolo pe Muscali, făgăduindu-le felu de felu de recompense, de-lu voru asculta, iar la din contră făgăduindu-le pedepsele cele mai grozave. Țăranii, cari se duceau la Bucuresci, cu scrisori erau în număr de 40 de cărauși, trecu 12 zile și nu vine nici un răspuns. Manole Giani, neprimindă nici un răspuns, plăcă cu óstea sa grabnică asupra Bucurescilor.

Pe câmpul în fața mănăstirei Văcăresci, elu întâlnește unu micu corpă de Ruși. Se începe o luptă crâncenă, iar o parte de Turci, creșându victoria sigură, intră în Bucuresci, pe la podul Calii. Aici însă îi întâmpină armata rusescă din Bucuresci, îi bate cu desăvârșire și-i fugărește. Fugarii, ajungându la Văcăresci, găsescu că ai loră se bată încă cu corpul rusescă.— De fugă și de ostenelă, îi apucă o panică înfricoșată, fugă și se împrăstie în tóte părțile. In zadară Celebi-Aga se cărcă să adune și să îmbărbăteze óstea sa : nimeni nu-lă ascultă. Neavându ce face, fuge și elu cu ei împreună, ajunge la Giurgiu și trece fugindă la Rusciuc, de unde Celebi-Aga scrie vizirulu Halil-Pașa, că óstea sa neavându artilerie n'a voită să stea la luptă. Vizirul Halil-Pașa chiamă din noă pe Manole Giani la Babadag, îi dă firmană să cărmuească cele 5 județe ale Craiovei și titlulă de Vlah-Bei (Domnă ală Valachiei). Din acea și Manole a luată numele de *Manole-Vodă* (1).

Vizirulă scrie Sultanulu (ca și Constantină Vodă Mavrocordată mai înainte),

(1) De și învinsă la Văcăresci de Ruși, Manole căpeta de la Viziră firmană să ocărmuească cele 5 județe ale Craiovei și titulatura de Vlah-Bei. («τὸν δὲ Μανόλην μετοπεφάμενος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ Παπάδαγ πάλιν τὸν ἔδωκε φερμάνι νὰ διοικῆ τὰ πέντε καθιλιχία τῆς Κραϊόβας τίτλῳ τοῦ Βλάχ—πέτη.»)

Din puținele acte ce cunoșcemă de la Manole Vodă, s'ar păre că elu însuși nu cuteză să pórte titlulă vechiloră Domni ai Munteniei: «*Domnă Ugro-Vlahiei*» ci își dicea numai „*Manulă Voevodă*“ ori: «Milost. Boj. Iă Manole Rosetă VV. *Господи́нь.*» Așia este în unu actă din 1770 Aprilie 7 în posesiunea D-nei Macedonski, scrisă în Craiova și în cuprinderea următoare:

«**Млѣ. в. Іѡ** Manoilă Rosetă VV. **Господи́нь Давă гвѣдѣ.** De vreme ce Manole Cluceră ce a murită, avându o moșie a lui, anume Goescii Sud Doljă, care moșie a fostă cumpărată de dînsulă și după mórtea lui rămăindu-i datore la neguțătorii turci, acei neguțători aū apucată pe Sultana, soția lui, ca să plătescă banii; dar ea neavându altă putere cu ce să răspundă, a vîndută mai sus numita moșie Nicăi Bogasierulu din Craiova stătătore. Pentru care moșie a fostă mai dată mai multă încă 300 lei, totă pentru datoria Clucerulu Manole. Decă ca să pótă stăpâni Nica Bogasierulă acestă numită moșie, îi întărimă stăpânirea cu acestă carte a Domniei mele ca să o stăpânescă cu bună pace atătă de către nêmulă Clucerulu Manole și ală Sultanei soției lui, cât și de către alții ce voră dice (**заче**) că aū datorie la Manole Clucerulă, fiindăcă acestă moșie a cumpărată o Nica Bogasierulă de față *aicea* în Craiova cu bună și odihnită tocmelă și prin sciuta Domniei mele și de către nimeni nici un felu de supărare să nu aibă. **Голнкв писак гвмн.**»

că Valachiï nu l'au ascultatŭ și că ei s'au unitŭ cu Rușii. Indată eși o a doua fetva și firmanŭ, că Moldovenii și Munteniș să fie robișii cu copiii și cu femeș ca antarșii și hainș după care Tătarii năvălescŭ peste ținuturile Moldovei Lăpușna și Orhei, robescŭ unii din Moldoveni, iar Turciș de pe malurile Dunărei trecŭ, prindŭ și ducŭ în robie o mulțime de Munteniș. Atunci s'au sculatŭ Mitropolitii și boerii Moldovei și ai Valachiei și au mersŭ la Petersburg rugândŭ pe împăratēsa să-i scape de robia și de torturele Turcilorŭ. Aceste sunt, ȕico Ipsilante, fructulŭ setei de domnie a lui Manole Giani (Μανόλη Τζαννής) (1).

Manole Vodă (Giani) cere dela Patriarchulŭ Theodosie să trimită ekdosis spre a rânduï pe episcopulŭ Rômniculŭ Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahiei, fiindŭ-că Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei Grigorie se dusesse la Petersburg, în deputațiune la împăratēsa Ecaterina, cum amŭ ȕisŭ mai susŭ. Ekdosis se face; dar Manole Vodă n'a apucatŭ a fi unsŭ de Domnŭ, căci Rușii venindŭ înapoi l'au datŭ afară.

Manole Vodă a fostŭ scrisŭ și boerilorŭ cari fugiseră la Brașovŭ spre a scăpa de robia Turcilorŭ sub protecțiunea Mariei Teresa, muma împăratului Iosif, a cărei apanagiŭ era orașulŭ Brașovŭ, sfătuindu-i să se întorcă în Bucuresci, să se pocăescă și să reintre în ascultarea Sultanului; dar boerii au refusatŭ neîncreȕându-se în făgăduințele lui. Manole Vodă Giani primindŭ rēspunsulŭ de refusŭ alŭ boerilorŭ, le-a confiscatŭ moșiile și le-a împărțitŭ enicerilorŭ *de la Vidinŭ*.

Generalulŭ Tolstoi se răpede contra Bucurescilorŭ; bate cumplitŭ oștirea turcēscă a lui Rumeli-Valisi și Manoli Vodă Giani, lângă podulŭ din fața mōnăstirei Plumbuita; apoi bate corpulŭ lui Rumeli-Valisi și gonesce pe Rumeli-Valisi care se închisese în mănăstirea Văcăresci, și în ȕiua de 6 Novembre se face stăpânulŭ alŭ Bucurescilorŭ. Manole Vodă fuge la Craiova.

La sfirșitulŭ lui Decembre unŭ corpŭ de oște rusēscă plēcă la Craiova, bate cu desēvēșire pe Manole Vodă Giani și pe aliașii săi turci de la Vidinŭ. Manole Vodă fuge și neputēndŭ trece Dunărea ca să scape la Vidinŭ, fuge în Ardēlŭ. Se adaogă, că pe cāndŭ Manole Vodă a intratŭ în Bucuresci ca unŭ felŭ de Domnŭ, elŭ a scrisŭ la Ȧarigradŭ și a rānduitŭ Capukehaiale ale sale pe Antiohŭ Muruzi, și pe Bibică, ginerele lui Antiohŭ Muruzi și vērŭ alŭ sēu, și pe Iancu Gerahŭ, fiulŭ Gerahului Anastasiŭ; dar Sultanulŭ Mustafa n'a vrutŭ să primēccă aceste Capukehaiale.

(1) Iată cum scrie împăratēsa Ecaterina lui Voltaire, la 18 Februarie 1770, despre acestŭ Manole Vodă. «Le sultan avait fait un nouvel hospodar *in partibus infidelium*, auquel il avait ordonné d'aller avec une armée innombrable se mettre en possession de Bucarest: il ne trouva que six à sept mille hommes avec lesquels il fut battu, comme il faut, au mois de Janvier, et il pensa être fait prisonnier. La semaine passée j'ai reçu la nouvelle de la prise de Giorgione sur le Danube, et de la défaite d'un corps turc de seize mille hommes sous cette place». (Euvres de Voltaire, Tom. 51, pag. 317.)

Din Ardélü Manole Vodă trecëndü Dunărea, s'a dusü la Bolgradü, și dândü scire vizirului Silihtanü-Mehmet-paşa despre venirea sa prin Gheorghe Manu, trämisulü sëü, fiulü medicului Mihailü Manu, a primitü ordinü să stea la Nicopole, unde a și statü până la încheerea păcei (1).

Note la pagina 25.

Despre neînțelegerile pentru alegere de Domnü la Munteni scrie Atanasie Comnenü Ipsilante :

«Românii nu se învoiaü ca să alégă unü domnü päminteanü conformü cu pronomiile de alegere. Cei mai mulți din Moldoveni au cerutü pe fostulü domnü, Gr. Al. Ghica, decî și pentru a satisface cererea lorü și după stäruințele Regelü Prusiei s'a numitü domnü Alex. Ghica, care se afla captivü la Bucuresci. Iar în Țera Romänescä, caimacamulü Izet-paşa mai cu sëmä prin voința, consimțimentulü și îndemnulü lui Ahmet-Effendi prea influinte pe lângä Sultanü, a datü domnia dragomanului Alex. Ionü Ipsilante și în loculü lui a fostü făcutü dragomanü la urdie bëtränulü Scarlatü Caragea, dar după stäruințele lui Ahmed Effendi iazigiulü s'a numitü dragomanü alü Porței Constantinü Moruzi.

«Aü venitü în Stambulü boeri Vlahi și Moldoveni ca să întärescă prin *Hatti-şerifü* privilegiile acordate patriilorü lorü în tractatulü de pace, și aü trasü la d. Petersoff, prin care era să se facä *Hatti-şerifulü*. Pe acești dar boeri Valahii i-a înduplecatü S. Pörtä ca să primescä ca Domnitorü alü lorü pe Alex. Ipsilante, și aü răspunsü cum că-lü

(1) Veđi și documente vechi diplomatice, Archiva Statului, Bucuresci. 1770—1774, No. 45, 46, 47, 48, 49, (Manole), 50 (Manole) și proclamația lui Rumianțovü contra lui Manole.

Am adusü în cursulü nostru pentru anii dinainte de 1774, și alte documente relative la Manole Vodă. Intre acele unulü din 29 Iulie, 1773, o proclamațiune a lui Petru Rumianțovü, în traducere romänă către toți locuitorii Moldovei, Valachiei, Basarabiei și Banatului Craiova ca să n'asculte de Manole Vodă, aliatü cu Turcii. Mitropolitulü Grigorie inainta proclamațiunea către protopopolü Lazärü din Teleormanü ca s'o publice in sate.

Veđi actulü No. 50 din secțiunea diplomatică de la Archiva Statului.

Veđi și celü cu No. 49, (1771 Aug. 13) care e originalulü răspunsü alü Comitelü Rumianțovü către clerü și boeri asigurändu-i de ocrotire cu oștirii rusesci și să nu. credä sgomotele răspändite despre intrarea Turcilorü în țerä cu Manole Vodă.

Veđi darea de sëmä făcutä de d. Alex. Papadopolü-Calimachü despre cartea lui Alex. Comnenü Ipsilante, în seria II, Tom. II, pe 1889, Analele Academiei, pag. 455.

primescū. Atunci s'a trāmisū la Rumianțoff Vasif Ahmet-Effendi, care i-a înmānatū 200 de pungī din partea lui Alex. Vodă, și astū-felū s'a înduplecatū să-lū primescā ca Domnitorū alū Vlahiei, după dorința boerilorū Vlahi aflați în Stambulū, ȓicēndū lui Vasif-Effendi cā s'a păstratū privilegiulū alegerei, de óre-ce acești boeri exprimā dorința tuturorū boerilorū din Vlahia.

« Domnitorulū Vlahiei Alex. Ipsilante a cerutū îndatā dela Patriarchulū Sofronie St. mōnăstire din insula Halki, cu hramulā St. Fecióre, ȓisā și Kamariotisa, promițēndū cā are să o doteze și să restaureze casele și chiliile de acolo, carī erau aprópe să se ruineze; s'a făcutū deci unū actū de către Sinodū, scrisū pe membranā, prin care s'a datū acēstā mōnăstire în stāpānirea și plenipotența lui Alexandru, și după dreptulū de succesiune și în plenipotența tuturorū descendențilorū sēi.» ᾿Αθανασίου Κομνηνοῦ ᾿Υψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλίον Η' Θ' καὶ Γ' ἦτοι τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν (1453—1789) 8°. Constantinopole 1870.

Anexa la pagina 27.

Alaiulū întocmitū de însuși Alex. Ipsilante, în ajunulū intrārei sēle solemne în Bucuresci la 3 Februarie 1775, cum și alaiulū Dómnei sēle, sunt din cele mai vechi ce cunóscemū. Amū aflatū unele în o condicā domnescā a domniei lui Alexandru Ipsilante ce se conservā la Archiva Statulūi.

Acēstā condicā, ca și tóte cele următóre sunt scrise *in-folio*, pe hārtie ordinarā grósă, tricapelă. Cea din condicele următóre pare fabricatā chiar în țērā la fabricele întocmite de Lazărū vameșulū. Conservarea acestorū condici este cam próstă.

Cond. No. I, începe cu tarifulū vamalū întocmitū în 1775, după tarifulū din 1767 întocmitū de Alex. Scarlatū Ghica. Codicele cuprinde documente din 1775—1782 și cuprinde 126 file scrise.

Cond. No. II, cuprinde 153 file, numerotate în 1839 de comisiunea documentalā. Aceste sunt acte din 1775—1776.

Condicele III, IV, cuprindū anaforale și mai multe acte de afaceri particulare.

In cond. No. II, este alaiul obicnuit al Domnitorului (pag. 36—41) și al Dómei la ocasiunea eșirei întru întempinare a unui *solu* rusesc, Repnin, care mergea la Constantinopole. Dămă aci, avându a mai da ceva mai departe și altele, alaiurile tipice:

Alaiul la intrarea lui Ipsilante. 3 Februarie, 1775.

Inainte stégul catanelor de țără, cu căpitanii și tóte catanele armați și călări.

După aceștia urmăză tóte isnafurile ce sunt sub Aga, călări, și apoi polcovnicul podurilor cu toți podarii înainte puși în două șiruri pe jos și cu securele pe umere.

Toți Polcovnicii Agiei călări și armați.

Vel Căpitanul cazacilor pămînteni armat și cu stégul său.

Talpoșii dorobăntesci cu chiverile, pe jos, cu stégul lor, și cu musica lor.

Căpitanul de dorobanți călare cu zapcii săi înainte, cu câți-va din brésla Armenilor, și cu stégul său.

Cazacii de agie, pe jos, cu musica lor.

Vênătorii asemenea, cu un edec al Agăi.

Căpitanii de Agie armați, îmbrăcați cu capoturi și călări.

Ceaușul Agiei cu Polcovnicul de Târgoviște.

Polcovnicul vênătorilor cu Logofétul Agiei.

Aga, pe cal frumos împodobit, cu căciulă de samur și cu contășu.

Stegarul cu stégul Agiei, cu mulți călări pe lângă el, fiind prapure.

Ispravnicul de oraș cu ai săi.

Brésla Spătăriei.

Baș-Beșléga cu toți neferii săi armați și călări.

Călărașii, spătăriei cu zapcii lor, călări totu câte doi.

Delii și tufecii cu odobașii lor.

Vel Căpitanul menzilor — cu Polcovnicul Spătăriei și Postelnicul cel mare.

Lefegii călări cu stégul lor.

Vel Căpitanul de lefegii cu zapcii săi.

Buciucul (jumătate de toi) spătăriei cu tobă și trâmbiță deosbită, și scutnicii Spătăriei armați.

Poterașii toți armați, călări, cu haine verzi deschise, cu funde la baretele lor din cap, și cu musica lor.

Seimenii armați, cu haine roșii, cu funde galbene la barete, cu stégulŭ mare, cu musică, și două edecuri ale Spătarului.

Căpitanii de Spătărie călări, armați, cu barete și capoturi roșii.

Polcovniculŭ de potiră, cu céușulŭ Spătăriei.

» » seimeni, cu acela de vênătorii.

Logofătulŭ Spătăriei, cu baș-bulucbașa.

Spătarulŭ celŭ mare.

Stegarulŭ cu stégulŭ, lefeșii cu prapurile și cu musicele lorŭ.

Zapciŭ de Divanŭ.

Aproșii vătășiei și ai céușiei, și toți copiii din casă ai vătășiei Divanului și ai vătășiei păhărniceilor.

Vătafulŭ de visterie

Vătafulŭ de păhărniceii.

Vătafulŭ de aproși, și Céușulŭ de aproși.

Brésla portăriei.

Portărieii pe josŭ cu stégurile lorŭ în șirŭ.

Portarulŭ alŭ doilea,

Și alŭ treilea

Portarulŭ celŭ mare.

Neguțătorii pămîntenii călări.

» de companie călări.

Starosteale de neguțătorii.

Lipcânii călări câte doi cu capiŭ lorŭ.

Și toți boerii pămîntenii călări câte doi, după haracterulŭ lorŭ, dela Cluce-rulŭ de Arie până la Banulŭ celŭ mare (1).

Brésla Armășiei.

Armășeii și Pușcașii pe josŭ câte doi.

Armașulŭ II

cu Armașulŭ III.

Armașulŭ celŭ mare.

Toți lăutarii pămîntenii.

Musica europeană.

Stégurile Domnescii.

Trâmbițele.

(1) Boerii de starea întâia pörtă căciulŭ de samurŭ; iar cei de starea doua conteșe și căciulŭ nalte și rotunde.

Tuiurile.

Iurucû-baeraculû.

Sacagiî după orînduială cu sacalele.

Salahoriî cămărășiei, pe jos, cu bastónele în mână.

Edecurile Domnesci, trase câte doi după orînduială.

Comisulû II

cu Comisulû III

Călărașii

cu Lipeanî

Vistierulû III

cu Postelniculû III

Logofetulû III

cu Logofetulû III

Logofetulû II

cu Logofetulû II

Pitarulû celû mare

cu Postelniculû II

Unû mare Clucerû

cu unû mare Căminarû

Beizadelele

Schiemni-agasi

cu Divan-efendisi

Unû céușû împărătescû

cu altû céușû

Unû checeliû împărătescû

cu unû altû checeliû

Iuzbașa

Treî satirașî

și treî satirașî

Iamacîi, Mataragiî

Mataragi-bașa

Alaî-céușlarû (1)

Fustașî

și iar Fustașî

5 căpitanî de Spătărie

5 căpitanî de Spătărie.

Orta-cusacû cu Tabla-bașa, (calulû domnescû)

și Orta-cusacû.

Iamacîi luî Saraci-bașa.

Saraci-bașa

Icî-oglandarû

Ceaușlarî.

Douî Cavașî.

Douî Has-ahîrlîi împărătesci.

Deli-bașa

Giuler-agasi

Baș-ciohodarulû

Tufecci-bașa.

Ciohodarî pedestri.

Unû peicû împărătescû

Altû peicû.

Ciohodarî

Ciohodarî

Tufecciî

Tufecciî.

Spătărarulû II cu sabia și
topuzulû**Domnulû.**Vătafulû de Divanû cu săgéta
și cucura

(1) Aceștia țin în mână ridicate în sus nisce cârje mici cu capete, clopoței și lăntișore de argintû cari se chiamă țuene.

Stégulŭ Domnescŭ cu S-ŭii Constantinŭ ŝi Elena (1) ŝi cu sânta cruce de o parte, iar de alta marca Domnescă.

Sangéculŭ împărătescŭ.

Copiii din casă cu prapurele împrejurŭ.

Cămăraşulŭ celŭ mare

Grămăticulŭ celŭ mare

Ispravniculŭ de curte

Cupariulŭ

Cafegi-başa

Ici-Ciohodarulŭ

ŝi toŭi servitorii ŝi edecliii Domnului.

In fine Meterhanécua pe josŭ.

Iată ŝi alaiulŭ Dómnei (2):

100 seimeni Polcovnicesci, înainte călări.

100 » Buciuć-Başesci, asemenea.

Ceauşulŭ Spătăriei.

Polcovniculŭ podului.

» seimenilorŭ.

Unŭ Bulucŭ-Başa

Vel Căpitanŭ de menziluri.

Comisulŭ III.

Postelniculŭ III.

Vorniculŭ haremului.

Grămăticulŭ II.

Logotătulŭ III.

Ceauşulŭ Aga.

Polcovniculŭ cioclilorŭ.

» vînătorilorŭ.

Polcov. de oraşŭ.

Vel Căpitanŭ de lefegii.

Armaşulŭ III.

Armaşulŭ II.

Căpitanŭ de dorobanŭi.

Comisulŭ II.

Postelniculŭ II.

Doi foşti serdari.

Unŭ fostŭ spătarŭ.

Armaşulŭ celŭ mare.

50 Nemŭi de Pórtă, pe josŭ, în hainele lorŭ.

12 Iustaşi de haremŭ cu iuzbaşa lorŭ.

8 Căpitanŭ (4 din seimenii spătăresci ŝi 4 din ai Agiei) pe josŭ ŝi înarmaŭi.

10 Ciohodari în jurulŭ caretei Dómnei de amêndoué părŭile.

Careta cu 6 telegari

6 Ciohodari pe lângă careta domnişelorŭ.

Urméză apoi caretele cocónelorŭ cele mari după trépta boeriei soşilorŭ lorŭ.

(1) Este eróre: nu S-ŭii Constantinŭ ŝi Elena, ci marca Novae Plantationis. Veđi studiulŭ nostru despre armele muntene.

(2) După Fotino (T. III, tr. Sion).

Anexa la pagina 28. (N. V.)

Firmanul lui Sultanu Hamit, împăratul Țarigradului, ce s'au trimisă după încheerea păcii, la cei de la Dii până la Brăila, ce se află pe lângă Dunăre: Veziru, Cadii, Naipi, Zabiții Eniceriloru, și la Aianii i Voevodă, și la Domnul țării Românesci, Alexandru Ypsilantă Voevodă.

Pămîntul țerei Românesci fiindu-că este cheleru alu împărăției mele, osebitu că este trebuință ca să se păzescă și să se ocrotescă săracii raelele mele de ori-ce răpiri și strîmbătăți, de vreme ce s'au călcatu cu prăpădenie și s'au risipitu locuitorii aceștii mai sus țise țeri, cu pricina acestui de atâția ani următoru răsboiului, și osebitu că este hotărîre și împărătesca mea poruncă, ca să se tragă, și să se sălușluescă raelele cele risipite la lăcașurile lorū, rădicându-se frica și gróza d'asupra lorū, și câștigându-și liniștea lorū, viindū la odihna stărei lorū. Iaste acésta și scrisū la cele despre amëndouē părțile date adeveritóre scrisori, adică Ahtecamele, care cuprindū tocmelile cele cu frumoasă orênduélă, și ispravă ce s'au făcutū, între împărăția noastră și a Rușiloru (vecinică pace,) și la pricina întórcerei țeriloru, adică a țerei Românesci și Moldovii spre partea Impărății mele, cum-că Impărăția Rusescă, să aibă a întórcé la Impărăția mea, pămînturile țerei Românesci și Moldovei și tóte cetățile, orașele, tîrgurile și satele, cu tóte lucrurile ce se vorū găsi într'insele. Către acésta este și scrisū la cele mai de sus țise tocmeli, cum-că locuitorii acestorū mai de sus țise țeri, ori de ce tréptă, stare, numire și familie vorū fi, fără osebire, cu vecinică nepomenire, să se ierte, și în veci să fie uitate tóte ale lorū greșale, împreună cu tóte faptele lorū, ce se vorū fi arétatu cu bănuélă și împotrivă, la pricina împărătescii mele mărimii; și să se întemeeze la dregătoriile și paelele lorū, și la cele mai dinainte ale lorū avuturi și stări, și să se întórcă la avuturile și moșiile care au avutu, mai nainte de răsboiulu acesta. De acésta, fiindu-că este și împărătesca mea voință, atātu păzirea tocmeliloru păcii, câtū și ocrotéla raeleloru țerii Românesci și Moldovii, de răpiri și strîmbătăți; și cu tóte că și mai nainte, s'au datū împărătesculū meū ștrașnicū fermanū, către cei ce se află pe lângă Dunăre: Cadii, Naipi, Aghiani și Zabiți, ca să nu se dea voie de a intra în pămîntul țerei Românesci și Moldovii, fiesce-care din cei care se află pe lângă marginea Dunării; și pe la serhaturii și casabale, și câți se vorū împizmui, și vorū sta cu împotriviri, să se pedepsescă cu marafetulū Zabițiloru lorū, dar au ajunsū la aușulū împărăției mele, cum-că într'acéstă vreme, unii pentru câștigū, și pentru ca să-și facă pisma și reutatea lorū, au trecutū în țera Românescă, și au supératu pe boerii și pe raele, și găsindū pricină: cum-că în cutare vreme a răsboiului au făcutū *iată ce, și iată ce*; și au îndrăsnitū a îngrozi inimile pămînteniloru, și

a se aduce împotrivorii la toemelile păcii. Decii de vreme că este hotărîre, și împărătesca mea voință, ca să se oprăscă și să se isgonăscă acei făcători de rele, și să nu aibă voie de a intra în țera Românăscă, nimeni de la serhaturile său ținuturile de peste Dunăre, orî-cine ar fi, și urmându-se după toemelele păcii, să nu se aducă aminte cele de mai nainte fapte ale raiiei țerei Românăscă, nici să se bântuăscă, seú să se supere.

Pentru acésta s'au datú acéstă împărătescă a mea porumcă, ca voi cei de mai sus điši, veziri, molale, zabiții enicerilorú și Voivođi, după ce veți înțelege: cum-că s'au iertatú cu desăvârșită iertăciune tóte faptele raiielelorú țerii Românăscă și Moldovei, ce s'au întemplatú la curgerea acestú răsboiú, să nu socotiți cu cale, de a lăsa să trecă și să intre în țera Românăscă, nimeni din locuitorii de pe lângă Dunăre, și din agale i bairactari și alți neferi, de a bântui și a supera pe boeri și pe raele, aducându-le aminte cele trecute ale lorú fapte și pe acei ce vorú îndrăsni a face împotriva firmanului și împotriva toemelilorú păcii, îndată să-i prindeți și să-i închideți, și cu marafetulú zabiților lorú, să-i pedepsiți, și să vă nevoiți cu toți, spre împlinirea înaltei nóstre porunci; și copia acestú înaltú împărătescú firmanú să o faceți caidú, adică să o treceți la condicile mehchemelelorú, și fiindú acestú nizamú, de apurerea să vă feriti cu mare frică, de a nu face pornire împotriva. Decii acéstă porumcă s'au trămisú cu (.) ei fiindú fără de îndoială, cum-că cei mai de sus điši făcătorii de rele ómeni, intrându în țera Românăscă, și aducându aminte boerilorú și raelelorú mele, cele trecute ale lorú greșeli, și supărându pe locuitorii raele, vorú fi pricinuatori de a spăimînta pe raelele cele care sunt a se sălășlui, și a strica nizamulú țerei, și fiindú-că este împărătesca mea hotărîită voință, de acestú felú de zătieniri, și pedépsa, cazna acelorú nesupuși, de va ajunge la auđulú împărăției mele, cum-că din nesilința și trecerea cu vederea a cui-vași din voi, va intra cine-vași din cei de pe lângă Dunăre, înlăuntru în țera Românăscă, și cum că au speriatú și au supăratú pe boeri și pe raelele mele, să sciți, că fără a se da ascultare de îndreptare veți căde la strașnică și grea pedépsă. Ci lăsându-vé dar, de lăsarea și trecerea cu vederea, să vă nevoiți de a face pe unii ca aceștia, după cum se cuvine, si să faceți caidú, trecendu la condicile mehchemelelorú, acestú împărătescú alú meú firmanú, și să lăsați pe celú adevăratú firmanú, la celú de acum Domnú alú țerei Românăscă, și să prindeți pe cei cari vorú îndrăsni a face împotriva împărătescei mele porunci, pedepsindu-i cu marafetulú zabiților, lorú. Și iar celú mai de susú đisú Domnú alú țerei Românăscă, sciindú că s'a datú împărătesca mea porumcă, că cele trecute fapte ale boerilorú țerei Românăscă din vremea răsboiului, s'au iertatú de către împărăția mea cu desăvârșitú, și este împărătesca mea voință ca să se afle păziți, sub aripele împărătescei mele mili, și sub umbra liniștirea, și este împărătescă nădejde cum că tu veți aréta

și fiesce-ce nevointă și credincioasă slujbă de a îmulți pe pămîntenii, după ce vei face să înțelegă coprinderea acestui împărătesc al meu firman, boerii și raelele țerii Românesce, și după ce vei trage și vei sălășlui pe cei risipiți, la cele vechi ale lor locașuri, și îi vei face să înțelegă cum-că voru fi sub acoperămîntul, ocrotela și mila împărăției mele, să faci caidă la serhaturii și ținuturile ce dă peste Dunăre acestui împărătesc al meu firman, și celă adevărată ilu vei păzi la mâna ta și să însciințezi îndată la milostivnica mea Pórtă.

1774, Noembre 14.

Hatışerifü alü prea puternicului împăratü Sultanü Hamidü care s'aü datü prin rugăciunea obștiei, ce s'aü trămisü, cu deputații dumné-lui Paharniculü Stanü Jiénalü, și dumné-lui Medelnicerü Dumitrache, prin recomandația prea înălțatului Feld-mareșalü, Petru Romanțovü: către pré slăvitulü pragü alü împărăției, îndată după încheerea păcei între împărăția rusescă și între Pórtă otomănescă. Acea după întâiü domnie a Măriei Sêle Alexandru Voevodü, V. Ypsilantü.

Loculü turaliü. — După cum se coprinde așia să se urmeze.

Lauda celorü mai aleși Domni din némulü Mesiei, Celü de acum Domnü alü țerei românesce, Alexandre, bune să-ți fie sevîrșiturile. Ajungéndu-ți acéstă înaltă a noastră împărătescă poruncă, în șcire să-ți fie, că sosindü acéstă dată la picioarele împărătescului nostru Scaunü, cele douë Mahzaruri, carele despre partea Mitropolitului, Episcopilorü, Arhimandrițilorü, egumenilorü și a tuturorü boerilorü și a boerenașilorü și a căpitanilorü, și acelorași locuitorii ai Valahiei. Prin mâna a doi boeri s'aü adusü la împărătesculü nostru pragü, la acéstă ocrotire a însăși stăpânitóreii noastre mării, și făcêndu-se arătate și cunoscute coprinderile lorü, și anafonalele și cererile și rugăciunile, ce prin graiü aü făcutü numiții boeri la împărăția noastră, fiindü cu dinadinsulü cereri de mână și de milostivire, și de îndemnare spre milosirdie, și facere de bine. Pentru ca să fie arătate, și cădute la locuitorii numitei țeri, înaltele împărătescele noastre mili, ce s'aü datü pentru rugăciunile ce aü făcutü, și pentru ca să se publicarisescă, și să se facă sciută la dînșii, cum că în totü chipulü și de-a-pururea vorü fi supt acoperemîntulü și ocrotirea împărătescii noastre umbre, cei cu îndestulare, fiesce-care se însemnéază, și se numesce întru acestü alü nostru împărătescü Firmanü, și la toți de obște se arătă:

De vreme ce pămînturile Valahiei și Moldaviei, sunt Chelerü ale înaltei noastre împărății, și fiindü-că fórte trebuincioasă mângâierea, ocrotirea, diafendefsisü și însălășluirea ale numitelorü țeri, și repaosulü și odihna a locuitorilorü raiale, de osebitü că de la o vreme încóce, numitele țeri se pustia, și se prăpădia

și raialele se supăra, și se împrăștia, din pricinile celorl grăbnice și dese și preste obiceiul schimbării de Domni, și acum în vremea războiului, fiindu-că s'au călcatu țera și s'au prăpăditu, și voința împărăției noastre fiindu-că este în totu chipul, și la împărătesca noastră dreptate și milostivire este trebuinciosă îndestularea și bună tocmelă a stării lor, și mângâerea și ocrotirea, și odihna, și răpaosul raialelor și pentru ca să fie numitele țerei bine tocmite, cu orânduială, și bună curgere, și pentru ca să dobândescă locuitorii raiale, cari sunt, zidirile lui Dumnezeu, răpaosu și odihna, și să-și afle pofta lor, afară din plata orânduitalui haraci, avaturile, cu dumielele, și cele cu nume de ubudietu, și geiize, și multele și puține chielueli ce se da mai naintea războiului, s'au opritu și de totu s'au rădicatu.

Intemeierea și întărirea domniilor fiindu cea desăvârșitu pricinuire a îndestulării unei țeri și a liniștii raialelor, s'au datu Nizamă cu hotărîre, ca Domni până nu voru face vre-o vină adevărată și vădutu, cum că ar fi trebuință de a li se urma mazilie, și până nu se va face această vină cunoscută, și arătată și de obște înfățișată, nici într'unu chipu să nu se mazilească, care acestu bunu nizam, fiindu-că s'au aședat, și s'au tocmitu după Sindisesu și aședeminturile ce s'au legatu între amândouă împărățiile, pentru ca să se păzescă pururea întemeiată și nestrămutată, fără de a nu se face vre-o schimbare, și mutare, și pentru ca să fie odihniți și mulțamiți lăcuiorii raiale ai acestor locuri, și domni odihniți, neturburați și întăriți, fiindu împărătesca noastră voință ca să li să dea lor beratu strașnic și împodobitu cu hatisheriful nostru, plinu de milostivire, după înălțatul împărătesculu nostru hatihumaium ce s'au datu, s'au datu în mânilor numiților domni, cele de multu preț și de mărire vrednice beratur, împodobite cu celu plinu de milă hatisheriful nostru, ca să se păzescă numitele aședeminturi și și aibă întărirea lor vecinică.

După cea din sineși urnită firescă milostivire și împărătescă milă, raialele Valahiei în doi ani odată să plătescă, și să dea haraciulu lor celu orânduitu la împărătesca noastră hazna, prin mijlocul Boariului ce se va orându. Și țera rumânescă de vreme ce este unu locu, care din pricina războiului au vădutu pagube, au suferitu pustiire, numărându de la ziua a patruspredece a lui gemasiul evelu, a vâletulu 1183, întru care vreme s'au făcutu schimbarea scrișorilor celor cu aședemintu ce sunt cuprindețore de pacea ce s'au legatu între amândouă împărățiile, raele Valahiei până se voru săvârși doi ani s'au ertatu de haraci, și de alte cereri. La această pricină, împărătesca noastră priință fiindu-că este pentru milostivire cătră săracii raele, și pentru îndestularea țerii, după celu mai sus disu sorocu de doi ani, precum s'au numitu haraciulu ce se va orându cu cea de săvârșitu milă, și milostivire, după aședeminturile ahtinameli să-lu aducă în fiesce care doi ani odată Boariulu ce se va trimite de cătră Domnu, și să se facă teslimu.

717.
10 717.

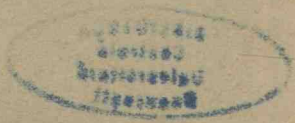
Pentru socotelele lor cele vechi, ori în ce feliu voru fi, seú prin bani, adecă, seú și printr'altu mijlocu, nici unu lucru să nu să împlinescă.

Când se voru întempla pricină între turci cu raele, și între raele, Domnul țerii rumânesci să cerceteze pre pâraști și pre celu pâratu, după dreptate și să-i îndrepteze.

La pricinile ce se voru întâmpla între turci cu raele, celu ce va fi lângă Domnu, Divanú Kiatábi, și alți turci, să-i întocmescă, și să stea să mijlocescă, ca să curme pricinile, iară vre-o pricină ce nu se va puté curma cu mijloculú turcilorú, și cu rămășagulú mijlocitorilorú, și se va aréta cum că scopusulú este numai pentru ca să păgubescă, și să vatáme pre sáraca raea cu pâri mincinóse, pentru acestú feliu de pâri mincinóse și înprotiva legiú, să nu se supere și să nu se păgubescă raialele; iarú cândú pâra ce cu mijloculú turcilorú și cu rămășagulú mijlocitorilorú, nu va lua săvêrsire, ci încă va cadé în legătura greutății, să se caute pâra înaintea Kadiului de la Giurgiuvú, și să se isprăvescă, și Kadii de la Giurgiuvú acestú feliu de pâri ce se voru orându la dînșii, căutându-le cu cea desăvêșită dreptate, fără a nu găsi cu cale nici o faptă împrotiva legiú ce curate, cu ori-ce feliu de mijlocu să isprăvescă dreptatea, și să se ferescă de a supéra pe sáraca raia, și raelele Valahiei să nu se supere cu ihzariú la altá parte, fiindú-că de la pâri de moștenire, și de clironomiú de averi, mărturia cutáruia raia este priimită înprotiva cutáruia turciú, iar la alte pâri ce sunt afară de moștenire și de clironomie, mărturia raialelorú nu este priimită înprotiva cutáruia turciú; după aceste curate íetfale, ce s'aú datú așa se va urma.

Din ascherliú și alți cáți voru face viniú și greșeli, în lăuntru în Valahia, să se trimiță la polițiile ce voru fi aprópe în hotarú, și să se pedepsescă, și să se înțeleptescă cu marafetulú zabițilorú.

Măcarú că s'aú datú multe mari porunci ca să se depárteze și să se gonescă din Valahia unii din locitorii din cetățile de la hotarú, și de prin județele ce sunt în prējma Dunării, cari înprotiva celui de de multú datú Nizamú, fără de voie intrându în Valahia și făcendu pricină între dînșii omoraú unulú pre altulú, și apoi cerendu Dietă, seú prețú de sânge, și cu aflări de pâri mincinóse, cerea lucruri, bani și vátéma pre sáraca raia a Valahiei, și pentru ca să se surpe și să se strice după Nizamulú celú mai nainte datú, Káșlalele ce zidise și locurile ce cuprinsese, în lăuntrulú Valahiei, măcarú că s'aú datú porunci ca să fie opriți a se învârteji acestú feliu de făcători de rele, și netrebnicí ómeni, căci este urmatú, cum că póte voru gândi acești becisnicí ca să mai între o-datá în Valahia: De vreme ce este scrisú la cele mai de nainte date împêrâtesci porunci, carele cuprindea ca să nu mai între nimenea în Valachia dúpre la hotarele din prejurú, afară din unii orânduți și numérați neguțători, cari și aceștia să ia teșcherea de voie de la Zabiții lorú, care aré-

tându-o la Domnŭ, și la vechilulŭ sŭu, iarășî să ia teșcherea de voie, sŭu de la Domnŭ, sŭu de la vechilulŭ sŭu. Și la județele ce vorŭ merge, să nu dobândescă sălășlului și cuprinsurî, să nu samene, să nu secere, nicî să supere pe raiale, nicî să dea selimŭ accésă, adecă bani arvunitorî. Aceste tôte mai sus đise pricinî, cum că se vorŭ păzi neștrămutatŭ, este la toți cunoscutŭ și sciutŭ. Și pentru asemenea mincinose pârî, nu se dă voie, nicî se găsesece a fi cu cale, ca să pôtă vătăma pre sāraca raia a țerii rumănescî. Nicî Vezirî, nicî zabitanî, nicî judecătorî, ca să orânduiască mumbașirî în pămîntulŭ Valachiei, pentru pricinî.

Și pămînturile și moșiile ce dintru începutŭ fiindŭ mōnăstirescî și ale altorŭ Romānî, și pre urmă fără de dreptate s'au răpitŭ, și se numescŭ încă cu nume de raele, făcēdu-se cercetare cu amēnuntulŭ, după ce se va adeveri cum că fără dreptate s'au luatŭ să se întorcă la numiții Romānî și Mōnăstirî.

Și pentru ca să le fie de folosŭ și lesne a-și aduce negoțulŭ lorŭ, după pămîntulŭ lorŭ într'altă parte, și din altă parte în pămîntulŭ lorŭ, făcēdu trebuiță să înoiască și să întărescă iarășî schela lorŭ cea veche, ce pentru acēta era orînduită, adică orașulŭ de Flocî. Cu mijlocŭ ca să nu se pricinuescă vre-o pagubă la prea înalta Nōstră împērație, să aibă voie Romānî să o înoiescă.

Nu se dă voie negușitorilorŭ ca să aibă moșii, și citalicuri înnăuntru în Valachia, și să-și pască vitele.

Fiindŭ-că este opritŭ la marii noștri Vizirî și mirmiraniî, la mergerile și venirile lorŭ, pe la mansupurî de a se abate din dreptulŭ căiei lorŭ, și să intre în pămîntulŭ Valachiei, și să ia cele trebuincioșe ale hrānîi lorŭ fără de plată, și cai de menzilŭ, și de a supēra pe locuitorî, și cu alte multe cererî, nicî într'unŭ chipŭ nu este împērătesca nōstră voință ca să se abată mai sus numiții Vizirî, și mirmiraniî, și intrāndŭ în pămîntulŭ țerii să pāgubescă pe sēracii raele : și într'acestași chipŭ. Fiindŭ-că mai în trecuta vreme s'a datŭ împērătescî porunci, ca să nu se abată din drēpta călētoria lorŭ, olacurile ce mergŭ și vinŭ în unele locurî cu trebuincioșe pricinî, și să nu poposescă în Valachia, încă nicî să cēră mai mulți cai, decât le va serie împērătescile mele firmanurî ce vorŭ avē la mānile lorŭ, și acei ce sunt orînduiți, trimițēdu-se la mai sus-đisulŭ locŭ, să nu cēră cai mai mulți din cât va fi cuprinderea menzilului firmanurilorŭ. Și de care cumva se va fi făcutŭ oșēși-care lenevire spre a se urma după cuprinderea mai sus-điselorŭ porunci, de acum înainte, orî-ce felŭ va fi, să nu se facă cătuși decât cusurŭ, spre sēvērșirea numitelorŭ legăturî, și de va îndrāsni cine-va a se purta înprotiva înalte-î nōstre porunci, să se facă silință de a se pedepsi fără zăbavă.

Raelele Valachiei ce vorŭ merge pe la politiî, pe la sate, pe la târgurile ce se află în prējma Dunării, pentru ca să-și caute pricinile, și negoșurile lorŭ, să nu se supere de hārăcerî, nicî de alți zapciî ai numitelorŭ locurî, nicî de haraciŭ, nicî de spāngî, nicî cu orî-ce altă pricină.

Pentru că s'au dat multe împărătesci porunci, ca să nu aibă voie colgi, și ómenii numitelor locuri, ca să ámblesc în pámîntul Valachiei, cu pricină cum că caută raea străină, iarăși se face poruncă la toți câți face trebuință, ca unii ca acești să se certe, și să se pedepsescă.

Pentru pricina hainelor și a podóbelor, a raelelor și a locuitorilor pámîntului Valachiei, după cum este urma la slobođenia lor și la privilegiu, locuitorii Valachiei și raelele să nu se supere de către nimeni.

Măcar că boerii ce au venit cu mahzar, ne-au arătat dîcîndu: cum că sunt porunci împărătesci și hati-șeriful, carele cuprind, cum că orî câți Români raele vor primi lege turcescă, nu vor pute cere parte de moștenire, dar de vreme ce pentru această pricină nu se găsește caidul alu dării acestui împărătescu hati-șerif și porunci la tetterulú condicilorú firmanurilorú, cu tóte acestea, fiind-că este numita pricină oprotasie, care este următóre pravilei, s'au cercetat prin fetfa: cutare creștinú după ce va primi legea turcescă, de va muri, tatălú sêu creștinú fiulú nu-lú moștenesce, și cutare creștinú bărbatulú cutăreia creștine, viindú la legea turcescă, nevasta lui însă fiindú creștină, de va muri nu-lú chironomisesce pre bărbatulú ei: și cutare, fiulú cutăruia creștinú, după ce va veni la legea turcescă, de va muri tatălú sêu fiindú creștinú nu i-se face moșnénú, și cutare turcú după ce-și va slobođi robulú sêu cutare creștinú, de va muri robulú fiindú creștinú, stăpánulú sêu nu i-se face moșnénú. Aceste patru sfinte fetfale fiind-că s'au datú, după acestea să se facă urmare.

De vreme ce cumpărătórea sciutei sume de oi ce se făcea firmanú pentru cumpăratulú lorú, în fiesce-care anú după pámîntul Valachiei, cu marafetulú casabașei, prin mánile ómenilorú, și a sașiilorú, numiților casabași, era o pricină de pagubă a raelelorú, pentru mánă către sêraci, cumpărarea ce se făcea într'acestași chipú s'a iertatú, dar fiiindú-că este de trebuință a se lua oi din ținuturile mele pentru tainurile miriei și pentru hrana celorú ce locuescú la împărătesculú nostru scaunú; raelele Valachiei să nu ascundă oile care sunt de vîndare, ci să le vîndă cu nartulú ce se va obicinui, și să nu facă cusurú spre a trámite oi încă destule la împărătesculú nostru scaunú, cu silința Domnului Valachiei, și dándu-le la neguțitorii și gelepii ce aducú la împărătesculú nostru scaunú, să nu le vîndă în alte părți.

Pámîntul Valachiei, fiindú chelerulú împărăției mele, și fiindú orînduită adunarea zaherelelorú, ca să fie încă pámîntulú Moldaviei și alú Valachiei, mucleséua ce se cere dintr'aceste doué țeri, fiindú numaí pentru ca să se lătescú cerculú hranei împărătescei nóstre stăpániri. De vreme ce ni-s'au făcutú însciințare, cum că cererea muclesiei s'ar face pricină ca să cađă sêracii raele la multe pagube și perderi, pentru ca să lipsescă acesta, cu acestú felú de simfonie se face împărătesculú nostru Năstavú: ca raelele Valachiei, rodurile

ce vorŭ semēna ŝi vorŭ secera, ŝi semēnăturile ce vorŭ semēna ŝi vorŭ secera, sǎ ŝi le aducǎ la schelele lorŭ, ŝi sǎ ŝi le vîndǎ la reiđii corǎbiilorŭ cabanului, dupǎ nartulŭ ce se va obicinui. Ŝi vîndēndu-ŝi zaherelele lorŭ, carele sunt sǎ vie la împērație, sǎ nu le vîndǎ într'altǎ parte, ŝi sǎ nu lase semēnăturile, ŝi secerișurile cu pricinǎ cum cǎ muclesēua s'au rădicatŭ, sǎ nu ascundǎ zaherelele cele ce sunt de vîndare, folosindu-se însuși, ci sǎ fie slobođi, spre a nu trage necazŭ la ale hranei nici locuitorii împērătescei nōstre politii, ŝi Domnulŭ Valachiei ŝi boerii sǎ fie la acēsta silitori totŭ-d'a-una.

Din pricina urmării împērătescului meŭ rǎsboiŭ, despre partea boiarilorŭ ŝi a raelelorŭ ai Valachiei, ŝi ai Moldaviei, orŭ-ce greșelǎ va fi făcutŭ de nevoie, tōte faptele ŝi pornirile ce au urmatŭ pǎnǎ acum, despre partea prē înaltei mele împērații cu cea desǎvērșitǎ uitare s'au ertatŭ; ŝi fiindŭ-cǎ este lucru adevēratŭ, cum-cǎ pedēpsa ŝi rēsplătirea a acelorŭ trecute ale lorŭ mișcǎri nu vorŭ trece prin gǎndulŭ împērației mele, de acum înainte, pǎnǎ se vorŭ afla înștējǎrulŭ supunerii ŝi plecǎciunii, ŝi nu se vorŭ abate de a lucra acele ce urmēzǎ la cei ce sunt subt mǎna ŝi subt stǎpǎnire, nu vorŭ vedē altŭ, decǎt milostivire ŝi milǎ; deci dǎndu-se în scire la toți de obște de împērătesea iertǎciune, se dǎ poruncǎ la toți, ca sǎ facǎ rugǎciuni, pentru starea împērătescii mele vieți ŝi stǎpǎniri.

Mai în trecuta vreme la vǎlētulŭ: . . . la sfîrșitulŭ lui șabanŭ, fiindŭ-cǎ s'au datŭ multe împērătesci porunci, împodobite cu împērătescŭ hatihumaium, ŝi dupǎ acestea iarăși la sfîrșitulŭ lui șebacŭ, totŭ a aceluia velētŭ, fiindŭ-cǎ s'au datŭ asemenea porunci cuprinđetōre de cercetarea ce urmase de demultŭ pentru hotarele mǎteii Dunării, între iazǎrulŭ Silistriei, ŝi între Domnulŭ Valachiei, ŝi acēstǎ datǎ iarăși fiindŭ-cǎ s'au datŭ ŝi altǎ împērătescǎ poruncǎ, pre largŭ cuprinđetōre, de a se pǎzi cu strǎșnicie Nizamulŭ ce s'au datŭ alŭ acēstei pricinii, iatǎ cǎ se urmēzǎ scoposulŭ aceluia fermanŭ.

De a se împărți boeriile Valachiei ŝi Moldaviei, la cei mai aleși între pǎmînteni ŝi între Greci, ce vorŭ fi vrednici de a le chivernisi, ŝi credincioși, fiindŭ-cǎ acēsta se trǎgǎnezǎ la voia ŝi alegerea Domnilorŭ, se dǎ voe ŝi se face havale la Domnŭ, ca făcēndŭ alegere, la cei mai vrednici din boiari sǎ dea boeriile, carele sunt orǎnduite, ŝi sǎ metahirisēscǎ în slujba lorŭ dupǎ trebuiņǎ atǎtŭ pǎmînteni cǎtŭ ŝi Greci, credincioși ŝi vrednici.

Și fiindŭ-cǎ se da împērătesci porunci, ca sǎ se taie ŝi sǎ se aducǎ din munții Valachiei ŝi ai Moldaviei multe feliori de chipuri de cherestea, care se orǎnduia pentru zidirile cetǎțilorŭ, ce se aflǎ în partea Rumeliei, ŝi dupǎ zapisele cele pecetluite ce le da Binaemini, ca plata tǎiatului ŝi cǎratului cherestelii, sǎ se ia din mila hairacului țerii ce este asupra domnilorŭ; numita cherestea, cǎnd va fi trebuiņǎ a se cere, tǎiatulŭ ŝi cǎratulŭ cherestelii, sǎ se plătēscǎ din haraciulŭ Valachiei deplinŭ fǎrǎ lipsǎ, adecǎ fǎrǎ de a nu se tǎia unŭ banŭ.

Și vitele Ciflicului Mangaliei, carele sunt sub stăpânirea ustaliei Mangaliei, fiindă-că se aducea vara pentru pășune în Jăgălia, ce este pământul alu Valachiei, fiindă-că urma a se aduce iarna în satul ce se numesce Tunzla, carele este în județul Mangaliei, de vreme ce numitele vite, nu sta în vremea ernii la Tunzla, și nu era să facă cășla în Valachia, și ustalele făcea cășla în jăgălia, și nu se întorcea iarna numitele vite în Mangalia, ci metahirisea și lua în slujbe mulți raele, ca să se oprască numitulă usta, de a pasce mai sus țisele vite numai vara în Jăgălia, și de a le aduce iarna în Mangalia, și de a face cășlale fără sinete, și de a metahirisi în slujbe pre raele, măcară că s'a dat pentru acésta poruncă la Ozu valesi, și cătră Cadiiul Mangaliei, în luna lui șevană, a vélétilui..... Dar și de acum înainte să oprască pășunile numitelor vite ca să nu se mai facă în Valachia, nici véra, nici iarna, și să diafendescă sáracele raele, de nedreptățile ustalelor.

Milostivirea cea cătră ticăloși, și mila cea cătră zălojile Dumneșului tuturor, ce este una din însușirile dreptei împărătesci noastre firă, fiindă împărțite cu bilșugă cătră toți, și mai virtosu cătră raele Valachiei și a Moldaviei, cele mai sus țise și tâlmăcite pricină, de vreme ce cuprindă îndestularea numitelor țeri și a fi tot-d'auna locuitorii Valachiei în liniște păziți de fiesce nedreptate, sub împărătesca noastră mare umbră, tu cel ce ești numit Domn: după ce vei deschide și vei citi înalta noastră poruncă, înaintea Mitropolitului, Episcopilor, Arhimandriților, Egumenilor, și a tuturor celorlalți boiară și boerenași și căpitană și zapci, și locuitorii raele ai Valachiei și după ce vei arăta și vei tâlmăci lor școposul celă împodobit cu dreptate, vei păzi și vei ține în mânele tale acestă hatșerifă, și pentru ca să se urmeze cele ce se cuprindă într'insulă, să se pedepsescă cei ce se vor purta împotrivă, oră cine ar fi, vei năvăli la Caidul fiesce căria pricină, după mijlocul ce se arăta și se tâlmăcesce într'acestă hatșerifă, și poruncimă ca să te silești să ne scrii și să arăți la prea milostiva înalta noastră Pörtă.

Și măcară că după cum s'a scrisă, poruncimă ca să aibă împărătesca noastră iertăciune, atâtă boiară, câtă și locuitorii Valachiei și ai Moldaviei, pentru vinele lor cele trecute în vremea rsboiului, și ca să rămăie și să se întărescă la dînșii treptele cele d'ântăiu și boeriile ce avea înaintea răsboiului, și moșiile lor; dar de a se păzi în veci cele mai sus țise, și de a se face îmbelșugată și îndestulată țera care s'a prăpădită în vremea răsboiului, și locuitorii de a fi în pace și în liniște, de vreme ce sunt acestea împreună legate cu grijă, și cu silința ce trebuie să pue boeră la îndreptarea moșiilor lor, între carele se hotărăse și se coprinde hrana vieței și curgerea chiverniselei lor, înruindă-și lor cele ce li-se cuvine după vechiul obicei, și încă puindă-și totă puterea lor, ca să arăte supunerea, înduplecarea și plecăciunea cea mare și îndatorită la socotela și porunca Domnului lor, ca să se mângăie și să se

diafendefsescă cu chibzuire, odihnindu-se și ocrotindu-se și dobândindu-și treptele lorū cele vechi, după vechiulū obiceiū alū țerei, le vei porunci să-și tragă mâna și să se păzescă de cereri fără cale, ce de la o vreme încóce s'aū obicei-nuitū, îprotiva vechiulū obiceiū alū țerii, și încă de cereri, și pretendeluirī, ce nu le va suferi țera, din pricina prăpădeniei din vremea rēsmiriței, și de cereri îprotiva acestorū muafieturī, și hărăzirī; iar căți se vorū purta nesupuindu-se și păgubindū ticăloșa raia, îprotiva împērătescei mele socotelī și voințe și amestecându-se la pricinī ce nu li-se cuvine, sēū vorū vrea să dea turburare la nizamū și buna orīnduială ce s'a socotitū cu pretendeluirī de lucrurī ce sunt afară din hotarele lorū și cu cereri netrebnice, sēū ar vrea ca să se îprotivescă la bunele economī ce ar face Domnulū pentru chivernisēla pricinilorū țerei, și pentru odihna inimilorū raelī și vorū cuteza să se porțe îpotriva voinței Domnulū, celū ce se alege de către prea înalta mea împērăție și se orīnduesce lerū Domnū, de vreme ce Domnī aū plenipotenție de a face pedēpsa ce se cuvine acestora, de aceea ca tu să puī tótă silința, spre pedēpsa și înțelepciunea acestora, după chipulū acei de plinū puterei tale, și pentru ca să pricinuescī liniștea la sēraca raia și să păzescī Nizamulū țerei, s'aū datū acēstă prea înaltă a noastră împērătescă poruncă și ți-s'a trāmisū ție.

Deci atātū boerii, cātū și raelele Valachiei, în cātă vreme nu se vorū abate din calea cea drēptă, spre a sēvērși cele ce sunt cuviincióse la supunere, cu credința, cu dreptate, cu gândū curatū și cu supunerea cea trebuincióșă la împērătescele mele porunci, să scie că în totū chipulū se vorū hărăzi lorū împērătescele mele milī, și vorū vedē subt umbra cea dēsă și mare a mea, bunele rēsplătirī, în loculū pagubelorū și pustiirilorū ce aū suferitū în vremea rāsboiulū, și încă să mai scie, cum că fiesce-care uitāndū amărăciunea cea veche, se vorū îmbrāca totū-d'a-una și ne-lipsitū cu liniștea și cu neturburarea.

Și tu și ceī ce în urma ta vorū urma după mai sus đisele porunci, cu supunere la prea înalta mea împērăție și cu mulțāmire către Dumneđeū, pentru milele mele cele împērătesce ce ați vedutū, să sciți cu adevēratū, cum că până nu se va arēta vre-o mare vină, pentru care să urmeze a face trebuința de scóterea și mazilia vóstră, nu veți avē nici unū feliū de bănuială de mutare și de schimbare, fiindū întăriți și ne mișcați în Domnia Valachiei, stāndū la mijlocū credința și dreptatea vóstră, și să fiți încredințați, cum că mai sus đisele pricinī vorū fi pururea urmate, și cum că se va face silința, totū-dauna din partea împērăției mele, și a vizirilorū, și vechililorū mei, pentru liniștea, odihna, neturburarea, și deósebirile ce aveți în vremea cea drēptă a marelū nostru strāmoșū, celū ce locuesce în raiū, Sultanū Mehmetū împēratū, carele s'aū învrednicitū iertāciunii de la Dumneđeū, și cum că se va face rēsplătire la orī-carī va îndrāzni a se purta îprotiva acestū datū nizamū, îndatā ce se

va auți vre-o pornire înprotivă, séu la cei ce se sălășluesc în marginea Dunării pre hotare, séu și într'alte părți și la miei și la mari.

Deci șciindă acésta, pentru ca să-ți puî tótă puterea și pentru ca să înșciinfezi la toți locuitorii boeri, și raele, scoposul și cuprinderea împărătescilor mele porunci și pentru ca să-i îndemneză să fie purerea rugătoră cătră Dumnezeu pentru întărirea și înălțarea a înaltei mele împărății și vieți, s'au dată acésta pré înaltă a noastră împărătescă poruncă, și poruncimă că îndată ce va sosi, făcendă lucrare într'acestă chipă după cuprinderea sfintei mele porunci ce s'au dată, la care este următoare supunerea, să te depărtezi de înprotivirea cea cătră dinsa. Așia să șci și în sfintulă acesta semnă să dai credință.

S'au scrisă la mijloculă cinstitulă șevană la vălétu

In păzita mea Cetate Constandanie.

La pagina 31.

Art. 16 din tratatulă dela Kuciuk-Kainargi(1).

Dămă aci acestă articolă (tractatulă întregă va fi publicată în seria de volume pe anii 1750—1774). Il reproducemă după traducerea publicată la Buda în 1828 de către Constantină Radovică din Golesci:

«Prea puternica Impărăție a tótei Rusii, dá în stăpânirea Porții, Basarabia cu orașulă Akermană, Kilia, Ismailă cu alte mahalale și sate, și cu tóte dimprejurulă loră, cum și cetatea Benderă. Așijderea dá la stăpânirea Porții amândouă Principaturile Valachiei și Moldaviei, cu tóte cetățile și satele și cu tóte cuprinsurile, ce într'aceste sunt, cu îndatorire și obștăscă făgăduială, de a păzi cu amăruntulă cele mai dela vale întocmiri:

1) De a păzi o vecinică neaducere aminte de orice faptă, a veră căruia locuitoră ală acestoră Principatură, de orice tréptă, séu stare, nume, și némă va fi, fără de deosebire, lăsândă tóte clevetirile, ce se voră fi făcută împotriva acelora în vecinică uitare, măcară și de se voră fi clevetită : că au întrebuințată mijlăce împotrivotore chiar spre supărarea priciniloră naltii Porți ! și

(1) În condica No. 323 și 258 a lui Naum (la Bibl. Academiei) se află copiate tratatele din 1774 Iuliă 10 și dela 1783.

Veți cod. No. 258. pag. 101, verso.

Veți și cod. dăruită Academiei de d. B. P. Hasdeu, în care la No. 30 este copia scrisorei Grafului Rumianțovă către Mitropolitulă Moldovei, pentru pacea dela 1774.

ca să se păzescă această întocmire întocmai după capul cel d'întâiu, să-î și întemeieze în treptele și boeriile ce vor fi avut înainte războiului.

2) Că cu nici un mijloc să nu poprască mărturisirea a legii creștinesci, ci să-și aibă deplină slobozenie; așijderea nici să poprască zidirea bisericilor din nou și prefacerea celor vechi.

3) Să întorcă la mânăstiri și la toți cei-lalți stăpâni toate locurile și averile pe cari din vechime le avea sub stăpânirea lor, cari se vor fi luat de Turci, împotriva dreptății, ce sunt spre părțile Brăilei, Benderului, Hotinului și altele, ce până și în ziua de astăzi se numesce raia.

4) Să cinstescă și să aducă smerenie către clirosul bisericesc, după cum se cuvine la un asemenea caracter.

5) Să dea slobozenie la fiesci-care familie, ce va voi să-și lase Patria, și să locuiască în alte țări, de a pute să-și iea toate averile lor; și ca să sevărsescă acele familii toate trebuințele lor, să se pue soroc de un an, ca întru această vreme, să pótă aceia a-și face slobodă mutare de toate lucrurile, care soroc trebuie să se socotescă din ziua ce s'au propovedit această împăciuire.

6) Să nu cêră nici bani, nici vre-un alt lucru ce se cuvenea la socotelile trecutei vremi, măcar de or-ce fel.

7) Să nu cêră de la aceste două Principaturi nici un bir, seú vre-o altă plată pentru totă vremea războiului, ci mai virtos pentru multele supărări și păgubă ce au suferit într'acele vremi, încă 2 ani să nu dea nici un bir, socotindu-se începerea anilor, după întărirea acestei întocmiri.

8) După trecerea acestei vremi de 2 ani, să aibă totă buna cugetare, și cea prin puțină dărnicie la cererea birurilor și haraciului, care trebuie să se urmeze în dare de bani, primindu-î banii prin mijlocul orânduitor trimiși, ce se vor trimite la fiesce-care soroc de 2 ani. Și după sevărsirea acestui bir nici un Pașă, seú otcârmuitor, seú vre un alt obraz, să nu pótă a-î mai supăra, nici să mai cêră alt chip de bir seú haraci, sub vre-un alt nume, seú pricinuire; ci mai virtos să fie lăsați în odihnă, spre a-și primi privilegiurile lor, prin care se bucura și în vremea când împărătea Sultanul Muamet al 4-lea prea doritul părinte al împărăției sele.

9) Ca Domni Principatului Valachiei și Moldaviei să aibă voie fiesce-care de a avé în Țarigrad omeni orânduitori pentru pricinile a legii creștinesci, cari obraze vor avé sîrguință și pentru pricinile acestor două Principaturi, către care Pórta se va arêta cu bună cugetare, iertându-le și greșelile, socotindu-î ca pe nisce omeni, cari au dreptatea némurilor, adică: de a rămâne nesupărați și nebântuiți.

10) Înalta Pórta se făgăduesce: că după întemplerile ce se vor întâmpla la aceste două Principaturi, să fie slobode de a vorbi Elcii Aftocratoricesci Curți a Rusiei pentru folosul acestor două ținuturi, căci se făgăduesce că va da

ascultare la asemenea cereri, ce sunt de o potrivă cu prietenésca slavă ce trebuie să aibă împărățiile între ele. (Veđi *Viaggio in Valachia*, pag. 190).

La pagina 31.

Despre moneda Moldo-Vlachă

Până astăzi nu sunt de acord scriitorii în privința locului unde s'a bătut de Muscali moneda de aramă cu marca și numele Moldo-Valachiei. Istoria Stolnicului Dumitrache nu era cunoscută de d-nul Dimitrie Sturdza, eminentul creator al Numismaticeii Naționale. D-sa în bibliografia Numismaticeii române, citându pre Chaudoir (pag. 192, tom. I) spune, că pe timpul războiului dintre Rusia și Turcia la 1771 până la 1774, Rușii au bătut monete de aramă din tunuri turcesci la Sadagura, sub direcțiunea baronului Gartenberg (supranumit de atunci Sadagurski). Aceste monete au avut curs numai în Moldova și Valachia, pentru nevoile armatei rusesci (pag. 29, 41 edit. Bucuresci 1879). Scriitorul consultat de d-nul Dimitrie Sturdza, baronul S. de Chaudoir în opul său «Aperçu sur les monnaies russes et sur les monnaies étrangères qui ont eu cours en Russie depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours,» dă și altă informațiune: «Sur les monnaies russes ont trouve souvent la lettre S. Ce-ci veut dire que la monnaie a été frappée à Sadagoura en Moldavie près de Jassy.» Va să șică baronul Gartenberg a scos din tuciul tunurilor nu numai monetă cu marca română ci și rusescă.

Asupra întrebării unde anume au fost bătute aceste monete în Iași sau în Sadagura? D-lu Papadopol-Calimach crede că să fi fost două monetării în Moldova, una în Sadagura și alta în Iași. E posibil că d-nul Papadopol să fie venit la această concludsiune după vorbele scriitorului grec Atanasie Comnen Ipsilante:

„Κόπτουν ἀδιακόπως οἱ Ρῶσσοι μονέδαν παικρένιαν εἰς τὸ Γιάσι,“ (pag. 523) adică că Rușii întemeiază o monetărie la Iași, unde bat moneta.

Noi am dat varianta după documentul publicat în Uricar, tom. VI, pag. 430.

Există mai multe tipuri din această monetă.

Aceste tipuri sunt descrise de d-nul Sturdza în Bibliografia Numismaticeii române.

Muscalii la retragerea lor din Principate luându cu ei mai totu aurul și argintul din țară, criza monetară fu foarte grea. Prețul banilor fu atât de urcat în cât, sub Alex. Ipsilante, după arătarea lui Dionisie Eclesiarchul, produsele de îndestulare se vindeau pe prețuri foarte mici. Așia boul de jug ajunsese 10 lei (vechi), 12, 15 cel ales; vaca 6 lei, cu lapte; cal, cârlan

de 3 ani 8 lei, 10; calul bun de cālărie 20 lei, alesu 25, iar calu boerescu telegaru, prefulu celu mai mare 40 lei; oia cu mielu 1 leu; capra cu iedu 1 zlotu; carnea ocaua 1 para multu 2; vinulu vadra 10 parale pe alesu; ocaua de vinu la carciuma 2 parale; gāina 2 sau 3 parale; puilulu una sau 2 parale; ouu 10 de o para; gāasca 6, 7, 8 parale; curca 10 parale; curcanulu celu mare 15 parale; faina de grāu 1 para, cānd era mai scumpā 1 para și o lēscāie; faina de porumbu 1 banu sēu multu o lescaie; Morunu prōspētū la Dunāre ocaua 4 parale; la tārghu, la scaune, ocaua 8 parale, crapu, somnu, 5 parale și 4 ocaua raci 20 de parale; icre tescuite de morunu 30 de parale ocaua, de cele prōspete 20 de parale; fasolea, lintea, mazārea 1 și 2 parale ocaua; zaharulu ocaua 2 lei de celu bunu, iar celu mai prostu 2 zloti; cafēua 2 zloti; untu-de-lemnulu 20 de parale ocaua; tēmāia 50 de parale ocaua; untu de vacā 6 parale ocaua, iar mai scumpā 8 parale ocaua. Dar sā însemnāmū și pentru mārfuli óreși-ce: postavulu de Englitera celu bunu era cotulu 8 lei, multu 10 lei; saita 7 lei cotulu; șiaiulu 4¹/₂ lei, multu 5 lei cotulu; tropaorulu 2¹/₂ lei cotulu; postavulu mai de josu 2 zloti și 1 leu cotulu; șamalagiaua de cele bune 10—12 lei cotulu, mai josu 8 lei; ghermesitulū 1 leu cotulu, multu 50 de parale; nefelele de vulpi pārechea 22 de lei pe alesu; vulpile erau 1 leu.

E de observatū cā asemenea efinātate Dionisie o pune pe «socotēla darulu și milei luī Dumneđu într'acēstā țērā cu liniște mare și cu pace adāncā, deschidēndu-se tōte schelele hotarelorū împrejurū și de cātre Turci nici o supērare nu era, boerimea sporia întru slujbele lorū, neguțatorii se lāțiau cu alișverišurile lorū la cāștigū, meșteșugarii sporiau în lucrarea sa, țeranii își lucrau pāminturile lorū nesupērați cu greutate de dājdiū, toți se bucurau și fără grijā petreceau (1).»

La pagina 34.

Dāmū aci unū chrisovū dela Alexandru Ipsilante, din Maiū 15 anulū 1775, prin care autorisā pe Cosma Episcopū de Buzēu sā facā *slobodie* pe moșia *Gāvānesci* din județulu Buzēu, din ómenī *strāinī*. *Scutiți* vorū fi locuitorii așeđai la Gāvānesci numai pe 8 *lunī*.

Actulū l'amū aflatū în condica Episcopiei de Buzēu:

(1) Tesaurū de monum, tom. II, pag 166. Afirmațiunea luī Dionisie cā sub Ipsilante țēra muntenēscā era fericitā, o face și autorulū cārții: *Viaggio in Valachia e Moldavia*, la pag. 107, unde đice cā: «il principe Alexandro Ipsilanti ha studiato di fare la felicitā de Valachi.»

«M. B. Io Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ davat gospod... fiindŭ cu totulŭ pornitŭ cugetulŭ ŝi gândulŭ Domniei mele, spre liniŝtea ŝi odihna nu numai a pămîntenilorŭ locuitorii țerei mele, ci mai vîrtosŭ cãtre cei ce vorŭ veni din strãinătate strãini la locuința pãmîntului țerei Domniei mele, sã afle rësufolare ŝi limanŭ de adãpostire, amŭ datŭ acestã carte a Domniei mele iubitorului de Dumneđeu sfinției sele pãrintelui episcopŭ Buzěŭ Kirŭ Cosma, ca sã chiasme ŝi aducã ómeni strãini din strãinătate cãt de mulți pe moșia Gãvãnescii sud Buzěŭ ŝi dupe ce va aduce sã dea în scirea isp. județului ca sã-ı cerceteze, ŝi de vorŭ fi strãini cu adevãratŭ, sã le dea adevãrința la toți ca *sã fie apãrați în optŭ luni*, nimeni de nimicŭ sã nu-ı supere, ca sã pótã ŝi ei într'acestã vreme, a-șî face sãlășluire, ŝi a se întemeia ŝi dupã acestŭ sorocŭ sã fie în rîndŭ cu țera, dar iarășî mai cu ușurința, dupã cum se coprinde în ponturile cele date de Domnia mea la isprav. Decî dar ŝi voi strãinilorŭ vëđendŭ mila ce arëtãmŭ Domnia mea cu voi, sã vë îndemnați cãtŭ de mulți a veni la locuința în țera Domniei mele, ŝi veți fi cu tótã liniŝtea ŝi dreptatea, dupã cŭm arëtãmŭ mai sus.»

1775, Maiŭ 15.

procit. Velŭ Vistierŭ.

Anexã la pagina 35.

Iatã în traducere fãcutã de D-lŭ Murnu, documentulŭ oferitŭ Academiei de D-lŭ N. Crețulescu:

Despre scutelnicŭ.

«Dupã pacea cea d'întãiu a Rușilorŭ, în anulŭ I-iŭ alŭ domniei lui Alexandru-Vodã Ipsilante, s'aŭ orînduitŭ scutelnicii slujbelorŭ (boeriilorŭ) cu hotãrire prin hrisovŭ. ŝi s'aŭ poruncitŭ, ca dupã țidulele visteriei sã se dea scutelnicii fie-cãrui boierŭ din luđii țerei, prin ispravnicii, ŝi ispravnicii sã se scadã pentru fie-care scutelnicŭ cãte unŭ *lude*. Scutelnicii sã nu fie nici de acei cu stare bunã, nici din acei lipsiți cu totulŭ de avere, ci dela acei cu o stare de mijlocŭ ŝi acei ce aŭ scutelnicii sã nu pótã sã capete din partea lorŭ banii, dar sã-ı întrebuițeze la trebile ŝi slujbele lorŭ casnice. Acestã orînduialã pentru folosulŭ ŝi alŭ domniei ŝi alŭ țerei, a ținutŭ câți-va ani. Apoi însã din cãnd în cãnd, atãtu Vistierii cei mari, Logofëtulŭ calemului scutelnicilorŭ, cãtŭ ŝi Ispravnicii județelorŭ, pentru propriulŭ lorŭ interesŭ, seŭ ŝi pentru hatîrŭ, aŭ adusŭ lucrulŭ pãnã la abusŭ ŝi aŭ începutŭ ca sã nu mai urmeze dupã đisa poruncã ŝi dupã aceste ponturi. Ci pe de o parte Vistierii nu o avea la nimicŭ ca printr'unŭ micŭ rușetŭ seŭ interesŭ sã dea țidule la unulŭ pentru

dece și două-deci scutelnici mai multă decât cerea boeria să aibă și să țină și la altul și totu asemenea. Dar ispravnicii județelor nu numai că nu dau însemnătate lucrului ei și complici se fac, în cât să se dea scutelnici chiar dintre cei mai în stare din țeran și fruntași și nu să lucreze pentru boieri la lucrurile lor casnice, la moși și alte ale lor trebuințe, ei să plătescă groși (lei) 100, și cel puțin 80 și 70 groși (lei) pe an. Afară de aceste abuzuri ale marilor Vistieri, ale Logofetului calemului și ale Ispravnicilor, boierii cei mari scutesc satele din moșiile lor cu foarte puțin *luși*, adică cu optăzeci scutelnici scutesc un sat care are o sută și o sută cincideci de case, în care sate ale lor, prin stăpânire și ocrotire, nu au voie să intre nici zapci, nici cine-va care să facă cercare, și așa că cu toate catagrafiile și aședemintele ce s'au făcut din timp în timp, n'a fost chip prin care să se îndrepteze aceste abuzuri. Afară de acestea, acei ce au scutelnici întrebunțază și altu-fel de înșelăciune; se duc, bună-ora, la Ispravnic și prin dare de rușeturi primesc dela dînșii dovești, că atâția scutelnici au murit. Cu această dovadă venind la vistierie, cer să li se dea alții în locul lor, în cât cu un tacâm de *pecetluituri* țin două tacâmuri de scutelnici (și acesta se întâmplă la cele cinc județe marginașe). Aceste abuzuri au făcut ca și Domnia să nu aibă drepturile ei legale, și țera să sufere grozav și satele mereu să se spargă, căci fiind în sate scutelnici fruntași (gr. *fruntașides*) cei mai în stare, rămâne ca cei săraci să plătescă dajdiile și să tragă toate angaralele. Ca să se îndrepteze dar aceste abuzuri, trebuie întâiu prin poruncă domnească cu scrisori-circulare către toți locuitorii unde în genere, să se facă cunoscut că d'aci și 'ncolo au să urmeze vechile ponturi ale Visteriei, ca să scie fiecare Român (Valah) în ce chip are să se facă scutelnici, precum și satele, pe cari ómenii au să lase să se facă scutelnici, ca să nu ajungă iar apoi tréba la abuzuri. Domnul să bage de sémă în cât să nu fie înșelat de țidulele ce se dau de către marii Vistieri pecetluindu-se prin pecetea domniei și Domnul să cerceteze catastiful scutelnicilor mai pe fie-care ți, poruncind strașnic, ca Logofetul calemului să țină totu-d'a-una catastiful pentru scutelnici foarte curat, iar nu încurcat, și ca ori-când va fi cerut, să fie dator să-l dea și să-l aréte cât se póte de curat.

Despre poslușnici.

De asemenea și poslușnicii au ajuns în starea scutelnicilor, cutez să dică și de mai multu abuz, fiindu-că și acești poslușnici la început nu s'au dat la alții, decât numai boierilor ce aveau moși, adică fie-care boier să aibă la moșia sa patru, cinc, cel mult șese poslușnici: un chelar, un pădurar, un erghelegiu, și doi—trei argași cunoscuți vistieriei. Acum însă au ajuns

să aibă în locu de 5—6 poslușnici 40—50—60 și mai mulți luați toți din luđii Țerei, din cari unii sunt cunoscuți Vistieriei, cea mai mare parte însă nu sunt cunoscuți, și prea puțini sunt acei ce întrebunțeză pe poslușnicii loră la slujbele și lucrurile loră casnice dupe lege și duprecum o cere orânduiala, dar îi țină pentru bani și numărul poslușnicilor este cu multă mai mare ca acela ală scutelniciloră, căci poslușnici nu țină numai boierii, ci chiar și alți mulți din trépta de josă și ómenii de nimică, cari nici moșie aă, nici vre o însemnătate în țeră.

De aceea acestă abusu de poslușnici a ajunsă să fie prea vătămătoră domniei și țerei și fiindă că numărul loră e mare și cea mai mare parte din ei sunt cei mai instăriți și fruntași Români, cari plătescă stăpâniloră loră și dînșii birulă loră anuală, precum și scutelnicii; ca să se îndrepteze așa dar și acestă abusu de poslușnici, în cât și luđii să se mărescă și satele țerei să nu se îngreueze la plățirea dăjdiiloră și la angarale, mai întâiă trebuie să se facă o catagrafie și să se pună toți poslușnicii în deobște la dare. Apoi stăpânirea să vedă hrisóvele și hárțiile domnesci ale fie-căruia, dela celă mai mică până la celă mai mare, și acelora ce trebuie să aibă și să țină poslușnici, să le pre-inoiască scrisurile și hrisóvele, dându-le poslușnici nu din actualii Români cu avere, ci seú dintre străini, seú din acei ómeni ce-i lasă satele ca să se facă poslușnici, și acesta să se facă cunoscută prin circulară la toți locuitorii țerei; numai cu acestă chipă póte să înceteze acestă rău.

Despre neaoșii Români sudiți agentului austriacescă.

Este mare abusu și cu sudiții agenției, căci și agenția de la ună timpă încóce necontentită face sudiți dintre locuitorii țerei și a ajunsă să țină sate întregi, dându în mâna fie-căruia Română patente cu pecetea regescă și numindu-i ómeni regesci ai Nemțiloră. Acestă abusu însă póte să-lă îndrepteze numai Vodă printr'ună chipă cu minte ală Înălțimei sele.

Despre locuitorii orașului Bucuresci și Craiova.

Din timpulă cândă Domnulă Alexandru Moruzi a aședatū (în Bucuresci) ca vornică ală orașului și Epistatū ală orașului Craiova și a ridicatū darea de la Agiă și în Craiova dela Căimăcămiă, Domnia nu iea aprópe nimică dela locuitoră, căci mai toți s'aă făcută poslușnici, iar alții fără nici ună cuvântă *plausibilă* aă scrisori de scutiři de biră în mânele loră și chiar și de apérarea de vinărită și de dijmărită. Trebuie dar, ca și acestă rău să lipsescă și să se ștergă de totă, și parte să se facă slujitori (*grecesce*: sluzitori) ai agiei, ai spătăriei, ai vătășiiloră, ai căpitanului de dorobanți, ai pol-

covnicilorŭ, călărășilorŭ, seimenilorŭ, comișilorŭ, etc. pentru ca aceste autorități să-și aibă ȳmeni toți în Bucuresci, și să nu pretindă (*lit. pretenderum*) ȳmeni de afară din județe, precum se întemplă acum. Să se dea poslușnicii la acei boeri, cărora Domnia ar vrea să le facă *musaadea* (favorŭ), adecă să aibă croitorulŭ lorŭ, blănarulŭ lorŭ, bărbierulŭ lorŭ, séu scutelnicii. Iar cei-lalți să se pună toți la birŭ, și așia din locuitorii Bucurescilorŭ și Craiovei făcându-se breslele zapcii și poslușnicii de ai boierilorŭ, acele bresle și poslușnicii ce sunt luați de prin județe, cari sunt din cei mai în stare fruntași, va rămâne să plătescă birŭ și cu acestŭ chipŭ și locuitorii Bucurescilorŭ și Craiovei vorŭ intra în nizamŭ (ordine), și luđii țerei vorŭ spori și satele vorŭ avé zăgazŭ și în urmă și Domnia se va folosi.

Să se cerceteze și scrisorile de scutire și decă starea lorŭ va fi în adevărŭ cum spunŭ hârțile, se vorŭ reînnoi și vorŭ rămâne nesuperați.

Despre preoți și diaconii.

Mitropolitulŭ și Episcopii din vreme în vreme aflându prilejŭ, mai cu sémă în vremuri încurecate și în mazili de Domni, prin mijloculŭ marilorŭ Vistieri și alŭ Ispravnicilorŭ de județe, făceau diaconii și preoții nenumărați; mai cu sémă în județele mărginașe: la Teleormanŭ și Oltŭ se găsescŭ sate, unde cei mai mulți țeranii sunt preoți și diaconii, fără să scie carte, și toți din fruntași și nu numai că ei însiși se scutescŭ de dări și angarale, ci și fiii și ginerii lorŭ. Așia dar printr'o cercetare cât se pȳte de amănunțită acei căți slujescŭ la bisericile satelorŭ, adecă la fie-care biserică doi popi și unŭ diaconŭ după lege să se scutescă de dăđii și angarale; iar cei-lalți să se dea la birŭ fie chiar și preoți.

Despre mazili și némuri.

Mulți birnicii ca să scape de dări și să se scutescă de vinăriciŭ și de dijmăritŭ, cu mare dare de bani atâtŭ către Ispravnicii cât și către Vistierii ce s'alegŭ după vremi, s'au făcutŭ *mazili* și *némuri*, unii cu voia domnescă, de hafirulŭ Domnilorŭ către Vistieri, iar cei mai mulți fără scirea Domnilorŭ, prin chipulŭ cu cari marii Vistieri obișnuescŭ să înșele pe Domni. Și astŭ-felŭ numărulŭ lorŭ sporindu-se din ce în ce, Domnia rămâne păgubită și darea lorŭ se micșorează și *husmeturile* vinăriciului și dijmăritului, pe lângă acesta din pricina lorŭ și satele se ruinază, de vreme ce ei se ruinază, de ȳre ce ei sunt cei mai în stare. Trebuie dar și asupra lorŭ să se facă o cercetare exactă, și să rămâne mazili și némuri numai acei căți se tragŭ din mazili și némuri. Iar cei-lalți, căți adecă s'au făcutŭ prin abuscŭ din birnicii (*lit. birnicus*), aceia toți

să se dea la biru, ca să nu rămăe păgubite drepturile Domniei, ca țera să capete ajutoru.

Despre postelniceii.

De asemenea din timpu în timpu făcându-se mulți postelniceii din birnicii cei mai în stare, urméză ca și drepturile Domniei și husmeturile vinăriciului și dijmăritului să se micșoreze. Decii și asupra acestora făcându-se o cercetare esactă, acei ce n'au dreptu să fie postelniceii, să se iea scrisorile din mâ-nile lorū, și să se supună dărilorū, rămăindū postelniceii numai acei căroro li se cade, adică câți se tragū de neamū (boerescū), și câți au sēvērșitū vre-unū serviciū localū după privilegiile țerei.

Despre sameșii din județe și despre abuserile ce facū.

Rēposatulū Vistierū Văcărescu, în întâia domniă a lui Alexandru-Vodă Moruzi, ca unū omū iubitorū de patrie, condusū de zelū, vrëndū să împedee abuserile și să dea o bună rīnduială țerei, prin chrisóve domnesci a regulatū sameșiile județelorū, și s'au numitū sameși în județe ómenii cinstiți, pe cari i-a alesū elū însuși și fără să iea dela dīnșii nici unū gologanū ca rușfetū, i-a trimisū cu o astū-felū de poruncă, că ispravnicii fără de sciința sameșilorū să nu aibă voie să facă celū mai micū *herechetū* (urcare), și când sameșulū ar vedē pe ispravnicii făcēndū abusu la poruncile domnesci și orīnduelile (*οργανδοιτάλας*) Visteriei, îndată să-i dea de scire; de asemenea și când i-ar vedē sēvērșindū cea mai mică nedreptate, fără întârđiere să facă cunoscutū, și când acești sameși ar urma în chipulū acesta, să rămăe câtū vorū trăi, sameși, iar când se vorū abate cum-va din calea acēsta, pedepsindu-se, să se scóță din slujbă. Orīnduiala acēsta bună pentru sameși s'a păstratū până la mórtea đisului boierū. După mórtea lui însă, fără nici o întârđiere de timpū, nu numai că acei sameși s'au schimbatū și s'au pusū în loculū lorū cei mai necinstiți și tálhari, dar și abuserile cele vechi au rēinceputū să se facă cu adaosū în județe, în câtū dīn đii în đii tálhăriile, răpirile, abuserile și nedreptățile au ajunsū la culmea lorū, pentru că acești sameși ai județelorū și acei cari sunt *dalipi* (acoliți) ai lorū, îndată, cum s'a schimbatū marele Vistierū, au venitū la Bucuresci și au începutū să ofere, orī în persónă, orī prin mijlocirea unuia și altuia, unulū đeece, altulū cincispre-đeece, și altulū două-đeci de pungii, după județū; și astū-felū, făcēndu-se prin hārtii domnesci sameși și ducēndu-se în județe, ei sunt cei dīntāi cari îndēmnă pe ispravnicii la totū felulū de abusu și nedreptate, și întovărășindu-se cu ispravnicii, ardū și prăpădescū pe bieții locuitorii (*λοκοιτόρους*). Afară de escesulū acesta de nedreptăți și abuseri ce facū contra poruncilorū domnesci și

orîndueli (ὄρανδοῦλά), aŭ și in fie-care satŭ doi sēu trei ómenī, carī plătescŭ darea lorŭ la dînșii, scutescŭ de angarele sate întregi, și marele Vistierŭ le aude acestea și le vede, prea multe rușfeturī însă îlŭ facŭ să nu le bage în sēmă, și să nu pótă să ȃică nimicŭ. Și decă se întēplă să le afle Domnulŭ, se încercă prin orī-ce chipŭ să dovedescă cu orī-ce prețŭ că sunt minciuni, și decă Vodă ar trimete vre-unŭ *teftergiŭ* în județe, ca să cerceteze de aprópe, acesta se duce, dar îndată ce sosese acolo, însuși Vistierulŭ se împacă și se învoese cu dînsulŭ. Și după ce *teftergiulŭ* acela a fostŭ mulțămítŭ, se întóree în Bucuresci, aducēndŭ rēspunsŭ lui Vodă, că a fostŭ și a esaminatŭ, dar píra fiindŭ minciunosă, n'a găsitŭ nici unŭ abusŭ și nedreptate sēvērșită, sēu când mănăctoria e prea mare și nu se póte ascunde cu totulŭ, o micșoréză și o reduce într'atâta, în cât Vistierulŭ să pótă s'o dovedescă că e o bagatelă (*παγατέλη*), ca Vodă să nu se mánie, și astŭ-felŭ astăđi, astŭ-felŭ mánie, aŭ ajunsŭ *legi* (caidi) nedreptățile și abusurile în Țera Románescă. Pe lângă acestea și când se înfățișeză săracii locuitorī cu jălbī către Vodă, plângēndu-se de nedreptățile ce li s'aŭ făcutŭ, cele mai multe din jălbile lorŭ nu se citescŭ (căci Vistierulŭ astŭ-felŭ s'a înțelesŭ cu Logofētulŭ Divanului, care citește lui Vodă jălbile), dar și decă se citește vre-o jalbă a lorŭ, logofētulŭ Divanului, împotriva poruncei Domnesci, orînduiesce la Vistierŭ, și Vistierulŭ la rîndulŭ sēu dispune să se facă o carte a Visteriei către Ispravnicī, cu carea, îndată ce se înfățișeză la Ispravniculŭ, îndreptarea și mângâierea săracului este, să-lŭ ospēteze cu o bună *falangă* și să-lŭ închidă. Gândescă-se dar fie-care ce suferă sērmanii săraci în țera Románescă ! și aceste tóte din pricina interesului ce are marele Vistierŭ și de la Ispravnicŭ și mai multŭ de la sameși.

Tóte aceste abuseri și nedreptăți nu e cu putință cu nici unŭ altŭ chipŭ să lipsescă din țeră, decă nu va înceta de totŭ numirea sameșilor de către Visterie și decă nu se va face astŭ-felŭ, și anume : Ispravniculŭ, unde se va orîndui, să aibă logofētulŭ sēu sameșŭ, fără să fiă de locŭ cunoscutŭ visterie și Domnia să cēră serviciulŭ județelorŭ de la Ispravnicŭ, iar nu de la sameșŭ. Fiîndŭ-că, când marele Vistierŭ nu va avé interesŭ de la sameșŭ, nici sameșulŭ nu póte să facă nimicŭ în județe și atunei lipsesecŭ tóte abuserile și nedreptățile, carī aducŭ și paguba Domniei și prăpădescŭ pe bieții locuitorī.

Pe lângă acēsta și Ispravniculŭ se teme, când sameșulŭ nu este numítŭ de Visterie, ca să nu arunce greșala asupra-ī și nu póte să se apere și elŭ cu cređēmîntŭ, că este numítŭ de dînsulŭ, și greșala cade asupra Ispravnicului, iar nu asupra sameșului, chiar când acelŭ sameșŭ nu e cunoscutŭ lui Vodă, nici făcutŭ de marele Vistierŭ, și în urmă când Vistierulŭ are vre-unŭ interesŭ de la sameșŭ, de sigurŭ nu este responsabilŭ de furturile și nedreptățile ce se facŭ. Și prin acestŭ chipŭ săracii locuitorī scapă de rele, iar poruncile Domnesci ce se daŭ află totŭ-d'una loculŭ lorŭ fără nici unŭ abusŭ.

Despre vămă.

Se facū multe nedreptăți și de către vameșū, (βάμμεσιδες). De óre-ce nu ieau vama după catalogulū Domnescū, dar cu adaosū. Acesta însă se îndreptăză prin desele cercetări și prin pedepsirea cătorū-va ca să slujescă de pildă celorū-lalți.

Despre dijmăritū (διζμαριτον).

Dijmăritulū, este lege și regulă să-lū plătescă cei ce au rîmătorī și albine, câte 13 aspri. Se iartă însă ca de la unulū până la Țeece să se iea câte 15 bani și acești doi bani ce se ieau mai multū se chiamă *ciurucū*, și sunt pentru léfa slujbașilorū (σλοζμπάσιδες). Când au de la 10 stupī în susū, atunci plătescū numai căle 13 bani, și ploconulū (πλοκονι) 80 bani. Au intratū însă și în acestū uzmetū abusū. Fiindū-că cumpērătorīi acesteī slujbe, oferindū Ispravnicilorū rușfeturī, îi lasă să iea și mai multū ca 30 *aspri* și ploconulū de asemenea este mai multū ca acelu prescisu. Lesne însă se îndreptăză acestū abusū. Adecă iarășī prin dese inspecțiunī ale stăpânirei, și prin pedepsirea esemplarā a slujbașilorū și *tahsildarilorū* ce arū cuteza să facā abusū.

Despre oieritū.

Acestā slujbā se asemēnā cu slujba dijmăritulū, nu însă și în platā, și îndreptarea abuserilorū se face cu același chipū ca mai susū.

Despre vinăriciū (βιναριτζον).

Cele mai mari abusurī se facū în acestū huzmetū alū vinăriciulū atātū la măsurătórea cotulū, cum și la luarea banilorū. — La măsurare vinăriciarīi, butea de 60 și 70 vedre o scotū de 90 și 100 vedre. Iar la platā în locū de 5 bani, ce după regulā trebuie să plătescă Românulū că vinăriciū la fie-care vadrā, le ia câte 15 și 20 parale și în alte părți și mai multū, mai alesū în cele cincī districte mărginașe ale Craiovei. Și începutulū abusulū este acesta: Domniū ce s'alegū după vremurī, ca să vîndā slujba vinăriciulū cu mai multī bani, séu și pentru hafirulū slujbașilorū, au îngăduitū să se încarce de la 10—12 vedre. Indatā însă ce au pusū mâna cumpērătorīi pe huzmetū, au începutū și ei să facā din Țeece patru-spre-Țeece și șese-spre-Țeece, și abusulū a urmatū până la domnia lui Constantinū Vodā Ipsilante; iar în timpulū ccestuia lucrulū a ajunsū prea departe, și nu numai că a încărcatū din Țeece la douē-Țeci și mai multū, dar și la platā luaū dela Romāni câte 15 și 20 parale la fie-care vadrā și mai alesū la cele 5 districte de dincolo a ajunsū până în

punctulŭ acela, în cât Românulŭ cu acéstă grea plată a vinăriciului să pérđă totŭ vinulŭ viilorŭ séle. Ca să lipséscă dar de totŭ acéstă nedreptate și marele abusŭ ce facŭ cumpărătorii vinăriciului, trebuie mai întâiŭ stăpânirea să prefere să pérđă acelŭ adaosŭ de 2 vedre ($\beta\acute{\epsilon}\delta\rho\alpha$), adică la 10 : 12 după regula ce era în putere mai întâiŭ, și apoi să dea nizamŭ (ordine) la căutarea acestei slujbe în modŭ înțeleptŭ, adecă prin cele mai exacte inspectiuni, și cu cele mai strașnice pedepsiri a acelora din vinăricieri, cari nu vorŭ urma poruncile Domnesci date pentru acéstă slujbă.

Despre gelepi și saegii.

Nu sunt puține relele ce le facŭ țerei și gelepii, cari adună oi cu ridicata, căci afară că ridicatulŭ este de nimicŭ, aprópe $\frac{1}{3}$ din prețulŭ ce se pune oilorŭ, apoi și aceștia îndată ce esŭ în județe și oferă Ispravnicilorŭ rușfetulŭ acelŭ cu care potŭ să se învoiască, fără să vrea să scie de locŭ de poruncile domnesci, prăpădescŭ pe bieții locuitorŭ luându-le cele mai bune oi. Și nu se mulțamescŭ numai cu acéstă, dar și în satele unde conăcescŭ și în casŭ de trebuință, ședŭ una séu două ȓile, îi ruinéză prin cheltueli, cerându-le hrana lorŭ și pentru caii lorŭ îndoitŭ, cari în locŭ de 33.000 de oi ce conține firmanulŭ ca să iea țerei cu ridicata se iaŭ 70.000 mi și mai multŭ, și acestŭ rēŭ provine dela multele rușfeturi ce daŭ atâtŭ la Constantinopole, ca să fie orânduitŭ *saitci*, cât și la Bucuresci și la Ispravnici ca să se apere de nedreptățile ce facŭ, și de prea marele numărŭ de oi ce ridică cu ridicata. Ca să înceteze dar și aceste nedreptăți ce facŭ țerei gelepii și să aibă locuitorii și în acéstă răgazŭ, trebuie séu ridicăturile să lipséscă, séu și dacă n'ar fi chipŭ să lipséscă, să lipséscă celŭ puținŭ rușfeturile la Constantinopole, Bucuresci și la Ispravnici, și atunci, făcându-se examinări esacte și fără mituire, și pedepsindu-se strașnicŭ unulŭ séu doi gelepi, vorŭ înceta cu aceste nedreptăți, și numai atunci potŭ să urmeze poruncile domnesci.

Despre suhaturŭ.

Pe fie-care anŭ gelepii aducŭ fermanŭ din Constantinopole, cuprinđendŭ că suhaturile ce aŭ ținutŭ anii trecuți pentru hrana oilorŭ împărațesci să le aibă și d'aci și încolo, și nimeni să nu cuteze să le are și să le semene, séu să le strice. Cari gelepi aŭ să plătéscă moșierilorŭ (*mulksaabiiilorŭ*) câte 1 și $\frac{1}{2}$ para pentru o óie. După cari firmanuri cârmuirea dă țerei neschimbate porunci și cu acestŭ modŭ ei s'aŭ făcutŭ stăpâni pe moșiile unuia și altuia și totă véra aprópe și iarna Vistieria nu ridică capulŭ de a vedé plângerile *mulksaabiiilorŭ* (moșierilorŭ) pentru suhaturile lorŭ cu gelepii. Nu potŭ însă să facă

nimic. In cât îndreptarea relor subaturilor rămâne lui Vodă, care ca lucru al oraşului să se gândească înălţimea sa la modul şi la mijlocul cum ar pute să le scape.

Despre fiatură.

Fiatul untului, mierei, caşcavalului, untorei şi cerviciului nu e vătămător locuitorilor, ci numai negustorilor pămînteni şi de mare folos capanliilor. Fiatul ce se pune (provisiune) zaherelei grâului şi orzului păgubesc mult pe locuitori, care fiaturi fiind de asemenea lucru al oraşului, rămâne iar lui Vodă ca să poruncască chipul şi mijlocele.

Despre Vidinuri.

Vechile fermanuri pentru zaherele Vidinului, cuprind următoarele: Ca ţera să aibă să dea Capanului Vidinului câte 120.000 ocale untură de capre, 80.000 ocale untă şi 12 000 ocale miere pe fie-care an, şi să se plătescă din Vidin, untul 20 parale ocaua, iar untura şi mierea câte 12 parale ocaua. Aceste fermanuri s'au făcut după întâia pace a Ruşilor. Şi Alexandru-Vodă Ipsilante a orînduit atuncea să se strîngă zaherele acestea dela 5 judeţe hotarnice cu întreială dela negustorii pămînteni, cari se îndeletnicesc cu acest fel de zaherele în acele părţi. Şi fiindcă untul numai cu întreiala nu se făcea idar, s'au orînduit şi două orînduiri de unt: 150 cântari, cari s'au numit una primăveratică, alta tomnatică, şi acest unt îl dau locuitorii celor 5 districte mărginaşe şi li-se plătea de către Domn prin Ispravnicii câte 10 parale ocaua, care unt strîngându-se în magazinele Craiovei, iar cu cheltuecele domniei se trimetea prin Caimacamul la Vidin. Iar untul întreialei, untura şi mierea, le duceau negustorii înşişi. Untul dar se plătea de Vidin câte două-şeci de parale cum s'a dîs şi la sfîrşitul anului Vistieria domnescă cerea socotă cu Caimacamul Craiovei pentru untul orînduiei, la care socotă scădându-se toate cheltuecele, adecă cumpărarea tulumurilor, chiriile, lefurile ómenilor, şi alte, câţi bani rămăneau îi lua Domnia. Se mulţimesc însă la plată şi negustorii şi locuitorii. Fiindcă şi în timpul acela aceste zaherele se vindeau ieftin, şi aprópe treceau în ţeră cu acelaşi preţ, cu care plătea şi Vidinul. De la un timp însă şi încóce se măresce preţul acestor zaherele, şi plătindu-se tot d'a-una cu acelaşi preţ, a ajuns ca mai în urmă mulţi negustori să dea faliment şi să se ruineze şi locuitorii căci tot câte 20 parale ocaua de unt se plătesc. Şi pe lângă acestea să nu aibă de unde să găsescă ca să dea unt, dar să fie îndatoraţi să-l cumpere cu mare preţ; pînă când, după ce neguţilor li se urise

de acestŭ negoŭŭ de cumpărarea untului, a ajunsŭ ca totŭ untulŭ să cadă asupra luŭilorŭ dându-se din partea lorŭ o cătăŭime hotărîtă pe anŭ. In câtŭ pe de o parte mănătoriile și abuzurile Caimacamilorŭ, Ispravnicilorŭ, Zapeilorŭ și magasierilorŭ, pe de altă parte greutatea, a ajunsŭ ca să nu mai pótă cele cinci judeŭe de lângă hotare să întempine aceste zaherele ale Vidinului, ci să ica și dela cele-lalte 12 judeŭe de dincóce de Oltŭ și negustorii acelorŭ 12 judeŭe să începă și ei să se ruineze și, de altă parte, și zaherele cerute ale orașului să se împuŭineze, și apoi și poporulŭ țerei să se lipsescă de zaherele trebuinciose. Ajungându dar să se facă acestŭ rēŭ nesuferitŭ țerei, și greutatea fórte mare, la 1803 s'a ridicatŭ totŭ acestŭ *memuerietŭ* de vidinuri și de către Caimacamŭ și de Ispravnicŭ și s'aŭ însărcinatŭ trei negustori craioveni cu tóte aceste zaherele prin hrisóve, ca aceștia să le strîngă de la cele cinci judeŭe mărghinașe cu mulŭămirea locuitorilorŭ ei să le plătescă și ei să le aducă la vidinuri, fără ca să între în acéstă lucrare vre-o mână boerescă și cât despre untură și despre mierea ce se va da, ei să caute socotela cu toŭi negustorii și paguba să o tragă în proporŭiă cu marfa ce vorŭ da, iar socotela untului să o lase vistieriei, în cât din plata vidinului, scăŭându-se cu cumpărarea untului, cu cumpărarea tulumurilorŭ cu *czeclemelele*, și cu tóte cele-lalte cheltueli, decă remâne să dea aspri Vistieriei, să-ŭ plătescă, iar decă cumpărarea untului cu tóte cheltueele și *czeclemelele* va prisosi, Vistieria să aibă să le plătescă. Astŭ-felŭ de învoială aŭ datŭ, după care li s'a datŭ chrisovulŭ susŭ amintitŭ și cu acestŭ scopŭ începuse să se îndrepteze lucrulŭ orŭ-cum. Adeca scăpaseră și locuitorii de răpirile *memuerturilorŭ* precum și negustorii. Paguba însă atâtŭ aceea a locuitorilorŭ cât și aceea a negusturilorŭ remăsese iar pagubă și prăpădire. Ca să se îndrepteze dar acéstă trēbă a zaherelelorŭ de vidinuri, seŭ trebuie ca zaherelele untului să lipsescă de totŭ și să nu se mai dea, ci să vie negustorii de acolo, și să cumpere *rizapazarilen* zaherelele trebuinciose, seŭ când nu ar fi cu puținŭă, trebuie ca preŭulŭ zaherelelorŭ să se mărescă după preŭulŭ curentŭ din țeră, și atunci și locuitorii vorŭ da untulŭ cu mulŭămire, și negustorii pămînteni vorŭ aduce zaherelele trebuinciose la Vidinŭ fără împotrivire.

Despre secerători.

După firmanurile împărătesci se trimiteaŭ din partea țerei, pe fie-care anŭ trei și patru miș săcerători în părŭile Dobrogei, Mangaliei și Pazargicului, etc. ca să secere semănăturile d'acolo. Chipulŭ dar alŭ trimiteriei sacerătorilorŭ, era fórte nesuferitŭ, fiindŭ-că acelŭ rēŭ nu-lŭ încercaŭ numai acei săraci cari cu sila se trimiteaŭ, dar suferia tótă țera. Până și pe de o parte începuse abuzulŭ din partea Ispravnicilorŭ și beșliilorŭ, iar pe de altă parte semănăturile re-

mâneau nesecerate și se perdeau pe câmpii. Mare bine dar și folosul se va face țerei, când Vodă ar scuti-o și de acest rău.

Despre beșliagale și beșlii.

Iar răul beșliagalelor și beșliilor ce au făcut țerei este nespuse, de ore-ce și aceștia nu păstrau memuerietul lor numai, adevărat să păzescă județele de Turci vagabonzi, cari veniau fără scirea și voia cui-va, și maltratăndu pe locuitori luându-le vitele, untul, mierea și zaherele lor cu sila, fără nici o plată, pentru care și erau orânduiți, dar se amestecau în toate, adevărat la tîrguri lua *avaetii* dela prăvălii, lua și ei, sub cuvînt de vamă, din lucrurile ce se vindeau, sub cuvînt de *avaetii* luau groși dela butoie cu vin și rachiul, ce întelneau pe drum, din căruțe cu mere, pere, prune și alte asemenea ce întelneau. În cât locuitorii, aprópe și boerii, din cauza lor nu puteau să aducă astu-fel de lucruri, dela un loc la altul, se pentru dăruirile lor se pentru trebuința lor, pentru-că îndată ce le găsiu beșliii era peste puțină ca să nu le ia groși, și în urmă nici de tréba lor nu cătau chiar, dar țera era totu-d-a-una plină de Turci vagabonzi, și locuitorii erau totu-d-a-una maltratați. Și cu toate că autoritatea a încercat prin totu chipul ca să împedice aceste abuzuri și marile lor rele, a fostu cu neputință și fiindu-că nu e modu ca să înceteze, bine e să lipsescă, și pentru pázirea nizamurilor (ordinei) țerei, să se orânduiască în județe panduri arnauți, și alți de soiul acesta, de ore-ce aceștia se temu ca să facă astu-fel de abuzuri, și relele ce au făcutu beșli-agalele și beșliii, și numai în Bucuresci și Craiova să fie beșli-agale cu atâția neferi (ostași) câți ar găsi de cuviință Domnul.

*Despre clacă, care turcesce se dice **megi** și despre dijmă adică deciuială.*

În codul legilor, ce după întâiul războiu al Rușilor a făcutu Domnul Alexandru Ipsilante a orînduit ca locuitorii moșierilor să nu facă clacă moșierilor mai multu decât 12 zile pe an și anume: 3 zile în timpul primăverei, trei véra, 3 toamna și 3 iarna. De asemenea și dijmă să nu dea mai puțin ca 10. Din ce în ce însă acea orînduială a căduțu, căci stăpânii moșierilor au începutu puțin câte puțin să supună pe țeranii și să-i apese silindu-i ca să le facă claca după voința și trebuința lor. De asemenea și dijmă să le ia multu mai multu decât se cuvine și mai ales boierii mari și ispravnicii și aceia ce se află în serviciul curței pe afară, în câtu țeranii strîmtoară prin totu felul de siluire și deciuială, începuseră (în timpul ce cunoscu) alții să fugă la moșiile și alții să emigreze din sat în sat căutându să afle odihnă și mîngâiere. Dar în zadar și fără de

folosŭ. Pentru cã ori unde mergeaŭ nu gãsiaŭ decãt siluire și apësare. Fiindŭ-cã dar cei ce aŭ moșii nu sunt supuși la nici o dare, precum audŭ cã e în tôte pãrțile Europei, dar încãrcãndu-se cu tótã povara țeranii plãtescŭ dãjdiŭ domniei și angaralele ; cãnd stãpãniŭ de moșii se folosescŭ de țeranŭ în chipulŭ acesta fãcẽdu-le atãta rãu în aceste douẽ felurŭ, dela care atãrnã tótã starea lorŭ, de sigurŭ cã nu potŭ nici pe jumẽtate sã se ocupe cu munca pentru viața lorŭ proprie, și pentru plãtirea dãjdiilor și se sãvãrșescŭ douẽ rele : una cã locuitorii rãmãnŭ lipsiți și alta, cã nu mai aŭ cu ce plãti dãrile și angaralele, cum s'a disŭ. Care orĩnduialã a codului legilorŭ fiindŭ-cã și s'a fãcutŭ atuncŭ pentru folosulŭ și favõrea (= *φαβορε*) locuitorilorŭ și ore-cum și în folosulŭ Domniei, sã se reĩmputerniceze acestŭ capitolŭ despre *clacã* și dij-mã fãrã nici o schimbare, ca sã se stavilẽscã de totŭ stãpãniŭ de moșii de a mai silui și apësa pe locuitorŭ.

Despre Zapciŭ din plasele județelorŭ.

În reforma (grec. *reforma*) ce a adusŭ același Domnŭ Ipsilante, vrẽndŭ sã se chivernisẽscã tótã starea micilorŭ boierŭ și boiernașilorŭ, a poruncitŭ ca zapciŭ în plasele județelorŭ sã se orĩnduiascã fii de boierŭ mici și boiernași, prin hãrtii domnesci, mai alesŭ acei cari vorŭ fi locuitorŭ acelorŭ județe, practici și folositorŭ și cãt timpŭ s'a ținutŭ și s'a pãstratŭ acẽstã orĩnduialã, locuitorii nu suferiaŭ nici de supãrãri, nici de necinstiri. Dupã ce ĩnsã fãrã judecatã și nesocotințã s'a ĩnceputŭ ca zapciŭ sã se numescã de Ispravnicŭ și Ispravnicii județelorŭ aŭ ĩnceputŭ sã numescã pe cei mai de rĩndŭ și pe cei ce se brodiaŭ în Bucuresci, luãndŭ dela dĩnșii *avaieturŭ* și *rușfeturŭ*, de unde aŭ isvoritŭ nedreptãțile, rãpirile și nemerniciile pretutindenŭ pãnã la excesŭ, desordinulŭ și blãstãmãțiile acestorŭ ómenŭ de nimicŭ, ce se numiaŭ de Ispravnicŭ ca zapciŭ în plasele județelorŭ aŭ ajunsŭ de totŭ nesuferite și prea multŭ vãtãmãtore, iar domnia, sãu trecẽdu-le cu vederea, sãu necunoscẽndŭ aceste nedreptãți, sãu socotĩndŭ cã lucrulŭ este neĩnsemnatŭ și micŭ, nu cerea de la aceștia și pentru acestea decãt istovulŭ (*ΐσφορον*) dãjdiilorŭ. Pentru liniștea locuitorilorŭ dar și cãrmuirea micilorŭ arhonți și boiernași, este trebuinciosŭ, ca numirea zapciilorŭ în plasele județelorŭ sã se facã prin vistierie, prin hãrtii domnesci. Adeca vistieria sã facã cercetarea ipochimenilorŭ (persónelorŭ) și alegerile lorŭ, dar nu ca sã rãmãe numai ĩn voința Ispravniculŭ.

Despre judecãtorii din județe.

S'aŭ orĩnduitŭ ĩn județe atuncŭ și judecãtorŭ și anume ĩn fie-care județŭ unŭ judecãtorŭ, a cãruŭ lãfã era hotãrĩtã de Domnulŭ, dupã persõnã,

a cărei alegere se făcea din partea marelui Logofetă și marelui Postelnic. Și cu toate că în județe sunt Ispravnicii și nu e trebuință de judecători, pentru chiverniséla (cârmuirea) însă a multor boeri din clasa III-a și a boernașilor se făcuse această numire a judecătorilor în județe și a rămasă până acum, iar acum se numesc oamenii nu cinstiți sîu boeri scăpătați, cari au trebuință de mila și ajutorul domnesc, dar oameni cari nu merită (μεριτάρον) pentru acest lucru, de a ajunsă treba până la desgust.

Despre polcovnicii din județe.

De asemenea s'au pusă în fie care județ câte un polcovnic cu câți-va slujitori, și pentru pușinul *nizamă* (ordine) al județelor, dar mai mult pentru chiverniséla boernașilor, cari fiind-că se numiau pentru administrațiune, pentru aceea erau neatinși de avatură, a căroră numire făcendu-se prin domnesci hârtii, după alegerea și a boerului spătară și a boerului postelnică avea și lăfă de la Domnie. Și acești polcovnici nu se puneau în categoria acelor polcovnici, cari se numiau de către Spătară numai, de la care are avaietul sîu, cât pôte să se învoiască, dar era o clasă deosebită atárnătore numai de la buna voință a Domnului. Și pe această clasă a polcovnicilor de la un timp încôce punendă mâna Spătăria, numesce acum singură pe cine vrea, și ia de la dînșii *avaieturi*, și fiind-că avaieturile sunt grele, cele mai mari hoșii și desordine în județe dînșii le facă, ca să pôtă să scôtă paralele ce dau, și să câștîge și fiind-că acea milă și bine-facere domnescă, a ajunsă acum un mare abusă și tâlhărie, sîu trebuie să se îndrepteze și să rămăe în starea în care era atunci, și să se socotescă binefacere domnescă către ipochimeni vrednici de chiverniséla, sîu să lipsescă de tot polcovnicii din județe, ca netrebnic.

Despre slujitorii din ispravnicie.

Ispravnicii județelor nu țină numai astăzi slujitori câți le dă voie visteria și *legea*, dar multă mai mulți, de la cari ca să capete bani, îi facă din cei mai în stare și fruntași Români și într'un chip frumos înșelând Visteria, încât Domnia păgubesce din fie-care ținută câte 30—40 de luși cel pușin. Trebuie dar ca la catagrafia și aședemintul ce se va face, să se dea Ispravnicilor slujitorii trebuincioși, cari să nu fie din fruntași, ci din a doua și a treia clasă oameni, cari o dată făcendu-se slujitori să rămăe pentru tot d'una în această slujbă.

Despre tribunalele din Craiova.

În Craiova sunt două feluri de tribunale, unul se numesce tribunalul De-

pertamentŭ și celŭ-laltŭ pentru crime. — Este și Divanulŭ Caimacamului cu orînduișii boerŭ de Divanŭ — în carŭ tribunale se facŭ nespuse nedreptășii — fiindŭ-că nici o judecată acolo nu se otărește cu dreptate. Dar tôte anaforalele acelorŭ tribunale din Craiova revizuindu-se în Divanulŭ domnescŭ, își perdŭ valórea pentru tot-d'a-una și se rumpŭ și acésta resultă și din ignoranța judecătorilorŭ de acolo și din interesulŭ și rușfeturile ce primescŭ de la ceŭ judecașii. Și fiindŭ-că procesurile se ducŭ în chipulŭ acesta, și ca să găsescă dreptatea ceŭ ce se judecă pentru dreptate fără să se ruineze cu cheltuelile venindŭ în Bucuresci pentru apelulŭ lorŭ, este trebuinciosŭ ca în fiecare tribunalŭ de acolo să se trimită din Bucuresci unŭ boierŭ-judecătorŭ cu idee de dreptŭ (legŭ) ca să revisuiască procesurile cu aceŭ judecătorŭ. De asemenea și pentru Divanulŭ din Craiova să se trimită unŭ avocatŭ. Și atunci ceŭ ce se judecă vorŭ afla dreptatea chiar acolo și nu vorŭ avé nevoie să vie în Bucuresci, ca să cheltuiască și să pérđă timpulŭ pentru câștigarea dreptulŭ lorŭ.

Despre tribunalulŭ pușcării a adecă a făcătorilorŭ de crimă.

Acestŭ tribunalŭ pentru afacerŭ de crimă se compune din atâșia boierŭ judecătorŭ, câșii ar vrea Domnulŭ să numescă și zapciulŭ în acestŭ departamentŭ (*δεπαρταμέντο*) este marele Armașŭ. Și fiindŭ-că Armașulŭ ca grecŭ (*ρωμαίν*) nu scie limba românescă, lasă logofetului totŭ lucrulŭ departamentului Și cândŭ logofetulŭ este omŭ cu frică de Dumneđeŭ și cinstitŭ, atunci nu face abusŭ. Cândŭ însă se întemplă să fie perversŭ, atunci se înțelege cu judecătorŭ, înșelă și pe Armașŭ și pe Vodă prin totŭ modulŭ. Pentru aceea Domnulŭ, când caută anaforalele acestui departamentŭ (*δεπαρταμέντο*), și se citește codulŭ, să bage bine de sémă și să nu aibă atâta încredere în logofetulŭ departamentului, și nici să asculte atâta înaintările ce face elŭ, ca să hotărască de odată. Căci acele înaintări nu privescŭ numai lucruri și bani, dar pedépsă și viața aceluŭ ce se judecă.

Iar cele-lalte interese ale Armășiei, precum țiganŭ și altele, fiindŭ-că se ținŭ numai de logofetŭ, marele Armașŭ să caute să afle unŭ omŭ cinstitŭ și cu bună reputație, și să aibă multă băgare de sémă, ca să nu-lŭ înșele și să sferisescă (să-și aproprieze) cu felŭ de felŭ de chipuri *iraturile* Armășiei, care e și fórte lesne.

Este obiceiŭ în țera Românescă ca lucrurile libere să pótă Domnulŭ să le dăruescă cuŭ-vrea. Și fiindŭ-că țiganŭ se socotescŭ ca făcêndŭ parte din lucrurile libere, Domniŭ din diferite timpuri, prin hârtii domnesce au dăruitŭ din țiganŭ

Domnesci la mai mulți ipochimeni (persóne), din cari dăruiri cele mai multe s'au făcutu la mazili. Pe lângă acésta și logofeții au înșelatú pe Domnú. . . . (1).

Pagina 39.

Dionisie Ecclesiarculú nu vorbește nimicú despre acestú actú însemnatú alú lui Alex. Ipsilante, ci se mărginesce a ne spune, că venindú la Bucuresci cu mare alaiú «*i-s'a închinatú tótá boerimea vréndú nevréndú*». *Nevréndú* este o alusiune la candidații de Domni ce avusese Divanulú, cum vėdurámú. După Dionisie, Ipsilante «*fiindú omú înțeleptú și cu minte înaltá, a pusú tóte trebile țerei cu rínduialá bună și a aședatú boeriile atât la Bucuresci cât și la Craiova*.

Înțelege Dionisie prin «*aú aședatú boeriile*» să facă mențiune despre regularea scutelnicilor ?

În orí ce casú boerii nu se mulțămirá numai cu scutelnicii acordați, ci împinserá, ne mai spune totú Dionisie Ecclesiarculú, pe Domnitorú să puná pe locuitori darea *haraciului* de și fusese iertatá pe 3 ani, încă de la alú doilea anú alú Domniei «*ca să le dea și lorú lefurí mari* (2).»

Și se scrie că fanarioții singuri áú jáfuitú țera!

Am avutú o copie veche după condica lui Al. Ipsilante regulándú scutelnicii boerilorú, dar am ráțăciťo. De vomú da de ea, o vomú reproduce în «*Addenda*», mai târđiú. Aci, în locú, dămú apreciarile ce ne lasá despre acestú actú, Dionisie Fotino (3).

Se va puté cu profitú compara scrierea lui Fotino cu ceea despre scutelnici đice și anonimulú scriitorú în memoriulú grecescú donatú

(1) Introducéndú acestú memoriú în Academie, on. d. N. Krețulescu a đisú, că elú ar fi servitú de basá *Regulamentului Organicú*. Din lucrarea nóstrá s'a pututú vedé, că încă în 1774 Divanulú Muntenescú cerea Porței ceea ce se acordá numai la 1830 prin *Regulamentul Organicú*. Ráposatulú mare omú de Statú și istoricú M. Kogálniceanu imí scria despre memoriulú acesta :

«D. Krețulescu a đisú că acestú memoriú ar fi servitú de basá la facerea *Regulamentului*, se înșelá. Basa *Regulamentului* este unú memoriú făcutú la Petersburg în 1829--30 de către *Capodistria*, generalulú Sturdza și Minciaki.»

(2) *Tesaurú de monumente*. T. II, pag. 166.

(3) Veđi Dionisie Fotino în trad. Sion, pag. 265, Tom. III.

Academiei de on. d. N. Krețulescu, care memoriu l'am adusŭ ceva mai susŭ.

Alex. Ipsilante dispune, cã înaintarea la boerie se va face fără neci o platã «*dândŭ celŭ înaintatŭ numai avaeturile obicinuite.*»

Boerulŭ carele ar cumpãra boeria pe bani, seŭ care s'ar dovedi furŭ, se dã în vileagŭ și se surghiunesce, dupã ce va fi pedepsitŭ cu bãtaia.

Boerii slujbași trecŭ din unŭ județŭ la altulŭ pe cheltuiala și cu caii lorŭ proprii.

Cei cari vorŭ fi dovediți cã au luatŭ rușfeturî spre a lucra la înaintarea în rangŭ a vre-unui boierŭ vorŭ plãti la Visterie îndoita sumã luatã.

Nici unŭ boerŭ nu va veni la Bucuresci fără de voie (1).

Boerii hoși se depãrtãzã din slujbã și nu mai sunt primiți vre-o datã.

Boerii cei mai mici sã arãte cinste și respectŭ la cei de o trãptã mai mare.

Boerilorŭ le atribui Ipsilante Alexandru scutelnici în numãrŭ otãrîtŭ dintre locuitorii mijlocași prin averea lorŭ, iar nu dintre fruntași.

Dupã Fotino iacã numãrulŭ de scutelnici atribuiți fie-cãruia boerŭ saŭ slujbașiŭ cari scutelnici îi remãneaŭ pe viãțã și dupã ce eșiau din slujbã (2).

Marele Banŭ de Craiova avea 80 de scutelnici.

Asemenea marii Vornici (de țera de susŭ și de josŭ), marii Logo-feți, marele Vornicŭ de cutie, Spãtarulŭ (apoi și Hatmanulŭ); Vistierulŭ celŭ mare; marele Postelnicŭ și Aga orașului Bucuresci.

Vorniculŭ mare de politie avea 60 de scutelnici; 40 avea Clucerulŭ celŭ mare, ca și Caimacamulŭ. Paharniculŭ se deterã 25 de scutelnici; Stolniculŭ mare 20, ca și marelui Armașŭ; marele Comisŭ se bucura de 30 de scutelnici; marele Serdarŭ avea 14; Medelniccrulŭ

(1) Cu asemenea mijlocŭ Domnitorulŭ ținea departe de Bucuresci pre cine nu-l plăcea și împedica țesãtura de intrige în jurul lui.

(2) Dionisie Fotino. T. III, pagina 268 trad. de Sion. Dupã mörte Visteria iea pe jumãtate (scutelnici) iar de jumãtate se bucurã pe viațã femeea și copiii sãi. Prețulŭ unui scutelnicŭ dela Visterie, în bani, mai dinainte vreme era de 2 lei pe lunã. Pe timpulŭ lui Fotino scutelnici plãteaŭ directŭ la boierulŭ lorŭ cãte 80—100 lei a cãte 40 parale în douã termine Aprilie și Octobree.

12; Slugerul 10; Pitarul 6; marele Portar 6 scutelnici; Șetrarul de 5, ca și Clucerul de arie; Ispravnicii aveau scutelnici nu după isprăvnicie, ci după boeria ce au fost avuți deja.

Slujbele de mână a doua, încă aveau scutelnici: al 2-lea Vistier 6 scutelnici ca și al 2-lea Postelnic; al 2-lea Spătar 3 scutelnici, ca și Armașul al 2-lea, ca și Portarul al 2-lea. Al 3-lea Vistier, al 3-lea Postelnic, al 3-lea Armaș totuși de câte 3 scutelnici se bucurau, iar Comisul al 3-lea și Portarul al 3-lea aveau câte doi. Să mai amintim, că Logofetul 1-iu de Divan și logofetii ai doilea încă aveau de la 10—6 scutelnici.

La pagina 41.

Sub Alex. Ipsilante nu aflăm multă rezistență din partea sătenilor de a-și da claca și dijma. Ne explicăm acesta prin faptul că Domnitorul curmă abuzurile clăcei prin codul său judecătoresc și administrativ. Nu așa însă sub următorul Domn. La 4 Novembre 1783 Domnitorul trimite *carte legată* către Ispravnicul Ilfovului, ca să cerceteze jalba lui Dima *Grecului*, împotriva sătenilor din Otopeni, cari nu vor să se supune *«la cele obicinuite ale pământului (1).»*

Cum că postul de vătaf de plai, după organizarea lui Alexandru Ipsilante nu mai fu un post în care se puteau comite ușor abuzuri, se vede din rezistența ce pună unii de a rămâne în serviciul vătășiei, câți-va ani după organizare. Așa, chiar și sub Domnul următor găsim refuzuri de a servi ca vătaf:

1784, Ianuarie 19. S'au făcut *carte legată* la Ispravnicul Argeșului pentru Gheorghe vătaful să se cerceteze, pentru ce se lepădă din vătășie? bolnav este, sau ce pricină este?

Nota la pagina 50. Religiunea sub Ipsilante.

Chrisovul lui Alex. Ipsilante pentru reorganizarea mănăstirilor, publicat la pagina 50 în notă, pomenesc despre *«chrisóvele ce ni s'au*

(1) Condica Domniei lui Caragea, fila 61

arĕtată pentru sfintele mōnăstiri.» Credū utilū a reproduce aci chrisovulū sĕu legea chinovilorū scrisă la 1630 de Urielū Năsturelū ot Heresci în numele Domnitorului Leonū Vodă. Acĕstă lege Leonū Vodă o dete, credemū, după esemplulū lui Mironū Moghilă Barnovski, alū căruia minunatū chrisovū din 1626 Septembre 20 l'am publicatū în «Memorii presintate Academieī» în 1887/88, pagina 69.

Iată documentulū ineditū alū lui Leonū Vodă:

Condica No. 2. Arh. Stat., fila 114, verso.

«Noi Leonū, fiulū lui Ștefanū și adevĕratū credinciosū scudariulū lui Dumneĕu Domnū țerei Romănesci celorū sobornicesci și celorū deosebī a fie-căruia vĕrste de cinste, de vrednicie, atătū mirenĕscă, cât și de orînduiala duhovnicĕscă, prea sântițilorū, prea fericitițilorū, prea sântițilorū de Dumneĕu iubititorilorū, prea cuvioșilorū, prea cinstițilorū, cucernicilorū iproci, prea luminațilorū, prea înălțațilorū, celorū de mare cuviință blagorodnicilorū, vestițilorū, slăvițilorū, îndreptătorilorū tuturorū și namestnicilorū tuturorū celorū ce prin prejurū se află în părțile țerei nōstre, așia și celorū stăpâniți, ca și celorū ce stăpănescū, celorū ce sunt acum și celorū ce vorū să fie, să se bucure! Intru pomenire așĕdămū blagoestiei vōstre printr'acĕstă carte a nōstră de acum : de vreme ce am vĕĕutū cartea cea cu așĕdĕmintū de orînduială a P. S. de ore când patriarhū alū Țarigradulu Kir Iremia, fōrte întărită cu blăstemū și sobornicesce la acĕsta iscălită, ca tōte mōnăstirile ce se află mai mari într'acĕstă țĕră, iar mai alesū dintr'însele, ceea-ce este mai capū, mōnăstirea Cozia, hramulū prea santei și începĕtore de viață Troița, totū-d'a-una până în vĕcū acĕstū felū de așĕdĕmintū neschimbatū să-lū aibă, care este cunoscutū că este după cbiceiulū sobornicescū alū pravilei călugăresci, ca mai multū să nu mai fie precum până atunci a fostū, fără de cale, fiesce-cum și fără orînduială a avĕ schimbare egumeniī, care este lucru afară de pravilă și fōrte fără de cale. Adecă, ca de către fie-care ce vrea din stăpânitorii arhieriei, sĕu din cei ce erau mai mari, făr' de vină și în silă a se scōte egumeniī de la mōnăstiri și a pune pre alți în locū, precum arĕtă, că până atunci aū fostū, *vîndĕndu-se cu bani de către cei silnici egumenia mōnăstirei de aici*, de față, spre jāfuire mai multū și risipirea averei mōnăstiresei, și mai dreptū a ĕice spre sārăcia de istovū și spre golirea și pustiirea a tuturorū celorū din năuntru și din afară, iar mai vĕrtosū spre periciunea cea de D-ĕu pustiitōre a însuși acelora cari îndrāsnescū nebunesce, cu bolnăvirea minții de argintū la aceia, că acĕsta făcĕndu-se, ce pace ar fi avutū între frați? După cum din Evanghelie, arĕtatū este, că nimica altū fără numai împărecheri și celel-alte cari isgonescū din mijlocū dragostea

cea de Dumneșeu dorită. Dreptu aceea și mai susu numitulü pärinte patriarhü alü lumei, întru venirea öre-când aicea, așia de Dumneșeu fiindü îndemnatü, la soborü și cu voia tuturorü, după lege a aședatü acésta, ca și la mönăstirile de aicea să se așede pravila cea cuviinciosă călugărilorü, ce s'aü datü mai de 'nainte prin pärinți cu adevëratü cu Duhulü Sfintü, neschimbată întru toți vecii, iar mai luminatü a çice : ca nimeni din cinulü arhierescü, nici mitropolitü, nici cine-va din episcopii amändorura pärțilorü, așijderea și din mai marii norodului, nici însuși Domnulü, nici vre-unulü din boerii lui, cei puter-nici, să îndrăznescă a deslega acestü felü de legături, cari sobornicesce s'aü legatü după pravila, ceea ce dreptü îndreptéză și să se ispitescă a pune la trépta egumeniei monastiresci dintr'altă parte, *străini și dätători de mită, cari mai virtosü caută la mai multü folosü și dobânda lorü, ci după bunulü aședemîntü*, celü încă din începutü (precum s'a çisü mai susü) prin sfinții pärinți, și aicea pre urmă sobornicesce fiindü întăritü, neclătitü să rëmăe, că soborulü a fieși căroră mönăstiri, singuri călugării cei aleși, cătățimea lorü alegëndu-și lorü pre unü iscusitü, pre care ilü vorü iubi, să-lü pue egumenü, unindu-se întru totü sfatulü frătesce, făr' de tötă prigonia a neunirii ; iar de nu se va afla în vre o mönăstire omü iscusitü, pentru nevrednicie, ca să-lü pună ei la trépta egumeniei, atunci frații, pe carele ieromonahü iscusitü ilü vorü fi sciindü mai dinainte într'alta din monastiri, așia, cu obștescă voință mergëndü uni din frați, să-lü cëră pre elü ; și așia cu iertăciunea și cu blagoslovenia cea de acolo, să-lü aducă pre elü și să-lü pue egumenü ; iar făr' de acéstă întemplanie negreșitü să se alégă ieromonahü din cei ce aü potvigulü seü acolo ; așijderea și cela-laltü clirosü alü aceeași mönăstiri cu soborü să se pue, iar celü *străinü* și dätătorü de mită loculü egumeniei să nu i-se dea nici de cum, pentru că este lucru călcătorü de lege. Iar din cei veniți de curëndü dintr'altă parte și nesciuți să nu se primescă nici cum la trépta egumeniei, la vre-unele din mönăstiri, măcar de va fi ieromonahü și părtașü de alegere, ca nu cum-va încredințându-i-se unuia ca aceluia egumenia și apoi adunândü elü tötă agoniséla mönăstirei, așia va fugi lăsândü mönăstirea întru sărăcie ; și călugărulü ce va fi venitü dintr'altă parte într'același chipü, să se primescă măcar de va fi omü vrednicü și de tötă cinstea, nu îndată și fiteșcum să se învrednicescă de egumenie, ci cu orënduială, mai întâiü să i-se dea de către frați sălășuire, locü de odihnă, ori unde va iubi elü, până ce cu vreme, cu prilejü se va urca de obște, de se va făgădui și se va jura sfintului locașü, cu petrecerea sa până la mörte. Către acésta iarăși, măcar cine din frați de va căde în vre-o greșelă, să nu fie elü slobodü a fugi din mönăstire și egumenulü seü alți călugări, să nu aibă volnicie a-lü goni pe elü din mönăstire, ci cu soborü de frați să fie judecatü, și de i-se va păré că i s'aü făcutü strîmbătate de către soborü, atunci și la arhierëu, ad. la episcopulü acei eparhiü

să fie slobodŭ a merge și a se judeca și iarășî să se întorcă la potvigulŭ sėu, iar de va fi unulŭ ca acela fôrte vinovatŭ, de mare greșală, să fie dusŭ dinaintea Domnului la judecată, și iar nicî unulŭ din călugării mănăstirilor acestora să nu fie slobodŭ a eși dela potvigulŭ sėu să se înstrăineze de obște și să-și facă chilie osebî, ci să locuescă în mănăstire împreună cu frați, afară de va fi vre-unŭ bărbatŭ iubitorŭ de pustie, carele ar cere slobodenie și iertăciune dela obște, ca să-lŭ lase pre elŭ cu blagoslovenia lorŭ să se ducă la St. Agora, sėu într'altŭ locŭ din cele cu singurătate, să petrecă în liniște pentru folosulŭ sufletescŭ; unulŭ ca acela cu blagoslovenie, să nu se oprēcă, iar altulŭ care va eși dela potvigulŭ sėu mutându-se din mănăstire în mănăstire, unulŭ ca acela să nu se primescă nicăieri, nicî să-lŭ învrednicescă de intrarea în biserică, nicî să-î dea locŭ de locuință până se va întorce iarășî de unde a fugitŭ. Și călugărulŭ de fi va âmblândŭ întru poslușania venitului mănăstirei să nu-și agonisescă sic-și și să ascundă osebî ceva. Așijderea și mirėnŭ de va fi să slujescă cu tótă dreptatea și deplinŭ să aducă la mănăstire, iar de cu totulŭ să se ferescă și de furțișagŭ și celŭ ce va fi egumenŭ să-î socotescă slujba unuia ca aceluia și să-î dea alŭ sėu și să-lŭ dăruiască după orėnduiala ce s'a aședatŭ de Ktitorulŭ mănăstirei, nemica păgubindu-lŭ pe elŭ de obicei-nuita dare de simbrie și decî egumenulŭ ce va fi să nu-și tinđă mâna sa ca să răpescă pre ascunsŭ sėu de față ceva de ale mănăstirei spre a le păstra lui-și, sėu a le risipi și a da vre-unora ceva, sėu altă cheltuială, sėu schimbare să facă în lucrurile mănăstirei, făr' de sfatulŭ obștei. Așijderea arhereilorŭ și voue Domnilorŭ și turorŭ sftnicilorŭ și îndreptătorilorŭ a tótă țera, sobornicesce vė scriemŭ, mai înainte de cele ce vorŭ fi, đicemŭ : *când va cădė asupra vóstră greutatea și vre-o turburare pentru venirea împrotivnicilorŭ vrăjmași, cari vorŭ porni asupra vóstră răsboiŭ (de care D. Dumneđeŭ să vė acopere și să vė păzescă pe voi cu drėpta lui cea a totŭ puternică) de unde va fi trebuință a alerga și a lua împrumutare ? de la cămările visteriei mănăstiresci ; să socotiți după aceea cu tótă purtarea de grijă și cum mai de grabă și făr' de tótă zăbava și cu frica lui Dumneđeŭ să întorceți cătățimea lorŭ ceea ce s'aŭ scosŭ de voi dintre acele de Dumneđeŭ păzite cămări, iar să nu petreceți đile negrijindŭ de acesta, ca în locŭ să miluiți sfințele mănăstiri, să le lipsiți pre ele și de alŭ sėu, că urgia lui Dumneđeŭ veți țrece-o asupra vóstră.*

Alta iarășî : Ori-care din Domni, sėu ori-cine dintre boeri va trece pe la sfințele mănăstiri, ca să vadă și să se îndulcescă și să se blagoslovescă de sfinții părinți, unulŭ ca acela de va binevoi ca să fie în numărulŭ ctitorilorŭ cu vre-unŭ adaosŭ, bine să fie blagoslovitŭ, iar de nu, iarășî să fie blagoslovitŭ. Iar nu îngreindŭ pe călugări să răpescă ceva de ale mănăstirii, fără de blagoslovenie, făcėndu-se pe sine stricătorŭ obiceiurilorŭ și moștenitorŭ blăstemurilorŭ.

Ci dar acestea așa sobornicesce, după lege, aședându-se de mai sus pomenitul a totă lumea patriarhă și după aceea ore-carele celă de o potrivă cu noi de oreși cândă stăpânitori și Domnă Mihailă Pătrașcu Voevodă, acelaia întru aceste răvnind, s'au îndemnată către întărirea și înnoirea mai sus Țiselor pravele mănăstiresce, carele prin cartea sa sobornicesce tare întărind și cercetările patriarhicesce celor cu gróznic blăstem urmănd, neclătită o au aședat; care și noi din îndemnarea dumnezeiască rîvnind am rîvnit a ne arăta următoră înnoirei acestui fel de aședămint de lege al lor, ca cu cartea noastră să urmănd blăstemul lor, iar cu iscălitura noastră și cu pecetluirea să întărind acest fel de temelie a lor, cu buna orînduială, pentru ca acest folos să rămăie neclintit și nemișcat (și precum și mai nainte s'au aședat așa și până în sîrșit a rămăne) bine s'au cunoscută nouă.

Dreptă aceea dar, acēsta de toți vĕđută îndreptare, cunoscedu-se că este aședămint cu sobor spre folosul acestor fel de învățatură și urmăndă mai sus numiților, celor mai dinainte de noi înnoitori a acestora, iată îndată, cu îndemnarea dumnezeiască arētăm cunoscința noastră și fapta, aceleași noi poruncind, cele ce și aceia atuncea, aceleași învățând, aceleași legând, aceleași deslegând, aceleași lucrând, nimica dintre aceleași aședăminturi mai adăugând se scădend, precum am vĕđut și cartea cea de înnoire a celui de ore-când întru o potrivă cu noi, așa și noi, aședăm print'aceleași blăstemuri aședând. Decă toți din cei ce vor fi, a Mitropolit, a Episcop, a Domn, se oricine dintre amēndouă orānduele celor mai sus pomeniți nu va vrea a urma acestora și se va arăta neurmător și trecēdu-le cu vederea le va călea, nemica de acesta socotind, necă de înnoitori lor, unul ca acela să fie anatema de d. n. I. C. și de prea curata și prea slăvita maica lui și de 318 sfinți părinți dela Nicheia și de cei-lalți ce s'au adunat de 7 ori și de cel ce a aședat atuncea unele ca acestea, mai sus numitul patriarh al lumii și de toți arhieriei cei de atuncea, precum și de acei d'acum, ce s'au adunat acum aici, ale căror nume întru mărturie le scriem: P. S. duhovnicescul nostru părinte Kir Grigorie Metropolitul Ungro-Vlahiei și Kir Teofil Episcopul Rōmniei și Kir Elrem Episcopul Buzelui și de toți prea cuvioșii și cinstiții Arhimandriți și Egumeni mănăstirilor din totă țera acēsta și în viața de acum să-lă pedepsescă pe elă urgia cea fōrte măniosă a viului Dumneșu ca pre Datan și Aviron și Iuda și Arie și în cea viitoare iarăși părțile acelora să moștenescă. Amin. Iată dar, întru mărturie scriem și pre toți cinstiții dregători și sfātuitorii noștri cei de un gând cu noi și împreună aședători la acēsta prin voința tuturor: Pan Hristea Vel Vornic, Pan Vlad, Vel Vornic, Pan Ianache Vel Vist., Pan Mihnea Vel Spătar, Pan Mușat Vel Stolnic, Pan Buzinchi Vel Comis, Pan Vasile Vel Pah., Pan Alexandru Vel Portar. S'a scris în scaunul orașului nostru Bu-

curescî în ziua a 7-a din luna Aprilie, în anulŭ Domnului 1630. Scriitorŭ acestei cărți amŭ fostŭ eŭ Urielŭ Năsturelŭ ot Heresci.

Radu Vodă, fiulŭ lui Leonŭ Vodă, încă întări legea în 1666 (7174).

Și Mateiŭ Basarabŭ reinnoi la 1646 legea chinoviilorŭ.

Eată în resumatŭ chrisovulŭ acestuia :

Cond. No. 2, Arch. Statului, fila 117 verso.

Legea chinoviilorŭ sub Mateiŭ Basarabŭ.

Îo Mateiŭ Basarabŭ Vv. și Gospod. zemlé Ugro-Vlahilorŭ Davat Gospod. tuturorŭ sântelorŭ și Dumneșeesilorŭ mŏnăstiri dintr'acéstă țeră a Domniei mele, așisdera sântei și Dumneșesei mŏnăstiri ce se chiamă Cozia, hrumulŭ S-tei Troița, pentru că vedëndŭ d-lui răposatu Mihaiŭ Vodă și înțelegëndŭ că aŭ încăputŭ în santele mŏnăstiri nisce obiceiuri cari nu sunt din porunca sântei pravile, pentru egumeni ce încapŭ la egumenie, numiți fără voia soborului, cum amŭ dice *străini*, fără de nici o milă și fără de nici o cruțare la santele case ; pentru aceea la multă risipă și sërăcie și slăbiciune aŭ ajunsŭ santele mŏnăstiri. Alta, și de către Domni, pentru dăjdiile ce-aŭ adasŭ Domniei să plătescă, care n'aŭ fostŭ obiceiulŭ mŏnăstirilorŭ ; de care lucru vedëndŭ răposatulŭ Mihaiŭ Vv. santele și dumneșeesile mŏnăstiri, cădëndŭ și multa slăbiciune, strîns'aŭ soborŭ și aŭ socotitŭ împreună cu cinstitulŭ părintele Archiereulŭ Mitropolitŭ Kir Eltimie și cu amëndou Episcopii, Kir Teofilŭ Rŏmniceanulŭ și Kir Luca de la Buzău și cu toți sântii părinți, egumeni și preoți și călugări și cu toți dregători și cu totŭ sfatulŭ Domniei, cu aceștia aŭ socotitŭ și aŭ datŭ tuturorŭ sântelorŭ mŏnăstiri ca să aibă bună pace și repaosŭ și iertare de la Domnia lui și aŭ lăsatŭ tŏte greutățile și dăjdiile deasupra sântei mŏnăstiri ; iar la vre-o vreme de va căde și se va întempla Domniei și țerei vre-o greutate de grabă fără de veste, și nu va puté Domnia să ridice acea nevoie dintr'altă parte și va pofti a se împrumuta, ori de la ce mŏnăstire, după puterea ei, atunci fórte de grabŭ și fără nimicŭ zăbavă, cu mare grijă și cu frica lui Dumneșeu să întŏră și să plătescă împrumutulŭ și datoria ce va fi luatŭ de la fiesce mŏnăstire. Așisdera de va merge Domnulŭ la sânta mŏnăstire, seŭ boeriulŭ pentru blagoslovenie, să aibă a milui și a întări, să nu caute să iea de la mŏnăstire, seŭ să îngreueze mŏnăstirea cu ceva, nici iar să nu iea fără de scirea soborului și fără de blagoslovenia tuturorŭ. Așisdera pentru egumeni : de va trebui schimbarea egumenului, atunci să aibă voie soborulŭ mŏnăstirei să alégă, să puie ei pe cine vorŭ pofti (*ca și în hrisovulŭ lui Leonŭ Vodă*) Decî dice Mateiŭ Basarabŭ : «de care

tocemeli și obiceiuri bune Domnia mea încă amă căutată și amă socotită împreună cu bunul și prea luminatul părintele nostru Arhimitropolitul Kir Vladica Teofilă și cu amândoi cinstiții Archiepiscopi Kir Ignatie Râmnicenu și Kir Ștefană dela Buzău și cu toți sfinții părinți egumeni și preoți și călugări și cu toți dregătorii și cu totu sfatul Domniei mele și am întărită și Domnia mea tocmeele și obiceiulă acestei sante mănăstiri Cozia, cum amă vedită Domnia mea cartea răposatului bătrână Mircea Vv., ctitorulă mănăstirei, și cartea răposatului părintelui Iremia patriarculă și altoră patriarchă și cartea răposatului Nicolae Vv. și cartea răposatului părintelui Vlădica Luca cu amândoi episcopii și cu totu soborulă și cartea lui Leonă Vodă, totu întărite unele pe altele cu mare legătură și cu înfricoșată îngrozire, pentru acea și Domnia mea încă am întărită tôte tocmeele cele bune ce scrie mai susă cu acestă carte a Domniei, carele și am pecetluită cu ună mare blestemă . . .

(*Urmăză blăstemulă :*)

Boerii : Jupână Gheorghe, Vel Bană
 Dragomiră, Vel Vornică
 Radu, Vel Logofetă
 Stroie, Vistieră
 Dinulă, Vel Spătară
 Preda Brâncovenu, Vel Cluceră
 Barbu Brădescu, Vel Stolnică
 Drăgușană, Vel Paharnică
 Suldu, Vel Comisă
 Constantină, Vel Postelnică

și Ispravnică Udriște Năsturelă, ftore Logofetulă, Pis. az. Dumitru Moldică ot grad. Têrgoviște luna lui Decembre, 2 zile, la aniă de la Adamă 7155 (1646).

Maă este altă chisovă întăritoră de la Radu-Vodă, fiulă lui Leonă Ștefană Vodă, din 7174 (1666).

Apoi cărțile patriarhicescă din 7101, Septembrie.

Dămă aci locă la numerose acte relative la biserică, de la Alex. Ipsilante :

Cartea sfintei biserici din orașulă Buzău unde este hramulă Adormirii.

Milostio Bj. Iă Alex. Ionă Ipsilante Vvd.

Sfintei și dumnezeescei biserici din orașulă Domniei mele Buzău, unde este hramulă Adormirii prea sfintei Născătorei de Dumneșeu și pururea feciorei Ma-

riei, care biserică este făcută de Caloianu Căpitanu și închinată la sfânta mănăstire Dusco din Țera Grecescă unde este sfântul Visarionu, m'am milostivitu și am miluit'o printr'acéstă cartă a Domniei mele, ca dreptu bucatele bisericeii, stupi i rîmătorii să aibă a scuti de dijmăritu, i vinulu de vinăritu și oile de oeritu. Așisderea să aibă a ține și lude la păstorii și argații pentru polușania și ajutoru bisericeii, însă nu ómenii de prin satele țerei, ci ómenii străini, pentru cari aducendū adevărinite dela Ispravnicii județului să li se dea și pecetea Domniei mele ca să fie în pace și iertați de tóte dăjdiile și orânduelele ce arū eși pe țeră, pentru că acéstă milă, fiindū biserică sêracă, și neavendū de altă parte nici unū venitū, a avut'o și dela alți mai dinainte frați Domni, dela Domnia sa răposatul Nicolae Alexandru Voivodū, precum, vëdumū cartea dumi-séle, cât și dela alți mai în urmă frați Domni, cari cărți mai de în urmă cercetându-se prin d-luî Vel Logofetū, se adevăriră cum că din nepăstrare și rea chivernisală a preoților, și întemplantarea vremilor răzmiriței, tóte s'aū rēpusū, și numai cartea acésta rēmāindū a Domniei sale Nicolae Alexandru Vvd. care o vëdumū și Domnia mea, dreptu acea și Domnia mea am înnoitu și am întăritū mila acésta de mai susū arētată, ca să se păzescă neștrămutatū, pentru ca să fie santei bisericii de ajutoru și întărire și părinților călugărași de hrană și de chivernisală, iar Domniei mele și răposaiților părinților Domniei mele vecnică pomenire, poruncimū Domnia mea și vouē slujbașilorū ce veți fi orēnduiți cu aceste slujbe, nimeni întru nimicū supărare decât serie mai susū să nu faceți, că așa este porunca Domniei mele. 1775, Martie 14. (Cond. 3, fila 7—8.)

Hrisovulū sfintei mōnăstiri Văcăresci.

Mărirea și lauda Domnilorū și oblăduitorilorū celorū Pravoslavnicii, măcarū că și întru altă facere de bine, de obște și de osebi la obraze și la locuitorii, cari aū trebuință a lua și a se îndestula de către oblăduitorii, este de laudatū și de mare trebuință, iară mai alesū și de mai cu deadinsulū li se pricinuescū laude și încununări din bunătățile și facerile de bine, cari arētă către sfintele și Dumneșeescele locașuri ce sunt rădicate și întemeiate de alți pravoslavnicii răposași Domni, pentru ajutoriulū sfintelorū Dumneșeescelorū case, ce sunt supuse sub multe nevoi ale întemplantărilorū ce sunt după vremi pentru milostenia vre-unorū obraze, cari aū trebuință de milă, a căroră laudă nu numai întru acéstă viață vremelnică și trecătoare petrece, ci înălțându-se cu mărire ajunge și până la jertfelniculū celū mai pre susū de ceruri, și vecuitorulū fără de stricăciune, ci, dar și Domnia sa răposatulū Domnū Nicolae Alexandru Vvd., din rîvnă Dumneșeescă îndemnându-se, aū rădicatū și aū înălțatū și aū înfrumusețatū sfînta și Dumneșeesca mōnăstire, întru lauda și mărirea prea sfintei

și mai de sus de fire Troiță, a unuia singur, Dumneșeu, aproape de orașul București (unde se numește Văcăresci:) care și înzestrându-o cu multe moșii și dobitoce, cu venituri domnesci, cu scule și cu sfinte odore, ca pre o mirasă laudată și vecuitoare, o a închinată la sfântul și de viață primitorul mormintu alu Domnului nostru Isus Hristos, dela sfânta Patriarhie a Ierusalimului, cu hrisove și cu privilegii ale Dumiselle, ca să fie sfintei mănăstiri tot-d'a-una, nesupusă dăjdiilor, atât la ale visteriei, cât și la ale cămăriei, scutindu-se de haraci, de împrumutări, de care domnesci și de ajutorință ce eșă pe boerii și pe mănăstiri și de toate alte dăjdii obicnuite și neobicnuite, ori cu ce nume se voru numi, și să scutescă toate viile de pogonărit și vinul de vinăriciu, stupii i rămătorii de dijmărit, vișeii i caii de văcărit, însă dreptu bucatele mănăstirii și iarăși să aibă a țină, din locul domnescu din București, unu locu din sus de porța viei domnesci, în lungu stinjenii 30, în latu stinjenii 10, unde și pivnița de piatră a făcutu, după cum toate acestea sunt date și închinate de Domnia sa răposatulă ctitoru și încă să aibă a lua sfânta mănăstire milă din vinăriciulă domnescu din sud. Saac. dela vinăriceri, ce voru fi tal. 500 și de vreme ce pentru acești tal. cincii sute, venitū care era să se ia din vinăriciulă Săcuenilorū, nu hotăra Domnia sa din ce delū să ia, ci pentru mai bună întemeiere și pentru ca să nu aibă sfânta mănăstire vre odinioară lipsă de acea milă, a socotitū Domnia sa și a orînduitū, ca să ia în toți anii vinăriciū domnescu din delulū de preste Cricovū, însă poporulū văei lui *Semanū*, care se începe din delulū Soloescilorū, și merge în josū până în delulū ce se chiamă Valea-Gardulū, într'acelū județū alū Săcuenilorū, dela cei ce au obiceiū de a lua vinăriciū domnescu din 10 vedre o vadră, plătindu-se vadră după obiceiū, cum plătescū cu părpărulū și cu ploconulū și să aibă a lua dela cămărașulū de ocne pe anū, pentru cincii sute bolovanii sare, tal. 500 și 90 bolovanii de sare ai mănăstirii *Tanganū*, metohulū mănăstirei Văcărescilorū, și merticulū de sare ce lua mănăstirea Hurezū, și din vama tîrgulū de afară din București din partea Domnescă alū treilea banū, hotărîndū și orînduindū Domnia sa prin hrisovū a fi *Eroticonū*, ca să fie peste toate milele acestea trei epitropii boeri mari *Vel Logofetū, Vel Spătarū, Vel Vistierū*, cari, după vreme voru fi într'acele dregătorii, purtândū grijă și îndreptândū toate cele trebuincioase ale sfintei mănăstiri spre buna ocărmuire și chivernisire, și din milele ce scriū mai susū, afară din alte venituri ale mănăstirei, ce ar avé de pe moșii, de pe vii și de pe dobitoce, prin scirea Domniei, în toți anii să se dea milă aiei în București *pe la creștinii ce au trebuință, pe anū taleri 500, însă taleri 200 să se cheltuiască ca să se mărite două fete de boerū mare, au alū doilea, sërăce și scăpătate, după Sf. Vasile, mai înainte de lăsatulū seculū de paresimi, și taleri 100 în toți anii să se răscumpere robi, și taleri 50 să se facă îmbrăcăminte sërăcilorū, împărțindu-se la prazniculū sfîntulū Nicolae, și taleri 50 să se împărță iar la prazni-*

culū sfîntului Nicolae la obraze sêrace mai de cinste, și taleri 50 să se dea hrană celorū închiși în pușcărie, adică pe sêptemână po. taleri 1 și taleri 50 la sêracii cari vorū vrê să se preoțescă ca să-și cumpere cele trebuinciose ale preoției, avêndū de grijă epitropia ce s'a disū mai susū, să păzescă aceste mili neconținutū, și de s'ar și întempla vre odinióră anū neroditorū, ca să nu prisosescă din veniturile mōnăstirei, să se trimită ajutorulū la sfîntulū mormîntū, iar acestă milă în toți anii totū să se păzescă necurmatū, fiindū și în urma Domniei sêle întărimū aceste mili și daniī, de Domnia sa Mihailū Racovița Voivodū, și de Domnia sa Constantinū Vodă, fiulū Domniei sale Nicolae Vodă, cu hrisóvele Domniilorū sêle; dreptū aceea dar și Domnia mea, după ce Domnulū Dumneđeū ne-a învrednicitū cu stăpânirea întru acestū pămîntū alū țerii Românesci, și de vreme ce apururea suntemū cu rîvnă spre întărirea și întemeerea sfintelorū lui Dumneđeū locașuri, nu am trecutū cu vederea a nu întări cele ce Domnia sa rēposatulū Nicolae Alexandru Vodă a aședatū și a orînduitū în cinstitele Domniei sêle hrisóve, ce cu bună voie și terbinte dragoste, (atât către bună și laudă tocmire rēposatului aceluī Domnū) cât mai vîrtosū și pentru rîvna și evlavia ce aū avutū către sfîntulū și de viață primitorulū mormîntū alū Domnului nostru Iisusū Hristosū, și pentru cuviinciosele milostenii, ce se cuprindū în hrisovulū Domniei sêle ca o singhenie nedespărțită. Am binevoitū de am întăritū cu acestū hrisovū alū Domniei mele, ca să fie tóte cele ce se cuprindū în hrisóvele Domniei sêle ținute și nestrămutate, apērându-se sfînta mōnăstire și fiindū întru tóte nedajnică, încât și de ar fi vre-o dată poruncă ca să dea la niscare-va trebuința ale țerei cu toțiī, iar acestă sfîntă mōnăstire totū să fie ferită și nesupêrată de nimeni, și să-și stăpânescă tóte bucatele și tóte moșiile, țiganiī și viile și alte câte sunt date de rēposatulū ctitorū, tóte să și le ica pe deplinū, ca să se păzescă și să se chivernisescă cu desêvêrșire tótă orînduita milostenie necurmată, pentru a Domniei sêle și a nóstră vecinică pomenire; iar pentru satulū și moșia Suraia din sud. Teleormanū măcar că în hrisovulū Domniei sêle scrie, cum că mai 'nainte vreme avu sfînta mōnăstire ajutorū și venitū dela aceluī satū, iar acum fiindū-că s'a pustitū aceluī satū încă și mai 'nainte de răzmirița, și nu are sfînta mōnăstire nici unū ajutorū de acolo, Domnia mea m'am milostivitū și am adausū milă sfintei mōnăstiri Lude 50 scutiți de tóte dăjdiile țerei, și să aibă a scuti de oieritū oī 1.500 cu pecetea domnescă, încă am mai adausū Domnia mea mila sfintei mōnăstiri ca să ica și partea de vinăriciulū domnescū ce se lua pe sēma cămărei totū dintru aceluī poporū ce scrie mai susū, alū Sēcuienilorū, iar cămara amestecū să nu aibă nici de cum, scutindū și douē pivniți de fumăritū și de tóte alte angarii; și iar să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, ca să ica alū treilea banū din vama tērgului, ce se face la Stelnica, și alū treilea banū din vama tērgului Pătroiū, orînduindu-și egumenulū omulū mōnă-

tirii la tóte têrgurile ce se vorú face acolo, pázindú acolo la oború împreună cu vameșii, după cum am vêđutú Domnia mea și cartea Domniei séle rēposatului Constantinú Gehanú Voivodú, pentru ca să fie sfintei mōnăstirei de ajutorú și părinților călugări de hrană și de întărire, iar Domniei mele și rēposatilorú părinților Domniei mele întru vecinică pomenire; acestea dar întru acestú chipú tóte orínduindu-le și bine întocmindu-le Domnia mea, pohtimú cu fierbințială și cu dragoste împreună pre toți cei ce în urma noastră se vorú învrednici a fi oblăduitorii țerei acesteia, aú din némulú nostru, aú din alți străini, nu numai să nu se aréte împrotivnicii bunului acestuia aședemintú, ci precum Domnia mea am pázitú nesmintitú și am întăritú hrisóvele Domnilorú celorú mai dinainte de noi, și prin hrisóve noué a Domniei mele le-am adeveritú, într'acestașu chipú, după frățesca și creștinésca dato-rie pohtimú ca și cei din urma noastră Domni să întărescă și să întemeeze cu hrisóvele Domniilorú séle și acestú hrisovú alú Domniei mele, ca și la Domniilorú séle mili și danií să fie pázite și întărite pentru ca să se câștige dela sfíntulú și primitorulú de viață mormintú blagoslovenia cerésca și sfințenie și să pomenésca ca nisce ctitori, și am întăritú Domnia mea hrisovulú acesta cu însași credința Domniei mele. Io Alex. Ipsilante Voevodú, și cu credința prea iubiților Domniei mele fii, Constantinú Vvd., Dumitrașcu voivodú, spre starea întramată, nesmintită și nestrămutată în veci, adeverindu-lú și cu totú sfatulú cinstiților și credincioșilorú boerilorú celorú mari ai Divanului Domniei mele, Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Panú Nicolae Dudescu Vel Vorn. de țera de susú, Panú Radu Văcărescu Vel Vorn. de țera de josú, Pah. Paná Filipescu Vel Logof. de țera de susú, Panú Stefanú Prescovénu Vel Log. de țera de josú, Panú Stefanú Mișoglu Vel Spăt., Panú Ienache Văcărescu Vel Vist., Panú Scarlatú Caragea Vel Post., Panú . . . Vel Clucerú, Panú . . . Vel Paharn., Panú . . . Vel Stoln., Panú . . . Vel Comisú, Panú . . . Vel Slugerú, Panú Nicolae Vel Pit., Ispravnicú, Panú Paná Filipescu Vel Logof. i Panú Iordache Mavrocordatú Vel Logof. și s'a scrisú hrisovulú acesta întru întâiulú anú de Domnia Domniei mele, aici în Țera Românescă, la anii dela Hristosú 1775 de Constantinú dascálulú slovenescú, ot sfeti Gheorghe celú Vechiú.» (Cond. 3, fila 8—11).

Hrisovulú sfintei mōnăstiri Nucetulú ot sud. Dâmbovița.

Tóte lucrările câte se lucréză și se facú după urmarea bunătății într'acéstă simțitóre și vêđută lume, aceste nu numai că sunt și se đicú bune și aú lauda și se slăvescú de ómení; ci și de la Dumneđeú aú rēsplătire cu milele îndoitú și pomenire vecinică, de vreme ce cu facerea de bine urméză omulú lui Dumneđeú, care este și se propovêduesce de sfânta biserică și scriptură, milostivú

și milosirdū, căci acele faceri de bine întâiu din buna voire a omului curgū, după aceea din ajutorulū lui Dumneḑeū, de vreme ce fără a lui Dumneḑeū voie nici unū bine nu se pōte face, vinū întru simțire, ei cât să afe binele în bunū gândulū omului, și-lū socotesce omulū a-lū face, nu este vrednicū atâta de laudă, de vreme ce nu este doveditū cu fapta, dar cât se plinesce și vine la sēvērșirea cea socotită, atunci și ca unū bine se laudă și ca unū folosū plăcutū este, fiindū-că sunt multe închipuirile faceri de bine și ale milosteniei, și unele sunt cele ce se facū la rudenii și la prieteni, și alte la cei sēraci și lipsiți, și iarăși altele ce se facū la bisericii și mōnăstiri; mai multū alēsă și mai cinstită este acēsta a treia facere de bine, adecă carele se face la casele lui Dumneḑeū și la înfrumusețatele mōnăstiri, de vreme ce întru dînsele nu numai Dumneḑeū se laudă, se cinstesce și se slăvesce pe Domnulū Dumneḑeū, și dintru dînsele și cei sēraci și lipsiți se chivernisescū; dreptū acēstă facere de bine, carele se face către sfintele mōnăstiri, precum mai susū s'au ḑisū, mai cinstită și mai de folosū este decăt tōte cele-lalte; pentru acēsta și Domnia mea am datū acestū hrisovū alū Domniei mele sfintei și Dumneḑeescei mōnăstiri Nucetulū ot sud Dâmbovița, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfântului marelui mucenicū Gheorghe, care este metohū la sfinta mōnăstire dela Rumele, ce se numesce Dușco, și cuviosulū egumenū chir Agapie, i tuturorū părinților calugări, căți se vorū afla locuitori la acēstă sfintă mōnăstire, ca să aibă a lua sfinta mōnăstire milă de vinăriciū din vinăriciulū domnescū din Délulū Topolovenilorū de pe valea *Glămbocilului* ot sudū Muscelū, câte banī doi de vadră de totū omulū ce va avé vii întru acestū délū pe moșia mōnăstirei și parpărulū după obiceiū, care milă la vremea vinăriciului să aibă numitulū egumenū a orēndui omulū mōnăstirei, împreună cu vinăricerii Domnesci, ca să mērgă să scrie totū vinăriciulū dintru acestū délū, făcēndū douē catastihe, unulū la mâna altuia, iscălitū de către amēndoi, după care catastihe să aibă a-și lua mōnăstirea partea sa de vinăriciū câte doi banī; asemenea să aibă a lua și din maja de pește po. talerī unulū, i de scaunū de carne ce va fi pe moșia mōnăstirei po. talerī unulū, iar vinăriciulū pāmîntului ce se ḑice otaștină să aibă a-lū împărți cu boeriī topoloveni după părțile moșiei ce au. Așișderea să aibă a lua sfinta mōnăstire merțici de sare, să fie și nesupērată, și iar să mai aibă sfinta mōnăstire a ține pentru trēba poslușaniei sfintei mōnăstiri 10 lude, slugi, păstori, argați, morari, însă nu omeni de prin satele țerei, ei străini fără de birū și fără de gâlcēvă, pentru care aducēndū adeverință de la Ispravnicii județelorū, că sunt fără de pricină, să li se dea pecetea Domniei mele pe numele și chipulū lorū ca să fie nesupērati de tōte dările și orēnduelele ce vorū eși peste anū în țēră de la visteria Domniei mele, de nici unele valū și supērare să nu aibă, ca să pōtă fi pentru poslușenia sfintei mōnăstiri, fiindū-că acēsta a avut' o sfinta mō-

năstire și de la alții întru Hristosul frații Domni, precum am vădit Domnia mea și hrisovul Măriilor sele. — Dreptu aceea dar și Domnia mea, printr'acest hrisov al Domniei mele, încă am dat și am întărit mila acesta, ca să se păzescă neștrămutată, și ca să fie sfintei mănăstiri de ajutor și de chivernisire, părinților călugări, de hrană și de îmbrăcăminte, iar Domniei mele și reșoșilor întru fericire părinților Domniei mele vecinică pomemire, după acestea toate pe cei ce în urma noastră îi va alege Domnul Dumneșeu a fi Domni și stăpâni acestui cinstit scaun al țerei Rumănesci, îi poștim și îi rugăm, cu numele Domnului nostru Isus Hristos celui în troiță proslăvit, ca să înnoescă și să întărescă milele acestea, ca și ale Domniilor sele mile încă să fie cinstite și în sēmă șinite, și să-l păzescă Dumneșeu întru a sa Domnie cu ticiă, pace și cu fericită vieță, și după șevșitul Domniei sele să-i fie sufletul la vecinicul repaus. Intărit am Domnia mea Hrisovul acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Voevod și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Constantin Vodă și Dimitrie Vodă, și am pus marturi pe toți cinstiții și credinșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica Vel Ban, Pan Nicolae Dudescu Vel Vornic de Țera de sus, Pan Radu Văcărescu Vel Vornic de Țera de jos, Pan Pan Filipescu Vel Logofet de Țera de sus, Pan Ștefan Prijcovenu Vel Logofet de Țera de jos, Pan Ștefan Mișoglu Vel Spatar, Pan Ienache Văcărescu Vel Vistier, Pan Scarlat Caragea Vel Postelnic, Pan Dumitrache Racovița Vel Clucer, Pan... Vel Paharnic, Pan... Vel Stolnic, Pan Manolache Crețulescu Vel Comis, Pan Costache Vel Cămăraș, Pan... Vel Sluger, Pan Nicolache Vel Pitar și Ispravnic Ștefan Prijcovenu Vel Logofet și s'au scris hrisovul acesta la întâiul an dintr'întăia Domnie a Domniei mele, aici în orașul Bucuresci, la anul de la zidirea lumei 7283. Iar de la născerea lui Hristos 1775, Martie 20. (Cond. 3, fila 13—14.)

Hrisovul sfintelor și Dumneșescilor biserici Domnesci de aici din Bucuresci.

Lucrurile cele de suflet folositoare ce cu bună cuviință prin iubire de Dumneșeu se fac și șevșesc de către blagocestivii și oblăduitorii Domni, cari de la ceresul împărat sunt aleși și orânduți a fi stăpânitori de țeri și de politici, măcar că se pot arăta și a se cunoșce la totă obștimea și prin alte mijloce de fapte bune, iar mai ales plioforie și mai întărită încredinșare se vede la toți a fi evlavia și cuceria lor către sfintele și Dumneșescile locașuri, unde pururea și tot-d'una se laudă și se slăvesce numele marelui și prea înălțatului Dumneșeu, și prin șevșirea ca acelea următoare voi și plăceri lui Dumneșeu, nu numai laudă vremelnică le pricinuesce, ci și după petrecania lor

le rămâne numele nemuritoare și pomeniri în veci; dreptu aceea și eu, robulū marelu și ceresculū Dumneḃeu, Io Alexandru Ipsilante Vvd., de vreme ce din pronia cea de sus ca o sórtă ni s'aũ încredințatū scaunulū alū pravoslavnicēi acesteī Ţērī Româneșēi, avemū datoria netăgăduită a bineocărmui, și a întări cu totū felulū de mijlōce, mai virtosū fiindū de-apururea cu acestū gândū cucernicū către sfintele luī Dumneḃeu lōcașuri a le păzi și a le da mânā de ajutorū spre folosulū și spre vecinica pomenire a Domniei mele, socotit'am Domnia mea și pentru sfintele și dumneḃeescile biserici domnescēi de aici din curtea domnescă din Bucuresci, însă biserica cea de josū, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū Buna-Vestire a prea sfintei de Dumneḃeu născētoare și pururea feciōră Maria și biserica cea de susū, unde se cinstesce și hramulū sfintulū slăvitulū înainte mergētorū și botezătorū Ioanū, la care biserici sfinte dintru începutū fiindū slujitori preoți i diaconī de mirū, *precum și dascālī și cântăreși și gramateci mirenī*, a cărorū chivernisială de viață tot-d'-una aũ fostū din milele Domnilorū, după cum se adevereză din privileghiurile ce aũ din trecutele vremi de la cei mai d'inainte răposași pravoslavnicī Domni, cari aũ stătitū oblăduitorī creștinesculū acestuia scaunū; ale cărorā dar mile (după truda și strădania ce cu paza sfintelorū slujbe și *liturgiū* la sfintele biserici ne lipsitū), cunoscēndū Domnia mea că sunt cu cale și cu bună orînduială făcute, și Domnia mea încă m'am milostivitū de iarăși le-am datū și le-am înnoitū prin'r'acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele, ca să-și aibă pe deplinū tōte milele, precum le-aũ avutū și mai înainte vreme, adecă cucerniculū preotū popa Toma eclesiarhulū, împreună cu cei-lalți preoți și diaconī, și Constantinū dascālulū proto-psaltu i cu Dumitrache defteriu și cu toți cei-lalți cântăreși i grămăticī (precum serie anume în fōia Domniei mele cea pecetluită) să fie în pace și iertași de tōte dăjdiile și orînduelile câte vorū eși'peste anū în țēră dela Visteria Domniei mele, cu peceți, orī fără peceți, de nici unele valū saũ bântuială să nu aibă; așisderea să fie în pace și iertași de dijmăritū, stupī i rîmători, și de vinăriciū: totū vinulū ce vorū avē, ale lorū drepte bucate și pivnișele ce vorū fi avēndū ca să-și vîndă vinurile lorū, să fie în pace de fumăritū, de cămănăritū, de vamă de vinū domnescū și de tōte alte cheltueli ale tērgului ce sunt de daū alte pivnișe, și când se va întēmpla să fie pogonăritū, viile lorū totū să fie scutite; așijderea și de oieritū oile ce vorū avē, precum se vorū numi în fōia Domniei mele, fiesce care preotū i diaconū i cântăreșū, i grămăticū și să aibă a lua preoți i diaconī i cântăreși i grămăticī în toți anī pe anū câte taleri 100, de la Vel Vameșū din banī vămilorū, pentru mirulū sfintei biserici, și acești banī să aibă a-i lua de douē orī într'unū anū, la sfintulū Gheorghe tal. 50 și la sfintulū Dumitru tal. 50, pentru că mai nainte vreme avēndū preoți dela aceste biserici de luaū banī de mirū dela Domnie, i dela boeri i dela alți creștini, aũ totū luatū până în ḃilele Domniei sele răposatului Constan-

tină Vodă Brâncovenu, iar Domnia sa cunoscându că nu este bună acestă obiceiă, și pentru ca să nu rămăe preoții păgubași de acesti bani, ce se agonisia la miră, i-a miluită cu acestă sumă de bani ce arătă mai sus; așiderea să fie sfințeloră mai sus numite biserici totă vinăriciulă Domnescă din delulă Bucuresciloră, împreună și cu cele-lalte deluri ce se vinăricese împreună în sudă Ilfovă i Vlașca, ce a luată și până acum, adecă Copăcenă, Prundă, Curmătura și grădinile din Bucuresci, din dece vedre o vadră, și vadra de vinăriciă să plătescă cei cu viile câte bani 40 după obiceiă și ploconă să ia dela dece vedre în sus câte ună bană de vadră până la celă ce va face vedre o sută două-deci (120), iar de acolă în susă oră câtă vină ar face de multă să dea număi po. tal. 1 de nume, iar mai multă nu, pentru că avându sfințele aceste biserici ună vadă de móră și cu móră cu două rôte aici în apa Dâmboviței din sus de curtea Domnescă în potriva văei cei vechi, dată sfințeloră biserici de alți răposăți Domni, dar făcându multă stricăciune și înecătură grădinii domnesci, când aă fostă în zilele Domniei sele Duca Vodă, aă pusă Domnia de aă tăiată acea móră de totă pentru înecătura și stricăciunea ce făcea, și pentru venitulă morii, aă miluită sfințele biserici cu acestă vinăriciă, după cum arătă hrisovulă Domniei sele ot. lét. 7186, și în urmă toți Domni aă întărită mila acesta prin hrisovele Domniiloră sele, de aă totă luată sfințele biserici acestă vinăriciă cu poclonulă i părăpărulă de plină precum serie mai susă, până întru a doua Domnie a Dumi-sale răposatului Grigorie Vodă, încă și când se luase pe sēma Domnescă milele de vinăriciă de pe la tōte mōnăstirile, iară aceste sfințe biserici s'aă luată mila acesta totă de plină, iar atunci Domnia sa răposatulă Grigorie Vodă, dândă mōnăstiriloră celoră ce aă mile de vinăriciă ca să iea câte doi bani de vadră, precum fusese vinăriciulă mai nainte vreme, iar cei-lalți câte doi bani, aă rămasă pe sēma cămării, asemenea aă fostă făcută și la aceste sfințe biserici de s'aă luată număi câte doi bani de vadră, iară cei-lalți câte doi bani s'aă fostă luată totă pe sēma Domniei; deci Domnia Sa Constantină Vodă Racovița s'aă milostivită de le-aă mai adaosă mila de vinăriciă, și cu acei doi bani ce se lua pe sēma Domnescă, iar vinăriceriă domnesci nimică n'aă mai avută amestecă, și aă rămasă totă vinăriciulă din numitele popōre pe sēma sfințeloră biserici domnesci cu poclonă i părăpărulă precum l'aă avută și mai nainte vreme; încă să aibă a stăpāni mai sus numitele și sfințele biserici domnesci zidurile pușcării dela Pōrta din josă cu loculă loră, fiindă domnescă, care l'aă fostă avută și mai nainte vreme dată și închiriate și de alți frați Domni cu hrisovele Domniiloră sele; și iar să aibă sfințele biserici a scuti două scaune de carne ce le are la pōrta din josă totă pe loculă bisericescă, care scaune să fie apērate de vama domnescă, i agescă, i de ierbărită, i de poclonă vătășescă, cât și de alte angarii ce dau alte scaune, precum le-aă avută și mai nainte. Așiderea după vechiulă obiceiă preoții și

dascălii, i grămăticiei să aibă în toți anii la sfintele Pasce a lua postavuri de trei mâini și telendrețu i bricleți . . . cât și cisme și papuci de patru ori într'unu anu, și să aibă a scuti și lude 4, eclesiarhulū, i doi dascăli câte doi lude; și să aibă sfintele bisericī să ia două-deci taleri la hramulū Bisericei de josū i de ce taleri iar la hramulū Bisericei de susū, i 20 taleri pe lună cheltuială bisericilorū și să aibă a scuti 130. vite la vremea văcăritulū, pentru ca să fie preoțilorū i dascălilorū i gramaticilorū de hrană și chivernisială, iar Domniei mele și părințilorū Domniei mele vecinică pomenire, așisderea și în urma Domniei mele, pe carele va alege Domnulū Dumneđeū a fi Domnulū țerei, încă-lū rugămū cu numele Domnulū Dumneđeū și Mântuitorulū nostru Isusū Hristosū și cu a prea curatei Maicei Sfinției sele prea sfintei stăpânei nōstre de Dumneđeū născetōre și pururea feciōră Maria și a sfintului slăvitulū înainte mergētorulū și Botezătorulū Ioanū, ca să întărescă și să cinstescă acēstă toc-melă și milă acestōrū sfinte bisericī, și a înnoi acestū hrisovū alū Domniei mele, ca și ale Domniilorū sele hrisōve să fie cinstite și întărite de alți pravoslavnicī frați Domni. Și am întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele, Ioanū Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea Iubițilorū Domniei mele fii: Constantinū Vvd și Dumitrașcu Vvd. și cu toți cinstiții și credincioșii boerii cei mari ai Divanulū Domniei mele; Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudescu Vel Vornicū de Țera de susū, Panū Radu Văcărescu Vornicū de Țera de josū, Panū Pană Filipescu Vel Logofētū de Țera de susū, Panū Ștefanū Prejcovēnu Vel Logofētū de Țera de josū, Panū Ștefanū Mișoglu Vef Spătarū, Panu Ienache Văcărescu Vel Vistierū, Panū Scarlatū Caragea Vel Postelnicū, Panū Dumitrașco Racovița Vel Clucerū, Panū Constantinū Geanoglu Vel Paharnicū, Panū Nicolae Bârsescu Vel Stolnicū, Panū..... Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pitarū și Ispravniculū Pană Filipescu Vel Logofētū de Țera de susū, i Panū Iordache Mavrocordatū Vel Logofētū și s'au scrisū hrisovulū acesta în anulū d'întăiū alū Domniei mele aici în Țera Românescă, la anii de la zidirea lumei 7283, iar de la nascerea Domnulū nostru Isusū Hristosū 1773, de Constantinū Dascălulū slavonescū ot Sf. Gheorghce celū Vechiū. (Cond. 3, fila 16—18.)

Hrisovulū mōnăstirei Plăviceni ot sud. Oltū.

Sfintei și dumneđeescēi mōnăstiri, care se numesce Plăviceni ot sud. Oltū, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū marilorū și cerescilorū Voivođi Mihailū și Gavrilū, și tuturorū părințilorū călugări, cari, după vremi, vorū fi locuitori la acēstă sfintă și dumneđeescă casă, ca să fie iertată sfinta mōnăstire de tōte dăjdiile și orēnduelile ce dau alte mōnăstiri, și să aibă a scuti sfinta mōnăstire de vinăriciū, vinū vedre 500, i de dijmăritū stūpi 100 i rîmători 50 i de oeritū

oî 100 și de vâcărită vite 10, și să aibă a țină sfînta mănăstire și lude 6 ômeni străini fără de gâlcevă, ca să fie sfîntei mănăstiri de ajutoră la ce ară fi trebile și lucrurile sfîntei mănăstiri, iară de către Domnia mea să fie în pace și iertați acești ômeni de tôte dăjdiile și orînduelile orî-câte ară eși peste ană dela visteria Domniei mele, de nici unele vală sêu bântuială să nu aibă, măcară și când voră da alți iertați cu cărțile Domniei mele iscălite, iar această sfîntă mănăstire și bucatele și ômenii ei, totă să nu dea, pentru că fiindă această sfîntă mănăstire sêracă, și călcată de răzmiriță și moșioarele ce au avută au fostă peste Oltă, și rămîindă și de acelea lipsită, au avută această milă și dela alți frați rēposați Domnii de mai nainte vreme, precum ne adevărimă Domnia mea din hrisovulă Domniei sêle rēposatului Grigorie Ghica Vodă ot lét. 7241. Dreptă acea și Domnia mea am înnoită această milă de mai susă țisă, ca să fie sfîntei mănăstiri de întărire și de ajutoriă, și părinților călugărași de chivernisială, iar Domnii mele și rēposaților întru fericire părinților Domniei mele vecinică pomenire, și am întărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților fii și beizadeleloră Domniei mele Constantină Vodă, Dumitrașco Vodă, și cu slatulă cinstiților și credincioșiloră boeriloră ceî mari ai Divanului Domniei mele, Pană Dumitrache Ghica Vel Bană, Pană Nicolae Dudesculă Vel Vornică de Țera de susă, Pană Radu Văcărescu Vel Vornică de Țera de josă, Pană Pană Filipescu Vel Logofetă de Țera de susă, Pană Ștefană Prejcovenu Vel Logofetă de Țera de josă, Pană Ștefană Mișoglu Vel Spătară, Pană Ianache Văcărescu Vel Vistieră, Pană Scarlată Caragea Vel Postelnică, Pană Dumitrașco Racoviță Vel Cluceră, Pană Stană Gianu Vel Paharnică, Pană Manolache Crețulescu Vel Com., Pană Nicolae Bârsescu Vel Stol., Pană Vel Slug., Pană Nicolae Vel Pitară și Ispravnică, Pană Pană Filipescu Vel Logofetă, i Pană Iordache Mavrocordată Vel Logofetă și s'au scrisă hrisovulă acesta în anulă întâiă întru Domnia Domniei mele aici în orașulă scaunului Domniei mele Bucuresci, de Dumitrache Logofetulă za taină la létulă dela zidirea lumiî 7283, iar dela nascerea Domnului și mântuitorului nostru Isusă Hristosă 1775, la luna lui Martie. (Cond. 3, fila 18—19.)

Carte de milă a schitulă Bonțesci sud Slamă-Râmnică.

Sfîntei și dumnezeescei biserică ce se numesce schitulă Bonțesci ot sud. unde locuescă maici călugărite aduse de starețulă Vasile, ca să aibă a țină lude 4 ômeni străini fără de nici ună felă de gâlcevuri, să fie sfîntului locașă de ajutoră și de poslușanie la orî-ce ar avé trebuință, iar de către Domnia mea să fie în pace și iertați de tôte dăjdiile și orînduelele, orî câte ară eși peste ană dela Visteria Domniei mele, de nici unele vală sêu bântuială să n'aibă,

așișderea să aibă a ținē și doi preoți de mirŭ, scutiți, să fie pentru slujba sfintei biserice, să se scutēscă de dijmăritŭ stupi 50 și să aibă a luare dela vama Focșanilorŭ câte 6 oca untŭ-de-lemnŭ pe anŭ și câte o jumētate oca tāmāie pe lună, pentru că acēstă milă fiindŭ-că a avut'o și dela alți frați Domni de mai 'nainte vreme și Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am înnoitŭ acēstă milă spre a fi sfintului lōcașŭ de întărire și de ajutorŭ și maicelorŭ călugărițe de chivernisială, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire; pentru care dară poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ deregētorilorŭ ce veți fi cu ori-ce slujbă orînduiți, pe acești lude 4 poslușnici și 2 preoți ai sfintului schitŭ, să-î lăsați și întru nimicŭ supērare să nu le faceți, întru altŭ chipŭ să nu fie, că așa este porunca Domniei mele. 1775, Martie 26. (Cond. 3, fila 20.)

Hrisovulŭ sfintei mōnăstiri a sfintului Spiridonŭ din București.

Douē lucruri minunate sunt cele ce încoronēză și împodobescŭ bunătățile Domnilorŭ și ale oblăduitorilorŭ, amēndouē vrednice de laudă și de mărire, adevă mare cuviința și buna credință, din care cea d'ântăiŭ se silesce către ocărmuirea politicēscă, iar cea de a doua se silesce către podōba bisericească, însă iubirea uneia de către alta cu atātŭ este mai de folosŭ, cu cât pentru marea cuviință ca de unŭ lucru lumescŭ, ȃice mântuitorulŭ, te grijesci și spre multe te silescī, iar pentru buna credință ȃice: unŭ lucru trebuesce la acestŭ lucru trebuinciosŭ, uitāndu-se Domni ceī înțelepți, și cārmuirea politiei cu dreptate o sēvērșescŭ și podōba bisericei cu înțelepciune o îndeplinescŭ, cāștigāndu-și partea cea bună care nu se va lua de la dînși; dreptŭ acea dară și noi întru Hristosŭ bine credinciosulŭ Domnŭ Iō Alex. Ipsilante Vvd. fiindŭ-că din Pronia cea de sus ne-amŭ înălțatŭ la acēstă stepnă a domniei țerei aces-teia, intr'alte sfinte și dumneȃesci locașuri, socotit'am Domnia mea și pentru sfintulŭ locașŭ celŭ făcētorului de minuni sfintului Spiridonŭ alŭ Trinitundei, care s'a ziditŭ din temelie āntăiŭ de Domnia sa rēposatulŭ Scarlatŭ Ghica Vvd. iar cu tōte împrejmuirile sēvērșite de Domnia sa rēposatulŭ Alexandru Ghica Vvd și mai alesŭ însciințāndu-ne Domnia mea, și cuviōsele pricinī la cari vorŭ să se cheltuēscă rodurile daniilorŭ acestui lōcașŭ, acum dintru în-tăiași dată printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, întărimŭ tōte citoricescile danii ale acestei sfinte mōnăstiri, ad. să stăpānēscă sfinta mōnăstire tōtă moșia de la Rușii de (za) Vede, de pe care să iea mōnăstirea dijmă din tōte semēnăturile, afară numai din preoții ce sunt acolo la biserică și slujitorii ce vorŭ fi la stēgŭ, și cei ce vorŭ fi avēndŭ vii pe acēstă moșie să-și dea otaștina vinŭ la 20 de vedre o vadră vinŭ, iar nu bani, și pentru elacă să dea de casă câte unŭ tultŭ, și de la morile ce sunt pe acēstă moșie să iea

duimulă ce se va strînge tretina, și nimeni să nu fie volnică a vinde vinulă sêu rachiulă pe acêstă moșie decăt numai bucatele mănăstirei, afară numai din cea-ce s'a dată voie slujitoriloră să-și vîndă vinulă din viile loră de la culesă până la sfîntulă Vasile, și să mai stăpănescă mănăstirea și o pereche de case cu tôte namestiile ei ce sunt pe acêstă moșie, și patru rôte de móră din două case ce sunt în apa Vedii, carele sunt cumpărate cu bani mănăstirei, și de la care fiindă-că șeșă Ispravnicii, să plătescă chirie pe lună câte taleri 10, iar casele, în cariă au fostă șeșlëndă mai 'nainte Ispravnicii, fiindă stricate, să fie pe sêma mănăstirei la ce ar avé trebuintă, și din cei ce au vii și mori pe acêstă moșie, ori-când s'ară face vîndetóre să se protimisescă mănăstirea a cumpăra mănăstirea cu prețulă ce ară da și alții, și iar să fie sfintei mănăstiri vinăriciulă din sud. Teleormană din tôte popórele ce sunt într'acelă județă, să ia partea mănăstirei de vadră câte doi bani și părparulă după obiceiă. Așisderea să ia vinăriciă de la cei ce voră avé vii pe moșia Domnescă de la Caracal sud. Romanați, de vadră câte doi bani partea mănăstirei, și pentru că nu daă otașină, fiindă moșia domnescă, să plătescă părparulă de câte vase voră avé cu vină, și iar să fie sfintei mănăstiri vamă de la bălțile ce se numescă *Nedea* și *Măcișulă* din sud. Doljă, după vechiulă obiceiă, cei ce voră fi stăpănii moșiei să ia o deciuială din deșce pesci ună pesce, sêu din 10 bani, ună bană, iar vama partea domnescă să ia pe sêma mănăstirei din trei bani ună bană. Așisderea să ia vamă și de la bălțile de Buleni, Potelulă, Grojdibodulă și Ciuleiulă ot. sud. Romanați, de la care aceste patru bălți, fiindă-că are și mănăstirea Bistrița cu cărți domnesci, să ia ală treilea bană din vamă și de acmu înainte să ia acelu bană, iar sfînta mănăstire să ia acei doi bani partea domnescă, și stăpănii moșiei deciuiala după obiceiă; și să ia sfînta mănăstire de la toți cei ce voră pogori cu oile în sud. Mehedinți, în munții mănăstirei Tismane și ai Zvărnariloră i ai Cloșaniloră i a lui Hagi Constantină dintr'o sută de oi una, care mai 'nainte fusese acêsta din venitulă Ispravniculă, iar dându-se întră ajutorulă mănăstirei așa să urmeze; și iar să aibă și a stăpăni sfînta mănăstire două mi stânjeni de moșie masă din moșia domnescă de la orașulă Flôci sud. Ialomița, cu venitulă Bălței dca orașă, pentru că tôte moșia acêsta fiindă-că s'a gășită la trasă stânjeni 4.166 s'au dată slujitoriloră stânjeni 2.166 de ajunsă pentru hrana loră, și așa să fie, iar stânjeni 2.000 și cu totă venitulă Bălței să fie pe sêma sfintei mănăstiri; și iar să mai aibă sfînta mănăstire 15 sălașe de Țigani din Țigani domnesci, cu toți copiii și fetele loră, după cum anume sunt scriși în deosebită fôie pecetluită ca să fie pentru ajutorulă și poslușaniile mănăstiri, pentru că acêstă sfîntă mănăstire fiindă zidire nouă, fără de alte venituri și chiverniselă și cu orênduială bună pentru ajutorulă pămînteniloră, pentru aceeași Domnia mea tôte câte mai susă arêtamă le dămă să fie sfintei mō-

năstiri statornice și neclintite, ca lucru ce s'a închinatŭ casei lui Dumneđeŭ, de unde nu se mai potŭ strămuta, pe lângă care statornică întemeiere a acestorŭ mai susŭ numite, și acęsta așeđămŭ Domnia, mŏnăstirea cu desęvęșitŭ să fie de totŭ slobodă și nestăpănită de nici unŭ obrazŭ, nici bisericescŭ, nici mirenescŭ, ca mŏnăstire domnescă a țerii, slobodă ; așișderea și bucatele ei în pace și slobode, la vremea oieritului să scutęscă câte oi va avę până la 2.000, stupi i rımători de dijmăritŭ, douę pivnițe aici în orașŭ scutite de dijmăritŭ și de alte supęrări ; postăvarii, cei ce vındŭ postavŭ i găitanŭ, cei ce vorŭ avę să-și ieia odaie cu chirie în sfınta mŏnăstire, să fie volnicii plătindu-și chiria după așeđemıntŭ, însă care de buna voia lorŭ arŭ vrę să męrgă iar nu cu dea-sila ; trei preoți de mirŭ și unŭ diaconŭ, doi dascăli de strane, doi grămăticii, i poslușnici cari *ne-pristanŭ* poslujescŭ la sfıntele slujbe să fie scutiți de tŏte dajdiile câte arŭ eși peste anŭ în țeră, și să scutęscă și câte lude vorŭ avę, și vinulŭ ce-lŭ vorŭ face în viile lorŭ, de vinăriciŭ, ale lorŭ drepte bucate, și să scutęscă sfınta mŏnăstire și lude 20 poslușnicii și 5 lude slugi, scutiți de tŏte dajdiile visteriei să fie de poslușania mŏnăstirii unde va fi trebuință, căroră să li se dea și pecetluirii ca să se deosebescă din rındulŭ birnicilorŭ, și iar de se vorŭ așeđa ore-cari din postăvari în prăvăliile mŏnăstirii, scutindu fumăritulŭ, atunci și stręjă la pŏrta mŏnăstirii li se va da de la d-vŏstră Vel Spătarŭ pentru a nu se întęmpla vre-o pagubă, și fiindŭ-că cu bună socotință prea sfıntiei sęle părintelui Mitropolitului s'a găsitŭ cu cale, egumenii de pe la mŏnăstirile de pe afară să-și aibă prinse câte douę odăi într'acęstă mŏnăstire înăuntru lŭ curții, ca la venirea trebilorŭ sęŭ trimișilorŭ, să nu mai męrgă pe la gazde mirenesci prin tărgŭ ca mai 'nainte, așia să se urmeze, și să dea chirie pe anŭ pentru douę odăi tal. 24 ; iară cei ce vorŭ avę metohulŭ în Bucuresci să męrgă la metohulŭ sęŭ ; lângă care mile ce s'aŭ datŭ dela alți frați Domni, Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ de amŭ mai adausŭ mila cu lude 4, cari să fie meșteri de lemnŭ pentru lucrulŭ sfıntei mŏnăstiri, scutiți de tŏte dajdiile, și să facă lude peste totŭ 29. Așișderea de se va deschide schela orașului, atunci să facă scire la domniea mea și se va rĕndui ce se va lua pe partea moșiei mŏnăstirii, ca prin aceste domnesci mile și ajutorŭ bine sporindu-se a sfıntei mŏnăstiri și sęvęșindu-se cu banii plinirea în toți anii acea rĕnduită milă cu măritatulŭ de fete sęrace, să fie și acęsta spre dare de laudă marelui Dumneđeŭ și spre vecinica pomenire domniei nŏstre și iubitorilorŭ de Hristosŭ frați Domni, cari și după noi vorŭ oblădui, pe cari cu fierbinte dragoste îi rugămŭ, afară de ceea ce ı-ar lumina Dumneđeŭ, să întărescă și cu domnescile sęle hrisŏve pentru sufletęsa lorŭ spășanie și a lăudatelorŭ și creștinescilorŭ nume ; întărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele, Iŏ Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorŭ Domniei mele fiı, Constantinŭ Vvd., Dumi-

trașco Vvd., și cu totu sfatulū cinstiților și credincioșilorū boerilorū cei mari ai Divanuluī Domniei mele: Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudesculū Vel Dvorn. de țera de sus, Panū Radu Văcărescu, Vel Dvorn. de țara de josū, Panū Pană Filipescu Velū Logf. de țera de sus, Panū Stefanū Prîscovēnu Velū Logf. de țera de josū, Panū Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Panū Ianache Văcărescu Vel Vist., Panū... Scarlatū Caragea Vel Post., Panū Dumitrașco Racoviță Vel Clucerū, Panū Constantinū Geanoglu Vel Pahar., Panū Nicolae Bârsescu Vel Stolnicū, Panū Manolache Crețulescu Velū Comisū, Panū Nicolae Vel Pit., Panū Vel Slug. și Ispravnicū Panū Pană Filipescu Vel Log. de țera de susū, i Panū Gheorgache Mavrocordatū Vel Logf. și s'a scrisū hrîsovulū acesta în anulū d'ântăiū alū Domniei Domniei mele aici în Țera Românescă la anii dela zidirea lumii 7283, iar dela nascerea Domnuluī nostru Is. Hrs. 1775, de Constantinū dascălulū slovenescū ot. sfeti Gheorghe celū Vechiū. (Cond. 3, fila 23—26.)

Hrisovulū mōnăstirei Căldărușanii, ce este hramulū sfîntuluī mucenicū Dimitrie.

Io Alex. Ipsilante Vvd: De vreme ce proroculū și pururea între împărații pomenitū, prea înțeleptulū Solomonū, numai în umbra legii rezemându-se, făcu atâta podóbă casei dumneșcesci a Ierusalimuluī și a dăruī cu atâtea daruri, ca să păzescă într'însa sicriulū cu tablele legei Domnuluī, cu cât mai virtosū noi cari suntemū acum, cu mila duhuluī sfîntū pravoslavnicū Domnū, se cade să ne silimū cu totū sufletulū să întemeiāmū și să ajutorimū sfinte locașurile luī Dumneșeū întru care nu se junghe vita necuvîntătore, precum ore-când acolo, ci însuși mieluşelulū luī Dumneșeū se jertfesece pentru viața večnică a noastră a tuturorū; pentru acēsta dar înălțându-ne și pe noi Domnuluī Dumneșeū întru scaunulū Țerei Românesci, bine am voitū, ca din bogatele mile ale prea milostivuluī Dumneșeū, ce ne-a dăruitū, să sēvērșimū și noi facerea de bine și mile spre cinstea și întărirea sfintelorū mōnăstiriī, cari sunt cea mai de cinste parte a politiei, și podoba cea mai mare a acesteī țeri, și semnulū celū arētatū alū pravoslaviei, întru aceste douē principaturī creștinesci, dreptū acea dar Domnia mea însciințându-ne și de sfînta mōnăstire ce se numesce Căldărușanii, unde se cinstesce și prăznuesce hramulū sfîntuluī mucenicū marele Dimitrie Morotociu: care sfîntă mōnăstire este zidită din temelie de repositulū și bunulū creștinū Domnū Mateiū Basarabū Vvd. și întemeiate cu mili și cu venituri, pentru ca să se păzescă obște jitie într'însa, că din cursulū vremei, și din împerecherea întēmplărilorū, nu numai buna orînduială, ce a fostū înlăuntru s'a stricatū, ci încă și zidurile și s'aū prăpăditū, fiindū-că s'aū fostū lipsitū de multe din mile ce aū avutū, precum și din vinăriciulū ce

aŭ avutŭ la oraşulŭ de Floci, din merticulŭ de sare ce aŭ luatŭ dela Oena Ghitiora, căci oena Ghitiora s'aŭ astupatŭ, ŝi viile dela oraşulŭ Floci s'aŭ părăginitŭ ŝi s'aŭ pustiitŭ, ŝi vedëndŭ Domnia mea hrisóvele altorŭ Domni ce aŭ fostŭ mai nainte vreme, adică ântăiŭ alŭ acestui mai sus pomeniŭtŭ Domnŭ ŝi ctitorŭ Mateiŭ Basarabŭ Voivodŭ cu lét. 7153, ŝi a lui Constantinŭ Ŝerbanŭ Voevodŭ lét. 7167, ŝi a lui Grigorie Ghica Voevodŭ 7169, ŝi a Radului Leonŭ lét. 7183, ŝi a lui Constantinŭ Vodă lét. 7212, ca sã nu fie lipsitã sŝinta mŝnãstire de acestŭ ajutorŭ ŝi folosinŝã, ce cuprinde hrisóvele, în loculŭ acelora am gãsitŭ cu cale ŝi am mutatŭ aceste mile a le lua sŝinta mŝnãstire Cãldãruşani, dupã cum aŭ ŝi alte sŝinte mŝnãstiri, adică vinãriciŭ din sud. Saac. de pe popórele valea Meilorŭ, i valea Largã, i valea Negovanilorŭ cu pãrpãrulŭ, însã cãte doi bani de vadrã, afarã din vinãriciulŭ domnescŭ, ŝi sare dela Oena Teléga, însã bolovani doué sute pe fiesce-care anŭ ne strãmutatŭ, ca sã fie pentru întãrirea sŝintei mŝnãstiri ŝi hranã ŝi îmbrãcãminte pãrinŝilorŭ dintre acéstã sŝintã mŝnãstire, iar domniei mele ŝi pãrinŝilorŭ domniei mele vecinicã pomenire, pentru care sã aibã volnicie prea cuviosulŭ Arhimandritŭ Chir Filaretŭ, chivernisitoriulŭ acestei sŝinte mŝnãstiri, sã orënduiascã omulŭ mŝnãstirei la vremea vinãriciului a strînge acéstã milã, ŝi poruncimŭ domnia mea d-vóstrã boerilorŭ vinãriceri, ca nici de cum sã nu vë atingeŝi de acéstã milã a vinãriciului mŝnãstirei, ci sã aibã a strînge pãrinŝii mŝnãstirii ŝi a lua pe séma mŝnãstirii nepopritŭ. Aşisderea ŝi la vremea când iaŭ ŝi alte mŝnãstiri merticulŭ lorŭ de sare, sã orënduescã omulŭ mŝnãstirii la Oenã, a lua mila acéstã, ŝi d-vóstrã cãmãraşilorŭ de Oenã, vë poruncimŭ sã aveŝi a da sŝintei mŝnãstiri Cãldãruşani aceşti 200 bolovani fãrã nici o pricinã. Pentru care ŝi în urma Domniei mele pre care va alege Domnulŭ Dumneđeŭ a fi Domnŭ ŝi stãpãnitorŭ acestei Ţerii creştinesci, îlŭ rugãmŭ cu numele Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, ca sã întãrESCã ŝi sã pãzESCã acéstã milã ne-strãmutatŭ, ca ŝi ale Domniilorŭ séle hrisóve sã fie ținute de alŝi Domni în urmã ŝi pãzite ŝi sã aibã pe sŝintulŭ Dimitrie rugãtorŭ ŝi ajutorŭ spre a se învrednici spre véculŭ viitorŭ, odihnei cei vecinice; ŝi am întãritŭ hrisovulŭ acesta cu însãşii credinŝa Domniŝ mele Io Alex. Ipsilante Voevodŭ ŝi cu credinŝa prea iubiŝilorŭ Domniei mele fiŝ Constantinŭ Vodã ŝi Dumitrascó Vvd. ŝi cu sŝatulŭ cinstiŝilorŭ ŝi credincioşilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţera de sus, Panŭ Radu Vãcărescu Vel Vornicŭ de Ţera de jos, Panŭ Panã Filipescu Vel Logofëtŭ de Ţera de sus, Panŭ Stefanŭ Pãrscovénu Vel Logofëtŭ de Ţera de jos, Panŭ Stefanŭ Mişoglu Vel Spãtarŭ, Panŭ Ianache Vãcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşco Racoviŝã Vel Clucerŭ, Panŭ Stanŭ... Vel Pãhar., Panŭ -Vel Stolnicŭ,

Panū Nicolae Crețulescu, Vel Comisū, Panū—Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pit. și Ispravnicī Panū Vel Logofētū de Țera de sus, i Panū Vel Logofētū de Țera de jos, și s'aū scrisū hrisovulū acesta în anulū d'întâiū alū Domniei mele, aici în orașulū scaunulū Domniei mele Bucuresci, la lét. 1775, de Constantinū dascālulū slovenescū ot. sfîntulū Gheorghe-Vechiū. (Cond. 3, fila 26—27.)

Hrisovulū sfîntei și dumneȚeescei mōnăstiri, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfîntei de DumneȚeū născētōrei și alū marilorū VoivoȚi Mihailū și Gavrilū, ca să scutēscă dreptū bucatele și o pivniȚă aici, i patru argaȚi ômenī străinī.

Sfîntei și dumneȚeescei biserici de aici din orașulū Bucuresci a Domniei mele, unde se prăznuesce hramulū adormirei prea sântei de DumneȚeū născētōrei și pururea feciōrei Maria, și soborulū sfinȚilorū marilorū VoievoȚi a ceterorū îngeresci Mihailū și Gavrilū, care biserică este zidită și înălțată din temelie de cinstitulū și credinciosulū boerulū Domniei mele rēposatulū Iordache Crețulescu Vorniculū, ca să fie sfîntei biserici milă de la Domnia mea să scutēscă în toȚi anii dreptū bucatele bisericei, vinulū de vinăriciū, stupii i rîmătorii de dijmăritū, și oi de oieritū 300 și o pivniȚă aici în orașulū Domniei mele Bucuresci, de fumăritū, de căminăritū, de vamă și vinū domnescū de ortū vătășescū și de tōte alte angarale ce vorū fi pe pivniȚi. Așîderea să aibă a Ține și păstorī argaȚi, sute 4, însă nu ômenī de prin satele țerei, ci străinī, pentru cari aducēndū adeverinȚă de la d-lorū Ispravnicii județului, să li se dea și pecetluirile Domniei mele pe numele și chipulū lorū, ca să fie în pace și iertaȚi de tōte dăjdiile și orînduelile verī câte arū eși pe țēră de la visteria Domniei mele, de nici unele nici unū valū și bântuială să n'aibă, ca să pōtă fi pentru poslușania sfîntei biserici, fiindū-că acēstă milă a avut'ō sfînta mōnăstire și de la alȚi fraȚi mai dinainte Domni, precum am vȚdūtū și hrisóvele Domniilorū séle; pentru acea dar și Domnia mea încă m'am milostivitū de am înnoitū și am întăritū mila acēsta ce se cuprinde mai sus, ca să fie sfîntei biserici de ajutorū și de întărire, preoȚilorū de hrană și de chivernisire, iar Domniei mele, și rēposătilorū părinȚilorū Domniei mele vecinică pomenire. Pentru acea poruncimū Domnia mea și vouē tuturorū slujbașilorū ce veȚi fi orēnduiȚi verī cu ce slujbe, toȚi să aveȚi a vȚ feri, nimenea întru nimicū supērare séu bântuială de tōte câte cuprinde mai sus să nu le facă, că orī-care va îndrăsni peste porunca Domniei mele asupra cătușī de cât, să scie că va lua certare; într'altū chipū să nu fie, că așa este porunca Domniei mele. ii saam. receh. gymd. (Cond. 3, fila 27—27.)

*Cartea pentru vama oraşului bălţii sfântului Spiridonū de aici din
Bucuresci. 1775, Aprilie 5.*

Milostiu Bj. Iō Alexandru Iōnū Ipsilante Vvd. De vreme ce vameşii carī cum-
pēra vama oraşului în vremile Domnilorū întru acea cumpērătore *vămnia şi pe-
scele ce se vēna în bălţile ce sunt în oraşū până în Jăgălie*, care acestū obiceiū s'a fostū
urmatū până la lét. 1767, când atunci prin hrisovulū Domniei séle Alexandru
Vvd. Ghica s'a datū danie acestū venitū alū bălţilor la mōnăstirea sfântului Spi-
ridonū, care danie se vede întărită de Domnia sa fratele Gregorie Vvd Ghica, iarăşi
prin hrisovulū Domniei séle, precum şi de înşi-ne Domnia mea, nu numai că s'au
înnoitū şi s'au întăritū acele danii, ci încă şi cu adaosū le-amū prostisitū, *dar
fiindū-că dela létū 1769 şi până la 1774 a fostū războiū în ţeră, şi mai vīrtosū
că pe acele locuri era totū oştirē, şi n'a pututū mōnăstirea a căuta să-şi iea acelu
venitū, vameşii dela oraşū s'au fostū întindēndū şi au rāsipitū acēstă milă a mō-
năstirei cu pricină de obiceiū vechiū, şi așa mōnăstirea rămānea pāgubaşā; iar
când fu acum în zilele Domniei mele la luna lui Ghenarie lét. 1775 orēn-
duindū Domnia mea hoerū cinstitū şi credīnciosū pe dumné-lui Teodorache
Vel Spāt. ca să *facă cochii-vechi* şi să vīnđă vāmile, la carī cochii vechi fă-
cēndū pīrā epitropulū cu numitele mōnăstiri cum că cu pricină de obiceiū se
nāpāstuesce mōnăstirea, făcutu-s'a de către d-lui numitulū boerū strigare la
cochii-vechi şi a numitū că vinde vama oraşului afară din venitulū bălţi-
lorū şi așa s'a încheiatū vīnđarea vāmilorū, iar când a fostū mai pe urmă
în luna lui Aprile, la lét. 1775: făcu pīrā* ci au cum-
pērātū vama oraşului, şi ceru ca să aibă voie a lua vamă şi dela bălţi pre-
cum au luatū şi din anulū trecutū; decī Domnia mea întrebāndū pe dum-
né-lui Spāt. în ce chipū a vīndutū vāmile, faţă fiindū şi numitulū vameşū, ne
arētā cum că vīnđarea vamei oraşului s'a strigatū la cochii-vechi, afară din
venitulū bălţilor, precum şi însuşi numitulū cumpērătorū nu putu tăgādui,
ci de faţă arētā că așa a fostū cumpērătore: afară din bălţi, fără numai dīse
că avēndū pagubā la cumpērătore cere să le iea şi acele; dreptū aceea ho-
tārīmū şi poruncimū, ca mōnăstirea să aibă a-şi lua acea vamă a bălţilor
ca milă şi danie ce este datā, şi a fi hărăzitā şi de către Domnia mea şi mai
multū vameşii dela oraşū să nu aibă voie a se întinde séu a supēra mōnăsti-
rea. — *Tolico pisahū gvmd.* (Cond. 3, fila 28.)

*Hrisovulū bisericei Hagiulū din Bucuresci ce sunt zidite de Mihailū mo-
nahulū ce a fostū Logofētū de taină. 1775.*

Cei ce sēvērşescū bunătăţile cele de sufletū folositore şi plăcute lui Dum-
neđeū, nu numai în viaţa acēsta se laudă şi bine se cuvintēzā, ci şi după petre-

cania loră le rămâne numele nemuritoră și pomenirea vecinică, și sufletele loră în locașurile dreptiloră se învrednicesc. Multe dar bunătăți sunt, cari pôte omulă a-și dobândi sufletesca mântuință, iar mai mare este milostenia, ce se face atât la sfintele lui Dumneđeă locașuri, cea mai virtosă la sêraci, la bolnavi și la scăpêtați, pentru că milostenia este vêrvulă celor-alalte bunătăți, că rêsbate cerulă și rêsbesce tocmai la scaunulă mării lui Dumneđeă, și celui ce face milostenie își zidesce locașulă în veci, și-lă face moștênulă împêrăției ceresci, și multă îndrăznelă își face către Dumneđeă. De vreme ce însuși Domnulă nostru Is. Hristosulă se chiăzășuesce đicêndulă : *că orî-ce ați făcutulă unulă dinr'acești mai micuți frați, mie ați făcutulă; așîșderea și după cuvîntulă sfîntului Ioanulă ce face pentru milostenie, la atâta înălțime, đice, suie pe omulă milostenia. Dreptulă aceea și eulă robulă stăpânului mieulă Is. Hrist. și Dumneđeuluiă a tótă făptura, Iō Alex. Ioanulă Ipsilante Vvd. rêvniloră fiindulă acesteî mari faceri de bine și voidulă a și întări cele cu cuvîntă date milă, pe la sfintele lui Dumneđeă locașuri întru slava sfîntulă numelă sêă și întru pomenirea nôstră; întru care aflat'ămulă Domnia mea și pentru Mihailulă monahulă ce a fostulă Lgf. de taină, cum că încă din mică vîrsta sa a slujitulă Domniloră și țerei până la vîrsta bêtrânețeloră, și fiindulă-că în viața lui nu s'a căsătoritulă, vêđêndulă-se pe sine fără moștenitoră, a cugetatulă la cele de Dumneđeă plăcute, și cu a sa agonisială aulă înălțatulă două sfinte biserică aci în Bucuresci sêvêrșindulă le cu tótă podoba loră. Insă una ce se chiamă mahalaua Hagiului, la care se cinstesce și se prăznuesce hramulă adormirei prea sfîntei prea curatei stăpânei nôstre născêtoare de Dumneđeă și pururea fecioarei Maria și sfîntiloră mai mariloră Voivođi Mihailulă și Gavrilulă și a celoră-lalte fără de trupuri puteri. Altă biserică în mahalaua Ceașului Davidulă la care se cinstesce și se prăznuesce hramulă sfîntului părintelui nostru Nicolae Arhiepiscopulă miriloră de la Lichia, făcêtorulă de minuni, și a sfîntei cuvioasei maice y nôstre Paraschiva, și cum că la aceste sfinte biserică a făcutulă și 14 chilii spre locuință a 24 femeî sêrace, obraze mai alese și mai deosebite și a căroră hrană și îmbrăcăminte totulă Mihailulă Monahulă le are purtare de grijă, căroră și după sfirșitulă sêă le-aulă orênduitulă și le-aulă afiorisitulă prin așêđemîntulă întăritulă despre sfînția sa Mitropolitulă țerei Chirio Chir Grigorie, 12 pogone de vie la podgorie, și stupi căți se vorulă întêmpla, și o pivniță de piatră cu 6 case ce este la pórta domnescă din sus în mahalaua sfîntului Dimitrie, precum și cu alta ce-î va fi prin putință a agonisi în rêmășița vieței lui totulă spre adăugirea economiiloră, și vêđêndulă Domnia mea acestulă lucru de sufletulă folositoră, mai vêrtosulă fiindulă-că de partea cea slabă și neputinciosă, am primitulă a mē împărțăși și Domnia mea a fi ctitoră atâtu la acêstă sfîntă biserică cu întărirea mileloră ce le-aulă avutulă până acum, cât și pentru ajutorulă și chivernisiala sêraciloră, ce locuesc la chilii, cu scutirea bucateloră loră, adecă să aibă*

a scuti la vremea dijmăritului, dreptŭ bucatele lorŭ scutite și rîmătorii ce va avé și de vinăriciŭ vinulŭ cât se va face în viile lui, și aici pivnița scutită de fumăritŭ de căminăritŭ, de vamă, de vinŭ domnescŭ și de alte angării, ca să fie pentru vîndarea vinurilorŭ din care să chivernisescŭ acele sêrace. Așîșderea să aibă a scuti și la vremea oieritului, cu pecete domnescă, oi 200, și la vremea văcăritului, când se va întempla, după vremi, să scutescă iar cu pecete domnescă vite 20, cari vite sunt pentru arătura bucatelorŭ ce sunt hrana acelorŭ sêrace peste anŭ, și să aibă a ține câte 6 dărvari scutiți de tôte dăjdiile și rënduelile câte vorŭ eși dela Visterie peste anŭ în țeră, cari să fie pentru adusulŭ lemnelorŭ la sêracele dela chilie și alte poslușanie, și încă să aibă a da de la Visteria Domniei mele la amëndouē bisericile pe anŭ tal. 80, de biserică câte tal. 40, însă de patru ori într'unŭ anŭ la fiesce-care hramŭ câte tal. 20 pentru cêră, tămăie, untŭ de lemnŭ și să împarță și sêracilorŭ dela chilia, și să aibă a lua pe fiesce-care anŭ cu pecete domnescă sare oca 2000 dela Oca Telega, și fiindŭ-că Mihailŭ Monahulŭ este la vremea bētrănețelorŭ și după petrecania lui este trebuință de unŭ omŭ alesŭ și cu credință a isprăvnici economia și a strînge rodurile la vreme, ca să se împarță sêracilorŭ după orēnduială, carele să fie în pace și apăratŭ de tôte dăjdiile și orēnduelile Visterii, de nici unele, nici unŭ felŭ și nici o bântuială să nu aibă, pre care să-lŭ ducă înainte d-lui Vel Vist. și să-î dea răvașŭ pe chipŭ de adeverință; care tôte aceste mili, ce mai sus arētă pentru ajutorŭ și hrana acelorŭ femei, le-au avutŭ și mai dinainte și dela alți frați Domni, după cum am vēțutŭ Domnia mea hrisovulŭ dumi-sale Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, alŭ Domniei sêle rēposatului Scarlatŭ Vodă Ghica, i alŭ Domniei sêle Constantinŭ Vodă Gehanŭ, i a Domniei sêle Stefanŭ Vodă Racoviță, și alŭ Domniei sêle rēposatului Alexandru Vodă Ghica, dreptŭ acea și Domnia mea m'am milostivitŭ de am întăritŭ milele aceste printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, mai adăogēndŭ Domnia mea și deosebită milă, ca peste lude 6, ce era mai sus de toți, să aibă mai bine încă lude 4, cari se facŭ lude 10, și acestorŭ dărvari să li se dea de către Dumné-lui Vel Vist pecete pre chipulŭ și numele lorŭ, care aceste mili și de acum înainte să se păzescă nestrămutatŭ, întărindu-le Domnia-mea cu însăși credința Domniei-mele și cu credința prea iubiților Domniei-mele fii, Constantinŭ Vodă, Dumitrașcu Vodă, și cu toți cinstiții și credincioșii boeri ai Domniei mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țera-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Panŭ Pana Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prăscovēnu Vel Logof. de Țera-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mișooglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Pit., Panŭ Dumitrașcu Racoviță Vel Cluciu, Panŭ Constantinŭ Geanolŭ Vel Paharn., Panŭ Nicolae Bârsescu, Vel Stoln., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comișŭ, Panŭ Vel Slug., Panŭ

Nicolae Vel Pit., și Ispravnicul Pană Pană Filipescu Vel Logof., Pană Iordache Mavrocordatul Vel Logof., și s'au scrisu hrisovul acesta în anul d'întâiu al Domniei-mele aici în Țera Românească, în Bucuresci, la ani de la zidirea lumii 7285, iar de la nascerea Domnului Isusă Hristosă 1775 Maiă 1, de Gheorghe Logof. Priscénu. (Cond. 3, fila 29—31.)

Carte de milă a sfintei mănăstiri Sadovii ot. sud. Doljiu.

Milosteio Bj. Iō Alesandru Ioană Ipsilante Vvd. Sfintei și Dumneșcescei mănăstiri ce se numesce Sadova ot. sud. Doljiu, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulă prea sfintei Născătoare de Dumneșeu, fiindă-că din *întemplantarea vremiloră răsmiriți s'arū fi dărăpanatū și s'arū fi stricatū tôte împrejmuirile mănăstirei, m'am milostivitū Domnia-me, și orânduimū printr'acéstă carte a Domniei mele, ca să aibă a ținé cuviosulă Igumenū de la acéstă mănăstire lude 7 pentru poslușania și ajutorū trebilorū sfintei mănăstiri apărați de tôte dăjdiile și orënduelile verī cāte arū eși pe norodū de obște dela Visteria și de la cămara Domniei mele, pe anū, în țera Domniei mele, valū și supărare sē nu aibă, însă nu ómenī de prin satele țerei, ci străini fără nici o pricină, pe cari ómenii gāsindu-i și aședāndu-i să iea adeverință iscălită de la dumné-lorū Ispravnici pe numele și chipulū lorū, ca să li se dea pecetluiturile Domniei mele; poruncimū Domnia mea dumné-vóstră Ispravnicilorū și tuturorū Zapeilorū ce veți fi orënduiți prin plăși, acestora ómenī ce se vorū aședa, nimenea de nimicu supărare să nu le faceți, ci să rămāe numai pentru ajutorulū și tolosulū mănăstiri. *Tolico pisah grmd.* (Cond. 3, fila 32.)*

Cartea de milă a sfintei mănăstiri ce se numesce Gănescu.

Milosteio Boj. Iō Alexandru Ioană Ipsilante Voivodū, sfintei și dumneșcescei mănăstiri ce se numesce Gănesculă ot. sud. Doljiu, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulă sfintului Neculae, pentru că însciințāndu-mē *Domnia mea că din întemplantarea vremii răzmiriței s'arū fi arsū împrejmuirile și învelitorea sfintei biserici, cum și alte nemestiū cu totulū s'arū fi dărăpanatū și s'arū fi răpusū; decī mai vētosū fiindă-că este conacū arhierescū când merge la Craiova, m'am milostivitū Domnia mea, și orânduimū printr'acéstă carte a Domniei mele, ca să aibă a ținé lude cāte 10, străini, pentru poslușanie și ajutorū trebilorū sfintei mănăstiri, apărați de tôte dăjdiile și orënduelile: verī cāte arū eși pe norodū de obște dela visterie și de la cămara Domniei mele peste anū în țeră, de nici unele valū și supărare să n'aibă; pe cari ómenī gāsindu-i și aședāndu i să iea adeverință iscălită dela dumné-lorū Ispravnici pe numele și chipulū lorū, ca să li se dea pecetluiturile Domniei mele.*

Poruncimŭ Domnia mea d-vóstră Ispravnicilorŭ și tuturorŭ Zapciilorŭ ce vorŭ fi orânduți prin plăși, acestora ómenı ce se vorŭ așeđa nimenea de nimicŭ supărare să nu le faceți, și să rămăe a fi pentru ajutorŭ și folosulŭ mónăstirii. Tolico pisah gvmd. 1775, April. 23. (Cond. 3, fila 32.)

Hrisovulŭ sfintei mónăstiri Ciolanulŭ.

Din tóte cele mai alese și mai lăudate lucruri la cei ce dela Dumneđeŭ li s'aŭ datŭ a stăpáni, fapta cea bună a milostivirii este mai alésă și mai lăudată, mai alesŭ încă când va fi către sfintele și Dumneđeescile lăcașuri, unde se sėvărșescŭ dumneđeescile slujbe și unde cei ce aŭ părăsitŭ lumea trăescŭ o viață ângeréscă, și mai pre sus de lume, rugându-se lui Dumneđeŭ ȃiua și nóptea, pentru împěrați, pentru domni și pentru totŭ creștinesculŭ norodŭ pravoslavnicŭ, la acele cuvinióse, iară facerea de bine a ajutora pre cei locuitorı într'insele cu cele de trebuința lorŭ, fiindŭ-că și ei se află slujindŭ lorŭ întru cele sufletescı, rugându-se lui Dumneđeŭ pentru spásania sufletelorŭ lorŭ; dreptŭ acea și noi întru Hristosŭ Dumneđeŭ bine credinciosulŭ și de Hristosŭ iubitorıŭ Domnŭ Ió Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd. învrednicindu-ne de ne-aŭ miluitŭ Domnulŭ Dumneđeŭ cu oblăduirea acesteı pravoslavnice țeri Románescı, și înscințându-ne dela cuviosulŭ starețŭ Chir Teodosie, ce este alesŭ și așeđatŭ starețŭ de răposatulŭ schimnicŭ Vasilie, la schitulŭ ce se numesce *Ciolanulŭ*, hramulŭ sfintului marelui Mucenicŭ Gheorghe, unde locuescŭ 12 părinți călugări silhastri románi și moldovenı, ucenicı ai acestuia ȃisŭ răposatulŭ Vasile schimniculŭ. Cum-că fiindŭ acestŭ schitŭ la locŭ fórte strimtorosŭ și pustiŭ, se află părinții la mare lipsă și sėrăcie, atâtŭ de trebuințele vieții lorŭ, cât și de cuvinióse trebuințele bisericii, fiindŭ că n'aŭ apucatŭ răposatulŭ starețŭ să mijlocésă și acestora vre-unŭ ajutorŭ de milă ca și celorŭ dela schitulŭ sėŭ. Decı precum alți frați întru pomenire Domni, ce aŭ fostŭ mai dinainte de noi, aŭ făcutŭ milă călugărașilorŭ ce sunt mai sus ȃiși, spre vecinică pomenirea Domnieı séle, asemenea și Domnia mea, printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domnieı mele, orânduimŭ acestui schitŭ, părinților călugări, ca să aibă a lua pe totŭ anulŭ *dela Domnia mea acéstă milă: 12 abale, i 12 cojóce, 12 perechi de cisme și 12 oca cėră* dela caryasaraua domnésă de aici din Bucuresci, la ȃiua sfintului marelui mucenicŭ Gheorghe, i douė oca untŭ-delemnŭ *pe lună și jumėtate oca tămăe dela vama Focșanilorŭ*, să ție și lude 5 ómenı de țeră, și lude 5 ómenı străinı să fie pentru poslușanie și ajutorŭ schitului aceluia ce s'a ȃisŭ mai sus, și fiindŭ-că ei cu ostenéla lorŭ pentru ajutorŭ schitului s'aŭ făcutŭ patru pogóne de vie, m'am milostivitŭ Domnia mea de le-amŭ iertatŭ de vinăriciŭ vinulŭ cât s'ar face într'acele patru pogóne; așıđderea să scutésă de dijmăritŭ cinci-deci stupı, ca să fie mila acéstă

a acestui schitü de ajutorü și de întărire, părinților sihastri de hrană și de chivernisire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire; rugămü dar și pe alți frați Domni întru Hris. care în urma noastră se vorü alege de către Dumneđeü oblăduitorü, să întărescă mila acesta, și cu hrisóvele Domniilorü séle, ca și ale Domniilorü séle mili să fie în urmă de alții întărite; întărimü Domnia mea mila acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii, Constantinü Vvd., Dumitrașcu Vvd. și mărturiü toți boerii Divanului Domniei mele, Panü Dumitrache Ghica Vel Banü, Panü Nicolae Dudesculü Vel Vorn. de țera de sus, Panü Radu Văcărescu Vel Vorn. de țera de jos, Panü Pană Filipescu Vel Logf. de țera de sus, Panü Stefanü Părscovénu Vel Log. de țera de jos, Panü Stefanü Mișoglu Vel Spät., Panü Ienache Văcărescu Vel Vist., Panü Scarlatü Caragea Vel Post., Panü Dumitrașcu Racovița Vel Slugerü, Panü ... Vel Paharn., Panü ... Vel Stolnicü, Panü Manolache Crețulescu Vel Comisü, Panü ... Vel Slugerü, Panü Nicolae Vel Pit. și Ispravnicü Stefanü Părscovénu Vel Log. de țera de jos, și Constantinü Stirbeiü Vel Log. și s'a scrisü hrisovulü acesta în anulü d'ântăiü alü Domniei mele, aici în Țera Românescă, la anulü dela zidirea lumei 7283, iar dela nascerea lui Is. Hris. 1775 de Constantinü dascälulü slovenescü ot. sfântulü Gheorghe Vechiü (Cond. 3, fila 33—34.)

Carte de milă ce s'aü datü schitulü Hagi Dima din Bucuresci pentru lude 10.

Sfântulü și dumneđeesculü schitü ce se numesce Hagi Dima de aici din orașulü Domniei mele Bucuresci, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulü buneivestiri a pururea Feciórei Mariei, ca să fie sfântulü schitü milă dela Domnia mea, să aibă a finé pentru tréba și poslușania schitulü 10 lude, slugi i dărvarü însă nu ómeni de prin satele țerii, ci străini fără de birü și fără gálcévă, pe care cercetându-i d-lui Vel Vist., și fiindü străini cu adevératü să li se dea pecefluiturile Domniei mele pe numele și chipulü lorü, ca să fie nesupérați, pentru că acéstă milă aü avut'o sfântulü schitü și dela Domnia sa răposatulü Nicolae Alex. Vodă, precum am vėđutü și cartea Domniei séle; dreptü acea ca să se păzescă mila acesta ne strămutată am întăritü și Domnia mea printr'acéstă carte a Domniei-mele, și deobște poruncimü, nimenea întru nimicü supérare să nu le facă, pentru-că așa este porunca Domniei mele. *tolico pisah, gvmđ. 1775, Martie 25. (Cond. 3, fila 34)*

1775 Aprilie 23. Asemenea carte s'a făcutü și schitulü Dobrosesci sud. Ilfovü, unde este hramulü sfinților marilorü Muceniei sfântulü Gheorghe și sfântulü Dimitrie, pentru lude 6 străini. (Cond. 3, fila 34.)

1775 *Aprilie 1.* Cartea de milă ce s'aŭ datŭ mōnăstirei Dobresci ot. sud. Muscelŭ, sã scutescã unŭ preotŭ și unŭ diaconŭ de totŭ birulŭ preoțescŭ și sã iea pe totŭ anulŭ dela oca Slănicŭ 30 bolovanî de sare i vedre vinŭ una sutã din vinăriciŭ domnescŭ ot. dëlulŭ Pitescilorŭ, i dijmăritŭ stupî 50, de oieritŭ oi 50, și lude patru ómenî străinî, care dupã adeverința Ispravnicilorŭ sã li se dea și pecetluiturî. (Cond. 3, fila 34.)

Carte de milă a mōnăstirei Dădulesci dupã apa Rōmniculŭ, pentru lude 12.

Milosteiŭ Bojiŭ Iō Alexandru Ioanŭ Ipsilante Vvd.

Sfinteî și dumneșcescei mōnăstiri Dadulesci de pe apa Rōmniculŭ din gura Babei ot sud. Slam-Rōmniculŭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ sfinteî Troița și cuviosulŭ egumenŭ de la acéstã sântã mōnăstire, ca sã fie sfinteî mōnăstiri milă de la Domnia mea sã aibã a ținē pentru trēba și poslușania mōnăstirei lude 12, însă ómenî nu de prin satele țerei, ci străinî, fără de birŭ, și fără de gâlcévã, pentru care aducēndŭ adeverințe de la dumné-lorŭ Ispravnicii județului, și fiindŭ străinî cu adevăratŭ sã li-se dea și pecetluiturile Domniei mele pe numele și chipulŭ lorŭ, ca sã fie nesupērați, pentru cã acéstã milă a avut'o și de la alți frați Domni, precum am vėđutŭ și cartea Domniei sēle rēposatulŭ Șerbanŭ Vodã; dreptŭ acea dar am înnoitŭ și Domnia mea, și am întăritŭ mila acéstã ca sã se păzescã nestrămutatŭ, și de obște poruncimŭ, nimenî întru nimicŭ supērare saŭ bântuialã peste porunca Domniei mele sã nu se facã, într'altŭ chipŭ sã nu fie cã așa este porunca Domniei mele, *ii saam recech. gpd. 1775, Aprilie 23.* (Cond. 3, fila 35.)

Carte de milă pentru patru ómenî străinî biserecei din Tērgulŭ Rōmnicŭ.

Sfinteî și dumneșcescei bisericii domnesci din tērgulŭ Rōmniculŭ, ot sud. Slam-Rōmnicŭ, ce este făcutã din temelie de Domnia sa rēposatulŭ Stefanŭ Vodã celŭ vechiŭ, unchiulŭ rēposatulŭ Bogdanŭ Vodã, care dupã vremi stricându-se s'aŭ fostŭ înnoitŭ de Domnia sa rēposatulŭ Costantinŭ Gehanŭ Vodã. Decî acum cu jalbã arētândŭ Domniei mele, preoții ce se aflã la acéstã mai sus numitã sântã bisericã, cum cã din pricina acestei întēmplătore rãsmirițe aŭ rēmasŭ bisericã la mare stricăciune, în cãt nici sfințele Taine nu-și potŭ a-și lucra, dreptŭ acea m'am milostivitŭ Domnia mea și i-am datŭ spre a-și ținē lude patru ómenî străinî, ca sã fie pentru dresulŭ și meremetulŭ sfinteî bisericii, însă ómenî străinî fără de pricinã și fără de gâlcévã, și dupã ce-i va găsi sã-i ducã la Ispravnicii județului, ca sã-i cerceteze de sunt străinî cu adevăratŭ, și dovedindu-se de străinî, sã le dea adeverința la mâna lorŭ, cu care

adeverință viindă aici li se voră da și pecetluituri roșii pe numele și chipul loră, cari ómenă să fie în pace și iertăți de tóte dăjdiile visteriei, fiindă-că i-amă dată și Domnia mea, ca să fie atâtă pentru meremetulă ce va fi ca să facă la biserică, la chilii și la curte, cât și pentru alte poslușanii ce ară trebui sfintei biserici, pentru care poruncimă Domnia mea d-vóstre Ispravniciloră ai județului, acestoră lude patru întră nimică supărare să nu le faceți, într'altă chipă să nu fie, că așa este porunca Domniei mele, *ii saam rekeh. gvmđ. 1775, Aprilie 28. (Cond. 3, fila 39.)*

Hrisovulă, schitulă Valea-Mare sud. Muscelă, pentru o mie oca sare dela Ocna Telega, și să scutescă 750 vedre vină, i patru preoți, i ună diaconă, de dijmărită, stupă, rămătoră 500, i oi 500, i lude 8.

Cuviinciosă lucru și cu totulășă totă plăcută lui Dumneđeă se vede a fi purtarea de grijă și nevoința cea ce se face neîncetată de către blagocestiviă Domni asupra sfinteloră lui Dumneđeă lócașuri, ce sunt înălțate întră slava și lauda marelui Dumneđeă; dreptă acea dară și întră Hristosă bună credinciosă și blagocestivă și de Hristosă iubitoriă Iă Alexandru Ipsilante Vvd. de vreme ce din pronia a totă stăpănitorului, ne-amă învrednicită cu oblăduirea acestui prea luminată scaună ală țerei Romănesci, în totă chipulă ne nevoimă ca și sfintele lui Dumneđeă lócașuri, atâtă acum în zilele nóstre cât și mai în urmă să se afle în liniște, între care sfinte lăcașuri ce se află întră oblăduirea nóstră, ne însciințămă Domnia mea și pentru ună sfintă schită ce se află în Valea Mare sud. Muscelă, la care se prăznuesce hramulă unde lócuescă maici călugărițe, care schită au avută mile și dela alți frați Domni cu hrisóvele Domniiloră séle, care din întemplantarea vremiloră au prăpădită acele hrisóve, acum s'au găsită în condica . . . copia hrisovului Domniei séle Stefană Racoviță Vvd. ot lét. 1764, Decembre 28, ce fu dată acestuiă mai sus đisă schită, care cetindu-se la Divană s'au văđută că se cuprinde într'insulă să ție patru preoți, i ună diaconă și lude 8 ómenă străini, care preoți și ómenă să fie în pace și iertăți de tóte dăjdiile și orénduelile veră câte voră eși peste ană în țeră, și să aibă a lua totă-d'a-una de la Ocna Telega câte 1.000 oca sare, și să aibă a scuti și vinăriciă 750 vedre vină în tóte tómnene, și de dijmărită stupă i rămătoră 500 și de oierită oi 500. Decă și Domnia mea poftindă a ne numi citoră, încă nu am trecută cu vederea, ci am înnoită și am întărită aceste mili tóte ce se cuprindă mai șus, ca să fie sfintului schită de ajutoră, și călugăriloră, ce voră locui la acestă schită, de chivernisire, iar Domniei mele și părințiloră Domniei mele vecinică pomenire, pentru care se poruncesce și Dumniei-vóstre Ispravnici i altoră Zapciă și slujbași ce veți fi orénduiți pe aceste slujbe, de tóte acestea ce se cuprinde mai șus să vă feriți și supărare să nu

faceți, și am întărită Domnia mea acestă cinstită hrisovă ală Domniei mele cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. cu credința prea iubiților Domniei mele fi, Constantină Vodă, Dumitrașco Vodă, și cu toți cinstiții și credincioșii boeri ceî mari ai Divanului Domniei mele: Pană Dumitrache Ghica Vel Bană, Pană Nicolae Dudescu Vel Vornicū de Țera de sus, Pană Radu Văcărescu Vel Vornicū de Țera de jos, Pană Pană Filipescu Vel Logofetū de Țera de sus, Pană Ștefană Prescovenu Vel Logofetū de Țera de jos, Pană Ștefană Mișoglu Vel Spătarū, Pană Ienache Văcărescu Vel Vistierū, Pană Scarlată Caragea Vel Postelnicū, Pană Dumitrașco Racoviță Vel Clucerū, Pană Costantină Geanoglu Vel Paharnicū, Pană Nicolae Bărescu Vel Stolnicū, Pană —Vel Slugerū, Pană Nicolae Vel Pitarū și Ispravnicū Ștefană Părcovenu Vel Logofetū de Țera de jos, i Constantină Știrbeiu Vel Logofetū. Și s'a scrisă hrisovulă acesta în anulă întâiul ală Domniei mele aici în Țera Românească la létū 1775, de Constantină Dascălulă slovenescū.

Cartea mănăstirei Cobiei, sud. Vlașca pentru lude 5 și unū preotū.

Davatū gvmd. sfintei și dumnezeescei mănăstiri Cobiei ot. sud. Vlașca, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramul sfintului Nicolae și cuviosului egumenū chir Neofit, ca să fie sfintei mănăstiri de la Domnia mea, să aibă a ținē pentru trebuința și slujba sfintei mănăstiri, unū preotū scutitū și apēratū de tōte orēnduelile orī câte vorū eși pe preoți, scutitū și de poclonulă vlădicescū, de nici unile valū și supērare să n'aibă. Așisderea să aibă a ținē pentru poslușania mănăstirei și lude 5 pămîntenī păstori, argați și dārvari, cari și aceștia să fie scutiți și apērați de tōte dăjdiile și orēnduelile ce vorū eși de la Visteria Domniei mele, cum și drepte bucatele mănăstirei, încă să fie nedosnice stupii i rîmătorii de dijmăritū și vinurile de vinăriciū, și iarăși să fie sfintei mănăstiri milă de la Domnia mea, să aibă a lua pe totū anulū de la Ocna Telega bolovanī sare 50, pe vremea când vorū lua și alte mănăstiri, care să o încarce din gura Ocenei și să facă cu dînsa ce va vrea și de către nimenea supērare să nu aibă, pentru ca fiindū acēstă mănăstire sēracă și neavēndū altă chivernisēlă sau ajutorū de la altă parte, au avutū acēstă milă și și de la alți frați Domni, precum hrisovele Domniilorū sēle adevereză. Dreptū acea dar și Domnia mea m'am milostivitū de am înnoitū și am întăritū mila acēsta printr'acēstă carte a Domniei mele, ca să se păzēscă nestrămutatū, să fie sfintei mănăstiri de ajutorū și de întărire, părinților de hrană și de îmbrăcăminte, iar Domniei mele și rēposaților părinților Domniei mele vecnică pomenire și de obște poruncimū nimenea întru nimica supērare sau bāntuială la tōte cele ce scrie mai susū să nu faceți, că așa este porunca Domniei mele. *ii saam rech. gvmd. 1775, Maiū 2. (Cord. 3, fila 40—41.)*

Carte de milă a schitului Vêrfulü Pietrii ot. sud. Vlaşca.

Sfintei şi dumneşeescei bisericii ce se numesce schitulü Vêrfulü Pietrii din judeţulü Saacü, unde se cinstesce şi se prăznuesce hramulü sfinţilor şi marilorü voivođi Mihailü şi Gavrilü, care fiindü biserică sêracă şi neavêndü de nicăirea altü ajutorü, m'am milostivitü Domnia-mea şi i-amü datü ca să aibă a ţiné lude 2, ómeni străini pentru posluşania şi ajutorulü schitului la ce ar avé trebuinţă, ca să fie în pace şi iertaţi de tóte dăjdiile şi orênduelile verî câte arü eşi dela visteria Domniei-mele peste anü în ţeră, de nici unele valü seü bântuială să n'aibă; aşişderea să aibă a scuti de vinăriciü drepte bucatele schitului, pentru că acéstă milă fiindü-că aü avut'o şi mai înainte dela alţi fraţi domni, după cum am vêđutü Domnia-mea şi cartea Domniei-séle Şerbanü Vodă ot. lét. 7182, şi cartea Domniei-séle Constantinü Vodă ot. lét. 7217, dreptü acea şi Domnia-mea am întăritü ca să aibă a ţiné acéstă milă întocmai şi nestrămutatü spre a fi sfîntului löcaşü de întărire, iar Domniei-mele şi părinţilor Domniei-mele veşnică pomenire, pentru care poruncimü Domnia-mea şi dumniei-vóstre Ispravnicilorü ce veţi fi orênduiţi cu aceste trebî domnesci, de cea-ce se cuprinde mai susü sfîntului, întru nimicü supêrare să nu-i faceţi că așa este porunca Domniei-mele, 1775, Maiü 5.

Carte a mônăstirii sfîntului Ioanü din Bucuresci pentru lude 25 străini.

Sfintei şi dumneşeescei mônăstirii a sfântului Ioanü din oraşulü Bucuresci, milă dela Domnia-mea ca să aibă a ţiné lude 25, ómeni străini pentru posluşania şi ajutorü la lucru ce ar avé sfînta mônăstire, pe care să-i găsescă şi să-i strîngă egumenulü de la acéstă sfîntă mônăstire, de care să aducă a-deverinţă dela dumné-lorü Ispravnicii judeţului pe numele şi chipulü lorü, cum că sunt străini făr' de pricină, ca să li-se dea pecetluiturile Domniei-mele, în pace şi iertaţi de tóte dăjdiile şi orênduelile verî-câte arü eşi de la Visterie şi de la Cămara Domniei mele, peste anü în ţeră, de nici unele valü sau bântuială să nu aibă, ca să fie sfintei mônăstirii de ajutorinţă, iar Domniei-mele şi părinţilor Domniei-mele veşnică pomenire, pentru care poruncimü Domnia mea, dumné-vóstră Ispravnicilorü i altorü dregători şi zapcii ce veţi fi orênduiţi cu orî-ce felü de slujbe domnesci, pe aceşti lude 25 posluşnicii ai mônăstirii să-i lăsaţi şi întru nimicü supêrare să nu le faceţi, căci orî carele se va îndrăzni peste porunca Domniei mele a le face cătuşi de cât supêrare, unulü ca acela să scie că straşnicü se va pedepsi, într'altü chipü să nu fie că așa este porunca Domniei-mele. *ii saam receh. gvmđ. 1775 Maiü.* (Cond. 3, fila 41—42.)

Hrisoculŭ sfintei mōnăstiri Tismana pentru vinăriciŭ și pentru lude țece.

Sfintei și dumnezeescei mōnăstiri Tismana ot. sud. Gorjŭ, unde se cinstesco și se prăsnuesce hramulŭ adormirei prea sfintei de Dumneđeŭ Născătore și pururea Feciórei Mariei și cuviosului arhimandritŭ chirŭ... egumenŭ și atâtŭ soborulŭ sfintei mōnăstiri, ca să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciŭ din délulŭ Tismanei i din délulŭ Grindŭ, i din viile Păraianilorŭ și ale Hobicenilorŭ și din délulŭ Rogovi sud. Mehedinți, i din délulŭ Bistriței i alŭ Cernetuluiŭ și din délulŭ Jidovistei din țece vedre una și părpărulŭ după obiceiŭ; așisdera să aibă a lua vinăriciŭ și din délulŭ Darmogliciei sud. Gorjŭ, fiindŭ-că aceste vinăriciuri sunt date și miluite la acestă sfintă mōnăstire încă mai dinainte vreme de răposatulŭ Mateiŭ-Vodă Basarabŭ, și mai în urmă toți răposaii Domni ai înnoitu și ai întăritŭ milele acestea totŭ prin hrisovele Domniilorŭ sale; întru aceea dară învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ și pre noi cu Domnia acestei Țeri Românesce, și vădendŭ Domnia mea, atâtŭ hrisovele celorŭ mai dinainte Domni, cât și hrisoculŭ Domniei sele Mateiŭ Ghica Voivodŭ ot. lét. 1753, Februarie 17, milostivitu-m'am dară și Domnia mea de am datŭ și am înnoitŭ mila acestă, ca să aibă a lua sfinta acestă mōnăstire vinăriciulŭ și părpărulŭ din délurile ce serie mai sus, însă egumenulŭ saŭ alți ómeni ai mōnăstirii, cari vorŭ fi trimiși să strîngă acestŭ vinăriciŭ, să aibă a lua și a serie vinăriciulŭ și de odată cu vinăricerii domnesci, și să facă douē catastihe și totŭ asemenea unulŭ ca altulŭ, iscălite fiindŭ amēdouē și de vinăricerii domnesci și de vinăricerii mōnăstiresci, și așa împreună străngendŭ banii vinăriciului ce este de plătescŭ dajnicii de o vadră de vinŭ câte bani 4 și ploconulŭ de nume, din cari bani să aibă a lua sfinta mōnăstire câte doi bani de vadră și părpărulŭ după cum a avutŭ obiceiŭ de a luatŭ și mai înainte, și vinăricerii domnesci să aibă a lua iară câte doi bani de vadră și ploconulŭ de nume, după cum le va cuprinde în cartea domnescă ce li se va da la mână în vremea vinăriciului, și să aibă a lua sfinta mōnăstire dela cei ce vorŭ fi avēndŭ vii pe moșiile mōnăstirii otaștină pe pământulŭ după obiceiŭ din douē-țece de vedre de vinŭ una, însă precum li s'au orēnduitŭ dela Domnia mea pentru otaștină vinŭ să iea, iar nu bani, după cum se cuprinde și în testamentulŭ ce a făcutŭ Domnia sa răposatulŭ Grigorie Ghica Vvd., atât pentru orēnduiala vinăriciului, cât și pentru otaștină, osebitŭ de acestă am adausŭ milă dela Domnia mea, ca să aibă a ține acestă sfintă mōnăstire lude 10 ómeni străini, pe cari găsindu-i acum egumenulŭ acestei mōnăstări și aședāndu-i, să aibă adeverință dela dumnelorŭ Ispravniciei județului de numele și chipulŭ lorŭ, ca să li se dea peceituirile Domniei mele spre a fi în pace și iertați de tóte dăjdiile și orēnduelile

verî câte vorû eşi dela visteria Domniei-mele peste anû în țeră, de nici unele valû sau bântuială să n'aibă, ca să pótă fi sfintei mōnăstiri de poslușanie la ce ar avé trebuință și de întărire, iar Domniei-mele și părinților Domniei-mele veșnică pomenire; dreptû acea dară și Domnia-mea am datû acestû cinstitû hrisovû alû Domniei-mele la acéstă sfintă mōnăstire ca să aibă a avé și a lua acéstă milă întocmai și ne strămutatû, și amû întăritû hrisovulû aceea cu însuși credința Domniei-mele lō Alesandru Ipsilante Vvd., și cu credința prea iubiților Domniei-mele fiî Const. Vvd, Dumitrașcu Vodă, și cu totû sfatulû cinstiților și credincioșilorû boerilorû celorû mari ai Divanulû Domniei-mele, Panû Dumitrașcu Ghica Vel Ban, Panû Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Panû Radu Văcărescu Vel Vornicû de Țera-de-jos, Panû Stefanû Mișoglu Vel Spăt., Panû Ienache Văcărescu Vel Vist., Panû Scarlatû Caragea Vel Post., Panû Dumitrache Racoviță Vel Clucerû, Panû Constantinû Geanoglu Vel Paharn., Panû Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panû Manolache Crețulescu Vel Comisû, Panû Barbulû Știrbeiû Vel Slug., Panû Nicolae Vel Pit., și Ispravniculû Panû Filipescu Vel Logof., i Panû Gheorghe Mavrocordatû Vel Logof., și s'a scrisû hrisovulû acesta în anulû d'ântăiû alû Domniei Domniei mele aici, în orașulû scaunulû Domniei mele Bucuresci, de Dumitrașcu Logof. za taină la lét. dela zidirea lumii 7283, iar dela născerea Domnului nostru Isusû Hristosû, 1775, la luna lui Maiû 12. (Cond. 3, fila 43—45.)

Hrisovulû mōnăstirei Coziei pentru mila vinăriciului.

Sfintei și dumneșescei mōnăstirei Cozia unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulû prea sfintei și nedespărțitei Troiți, și curiosulû chir egumenû alû acestei mōnăstiri, ca să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea să aibă a lua vinăriciû de pe moșiile mōnăstirei, anume Șteblea, ot sud. Ilfovû, i Călimănesci, i Înătesci ot. sud. Vâlcea, i Orlă i Divestrița sud. Romanași, i Prăstolû, i Gărdanulû sud. Mehedinți din țece vedre de vinû una, și părparulû după obiceiû, pentru că acestû vinăriciû dintr'aceste deluri le-aû fostû datû și aû fostû miluitû slinta acéstă mōnăstire încă mai dinainte vreme de alți rēposați Domni cu *hrisovele Domniilor sēle, care hrisove din întēplările vremilorû jăcēndu-se rāzmirație și ascundēndu-se prin peștera ar fi putreditû, și arētă părinții* călugări pricina acéstă Domniei sēle rēposatulû Mihaiû Racoviță Vvd. Domnia sa le-aû înnoitû milă acéstă cu hrisovulû Domniei sēle ot. lét. 7251, și în urmă și alți Domni, precum pentru acéstă ne adeverimû Domnia mea din hrisovulû Domniei sēle rēposatulû Constantinû Gehanû Vvd. ot. lét. 7253. Intru acea dar învrednicindu-ne și pe noi Domnulû Dumneșeû cu Domnia acestei pravoslavnice Țeri Romănesci, și vędēndû Domnia mea mai sus numitele

hrisóve de mila ce a avutú acéstă mōnăstire, m'am milostivitú și Domnia mea de am datú și am înnoitú mila acésta și printr'acéstú hrisovú alú Domniei mele, ca să aibă sfínta acéstă mōnăstire a lua vinăriciú din délurile ce scrie mai sus, însă egumenulú saú alți ómeni ai mōnăstirei, carí vorú fi trimiși să stríngă acéstú vinăriciú, să aibă a umbla și a scrie vinăriciú totú de odată cu vinăricerí domnesci, și să fácă doué catastihe, și totú unulú ca și altulú asemenea iscălitú fiindú améndoué și de vinăricerí domnesei și de vinăricerí mōnăstiresci, și așia împreună să stríngă baní vinăriciulú, ce este de plătescú dajnici de o vadră de vinú po baní 4 și poclonulú de nume, din care baní se aibă a lua sfínta mōnăstire de vadră câte doi baní și părpărulú după cum aú avutú obiceiú de aú luatú și mai nainte, și vinăricerí domnesci să aibă a lua iară câte doi baní de vadră și poclonulú de nume, după cum le va cuprinde în cartea Domniei séle ce li se va da la mână de slujba vinăriciulú, și iar să aibă a lua sfínta mōnăstire dela ceí ce vorú fi avéndú víi pe moșia mōnăstirei otașnică pe pámíntú după obiceiú din doué-đeci de vedre de vinú o vadră, însă pentru otaștină vinú să ica, iar nu baní. Dreptú acea și Domnia mea am datú acéstú cinstítú hrisovú alú Domniei mele mai sus numitei mōnăstiri, ca să aibă a lua vinăriciulú din délurile ce scrie mai sus, să fie sfíntei mōnăstiri de întărire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecínica pomenire, și am întăritú hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele, Ioanú Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fií Constantinú Vvd., Dumitrașco Voivodú, și cu totú sfatulú cinstiților și credincioșilorú boerilorú celorú mari ai Divanulú Domniei mele, Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Panú Nicolae Dudescu Velú Vornicú de Țera de sus, Panú Radu Văcărescu Vel Vornicú de Țera de jos, Panú Pană Filipescu Vel Logofétú de Țera de sus, Panú Stefanú Prejcovénu Vel Logofétú de Țera de jos, Panú Stefanú Mișoglu Vel Spătarú, Panú Ianache Văcărescu Vel Vistierú, Panú Scarlatú Caragea Vel Post., Panú Dumitrașco Racovița Vel Clucerú, Panú Constantinú Génoglu Vel Pahar., Panú Nicolae Bărsescu Vel Stolnicú, Panú Manolache Crețulescu Vel Comisú, Panú Barbulu Știrbeiú Vel Slugerú, Panú Nicolae Vel Pit., și Ispravnicí Panú Pană Filipescu Vel Logofétú, i Panú Gheorgache Mavrocordatú Vel Logofétú și s'aú scrisú hrisovulú acesta în anulú d'întăiú alú Domniei Domniei mele de Dumitrache Logofétú za Taină la lét. 1775, Maiú 14. (Cond. 3, fila 45—46.)

Carte a doué schituri de subt muntele celú mare alú Coziei.

Sfintelorú și dumneđescilorú schituri ce sunt subt muntele celú mare alú Coziei, care se numesce schitulú de după Turculú și schitulú Păușa ot. sud. Argeșú, unde se cinstesce și se prăznuesce sfíntele hramuri vovedenia

prea sfintei Născătoare de Dumneđeș și pururea Feciórei Maria și sfinții mai mari voivođi Arhistratigii Mihailu și Gavrilu, și tuturor părinților călugărași câți se află locuitori la acestea sfinte locașuri, ca să aibă a lua la vremea praznicului dela visteria Domniei mele milă în toți anii câte tal. 30, ca să fie cheltuiala praznicului, și să aibă a scuti dijmăritu stupi 150 și de oeritu oi 250, pentru-că fiindu aceste sfinte schituri la unu locu de munte fără de hrană au avută acéșta milă și dela alți frați Domni, după cum pentru acéșta ne adevărimu Domnia mea, și din cartea Domniei-séle răposatului Scarlatu Ghica Vodă, ot. lét. 1759; Dreptu acea dară și Domnia-mea încă m'am milostivitu de am înnoitu și am întăritu acéșta milă prinr'acéșta carte a Domniei mele, ca să fie sfinteloru locașuri de întărire, și părinților călugărași, cari după vremi se voru afla cu locuința la aceste schituri, de chivernisială, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, pentru care poruncim Domnia-mea voue dijmariloru, oieriloru, i d-vóștră Ispravniciloru ai județulu și altorु zăpciș ce voru fi orânduși cu orice felu de slujbe domnesci, vedéndu cartea acéșta a Domniei mele, toți să aveți a vă feri de bucatele sfinteloru schituri, și întru nimicú supărare să nu faceți, căci ori carele peste porunca Domniei mele se va îndrăzni a face cătuși de cât supărare, unulu ca acela să scie că se va pedepsi. 1775, Maiu 13.» (Cond. 3, fila 46.)

Carte a mănăstirei Negoesci de milă pentru lude 10.

Sfintei și dumneđeescéi mănăstiri Negoesci, milă de la Domnia-mea, ca să aibă a ține lude 10, străini pentru poslușania și ajutoru la lucru ce ar fi la sfinta acéșta mănăstire, pe care găsindu-i acum egumenulu acestei mănăstiri și aședându-i, să aibă a aduce adevărința dela dumné-lorु Ispravnicii județulu de numele și chipulu lorु, ca să li se dea pecetluiturile Domniei mele spre a fi în pace și iertați de tóte dăjdiile și orënduelile veru câte aru eși de la visteria Domniei mele peste anu în țeră, de nici unele valú séu bântuială să nu aibă, pentru că acéșta milă fiindu-că au avut'o și dela alți mai înainte trecuți frați Domni, după cum ne adevărimu Domnia mea din cartea Domniei séle răposatului Scarlatu Ghica Vodă ot. lét. 1766. Dreptu aceia și Domnia mea m'am milostivitu de am datu a ține sfinta acéșta mănăstire acești 10 poslușnici, ca să fie sfintei mănăstiri de întărire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, poruncim Domnia mea și d-vóstre Ispravniciloru de județu și altorु zăpciș, ce veți fi orânduși cu orice slujbe domnesci, vedéndu cartea acéșta a Domniei mele, să vă feriți de acești lude poslușnici acestei mănăstiri și întru nimicú supărare să nu le faceți, căci ori-care peste porunca Domniei mele se va îndrăzni a le face cătuși de cât supărare, unulu ca acela se va pedepsi. 1775, Maiu 14. (Cond. 3, fila 47.)

Hrisovulŭ sfintuluŭ schitŭ Bistriŭei ce este în peșteră.

«...Din tôte cele mai alese și mai lăudate lucruri la cei ce de la Dumneđeŭ li-s'aŭ datŭ stăpâni, milostenia este mai alésă și mai lăudată, mai vêrtosŭ încă când va fi către sfintele locașuri, unde se sêvêrșescŭ dumneđeescile taine, și unde cei ce aŭ părăsitŭ lumea trăescŭ în viață îngerescă și mai pre sus de lume, rugându-se neîncetatŭ lui Dumneđeŭ pentru împêrați, pentru domni și pentru toți pravoslavnicii creștini; la acele faceri de bine este de sêvêrșitŭ, ajutorindŭ și mângâindŭ lipsa trebuințelorŭ; dreptŭ acea și Domnia mea însciințându-ne pentru schitulŭ Bistriŭei din sud-Vâlcea, ce este în peșteră de 50 de stânjeni, la care este hramulŭ sfinților Arhanghelŭ, unde locuescŭ părinții sihastrŭ cu unŭ traiŭ fôrte greŭ, fiindŭ-că alară din cea-ce cu mare greutate își aducŭ cele de trebuință vieței, și apa o tragŭ acolo sus din pîrâulŭ de jos de 80 de stânjeni, m'am milostivitŭ Domnia mea de făcumŭ milă acestuŭ schitișorŭ, să scutescă preste anŭ dijmăritŭ stupi 50 și de oieritŭ oi 50 și să ia pe anŭ milă de la vama dintr'acelŭ județŭ câte taleri 50 pentru unt-de-lemnŭ, i tămăe i făclii i pentru alte trebuințe, fiindŭ-că a fostŭ mai avutŭ acestŭ schitŭ mila acêsta și de la alți frați Domni, cu cărțile Domniilorŭ sale, dar cu întêmplările s'aŭ fostŭ rêpusŭ acele cărți, precum ne adevărimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei-sale Grigorie Ghica Voevodŭ ot lét. 1769 Martie 13. Osebitŭ de acêsta m'am milostivitŭ Domnia mea de am mai adausŭ milă dela Domnia mea, ca să aibă acestŭ sfintŭ schitŭ pe totŭ anulŭ, la vremea vinăriciului, de la Visterie, cu peceluitulŭ Domniei-mele, câte tal. 20, și să aibă a ține și lude 2, apêrați de tôte angariile, ca să fie sfintuluŭ schitŭ de poslușania și călugărașilorŭ de chivernisélă, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire; rugămŭ și pre alți frați Domni, cari în urma nôstră se vorŭ învrednici oblăduitorii țerii aceștia, să întărescă mila acêsta și cu hrisovele Domniilorŭ sêle, și pentru a Domniilorŭ-sêle pomenire, ca și a Domniilorŭ sêle în urmă să fie primite și adevărite; întărimŭ Domnia-mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd., și cu credința prê iubiților Domniei mele fii, Constantinŭ Vvd, Dumitrașcu Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei-mele: Panŭ Dumitrașcu Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Panŭ Radulŭ Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Panŭ Stefanŭ Prăscovenu Vel Logof. de Țera-de-jos, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Panŭ Ienache Văcărescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrașcu Răcovișă Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Post., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bârseseu Vel Stolu., Panŭ Barbu Stir-

beiū Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pit., și Ispravniculū Panū Pană Filipescu Vel Legof. S'ău scrisū hrisovulū acesta la anulū d'ântăiū a domniei Domniei mele, aici în scaunulū orașului Domniei mele Bucuresci, în anulū dela zidirea lumii 7283 iar dela Hristosū 1775, de Ioniță Logof. de Divanū, Maiū 15.» (Cond. 3, fila 48.)

Hrisovulū sf. mōnăstiri din orașulū Rōmniculū, ot. sud. Slamū-Rōmnicū.

«...Sfintei și dumneȃescei mōnăstiri din orașulū Domniei mele, ce se chiamă Rōmnicū ot. sud. Slam. Rōmnicū, care este făcută și înălțată din temelia ei de rēposatulū Vodă Brāncovēnu de împreună cu rēposata Dōmna lui Mihaiū Cantacuzino Biv. Vel. Spāt., unde se cinstesce și se prāznuesce hramulū Adormirei pururea feciōrei Maria, ca să fie acēstă mōnăstire în pace și iertată de tōte dājdiile ce dau alte sfinte mōnăstiri: de cai împērātesci, de care de oște, de zaherele, de untū împērātescū, și de orī cāte arū fi la înnoirea Domniei cāte arū da alte mōnăstiri cu cārți domnesci și cu hrisōve, iar acēsta totū să nu dea, pentru că, după ce a făcutū-o rēposatulū Constantinū Vodă Brāncovēnu de împreună cu Mihaiū Spātarū, acēstă sfintă mōnăstire o aū înfrumusețatū-o pe din lāuntru cu odōre și cu vase de argintū și cu totū felulū de înfrumusețări, și pe din afară cu sate, cu vii și cu dobitōce, cele ce sunt de trebuință unei sfinte case ca acēsta, să pōtă fi de hrană și de ajutorū celorū ce într'insa se vorū afla locuitori pārinți și poslușnici și de folosulū străinilorū, ce vorū veni de pe afară; după aceea rēposatulū Constantinū Vodă Brāncovēnu, de împreună cu Michaiū Spātarulū, așa aū fostū socotitū pentru sfintă și dumneȃesca mōnăstire dela muntele Sinaia, unde se cinstesce și se prāznuesce hramulū prea Obrājeniei Domnului și Dumneȃeului nostru Is. Hristosū, care mōnăstire este zidită din temelia ei de pomenitulū și prea înȃleptulū împērātū Justinianū celū mare, cum că acēstă mōnăstire fiindū la locū străinū și depārtatū, în țara Hărăpēscă, fiindū locū de munte și fără nici o hrană și avēndū multe și mari cheltueli despre agarenii Harapiei, și aflāndū-se întru slābiciune și dresile ei de prin prejurū în stricāciune, Domnia sa împreună cu Mihaiū Spātarulū, pentru sufletele lorū și ale rēposaților pārinților lorū, și pentru adausurile acestei sfinte mōnăstiri, aū datū și aū închinatū acēstă sfintă mōnăstire Rōmnicū cu tōte ale ei, ca să fie metohū sfintei mōnăstiri Sinaia, și după ce o aū fostū închinatū metohū, așa a fostū socotitū împreună cu mitropolitulū țerei și cu episcopii ce aū fostū pe acea vreme și cu toți boerii Domniei lui, de aū iertatū acēstă mōnăstire de tōte dājdiile ce dau alte sfinte mōnăstiri aici în țēră, fără de cât numai ce s'ar putē agonisi din venitulū mōnăstirei de aici să se trimiță de aici acolo la sfinta mōnăstire de la Sinaia douē părți, și o parte să rămāe să fie de trēba mōnăstirei. Decī și eū întru Hristosū Dumneȃeū bine credinciosulū și blago-

cestivulŭ și de Hristosŭ iubitorulŭ Iō Alexandru Ipsilante Voevodŭ, după ce Domnulŭ Dumneșcŭ ne-a învrednicitŭ cu oblăduirea țerei Rumănescŭ, încă nu am trecutŭ cu vederea, ci bine am voitŭ de am înnoitŭ și am întăritŭ și noi acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, milele tôte ce se cuprinde mai josŭ, ca să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea, să aibă a ținea lude 20, însă ómeni străini fără nici o pricină, pentru care luândŭ adeverința de la ispravnicii județului, să li se dea și pecetluiturŭ domnescŭ pe numele și chipulŭ lorŭ, să fie în pace și iertați de tôte dăjdiile câte vorŭ eși în țeră peste anŭ dela Visteria Domniei mele; și iară să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea să aibă a lua din vama domnescă dela Rōmnicŭ și dela Buză tal. 250; și iară să aibă sfinta mōnăstire milă dela Domnia mea la vremea oieritulŭ să scutescă oi 300 de oieritŭ, și să aibă a lua merticŭ de la Oena Teléga în toți anii câte holovanŭ 150, la vremea cândŭ iaŭ și alte mōnăstiri; să aibă a lua mōnăstirea milă de vinăriciŭ din vinăriciulŭ domnescŭ din délulŭ *Jidenilorŭ* ot. sud. Slam-Rōmnicŭ, însă din poporulŭ Bogdanenilorŭ de josŭ până în moșia Domnescă, unde este tērgulŭ Rōmniculŭ, câte doi bani de vadră dela toți cei ce vorŭ avé vii într'acelŭ délŭ și pārpārulŭ după obiceiŭ, care milă la vremea vinăriciulŭ să aibă a trimite omulŭ mōnăstirei împreună cu vinăriceri Domnescŭ, să mērgă să scrie totŭ vinăriciulŭ dintr'acelŭ délŭ, făcēndŭ douē catastise unulŭ la mână altui, iscălitŭ de amēndoi, după care catastise să aibă a lua mōnăstirea partea sa de vinăriciulŭ acela câte bani doi, însă să aibă sfinta mōnăstire a scuti vinulŭ ce va face din vinăriciŭ, și stupi, i rīmători căți va avé, însă drepte bucatele mōnăstiri, după cum am vēdŭtŭ Domnia mea și hrisovulŭ rēposatulŭ Constantinŭ Basarabŭ Voivodŭ, și alŭ rēposatulŭ Stefanŭ Cantacuzino Vvd. și alŭ rēposatulŭ Grigorie Vodă Ghica și alŭ rēposatulŭ Constandinŭ Nicolae Vvd, și a altorŭ rēposați și frați Domni, la mână cuviosulŭ chir Teoclitŭ egumenŭ de la acēstă sfintă mōnăstire, făcutŭ pre așeșēminturile ce s'aŭ đisŭ mai susŭ, acestŭ darŭ, într'acestășu chipŭ orēnduindu-le și bine întocmindu-le Domnia mea, pohtescŭ cu herbintelă și cu dreptate împreună pre toți cei ce în urma nōstră se vorŭ învrednici a fi ocārmuitoři țerei acesteia, nu numai să nu se arete împotrivicii bunulŭ acestuia așeșēmintŭ, ci precum Domnia mea am păzitŭ nesmintitŭ și am întăritŭ hrisóvele Domnilorŭ celorŭ mai nainte de noi, și prin hrisóvele nouē a Domniei mele le-am întăritŭ și adevēritŭ, întru acestășu chipŭ, după frățesca și creștinesca datorie, pohtimŭ ca și cei din urma nōstră Domni să întărescă și să întemeieze cu hrisóvele Domniilorŭ séle și acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, ca și ale Domniei séle mile și danii să fie păzite și întărite, ca să câștigate dela prea curata Maica luŭ Dumneșcŭ milă cerescă și sfințenie, să se pomenescă necontenitŭ ca nesce noi ctitorŭ; și am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea

iubiților mei fii Constantinū Vodă, Dumitrașco Vvd., spre stare întrămată și nesmintită și nestrămutată în veci, adevărindu-se cu totu sfatulū cinstiților și credincioșilorū boerilorū celorū mari ai Divanului Domniei mele, Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudesculū Vel Vornicū de Țera de sus, Panū Radu Văcărescu Vel Vornicū de Țera de jos, Panū Pană Filipescu Vel Logofătū de Țera de sus, Panū Stefanū Prășcovenu Vel Logof. de Țera de jos, Panū Stefanū Mișoglu Vel Spătarū, Panū Ianache Văcărescu Vel Vistierū, Panū Scarlatū Caragea Vel Postelnicū, Panū Dumitrașco Racoviță Vel Clucerū, Panū Nicolae Bârsesculū Vel Stol., Panū Constantinū Geanoglu Vel Pahar., Panū Nicolae Crețulescu Vel Comisū, Panū Barbulū Știrbeiū Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pit. și Ispravnicii Panū Ștefanū Prășcovenu Vel Logof. de Țera de jos, i Constantinū Știrbeiū Vel Logofătū, și s'a scrisū hrisovulū acesta întru întâiulū anū din Domnia Domniei mele, aici în orașulū Bucuresci, la aniū de la zidirea lumei 7283, iar de la nascerea lui Hristosū 1775, de Constantinū Dascălulū slovenescū. 1775, Maiū 15.» (Cond. 3, fila 49—51.)

Hrisovulū mōnăstirei din orașulū Focșani ot. sud. Slam-Rōmnicū.

«..Sfintei și dumneȚeescei mōnăstiri din orașulū Focșani de se cinstese și se prăznuesce hramulū sfintului marelui arhierēū și de minuni făcătorulū Nicolae de la mōnăstirea Lichiei, și cuviosulū egumenū și tuturorū călugărașilorū căți vorū li locuitori la acēstă sfintă mōnăstire, ca să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea, să aibă a scuti drepte bucatele mōnăstirei, stupi i rîmători, de dijmăritū și de vinăriciū și oile de oieritū. Așșderea să aibă a ținē pentru ajutorū și poslușania Sfintei mōnăstiri argați, i dărvarī și păstori lude 10, însă nu ōmeni de prin satele țerei, ci străini, aduși din străinătate, pentru care aducēndū adevărînță de la Ispravnicii județului, să li se dea și pecetea Domniei mele pe numele și chipulū lorū, ca să fie nesupărați despre rēndulū dăjdiilorū, să pōtă fi pentru poslușania sfintei mōnăstiri, pentru că acēstă sfintă mōnăstire a zidit'ō rēposatulū boerulū Domniei mele Ștefanū *Vel Căpitanū za cazaci*, și din rîvnă dumneȚeescă fiindū îndemnatū a împodobit'ō cu tōte cele trebuincioșe atāt pe dinăuntru cât și pe dinafară, și o aū înzestratū cu vii, moși, dobitōce, închinând'ō metohū la sfinta mōnăstire Rōmnicū, care și acēstă sfintă mōnăstire este închinată la sfinta mōnăstire *marea* episcopie de la sfintulū munte alū Sinaii. Dreptū aceea dară și Domnia mea avēndū evlavie către tōte sfintele biseriei, din dumneȚeesca îndemnare amū făcutū acēstă milă, ce scrie mai susū, ca să fie sfintei mōnăstiri de ajutorū și întărire, părințilorū călugări de hrană și chivernisire, iar Domniei mele și rēposațilorū părințilorū Domniei mele vecinică pomenire, pentru că acēstă milă a avutū sfinta mōnăstire și dela Domnia sa rēposatulū Nicolae Voevodū, precum hrisovulū Domniei sēle adevērēză; pentru ca

să se păzescă acéstă milă nestrămutată am întărită cartea acésta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiī Constantinū Vvd., Dumitrașco Vvd. și mărturii punemū pe toți cinstiți și credincioși boerii cei mari ai Divanului Domniei mele, Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudesculū Vel Vorn. de țera de sus, Panū Radu Văcărescu Vel Vorn. de țera de jos, Panū Pană Filipescu Vel Logof. de țera de sus, Panū Stefanū Prejcovenu Vel Logof. de țera de jos, Panū Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Panū Ienache Văcărescu Vel Vist., Panū Scarlatū Caragea Vel Post., Panū Dumitrache Racovița Vel Clucerū, Panū Constantinū Geanoglu Vel Paharn., Panū Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Panū Manolache Crețulescu Vel Comisū, Panū Barbu Știrbeiū Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pitarū și Ispravniculū Stefanū Prăscovenu Vel Log. și s'a scrisū hrisovulū acesta în anulū d'întăiū alū Domniei mele aici în orașulū Bucuresci la anulū 1775, *Maiū 12.*» (Cond. 3, fila 51—52.)

Hrisovulū sfintei mōnăstiri Polovracii, care este metohū sfintei mōnăstiri Hurezu.

«...Sfintei și dumneȚescei mōnăstiri Polovracii, care este metohū sfintei mōnăstiri Hurezii, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū prea sfintei de DumneȚeū Născētoarei și pururea feciōrei Mariei și cuviosului Chirū Egumenū ca să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulū, din dēlulū Negoștilorū și alū Mocioștilorū sud pentru că acestū vinăriciū fost'au închinatū și datū acestei sfinte mōnăstiri încă mai din nainte vreme, precum ne adeverimū Dcmnia mea atātū din hrisóvele altorū Domni, cât și din hrisovulū Domniei séle reșosatului Constantinū Gehanū Racovița Vvd. ot. lét. 1753, Septembre 20. Intru acea dară învrednicindu-ne Domnulū DumneȚeū și pre noi cu Domnia acestei pravoslavnice Țēri Romānesci, m'am milostivitū și Domnia mea de am datū și am înnoitū mila acésta, ca să aibă sfînta acésta mōnăstire a lua vinăriciulū din dēlurile ce scriū mai sus, din Țece vedre de vinū una, după obiceiū, însă egumenulū séu alți ómenī ai mōnăstirei, cari vorū fi trimiși să-i strîngă acestū vinăriciū, să aibă a âmbra și să serie vinăriciulū totū deodată cu vinăriceriī domnesci, și să facă douē catașișe și totū asemenea unulū ca și altulū, iscălite fiindū amēndouē și de vinăriceriī domnesci și de vinăriceriī mōnăstiresci, și așa împreună strîngēndū banii vinăriciulū, ce este de plătescū dajnicii de o vadră de vinū po. bani 4 și poclonulū de nume, din care bani să aibă a lua sfînta mōnăstire de vadră câte doi bani și pārpārulū după obiceiū, precum au luatū și mai nainte, și vinăriceriī domnesci să aibă a lua iar câte doi bani de vadră și poclonulū de nume, după cum li se va cuprinde în cartea domnescă, ce li se va da la mână

de slujba vinăriciului; dreptu aceea am datu domnia mea acestu cinstitu hrisovū alū Domniei mele mai sus numitei sfintei mōnăstiri, ca să aibă a lua vinăriciulū din délurile ce scrie mai sus, ca să fie sfintei mōnăstiri de întărire și chivernisélă, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, și pentru ca să se păzescă ne strămutatū mila acēsta a se lua în toți anii nesmintitū și fără zătignire, am întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Vvd., și cu credința prea iubiților Domniei mele fii Constantinū Vodă, Dumitrașcu Vodă, și cu totū sfatulū cinstiților și credincioșilorū boerilorū cei mari ai Divanului Domniei mele, Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Panū Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Panū Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Panū Stefanū Prescovēnu Vel Logof. de Țera-de-jos, Panū Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Panū Ienache Văcărescu Vel Vist., Panū Scarlatū Caragea Vel Post., Panū Dumitrașcu Racovița Vel Clucernicū, Panū Constantinū Geanoglu Vel Păhar., Panū Manolache Crețulescu Vel Comisū, Panū Nicolae Bârsescu Vel Stol., Panū Barbulū Știrbeiu Vel Slugerū, Panū Nicolae Vel Pit., și Ispravniculū Panū Pană Filipescu Vel Logof., i Panū Gheorghe Mavrocordatū Vel Logof., și s'aū scrisū hrisovulū acesta în anulū d'intăiū alū Domniei Domniei mele, aici în orașulū scaunului Domniei mele Bucuresci, de Dumitrache Logofētulū za Taină, la lét. dela zidirea lumei 7283, iar dela nascerea Domnului și mântuitorului nostru Isusū Hristosū 1775, Maiū 20.» (Cond 3, fila 53--54.)

Hrisovulū sfintei mōnăstiri Hurezu.

«...Sfintei și dumneșeescei mōnăstiri ce se chiamă Hurezu, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfinților slăviților și întocmai cu apostolii și de Dumneșeu încoronați mai mari Impērați Constantinū și Elena, Maica sa, și părintelū egumenū și tuturorū părinților călugări căți se vorū afla locuitori la acēstă sfintă mōnăstire, care este zidită și înălțată din temelie de Domnia-sa răposatulū *Constantinū Basarabū Brâncovēnu Vvd.* ca să fie sfintei mōnăstiri vinăriciulū din Délulū Sutescilorū, i Nemoi, și din Délulū Gărdescilorū și alū Zlătoriilorū ot. sud. Vâlcea cu pārparulū după obiceiū, care vinăriciū este datū la acēstă sfintă mōnăstire încă mai dinainte vreme de răposatulū Constantinū Vvd. Basarabū, ctitorulū mōnăstirei, prin hrisovulū Domniei séle de lét. 7200, iar pentru acea și Domnia sa răposatulū Ștefanū Vvd. Cantacuzino a întăritū mōnăstirei acēstă milă printr'unū hrisovū alū Măriei séle de la lét. 7223. Și încă aū mai adaosū milă ca să mai iea mōnăstirea vinăriciulū și din Délulū Puțurilorū și de la Giorocu și de la Cocaleți și de la Brativoesci sud. Doljū cu pārparulū după obiceiū, după cum pentru acēsta ne adeverimū Domnia

mea din hrisovulŭ Domniei sële rēposatului Grigorie Ghica Voevodŭ ot. lét. 7258; întru acea dar învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice Țēri Romānesci, m'am milostivitŭ Domnia mea de am datŭ și am înnoitŭ mila acēsta, ca sã aibã acēstã sfințã mōnăstire a lua vinãriciulŭ de prin dēlurile ce sunt mai sus numite. Inșã egumeni, sēu alți ômeni ai mōnăstirei cari vorŭ fi trimiși sã strîngã acelu vinãriciŭ, sã aibã a âmbra și a serie vinãriciulŭ totŭ de o datã cu vinãriceri domnesci, și sã facã douē catastișe, și totŭ asemenea unulŭ ca și altulŭ, iscãlitate fiindŭ amēndouē și de vinãriceri domnesci și de vinãriceri mōnăstiresci, și așa împreună strângēndŭ bani vinãriciului ce este de plătescŭ dajnicii de o vadrã de vinŭ po banŭ patru și poclonulŭ de nume, din cari banŭ sã aibã a-i lua sfințã mōnăstire de vadrã cãte doui banŭ dupã cum a avutŭ obiceiŭ și mai înainte vreme, și vinãriceri domnesci sã aibã a lua iar cãte doui banŭ de vadrã și poclonulŭ de nume, dupã cum le va cuprinde cartea domnescã ce li se va da la mânã de slujba vinãriciului. Dreptŭ aceea am datŭ Domnia mea acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele mai sus numitei sfinței mōnăstiri, ca sã aibã a lua vinãriciŭ din dēlurile ce scriŭ mai sus sã fie sfinței mōnăstiri de întãrire și chivernisialã, iar Domniei mele și pãrințilorŭ Domniei mele vecinicã pomenire, și am întãritŭ hrisovulŭ acesta cu înșãși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilate Vvd. și cu credința prea iubițilorŭ Domniei mele fiŭ Constantinŭ Vvd., Dumitrașcu Vvd., și cu totŭ sfațulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanuluiŭ Domniei mele, Panŭ Dumitrașcu Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țēra de sus, Panŭ Radu Vãcãrescu Vel Vornicŭ de țēra de jos, Panŭ Panã Filipescu Vel Log. de țēra de sus, Panŭ Sefanŭ Mișoglu Vel Spãtarŭ, Panŭ Ienache Vãcãrescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrașco Racovițã Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Panŭ Manolache Crețulescu Velŭ Comisŭ, Panŭ Nicolae Bãrsescu Vel Stoln., Panŭ Barbu Știrbeiŭ Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pit., și Ispravnicii Panŭ Panã Filipescu Vel Log., i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Log., și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întãiu alŭ Domniei Domniei mele, aici în orașulŭ scaunuluiŭ Domniei mele Bucuresci, de Dumitrache Log. za Tainã, la létulŭ dela zidirea lumii 7283, iar dela nascerea Domnuluiŭ și Mântuitoruluiŭ Is. Hrist. 1775, *Maiŭ 20.*» (Cond. 3, fila 54—56.)

Hrisovulŭ sfinței mōnăstiri Bistriței.

«...Celŭ care a adusŭ din ființã în fire cele vęđute și cele nevęđute, Troița cea fãrã începutŭ, care întru veci iaste închinatã în Tatãlŭ și în Fiulŭ și în Duhulŭ sfințitŭ, slãvitŭ fiindŭ fãrã numērŭ, luminã neajunsã, putere necoprinsã,

Noianulă bunătații, care puindă legea lui Moisi poruncitu-i-s'ău să facă cortă în care să se facă rugă multă, și rugă către plăcerea cea bună a sfinției lui, în trupésca socotință au ăisă celoră cari voră pune rea-voință la sfințele mōnăstiri: «cu ce mă voră proslăvi eă ăi voiă slăvi», și iarăși ăicēndă cu acelașă fericitū glasă de bucurie, *veniți toți cei ce v'ăți ostenitū și îngreuiăți sunteți, că eă odihna vă voiă face*, cari unii cu milostenia și cu îndurări, iar alți cu rugăciuni și cu Bdenii și cu posturi a se pocăi și a se lepēda de pēcate, dintru care a loră osirdie, arētāndă osania cu rădicări, unii cu împodobiri iar alți cu mile stătătore spre folosulă și ajutoriulă sfințeloră și dumneăesciloră mōnăstiri, atātū și alți încă munci au răbdatū, ca cu Domnulă și cu Dumneăeulă nostru Isusă Hristosă să împărtășescă; de care și eă robulă stăpānului meu Isusă Hristosă credinciosă și bună creștinū, și de Dumneăeū iubitorū Io Alexandru Ipsilante Voivodū, după ce milostivirea și puterniculă Dumneăeū ne-au orēnduitū și ne-au miluitū cu înălțarea și mărirea scaunului Domniei a Domniei mele în pāmīntulă Țării-Romānesci, aducēndu-ne aminte că mulți pāmīnteni au căștigatū cele bune ceresci precum și dumneăeiasca scriptură mărturisindū ăice : *fiesce-care să facă negustorie, până iaste tērgă*, dreptū acea vēdēndū Domnia mea și hrisōvele sfinței și dumneăeescei mōnăstiri ce se numesce Bistrița, unde este hramulă adormiri prea sfinței stăpānei nōstre născētorei de Dumneăeū și pururea feciōrei Mariei și părintelū chir . . . egumenulă și tuturorū fraților cari sunt locuitori în sfintulă acela locașă, ca să fie sfinței mōnăstiri, *Balta, ce se chiamă Balta Albă* ot. sud. Romanați, și cu tōte gârlele, însă se scie și semnele Baltei: din hotarulă Debuleniloră până în hotarulă Grojdi-Brodului, și din vîrfulă Tămpii pre hotarulă Văiloră în Vervulă Mamini, unde *a fostū pusă Doroteiū Parulă în gura Cusmițiū* și îngrijindu-lă ostatulă și la gârla Buzoianului, și din gura Vidinului peste Dunăre, și la cāmpū din Tampă la gura Boului, și din gura Boului la măgura Oi, și la Inșiratele, la Bășicuța, în calea Vădăstriții; și iar să fie sfinței mōnăstiri Bistrița și gârla Celeului cu tōte gârlele carele le-au făcutū Banulă Barbu Craiovesculă celū bētrānū cu mare ostenială și cu multă cheltuială, să aibă a lua sfīnta mōnăstire venitulă dintre aceste bălți, însă din totū venitulă bălților totū prin douē, din doi bani unū banū, și din doi pesci unū pesce, și de la nevōde, și din carne, din cotețe, din ostii, din mreji, din vama careloră, din pārpārū și din tōte veniturile din doi bani unū banū Așisderea să fie sfinței mōnăstiri vinăriciulă de la Ocna cea mare tōtă partea domnēscă cātă se va afla, însă să se scie semnele: de la Puțulă Catărei în sus spre Licura pe lângă hotarulă Rōmnicului, pe delū în sus pe lângă hotarulă Vlădesciloră, și de aci în jos până la puțulă Băii, pe drumulă morei din sus de biserica domnēscă; asemenea și din viile ce voră fi pe moșiile mōnăstirei în gura Șōșului să aibă a lua vinū iar nu bani, și iar să fie sfinței mōnăstiri vinăriciulă din dē-

lulŭ Pitescilorŭ ŝi alŭ Scórŭței, i Pleșesci ot sud. Gorjŭ, despre Cópăciósă până în Sărăŭtalŭ; sã iae dela totŭ omulŭ, cãŭŭ vorŭ fi datŭ vinãriciulŭ domnescŭ mãi dinainte vreme, totŭ din 10 vedre una, ŝi pãrpãrulŭ ŝi poclonulŭ dupã obiceiŭ; ŝi iar sã fie sfintei mŭnãstiri vinãriciulŭ din tŭte viile cãte vorŭ fi pe moșia mŭnãstirei ce se chiamã Muscelulŭ ot sud. Romanaŭŭ din hotarulŭ Cocorãscilorŭ până în Bãrluiŭ, sã iae din đeece vedre de vinŭ o vadrã ŝi pãrpãrulŭ dupã obiceiŭ; ŝi iar sã fie sfintei mŭnãstiri vinãriciulŭ din viile ce sunt la Poteri ŝi ce se vorŭ mãi face de acum înainte sã aibã a lua pãrintele Egu-menŭ vinãriciulŭ de totŭ omulŭ care vorŭ avé viŭ pe hotarulŭ Potelului din 10 vedre de vinŭ o vadrã dupã obiceiŭ, precum am vëđutŭ Domnia mea hrisóvele atãtŭ ale altorŭ mãi dinainte trecuŭŭ rëposaŭŭ fraŭŭ Domni, ce-aŭ fostŭ fãcutŭ de acestã milã ce arëtã mãi sus, cum ŝi hrisovulŭ Domniei sële rëposatulŭ Mihailŭ Racoviŭŭ Voivodŭ ot. lét. 7250. Dreptŭ aceea ŝi Domnia mea încã m'am milostivitŭ de am înnoitŭ ŝi am întãritŭ milele acestea ŝi cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, ca sã fie sfintei mŭnãstiri de întãrire ŝi pãrinŭilorŭ cãlugãri de hranã ŝi de înbrãcãminte, iar Domniei mele ŝi pãrinŭilorŭ Domniei mele vecnicã pomenire. Așșderea ŝi în urma Domniei mele pe carele va alege Domnulŭ Dumneđeŭ a fi Domnŭ ŝi stãpãnitoriŭ țerei acesteia, aŭ d'n nẽmulŭ nostru, aŭ din altŭ nẽmŭ strãinŭ, încã-lŭ rugãmŭ cu numele lui Dumneđeŭ stãpãnitorulŭ ŝi mântuitorulŭ nostru Is. Hris. încã sã aibã a înnoi, ŝi a întãri milele aceste, ca ŝi Domnulŭ Dumneđeŭ sã-lŭ miluiescã pe Domnia lui cu Domnie îndelungatã ŝi fericitã aicea trupesce, ŝi în cea lume sufletesce; ŝi amŭ întãritŭ hrisovulŭ acesta cu însãși credinŭa Domniei mele, Io Alexandru Ipsilante Vvd. ŝi cu credinŭa prea iubiŭilorŭ fiŭ ŝi Beizadelele Domniei mele, ŝi cu totŭ sfatulŭ cinstiŭilorŭ ŝi credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele : Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țera de sus, Panŭ Radu Vãcãrescu Vel Vornicŭ de Țera de jos, Panŭ Panã Filipescu, Vel Log. de Țera de sus, Panŭ Stefanŭ Preșcovenu Vel. Log. de Țera de jos, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spãt., Panŭ Ienache Vãcãrescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitrache Racoviŭŭ Vel Clucerŭ, Panŭ Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Panŭ Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bãrsescu Vel Stol., Panŭ Barbu Știrbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Nicolae Vel Pit., ŝi Ispravnicii Panŭ Panã Filipescu Vel. Log. i Panŭ Gheorgache Mavrocordatŭ Vel Log. ŝi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întãiu întrŭ întãia Domnie a Domniei mele aici în orașulŭ scaunului Domniei mele Bucuresci, de Dumitrache Logof. za Tainã la lét. dela zidirea lumei 7283, iarã dela Nascerea Domnului ŝi Dumneđeului nostru Is. Hristosŭ 1775 la luna Maiŭ 22.» (Cond. 3, fila 56—58.)

Hrisovul mănăstirii Comanei.

«...Sfintei și dumnezeescei mănăstirii ce se chiamă Comana, unde e hramul sfântului Ierarh și de minuni făcător Nicolae Miro-Lichie!, care este făcută și înălțată din temelii de reșosatul Șerbanu Vodă cel bătrân, și părintelui egumen chir și a totu soborul sfintei mănăstirii, ca să fie sfintei mănăstirii milă dela Domnia mea, să aibă a lua pe fiesce care anu bolovanii sare 100 dela ocna Telega, și să aibă a scuti stupii și rîmători de dijmăritu și vinulu ce se va face în viile mănăstirii drepte bucate, de vinăriciu, și la vremea oieritulu să scutescă oi 200 de oieritu, și lude 10, ómeni străini fără pricină și fără gâlcévă, după cum am vedutu Domnia mea și hrisovulu reșosatulu Șerbanu Vodă Cantacuzino ot. lét. 7189, și hrisovulu reșosatulu Nicolae Vodă ot. lét. 7224, și hrisovulu reșosatulu Ionu Vodă ot. lét. 7225 și hrisovulu reșosatulu Ghica Vodă ot. lét. 7243, și hrisovulu reșosatulu Constandinu Vvd. Mavrocordatú ot. lét. 7245, pentru că această sfintă mănăstire fiindu și mai dinainte vreme lipsită și sêracă, și făr' de nici unu venitú de alte părți, și mai vêrtosú că și acum în vremea rêsmirății fiindu de multe ori călcatá de oști grele, și făcêndu-se multe și grele rêsboie acólé în partea loculu pre lângă mănăstire, i s'au pricinuitú mare stricăciune în câtú au rêsmasú la o stare fórte próstă; dreptú aceea bine am voitú Domnia-mea de am îndestratú la această sfintă mănăstire cu aceste mile ce se cuprinde mai susú, ca să fie sfintei mănăstirii de întărire și părinților călugări de hrană și de chivernisire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele întru vecinică pomenire; așisderea și în urma Domniei mele pre care va alege Domnul Dumneđu a fi Domnu și stăpânitorú țerei acesteia, încă-lú rugămú cu numele Domnulu Dumneđu ce este întreitú slăvitú, să aibă a întări și a înnoi această milă pe tocméla ce s'au đisú mai sus, ca și ale Domniilorú séle mile și cu danii să fie păzite și întărite, pentru ca să aibă dela sfintú și de minuni făcătoriu Nicolae ajutorú în vreme de bună trébă și să se pomenéscă necontentitu ca nisce noi ctitorii și am întăritú Domnia mea hrisovulu acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii Constantinú Vvd., Dumitrașco Vodă, adevérindu-lú și cu totú sfatulú cinstiților și credincioșilorú boerilorú celorú mari ai Divanulu Domniei mele: Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Panú Nicolae Dudescu Vel Vornicá de Țera de sus, Panú Radu Văcărescu Vel Vornicú de Țera de jos, Panú Pană Filipescu Vel Logofétú de Țera de sus, Panú Ștefanú Prăscovénu Vel Logofétú de Țera de jos, Panú Ștefanú Mișoglu Vel Spătarú, Panú Ienache Văcărescu Vel Vistierú, Panú Scarlatú Caragea Vel Postelnicú, Panú Dumitrache Racoviță Vel Clucerú, Panú Nicolae Bârsescu Vel Stolnicú, Panú Constantinú Geanoglu

Vel Paharnicŭ, Panŭ Barbu Őtirbeiŭ Vel Slugerŭ, Panŭ Manolache Creŭulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Vel Pitarŭ, Ői Ispravnicŭ Panŭ Őtefanŭ Prescovenu Vel Logof. de Ťera de jos, i Constantinŭ Őtirbeiŭ Vel Logofetŭ. Ői s'a scrisŭ hrisovulŭ acestă în Domnia d'întăiŭ din Domnia Domniei mele aici, în Ťera Romănescă în oraşulŭ Bucuresci la anii de la zidirea lumei 7283, iar de la nascerea Domnului Dumneŭeŭ Ői Măntuitorului nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ ot. Sfeti Gheorghe Vechiŭ.» (Cond. 3, fila 58—59.)

Hrisovulŭ mōnăstirii Cămpu-lungŭ sud. Muscelŭ.

«...Sfintei Ői dumneŭeescei mōnăstiri din oraşulŭ Domniei mele ce se chiamă Cămpulŭ-lungŭ, unde să cinstesce Ői se prăznuesce hramulŭ adormirei prea sfintei stăpănei nōstre de Dumneŭeŭ născetōre Ői prea feciōrei Marii, Ői sfinŭiei sēle părintelui chir Dositeiŭ Archimandritulŭ nastavniculŭ acestei sfinte mōnăstiri, Ői tuturorŭ părinŭilorŭ călugări, cari vorŭ fi locuitori într'acestŭ sfîntŭ lōcaşŭ, ca să fie sfintei mōnăstiri tōte milele căte sunt date Ői miluite de rēposatulŭ Matei Basarabŭ Vodă, ctitorulŭ sfintei mōnăstiri, care mile Ői daniŭ le-au ŭinutŭ sfînta biserică Ői până în vremile de acum, căci că, aflându-se acēstă sfîntă mōnăstire subt munte, la unŭ locŭ fōrte în strîmptŭ, Ői cu a-nevoie de hrană Ői cu mare scăŭemîntŭ Ői lipsă întru tōte semēnăturile pămîntului, de care lucruri Ői Domnia mea după tocmirea Ői milele aceluŭ, vrednicŭ de pomenire Ői ctitorŭ d'întăiŭ, care aŭ dăruitŭ Ői miluitŭ Ői aŭ adausŭ sfînta mōnăstire cu cele ce s'aŭ căduť, Domnia mea încă întărescŭ Ői înnoescŭ cu acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele pre aceste: întăiŭ, obştea, care este în sfînta mōnăstire tocmită Ői legată desēvēşitŭ, după cum aŭ fostŭ Ői mai nainte, Ői Nacialniculŭ *omŭ străinŭ din altă parte să nu fie*, Ői nici într'unŭ chipŭ să nu se pue, nici să se primescă, fără numai dintre călugării mōnăstirii, cu voia Ői totŭ soborulŭ sfintei mōnăstiri; după acēsta să aibă sfînta mōnăstire a lua vamă din *tērgulŭ de acolo din Cămpulŭ-lungŭ, după obiceiŭ*, din ori-ce bucate Ői marfă arŭ aduce alŭi ōmeni străini de printr'atele părŭi, Ői de printr'atele sate, de le-arŭ vinde acolo în oraşŭ, afară numai din oraşeni, fiindŭ-că ei dintru începutŭ vamă nu aŭ datŭ, Ői afară de boerii cei mari cari îşi vorŭ vinde bucatele acolo, iar care vorŭ face negustorie unii ca acei să dea cu toŭi vamă după *obiceiŭ veri-ce felŭ de omŭ ar fi, iar căminăritulŭ de ori-căte buŭi se vorŭ vinde acolo în tērgŭ, atătŭ alŭi ōmeni străini, cât Ői din oraşeni să aibă a lua de bute o vadră pe care să o plătescă cu bani*, după cum o va vinde în cărciumă; Ői de carulŭ de pesce, încă să iea atătŭ dela străini cât Ői dela oraşeni, pesce oca 5, Ői hanŭ nouē, pentru căci căminăritŭ, Ői de carŭ de pesce oca 5, Ői hanŭ nouē, totŭ-d-auna aŭ Ői datŭ oraşeniŭ la mōnă-

tire până acum, și vama sborului ce se face la sfântul Ilie prorocul, și tal. una-sută din vama dela Dragoslavele și vinăriei din delul Brătulescilor în sud. Muscelu, câte doi bani de vadră după obicei; încă să aibă a lua dela Oena-Telega bolovană una-sută, și lude 20, ómeni străini fără pricină, pentru care avându adevărînțe dela Ispravnicii județului pe numele și chipul fiecărui care adevereză, aducându-o în visterie să li-se dea pecetluitu gospod., să fie apărăți de tóte dăjdiile verii-câte aru eși peste an în țera de la visteria Domniei mele, ca să fie pentru slujba și ajutoru sfintei mōnăstiri; precum amă veldutū Domnia mea și hrisovulū rēposatului Grigorie Ghica Vodă, încă și cartea rēposatului Domniei sēle Scarlatū Ghica Vodă ot. lét. 1760, pentru milă și pentru tocmeirea obștiei ce s'au fostu aședatū într'acéstă sfintă mōnăstire. Dreptū acea și Domnia mea încă bine am voitū, de am înnoitū și am întăritū milele și tocmelele sfintei mōnăstiri, ce s'au đisū mai sus, și cu acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele, ca să pótă fi sfintei mōnăstiri de ajutorū și de întărire și părinților călugări de chivernisire, iar Domniei mele și părinților Domniei mele întru vecinică pomenire. Așisderea și în urma Domniei mele pre care va orēndui Domnulū Dumneđeu a fi Domnū și oblăduitorū acestulū cinstitū scaunū alū Țerei Romānesci, aū din fiiī noștri, aū din nēmulū Domniei mele saū dintr'altū nēmū străinū, poftimū și-lū rugāmū cu numele Domnulū Dumneđeu celū ce este în troiță slăvitū, ca să înnoescă și să întărescă tóte milele și tocmelele sfintei mōnăstiri ce mai sus arată, ca să aibă ajutorū de la prea curata Maica Domnulū nostru Isusū Hristosū și am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta, cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vodă, și cu credința prea iubiților Domniei mele fiī Constantinū Vvd. Dumitrașco Vodă, și cu totū sfatulū cinstiților și credincioșilorū boerilorū celorū mari ai Divanulū Domniei mele: Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Nicolae Dudescu Vel Vornicū de Țara de sus, Radu Văcărescu Vel Vornicū de Țera de jos, Pană Filipescu Vel Logofētū de Țera de sus, Ștefanū Prescovēnu Logofētū de Țera de jos, Ștefanū Mișoglu Vel Spătarū, Ienache Văcărescu Vel Vistierū, Scarlatū Caragea Vel Postelnicū, Dumitrașco Racoviță Vel Clucerū, Constantinū Geanoglu Vel Paharnicū, Nicolae Bârsescu Vel Stolnicū, Barbu Știrbeiū Vel Slugerū, Nicolae Vel Pitarū și Ispravnicii Ștefanū Prescovēnu Vel Logofētū de Țera de jos, i Constantinū Știrbeiū Vel Logofētū și s'a scrisū hrisovulū acesta în anulū d'intăiū alū Domniei mele aici, în orașulū scaunulū Domniei mele în Bucuresci, la anulū de la Adam 7283, iar de la nascerea Domnulū Dumneđeulū nostru Iisusū Hristosū 1775, de Constantinū Dascălulū slovenescū ot. sfântulū Gheorghe celū Vechiū.» (Cond. 3, fila 76—77.)

Hrisovulŭ sfintei mŃnăstirŭ Tărgșoru, sud. Prahova.

«...Sfintei și dumnezeescei mŃnăstirŭ Tărgșoru, unde se cinstește și se prăznuiesce hramulŭ sfințilorŭ și afară de trupurŭ, măi mari Voivođŭ și Arhistrateghŭ Mihailŭ și Gavrilŭ, care este zidită și înălțată din temelia ei *de Domnia sa Antonie Vodă, și cuviosulŭ egumenŭ kir* . . și tuturorŭ părințilorŭ călugărŭ câți se află locuitorŭ la acestă sfintă mŃnăstire, ca să fie sfinta mŃnăstire în pace și iertată de tŃte dăjdiile și orânduile ce vorŭ eși de la visteria Domniei mele pe alte mŃnăstirŭ, de nicŭ unele valŭ séu supărare să n'aibă; și iar să fie sfintei mŃnăstirŭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toți anŭ din vama Ploescilorŭ câte talerŭ una sută, care banŭ să aibă a-ŭ da vameșiŭ de două orŭ într'unŭ anŭ, însă la sfântulŭ Dimitrie talerŭ cincŭ-deci și la sfântulŭ Gheorghe talerŭ cincŭ-deci. Așșderea și drepte bucatele mŃnăstirei încă să fie scutite: stupŭ i rŭmătorŭ de dijmăritŭ și vinulŭ de vinăriciŭ, și două pivnițe în orașulŭ Ploescŭ scutite și apărare, de vamă, de fumăritŭ, de căminăritŭ, de vinŭ domnescŭ și de ortŭ vătășescŭ; și iar să fie sfintei mŃnăstirŭ milă de la Domnia mea să aibă a lua în toți anŭ merticŭ de sare de la Ocna Telega pe anŭ bolovanŭ două sute, la vremea când vorŭ lua și alte sfinte mŃnăstirŭ și să facă cu dŭnsa orŭ ce va vrea, și de către nimenea bântuială să nu aibă, numai și egumenulŭ după aședemintulŭ ce s'a făcutŭ să aibă a da ruptŃrea la sfântulŭ Pantelimonŭ, unde este închinată, pe anŭ talerŭ una sută, la sfântulŭ Gheorghe talerŭ cincŭ-deci și la sfântulŭ Dimitrie talerŭ cincŭ-deci; și pentru ca să se păzescă mila acestă ne strămutată, să aibă de unde a da și baticulŭ cu care să se ajutoreze sĕracŭ bolnavŭ dela spitalŭ, și pentru ca să fie Domniei mele și rĕpoșășilorŭ întru fericire părințilorŭ Domniei mele vecinică pomenire, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubișilorŭ Domniei mele fiŭ Constantinŭ Vvd., Dumitrașcu Vvd. și mărturŭiŭ punemŭ pe toți cinstișŭ și credincioșŭ boerŭ cei mariŭ aŭ Divanulŭ Domniei mele Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudeseu Vel Vorn. de Țĕra de sus, Radu Văcărescu Vorn. de Țĕra de jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Țĕra de sus, Ștefanŭ Prescovĕnu Vel Logof. de Țĕra de jos, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașco Racovișă Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bărsescu Vel Stol., Nicolae Creșulescu Vel Comisŭ, Radulŭ Heresculŭ Velŭ Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., și Ispravnicŭ Ștefanŭ Prescovĕnu Vel Logf., Constantinŭ Știrbeiŭ Vel Log. și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântăiŭ alŭ Domniei Domniei mele, aici în Bucurescŭ, la lét. dela Adamŭ 7283, iar dela Nascerea Domnului nostru Is. Hrist. 1775, Iunie 22, de Alexandru Lămotescu Log. de Taină.» (Cond. 3, fila 77—78.)

Cartea de milele ce are mănăstirea Sinaia care s'a înnoitū acum.

«Davat. gvmd. Sfintei și Dumneșcescei mănăstirii Sinaia, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulū prea sfintei Născătorei de Dumneșcū și pururea feciorei Maria, care mănăstire este făcută și înălțată din temelie ei de răposatulū Mihaiū Cantacuzino Biv. Vel Spătarū, ca să aibă a lua dela oca Slăniculū pe totū anulū câte o sută de lei, care ocne sunt pe moșia mai sus numitulū citorū, însă acești bani să aibă a-i lua din venitulū deciuielei ce este de dă pentru moșie; și iar să fie sfintei mănăstirii milă dela Domnia mea să aibă a lua vamă dela Târgulū Urlați, ce se face pe moșia mănăstirii pe vremea culesului viilorū, la valea Năcovanilorū, de patru orī în patru săptămāni, în săptămānă o di, adică Marția; așisderea să aibă a ține și lude 12, însă nu ómeni de prin satele țerei, ci străini fără de nici o pricină, pentru care aducēndū adeverință dela Ispravnicii județului că sunt străini cu adevăratū, să li se dea și pecetlurile Domniei mele, ca să fie nesuperați de rēndulū dăjdiilorū; asemenea să aibă a lua sfīnta mănăstire peste totū anulū dela Carvasarua gpod. douē-spre-dece oca untū-de-lemnū să fie pentru trebuința sfintei mănăstirii, pentru că aceste tocmeli a avutū sfīnta mănăstire și dela alți mai dinainte răposați frați Domni, precum hrisóvele Domniilorū séle adevereză; dreptū aceea dară și Domnia mea, pentru ca să se păzescă aceste mile să fie sfintei mănăstirii de ajutorū, părinților călugări de hrană și îmbrăcăminte, iar Domniei mele și răposatilorū părinților Domniei mele vecinică pomenire, am întăritū și Domnia mea printr'acēstă carte a Domniei mele și de obște poruncimū cum mai sus cuprinde să se urmeze și niminea întru nimica supărare să nu facă, i saam reech gvmd. 1775, Iulie 2.» (Cond. 3, fila 79.)

Hrisovulū sfintei mănăstirii Slobozia de la satulū Vai-de-ei.

«...Sfintei și dumneșcescei mănăstirii de la satulū Vai-de-ei, ce se chiamă Slobozia luī Ienache de lângă Slăvinca, pe apa Ialomiței, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulū sfinților și mai marilorū Voivođi Arhistrateghi Mihailū și Gavrilū iprocī bez. plotnia, care mănăstire este zidită și înălțată din temelie de creștinulū răposatū Mateiū Basarabū Vodă, ce este dată și închinată metohū și sub ascultarea sfintei mănăstirii de la steti-gora ce se numesce Danohiarilū, hramulū sfīntului Arhanghelū Mihailū și părintelū egumenulū și tuturorū părinților călugări căți vorū fi locuitori întru acēstă sfīntă mănăstire, ca să fie sfintei mănăstirii, în Délulū Naenilorū, în județulū Sēcuenilorū, 35 pogóne de vie și cu 12 stānjenī de moșie orī cât se va alege de peste totū hotarulū, carī vii sunt tóte unele lângă altele îngrădite împrejurū, pentru că aceste po-

góna de vie este dréptă moşie sfintei mónăstiri, însă jumătate sunt cumpérate de răposatulū Mateiū Vodă, iar jumătate sunt cumpérate de părinţii călugări de la acéstă sfîntă mónăstire ce serie mai sus pe banii din venitulū sfintei. mónăstiri de la megiaşi din Năeni şi de la alţii, cu zapisele lorū de le ţine sfînta mónăstire de atunci până acum, de când au fostū cursulū anilorū lét. 7145 totū cu bună pace făr' nici o gâlcévă; şi iar să fie sfintei mónăstiri ce scrie mai sus milă dela Domnia mea să aibă a lua în toţi anii dela ocna Slănicū mercialū de sare pe anū bolovanī 150, însă la vreme cândū vorū lua şi alte sfinte mónăstiri în toţi anii, şi să o ducă ori unde le va fi voia lorū, la ce vadū ar vrea să o vîndă, au să opréscă, şi să aibă pace de către vameşii ce vorū fi de ghimbriuculū de sare şi de tótă cheltuiala ce ar fi, de către toţi vameşii, nimicū valū séu băntuială de tóte câte s'au đisū mai sus să n'aibă; şi iarăşi să fie sfintei mónăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua în toţi anii din vinăriciulū domnescū din judeţulū Sécuenilorū talerī pe anū 100 ca să fie sfintei mónăstiri de întărire şi chivernisială părinţilor călugări ce se vorū afla locuitori la acéstă sfîntă mónăstire. Aşişderea să aibă a ţiné şi lude 10 ómenī, străini, fără de pricină, căroră luându-le adeverinţa de la d-lorū Ispravnicū judeţului pe numele şi chipulū lorū, şi acea adeverinţa aducénd'o la visterie, li se vorū da pecetlurile gpod. ca să fie în pace şi iertaţi de tóte dăjdiile câte vorū eşi pe anū de la visteria Domniei mele, ca să fie pentru tréba şi posluşania sfintei mónăstiri, că fiindū acéstă sfîntă mónăstire la loculū ca acela de drumū, şi avéndū multă supérare de către trecătoriī mosafiri ce trecū pe acolo şi ne-avéndū într'altū chipū cum se chivernisi, i-am iertatū aceşti ómenī precum arétă mai sus; pentru care poruncimū Domnia mea şi Dumné-vóstră boeri care vė veţi întempla a fi Cislaşi şi Zapciilorū şi vouė tuturorū slugilorū Domnesci şi boeresci, care veri cu ce felū de rânduială vė veţi întempla a ámbla într'aceea parte de locū, toţi să aveţi a vė feri de aceşti ómenī, nimenī să le facă supérare nici într'unū chipū de nici unū felū de dăjdiū, pentru că aceste mile ce scriū mai sus le-au avutū şi dela alţi răposaţi şi fraţi Domni, încă şi cu hrisovulū Domniei séle Iw Grigorie Ghica Voivodū carele am vėđutū şi Domnia mea; dreptū acea dară şi Domnia mea încă bine am voitū de am înnoitū şi am întăritū mila şi cu acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele pe tocméla şi aşedémintū ce scrie mai sus, ca să fie sfintei mónăstiri de întărire şi părinţilor călugări de hrană şi de chivernisială, iar Domniei mele şi părinţilor Domniei mele vecinică pomenire; aşişderea şi în urma Domniei mele pe care Domnulū Dumneđeū va învrednici a fi Domnū şi oblăduitoriū. Ţereī acesteia încă-lū pohtimū ca să înnoiască şi să întărăscă acéstă milă ca şi Domnulū Dumneđeū să-lū păzescă într'o aşia milă, şi am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta cu însuşi credinţa Domniei mele Iw Alexandru Ioanū Ipsilante Voevodū, cu credinţa prea iubiţilor Domniei mele fiī Constantinū Voevodū, Dumitraşco

Vodă, și cu sfatul cinstiților și credincioșilor boerilor celor mari ai Divanului Domniei mele, Pană Dumitrache Ghica Vel Bană, Nicolae Dudescu Vel Vornic de Țera de sus, Radu Văcărescu Vel Vornic de Țera de jos, Pană Filipescu Vel Logofet de Țera de sus, Ștefan Preșcovenu Vel Logofet de Țera de jos, Ștefan Mișoglu Vel Spătar, Ienache Văcărescu Vel Vistier, Dumitrașco Racovița Vel Clucer, Scarlat Caragea Vel Postelnic, Constantin Geanoglu Vel Paharnic, Nicolae Bârsescu Vel Stolnic, Barbul Știrbei Vel Sluger, Nicolae Vel Pitar, și Ispravnic și s'au scris hrisovul acesta în anul d'întăiu al Domniei mele aici, în orașul scaunului Domniei mele, Bucuresci, la anul dela zidirea lunei 7283, iar dela spășanie 1775, de Constantin dascalul slovenesc ot. sfeti Gheorghe.» (Cond. 3, fila 80—81.)

Hrisovul mănăstirei Veroșului unde se cinstesce și se prăznuiesce hramul Vovedenia.

«...Marele și prea înțeleptul Solomon deca zidi casa Dumneșului Israil în Erusalim, el o înfrumuseță și o împodobi cu multe lucruri și podobe de aur, și puse într'insa multe vase și dichise de aur și de argint curat ca să fie de trêba bisericeii și a oltarului Domnului la care se junghe boi și junci, berbeci și miei pentru iertarea greșalelor ômenilor, după porunca lui Dumneșu Savaot, și fură bine plăcute Domnului și făgădui Dumneșu că va cinsti și va dăru pentru acestea cu înțelepciune și cu bogăție ca aceea cum nici au mai avut alt împărat mai nainte de dînsul, nici după dînsul nu va mai avé; care lucru împlini. Decî de vreme ce acesta apururea pomenit împărat, carele, o prea iubiților mei frați și Domni acestei și de Dumneșu păzita Țeră pravoslavnică, pe care vè va alege Domnul Dumneșu în urma Domniei nôstre să fiți Domni și biruitori nu era în milă cum suntem acum, ci numai să răzema în umbra legei, ce-i făcu acei case Dumneșești atâte podobe și o dăru cu atâtea daruri ca numai să lăcuiescă sieriul cu Tablele legei Domnului, dară noi cari suntem acum Domni și biruitori al acestui cinstit scaun al acestei pravoslavnice Țerii Românesce, cu cât ni se cade să silim mai mult, cu tôte inima și cu tot sufletul, să întem și să întărim casele și lăcașurile lui Dumneșu cele sfinte în care nu se junghe vite și dobitoce mute și fără de glasuri ca acolo, ci însuși mielul lui Dumneșu, fiul Tatălui Domnului nostru Isus Hristos, care au luat asupra sa tôte păcatele a tôte lumea și să junghe pentru viața cea veșnică a nôstră a tuturor și în care nu locuesce sieriul cu tablele, ca acolo, care numai ce era acele table scrise cu degetul lui Dumneșu ce tomai să pogoră nevedut scriitor acelor table de împreună cu al sèu făcător de

viața Hristosū unulū născutū alū lui fiū, și ni-lū dă nouē ómenilorū spre junghere și întru mâncare, întru ertarea păcatelorū și spre viața de veci, aceste și alte asemenea acestora aducēndu-mī aminte și Io Alexandru Ipsilante Ioanū Voevodū robulū aceluiașū bunū stăpānū și milostivū, care și-a vĕrsatū scumpulū și cinstitulū lui sânge pre cruce de ne-aū rescumpĕratū pre noi ohavnici din robia păcatulū și din temnițele celea vecinice, care noi înși-ne le-amū agonisitū pentru călcarea poruncilorū lui Dumneđeū, și socotindū cum ași putē face dōrā de ași putē apropia măcarū cât de cu puținā îndrăznĕlā sā vĕđū luminata și strălucita față a Domnului nostru Isusū Hristosū și sā auđū glasulū lui đicēndū și mie: *intrā întru bucuria Domnului tĕū*. Decī darā acesta stăpānescū glasulū, cu ce bunătăți ne vomū învrednici auđi cu alta, nu fără decāt cu milā către sĕraci, celorū golī îmbrăcāmintē, pre flāmānđi cu hranā, ca sā cāștigāmū cu acēstā față veselā când vomū auđi mângāiosulū glasū alū Domnului Isusū Hristosū đicēndū: veniți blagosloviți pārintelū meu de moșteniți cele gātite vouē dela începutulū lumei, că amū fostū flāmāndū, setosū și cu tóte m'ați socotitū. Decī de vreme ce cu golī și cu sĕracii ne vomū spāși, cu cât darā mai vĕrtosū cei ce vorū întemeia sfinte și dumneđeesci biserici socotescū a-și cāștiga mai mare folosū sufletulū, pentru că cei ce întemeiazā biserica pre singurū Hristosū întemeiazā, după cuvĕntulū sfintului Apostolū Pavelū, care đice că: Hristosū este capulū bisericei. Intre care biserici și mōnăstirea Vieroșu, unde se cinstesce și se prāsnuesce hramulū Vovedenia prea sfintei stăpānei nōstre de Dumneđeū Nāscĕtore și pururea feciōrei Maria. Acum darā vĕđēndū și Domnia mea hrisóvce și tóte milele ale domnilorū celorū ce aū fostū mai nainte de noi, n'amū lipsitū nici Domnia mea din mijloculū lorū a nu întări cu acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele tóte milele câte mai dinainte aū avutū sfinta mōnăstire, de amū datū Domnia mea sfintei mōnăstiri ce este mai susū đisā, și pārintelū chir Partenie Egumenulū și tuturorū pārinților cālugări cāți vorū fi locuitori într'acēstā sfĕntā mōnăstire, ca sā aibā a ține milele deplinū, cari sunt scrise în josū, adecā sā aibā a scuti sfĕnta mōnăstire dreptele bucatele séle stupi i rĕmātorī de dijmāritū și vinulū de vināriciū și de oieritū 150 și 50 bolovani de sare pe totū anulū sā aibā a lua dela Ocele mari și dela ceia ce aū vii pe moșia mōnăstirei sā aibā a lua vināriciū câte doi bani de vadrā, după obiceiū, și lude 12, cari sā fie ómeni străini, pentru cari aducēndū adeverința dela d-lorū Ispravnicii județului, li se vorū da pecetluituri pe numele și chipulū lorū, cari sā fie apĕrați de tóte dājdiile și angariile câte vorū eși pe acēstā țĕrā dela Visteria Domniei mele, ca sā fie sfintei mōnăstiri de ajutorū și de întārire și pārinților cālugări de hranā și de îmbrăcāmintē, iar Domniei mele și cinstiților pārinților Domniei mele întru veșnicā pomenire, așijderea și în urma Domniei mele pre care va alege Domnulū Dumneđeū a fi Domnū și biruitorū acestui cinstitū scau-

nulă Țerei Românești, încă-lă rugămă cu numele Domnului Dumneșeu și Mântuitorului nostru Is. Hristosă, celă ce este în Troiță slăvită, să aibă a cinsti și a înnoi și a întări acestă cinstită și bine închipuită hrisovă ală Domniei mele pre milele și tocmelile, cum scriă mai susă, ca și ale Domniilor săle mile și hrisove încă să fie primite și în sémă ținute și ca să-lă miluiască și să-lă păzescă Domnulă Dumneșeu întru a sa Domnie, cu lină pace și fericită sănătate și la viaculă viitoră sufletulă lui să fie la repausă veșnică. Și am întărită Domnia mea hrisovulă acesta cu însuși credința Domniei mele Iă Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubișiloră Domniei mele fii Constantină Vodă și Dumitrașeo Vvd. și cu totă cinstitulă sfatulă a cinstișiloră și credincioșiloră boeriloră celoră mari ai Divanului Domniei mele, Pană Dumitrache Ghica Vel Bană, Nicolae Dudesculă Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de țera de sus, Stefană Prăscovenu Vel Logof. de Țera-de-jos, Stefană Mișoglu Vel Spăt., și Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlată Caragea Vel Post., Dumitrașeo Racoviță Vel Cluceră, Constantină Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bărseseu Vel Stoln., Barbulă Știrbeiă Vel Slugeră, Nicolae Vel Pitară și Ispravnică Stefană Prăscovenu Vel Log. de Țera-de-jos, Constantină Știrbeiă Vel Log. și saă scrisă hrisovulă acesta în anulă d'întăiă ală Domniei mele aici în orașulă scaunulă Domniei mele Bucuresci, la anulă dela Adamă 7283, iar dela nascerea Domnului nostru Isusă Hristosă 1775, de Constandină dascălulă slovenescă în Bucuresci ot sfeti Gheorghe Vecago. (Cond. 3, fila 81—83.)

Hrisovulă sfintei mănăstiri Plumbuita : Prenoindu-se după cum este dresă la plata vinului, isprăvindu-se de d-lui Vel Prăscovenu.

Sfintei și Dumneșeescei mănăstiri ce se numesce Plumbuita de pe apa Colentinei sud. Ilfovă, unde este hramulă nascerei prea sîntului marele Prorocă Inainte mergătoră și Botezătoră Ioană, și Părintelă — egumenă și tuturoră călugăriloră căți se voră afla locuitoră la acestă sfîntă lăcașă, ca să fie sfintei mănăstiri milă dela Domnia mea să aibă a lua părintele egumenă împreună cu călugărașii vinăriciă din delulă Secucniloră, în toți anii, dela vinăriceriă cari ară fi orânduți, însă pe ană câte vedre cincă sute pe deplină în totă Domnia Domniei mele, care să aibă a plăti vinăriceriă vadra po bani patruzeci. Și iară să aibă a lua părintele egumenă pe fie-care ană din vamă dela carvasaraua Domnăscă ughi 50, adecă tal. 83, pentru că acăstă sfîntă mănăstire e zidită și înălțată din temelă ei de răposatulă Mateiă Vodă Basarabă, și ne apucăndă să o întărescă cu danii și cu mile, ca și pre o altă mănăstire, aă rămasă la multă lipsă, iar în zilele Domniei săle răposatulă Constantină Vodă Basarabă, vădăndă Domnia sa cum că acăstă sfîntă mănăstire e lipsită și scăpătată, ne avăndă nici

unŭ venitŭ, nici despre o parte, Domnia sa a miluit'o cu acestŭ vinăriciŭ și cu acești bani din vamă, și cei din urma Domniei séle Domni încă aŭ întăritŭ mai sus numitei mōnăstirii Plumbuiti mila acēsta, după cum amŭ vĕdŭtŭ și ne amŭ adevēritŭ atătŭ din hrisóvele Domniilorŭ séle, câtŭ și din hrisovulŭ Domniei séle rĕposatului Constantinŭ Vodă Cehanŭ ot lét. 1754. Dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ de amŭ întăritŭ și amŭ înoitŭ mila acēsta și cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele tocmĕla și așeđēmîntulŭ acesta ce scrie mai sus; osebitŭ de acēsta încă amŭ mai adausŭ milă de la Domnia mea, ca să aibă a lua acēstă sfîntă mōnăstire pe totŭ anulŭ de la Ocna Telega holovanĭ sare una sută, la vremea când iaŭ și alte mōnăstiri, cari aŭ mila de sare, încă să mai aibă sfînta acēstă mōnăstire a ținĕ lude 15 ómeni străini pe care găsindu-ĭ acum egumenŭ și așeđându-ĭ să aibă a aduce adevēriță dela dumnea-lorŭ ispravnicĭi județului de numele și chipulŭ lorŭ, ca să le dea pecetluiturile. Domniei mele, spre a fi în pace și iertați de tóte dăjdiile și orĕnduelile verĭ câte arŭ eși dela visteria Domniei mele peste anŭ în țĕră, de nici unele valŭ, séu bântuială să n'aibă, ca să fie sfintei mōnăstiri și părințilorŭ călugări de întărire și de chivernisĕlă, iar Domniei mele și părințilorŭ Domniei mele veșnică pomenire, așĭderea dară și în urma Domniei mele, pe care Domnulŭ Dumneđeŭ va alege Domnŭ și stăpânitoriŭ acestui cinstitŭ scaunŭ alŭ țĕrei Romănescĭ încă-lŭ rugămŭ și-lŭ pohtimŭ cu numele Domnului și mântuitoriului nostru Isusŭ Hristosŭ, ce este în troiță slăvitŭ să aibă a întări și înoi mila acēsta, ca și alŭ Domniilorŭ séle mile și daniŭ să fie cinstite și în sĕmă ținute și în véculŭ viitoriŭ sufletulŭ lui la repausŭ veșnicŭ să fie cu dreptĭi cei ce vĕdŭ fața Domnului Isusŭ Hristosŭ și a întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorŭ Domniei mele fiĭ, Constantinŭ Vvd., Dumitrașcu Vvd. și cu totŭ sfatulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele, Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Niculae Dudeseulŭ Vel Vorn. de țĕra de sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țĕra-de-jos, Pană Filipescu Vel Logf. de țĕra de sus, Stefanŭ Prĕscovĕnu Vel Log. de Țĕra-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașcu Racoviță Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bărsescu Vel Stolnicŭ, Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Radu Herescu Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit. și Ispravnicĭi Pană Filipescu Vel Log. i Panŭ Iordache Mavrocordatŭ Vel Log. și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întăiŭ alŭ Domniei mele, aici în orașulŭ scaunului Bucurescĭ de Dumitrache log. za taină la létulŭ dela zidirea lumeĭ 7283, iar dela nascerea Domnului și mântuitoriului nostru Is. Hris. 1775 la luna lui Iunie 28. (Cond. 3, fila 84—85.)

Hrisovul sfintei mănăstiri Slatinii.

De vreme ce sfântul și Dumneșcescul locașu din orașul Domniei mele Slatina ot sud Oltu, la care se cintese și se prăznuiese hramul Adormirei prea sfintei stăpânei noastre născătoare de Dumneșeu și pururea feciorei Mariei, ce este zidită din temelie de răposatul Iane Slătinenu Vel Medel. și de frațele domniei sale Nicolae Slătinenu, o au și împodobit'o cu toate trebuințele cea cuviincioase, atât pe din lăuntru, cât și pe din afară, după cum toate se cuprind în cartea dumné-lor de afieromata, dar la vremea ce din voia Dumneșească a fostu venit aci în pământul țerei acelu sfânt și de viață făcătoriu semnă cruce a Domnul nostru Isus Hristos, dela sfinta-Agora, dela sfinta mănăstire Cseropotamu; fiindu-că au fostu arătat minuni și bișuguri aici în pământul țerei cu creștinescul și pravoslavnicul acesta norod, Dumné-lui einstit și credinciosul boeriu al Domniei mele Radu Slătinenu Biv Vel Comis, din rîvna Dumneșească s'au fostu îndemnat de a închinat acestu sfântu locașu la acea Dumneșească mănăstire Cseropotamul pentru pomenirea numelui său; la care și din Dumné-lor Veliții boerți s'au fostu îndemnat pentru închinăciunea acésta de a miluit și a dăruit pe acestu sfântu locașu, cu țigani, cu vii, cu moșii, cu dobitoce, cine cu ce i-au luminat Dumneșeu, care atât Domnia sa răposatul Scarlat Ghica Vodă, cât și Domnia sa răposatul Constantin Cehan Vodă, prin hrisovul Domniei-séle ce se vedu de noi, cu lét. 1763, a fostu miluit și ajutorat acestu sfântu locașu; dreptu aceea și Domnia-mea, după rugămintea măi sus numitului boer, ce făcu către noi, ne-am milostivit de i-am înnoit și am întărit toate milele ce a avut, adecă acestu sfântu și Dumneșescu locașu să fie cu totul slobod și în pace de toate dăjdiile câte iesu pe an de la visteria Domniei mele pe cele-l-alte mănăstiri, și să aibă a ține și lude 6, ómeni străini, ca să fie de poslușania și ajutorul acestei sfinte case, și un dascăl de învățatura copiilor, iarăși scutit; așisderea să aibă a lua vinăriciu din délul Slatinei, însă din valea Striharețului până la valea Clocociovului, de vadră câte doi bani, dela totu omul ce plătesce vinăriciu, ca să fie acestu sfântu locașu de ajutor și întărire, iar Domniei-mele și părinților Domniei-mele vecinică pomenire; însă fiindu-că dela o vreme încóce se plătesce vinăriciul de vadră po bani 4, atunci la vremea vinăriciului, când se voru trimite vinăriceri Domnesci, să aibă a merge și omul mănăstirei să scrie vinăriciul împreună, și să facă două catastife, și totu asemenea unul ca și altul iscălit și de vinăriceri Domnesci și de omul mănăstirei, și așa strîngendu-se banii, să aibă a lua pe séma mănăstirei de vadră câte bani doi, și vinăriceri Domnesci cei-l-alți doi bani și poconul de nume, precum le va cuprinde cartea noastră ce li-se va da atunci la vre-

mea vinăriciului; așisderea să aibă a scuti de oeritū oī 250 ale mōnăstirei; și am întăritū Domnia-mea hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei-mele Io Alexandru Ipsilante Voivodū și cu credința prea iubiților fii și Beizadele a Domniei mele Constantinū Vodă, Dumitrașcu Vodă, și cu totū sfatulū cinstiților și credincioșilorū boerii ceī mari ai Domniei mele Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Nicolae Dudeseulū Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Stefanū Prăscovēnu Vel Logof. de Țera-de-jos, Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatū Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviță Vel Clucerū, Constantinū Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bărsescu Vel Stoln., Nicolae Crețulescu Vel Comisū, Radu Fierăscu Vel Slugerū, Nicolae Vel Pit., și Ispravnicii Pană Filipescu Vel Logof. și Iordache Mavrocordatū 2-lea Logof., și s'au scrisū hrisovulū acesta în anulū d'întăiū a Domniei Domniei mele aici în orașulū scaunulū Domniei mele Bucurescī, de Dumitrache Logof. de taină, la lét. de la zidirea lumei 7283, iar de la nascerea Domnului și mântuitorului nostru Hristosū, 1775, la luna lui Iunie 28. (Cond. 3, fila 85—86.)

Hrisovulū mōnăstirei Stavropoleosū din Bucurescī.

Bunătățile și lucrurile cele plăcute lui Dumneđeū, nu numai sunt pururea stătătore și adevărate și de toți ómenii lăudate, ci și ceī ce se învrednicescū a lua dela Dumneđeū putere și stăpânire au datoriat să le întărescă și să le întemecze și celea ce întru slava lui Dumneđeū se rădică și se înalță să le scutescă și să le păzescă, pentru că precum Dumneđeū i-au cinstitū pe dînșii cu oblăduire și puterea, așa sunt și datorii cu fapta și cu cuvintulū să înalțe slava lui Dumneđeū și sfințele lui lăcașuri să le cinstescă, și veniturile căștigurilor celē ce se dau și se facū spre marea cuviință a bisericilorū păzindu-le cu cărți domnesci să le adevereze și le întărescă, ca cu acestea fiindū păzite să-și aibă sfințele bisericii căzuta podóbă pe deplinū, și ceī ce se nevoescū de dau și fierosescū veșnică pomenire; drept aceea dar, de vreme ce sfinția sa răposatulū *Părintele Stavropoleosū Chirū Ioachimū* aflându-se cu locuința aici, din râvnă Dumneđeescă fiindū pornitū, cu multă evlavie au înalțatū din temelie sfinta biserică, aici în orașulū Domniei mele în Bucurescī, întru slava veciniculū Dumneđeū și întru cinstea și lauda sfinților și marilorū voivođi Mihailū și Gavrilū și întru pomenirea aceluī între sfinții părintelui nostru Atanasie celū mare arhiepiscopulū Alexandriei, pe care din ostenēla sfinției sēle o au înfrumusețat'o pe de din lăuntru și pre din afară, cu tóte cuviinciósele podóbe și o au ocolitū împrejurū cu hanū și cu alte zidiri, precum se vede, dară ca unū omū străinū ce au fostū sfinția sa, n'au avutū ca să o înzestreze cu de celea pămintesci iconomiī, și socotindū Domnia sa răposatulū Nicolae Alesan-

dru Voivodă, pentru părinții cei ce se vor afla lăcuitoari după vreme la această sfântă biserică ca să-și aibă odihna și chiverniséla vieții deplină, au binevoit de au înzestrat-o cu celea din domnescile mile prin hrisovul Domniei sale, adecă să ia în toți anii dela cămară câte tal. 50 la ziua prasnicului sfinților ângerî, și să scutescă și dijmăritu stupi 300, rîmătorî 300, și de pogănită pogone 20 și de vinăriciu câtă vină se va face într'aceste vii, și de oieritū oi două sute cincî-deci și de văcăritū vite 30, și tôte odăile din hanul ce este împrejurul bisericeî, de fumăritū, și băcănia din han de fumăritū, de schimbul banilor și de tôte altele ce arū eși pe băcăniî, și pivnița iarăși de fumăritū, de căminăritū, de vamă, de vină Domnescă, și hangiul și băcanul și cărciumarul să fie scutiți de tôte dăjdiile și orînduielele ce arū eși peste an de dela visterie altele, pe tîrgū și țără, de nimicū să nu fie supărați; așîderea și lude 10 să fie ômenî străinî pe cari acum să-i găsescă, cărora luându-le adeverință pe numele și chipul lorū, care adeverință aducîndu-o la visterie să li se dea pecetluituri gospodū, ca să fie scutiți de tôte dăjdiile, să fie de poslușanie sfintei mănăstiri; așîderea să aibă a lua și vinăriciul din delul Boldescilor și al Mălăescilor ot sud Saac, cu pîrparulū, însă să aibă a se trimite în toți anii ômenii mănăstireî, ca să ămble împreună cu vinăriceriî domnesci, să scrie totū vinăriciul în numitul delū și să facă două catastise și totū asemenea unul ca și altulū, iscălitū fiindū amîndouă și de vinăriceriî domnesci și de vinăriceriî mănăstiresci, și așa împreună strîngîndū baniî vinăriciului ce plătescū dajniciî de vadră câte bani patru și poclonul de nume, din cari bani să aibă a lua vinăriceriî domnesci pe sēma cămării câte doi bani de vadră și poclonul de nume, iar alțiî câte doi bani vadră să ia vinăriceriî și cu pîrparulū după obiceiū, precum au luatū și mai nainte și iaū și alte mănăstiri. Intru aceea dară, învrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneđeū cu Domnia acestei țeri romănesci pravoslavnică, Domnia mea după datoria ce avemū, ca purerea să iubimū podoba casei lui Dumneđeū și întărirea ei, n'amū pututū trece cu vederea, ci și Domnia mea amū înoitū și amū întăritū milele acestea printr'acestū cinstitū și bine închipuitū hrisovul Domniei mele, ca să-și aibă sfînta biserică acēta tôte milele ce se cuprîndū mai susū pe deplinū, după cum amū vîdutū Domnia mea și hrisovul Domniei sēle rēposatului Scarlatū Ghica Voivodū, întăritū fiindū și de Domnia sa rēposatului Constantinū Nicolae Vvd. ca să fie sfintei mănăstiri de întărire și de chiverniséla, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire; rugămū dar și pe frații noștri întru Hristosū credincioși Domni pe cari va orîndui după vreme Domnul Dumneđeū cu Domnia acestei țeri, să nu schimbe acestū hrisovū alū nostru, ci mai vîrtosū să-lū adevereze, și să-lū întărescă și să-lū întemeeze și cu hrisovele Domniilor sēle. Și am întăritū hrisovul acesta cu însăși credința Domniei-mele Iō Alesandru Ipsilante Vvd., și cu credința prea iubiților Dom-

niei-mele fii Constantinŭ Vvd, Dumitrașeu Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstițilorŭ și credincioșilorŭ boerilorŭ celorŭ marii ai Divanuluiŭ Domniei-mele, Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țera-de-josŭ, Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-susŭ, Ștefanŭ Priscovónu Vel Logof. de Țera de-josŭ, Ștefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Șcarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașeo Racoviță Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Paharn., Nicolae Bârsescu Vel Stoln., Barbulŭ Știrbeiu Vel Slug., Nicolae Vel Pit., și Ispravnicii Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Gheorghe Mavrocordatŭ Vel Logof., și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întrŭ întâiulŭ anŭ alŭ Domniei mele, aici în orașulŭ scaunuluiŭ Domniei mele în Bucuresei, în anulŭ dela zidirea lumii 7283, iar dela spășania ei 1775, de Constantinŭ dascălulŭ slovenescŭ dela șcôla Domniei mele cea slavonescă ot sfeti Gheorghe celŭ vechiŭ. (Cond. 3, fila 107—108.)

Dămŭ aci locŭ unui hrisovŭ alŭ lui Alex. Ipsilante în favôrea mânăstirei Trei Erarchii din Iași. Este o reînnoire a unui altŭ hrisovŭ din 7252 (1744) dela Mateiŭ Racoviță Vv. Acestŭ actŭ probéză, că nu erau de locŭ întrerupte relațiunile dintre ambele Principate și că se interesaŭ una de alta.

Hrisovulŭ sfintei mânăstirii ce se numesce trei sfetitele, din orașulŭ Iași, Țera Moldovei.

Urmat'am între tôte sfintei și Dumneșcesei scripturii ce ȃice : «mila curățesce pécatele», și iarăși : «fericiți cei milostivi, că aceia se vorŭ milui» ; dreptŭ aceea și Domnia mea am binevoitŭ cu sfinta mânăstire ce se chiamă trei sfetitele din orașulŭ Iașului, din Țera Moldovei, unde se cinstesce și se prăznuesce acei dintre sfinții părinții noștrii marii archerei și dascăli ai lumii Vasile celŭ mare, Gregorie Bogoslovulŭ și Ioanŭ Zlataustulŭ, la care sfintă mânăstire se află și móștele prea cuvioșei maicei nóstre Paraschivei, dândŭ tãmaduire necontentitŭ la cei neputincioși, care sfintă mânăstire este făcută dintru începutulŭ ei cu multă osîrdie de răposatulŭ Domnia sa Vasile Vodă, și după ce au sêvșit'o și o au înfrumusețat'o după cum se vede, o au dat'o și o au închinat'o la tôte sfintele mânăstiri dela muntele Aftonului, de unde și după vremi se rënduescŭ năstavnici și purtători de grijă acestei sfintei case; deci miluin-du-ne Domnulŭ Dumneșeu și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice Țerei-Românesei, și aflândŭ Domnia mea de tãmaduirile ce se facŭ necontentitŭ la cei ce vinŭ cu credință către móștele celea izbăvitoare de minuni, ce se află întrŭ acéstă sfintă mânăstire și vëdëndŭ Dòmnia mea și hrisovulŭ răposa-

tului Domniei sele Mihaiu Racovița Voivodă ot lét. 7252, cu care au fostă orânduítă Domnia sa să iae acéstă sfíntă mănăstire la luna lui Septembrie întâiu dela vama Focșanilorú cêră ocă 200, cum și hrisovulú Domniei sele rēposatului Constantinú Cehanú Vvd. cu lét. 1763, cu care, pentru mai bună statornicie acestei milí, au orânduítă Domnia sa ca în toți anii să vic trimisulú dela acéstă mănăstire aici la Domnie și cu pecetluitú Domnescú să i-să deae pentru acea sumă de cêră baní ad. pe ocă po. baní 90, care facú tal. 150 și cu acești baní vorú cumpêra pãrinții de acolo cêră pentru tréba sfíntei mănăstiri; dreptú aceea și Domnia mea bine am voitú de am înoítú acéstă milă, și să aibă a veni în toți anii trimisulú dela acéstă mănăstire aici la Domnia mea și cu pecetluitulú Domniei mele să i-se deae acești baní tal. 150 și cu acești baní să cumpere pãrinții de acolo ceară pentru tréba sfíntei mănăstiri și pentru cinstea și luminarea sfintelorú mōște și pentru pomenirea Domniei mele și a pãrinților Domniei mele. Pentru care rugămú și pe alții întru Hristosú frați Domni, care pre vremi se vorú învrednici a fi Domni și Stăpánitorii Țerei aceștia, să înoiască și să întãrêscă mila acésta și cu hrisóvele Domniilorú sele, ca să aibă pre sfinții Erarchi și pre Cuvíosa nōstră maică Paraschiva de ajutorú și de pază Domniilorú sele și să fie și lorú și nouē veșnică pomenire; și am întãritú hrisovulú acésta cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ioanú Ipsilantú Voivodú, și cu credința prea iubiților Domniei mele fií Constantinú Vodă și Dumitrașco Vodă, și cu totú statulú cinștiilorú și credinciosilorú boerilorú cei mari ai Divanului Domniei mele, Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vor. de Țera-de-jos, Paná Filipescu Vel Log. de Țera-de-sus, Ștefanú Preșcovénú Vel. Log. Țera-de-jos, Ștefanú Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatú Caragea Vel Post., Dumitrache Racovița Vel Clucerú, Ienache Vel Pahar., Constantinú Văcărescu Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisú, Dumitru Vel Slugerú, Nicolae Vel Pit. și Ispravnicii Paná Filipescu Vel. Log. și Iordache Mavrocordatú Vel Log. și s'au scrisú hrisovulú acesta în anulú d'întãiu alú Domniei mele, aici în orașulú Bucuresci, la lét dela zidirea lumii 7283; iar de la nascerea Domnului și mântuitoriuilú nostru Isusú Hristosú, 1775, la luna lui Septembrie 8, de Dumitrache Log. za taina. (Cond. 3, fila 111—112.)

Cartea mănăstirei Bucovățului ot sud Doljiu, ce are să iae vinăriciú din poporulú Raduvanú i Pleșoiu, Lucavățu și Stejariú pãrpãrú după obiceiú.

Davad. Gvmd. Dămú Dómnia mea volnicie omului, pre care-lú va orânduí cuviosulú Egumenú de la acéstă sfíntă mănăstire, ca împreună cu vinăricerii Domnesci să ămble să scrie vinăriciulú din mai susú numitele popóre, făcendú

două catastișe asemenea unulă ca și altulă iscălite, fiindă amândouă și de vinăriceriî Domnesci și vinăriceriî mōnăstiresci, și așia strîngendū banii vinăriciului dela cei ce plătescū, câte banii patru de vadră și poelonulū de nume, din care să aibă a lua vinăriceriî Domnesci câte doi banii de vadră și poelonulū de nume, și vinăriceriî Domnesci ceialaltii câte doi banii de vadră și părpărulū după obiceiū ca să fie sfintei mōnăstiriî de întărire, iar Domniei mele de veșnică pomenire, și poruncimū Domnia mea întocmai după cum se cuprinde mai sus să urmeze, *i saam receh gvm. 1775, Septembrie 15. (Cond. 3, fila 115.)*

Hrisovulū sfintei mōnăstiriî din orașulū Focșani, să iea pe anū bolovanii sare 200, i alū decelea banū din părcălăbia de Focșani.

Sfintei și Dumneșcesci mōnăstiriî din orașulū Domniei-mele Focșani care este făcută și înălțată din temelie de răposatulū Iō Grigorie Vodă, unde se prăznuiesce hramulū sfîntului slăvitului pururea înainte mergătoriū și Botezătoriului Ioanū și Părintelui Egumenū și tuturorū părinților cālugării călgi vorū fi locuitori la acēstă sfîntă mōnăstire, ca să fie sfintei mōnăstiriî milă de la Domnia mea din tōtă vama și Părcălăbia tērgului Focșanilorū alū 10-lea banū, care este dată și miluită încă și de răposatulū Grigorie Vodă ctitorū sfintei mōnăstiriî, și să aibă a pune cālugării omulū lorū Ispravnicū, ca să fie deîmpreună cu vameșii și ce s'arū strînge, multū seū puținū, să aibă a lua vameșii 9 banii, și Ispravniculū sfintei mōnăstiriî unū banū, pentru că răposatulū Grigorie Vodă cândū aū fostū în Domnia Domniei-sēle încă d'întăiū aū ziditū și aū înălțatū acēstă sfîntă mōnăstire ot Focșani și o aū întemeiatū și cu altele ce sunt împrejurū și cu a ei stare și a Părinților chivernisēlă o aū întărit'o și o aū adausū cu moșii, cu vii, cu țigani și cu alte ce trebuescū sfintei mōnăstiriî, precum și alți pravoslavnicii și milostivi Domni mai dinainte vreme aū fostū miluitū ale lorū sfinte și dumneșcesci mōnăstiriî de aice din țēră și de prin alte părți cu ale lorū cinstite hrisōve cu obișnuitele milii, că acestea stătătoare și vecinice din venitulū țērei cari se ținū de sunt de ajutoriū sfintei mōnăstiriî și de hrana părinților ce sunt pînă în ȕiua de astăȕi. Așisderea și răposatulū Grigorie Vodă, lângă altele ce aū datū și aū adausū la acēstă sfîntă mōnăstire, aū fostū miluitū și cu acēstă milă ca să aibă a lua sfînta mōnăstire din vama Focșanilorū, din dece banii unū banū, cum s'a scrisū mai sus, și că în urma răposatului Vodă Grigorie, întărit-a mila acēsta și răposatulū Duca Vodă, cât și răposatulū Șerbanū Vodă și răposatulū Constandinū Vodă Brâncoveanulū și răposatulū Ștefanū Vodă, și răposatulū Nicolae Vodă, pre tocmēla și aședămîntulū ce scrie mai sus; și iarăși să fie milă sfintei mōnăstiriî dela Domnia-meală dela Ocna ce se chiamă

Teléga, merticú de sare pe anú, bolovaní 200, să aibă a lua părinții călugări acéstă sare la vremea când iaú și alte mănăstiri, și să o încarce dela gura Oeni, să o ducă să o vîndă măcarú la veri-ce vadú arú vrea, fără vamă și fără ghiumbucú și de către vameși aceia să aibă pace; și iar să fie sfintei mănăstiri doué cărciume în orașulú Domniei-mele Focșani, ca să vîndă vinulú mănăstirii, și aceste doué cărciume să fie în pace și iertate de fumăritú, de căminăritú și de alte orîndueli; de tóte câte arú mai eși pe tîrgú, de nici unele nimicú valú, séu bántuială să nu aibă, ca să pótă fi de vîndare vinulú mănăstirii, pentru că aceste mile sunt date și miluite la acéstă sfîntă mănăstire încă și dela alți rēpoșați Domni, precum am vēđutú Domnia-mele hrisóvele Domniilorú-sale, încă și hrisovulú Domniei-sale rēposatului Mihaiú Racovița Vodă, făcutú și întăritú unulú după altulú pre aceste mile ale acestei sfinte mănăstiri dela Focșani, cum scrie mai sus. Dreptú aceea și Domnia-mele încă am înoitú și am întăritú mila și cu acestú hrisovú alú Domniei-mele, ca să fie sfintei mănăstiri aceste mili și venituri de ajutoriú și întărire, părinților călugări de hrană și îmbrăcăminte, iar Domniei-mele și părinților Domniei-mele veșnică pomenire. Așisderea și în urma Domniei-mele pe care va alege Domnulú Dumneđeú a fi Domnú și stăpănitorú acestuí cinstitú scaunú alú Țerei-Românesci, încă îlú rugămú și-lú poftimú, pentru numele Domnului și Mântuitorului nostru Isusú Hristosú, ce este în Troiță slăvitú, ca să înoiască și să întărescă mila acéstă și veniturile ce sunt mai susú đise, ca să fie pentru folosulú și iertarea păcatelorú lui și ca Domnulú Dumneđeú pe acelu blagocestivú Domnú să-lú cinstéscă și să-lú miluiască întrú a sa stăpănire cu lină pace și îndelungată viață și în véculú ce va să fie, la repausulú veșnicú sufletulú lui să fie; și amú întăritú Domnia-mele hrisovulú acesta cu în-sēși credința Domniei-mele Ió Alexandru Ioanú Ipsilantú Voivodú și cu credința prea iubiților Domniei-mele fií Constandinú Vodă și Dumitrașcu Vodă și cu sfatulú cinstiților și credincioșilorú boerilorú celorú mari ai Divanului Domniei-mele, Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Panú Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Paná Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Panú Stefanú Prăscovénu Vel Logof. de Țera-de-jos, Panú Stefanú Mișoglu Vel Spăt., Panú Ienache Văcărescu Vel Vist., Panú Scarlatú Caragea Vel Pit., Panú Dumitrașcu Racovița Vel Clucerú, Ienacachie Vel Pahar., Constantinú Văcărescu Vel Stol., Dumitrache Vel Slug., Nicolachie Vel Pit., și Ispravnicii Panú Ștefanú Prăscovénu Vel. Logof. de Țera-de-jos, i Constantinú Știrbeiú Vel Logof. și s'aú scrisú hrisovulú acesta întrú întâiulú anú din Domnia Domniilorú-mele aici în Țera-Românescă în orașulú Bucuresci, la aniú dela zidirea lumii 7283, iar dela nascerea Domnului Dumneđeú și mântuitorului nostru Isusú Hristosú 1775, de Constantinú Dascălulú slovenescú ot sfeti Gheorghe vechiú. (Cond. 3, fila 123—124.)

Hrisovulŭ mŃnăstirei Snagovulŭ pentru mila de vinăriciŭ.

Sfintei Ńi DumneŃescei mŃnăstiri Snagovulŭ ot sud Ilfovŭ, unde se cinstesce Ńi se prăznuesce hramulŭ Vovedenia prę sfintei Ńi de DumneŃeŭ născętore Ńi pururea feciŃră Maria Ńi cuviosulŭ chirŭ Partenie egumenulŭ acestei sfinte mŃnăstiri, ca să fie sfintei mŃnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din delulŭ Cernătescilorŭ de peste totŭ hotarulŭ, care este pe apa Slăniculŭ ot sud Buzęŭ, însă până în mijloculŭ Săbăunei Ńi hotarulŭ PlăŃcoilorŭ Ńi până în hotarulŭ Basăenilorŭ Ńi despre cāmpŭ până în hotarulŭ Sorescilorŭ Ńi alŭ Prezanilorŭ dela toŭi dajnicii se sunt de plătescŭ vinăriciŭ cāte doi bani de vadră, însă egumenulŭ, seŭ oręnduitulŭ mŃnăstirei, la vremea vinăriciulŭ, să aibă a āmbra Ńi a serie vinăriciulŭ totŭ de odată cu vinăriceriŭ Domnesci, făcęndŭ douę catastiŃe asemenea, iscălite Ńi de vinăriceriŭ Domnesci Ńi de omulŭ mŃnăstirei, Ńi aŃia împreună strĳngęndŭ banii vinăriciulŭ, dela ceŭ ce plătescŭ, să aibă a lua mŃnăstirea partea sa, aceia cāte doi bani de vadră Ńi pārpārulŭ după obiceiŭ, după cum a luatŭ Ńi până acum, fiindŭ-că acęstă milă aŭ avutŭ o sfinta mŃnăstire atātŭ dela alŭi fraŭi Domni Ńi ręposaŭi mai dinainte, cāt Ńi dela Măria Sa ręposatulŭ Constantinŭ Cehanŭ Vvd., precum Ńi hrisovulŭ Domniei seŭle adevereză, dreptŭ acea învrednicindu-ne Domnulŭ DumneŃeŭ Ńi pre noi cu Domnia pravoslavnicęi Ţereŭ aceŃtia, bine am voitŭ, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, de am înoitŭ Ńi am întăritŭ mila acęsta, Ńi pentru ca să se păzescă mila acęsta nestrămutatŭ am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăŃi credinŭa Domniei mele IŃ Alexandru Ipsilante Vvd. cu credinŭa prea iubiŭilorŭ Domniei mele fii, DumitraŃco Vodă, Constantinŭ Vodă, Ńi mărturii punęndŭ pe toŭi cinstiŭii Ńi credincioŃii boeri ceŭ mari ai Divanulŭ Domniei mele : Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Ţera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Ţera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofętŭ de Ţera-de-sus, Ţtefanŭ Prescovęnu Vel Logofętŭ de Ţera-de-jos, Ţtefanŭ MiŃoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, DumitraŃco RacoviŃă Vel Clucerŭ, Ienache Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Văcărescu Vel Stolnicŭ, Manolache Creŭulescu Vel Comisŭ, Dimitrie Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, Ispravnicŭ Ţtefanŭ PărŃcovęnu Vel Logofętŭ, i Constantinŭ Ţŭrbeiŭ Vel Logofętŭ. Ţi s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ântăiŭ alŭ Domniei mele aici în oraŃulŭ Domniei mele Bucuresci de Alexandru Lămotescu Log. za taină la anulŭ dela nascerea lui Hristosŭ, 177Ń, în luna lui Septemvre. (Cond. 3, fila 126—127.)

Hrisovul sfintei mănăstiri sfântului Spiridon-Vechiu din Bucuresci.

În multe chipuri și în multe feluri de căi ne-au arătat Marele și prea Înțeleptul Dumnezeu, către viața cea de sus prin carele lesne călătorind lucrătorii faptelor bune, pot să se facă moștenitorii Impărăției cerurilor, care pe toți îi îndemna și le făgăduiesce mântuirea celor ce vor vrea să moștenescă pe dînsa, și multă și mare cinste au aflat tóte faptele bune lângă cerescul D-zeu, împrietenindu-și cu dînsul și făgăduindu-le răsplătire vecinică, pentru căci tóte faptele bune, care cu cuvîntă se fac și se sêvêrșesc de către blagocestivii Domni și se pot arăta și prin alte mijloce de fapte bune, dar osebitu de tóte mai 'naltu și mai pre susu este milostenia, că multe-și sunt darurile, prea puternică-i este puterea și mari îi sunt sêvêrșirile, cari însăși ea se face povățuire celor ce o lucrăză și duce la ceruri înaintea lui D-zeu ajutorul și folosul ce se face către sfintele și Dumnezeescile mănăstiri, unde de-apururea se slăvesce numele marelui și a-totputernicului D-zeu. Decî și eu robul marelui și cerescului D-zeu și stăpân, Iō Alexandru Ipsilantū Voivodū învrednicindu-ne Domnul Dumnezeu de am venit în scaunul acestei pravoslavnicî Țeri Romănesci, aflându-se la sfînta mănăstire a sfîntului Spiridon de aci, din orașul Domniei mele Bucuresci, Sfinția sa Părintele Amidisū Chirū Paisie, ce este aședatū Iconomū la acéstă mănăstire de prea Sfinția sa Părintele Patriarhū Antiochiei Chirū.... unde este închinată metohū acéstă mănăstire a sfîntului Spiridon, are milă cu hrisove Domnesci de iea vinăriciū din județul Săcuenilor, însă din Délul Valea Dobrotii, i Voidedulū, i Mărtinesci, i Popesci, i Chiliile, i Ciubulū și Nucetulū, de care am vêdutū Domnia mea și hrisovele celor mai d'înainte trecuți frați Domni; dreptū acea și Domnia mea m'am milostivitū și cu acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele am înoritū și am întăritū mila acésta, ca să aibă a lua sfînta mănăstire în toți anii vinăriciulū din popórele ce mai sus se numescū, de la toți cei ce plătescū vinăriciū, câte doi bani de vadră și pârparulū după obiceiū, iară cei-lalți câte doi bani de vadră și poconulū de nume, să iae vinăriceri domnesci pe séma mănăstirii, însă la vremea vinăriciului să ămble ómenii mănăstirii împreună cu vinăriceri domnesci, și scriindū totū vinăriciulū dintre aceste popóre, să facă douē catastișe asemenea unulū ca și altulū, iscălite fiindū amêndouē și de vinăriceri domnesci și de cei mănăstiresci, și așa împreună strîngêndū banii vinăriciului, să aibă a lua vinăriceri domnesci pe séma camarii câte doi bani de vadră și poconulū de nume, iară cei-lalți bani câte doi, să-i iae vinăriceri mănăstiresci împreună și cu pârparulū, după obiceiū, precum iau și alte mănăstiri; așîdarea să mai aibă acéstă sfîntă mănăstire milă dela Domnia-mea, ca să ție lude 6 ómeni

străini, pe care găsindu-i acum și aședându-i, să aducă adeverință dela Ispravnicii județului de numele și chipul lorū, ca să li-se dea pecetluituri gospod. spre a fi în pace și nesuperați de tôte dăjdiile, să fie sfintei mōnăstiri de întărire și de chivernisělă, iar Domniei-mele și părinților Domniei-mele vecinică pomenire. Rugămū dar și pre alți frați ai noștri întru Hristosū credincioși Domni, pe care după vremi îi va dărui Dumneđeū cu Domnia țerei aceștia, să întărescă și să înoiască mila acēsta pentru a lorū vecinică pomenire, și pentru ca și ale Domniilorū-sēle milă să fie cinstite și în sēmă ținute; și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei-mele, Io Alexandru Ipsilante Voivodū și cu credința prea iubiților Domniei-mele fii, Constantinū Vodă, și Dumitrașcu Vodă, și cu totū sfatulū cinstiților credincioșilorū boerilorū celorū mari ai Divanului Domniei-mele: Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Nicolae Dudescu Vel Vornicū de Țera-de-sus, Radu Vacărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Ștefanū Prescovēnu Vel Logof. de Țera-de-jos, Ștefanū Mișoglu Vel Spătarū, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatū Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviță Vel Clucerū, Ienache Vel Pahar., Constantinū Văcărescu Vel Stoln., Manolache Crețulescu Vel Comisū, Dumitrache Vel Slug., Nicolache Vel Pit. și Ispravnicii Pană Filipescu Vel Logof. i Gheorgache Mavrocordatū 2-lea Log. și s'au scrisū hrisovulū acesta în anulū dintru întâia Domnie a Domniei-mele aici în scaunulū orașului Domniei-mele Bucuresci la lét. delă nascerea Domnului și Mântuitorului nostru Isusū Hristosū 1775, la luna lui Septembrie 13, de Dumitrache Logof. za taină. (Cond. 3, fila 127—128.)

Hrisovulū sfintei mōnăstiri Radu Vodă din Bucuresci.

Sfintei și Dumneđeescei mōnăstiri Radu Vodă, de aici, din orașulū scaunului Domniei mele Bucuresci, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulū prea sfintei și nedespărțitei troiță și cuviosului archimandritū egumenū alū acestei mōnăstiri chirū —, ca să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulū din délulū Vălenilorū sud Muscelū și din țece vedre o vadră și părpărulū după obiceiū, pentru că acestū vinăriciū este datū și miluitū sfintei mōnăstiri încă mai dinainte vreme de răposaiți ctitori, și mai în urmă aū întăritū acēstă milă și cei-lalți răposaiți Domni ce aū stătutū oblăduitori acestei creștinesci țeri Romănesci totū prin hrisóvele Domniilorū sēle, precum ne adeverimū Domnia mea din hrisóvele răposatului Domniei sēle Constantinū Cehanū Racoviță Vvd. ot lét. 1763, întru acea dară învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū cu Domnia acestei țeri pravoslavnice Romănesci și Domnia mea încă m'am milostivitū de iar am datū și am înoitū mila acēsta, ca să aibă sfînta mōnăstire a lua vinăriciū din délurile ce serie mai sus, însă

egumenul, séu alți ómeni ai mónăstirei, cari vorú fi trimiși să strîngă acestú vinăriciú, să aibă a ámbla împreună cu vinăricerií Domnesci, ca să scrie vinăriciú totú de odată, și să facă doué catastiše unulú ca și altulú, iscălite fiindú améndoué și de vinăricerií Domnesci și de vinăricerií mónăstiresci, și așa împreună strîngéndú vinăriciulú ce plătescú dajnií de vadră de vinú pe baní patru și poclonulú de nume, din cari baní să aibă a lua sfînta mónăstire de vadră cîte doi baní dupá cum a avutú obiceiú de a lua și maí nainte, și vinăricerií Domnesci să aibă a lua iar cîte doi baní de vadră și poclonulú de nume, dupá cum le va cuprinde în cartea domnescă ce li se va da la mână de slujba vinăriciulú; și iar să aibă sfînta mónăstire dela cei ce vorú fi avéndú vii pe moșia mónăstirei otaștina pámîntului, dupá obiceiú, din doué-đeci de vedre o vadră, însá pentru otaștina vinú să iae iar nu baní; așîderea să aibă sfînta mónăstire întru stăpánire tóte páraginile de vii din délulú Válenilorú sud Muscelú, ce sunt pe moșia mónăstirei, fiindú volnicú egumenulú acesteí mónăstiri a le da la alțií, orí carele va vrea să le lucreze, și să dea scrisóre cuvioșiei séle, fiesce-carele, cu care scrisóre viindú aici la Domnia mea, să i-se facă și cartea Domniei mele de vorú stăpáni nestrámutatú, și încá vorú fi nesupérași de pogonáritú trei ani, páná vorú lua o ródá dintr'ale viei; încá să maí fie volnicú cuviosulú egumenú a oréndui gárdurari precum sunt și într'alte déluri, și orí ale cui vite va prinde prin vii făcéndú stricáciiune să le globescá dupá obiceiú, precum și alți gárdurari, dupá cum dintr'acésta am vėđutú Domnia mea și cartea Domniei séle rėposatului Constantinú Nicolae Voivodú cu lét. 7249. Dreptú aceea am datú Domnia mea acestú cinstitú hrisovú alú Domniei mele maí sus numitei mónăstiri, ca să aibă a lua mila ce se cuprinde maí sus, în toți anii, nestrámutatú, spre a fi sfîntei mónăstiri de întárire și de chivernisélá, iar Domniei mele și párinților Domniei mele vecinicá pomenire; și pentru ca să se pázescá tóte cîte se cuprindú maí sus pururea nesmintitú, am întáritú hrisovulú acesta cu însáși credința Domniei mele Ió Alexandru Ipsilante Voevodú și cu credința prea iubiților Beizadelorú Domniei mele Constantinú Vvd., Dumitrașco Vvd., și cu totú sfatulú cinstiților și credincioșilorú boeri cei mari ai Divanului Domniei mele : Panú Dumitrache Ghica Vel Banú, Nicolae Dudesculú Vel Vornicú de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicú de Țera-de-jos, Paná Filipescu Vel Logofétú de Țera-de-sus, Ștefanú Prișcovenu Vel Logofétú de Țera de jos. Ștefanú Mișoglu Vel Spătarú, Ienache Văcărescu Vel Vistierú, Scarlatú Caragea Vel Postelnicú, Dumitrache Racoviță Vel Clucerú, Ienache Vel Paharnicú, Constantinú Văcărescu Vel Stolnicú, Manolache Crețulescu Vel Comisú, Dumitrache Vel Slugerú, Nicolache Vel Pitarú și Ispravnicii Paná Filipescu Vel Logofétú, Gheorgache Mavrocor-datú Vtori Log. 1775, Septembre 22, de Dumitrache Logof. za tainá. (Cond. 3, fila 129.)

Cartea mănăstirei Plătărescī, pentru milī.

Davat gvmd. Sfintei și Dumneșescei mănăstiri Plătărescī, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfintului marelui mucenicū Mercurie și Părintelui egumenū chirū Mitrofanū, ca să fie sfintei mănăstiri milă dela Domnia mea să aibă a lua vinăriciū din nouă-șeci pogone vie din delulū Brănescilorū sud Saac, câte doi bani de vadră și părpărulū după obiceiū și dela toți cei ce au vii pe moșia mănăstirei să aibă a lua otaștină după obiceiū, adevca din două-șeci vedre o vadră, însă vinū iar nu bani, așiderea să fie sfintei mănăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a scuti lude patru, omeni străini, pentru cari aducēndū adevrință dela Ispravnicii județului, să li se dea și pecetluiturile Domniei mele pe numele și chipulū lorū, ca să fie în pace și iertați de tôte dăjdiile și orēnduelele veri-câte arū eși dela visteria Domniei mele pe anū în țēră de nici unele valū, seū bāntuială să nu aibă, ca să pōtă fi pentru poslușania sfintei mănăstiri, pentru că acēstă milă au avut'o sfinta mănăstire și dela alți frați rēposați Domni, precum ne adevrimū Domnia mea din cartea Domniei sēle rēposatului Ioanū Vodă cu lét. 7226, i din hrisovulū Domniei sēle Ioanū Mateiū Basarabū Vvd. cu lét. 7159, i cartea Domniei sēle Antonie Vodă cu lét. 7180, i hrisovulū Domniei sēle Grigorie Ghica Vodă cu lét. 7180, i a Domniei sēle Ioanū Duca Vodă cu lét. 7159, i a Domniei sēle Ioanū Mateiū Basarabū Vodă cu lét. 7156. Alū Domniei sēle Gregorie Ghica Vodă cu lét. 7258. Dreptū aceea Domnia mea bine am voitū de am înoitū și am întăritū mila ce mai sus arētă, ca să fie sfintei mănăstiri de ajutoriū și de întărire, părinților călugări de hrană și chivernisire, iar Domniei mele și rēposatilorū părinților Domniei mele vecinică pomenire, *ii saam rech. gvmd.* (Cond. 3, fila 130.)

Hrisovulū mănăstirei Mihaiū-Vodă pentru 150 bolovanī sare, i vama din Balta Ciocănescilorū, 12 lude scutiți și de oieritū oi 500.

Sfintei și Dumneșescei mănăstiri de aici de laturea orașului Domniei mele, din Bucurescī, care este ziditā și înălțatā din temelia ei de rēposatulū Domnū Mihaiū-Vodă, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfintului marelui ierarhū și de minuni făcētoriulū Nicolae Archiepiscopū de Mira-Lichieș și părintelui egumenū Chirū Timofteiū egumenulū dela acēstă sfintă mănăstire și tuturorū părinților călugări câți se află locuitori la acestū sfintū lăcașū, că avēndū mai sus numita mănăstire milă și dela alți frați Domni, cu hrisovele Domniilorū sēle, cari s'au vēđutū și de către Domnia mea, de lua dela ocne bolovanī sare 150. Așiderea lua și vama din Balta Ciocănescilorū, sud Ilfovū,

cât ține moșia din hotarū până în hotarū, din peșce, din raci, după vechiulū obiceiū, precum și lude 12 străini poslușnici Dărvari, scutiți de tôte dăjdiile, care milă o amū întăritū și Domnia mea, ca să o aibă sfînta mōnăstire nestrēmūtată; așîșderea la vremea oieritulū să aibă a scuti oi 500. Dreptū aceea și Domnia mea vĕĭlĕndū acĕstă sfîntă mōnăstire *arsă și sfărmată*, am mai adausū și Domnia mea deosebită milă încă lude cinci, care și aceștia să fie străini și scutiți de tôte angariile și pentru ca să se ție nestrēmūtată acĕstă milă, ce am făcutū Domnia mea sfîntei mōnăstiri, am întăritū acĕstū cinstitū și închipuitū hrisovū alū Domniei mele, cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ioanū Ipsilantū Vvd. pentru ca să fie sfîntei mōnăstiri de întărire și părinților cālugări de hrană și chivernisĕlă, iar Domniei mele și părinților Domniei mele vĕcĭnică pomenire; așîșderea dar și în urma Domniei mele pre care va alege Domnulū DumneĖeū a fi Domnū și stăpănitorū acĕstui cinstitū scaunū alū Țerei-Romānesci, ilū rugămū cu numele Domnului DumneĖeū și mântuitorului Isusū Hristosū, să aibă a înoi și a întări aceste mile, precum serie mai sus, ca și a Domniilorū sĕle mili și danii în urmă încă să fie cinstite și în sĕmă ținute; iată și mărturiī am pusū Domnia mea pe toți cinstiți și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele, Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudescu Vel Vornicū de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vornicū de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofĕtū de Țera-de-sus, Stefanū Părscovĕnu Vel Logofĕtū de Țera-de-jos, Stefanū Mișoglu Vel Spătarū, Ianache Văcărescu Vel Vistierū, Scarlatū Caragea Vel Post., Dumitrașco Racovița Vel Clucerū, Constantinū Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bărsescu Vel Stolnicū, Manolache Crețulescu Vel Comisū, Barbulū Știrbeiū Vel Slugerū, Nicolae Vel Pit. și Ispravnicū Stefanū Preșcovĕnu Vel Log. și s'aū scrisū hrisovulū acĕsta în anulū d'întăiū alū Domniei mele din Țera-Romānescă, de Constantinū dascălulū slovenescū dela școla Domnescă ot sfîntulū Gheorghe-Vechiū, la anii de la Hristosū 1775, în luna Martie 6. (Cond. 3, fila 148—149.)

Cartea Bisericei Vergului, de aici.

Fiindū-că sfînta biserică a Vergului de aici din Bucuresci ce se numesce a Dōmnei Ancuții, aū avutū milă dela frații Domni de mai nainte de lua pe totū anulū dela Oene milă bolovanī de sare o sută, așîșderea aū avutū și lude patru scutelnici, ómenī fără pricină de dăjdiī, care milă i s'a păzitū până acum, dreptū aceea și Domnia-mea milostivindu-ne îi înoimū acĕstă milă, ca să iea pe totū anulū una sută bolovanī sare, cât și acei patru ómenī să-și aibă spre ajutorū și chivernisĕlă sfîntei bisericei. 1777, Maiū 28. (Cond. 3, fila 224.)

Hrisovulŭ mŏnăstirei Archimandritulŭ din Bucuresci.

Căți cu duhulŭ lŭi Dumneđeu se pŏrtă, aceștia sunt fiŭ lŭi Dumneđeu, ȃice Dumneđeesculŭ Apostolŭ, căruia în urmă alergândŭ, cari sunt iubitorŭ de dreptate și cu bună nevoie nevoindu-se, cele cereșci căștigară, iar cele pămîntesci pămîntului lăsară, și către cele cereșci cu fapte bune se siliră, pururea audŭ acelŭ glasŭ de bucurie : «veniți blagosloviți părintelui meu de moșteniți împărăția cerului, care este gătită vouă dela începutulŭ lumii, că v'ați ostenitŭ unŭ cu milostenii și cu îndurări, alții cu rugăciuni și bdenii, și cu posturi, și cu părăsire de răutăți,» și alții multe munci au răbdatŭ, ca să împărătescă cu Hristosŭ, și eŭ robulŭ stăpânului meu Isusŭ Hristosŭ, credinciosulŭ și blagocestivulŭ și de Dumneđeu iubitorulŭ Io Alexandru Ipsilante Vodŭ și Domnulŭ cu mila lŭi Dumneđeu, stăpânindŭ tŏtă Țera-Românească, bine am voitŭ dela Domnulŭ cu bună-voire și cu curată și luminată inimă a Domniei-mele, ca să proslăvescŭ pe Dumneđeu celŭ ce m'a proslăvitŭ, și cu mărire m'a înălțatŭ la acestŭ cinstitŭ scaunŭ alŭ Țerei-Românești; decŭ aducându-ne și noi aminte, că mulți pămîntenŭ au căștigatŭ celea bune cerești, precum Dumneđeiasca scriptură mărturisese ȃicându : «faceți negustorie până este târgŭ,» dreptŭ acea am râvnitŭ celorŭ mai dinainte de noi, și vȃdȃndŭ această sfîntă și Dumneđeiască mŏnăstire de aici din orașulŭ scaunului Domniei-mele din Bucuresci, ce se cheamă Archimandritu, că este zidită și înălțată din temelie de răposatulŭ Mateiŭ Vodă, unde se cinstese și se prăznuese hramulŭ sfinților și slăviților și întru totŭ lăudaților Apostoli Petru și Pavelŭ, care mŏnăstire fiindŭ fără de alte venituri, și Domnia-mea m'am milostivitŭ, și printr'acestŭ cinstitŭ și bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domniei-mele, am datŭ și am miluitŭ sfînta mŏnăstire, ca să aibă a lua sfînta mŏnăstire și cuviosulŭ Egumenŭ chirŭ Grigorie Ieromonahŭ aceste mili ce mai josŭ se arȃtă, însă vinăriciŭ din delulŭ Scheilorŭ sud. Saac ; la vremea vinăriciului să ămble omulŭ mŏnăstirei deîmpreună cu vinăriceriŭ Domnesci, să scrie totŭ vinăriciulŭ popŏrelorŭ într'acestŭ delŭ, și să iae dela toți cei ce plătescŭ vinăriciŭ câte doi bani de vadră partea mŏnăstirei și părpărulŭ i gărdurăritulŭ după obiceiŭ, iară cei-lalți câte doi bani de vadră și poclonulŭ de nume să-i iae vinăriceriŭ Domnesci. Așisderea să aibă a lua tŏtă vama dela zborulŭ ce se face acum la sfinții Apostoli la Istău : (care zborŭ mai înainte se făcea la Tohanŭ, iar în ȃilele Măriei Sȃle răposatulŭ Constantin Mihaiŭ Cehanŭ Racovița Vvd. s'au rădicatŭ de acolo și s'au pusŭ la Istău) să fie volnicŭ egumenulŭ între aceste trei ȃile ce se face sborulŭ, să iae tŏtă vama după cum au luatŭ o și până acum, iar vameșii nici cum să nu se amestece, și ori-cȃndŭ s'ar întȃmpla ca să se schimbȃ acelŭ tȃrgŭ într'altă parte

totu să-și aibă Egumenulū a-și trimete omulū seū să-și iae vama fără nici unū felū de stingherelā, încă să aibă a lua cuviosulū egumenū dela «Archimandritū» în toți anii dela Oca Teléga merticū de sare pe anū bolovanī 50 la vremea cândū iaū și alte mōnăstiri; așisderea să aibă sfīnta mōnăstire a ține și lude patru, care să-ī găsescā acum, ómenī străini, fără pricinā, pe cari ducēndu-ī la Dumné-lorū Ispravnicīi județului, să le iae adeverință pe chipulū lorū, și acelea adeverințe aducēndu-le la visteria Domniei-mele să le deae pecete gospod. să fie apērați de tóte dājdiile, veri-cāte arū eși dela visteria Domniei-mele peste anū în țerā, ca să fie de trébā și poslușania mōnăstirei, pentru că aceste de mai susū milī le-aū avutu sfīnta mōnăstire și de la alți frați și rēposați Domni, cari aū fostū și mai 'nainte vreme, precum am adeveritū Domnia mea din hrisovulū Domnielorū séle; rugāmū dar și pe alți frați Domni, cari în urma nóstrā se vorū învrednici dela Domnulū Dumneđeū cu stāpānirea acestei Țēri pravoslavnice, să înoiascā acestū hrisovū și să întārescā mila acēsta, ca și ale Domniilorū séle hrisóve și milī încă să fie în urmă înoite și în sēmā ținute, ca să fie sfīntei mōnăstiri de întārire, iar Domniei mele și rēposațilorū părințilorū Domniei mele vecīnicā pomenire. Decī pentru ca să se pāzescā mila acēsta în tótā vremea nestrāmutatū, am întāritū Domnia mea hrisovulū acesta cu însāși credința Domniei mele Iω Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorū Domniei mele fiī Constantinū Vodā, Dumitrașco Vodā, martori avēndū și pre toți cinstiții și credincioși boeriī cei mari ai Divanului Domniei mele, Panū Nicolae Dudesculū Vel Banū, Dumitrache Ghica Vel Spāt., Panfili — Vel Vornicū de Țēra-de-sus, Badea Știrbeiū Vel Vornicū de Țēra-de-jos, Ioanū Iuliano Vel Logofētū de Țēra-de-sus, Dumitrache Racoviță Vel Logofētū de Țēra-de-jos, Nicolae Brāncovēnu Vel Vistierū, Costache Raletū Vel Postelnicū, Scarlatū Manu Comisū, Rāducanu Slātinēnu Vel Clucerū, Dumitrache Varlamū Vel Paharnicū, Ioanū — Vel Stol., Teodosie Țigara Vel Slugerū, Constantinū — Vel Pitarū, și Ispravnicī, Dumitrache Racoviță Vel Logofētū, i Gregorie Balasache 2-lea Logofētū și s'aū scrisū hrisovulū acesta întru alū treilea anū dintru întâia Domnie a Domniei mele aici în țēra Romānescā, în orașulū scaunulū Domniei mele Bucuresci, la anulū 7285, 1777 Maiū 1, de Constantinū dascālulū slovenescū ot șcólā gospod. dela sfīntu Gheorghe Vechiū. (Cond. 3, fila 225.)

Biserica Spirea, a rēposatului Doftorū Spirea, sub Alexandru Ipsilante, venia afarā din Bucuresci, cum se póte vedē din documentulū următorū la vale. Am vēđutū mai susū, că și Mihaiū-Vodā era în *latura* Bucurescilorū.

Acestŭ hrisovŭ aduce și importanta informațiune ce am utilizatŭ în tomulŭ I, cã egumenulŭ acestei mănãstiri a rãscumpãratŭ robiŭ creștini din timpulŭ rãsboiului încheiatŭ cu pacea de la 1774 și i-a liberatŭ creștinesce.

Hrisovulŭ Bisericeŭ Spireŭ unde se cinstesce și se prãznuesce hramulŭ sfintului Erarhŭ și de minuni făcãtorŭ Spiridonŭ.

De vreme ce prea cuviosulŭ între monahŭ ce este curatŭ fiŭ alŭ sfintei mănãstiri ce se numesce Grigoriŭ ot sfeti-Agora, unde se cinstesce și se prãznuesce hramulŭ sfintului marelui Erarhŭ făcãtoriu de minuni Nicolae al Mirii Lichiei, din rívna sa fiindŭ pornitŭ spre fapte, făcut'aŭ multã bunãtate nu numai cu ai sãi bani, ce și cu datorii aŭ rãscumpãratŭ atãtea suflete creștinesci, cari erau cãduți la robie, cum și dintr'acestea douã țeri, Țera-Romãnescã și Moldova, într'acãstã trecutã vreme a rãsmiriții, pe cari cu silința și truda sa slobođindu-i i-aŭ făcutŭ volnici de aŭ mersŭ fie-care la loculŭ sãu; așisderea și acum este trimisŭ ca de obște Esarhŭ despre tótã partea tuturorŭ sfintelorŭ mănãstiri ot sfinta-Agora, iarãși pentru folosulŭ mănãstirescŭ silindu se în tótã vremea cãtre fapte bune pentru obște și pentru sine, și petrecẽndŭ viața cuviósã; nevrẽndŭ dar cãt va ședẽ aici sã se supere iubita sa odihnã în mijloculŭ orașului, aŭ cerutŭ dela prea sfinția sa Pãrintele Mitropolitulŭ țerei unŭ colțŭ despãrțitŭ de sgomotulŭ lumii, ca sã se odihnescã fãr' de gãnduri; deci prea sfinția sa cãtre mulțãmirea care totŭ nẽmulŭ creștinescŭ, era datorŭ sã o aibã cãtre cuvioșia sa, gãsindŭ acestŭ feliu de lãcașŭ potrivitŭ dupã dorirea sa, adecã biserica ce aŭ fostŭ făcut'o rãposatulŭ Spirea Doftorulŭ pe moșia sfintei Metropoli, unde se cinstesce și se prãznuesce hramulŭ sfintului Ierarhŭ făcãtoriu de minuni Spiridonŭ, care era afiorisitã sfintei Metropoli, pentru mai multã sufletescã pomenire și deapurea aducere aminte a aceluŭ rãposatŭ Doftorŭ Spirea, ctitorulŭ acestei sfinte biserici și pentru pomenirea rudelorŭ sãle, aŭ hãrãzitŭ acãstã sfintã bisericã cuvioșiei sãle și sfintei mănãstirei sãle Grigorie ot sfinta Agora cu tóte sfintele odóre și vase, ce i s'aŭ datŭ prin catastihŭ în mânia cuvioșiei sãle, ca sã aibã deapurea locașŭ, atãtŭ cuvioșia sa, cãtŭ și pãrinții, cari se vorŭ trimete dupã vremi de cuvioșia sa, și dela numita mănãstirea sa, aici, ori pentru deosebitã a mănãstirei sãle trebuința, sãu pentru a obștiei mănãstirilorŭ dela sfinta Agora, orẽnduindŭ prea sfinția sa pãrintele Mitropolitŭ și hotarŭ loculŭ bisericeŭ, care pre largŭ se arãtã acãstã afieroselã și semnele hotarului, în cartea prea sfinției sãle pãrintelui Mitropolitŭ, ce aŭ datŭ la mânia cuvioșiei sãle, cu lét.... iscãlitã și întãritã cu iscãlitura și pecetea prea sfinției sãle; iar via care are acãstã sfintã bisericã totŭ acolo, ce

este iarăși pe pământul sfintei Mitropolii, fiindu' ăreși-ce lucrată de Hristohi biv Ceaușu spătărescu, neamū acestu' răposatū Spiri Doftorulū, cu a sa cheltuială, prin tocmelă și așeșămîntū în scrisū, aū întorsū chirū Ioachimū cheltuiala cu bani gata tal. 350, luī Hristohi Ceaușu, și aū cumpăratū și via acēsta, cum se vede și zapisulū aceluī vîndătoriū, adevēritū cu iscăliturā la mână cuvioșiei sēle, care de pe aceste cărți aū cerutū cuvioșia sa și dela noi întărire; decī darā vēdēndū și Domnia mea eā acēstā aferomă s'aū făcutū cu cale și cu tōtā dreptatea, cuviosulū chirū Ioachimū și sfinției mōnăstirii sēle ot sfîntū-Agora pentru mulțămīta, pentru bunătățile ce aū făcutū, iatā și Domnia mea am întăritū printr'acēstū cinstitū și bine închipuitū hrisovū alū Domniei mele acēstā aferomă a bisericeī cu loculū și cumpărătōrea a viei, ca să fie bine întemeiată, nesmintită și neclătītă nici odiniōrā în veci și să nu se pōtā lua de nimeni nici odată, ca să se dea sub altă străinā stăpānire, nici să nu se supere de nimeni alți în vre-unū felū, decāt, fără de numai să aibā a-și da la sfînta Metropolie pe totū anulū câte trei oca cērā, ca o datorie a cuvioșiei sēle și a mōnăstirei sēle, după așeșămîntulū ce aū făcutū prin carte de aferomă, și așia să fie volnicū cuviosulū chirū Ioachimū, ca unū desēvēșitū stăpānū și chivernisitoriū acesteī bisericeī să zidēscā la acēstū lăcașū orī-ce va socoti cuvioșia sa, de odihnā și de împrejmuire ce trebuesce a face spre podōba acesteī sfinte bisericeī, făcēndu-o schitū pentru locașulū cuvioșiei sēle și pentru alți părinți călugări, ce s'aū ăisū mai sus, dela mōnăstirea Gregoriū ot sfet.-Agora, și odihnindu-se într'insulū să rōge în tōtā vremea la sfintele slujbe ce se vorū sēvēși într'acēstū sfîntū schitū prea milostivulū Dumneđeū pentru iertarea păcatelorū nōstre, ale frațilorū Domni ce pe urma nōstrā li ve vorū încredința stăpānirea acesteī țeri, și pentru bună starea, paza și liniștea norodulū creștinescū a țerei ăcestei; așisdera sa aibā a ține și a stăpāni sfîntulū acesta schitū stānjenī moșie ce se numesce *Stānēscā*, și cu vadulū de mōrā în apa Dâmboviței, dela Popesci sud. Ilfovū,—în semnele... — Pentru că acēstā moșie fiindū a luī Costache Popesculū sin Simionū Popesculū, și fiindū pe numita moșie și biserică de piatră, care din vremea răzmiritei rēmāindū pustie și Costache Popesculū ne avēndū putința de a începe la dregerea și întemeierea ei, pentru ca să nu rēmāie numele părințilorū, a frațilorū și a surorilorū luī nepomenite, din bună vrerea sa aū cugetatū de aū afierosit'ō, sfînta biserică făcēndu-o metohū cu moșia și cu vadulū de mōrā împreună la sfîntulū schitū alū cuviosulū Chirū Ioachimū, ca să-i pomenēscā, dāndū la mână cuvioșiei sēle și carte aferomă, căre vēdēnd'ō Domnia mea iscălitā cu iscălitura sa, și fiindū cu cale am întărit'ō și noi prin acēstū hrisovū, ca să aibā părinții călugări a ține și a stăpāni acēstā moșie, ca o drēptā moșie a schitulū, purtāndū bisericeī de acolo grijā, a fi în tōtā vremea cu preotū de slujbā și cu tōte cele trebuincioșe, decī pentru silința și facerea de bine ce aū arētatū

cuviosul Chiră Ioachimă asupra norodului creștinesc, făcut'am și Domnia mea milă la acestă sfântă schită și locașă ală cuviosiei sele și am orânduitt lude 10, scutelnică pentru poslușanie, pe cari găsindu-î după orînduiala Visteriei, li-s'au dată și pecetluituri Domnescă pe numele și chipul lor; ei, dar, nici odată să nu fie superați de orînduiala ce va eși dela Visterie și dela cămara Domniei mele în țără, ci să aibă bună pace. Rugămă dar și pre alți frați Domni, cari în urma noastră li-se voră încredința stăpânirea acestei țări, să binevoiască și să întărescă acestă aferomă și milă, care cu dreptate s'au făcută cuviosului Chiră Ioachimă și sfintei mănăstirei sele ot sfîntă-Agora spre răsplătirea bunătăților ce au arătată, ca și ale Domniei sele în sémă să fie ținute de alți în urmă; și amă întărită hrisovulă acesta cu însesi credința Domniei mele, Io Alexandru Ioană Ipsilantă Voevodă și cu credința prea iubiților Domniei mele fi, Constantină Voevodă, Dumitrașco Voevodă, martori punendă și pe toți cinstiții și credincioși boeri cei mari ai Divanulă Domniei mele, Pană Nicolae Dudesculă Vel Bană, Dumitrache Ghica Vel Spăt., Nicolae Brâncovenă Vel Vor., Badea Stirbeiă Vel Vor., Stefană Prăscovenă Vel. Log. de Țăra-de-sus, Scarlată Grecenă Vel Log. de Țăra-de-jos, Ienache Văcărescu Vel. Vist., Costache Raletă Vel Post., Scarlată Manulă Vel Comisă, Radulă Slătinenă Vel Cluceră, Istrată Crețulescu Vel Pahar., Ioană Vel Stol., Stefană Vel Pit. și Ispravnică . . . și s'au scrisă hrisovulă acesta întru ală . . .lea ană dintru întâia Domnie a Domniei mele aici în Țăra-Românescă și în orașulă scaunulă Domniei mele, Bucuresci, la anii de la zidirea lumei 7286, iar dela spășania ei 1777 Octombre 31, de Constantină Dascălulă slovenescă ot sfîntă Gheorghe celă vechiă. (Cond. 3, fila 239—240.)

Hrisovulă sfintei Biserici Domnescă din orașulă Craiova, unde este hramulă marelui mucenică Dimitrie Isvoritoriulă de miră, pentru mila ce are.

Lucrurile cele folositoare de sufletă, cari prin iubirea de Dumneđeă se facă și sevêrșescă, de către blagocestivii Domni către sfintele și Dumneđeescile locașuri, nu numai laudă vremelnică le pricinuesce, ci și după petrecania loră le rămâne numele nemuritoare și pomenire vecinică; dreptă aceea și noi întru Hristosă Dumneđeă blagocestivulă și de Dumneđeă iubitoriă Domnă Io Alex. Ioană Ipsilante Vvd. fiindă deapaură cu inimă sîrguitoare spre întărirea unoră milostenii ca acestea, socotit'am Domnia-mea și pentru sfînta biserică domnescă din orașulă Craiovei, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulă sfîntulă marelui Mucenică Dimitrie Isvoritoriulă de miră, ce este zidită din temelă ei de Domnia sa Mateiă Vodă Bașarabă, cară au avută milă și de la alți frați Domni ce au fostă mai nainte de noi; decă învrenicindu-ne și pre noi Domnulă Dumneđeă cu Domnia acestei pravoslavnice Țărei-Românesci,

bine am voitū și Domnia mea de am înoitū și am întăritū milele ce se cuprinde într'acestū cinstitū și bine închipuitū hrisovulū Domniei mele, ad. să aibă acéstă biserică, ce s'au numitū mai sus, patru preoți și unū diaconū, cari să fie în pace și iertați de totū birulū preoțescū, de zaharele și de alte angarii, nici cum să nu se supere, să aibă a scuti de dijmăritū stupi i rîmătorī 200, i de vinăriciū vinū vedre 400 și de oeritū oi 200, cum și lude patru să aibă a ținē, omeni străini fără de pricină și fără de nume în visterie, pe cari găsindu-i acum să-i ducă la Dumné-lorū Ispravnicii județului ca să-i cerceteze și fiindū străini cu adevăratū, să le deae adeverință pe numele și chipulū lorū, după care să li-se deae și peetluiturile Domniei-mele, spre a fi în pace și iertați de tôte dăjdiile și angariile ce vorū eși dela visterie și dela cămara Domniei-mele peste anū în țoră, de nici unele valū seū bântuială să nu aibă, ca să pótă fi de poslușania sfintei biserici; asemenea și unū dascălū slovenescū ce este la acéstă biserică să fie scutitū și apăratū de tôte dăjdiile și de nimenea întru nimicū nesupăratū, ca să pótă fi statornicū pentru învățatura copiilorū ce vorū năzui să învețe carte; și iar să aibă a ținē unū scaunū de carne, ce este în Craiova, apăratū de ierbăritū, de vamă, de vătășii, de măcelari și de tôte alte angarii; pentru care poruncimū dumné-vóstră Ispravnicilorū ai județului, și altorū dregătorī, nimenea întru nimicū supărare de tôte câte scrie mai sus să nu faceți, că aceste milī avēndu-le, să pótă a fi sfintei biserici de ajutorū și chivernisélă, iar Domniei mele și părințilorū Domniei mele vecnică pomenire; și ca să se păzescă milele acestea nestrămutatū, am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta, cu însăși credința Domniei mele Iō Alexandru Ioanū Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorū Domniei mele fii Constantinū Vvd., Dumitrașco Vvd., mărturie fiindū d-lorū toți cinstiții și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele: Panū Nicolae Dudescū Vel Banū, Dumitrache Ghica Vel Spăt., Pană Filipescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Stefanū Prescovēnu Vel Vornicū de Țera-de-jos, Manolache Brâncovēnu Vel Log. de Țera-de-sus, Scarlatū Grecēnu Vel Log. de Țera-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Vist., Costache Raletū Vel Post., Manolache Crețulescu Vel Clucerū, Istrate Crețulescu Vel Pahar., Ioanū Vel Stolnicū, Constantinū Crețulescu Vel Comisū, Dumitrache Brezoianū Vel Slugerū, Constantinū Nicolescu Vel Pit., și Ispravnicū Manolache Brâncovēnu Vel Log. de Țera-de-sus; și s'au scrisū hrisovulū acesta întru alū patrulea anū dintru întâia Domnie a Domniei mele, aici în orașulū scaunului Domniei mele Bucurescī, la létulū dela zidirea lumii 7286, iar dela nascerea Domnului Dumneđeū și mântuitoriului nostru Isusū Hristosū 1778, în luna lui Martie. (Cond. 3, fila 242.)

Hrisovulŭ bisericeŭ Dudulŭ din oraşulŭ Craiovei pentru milă tal. 100 dela vama de acolo, oi 500 de oeritŭ, şi lude 20, scutelnicŭ.

Căŭi cu duhulŭ luŭ Dumneđeŭ se pŕtă, după cum ŭice Apostolulŭ, aceştia sunt fiŭi luŭ Dumneđeŭ; pentru aceia ceŭ ce vorŭ să-şŭ mântuiască sufletulŭ datorŭ sunt a face milosteniŭ, şi aşa se vorŭ învrednici a lua plata cea necăŭtă dela împăratulŭ slaveŭ, după cum ŭice: «fericiŭi ceŭ milostivi, că aceia se vorŭ milui, şi înainte a celorla cu bucurie pŕta cerululŭ se va deschide şi vorŭ intra ca nişce fiŭ moştenitoriŭ cu mărire şi cu cinste înainte luŭ Dumneđeŭ în locaşurile cerescŭ şi se vorŭ cununa cu cununa cea nevestejită»; dreptŭ aceea dară, însciinŭându-ne Domnia mea, cum că în oraşulŭ Craiovei se află la biserica ce se numesce Dudulŭ sŭnta icŕnă a prea curateŭ de Dumneđeŭ născătŕre şi pururea feciŕreŭ Marii, care este făcătŕre de minuni, şi totŭ-d'a-una se află ajutătŕre şi gata folositŕre către toŭŭ pravoslavnicŭi creşŭtini, ce năzuescŭ şi cu cuviincioşa umilinŭă şi evlavie 'şŭ câşŭtigă a lorŭ tămăduire şi isbăvire de ori-ce bŕlă are, şi fiindŭ-că acéstă biserică în care se află sŭnta icŕnă, mai nainte a tostŭ biserică de lemnŭ, care fiindŭ veche, stricată şi cu totulŭ dărăpănată, mai la urmă s'a îndemnatŭ doŭ din creşŭtiniŭ de acolo dela Craiova, anume Constantinŭ Fotescu biv. Vel Clucerŭ de aice şi Hagi Gheorghe Ioanŭ, şi cu a lorŭ strădanie şi cheltuială silindu-se a prefăcut'o biserica de piatră şi cu chiliŭ pentru bolnaviŭ ce năzuescŭ spre tămăduire, unde se cinsteşte şi se prăznuesce hramulŭ adormiriŭ sŭnteŭ de Dumneđeŭ născătŕre şi pururea feciŕră Maria, care biserică aflându-se fără de nici unŭ ajutorŭ şi milă domnéscă, socotit'am Domnia mea, după datorŭ ce avemŭ către sŭntele luŭ Dumneđeŭ locaşuri, mai vŭrtosŭ la acéstă biserică cu minunata icŕnă, de unde totŭ norodulŭ creşŭtinescŭ câşŭtigă tămăduire, şi bine am voitŭ, printr'acestŭ cinstitŭ şi bine închipuitŭ hrisovŭ alŭ Domnieŭ mele de am făcutŭ mila ce se cuprinde mai jos, adecă, să iea pe totŭ anulŭ dela vama Craiovei câte tal. una sută dela vameşŭi, să scutésca la vremea oeritulŭ 500 de oi, să fie şi lude două-ŭeci posluşnicŭi pe cari găsindu-ŭ să-ŭ ducă la dumné-lorŭ Ispravnicŭi judeŭtului ca să-ŭ cerceteze, şi fiindŭ străiniŭ cu adevăratŭ ne amestecatŭ la vre-unele din satele ŭereŭ, să li-se deae adeverinŭă pe numele şi chipulŭ lorŭ, după care li-se va da şi pecetluiturile Domnieŭ mele la mână, ca să fie în pace şi nesupăraŭi de tŕte dăjdiile şi angariile veriŭ câte arŭ eşi dela visterie peste anŭ în ŭeră, de nici ŭnele valŭ şi hântuială să nu aibă; rugămŭ dar şi pe alŭi fraŭi Domni, cari în urma nôstră va fi Domnŭ şi oblăduitorŭ ŭereŭ aceştea să binevoiască a înnoiŭ şi a întări mila acéstă, ce se cuprinde mai sus, pentru sŭnta icŕnă, care este ajutătŕre şi isbăvitŕre la totŭ némulŭ creşŭtinescŭ, ca şi ale Domniilorŭ séle milŭ, în urmă, de alŭi să fie ŭinute; şi

am întărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele, Io Alexandru Ipsilantă Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii, Constantină Vodă și Dumitrașcu Vodă, marturi fiind și d-loră toți cinstiți și credincioși boerii cei mari ai Divanului Domniei-mele : Pană Nicolae Dudescu Vel Bană, Dimitrache Ghica Vel Spăt., Pană Filipescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Ștefană Prăscovănu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Manolache Brâncovănu Vel Logof. de Țera-de-sus, Scarlată Grecănu Vel Logof. de Țera-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Vist., Costache Raletă Vel Post., Manolache Crețulescu Vel Cluceră, Ioană Vel Stoln., Constantină Crețulescu Vel Comisă, Dumitrache Brezoianu Vel Slugeră, Constantină Niculesculă Vel Pit. și Ispravnică Manolache Brâncovănu Vel Logof. de Țera-de-sus; și s'au scrisă hrisovulă acesta întră ală patruea ană dintră întâia Domnie a Domniei mele, aicea în orașulă scaunulă Domniei mele Bucuresci, la lét. dela zidirea lumii 7286, iar dela nascerea Domnului Dumneșeu și mântuitorului nostru Isusă Hristosă 1778 în luna lui Martie 18, de Constantină za Divană. (Cond. 3, fila 243.)

In 7287 (1778) Noembrie 4, ală 5-lea ană ală Domniei lui Alexandru Ipsilante dete ună hrisovă (pergamentă) cu sigiliulă pendentă, prin care închină mănăstirea Aninosa la Mitropolie.

Credința filoră săi Constantină și Dumitrașcu Voivoșă. Nicolae Dudescu Vel Bană, Filipescu Vel Vornică de Țera-de-sus, Ștefană Prăscovănu Vel Vornică de Țera-de-josă, Manolache Brâncovănu Vel Vornică de Țera-de-sus, Scarlată Grecănu Vel Logofătă de Țera-de-jos, Alexandru Mană Vel Spătără, Dumitrașcu Racovișă Vel Vistieră, Costache Raletă Vel Postelnică, Manolache Crețulescu Vel Cluceră, Ienache Vilara Vel Paharnică, Costantină Crețulescu Vel Comisă, Ioană Caramanlău Vel Slugeră. Diacă : Constantină dascălulă slovenescă dela școla domnescă ot St. Gheorghe.

Cartea schimniciloră dela Cetatea Negrului Vodă, de a scuti lude 3, străini, ună preotă, stupi 50 și oi 100.

Zem. Vlascoe. Părinților schimniciloră ce se află lăcitoră la Cetatea Negrului Vodă, ca să aibă volnicie printrăacastă carte a Domniei mele, să fie 3 ómeni scutiți fără de biră și fără de gâlcăvă, iar de către Domnia mea să fie în pace și iertați de tóte dăjdiile și orânduielele oră câte ară eși dela visteria Domniei mele peste ană în țeră. Așisderea să aibă a ținé ună preotă la sfântulă schită pentru slujba bisericei și ale loră drepte bucate să fie scutite de dijmărită : stupi 50 și de oierită oi 100, care acastă milă au avută părinții schimnică și mai nainte, precum am văduțu Domnia mea și cartea Domniei selesă răposatului

Constantinŭ Vodă Racoviŭă întărită pe acēstă milă. Dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'am milostivitŭ de le-am întăritŭ mila și cu cartea Domniei mele, ca să le aibă totŭ-d'a-una în pace și nesupărați, ca să fie de poslușanie și de ajutorŭ și de chiverniséla părinților schimniciei. Poruncimŭ Domnia mea și Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ și altorŭ Zapei i Dumné-lorŭ boerilorŭ, vedéndŭ cartea Domniei mele, toți să aveți a vă feri de acei ómenŭ, și de preotŭ, și de stupŭ i de oi, nimenea nici unŭ felŭ de supărare să nu le faceți de nimicŭ, că așa este porunca Domniei mele. *ŭ saam receh. gmd. 1775, Februarie 27.* (Cond. 3, fila 257.)

Unŭ ultimŭ documentŭ relativŭ la biserica din țeră, vomŭ mai aduce la vale. Elŭ e din 1776 Maiŭ și se referă la mitoculŭ episcopiei Rômnicŭ, astăzi înlocuitŭ cu unŭ templu de altă natură, cu *Ateneulŭ Românŭ. Livedea Văcărescilorŭ*, unde este *Ateneulŭ* și din jurulŭ *Mitoculŭ Episcopiei Rômnicŭ* a fostŭ donatŭ bisericei desființate de către Generalŭ Maiorulŭ Mihaiŭ Cantacuzino, cândŭ a abandonatŭ țera și s'a strămutatŭ în Rusia.

Étă documentulŭ :

Hrisovulŭ sfintei bisericei ot livedea Văcărescului din Bucurescŭ, ce s'aŭ afiorisitŭ la sfinta Episcopie a Rômnicului.

Tóte lucrurile plăcute și bine primite lui Dumneđeŭ, ne adevereză și ne arétă D-đeiasca scriptură, a fi milostenia danie și ajutorințele ce se daŭ de către pravoslavniciei creștini, mai vîrtosŭ ceea ce se închină și se dăruiesce sfintelorŭ lui Dumneđeŭ lăcașuri, cărora cuviinciosŭ le este mila și ajutorulŭ, fiindŭ-că se pricinuesce de două folosințe, ajutândŭ trupesce pre celea ce le ieau și folosindŭ sufletesce pre ceia ce le daŭ, acelora mai multŭ le trebuesce adeverința ca să aibă statornicie de-apururea, căci acēsta între tóte alte faceri de bine ale omului pravoslavnicŭ este mai primită și mai cinstită și mai fericită, covêrșindŭ ca o stăpânitóre mai pre sus decât altele, de vreme ce însuși Hristosŭ fericesce pre cei milostivi, đicéndŭ : «fericiți de cei milostivi, că aceia miluiți vorŭ fi» ; așișderea și Tovitŭ đice : «milostenia de totŭ păcatulŭ și de mórte isbăvesce, pentru că milostenia la cerŭ înaltă și porțile ceresci le deschide și către Dumneđeŭ duce și la scaunulŭ lui Dumneđeŭ pune ; ci dar de vreme ce Escelența sa Ghenărarŭ Maiorŭ Mihaiŭ Cantacuzino deosebindu-se cu totulŭ de aici și fiindŭ-că din năstavŭ D-đeescŭ și din bunavoința pentru pomenirea Escelenței sele și a părinților s'aŭ îndemnatŭ de aŭ datŭ și aŭ afiorisitŭ o biserică din livedea Văcărescului ce este zidită cu tótă chel-

tuiala Escelenței séle, la care biserică se prăznuiesce hramul patru-șeci de mucenici, ca să fie metohu de-apurarea sfintei Episcopii a Rômnicului de împreună cu locul ce au cumpăratu, ce este acoala împrejurul bisericei și casa care cu cheltuiala Escelenței séle se face să fie sălaşu Arhieriloru acelei Eparhii numai, ci nu și altorü obraze séu bisericesci séu mirenesci, nici rudeniilorü Escelenței séle de se vorü întempla, pentru ca să pôta Episcopii, cei de pe vremi, să împlinésca rîvna sîrguirii séle; dreptü aceea dar și Domnia mea vędëndü buna rîvnă și osirdie Escelenței séle, care prin anafora au arętatu Domniei mele și Domnia mea după datoria ce avemü ca Domni ce suntemü, bine am voitü de am întăritü afiroséla acestorü de mai sus arătate, cu acestü prea cinstitü și bine închipuitü hrisovü alü Domniei mele, ca după vremi, orî-cine ar fi să nu pôta de a o desrädécina de o afiroséla ce au dat'o dăruitä lui Dumneșeu, adecä nici biserica, nici loculü ce este împrejurü, ca să pôta cine-va cu vre-o silnicie să facä casä pe loculü celü dăruitü bisericei séu să facä altü ceva fără de scirea iubitorilorü de Dumneșeu Episcopii ai Rômnicului pentru ca să fie sfintei Episcopii de ajutorü și de întărire, iar Escelenței séle și părințilorü întru vecinicä pomenire. Adevirimü Domnia mea hrisovulü acesta cu însöși credința Domniei mele Iö Alexandru Ioanü Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițilorü mei fiü Constantinü Vvd., Dumitrașeu Vvd., și cu totü sfatulü cinstițilorü și credincioșilorü boerilorü cei mari ai Divanului Domniei mele: Panü Toma Crețulescu Vel Banü, Nicolae Știrbeiu Vel Vor. de Țera-de-sus, Badea Știrbeiu Vel Vor. de Țera-de-jos, Ioanü Iuliano Vel Log. de Țera-de-sus, Dumitrașco Racoviță Vel Log. de Țera-de-jos, Sefanü Mișoglu Vel Spätärü, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatü Caragea Vel Postel., Manolache Brâncovenü Vel Clucerü, Nicolae Filipescu Vel Pahar., Constantinü Bălăcénü Vel Stol., Scarlatü Vel Comisü, Vel Slugerü, Alexandru Farfara Vel Pit. și Ispravnicü Vel și s'a scrisü hrisovulü acesta într'alü doilea anü d'intru întâia Domnie a Domniei mele, aici în Țera-Românescă, în orașulü scaunului Domniei mele Bucuresci, la anulü stăpânitorü 1776, Maiü . . de Constantinü Dascälulü slovenescü ot sfeti Gheorghe-Vechiü. (Cond. 3, fila 163—164.)

Pagina 52.

Maî cunöscemü deĵa Alexandru Ipsilante pe lângă hrisóvele publicate la acéstă pagină și cele următóre, probändü spiritulü lui de toleranță religiósă, și unü altü hrisovü din Martie 1775, în favórea Barațilorü din Bucuresci.

Iată-le :

Hrisovulŭ bisericeŭ Baraŭilorŭ din Bucurescŭ.

Bisericeŭ Baraŭilorŭ din oraşulŭ Domnieŭ mele din Bucurescŭ, ca sŭ aibŭ a ŭinŭ doŭ vierŭ la vile ce aŭ în dŭlalŭ Bucurescilorŭ i la Ťŕgovişte ŭi doŭ argaŭŭ ōmeni strŕainŭ fŕrŭ de gŕleevurŭ, iarŭ de cŕtre Domnia mea sŭ fie aceşŭŭ lude 4 în pace ŭi iertaŭŭ de tŕte dŭjdiile cŕte arŭ eşi dela visteria Domnieŭ mele peste anŭ în ŭŕrŭ, de nicŭ unele valŭ seŭ bŕntuialŭ sŭ nu aibŭ; aşişde-reea sŭ aibŭ a scuti ale bisericeŭ drepte bucate de oeritŭ oŭ 150, de dijmŕritŭ litre 200; ŭi sŭ aibŭ a scuti ŭi o pivniŭŭ ce are biserica acŕsta, aici în oraşulŭ Domnieŭ mele în Bucurescŭ în mahalaua sfŭntului Gheorghe-vechiŭ, de fumŕritŭ, de cŕminŕritŭ, de vamŭ, de vinŭ Domnescŭ ŭi de tŕte angariile, ca sŭ fie de trŕba vŭndŕrii vinurilorŭ bisericeŭ; ŭi sŭ aibŭ a scuti biserica acŕsta ŭi de vŕcŕritŭ vite 15, pentru cŕ aceste milŭ le-a avutŭ sfŭnta biserica, a Baraŭilorŭ, date ŭi de cŕtre alŭŭ rŕpoşaŭŭ ŭi trecuŭŭ Domnŭ, precum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din cartea Domnieŭ seŭle Stefanŭ Mihaiŭ Racoviŭŭ Vvd. lŕt. 1765. Dreptŭ aceea ŭi Domnia mea am ŭnoitŭ mila acŕsta, ca sŭ se pŕzescŭ ŭntocmai ŭi neştrŕmutatŭ; ŭi am ŭntŕritŭ hrisovulŭ acesta cu ŭnsŕşi credinŭŭ Domnieŭ mele Iŕ Alexandru Ipsilante Vvd. ŭi cu credinŭŭ prea iubiŭilorŭ fiŭ ŭi a Beizadelelorŭ Domnieŭ mele Constantinŭ Vodŭ, Dumitraşcu Vodŭ, ŭi cu statulŭ cinstŭilorŭ ŭi credincioşilorŭ boerilorŭ ceŭ marŭ aŭ Divanulŭ Domnieŭ mele, Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Ťŕra-de-sus, Panŭ Radu Vŕcŕrescu Vel Vorn. de Ťŕra-de-jos, Panŭ Panŭ Filipescu Vel Logof. de Ťŕra-de-sus, Panŭ Ştefanŭ Prescovŕnu Vel Logof. de Ťŕra-de-jos, Panŭ Ştefanŭ Mişoglu Vel Spŕt., Panŭ Ienache Vŕcŕrescu Vel Vist., Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Post., Panŭ Dumitraşcu Racoviŭŭ Vel Clucerŭ, Panŭ Stanŭ Jianu Vel Pahar., Panŭ Manolache Creŭulescu Vel Comisŭ, Panŭ Nicolae Bŕrsescu Vel Stol., Panŭ — Vel Slug., Panŭ Nicolae Vel Pit. ŭi Ispravnicŭ Panŭ Filipescu Vel Logof. i Panŭ Gheorghie Mavrocordatŭ Vel Logofŕtŭ; ŭi s'au scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'ŭntŕiŭ întru ŭntŕia Domnie a Domnieŭ mele aici în oraşulŭ scaunulŭ Domnieŭ mele Bucurescŭ, de Dumitrache Logof. za tainŭ la lŕt. dela zidirea lumeŭ — iar dela nascerea Domnului ŭi mŕntuitorului nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, la Martie. (Cond. 3, fila 19—30.)

La pagina 60.

Fie din ŭndemnŭ de evlavie, fie din scopŭ politicŭ, am vŕduŭtŭ pe

Alex. Ipsilante dându venituri și ajutóre la mōnăstiri de peste Dunăre.
 Mai anexămū aci câte-va documente de așia natură :

Hrisovulū sfintei mōnăstiri Cseropotamulū dela sfintu Agora.

Domnulū și mântuitorulū nostru Isusū Hristosū, după iubirea sa de ómeni spre a nōstră mântuire, ne-a lăsatū semnulū și stégulū de biruință împotriva diavolului acea de viață isvoritóre sfinta cruce, pe care însuși aū fostū rēstignitū pentru pēcatele nōstre, din care sfintā și D-đeescā cruce aflāndu-se partea acca mai mare decāt se aflā în lume la sfintā mōnăstire Cseropotamulū de la sfintā Agora, unde se cinstesce și se prāznuesce hramulū sfinților patru-đeci de mucenici, datā danie de pururea pomenitulū pravoslavnicū Impēratū Romano, precum se aflā dintru alū Impērației sele hrisovū, care sfintū lemnū aducēndu-se aici în Țērā, cāndū aflāndu-se Domnū rēposatulū întru fericire Domnia sa Scarlatū Ghica Voivodū, după obicīnuita evlavie ce avea către sfintā cruce și după datoria ce se cuvenia a se face unū ajutorū acestei sfinte mōnăstiri dintr'acēstā țērā, pentru binele și folosulū ce apururea aū făcutū tuturorū creștinilorū Isusū Hristosū Dumneđeū, celū ce pe sine s'a rēstignitū, bine a voitū Domnia sa de a făcutū milā acestei sfinte mōnăstiri pre anū câte tal. 500, care milā s'a fostū întăritū și cu hrisovulū Domniei sele; așisderea s'a fostū întăritū și de Domnia sa Constantinū Vodā Mavrocordatū iarășī cu hrisovū, orēnduitū Domnia mea și Epitropū pe prea Sfinția sa părintele Metropolitulū Țerei Chirū Gregorie, ca să pórte grijā a se lua acēstā milā în toți anii dela cāmărașii de Ocne, la luna lui Martie 9, în ziua prāsnuirei sfinților patru-đeci mucenici și a se trimete cu ómeni vrednici la mōnăstire, cari trimiși să aducā adevērința la prea Sfinția sa de acolo dela mōnăstire; decī acum învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū și pre noi cu Domnia țerei acesteia, după evlavia ce avemū către prea cinstitulū lemnū alū sfintei cruci, care întru acēstā sfintā mōnăstire se păzesce, am întăritū și cu hrisovulū Domniei mele acēsta, adecā mōnăstiri Cseropotamulū, pe anū câte tal. 500 la ziua sfinților patru-đeci de mucenici, cari banī totū de către prea sfințitulū părintele Metropolitū să se iae, ca după orēnduiala ce serie mai sus trimițēndu-i la părinții de acolo să le fie de hranā și ajutorū, iar Domniei mele și rēposașilorū părinților Domniei mele vecinicā pomenire. Rugāmū dar și pe alții întru Hristosū Domni frați, cari după vremi în urma nōstră vorū fi Domni Țerei acesteia, să întărescā mila acēsta și cu hrisovulū Domniilorū sele, ca și a Domniilorū sele mile și danii să fie de alții păzite și la D-đeū bine primite; și pentru ca să se păzescā nestrēmutatū în tótā vremea mila acēsta, am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta, cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ipsilante Voivodū, și cu credința

prea iubiților mei fii Constantinŭ Vodă, Dumitrașco Vodă, și cu totŭ sfatulŭ cinstiților și credincioșilorŭ boeri mari ai Divanuluiŭ Domniei mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Panŭ Nicolae Dudescuŭ Vel Vornicŭ de Țera-de-sus, Panŭ Radu Văcărescu Vel Vornicŭ de Țera-de-jos, Panŭ Pană Filipescu Vel Logofetŭ de Țera-de-sus, Panŭ Stefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Panŭ Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Panŭ Scarlatŭ Caragea Vel Logofetŭ, Panŭ Vel Clucerŭ, Panŭ Vel Paharnicŭ, Panŭ Vel Stolnicŭ, Panŭ Manolache Crețulescu Vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ Pană Filipescu, și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ întâiu alŭ Domniei mele, aici în scaunulŭ orașuluiŭ Bucuresci, în anulŭ de la zidirea lumei 7283, iar de la nascerea Domnuluiŭ Dumneđeŭ și mântuitorulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, Martie 10, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot Sfintulŭ Gheorghe celŭ vechiŭ. (Cond. 3, fila 11—12.)

Hrisovulŭ sfintei mănăstiri Psilaidarŭ.

Iubitulŭ de ômeni Dumneđeulŭ nostru și ziditoriu a totă făptura acelorŭ vechi și nevedute, prin scripturile celorŭ cu totulŭ sfinte și Dumneđeesci, prin cea veche și prin cea nouă, totŭ-d-a-una ne îndemneză, ne învătă și ne povățuesce ca să călătorimŭ prin calea cea mântuitoare de sufletŭ, măcarŭ că prin alte mijloce de fapte bune și plăcute luieși ne îndemnă, iar mai alesŭ prin milostenii, pentru că ȃice, *milă voescŭ iar nu jertfă*, și iarăși cu milostenie se curățescŭ păcatele și osebitŭ de acestea și de altele multe cu câte ne îndemnă și ne poruncesce Domnulŭ Dumneđeŭ prin vechiulŭ testamentŭ, iar prin celŭ nouŭ însuși stăpănulŭ Hristosŭ prin evangelistulŭ Mateiu ȃice: *«fiți milostivi, precum și părintele vostru celŭ din ceriu este milostivŭ.»* și iarăși: *«fericiți cei milostivi că acei se vorŭ milui.»* și cu acestŭ cuvintŭ ne bucură și ne încredințeză ȃicendŭ, că de vomŭ da unŭ paharŭ de apă rece cui lipsesce, nici acela nu-lŭ va lăsa să piară fără plată; deci de vreme ce acestea și altele asemenea sunt bine primite și plăcute înaintea lui Dumneđeŭ, și răsplătirea lorŭ le este bunătățile celea ceresci și veșnice, ôre cu câtŭ mai vârtosŭ sunt primite milele ce se dau la sfintele și Dumneđeescile lăcașuri și mănăstiri, unde totŭ-d-a-una și neîncetatŭ se laudă și se slăvesce numele marelui și a totŭ puternicului Dumneđeŭ? Acestea dar, și ca aceste de sfintele scripturi auȃindu-le, și cu inima înfrântă și smerită a le urma poruncindu-ne, cade-se și nouă a socoti celea pentru Dumneđeŭ și pentru sufletŭ ca să ne putemŭ și noi învrednici auȃindŭ celŭ cu totulŭ plinŭ de bucurie glasŭ alŭ Domnuluiŭ Dumneđeŭ: *«bine slugă bună și credincioasă, intră întru bucuria Domnuluiŭ tŕeu.»* Eată dară și eŭ robulŭ marelui și prea înălțatului Dumneđeŭ, Io Alexandru Ipsilante Vvd. cu mila și cu darulŭ lui Dumneđeŭ Domnŭ și oblăduitorulŭ a

tótă Țera Românească rădicându-mi mintea și gândul la ceriū și cu cugetū curatū și inima voiósă avēndū mare evlavie către sfințele și Dumneđeescile lócașuri și mōnăstiri, socotit'am Domnia mea și pentru sfinta și Dumneđeiasca mōnăstire *Psilaidarū* dela sfintulū munte alū Atonului, unde se cinstese și se prāznuesce hramulū Vovedeniei ad. intrarea în biserică a prea sfintei curatei prea blagoslovitei slāvitei stāpānei nōstre de Dumneđeū nāscētore și pururea feciōrā Maria maica Domnului și stāpānulū nostru Hristosū și din rīvna Dumneđeiască îndemnātu-ne-amū Domnia mea, ca prin óre-care puținā milā din cât aū fostū putință a da și ajutora la sfinta mōnăstire, voit'am Domnia mea a mē împārtāși și a mē numi ctitorū noū, și printr'acestū cinstitū hrisovū noū am hotāritū și am orēnduitū Domnia mea sfintei și Dumneđeesciei mōnăstiri ce scrie mai sus ca să aibā a lua milā în toți anii dela cāmara Domniei mele, pe anū 15 mii de bani, și pentru cheltuiala părinților călugēri ce vorū veni de acolo aici pentru mila acēsta 15 mii de bani, însă acēstā milā o aū fostū avutū sfinta mōnăstire datā și închinatā de vechiulū și rēposatulū Mihnea Vodā, feciorulū rēposatulū Alecsandru Vvd. cu hrisovulū Domniel séle dela létulū 7117, și după aceea mai în urmă, peste 19 ani, aū fostū întāritū și Radulū Vodā nepotū vechiulū Domnū Basarabū Vodā cu hrisovulū Domniei séle din lét. 7126. Iară dela acea vreme încóce s'aū fostū contenitū și s'aū fostū curmatū mila sfintei mōnăstiri, pentru că într'atāta curgere de ani mulți trecuți, nimenea din alți rēposați și trecuți Domni ai țerei n'aū fostū mai înoitū, nici aū fostū mai întāritū mila acēsta, care póte să se fi pricinuitū și din nepurtarea de grijā a iconomilorū celorū după vremi ai sfintei mōnăstiri, necerētāndū alți Domni a întāri mila acēsta, ce aū fostū mōnăstirea lipsitā; iar când aū fostū la lét. 7259, după ce din înalta Domnului Dumneđeū prea puternica Impērație aū miluitū pe rēposatulū Domnia sa Grigorie Ghica Vodā cu a doua Domnie a Țerei Romānesci, întēmplāndu-se a veni aici în țērā sfinția sa părintele Metropolitū în scaunū chirū Grigorie, și aducēndū Domniei séle aminte de acēstā perdutā și contenitā milā a sfintei mōnăstiri, și arētāndū Domniei séle acelea douē hrisóve ale mai sus pomeniților Domni, și mai vīrtosū că înțelegēndū Domnia sa cu bună adeverință, că se aflā acēstā sfintā mōnăstire la multā lipsā și scāpātare, n'aū pututū a o trece cu vederea, nici s'aū înduratū a lāsa pānā într'atāta să rēmāie sfinta mōnăstire lipsitā de mila Domnēscā, ci cu inimā umilitā aū binevoitū Domnia sa și s'aū milostivitū ca de iznóvā să fie sfintei mōnăstire mila cea mai sus arātātā, să aibā a lua în toți anii din anū în anū dela cāmara Domnēscā suma ceea ce scrie mai sus, fără de smintēlā, și fără de nici o zātienēlā, numai și sfinții părinți dela acēsta să aibā datoria a pomeni la sfintulū jerfelnicū numele Domniei séle, iar la ziua marelui mucenicū Gheorghe purtătorū de biruință, la luna lui Aprilie 23 de zile, de cu sérā să facā panahidā, adecā la denie cu Peata séu Hlébā,

și la praznicul sfințului mucenică să facă masă, la care masă să fie adunare de toți sfinții părinți ai soborului sfintei mănăstiri, și acea masă și orânduială să o facă în toți anii la ziua marelui mucenică, precum despre acesta ne adevărimă Domnia mea din însuși hrisovulă Domniei séle dela același lét, ce l'am vĕdută Domnia mea. Dreptă aceea dară și Domnia mea am dată acestă hrisovă ală Domniei mele sfintei și Dumneșeescei mănăstiri, ca să aibă a lua mila acesta nesmintită, să fie sfintei mănăstiri de întărire și de chivernisélă, iar Domniei mele și părinților, moșiloră și strămoșiloră Domniei mele vecinică pomenire; numai și sfinții părinți dela această mănăstire să aibă datorie a urma întocmai după cum se cuprinde mai sus. Rugămă dar cu numele sfințitului mucenică pre cei din urma noastră întru Hristosă ai nostri frați Domni ai Țerei Românesce pre care Domnulă Dumneșeu va alege după noi a fi Domni și oblăduitori scaunului țerei aceștia, din némulă nostru, aș din alții străini, să întărescă și dumné-loră mila acesta cu a Domniiloră séle hrisové, ca și Domnulă Dumneșeu întru oblăduirea loră cu pace și în fericire să-și păzescă și în véculă viitoriă întru locașurile cerescă să-și învrednicescă. Și am întărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alex. Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubițiloră Domniei mele fii Constantină Vvd., Dumitrașco Vvd., și cu totă sfatulă cinstițiloră și credincioșiloră boeriloră celoră mari ai Divanului Domniei mele: Pană Dumitrașco Ghica Vel Bană, Pană Nicolae Dudescu Vel Vornică de Țera-de-sus, Pană Radu Văcărescu Vel Vornică de Țera-de-jos, Pană Pană Filipescu Vel Log. de Țera-de-sus, Pană Stefană Prășcovenu Vel Log. de Țera-de-jos, Pană Stefană Mișoglu Vel Spătară, Pană Ienache Văcărescu Vel Vist., Pană Scarlată Caragea Vel Post., Pană Dumitrașco Racoviță Vel Cluceră, Pană Nicolae Bărsescu Vel Stol., Pană Manolache Crețulescu Vel Comisă, Pană — Vel Slugeră, Pană Nicolae Vel Pit., și Ispravnică Pană Pană Filipescu Vel Logofetă, Pană Iordache Mavrocordată Vtore Logofetă și s'aș scrisă hrisovulă acesta în anulă d'întăiu întru întăia Domnie a Domniei mele, 1775, Aprilie —. (Cond. 3, fila 36—38.)

Hrisovulă sfintei mănăstiri Șişmană de peste Dunăre, în munții Târnovului.

Davad. Gvmd. Căți cu Duhulă lui Dumneșeu se pôrtă (după cum șice Apostolulă), aceștia sunt fii lui Dumneșeu; pentru aceea cei ce voră să-și mântuiască sufletulă, datoră sunt a face milostenă, că aceia se voră milui și înaintea aceloră cu bucurie pôrta cerului se va deschide și voră intră, ca nisce fii moștenitori, cu mărire și cu cinste înaintea lui Dumneșeu în locașurile cerescă, și se voră încunună cu cunună neveștejite; dreptă aceea și Domnia mea învrednicindu-mă dela Domnulă Dumneșeu cu oblăduirea întru prea cinstită

scaunulŭ Țerei acesteia, și avându rîvnă Dumneđească și dragoste, ca să înoinmŭ și să întărimŭ daniile și milele celea orînduite de răposatŭi Domnŭ pe la sfintele mŏnăstiri, nu numai aici unde dela Dumneđeŭ ni s'au orînduitŭ acăstă oblăduire, ci și prin alte părți pe unde a fostŭ trebuință, n'am lip-sitŭ a da mână de ajutorŭ, din cele ce bogatulŭ, darniculŭ D-đeŭ a dăruitŭ nouă. Socotit'am Domnia mea și pentru sfînta și Dumneđeiasca mŏnăstire, ce se chiamă Șişmanŭ, ce este făcută de răposatulŭ Șişmanŭ Craiulŭ, care este peste Dunăre, în munții Tărnovului, unde se cinstesce și se prăznuesce hra-mulŭ sfîntei de viață făcătore și nedespărțită Troiță, de care ne însciințămŭ că se află la multă slăbiciune, neavendŭ altŭ ajutorŭ seŭ venitŭ de unde-va, am rîvnitŭ Domnia mea prin ajutorulŭ facerei de bine a mă face nouă ctitorŭ la acăstă sfîntă mŏnăstire; decŭ prin acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, dămŭ și orînduimŭ ca să iae pe totŭ anulŭ dela Domnie cîte banŭ 6 mi, și părinții ce vorŭ veni la acăstă milă pentru cheltuiala lorŭ banŭ 500, însă acestŭ banŭ să-i iae dela visteria Domniei mele, pentru că acăstă milă avend'o acăsta sfîntă mŏnăstire încă mai de înainte dela alți trecuți frați Domnŭ, pre-cum am văduțŭ Domnia mea hrisóvele atătorŭ alți Domnŭ, cât și hrisovulŭ răposatulŭ Alexandru Ghica Voivodŭ ot. lét. 7267 Augustŭ 9. Dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'am milostivitŭ de am datŭ acăstă milă, ca să-i fie sfîntei mŏnăstiri de ajutorŭ și întărire și părinților de hrană și chivernisire, iar părinților, moșilorŭ, strămoșilorŭ Domniei mele vecinică pomenire; nu-mai și părinții acestei mŏnăstiri să se rŏge luŭ Dumneđeŭ pentru odihna su-fletelorŭ răposatilorŭ Domnŭ și pentru bună starea Țerei acesteia. Pohtimŭ și pre alți întru Hristosŭ frați Domnŭ, cari în urma nóstră se vorŭ alege dela Domnulŭ Dumneđeŭ oblăduitorŭ Țerei acesteia, să înoinască mila acăsta și cu hrisóvele Domniei séle, ca și ale Domniilorŭ séle mile și daniŭ să fie de alții în urmă în sémă ținute și la Dumneđeŭ bine primite. Intărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Iŏ Alexandru Ioanŭ Ipsi-lante Vvd., și cu credința prea iubiților fii și Beizadele Domniei mele Con-stantinŭ Vodă, Dumitrașcu Vodă, și cu toți cinstiții și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașcu Racoviță Vel Clucerŭ, Preda Prejbénulŭ Vel Pahar., Constantinŭ Văcărescu Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Hagi Dimitrie Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., și Ispravniculŭ Pană Filipescu Vel Logof. și Iordache Mavrocordatŭ alŭ 2-lea Logof., și s'au scrisŭ hrisovulŭ acesta în alŭ doilea anŭ alŭ Domniei mele, aici în orașulŭ scaunuluiŭ Dom-niei mele Bucuresei, la anulŭ dela spăsănia lunei 1776, Februarie 7, de Dumit-rache Logofetulŭ za Taină. (Cond 3, fila 153--155.)

La capitollul religiunei, sub Alexandru Ipsilante, se cuvine să înregistrămŭ și diverse corespondințe ale lui, ale Dómnei și ale alora din ai lorŭ, orŭ dintre curtenŭ, cu biserica grécă din Orientŭ. Asemenea și dela Domnulŭ Moldovei. Aceste scrisori se publică pentru prima dată aci, după copiile făcute în arhivele Patriarchiei dela Constantinopole, din ordinulŭ și cu spesele Academiei Române. Traducerea o datorimŭ d-lui Murnu:

Scrisórea lui Ipsilante Vodă, prin care anunță lui Avramie că a liberatŭ pe egumenulŭ Căluuiulŭ, Romano, acuzatŭ de omorŭ involontarŭ.

Prea fericite și prea sfin țite Patriarchŭ alŭ Ierusalimului, Chirŭ Avramie, părinte prea venerabilŭ alŭ nostru în Hristosŭ, prea sfinției séle dreptŭ fiŭ ne închinămŭ, cu evlavie sărutândŭ drépta sa. Scrisórea sa am primitŭ și informându-ne despre buna sănătate a sa lóрте ne-am bucuratŭ. Am cititŭ și cele ce-mŭ scrie într'insa, prin cari arétă pedépsa bisericéscă aplicată lui Romano fostŭ egumenŭ alŭ mónăstirii de aici Căluuiulŭ, pedepsindu-lŭ prin scóterea sa irevocabilă, din cauza crimei involontare a omorului, îndemnându-mé părintesce, ca să-lŭ liberămŭ, în cât să alerge pe la celelalte mónăstiri și să se afle în alte serviciŭ mónăstiresci, fără a îndrăsni să sévêrșéscă o trébă sacerdotală. Și noi după îndemnulŭ părintescŭ alŭ prea fericirii vóstre, îndată am poruncitŭ egumenului Văcăreștiului, unde era mărginitŭ, ca să-lŭ lase liberŭ.

Fiindŭ-că, însă, vagabondarea lui în aceste locuri, fiindŭ cunoscută a lui crimă, pricinuesce unŭ scandalŭ, e de interesŭ ca prea fericirea vóstră să-lŭ rechame acolo, și să-lŭ triméță la Ierusalimŭ, ca să-și plângă acolo păcatele séle pe tótă vieța. Informată fiindŭ prea sfinția sa de inclinațiunea extremŭ de respectuósă către ea, și dragostea fiéscă, să nu lipséscă, rugămŭ, de a ruga necontentitŭ pentru noi în întêpinările séle către Domnulŭ și îmbucurându-ne cu scrisori arétătóre de buna sa sănătate, a cărei ani fie dela Dumnezeu mulți și prosperi, iar rugăciunile séle respectabile să ne ajute în tótă vieța nóstră.

1776 Octombrie 10. Alŭ prea sfinției vóstre fiŭ în Hristosŭ și gata la porunci.

Alexandru Ipsilante Voevodŭ.

Scrisórea lui Alexandru Voevodŭ Ipsilante către Avramie, de felicitare pentru sêrbătorile de Pasci.

Prea fericite și prea sfințe Patriarchŭ alŭ Ierusalimului, Chirŭ Avramie, alŭ nostru părinte în Hristosŭ prea respectabilŭ. Prea fericirii séle dreptŭ fiŭ mé închinŭ, sfințita sa dréptă evlaviosŭ sărutândŭ-ŭ.

Pe care Sf. Dumneđeũ s'o pázescă în sănătate deplină, continuă prosperitate, cu anî mulți și cu isbutire la tóte bunurile mântuitoare. Scrisórea sa am primit'o, prin care informându-ne de dorita sa sănătate, fórte ne-amũ bucuratũ. Am luatũ în sémă și cele prin carĩ, urându-ne, ne fericită pentru sėrbătoarele dumneđeesci, carĩ au trecutũ, adicã a nascerii lui Hristosũ, și a celorũ ce urmėzã și mulțămimũ prea fericirii sėle. Dea Dumneđeũ ca sã sėrbătorescã și Ea totũ aceste sfinte sėrbătoari și în alte nu puține evoluții ciclice ale sórelui, dupã cum poftesce și doresce.

Sã nu se îndoiescã dar prea fericirea sa, cã dupã evlavia ce avemũ cãtre a totũ sfintulũ și priimitorulũ de viėtã mormintũ, și afecțiunea fiescã cãtre prea fericirea sa, arėtãmũ cuvenita sollicitudine și interesare mőnăstirilor de aici. Rugãmũ ca prea fericirea sa sã nu uite de a ruga necontenitũ pentru noi în întėmpinãrile sėle cãtre Domnulũ și sã ne dea și nouė întru scire continuũ despre scumpa nouė sănătate a sa, a cãreia anĩ fie dela Dumneđeũ, prea mulți și a totũ prosperi, iar rugăciunile sėle fie-ne ajutãtoare în tótã viėța.

1777, Ianuarie 26.

Io Alexandru Ipsilante Voevodũ.

Scrisórea lui Alexandru Vodã Ipsilante cãtre Avramie, de felicitare de sėrbătoarele Crãciunului.

Prea fericite și prea sfinte Patriarchũ alũ Ierusalimului, Chirũ Avramie, alũ nostru pãrinte prea venerabile întru Hristosũ, prea fericirii sėle fiesce ne închinãmũ, sãrutându-ĩ cu evlavie sfințita sa drėptã. Scrisórea sa am primit'o, prin care informându-mė despre scumpa sa sănătate ne-amũ bucuratũ fórte. Am vėđutũ și cele ce-mĩ urėzã pãrintesce prin ea pentru ilfaturile împėrãtesci ale Domnilorũ noștri, a cãrorũ đile Dumneđeũ sã le lungescã, și mulțămimũ prea fericirii sėle, și mulțămimũ de asemenea și pentru cele ce ne urėzã despre sėrbătoarele trecute a nascerii Domnului nostru Isusũ Hristosũ, Sf. Dumneđeũ sã învrednicescã și pe prea fericirea sa ca sã sėrbătorescã aceste đile Domnesci și, în alți mulți anĩ, dupã cum doresce. Dumneđeũ sfintulũ sã învrednicescã prea fericirea sa de a sėrbătoari aceste sėrbătoari și în alți anĩ dupã cum doresce și poftesce. Iar sciindũ prea fericirea sa inclinațiunea nóstrã evlaviósã cãtre dĩnsa, și dragostea fiescã, sã nu uite, o rugãmũ, de a trãmite nouė binecuvintãrile sėle pãrintesci prin sacrele sėle scrisori, a cãrei anĩ dea Dumneđeũ sã fie mulți și norocoși, iar respectabilele și de Dumneđeũ convingetőrele sėle binecuvintãri sã ne fie ajutorãtoare în tótã viėța nóstrã.

1778, Februarie 26. Fiũ în Hristosũ și gata la porunci

Io Alexandru Ipsilante Voevodũ.

*Scrisórea lui Ió Alexandru Voevodă către Avramie promițându-î că-î
va da voie de a veni în România.*

Prea fericite și prea sfinte Patriarchă ală Ierusalimului, Chiră Avramie, prea venerabilă ală nostru părinte în Hristosă, prea fericirei séle dreptă fiă ne închinămă, sfînta sa dréptă cucernică sărutând'o, pe care Dumneđeă celă sfîntă să o păzescă în deplină sănătate și continuă prosperitate și viață lungă, și isbuitirea bunuriloră salutare pe cară le dorește.

Scrisórea prea fericirei séle respectuosă am priimită și pentru scumpa sa sănătate fórte ne-amă bucuratū. Am văđutū și cele ce ne face cunoscută și cererea despre permisiune pentru venirea sa aici, și cu tóte că conformă cu respectulă fiescū ală nostru către prea fericirea sa, avemă dorința de a ne învrednică și deaprópe de urările séle părintescă, precum și de binecuvîntările. Fiindă-că însă timpulă presentă este atătū de anevoiosă prea-fericirei séle din cauza greutățiloră iernei, cât și dupre părerea nóstră încă, mai avemă alte pricină; mai târđiū, cu ajutorulă lui Dumneđeă, pe la primăveră ne vomă înfelege prin scrisoră pentru venirea sa aici.

Decă pretindemă să ne aducă aminte în întempinările séle cu Domnulă, și să ne îmbucure și de aici încolo cu dese scrisoră părintescă, ai căruia ană fie dela Dumneđeă mulți și prea-fericiți, iar urările séle fie-mă întră ajutoră pentru tótă viața.

1778, Decembre 1. Ală prea-fericirei séle fiă în Hristosă și gata la poruncă
Ió Alexandru Voevodă.

*Scrisórea lui Constantină Voevodă către Avramie, de felicitare pentru
sărbătorile Pasceloră.*

Prea-fericite și prea-sfinte Patriarchă ală sfîntului Ierusalimă și ală întregelă Palestine, Chiră Avramie prea-venerabilă ală nostru părinte în Hristosă, prea-fericirei séle cucernică ne închinămă, sărutându-î sfînțita dréptă, pe care Dumneđeă să o păzescă în deplină sănătate, etc. etc.

Cele două scrisoră de urare părintescă cu bucurie le-am primită, bucurându-ne tare de buna sa sănătate. Am văđută și cele cuprinse în ele, prin cară felicitându-ne ne uréză părintescă despre sărbătorile trecute și mulțămimă prea-fericirei-séle. Fie-ca Iisusă Hristosă celă care pentru noi s'a întrupatū în omă, să învrednicescă pe prea-fericirea-sa ca să sărbătórescă cu veselie și să bucure după placulă lui Dumneđeă de aceleași sfinte sărbători după cum dorește și mai departe în mulți ană, cu deplină sănătate și cu tótă voioșia spirituală.

Fie și noulă ană favorabilă Prea-fericirei vestre, a totă veselă și plină de plăcere sufletescă și aducătoră de tótă fericirea.

Neîndoindu-se prea-fericirea-sa de respectul ce cu deosebire îi păstrăm de totu-d'a-una, o rugăm să nu lipsescă și d'aci înainte de a ruga pentru noi în întimpinările sele sacre către Domnul, și să ne înveselască prin scrisorile sele părintesci, prin cari totu de odată să ne arête și starea scumpei sele sănătăți, a cărei ani fie dela Dumneđeș mulți și plini de veselie, iar urările sele fie cu noi în tótă viața.

1780, Ianuarie 13. Alu prea-fericirei sele fiu în Hristosú

Io Constantinú Voevodú.

Nota. Serisóre dela *Constantinú Moruzi*, cum dice copistulú, orí dela fiulú luí Ipsilante.

Scrisórea lui Alexandru Voevodú către Avramie despre bóla sa, felicitându-lú totú-d'o-datú pentru sosirea Patriarhului la Focșani.

Prea fericite și prea sfinte Patriarhú alú Ierusalimului, Domnule Avramie, prea venerabile alú nostru părinte în Hristosú, prea fericirei sele dreptú fiu ne închinámú, sfínta sa dréptá cu evlavie sárutându, pe care să o pázescá sfíntulú Dumneđeș în depliná sănătate și prosperitate continuá, cu viețá îndelungátá și cu isbândirea bunurilorú mántuitoare.

De câte-va zile scrisórea sa cu bucurie am primitú și aflându despre dorita buna sa sănătate fórté ne-amú bucuratú. Amú věđutú și cele cuprinse într'insa apropo de favorabila sosire a prea fericirei sele până la Focșani și ne-amú bucuratú multú și pentru acésta. Am věđutú și urările cu cari ne încarcá în scrisóre și mulțámimú prea tericirei sele. Pricina întârđierei de până acum a răspunsului la scrisórea sa, n'a fostú alta, decât indispozițiunea ce nis'a întêmplatú, după cum și-aduce aminte și prea fericirea sa, și cu tóte că în dílele acele ne întremasemú óre-cum, maí în urmă însă, din causá că am fostú supêrați a doua órá de reumatismú, a rezultatú întârđierea de până acum, pentru care vē ceremú iertare. Că, însă, păstrámú către dínsa o deosebitá evlavie fiéscá și dragoste, maí alesú după ardórea și iubirea cătrá noi doveditá părintesce din partea sa, în timpulú câtú a zăbovitú aici, la acésta nu trebue să se îndoéscá prea fericirea sa, dar fiindú despre tóte informatú și sigurú că ne îmbucurá cu o maí désá trámitere a scrisorilorú sele, ca unii cari ne bucurámú cândú auđimú de buna sa sănătate, o rugámú să nu lipsescá și d'aci încolo de a ruga pentru noi în îndreptările sele către Domnulú și de a ne înveseli prin comunicările sele asupra multú doritei sele sănătăți, aí cărei ani fie dela D-đeș mulți și a-totú-prosperí, iar respectabilele și de Dumneđeș ascultatele sele urári fie întrú ajutorulú vieței nóstre.

1781, Iunie. A prea fericirii sele fiu în Hristosú și supusú ordinelorú sele.

Ión Alexandru Voevodú.

Scrisórea Elenei Dómna către Avramie despre logodna fiului său Beizadea Constantină.

Prea fericite și prea sfinte Patriarhă ală sfântului orașu Ierusalimă și ală întregii Palestine, Domnule Avramie, prea venerabilă în Hristosă părinte ală nostru. Prea fericirei vóstre prea respectabile cu evlavie mă închină, sărutându sacra sa dréptă, rugându-mă de Sf. Dumneđeu de a o acoperi și străjui în deplină sănătate și lungime de viață și cu isbutirea tuturor dorințelor séle folositoare pentru sufletă și salutarii: scrisórea sa cu tótă evlavia am primit-o și pentru scumpa sa sănătate peste măsură m'am bucuratú, prea mărindú pe sfântulă D-đeú, carele o mântuesce și o ocrotesce și carele fie ca s'o păzescă și d'aci în colo neatinsă de orice influență rea.

Am văđutú prin urmare și cele ce părintesce îmi face cunoscutú, prin care felicitându-mă îmi uréză părintesce despre gloriósa logodnă ce a făcutú deja prea strălucita beizadea Constantină, și fórte mulțamescú prea fericirei séle. Fie ca sfântulă Dumneđeu prin urările séle fericite să bine-voiască ca să ne înveselimă și la sevêrșirea nunței lui și a fratelui său prea strălucitului Domnă Dimitrie, cu lunga viață și neclintita întărire a prea înălțatului nostru Domnă pe scaunulă Domnescú; iar cât despre tăcerea de până acum a prea strălucitei și prea iubitoarei Dómnei mamei mele, care a provenitú din nisce împrejurări de timpú, nu trebuie ca prea fericirea sa să se neliniștescă, căci étă că chiar de acum e ruptă și a făcutú începutulă de a trămite și de a răspunde prea fericirei séle.

Cunoscéndú, așa dar, prea fericirea vóstră respectulă și extrema evlavie ce-i portú cu deosebire, ca la unú tată ală meu în Hristosú, rogú de a nu mă uita, ci să mă aducă aminte totú-d'a-una în îndreptările séle către Domnulă și să mă informeze îmbucurându-mă desú și de aci înainte prin trămiterea scrisorilor séle, pentru a-mi aréta despre starea scumpei séle sănătăți, a cărei aní fie mulți și plăcuți lui Dumneđeu, iar binecuvântările séle fie-mi în tótă viața întrú pază și ajutorú.

1781, Octombree 28. A prea fericirei séle prea venerabile fiică în Hristosú și tótă la poruncile séle

Elena Dómna.

Scrisórea lui Ghermanosú, egumenulă Văcărescilorú, către Avramie despre daniile lui Hagi Jvanú către Ghetsiman, și despre egumeni Rėsvanului, Țițarení, Gruinú, etc. și despre hrăpírile ce s'aú întemplatú din partea unorú boeri la mănăstirea Stelei.

Prea fericirei vóstre prea divine și prea sfinte dreptú slugă mă închină, și a totú sfințele séle póle cu tótă evlavia sărutú.

După smerita mea închinare aducă la cunoștința prea fericirei vóstre prea respectabile, că am primită dreptă slugă fericite se scriorî, cărora și cu totă respectul m'am închinat. Am vedută prin urmare și poruncile stăpânesce ce daă umilitulă seă servă.

Iar cât despre protosinghelulă chiră Chirilă nepotă a lui chiră Ioasafă, celă de la sf. George, s'a pusă ună capetă egumeniei seă și a făcută *zaptă* (a pusă mâna) mănăstirea Răsvană și a sărutată mâna sf. Mitropolită ală Ungro-Vlachiei, și despre persóna despre care am scrisă maă de multă, a rămasă indiferentă, după ce în multe chipurî l'am împăcată, adecă sf. archiereulă ală Dristrei și eă sluga sa înainte de a sosi scriorile seă a totă sfințe.

De asemenea s'a isprăvită și cu afacerea lui Popa Daniilă cu schitulă Țitarenă și s'a stabilită elă în egumenia sa.

De asemenea și a lui Chiră Anania supra-numită și Arghiră, s'a isprăvită și a ședută și elă la egumenia Gruii și a totă sfințele seă urări să-i lumineze să se pricopsescă, în cât să se aréte și dinșii destoinici pentru economie. Cât despre egumenulă Stelei, prea bunulă meă stăpână, după ce s'a făcută egumenă nu s'a maă vedută în Bucuresce, maă alesă că este obiceiulă odată pe fiesce-care ană, de a veni la bálciurile celoră două mănăstiri a sântului Gheorghe și aceea a Văcărescoră. Dar eă am spusă celui dela sf. Gheorghe și i-a trimisă tóte scriorile moșiloră mănăstirei Stelei și să le vadă și să chibzuiescă bine, cine a călcată hotarele moșiloră și să vie la mine ca să mi-i aréte, și déca nu voră asculta acei ce aă călcată moșile seă după ce le voiă scrie, atunci să intenteză procesă la Măria sa de Dumneđeă păzită, spre a-i aduce în fața Divanului și să ne judecămă cu hrăpitoră, déca lucrulă stă astă-felă, după cum scriea prea-fericirei seă, de óre-ce fără judecată și cheltuelă, nu se ia îndărătă. Despre popa Antimă, nu am putută să-lă rețină, đicându-mă tótă đia ca l'am ținută aici, în o egumenie bună; l'am chemată în secretă și i-am spusă, și cu nici ună chipă nu vroesce să mă asculte, dar đicea că vrea să vadă orașulă Ierusalimă; deci s'a dusă la Mitropolită și i-a spusă, și mi-a scrisă prea-sfinția sa, ca omă ală sf. mormintă să mă facă garantulă seă, după obiceiulă pămîntescă (locală), și să se ducă din Țera Românescă. Deci neavândă altă-ceva de a face, m'am făcută chezașulă seă, și iată că vine cu cetățenă seă boeră.

Stăpâne, fórté puțină bană am culesă ca ajutoră dela egumenă, dar lista nu am putută afla de o camă dată; dar după aceea, cândă voiă găsi-o, voiă trămite-o împreună cu numele persóneloră și cu câtă aă contribuită. Și negustoră toți, câți aă tovarăși acolo, aă spusă că n'aă bană în capitală de o camă dată. Iar ca s'o daă boeriloră nu am îndrăznită.

Scriorile archier. din Craiova le-am trimisă, adică aceea a epitropului Chiră Nicodemă și Chiraței Mariei Clucerăsa. Ună óre-care locă ală reposatului

Constantinŭ Postelnicŭ, pe care l'aŭ afiorisitŭ a totŭ sfîntului mormîntŭ, acolo la Craiova, și-lŭ vînduse Protosincelulŭ Chirŭ Iacovŭ la unŭ ôre-care boerŭ care și baniŭ nu i-aŭ datŭ, nici loculŭ nu-lŭ lasă ca să-lŭ hotărêscă Sf. mormîntŭ, nici baniŭ nu mai voia să-ŭ mai dea, dar cerea chitanța ca să-ŭ daŭ cu de vîndare, precum și protosincelulŭ Iacovŭ și atunci să dea în mânilor mele ceŭ o sută trei-șeci lei. Deci ca să nu păgubêscă sfîntulŭ mormîntŭ cu acestŭ locŭ și baniŭ, am scrisŭ moștenitorilorŭ Postelniculuiŭ, că decă va lua loculŭ boerulŭ, să iea baniŭ sfîntulŭ mormîntŭ, și cu acele parale va face prea fericitulŭ vre-o evanghelie, sêu va cumpêra locŭ la Ierusalimŭ în numele rêposatului Constantinŭ și dania să rêmăe totŭ danie. Și astŭ-felŭ aŭ consimțitŭ tôte părțile și i-am datŭ chitanța subsemnată cu numele meŭ, și am primitŭ ceŭ 130 lei, și rogŭ, bunulŭ meŭ stăpânŭ, să scrieți o scrisóre către moștenitorii rêposatului Constantinŭ, că ați primitŭ baniŭ și că ați făcutŭ în loculŭ aceluŭ pămîntŭ altă odăjdie și ați hărăzit'o a totŭ sfîntului mormîntŭ, spre a se pomeni numele lorŭ pe veci.

Iar Craioveniŭ vêdêndŭ adese ori sfinte scrisori ale sêle, că priimiți daniile lorŭ, se îndemnă și daŭ și alții daniŭ.

Și acestea cu închinăciune, iar fericitele și de Dumneșeŭ convingetórele urări ale sêle fie-mi păzitoare pentru tótă vieța mea.

1778, Maiŭ 1. Alŭ prea fericirii sêle de Dumneșeŭ păzită umilitŭ servŭ și prea supusŭ poruncilorŭ sêle sfinte

Ghermanos eg. Văcărescilorŭ.

P. S. Unŭ ôre-care Hagi Juvanŭ trâmite nouê candelor de bronzŭ, ca să le trâmiteți la sfîntulŭ Ghethsimane; și să-ŭ scrieți, stăpâne, că le-ați primitŭ și decă voiŭ putê le voiŭ trâmite cu calabalăcurile boeresci.

Scrisóreca lui Procopie Mitropolitulŭ Chesariei Filipului către Avramie anunțândŭ că a recomandatŭ Domnului pe reprezentantul tronului Alexandrinênŭ Pafnutie și dândŭ informațiunŭ despre egumenii Cetățuei și Bărnovski.

Prea fericirii vostre prea divine și prea venerabile dreptŭ slugă mă închinŭ, sărutŭ a totŭ cucernicŭ respectabilele sêle mâni.

Cu venirea aiei a lui Chirŭ Pafnutie archimandritulŭ sf. din Alexandria, am primitŭ scrisóreca sa căreia mă închinŭ și după porunca sa, cu tôte căeramŭ gata ca să iesŭ afară la țêră pe la satele mônăstirii, am rêmăsŭ patru țile, până cândŭ l'am presintatŭ prea înaltului Domnŭ, și la notabilii boeri, și-lŭ iaŭ împreună cu mine și-lŭ conducŭ până la metochulŭ sêu, după cum și elŭ însuși mărturisese bêtânului sêu, sfîntului din Alexandria. Am primitŭ din partea a totŭ cucernicieŭ sêle și cutia cu icre și iermesutu-lŭ și cărțile, și închinându-mê până la pămîntŭ, mulțămescŭ prea fericirii sêle.

Eû am ținutû, după cum am mai scrisû, unû *cântarû* de acelea carî se tri-meteaû lui Vartolomeû, și decă e necesarû pentru ceî d'acolo și-mî va scie, i le voiû trimitie și acelea, iar de nu, se vorû da orî unde poftesce prea fe-ricirea sa. Cât despre părerea lui Ghedeonû egumenû alû Cetățuei, pentru călătorie ce-î recomandă, am scrisû mai 'nainte prea fericiirî séle amêndoi, că s'a înduplecatû ca să mērgă, numai intrarea în locurile acele să-î deschidă prea fericierea sa, ca să nu se împiedice la vr'unû locû și să întēpine greutăți.

Despre moșia Zusca despre care scie Chirû Atanasie dela Bărnovski către prea fericierea sa, acēsta este moșia vîndută. *Nizamele* séle felurite le-am arētatû de atâtea orî prea fericiirî séle. Toți banî fără partea a totû cucernicieî séle, staû în mâna boerului Postelnicû. Acela care a cumpērat'o și o ține nu vine aice, a totû cucernicia sa nu merge acolo ca să se judece, Ghedeonû totû suferă, ce-î mai multû chiar d'abia l'aû pusû în căruță, și s'a dusû afară la Cașinu mōnăstirea nōstră, ca să schimbe aerulû, și pentru că în acele părți se gă-sescû nisce ape minerale, spre a se folosi și de acelea, dōrû prin urările séle și va recăpēta sănătatea.

Eû rugasemû prin boerulû Postelnicû, prea înaltulû Domnû și a scrisû că-tre generalulû de acolo tōtă trēba despre moșie, cum că fără a avē vr'o tre-buință mōnăstirea, ci numai pentru hatărulû generalului a stăruițû rēposatulû Domnû și a eșitû moșia dela mōnăstire, cum că n'aû nicî unû dreptû ca să pretindă rudele afiositorului, decăt numai mōnăstirea are dreptulû de a o lua înapoi, de vreme ce și banî rēmânû neîntrebuițași. Dar până acum rēs-punsû n'a sositû, și degēba Chirû Atanasie sinchiscesce pe prea fericierea sa. Scrisorile către Vartolomeû ale prea fericiirî séle i le-am trimesû împreună cu cărțile și cele-lalte lucruri ce am tērguitû, după cum am mai scrisû.— Scrisorile ce aû venitû de acolo, una care a venitû mai înainte, am pus'o în pliculû meû. A doua de care-mî scie că conține și lista, am înmānat'o boerului Postelnicû și a pus'o în pliculû sēu, și a fostû trāmise cu călărașulû din rîndulû trecutû.

Acestea de o camdată, iar sfintele și de Dumneșeu convingētōrele rugî, fie-mî ajutorătōre în tōtă a mea vieță.

1778, Maiû 6. A prea fericiirî vōstre prea venerabile cea mai mică slugă
Procopie Mitrop. Chesariei.

*Scrisōrea lui Procopie Mitropolitulû Chesariei din Filipû, către Avramie,
despre nisce afaceri bănesci.*

Prea fericierei vōstre prea divine și prea venerabile dreptû slugă mă închinû și sārutû a totû cucernicû respectabilele séle mânî.

Și în rîndulû trecutû scrisesemû prea fericierei séle despre ceî 1.000 de lei,

că negăsindŭ poliță, i-am înmănatŭ boeruluî Postelnicŭ și i-a depusŭ în vis-terile Domnesei, care bani și-a orânduitŭ ca să-i iea Chirŭ Teohari, pentru ca să-i înmăneze prea fericirei séle și sperămŭ că în curêndŭ va sosi și vis-tierulŭ (*hazneulŭ*). Scrisesemŭ prea fericirei séle ca să scrie către Episcopulŭ Hușilorŭ Chirŭ Inochentie, că a primitŭ cei 1.000 de lei ce mî-a înmănatŭ ca să fie trămiși josŭ. Alaltăeri a venitŭ și Hagi Marcu de la Movilovŭ și ne-a adusŭ 130 de lei din cutia ce se orânduse acolo în biserica lorŭ și las' să scrie scrisóre către dînsulŭ cum i-a primitŭ, urândŭ bine tuturorŭ creștinilorŭ de acolo. Iată și o scrisóre a Archimandrituluî Chirŭ Vartolomeŭ, ce amŭ primit'o în zilele astea. Din pricina prea marelui uscăciuni, prea bunulŭ meu stăpânŭ, care s'a întemplatŭ în primăvéra anuluî acesta, și din pricina multelorŭ ploî ce cadŭ mereŭ acum de o lună, perdemŭ și cerealele și albinele și nici iarbă putemŭ cosi pentru vite, cu tóte că nu le-a lipsitŭ mórtea dela tómnă până acum.

Acestea de o cam dată, iar sfințele și de Dumneđeŭ convingétórele urări ale séle, fie-mî ajutorátóre în tótă a mea vieță.

1778, Iulie 23. A prea fericirei séle prea venerabile cea mai smeritŭ slugă

Procopie Mitropolitulŭ Chesariei.

Către prea fericitulŭ Părinte alŭ Alexandriei nu am răspunsŭ pentru că Archimandritulŭ Pafnutie a scrisŭ pre largŭ tóte, trămițêndŭ și catastifurile.

Scrisórea lui Atanasie, egumenulŭ mônăstirei Bărnovski, către Avramie despre rēscumpărarea dinastică (silnică?) a moșiei Zusca, din partea unui óre-cure latinŭ Ibo.

Prea fericite Stăpâne și Patriarhŭ alŭ sfîntuluî orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregei Palestine, Chirŭ Avramie, prea fericirei vóstre cu smerenie mă închinŭ. Rugândŭ-mē de Dumneđeŭ tuturorŭ, ca să ocrotéscă și să păzéscă pe prea fericirea sa în deplină sănătate și prosperitate neatinsă și mai presus de orî-ce întempinare neplăcută, spre lauda și sprijinulŭ tuturorŭ subalternilorŭ sēi și chiar celuî din urmă servŭ alŭ sēŭ.

Prin presenta mea, aducŭ la cunoscînța prea fericirii vóstre prea venerabile despre moșia Zusca, că cu strădanie, cu ostenele și cheltueli destule și conformŭ cu legile existente s'a întorsŭ din partea cumpăratoruluî Ibo, care nu primesce banii ce a datŭ mônăstirii, dar prin diferite mijlóce ca unŭ latinŭ ateŭ ce este, a lucratŭ pe lângă prea înălțatulŭ Domnŭ alŭ nostru și schimbându-i părerea, a hotărîtŭ să o iea moșia și să dea mônăstirei trei pungi de bani mai multŭ.

Prea fericite stăpâne, pentru acéstă moșie, se găsescŭ ómenî cari să dea și

30 pungă, dar nu este cuviinciosă de a se vinde, căci ne facem de ocară lumii și de rușine vecinică ne încărcăm și se va lipsi mănăstirea, pe de altă parte, de puținul orî multul venit ce are.

Deci rog pe prea fericirea sa să scrie către prea înălțatul Domn, după cum i-ar dicta spiritul său inspirat, trămițându și presentele acte legale pentru mai bună siguranță, și ca odată prin ordinul Măriei se să ia afacerea unu sfârșit și să primescă cumpărătorul banii după decisiunea legală de acolo.

Acestea cu smerenie; iar a totu sfintele urări ale prea fericirii vóstre fie într'ajutor pentru tótă viața.

1779, Octombrie 20. A prea venerabilei prea fericirii vóstre prea supus la ordinele se să slugă.

Atanasie Archimandritulă Bărnovski.

La pagina 64.

Cândă am arătat că Alexandru Ipsilante a reorganizat justiția, n'am înțeles că până la dînsul nu exista o organizațiune a acestu ramă.

Ca să se vadă cum justiția făcuse progrese mari în țără și mai înainte de acestu Domnitor, dăm aci o carte de judecată din 20 Ianuarie 1749, care în adevăr merită tótă atențiunea pentru modul cum este redactată. Iată acéstă carte de judecată, care se păstrează la archiva Statului din Bucuresci, între actele mănăstirei Doljesci, pachetul No. 3:

«Dumitru Otmaki face pîră asupra lui Dumitrache Hudici. Țice că l'au poh-tit Dumitrache să-i găsească Φ лей să-i dea domniei se să Vorn. Costache și Otmaki au ȓisă că au găsit banii, numai de a fi el chezaș și platnic ca să-i scótă el banii dela Domnul Vorn. Costache și a primit Dumitrache ȓisa lui Otmaki și s'au făcut chezaș și platnic pentru banii și au dat banii în mâna lui Dumitrache și au trecut unu an și 9 luni și banii nu-i mai dă și s'au făcut cu camăta lor Ψ lei.

— «Dumitrache Hudici răspunde, c'au cerut banii la Otmaki, dar cu cuvîntul și pohta d-sale Vorn. Costache; iar el chezaș și platnic nu s'a apucat. Țice că-lu năpăstuesce Otmaki.

— «Pravila: tom. B, carte 22, tit. 5, capt. 48: «Pîrășul cândă va aduce jurămîntu, acela ce se părăsce trebuie au să jure, au să plătescă, au să arunce jurămîntul asupra pîrășului, au să jure cum-că nu-lu năpăstuesce.»

«Dumitrache Hudici n'au primit să jure, au aruncat jurămîntul asupra lui Otmaki, pîrășului său. Otmaki iarăși n'au primit să jure.

Judecata hotărâsce :

«De vreme ce după orânduiala pravilei nu va să jure, s'a cunoscută că se acolisesce rău și fără cale de Dumitrache.» Iscălită *Canta Vel Log.*

Ceea-ce a trebuită multă timpă să fie de mare daună pentru justiția țerei Muntenesci și a Moldovei, a fostă intervenirea în judecăți nu numai de firmanuri dela Divanulă din Constantinopole, dar până și dela cadii de prin cetățile turcesci dela Dunăre. Așia bună oră este suretulă cadiului din Giurgiu dela fila 324 a condiceii lui Ipsilante. Printr'ună firmană din 1769 se scrie :

«Ție Cadi Etendi și ție Veovodă ală țerei mele Vlașca din Bucuresci, iată vă poruncesce Inaltulă Devletă, că avendă pace cu împărăția nemțescă, va să aveți a sili pre negustorulă Mitu Frangulețu să plătescă 239 taleri pentru marfa ce a luată dela neguțătorulă Gaspar Gluch din cinstita cetate a Brașovului. Iar deca acești bani nu voră fi plătiți cinstitū în vreme de 3 luni de țile, voi vă veți învinovăți și la mare pedepsă fi-veți.» 1769.

Chiar în privința administrațiunei Domnitorulă cerea adesea intervenirea cadiilor. Așia cunoscemă mai multe surete, și a-sume :

Surețu ală Cadiului din Giurgiu.

Ună suretă Ilamă ală Cadiului de Giurgiu pentru locuitorii ot Viișóra i Velesă, ca să-și plătescă adetulă pământului țerei.

Ună Ilamă ipacă ală Cadiului pentru că s'aă făcută firmană să nu mai are Turcii în țeră.

Ună Ilamă ală lui Hagi Ametă ce aă fostă rënduită pentru Nizamulă Țerei. Pentru moșia megieșască ot Cegani.

Pentru Ciocănesci, moșia mănăstireii Mihaiă Vodă.

Pentru moșia Episcopiei Buzău i Dichiseni.

Pentru moșia Pisculă lui Epure.

Totală șapte

Dionisie Eclesiarchulă în chronografulă său țice despre organizarea justiției de către Ipsilante următorele :

«Sîrguitu-s'aă Măria sa de aă pusă la bună orânduială judecătorii

țerei, să judece pricinile locuitorilor ce voru avé, la trei stări, adecă la trei divanuri: pe cei cu pricinele de hoție la judecata de cremenalionu, iar cele-lalte pricină la judecata depertamentului, și alu treilea la divanulū velișilorū boeri și nemulțămindu-se óre-unū jăluitarū după judecata acestorū judecătóri, cu anatoraua acei judecățî făcendū ape-lație prin jalbă eșia amëndouē părțile în divanulū Măriei séle lui Vodă înaintea Domnului și a velișilorū boierī și se hotăria judecata. Acéstă orënduială a judecățilorū orī de ce pricină, aū poruncitū Măria sa de a datū în tiparū pre largū, condică pravilnicéscă numindu-o, scósă din pravilă; dar judecătórii aū pravili, cu foile de pele, și în cotro voesce, într'acolo o întinde să iasă banī (1).»

Despre codicele lui Ipsilante face mențiune cu laudă și autorulū cărței «Viaggio in Valachia e Moldavia» đicendū că: «Principele Ipsilante a făcutū unū codice fórte succintū séu mai curéndū o instrucțiune către judecătóri cum trebuie să se reguleze în casurile cele mai frecvente. Claritatea, brevitaea și simplitatea, carī domnescū în acestū codice, facū multă onóre autorului séu, și aū fostū de multă înlesnire Valachiei. Intr'atâta este adevératū acésta, că Domniū următóri lui Ipsilante s'aū vėđutū nevoiși să se conforme acestui codice și să-lū conserve (2).»

(1) Tesaurū tom. II. pag. 166—167.

(2) «Il Principe Ipsilanti ha fatto un codice molto succinto, o più tosto una istruzione ai giudici come devono regolarsi nei casi più frequenti. La chiarezza, la brevità e semplicità che vi regnano fanno molto onore all' autore, ed è stato di molto giovamento alla Valachia. Ciò è tanto vero, che i suoi successori sono stati obligati ad uniformarvisi, e conservarlo.» pag. 109 opulū citatū. In privința acestei cărți fie-ne permisū a aduce o notă la acestū locū, notă ce o crėdemū utilă cândū e vorba de o carte atătū de importantă pentru noi.

D. B. P. Hasdeū a publicatū în 1864 o biografie a lui Raicevicī (Aten. Românū din Iași). Secretarū privatū alū lui Alexandru Ipsilante Vodă, până în 1782, și dela data acésta agentū generalū alū Austriei, în Țera Românéscă, în urma tratatului dela Cuciucū-Cainardjic, Raicevicī remase în acéstă demnitate până la anulū 1787, cândū resbelulū a întreruptū relațiunile diplomatice.

Invėțatulū nostru colegū, ne arėtă pre R. cutreerândū țera în interesulū negoțului de lână de care se ocupa, și cu profesiunea de medicū, care-ī deschide ușa tuturorū caselorū boeresci din țéră. Ambele ocupațiuni erau de natură a da lui R. o cunoscință completă a României.

De aceste cunoscinți R. s'aū folositū, đice d. B. P. Hasdeū, ca să scrie

După autorul cărței acum citate, Ipsilante a introdus în Divanul pe lângă Mitropolitul și pre Episcopii de Râmnic și de Buzău: «promovendo molto l'autorità dei tre prelati col distinguerli ed ono-

cartea sa: «Osservazioni storiche, naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia; 1788 presso I. Raimondi. 1 vol. 8°. Napoli.

După această afirmațiune, colegul nostru trece în revisiune traducerile germane și cea francesă a operei lui Raicevică (1) traduceră cără tôte sunt prea departe de concisiunea, energia și claritatea stilului lui Raicevică. După opiniunea d-lui Hasdeu, opera lui Raicevică este de o mare valóre. D-lu Kogălniceanu n'a cunoscut-o când a publicatü „*Arhiva Românescă*“ și cu tôte aceste ea cuprinde observațiunile proprii ale lui R., observațiuni, cără sunt totü atâtü de veridice și profunde pre cât de autentice și importante sunt fontânele seles documentali. (pag. 15).

Va să dică s'ar păre că e bine stabilitü, că Raicevică este autorul cărței «Osservazione storiche». Și rēposatulü Papiu și toți scriitorii noștri, cără se ocupă cu istoria țerei, au rēmasü convinși, ca și d-lu B. P. Hasdeu, că așa este lucrulü.

Apoi iată că ne veni de câte-va zile o carte proprie a pune în cestiune paternitatea lui R. cât privesce opera «Osservazione storiche».

În 1853, la Milano s'a publicatü cartea atribuită lui R. de d-lu B. P. Hasdeu, pe altü nume, prin Fruttuoso Bocchi, în o serie de cărți componendü o bibliotecă italiană. După Fruttuoso Bocchi, cartea «Osservazione storiche», tipărită la Napoli în 1788 nu este de R. ci de *Alatele Dominico Sestini*.

Bocchi însoțese edițiunea din 1853 a operei «Osservazione storiche» de o prefață și o biografie a lui Sestini.

*

Cine din Sestini și Raicevică este, dar, autorul adevăratü alü operei atâtü de multü apreciată de d-lu B. P. Hasdeu?

Sestini călători la Constantinopole și în Muntenia, 1779, chămatü fiindü de către Alesandru Ipsilante, în calitate de secretarü. O spune însuși în «Viaggio da Constantinopoli a Bukaresti fatto l'anno 1779, con l'aggiunta di diverse lettere relative a variè produzioni ed osservazioni asiatiche.»

Acăstă carte fu tipărită însă mai târziu numai la 1794, la Roma, la Antonio Fulgoni.

La pagina 1-a Sestini dică, că: «Mi ritornava a villeggiare nell' estate dell'anno 1779 a Bujuk-Dere villaggio Europeo sul canale di Constantinopoli, allorchè mi fu proposto di passare al servizio del Principe di Valachia in qualità di Segretario (era allora il Principe Alesandro Ipsilante) e desiderando di conoscere una tel provincia, mi determinai ad accettare una simile vantaggiosa propositione.»

(1) *Traducerile germane*: 1°) Bemerkungen ueber die Moldau und Valachey; uebers. v. Hofstetter, Wien, 1789 in-8°. 2°) Geschichte, natuerliche Beschaffenheit und Verfassung der Valachey und Moldau; uebers. v. Pihl; Strasbourg, 1790, in-8°.

Traducerile francesă: Voyage en Valachie et en Moldavie, trad. par. Lejeune, professeur de littérature, ex prof. de S. A. le Prince de Moldavie. Paris, 1822, in-8°.

rarli, conoscendo bene l'ascendente incredibile che costoro hanno sopra lo spirito inculto e superstizioso di quella gente (1).»

Intre importantele reforme introduse de Ipsilante, este de sigură, și aceea a condicarilor de județe. Acești impiegați constituescă ună adevărată controlă pentru mersul justiției județene. După condicele ținute de ei, Domnitorul pôte să-și dea sémă despre modul cum

Sestini era decă chiămată secretară la curtea lui Ipsilante în 1779, atunci când, după d-lă Hasdeu, acestă postă era încredințată de același Domnitoră lui Raicevică.

Sestini merge decă la Bucuresci, unde sosi la 4 Octobree 1779. Aci este bine primită de Ipsilante la 5 Octobree: «accogliendomi gentilmente e rallegrandosi del mio arrivo, con dirmi ché seguitassi a restare in casa del segretario, per dare in seguito le disposizioni necessarie per l'istesso posto, ch'egli occupava.»

Va să dică Sestini e primită chiar în gazdă de Raicevică, secretară până atunci ală lui Vodă.

Este a nu se uita acéstă informațiune.

Sestini termină călătoria sa dela Constantinopole la Bucuresci cu aceste șiruri:

«Ecco quel tanto che poteva aver relazione al simplici mio Diario da Constantinopoli insino a Bukoresti: le altre *Osservazioni e notizie* che potro con l'andar del tempo fare e mettere insieme, non mancherò di participarle al pubblico in altra occasione.»

Nimene nu scapă din atențiune, că în aceste linii Sestini ia angajamentul publicațiunei ce i se atribue acum, din 1788, adecă nouă ani după sosirea lui în Bucuresci. Până și titlulă cărței din 1788 e ôre-cum indicată în vorbele de altre *Osservazioni e Notizie* ce promite în 1779 a da mai târziu.

D. Hasdeu ni-a spusă că Raicevică este născută în Ragusa în *Dalmația*; elă nu era italiană. Apoi deja la 1822, totă la Milano, publicându-se o a 2-a edițiune din opera «*Osservazioni*», editorele în prefața sa amintia, că „*quest'opera è lavoro di un Italiano e di un Italiano di merito.*“ Essa ha riscassò gli applausi delle colte persone, non solo per la verità delle cose storiche, ma per la giustezza dei pensieri e delle molteplici viste dell'autore.

De unde vine că s'a atribuită lui R. o lucrare a lui Sestini?

Se pôte că nu atâtă R. cât editorulă traducerei germane publicată în 1789 la Viena, să fie atribuită lui R. opera lui Sestini prin titlulă ce a dată cărței: «*Bemerkungen über die Moldau und Wallachei in Rücksicht auf Geschichte, Naturprodukte und Politik, aus dem Italienischen des Herrn von Raicevich.*»

În definitivă cine este autorulă? cestiunea rămâne întrégă.

(1) «Sporindă multă autoritatea celoră trei prelați considerându-i, și onorându-i, căci cunoscea bine ascendentulă de necređută ce aceștia exercită asupra spiritului necultă și superstițiosă ală acesteia națiuni.» Viaggio in Valachia e Moldavia. Milano, 1853, pag. 102

judecătorii și-au făcutu datoria. Totu o-dată aceste condici constituia o adevărată tabulă și secțiune de notariat.

Iată unu pitacū de rînduire a unu condicarū de județu :

Carte pentru condicari de județe.

Fiindū-că după hotărîrea ce s'a făcutu de Domnia mea de a fi orînduiți la fie-care județu câte unu Logofetū din maziliu județulu, carele să fie condică a trece într'insa tôte pricinele de judecări și jalbele ale norodulu și să se numescă *condicarū* alū județulu, Dumné-lorū ispravnicī ot sud . . . prin carte de însciințare către Domnia mea, arétă cum că au găsitū și au alesū de vrednicū la acéstă trébă pre . . . pe care l'a și trimisū aici la Dumné-lui Vel Logofetū și Dumné-lui l'a arétatū Domniei mele; s'au datū dar de către Domnia mea numitulū condicarū acéstă carte, cu poruncă și învțătură să urmeze cum scrie mai jos :

1. Tôte judecări norodulu pentru ori-ce felū de pricină câte se va întempla a veni, de se vorū căuta de către Ispravnicī, însă numele celorū ce au fostū orînduiți cu porunca Gospod. la Ispravnicī și dintr'acele 'carī cu mumbașirū și care fără mumbașirū și în numele și celorū ce au mersū de sine fără porunca Gospod. la Ispravnicī, să aibă a le trece în condică numele pârătulu cu satulū i județulu, pricina judecării, osebitū dīsa unuia și rēpsunulū altuia, doveșile sēu mărturiile și hotărîrea Ispravnicilorū, ce împlinire s'au făcutū ? carī într'acestași chipū să se scrie și cărțile de către Ispravnicī și să adevereze în fieși-care elū că sunt trecute în condică.

Fiesce-care vîndare de moșie sēu de vie, ori de nemestii, ori de țigani, să le trecă tôte în condică.

Asemenea să trecă și zelogiile de ori-ce.

Iar mai vîrtosū când va vinde cine-vași venitū de moșie în arendă și într'acelea vîndări ori zelogiri să însemneze elū cum că sunt trecute în condică și să fie datorū celū ce va vinde și va zalogi să mērgă la numitulū condicarū, ca să trecă acelea în condică, cum și cumpăratoriū asemenea, să nu primescă vîndare sēu zalogire netrecutā în condica județulu, căci pe urmă nu se va ține în sēmă acéstă vîndare și aședămintū și încă pentru neurmare la poruncă gospod. va perde și ceea ce va da. Pentru care d-vostră Ispravnicī ai județulu să însciințați de acēsta la toți de obște, ca să nu pōtă dīce cine-va pe urmă, că nu a sciutū. Și pentru slujba și ostenēla lui am făcutū Domnia mea milă cu dīnsulū, ca să aibă 3 lude scutiți pentru poslușania casei lui, însă străini, fără nici o pricină, pe care după ce-i va găsi, să-i

arête la Ispravnicî și după adevărînța Ispravnicilor ce va lua li se va da pe-
cetluiturî gospod. (Cond. No. 2, fila 29.)

Asemenea instrucțiunii sunt repețite la fie-care rînduire de condicărî
între 1775 și 1782 (1).

Iată acum în resumatî alte trei pitace cu referință la Tribunale și
împiegații lor:

Carte pentru alîu treilea Logofetîu dela Divanulîu Craiovei.

Numesce pre Barbu Oteteleşanu la acestîu postîu de alîu III-lea Logofetîu,
punêndu-lîu la ordinele Caimacanulîu și alîu Divanulîu de Craiova, după pon-
turile date de Domnitorîu înscrișîu la Dumné-lîu Caimacamulîu, ferindu-se de
nedreptăți sêu jaturî și asuprele la judecăți. 1776, Februarie 28. (Cond. No. 2,
fila 61 verso.)

În 1776 Februarie, s'a rînduitîu la Craiova și Nicolae Mărgăritescu
alîu II-lea Armașîu și prin carte Domnêscă s'a poruncitîu Zapciilorîu
și Armășeilorîu să asculte de numitulîu boierîu.

Pitacîu la Vel Vistierîu din 1782, Octombre 15.

Din 4 Logofeți de taină reduce doî «precum și mai 'nainte din vechime și
până la rêsmeriță n'aîu fostîu mai mulți.» Îi îmbracă cu caftanîu, cădênduli-se
după slujbă și după dreptate, ca o logofeție veche ce aîu fostîu acêsta la Divanîu.
Lêfa cîte 30 talerî pe lună. (Condica No. 9, fila 76 verso.)

După diferite hrisóve de judecată date cu *credința* diversilorîu boerî
aî Divanulîu lîu Alex. Ipsilante resultă că boerîi lîu Ipsilante la 1775,
eraîu următorîi: Dumitru Ghica Vel Banîu, N. Dudesculîu Vel Vornicîu
de Țera-de-sus, Radu Văcăresculîu Vel Vornicîu de Țera-de-jos, Pană
Filipesculîu Vel Logofetîu de Țera-de-sus, Ștefanîu Prêscovénulîu Vel Lo-
gofetîu de Țera-de-jos, Ștefanîu Mișoglu Vel Spătarîu, Ianache Văcă-
resculîu Vel Visternicîu, Scarlatîu Caragea Vel Postelnicîu, Dumitrașcu
Racoviță Vel Clucerîu, Stanîu Vel Paharnicîu și Manolache Creșulesculîu
Vel Comisîu.

(1) Veđi condica No. II a lîu Ipsilante din Archiva Statulîu. La fila 91 este o carte iden-
tică din 1781.

Pagina 82—95.

Am datŭ în aceste pagine ale tomului I-iŭ ore-carî ideî despre mersul culturêi naŭionale sub Alexandru Ipsilante. Suntemŭ departe de a fi isprăvitŭ materialulŭ ce posedemŭ.

Vomŭ aminti mai întăiŭ, cândŭ e vorba de cultura publică silinŭele ce ŝi-a datŭ Grigorie Ghica, care fiindŭ Domnulŭ Munteniei a căutatŭ să ridice nivela culturală a preoŭimeî. În anteriore volume ale nŭstre se va afla, cum în 23 Augustŭ anulŭ 1769, Grigorie Alexandru Ghica a fostŭ însărcinatŭ pe logofetulŭ N. Brâncovenułŭ să cerceteze preoŭimea ŝi să vadă ce carte sciŭ ŝi de trăescŭ în datorinŭa slujbei bisericesci ?

Ce se pŭte dice despre cultura preoŭimeî aceleia, care însăŝi întreŭine în poporŭ superstiŭiunea ?

Fenomenele ceresci nu se explicaŭ negreŝitŭ decăt totŭ în sensulŭ credinŭelorŭ deŝerte. Aŝia, fu de mare grŭză o cădere de aerolitŭ, care se întemplă în Iulie 1774. Dicemŭ de «*aerolitŭ*» judecândŭ după descrierea fenomenului, cum o aflămŭ ŝi în unŭ codice alŭ Aca-miei (pag. 109).

Eată acea naraŭiune :

«La 1774 Iulie, cerulŭ era seninŭ, când s'a arătatŭ de o-dată până a nu răsare sŭrele unŭ micŭ norŭ luminosŭ din care a începutŭ a tuna, apoi de o-dată trăsningŭ a cădutŭ ca plŭie multe petre ca pe o verstă de locŭ, negricŭose ca noroiulŭ celŭ grosŭ.... »

Să ne fie permisŭ ore a ne indigna multŭ contra superstiŭiunei poporului, cândŭ până ŝi prelaŭii bisericeî credŭ în farmece ŝi aŭ rugăciuni de deslegare de ele ? Iată anatoraua Mitropolitului Grigore alŭ doilea, unŭ Mitropolitŭ, care a patronatŭ multŭ învęŭătura, conlucrândŭ cu Ipsilante la hrisovulŭ ŝcolelorŭ din 1776 ; iată, dicemŭ, anatoraua acestui Mitropolitŭ, din 1776, din care este vędită credinŭa lui în farmece :

«După jalba ce a datŭ către M. Ta Stoica, ce se află acum în Bucuresci, la S-ta Vineri, pentru o nepŭtă a lui de soră anume Maria, totŭ de aicea, că sunt doi ani de când aŭ doveditŭ o făcęndŭ-i farmece ŝi alte lucruri

drăcesci, lui și nevestei lui, din care i s'au întâmplat grea bătă trupului, în cât și mințile și le-au perdut; întru a curma jalba, poruncesci M. Ta, să încunosciițămă curgerea acestei pricinii. Veți sci, M. Ta, că numitul Stoica a dat jalbă și la noi, iarăși asemenea ne au arătat și aducându pe acea numită nepótă-sa, unde față fiindu amêndoi înaintea noastră i-am făcut ceretare, de ce pricină și cum s'a amăgitu de a făcutu acele lucruri rele și ne-trebnice? și singură ea nu tăgădui și mărturisi, în frica lui Dumneđe, că fiindu ea față mare și ședendū totū într'o casă cu numitul Stoica, i-ar fi bătutu capul multă vreme o mătușă a ei anume Zamfira, ce se află măritată în Têrgul-Văleni sud Saac, ce este nevasta lui Ion Vașcu, fratele lui Stoica jăluitoarul, învățand'o pe ascunsu în ce chipu să facă și cum să le atingă acele farmece și rele unsoři de amêndoi, adecă de Stoica și de nevasta lui, și scotend'o din fire, dise, că i-ar fi dat Zamfira dintr'acele rele lucruri și căutandū prilejū i-a unsu atâtu pe haine, cât și pe la locuri pe unde le era ambletele și de atunci numai decăt îmbolvindu-se din acele lucruri, încă până acum totū pățimescū; decī la acêsta fiindu-că numita Maria singură nu tăgădui, și acea Zamfira nu se află aicea, ca să stea față amêndouē, să se descopere adevêrulū, cu cale ar fi să fie luminată porunca M. Tale către d-lorū Ispravnicii ot sud Saac, ca să o trimită aicea, să fie amêndouē față, să li-se facă cercetare pe largū, măcarū că ne arêta Maria, cum că acea Zamfira fôrte se apêră și tăgăduesce, că n'a fostū la sciința ei acestū felū de lucru și faptă, dar până nu vorū sta amêndouē față nici în unū chipū nu se pôte dovedi, etc.

1777, Aprilie 4.

Domnitorulū aprobă cererea Mitropolitulū, ca Ispravnicii să trimită pe Zamfira la judecată.

În sînulū acestei societăți române, pe la 1774, în urma anteriorei invasiuni rusesci, se introdusesse multū vorbirea limbei franceze pe lângă limba grécă. Rușii nu sciaū limba grécă; de aci necesitatea pentru boeri de a vorbi cu învadorii în limba franceză, ce era în mare usū la Curtea rusescă.

Nu puținū înriuri, credemū, asupra scăderei în importanță a limbei grece după 1774 în societatea română și măsura, luată cu dece ani înainte, la 1764, de Domnitorulū munténū Ștefanū Racoviță, împreună cu Divanulū Țerei, prin hrisovulū dela acea dată, dispunendū ca pe viitorū să nu mai fie primiți Grecii a se însura în Țeră cu fete române. Iată hrisovulū:

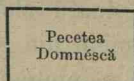
*Hrisovulŭ Măriei sele Ștefanŭ Voevodŭ Racoviță pentru a nu se mai însura
ómenŭ străinŭ în pămîntulŭ țerei.*

Io Ștefanŭ Mihaŭ Racoviță Voevodŭ B. M.

Zemli Vlascoi. De vreme ce străinii carŭ vinŭ aicea în țeră, Greci, Arbanasi, Sêrbi și alți, afară din Moldoveni, unii ómenŭ mai de cinste și cu némulŭ sciutŭ, alți proști și nesciuți, unii fără de meșteșugŭ, iar alți cu meșteșugŭ : cojocari, croitori, zlatari, simigii, bragagii, pitari, casapi, și alți cei mai mulți goniți din țera și patria lorŭ, pentru multele feluri de rŭtăți și blăstemății, ce facŭ acolo, încă unii și însurați pe la loculŭ lorŭ, după ce vinŭ aici în țeră, și își facŭ óre-ce chiverniselă și câștigŭ, nu numai că se înrădăcinéză cu întemeere, ci încă se și însoră de iaŭ femei de aici, de pămîntŭ și fete de boeri, și cu multe feluri de mijlociri, intră și în rîndulŭ boierilorŭ, cu dregătorii, carŭ nu sunt de obrazulŭ lorŭ, din care lucru dregătoriile se necinstescŭ, némulŭ boierilorŭ pămîntenŭ să ocăreșce, câștigulŭ și folosulŭ ce arŭ puté să aibă pămîntenii, ilŭ apucă ei, și să pricinuesce de obște rŭsvrătire, și stricăciune la tótă patria. De vreme ce străinii carŭ intră în némulŭ și în rîndulŭ boierilorŭ, de se întemeéză cu meșteșugurile lorŭ, după vreme aŭ pricinuitŭ multă stricăciune țerei și némulŭ boerescŭ, precum de multe ori s'aŭ vŭdŭtŭ ; prostimea iarăși nepărăsindu-se și aici de rŭtățile și hoțiile sele, daŭ pricină de a le urma și pămîntenii lucruri ca acestea, și se facŭ nenumărate fapte rele și lucruri necuvióse în tóte țilele. Decŭ ca să se pue oprélă acestui obiceiŭ, ce rŭ s'a înrădăcinatŭ aici în pămîntulŭ țerei, hotărîmŭ Domnia mea, de acum înainte nimenŭ din străini să nu se mai însore aici în pămîntulŭ țerei și să ia fată de pămînténŭ, și pămîntenii iarăși nimenŭ să nu îndrăsnescă a-și da pe fie-sa, séu alte rudeniŭ, după străini, măcarŭ ori-cine ar fi, pentru că ori-care de acum înainte va face peste porunca și hotărîrea acésta a Domniei mele, să scie că cei însurați se vorŭ izgoni din pămîntulŭ țerei, împreună cu femeea, și tótă averea lorŭ se va lua pe séma Domniei. Părinții fetelorŭ și nașii se vorŭ pedepsi iarăși cu grea pedépsă și preoții, ce vorŭ cununa, luându-li-se darulŭ, se vorŭ da la judecată politicéscă de se vorŭ pedepsi. Dar fetele străinilorŭ aŭ voie a se mărita după pămîntenŭ, însă fără de a nu încuiba pe ai seŭ aici în țeră. Iar pentru străinii ce s'aŭ însuratŭ până acum, sunt suferiți a trăi și a locui aici în pămîntulŭ țerei, însă cu o-rânduiala acésta : ca fiesce-carele să se astêmpere și să rămăe la starea boeriei ce se află, și să nu ămble a se înălța la altă tréptă mai mare, ci să trăiască cu păciuire și cu astêmpărare, supuși ca și pămîntenii la tóte pravilele și obiceiurile cele bune ale țerei. Iar ămblandŭ să-și înalțe boeria, și să-și arête

némulú, neastêmpêrându-se, unulú ca asemenea se va isgoni împreună cu femeea sa, și ce va avé se va lua pe séma Domniei. Dar celú ce până acum n'au intratú cu dregătorii în rîndulú boerilorú, nici de acum să nu îndrăznescă a face vre-o mișcare ca să iea dregătorie. Așișderea hotărîmú Domnia mea, nimeni din stréini, afară de Moldovenii ce se vorú așeđa aici în țérá, să nu aibă voie a cumpéra nici moșie, nici vic, nici casă, nici móră, nici prăvălie, nici nimicú alte lucruri nemîșcátóre; iar cei ce până acum va fi cumpératú să le stăpânescă, însă rêmâindú la supunerea și orênduiala ce s'a đisú mai sus. Decí pentru mai bună întemeere și statornicie a hotărîreii cei mai sus arétate am întáritú Domnia mea hrisovulú acesta cu înséși credința Domniei mele Ió Ștefanú Mihaí Racoviță Vv. și cu credința prea iubiților Domniei mele fií, Mihaiú Vvd., Constantinú Vvd. și cu totú sfatulú cinstiților și credincioșilorú boerilorú celorú mari aí Divanulú Domniei mele : Panú Toma Crețulescu Vel Banú, Panú Dumitrașco Racoviță Dvor. de Țéra-de-sus, Panú Radu Văcăresculú Dvor. de Țéra-de-jos, Panú Constantinú Căndesculú Logof., Panú Athanasie Ipsilante Vel Spăt., Panú Mihaiú Cantacuzino Vel Vist., Panú Toma Rafailú Vel Post, Panú Ioniță Guliano Vel Clucerú, Panú Dimitrie Fotache Vel Pah., Panú Iordache Caragea Vel Stol., Panú Ianache Rosetú Vel Comisú, Panú Mihalache Vel Pit., Ispravnicú Constantinú Căndesculú Vel Logofétú și s'au scrisú hrisovulú acesta în anulú d'întáiu din Domnia Domniei mele, aici în scaunulú orașulú Domniei mele Bucuresci, la anulú dela zidirea lumei 7264, Iulie 30 đile de Popa Florea dascálulú slovenescú ot sfîntú Gheorghe celú vechiú.

Ió Ștefanú Voevodú.

Constantinú Căndesculú Vel Log.

† Frate Episcópe acestú isvodú s'a scosú după hris. Măriei séle ce s'a făcutú acum, ci frăția ta să dai în scire preoțilorú, ca după cum serie hrisovulú să urmeze, ca să nu cađă în pedépsă.

Semnatú : *Mitropolitulú (1)*

Muscalii prin pacea dela Kuciuk-Kainargi, ca să complacă Grecilorú din Fanarú, strică hrisovulú din 1764, dispunêndú că și Grecii vorú puté fi primiți în slujbele Țérei(2). Și acéstă împrejurare va *legitima*

(1) Am reprodușú acestú hrisovú după condica Episcopiei de Buzéú.

(2) Veđi Magaz. istor. pentru Dacia, T. II, pag. 177.

Este a se aminti că lupta boerimeii pămintene contra Grecilorú, cari se însinuaú în slujbele Principatelorú, este mai vechiá decát epoca de când istoricii punú începutulú

în câtŭ va aserțiunea nóstră, că numai după 1774, începe cu adevăratŭ, grație Rusiei, Domnia Fanarioșilorŭ în Principate.

Totuși limba francesă câștiga terenŭ pe tótă ȕiaua în Societatea română. Secretarii francesi ai Domnilorŭ nu pușinŭ contribuescŭ la acéstă rēspândire a limbei francesee.

Cultivarea limbei acesteia sporesce în timpulŭ ocupațiunei austriace, după cãderea lui Mavrogheni și pacea dela Șisțovŭ 1791.

Acéstă precãdere ce se dă limbei francesee nu este prejudiciósă limbei române, ba din contra ea înlesnesce înavușirea acesteia cu traduceri diverse, cari la a 2-a jumėtate a secolului XVIII, circula din mână în mână, ca manuscrite și une-orŭ chiar imprimate. Aceste scrieri aŭ o sigură influență culturală națională.

Dascãli însemnași greci încă continuă și ei a propaga în țeră iuibirea clasicilorŭ scriitorŭ. Să nu uitãmŭ, că este epoca în care trãescŭ și scriŭ bărbași ca Eugenie Bulgaris (1763 — 1804), care dete cãrți multe (Logica, Elem. de Geometrie, Metafisica. (Veđi Leake, pg. 77.) Este timpulŭ în care la Iași, predau Niceforŭ Teotoki, fostŭ studentŭ la Bolonia și la Padua; Constantinŭ Daponte, care lãsă atâtea opere dintre cari cele istorice ne interesază directŭ; Cosma Bãlanu, scriitorulŭ de cãrți de Matematică (1775 — 1800); Demetrie Karacași, Const. Kaușianŭ filologulŭ; Rigas profesorulŭ de limba grecă la Bucuresci în 1783, sub Mihailŭ Șușu și autorulŭ marseilezei grece:

„Δεŭτε, παιδες των ἐλλήνων“

poemă cunoscută Românilorŭ literași d'inainte de 1830 și care de sigurŭ inspiră și unele din cãntãrile de deșteptare naționale ale Vãcãrescilorŭ, etc.

Domnilorŭ Fanarioșilorŭ. Avemŭ dovadă încã dela 1631, dela Iónŭ Leonŭ Vodă pentru isgonirea Grecilorŭ. (Veđi Mag. istor. Tom. I, pag. 122.)

Toma Crețulescu Vel Banŭ a semnatŭ hrisovulŭ din 1764, oprindŭ mãritarea de fete de boeri români cu Greci, ca să împedice împãmîntenirea, pe calea matrimoniuului, a Grecilorŭ. Marele Banŭ Toma Crețulescu uită însă de hrisovŭ și vrea să-și mãrite fata cu greculŭ Iordache a lui Neculae Vel Paharnicŭ. Nunta s'a începutŭ de Joși, după obiceiŭ, dar Vodă a pusŭ mire în loculŭ lui Iordache pre Radu Slătineanu, dicendŭ, că Iordache era fiŭ de strãinŭ și nu pôte lua o fată română. (Veđi codex. Περὶ Βλαχίας, în biblioteca Academiei, fi'a 107.)

De o parte dar, curentulă bisericescū în care limba se înaușia cu tipăririi numerose, sub Mitropolitulă Grigorie ală Ungro-Vlahiei (1760—1787), de Filaretulă II (pe când încă nu este Mitropolitulă), de Iacobulă Stamatii din Moldova; pe de alta curentulă culturalulă greculă și în fine celulă mai noulă francesulă, ne înaușesculă limba cu destululă de numerose lucrărilă.

Să amintimulă aci câte-va :

Psaltirea fericitulă proroculă și împăratulă Davidulă, acum iarășilă a doua oră tipărită în șilele prea luminatulă Domnulă nostru Iolă Alexandru Ionulă Ipsilante Vvd.

Cu blagoslovenia și cheltuiala prea sfintulă mitropolitulă ală Ungro-Vlachiei Chirilă Grigorie: În sfintă mitropolie Bucuresciloră la anulă dela Adamulă 7283 (1775)

Ψ Α Λ Τ Η Ρ Ξ

Προρόκων τῶν Ἀμυρατῶν Δεῦτε.

Ἰκὼς Ἀτραχέστασι κίπκ τινζρίτζ Ἀ ζήλεε Πρὸς Ἀσμινάτῶν Δομνῶ,

Ἰω Μιχάιλ Κωνσταντίν Ἐδύσα Κοεβόδα

κὼ βλαγοςλοβένια σι τὸατζ κίεατῶα Πρὸς Ἐφῆνιῶν σάλε

Юбитѳрюаδѳ де Дмнезѳс Вѳръ Фѳларетѳ

Ἐπισκόπῶν Ρῳμνικῶν.

Ἀ σφῆτα Ἐπισκοπίε α Ρῳμνικῶν.

λα ανσα δε ла зидѳрѳк лσμѳѳ зсчв ιαρз δε ла Χс αψѳѳд

Γασ τινζριτ δε Κλίμενть Ἰερομοναχ Τυπ. Ρῳμνικιανῶ

(format in-4°) σι δε ποпа Κωνσταντιν Τυπ. Ρῳμν.

Zabava fantasiei, manuscriptulă de Toaderulă Jora Biv Vel Pit., 1786, Martie 24. (Cod. No. 50 la Academie.)

Istoria Etiopicăscă a lulă Eliodorulă, scrisulă de Toaderulă Jora Biv Vel Pit., 1786, Februarie 25. (Manuscriptulă Cod. No. 57 la Academie.)

Există deja din 1773 unulă Codice cu acéstașilă materie.

Eliodor, scrisulă de C. Burghilea, la 1781, Martie 20 (Cod. No. 66 la Academie.)

Taina Francmasoniloră, care întâiulă s'au tălmăcitulă de pe limba francuzăscă pe limba moldovenăscă, de Chirilă Gherasimulă Archidiaconulă ot Sf. Mitropolie, 1787. (Cod. No. 451 la Academie)

Cartea II-a a lulă Oxistern, de George Várnăvulă, 1780, Martie 1.

(Cod. No. 96 la Academie.) Mai cunoscemŭ unŭ **Окнистєрн** din 1750. Era în posesiunea lui Eminescu. Ce a devenitŭ, nu scimŭ.

«Acestŭ carte ce se numesce Cartea doua a lui Oxisternŭ s'a scrisŭ de George Varnavŭ, fiulŭ rēposatului Necolai Varnavŭ Biv Vel Pitarŭ, pentru zăbava seŭ învęțătura a multora, cari vorŭ vrę să citęscă cu înțelegere, în zilele Prea Înălțatului Domnului nostru Măria sa Const. D. Moruzi Vvd., în Domnia întâia în anulŭ alŭ 3-lea alŭ Domniei sale. 1780, Martie 1. Folio mare.

Catechisŭ micŭ pentru trebuința pruncilorŭ celorŭ neuniți romănesci, tipăritŭ la Beci (Viena 1774 tr.)

Omiliar, adecă adunare de cuvinte de părintele nostru Macarie celŭ mare. Bucuresci, 1775.

Bertold, traducere din 1779.

Istoria lui Sanagridŭ ce stăpănea țera Dorului, Codic. din 1784. (veți Gaster).

Protop. Mihaii Strilbiški, Curiósnică arętare din fiziognomie. Iași, 1785.

Alfavită cea sufletescă. Iași, 1785.

Erotocritŭ. 1785. (Codice la Academie cu No. 138).

Catavasieriŭ, de Filaretŭ, tipăritŭ la 1784 în tipografia Rômnicŭ 8° micŭ.

Octoicŭ, tipăritŭ sub Alexandru Iónŭ Ipsilante Voevodŭ, 4°, tipogr. Rômniculŭ, 1776.

Eată «*Stihuri la Stema*» din acestŭ octoicŭ :

«Corbulŭ Ungro-Vlahiei ce ține cruce,
Arętă buna credință prin semnulŭ ce-aduce,
Și cu sburarea cei măi pre susŭ de înaltŭ
Insemnéză stăpânirea Domnului Alexandru Ipsilantŭ.
Pre carele ca să domnescă pre *Dakia*
Insuși Dumneđeŭ l'a trămisŭ stăpânŭ în Valachia.»

Episcopulŭ de Rômnicŭ Kesarie (1773—1780) succesorulŭ lui Damaskinŭ a tipăritŭ la 1778 Mineiulŭ pe Novembre. În prefața cărței țice:

«Trei epoce însemnate aŭ avutŭ Țera Romănescă :

1. Epoca rēsbóielorŭ ; 2. Epoca facerei mōnăstirilorŭ, (spitale și școle) ; Epoca prefaceri cărțilorŭ bisericesci după slavonie pe romănie.»

Filaretu II, încă înainte de a fi episcopu și după ce fu episcopu după Kesarie, continuă publicațiunea *Minciloră*.

În două direcțiuni principale, între 1750—1840 se observă mișcare deosebită culturală, afară din biserică: în scrierile despre limbă și în cele istorice.

În cele istorice, este epoca peste care se întinde scrierea lui Iónu Neculcea; Iónu Canta (Letopiseșul țerei Moldovei. M. Kog. T. III, pag. 175—188); Enache Kogălniceanu; Enache Văcărescu (Istoria Imper. Otomanu); Stoln. Dumitrache (Cronica ce am publicat'o noi mai întâiu și care se termină în 1775); Pitarulă Christache, etc. Se traducă asemenea memori, scrieri istorice, hronografuri, anale, ori se scriu în grecesce de asemenea despre Români, ca *Περιγραφή της Βλαχίας*, ca scrierile lui Dionisie Fotino, ori ca *Περὶ Βλαχίας* (Cod. No. 404 dela Academie) se că «Adunarea istoriilor dela începutul lumii până la împărăția lui Constantin Paleologu, trad. din grecesce pe l. românescă de Gregorie dascălulă ot Buzău», după care cunoșcem o copie mai tardivă din 1799 Ghenare 5, de Ioniță sin Constantin Logofetulă dela Starichiojda de sub Io George Angerliu Vodă, etc.

Limba care numără cultivatori deja iluștri în Ardélă, ca Molnară, Șinca, va dobândi cultivatori meritoși în Principate în En. Văcărescu, Arhimand. Măzărănu, Macarie, Tóderu Scolerulă, Enache Kogălniceanu, Mitropolitulă Stamate, etc. Cichindeală fabulistulă este născută

*

La 1795 apare în Ardélă proiectulă înființării primei societăți de cultură: *Societatea filosofică a némului românescu*. Ea se pune în relațiuni cu bărbații culți din Principate.

Dar despre tóte acestea vomă avé a mai vorbi la data respectivă.

Destulă, că mișcarea culturală, ună momentă întreruptă prin rășboiul turco-rusu, după pacea dela Kuciuk-Kainargi reia șirulă se că de desvoltare, sub scutulă lui Alex. Ipsilante.

Negreșitū celū mai importantū factorū culturalū sub Alexandru Ipsilante este șcōla și tipografia.

Amă adusū în tomulū I mai multe acte cu referință la organizațiunea șcōlelorū după 1775.

Să adăogămū aci următóarele informațiuni și acte.

Alexandru Ipsilante nu neglijă de a asigura șcōlei mari din Sf. Sava ună localū specialū. *Epitropia obștăscă* organizată de elū în 10 Decembre, 1775, avū misiunea prealabilă de a zidi localulū. Domnitorulū îi ordonă:

„Fiindă dar mai înainte trebuință, ca să se zidescă școla, să îngrijii ca să se facă planulă, care mi-lă veți arăta și să se gătescă felurimile cele trebuincioșe de materie, ca în vreme să se lucreze cu cele rînduite pe anulū întâiū, care de nu vorū fi ajunsū, să ne înscuințați, ca să punemū la cale altele....“

În 22 Decembre 1775, Domnitorulū numesce pe boerii epistași la *Obștesca epitropie*, și anume: pre Biv Vel Serd. Ianache Lehliu, pe Biv Vel Medel. Dumitrache (autorulū istoriei evenimentelorū dela 1769 la 1775, descoperită de noi), Biv Vel Medel. Ianache Vilara, Biv Vel Cluc. de arie Lupulū, Biv vtore Logof. Constantinū, Biv Logof. dela Visterie Neaeșulū Piteșteanulū, (copistulū istoriei lui Medelnicerulū Dumitrache), Postelnicū Stefanū Greccanu și Mihalache Grămăticū. (Veți Cod. No. III, fila 39 verso.)

În fine pe la 1776, în primele zile din Ianuarie, apare hrisovulū obștescū alū școlilorū, care fiindū scrisū în grecesce, îlū credemū de însăși mâna Domnitorulū, care încă nu scia, probabilū, limba românească.

Despre acēstă organizare de școle de către Alex. Ipsilante, scrie Alex. Comnenū Ipsilante așa:

«Înainte de tôte a înființatū școle în Vlahia: în Bucuresci, Craiova și Buzēū și a orēnduitū venituri pentru plătirea celorū 9 profesori ai școlei din Bucuresci, pentru hrana și îmbrăcăminte a celorū 75 de școlari sēraci și pentru plătirea celorū 2 profesori ai școlilorū din Craiova și Buzēū și aceste venituri le-a întăritū prin hrisovū Domnescū, la anulū 1776, în luna lui Ianuarie și prin actulū sinodicū patriarhicescū, liberatū la 1776, în luna lui Martie. A clăditū din fundamente cu multă cheltuială o zidire colosală cuprinđendū mai multe case atātū pentru predarea lecșiunilorū cāt și pentru locuința profesorilorū și a multorū școlari, vre-o 75; cu refectoriū, bucătărie și brutărie în mōnăstirea Sf. Sava, și tôte acestea s'aū lăcutū cu propriile sēle cheltueli și abia s'aū terminatū la anulū 1779.» (1)

Nu contestămū că Alexandru Ipsilante va fi cheltuitū din propria sa casetă ceva bani pentru școle, dar din documente am arētatū, că între alte venituri afectate la școle, era și o contribuțiune impusă mōnăstirilorū.

(1) Ἰθνασιου Κομνηνου Ἰψηλάντου Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν τῶν εἰς δώδεκα βιβλίων ΗΘ' καὶ Ι' ἤτοι τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν (1453—1789). Constantinopole 1870.

La ministerul Domeniilor, în pachetul No. 6.423, se poate vedea o chitanță dată mănăstirei Plumbuita de primire dela ea a *banilor de școlă*, rînduiți a se plăti de fie care mănăstire, la st. Dumitru și la st. Gheorghe.

În condica Domnescă No. III (archiva Statului) am descoperit și cartea patriarhală și sinodală în limba grăcă, de care face mai sus mențiune Atanasie Comnenă Ipsilante. Ea amenință cu blăstem pre toți cari nu vor păzi întocmirea școlilor. Acest act este din Martie anul 1776 (1). Dăm aci din nou mai întâi o altă traducere, completată cu textul dat de Atanasie Comnenă Ipsilante a brisoului școlilor lui Alexandru Ipsilante și apoi întărirea patriarhală :

Despre școlă din București.

«Nici un lucru nu e în stare într'atâta să conducă pe oameni către bunul trai și adevărata fericire, ca învățătura, când este îngrijită și virată în sufletele încă fragede ale acestora. Într'adevăr toate cele-lalte, câte se admiră de oameni, sunt nu numai fără realtă și fără eleganță, dar încă nici că contribuesc la fericire, lipsite fiind de învățatură. Căci și decă toate vor fi adunate la un loc, n'ar putea face vr'odată traiul armonios, nici pe posesorii acestor lucruri fericiti. Învățătura, regulându și punându la cale bună și pe cele-lalte, a devenit pentru oameni un ornament familiar și sigur, rămânendu și pe lângă cei în viață și pe lângă cei morți. Ea instruesce pe oameni a trăi și în același timp a lucra cu rațiune, învățându-i, prin nisele regule foarte esacte, a deosebi atât ce-i adevărat, precum și frumosul. Și întru cât privește acțiunile oamenilor ea este un conducător bun, fiindu călăuza justiției, modestiei și celor-lalte virtuți, și perfecționându știința economică și chiar și cea politică. Iar pe cei ce se ocupă cu teorii nu numai că le servește de călăuză pentru toate cele de pe pămînt, învățându-i a vedea natura lor și a măsura distanțele de pe pămînt, ale munților și mărilor, dar și când mergu mai înainte ea îi ține în suspensiune percurgendu cele de sus și privind cele stabilite în ether, și îi face să descopere mișcările, conjuncțiunile și distanțele corpurilor ceresci; și în urmă, prin aceste creațiuni, îi face să cunoscă, cât este cu puțință, și să laude pe Dumnezeu, făcătorul și creatorul tuturor acestora, și astu-fel învățat-

(1) Traducerea este făcută de d. Dimitrie Covati, fostu profesor român în Macedonia. după textul dat la pag. 590, a cărții lui Atanasie Comnenă Ipsilante, care nu este multu deosebitu de acelu din Cod. III.

tura îi face să devină fericiți păzindu-le cunoscința creațiunilor. Invățătura împodobesce și înfrumusețază și pe ómenii tribunei (oratori), și îi pregătesce să vorbescă pentru pietate la cei ce o cerú. Invățătura face cetățeni buni și pe cei ce administréză afacerile publice, întrebuițându întru tóte rațiunea și ținta lorú fiindú în tot-d'a-una binele. De aceea și orașele vestite, cari s'aú distinsú altă dată și acum prin civilisațiunea lorú, pe acésta a făcut'o obiectú de emulațiune între dínsele, mândrindu-se mai multú pentru înțelepciunea lorú decât pentru altele mai multe avantagií ale lorú.

«Vorbindú dar și noi după cum se cade despre învățatură, care este celú mai folositorú și celú mai d'întâiú din lucrurile vieței, și dorindú cu ardóre ca cei ce o dispută să și-o însușescă prin orí-ce modú, pe de altă parte îngrijindú cât e cu putință și pentru folosul acelora ce se găsescú în acestú prea slăvitú principatú, decernatú noué de Dumneđeú, amú căutatú chiar de la începutú să înființămú școle și localurí de studiú în principatulú nostru, ce ni s'a datú prin mila lui Dumneđeú, și să transportámú în acestea pîraiele învățaturéi, ca, atâtú tinerii indigeni, cei cu talentú, cât și cei, cari pentru amorulú instrucțiunei, arú veni din alte părți, spre a frecuenta aceste școle, să se bucure în abundență de tóte bunurile învățaturéi.

«Fiindú-că amú găsitú în Bucuresci, reședința nóstră Domnescă, o școlă, acum negligeată din cauza împrejurárilorú timpului, și care nici mai înainte nu avea mijlóce suficiente, decât numai pentru întreținerea a doi profesori, unulú de lecțiunile gramaticale și celú-laltú de alte învățaturí, nu ni s'a părutú demnú a trece acésta cu vederea și a nu căuta óre-cum a-í mări mijlócele nesuficiente, ca să pótă produce unú folosú cât de micú.

«De aceea am luatú asupra-ne o grijă generósă, aceea de nu numai a o construi, ci a o și mări și regula cele relativú la ea, și a o aduce în asemenea stare, ca cei ce se vorú adăpa din șipotele acestei școle, să nu le mai fie sete și să mérgă după altă fântână. Afară de acésta amú hotărítú a înființa doué alte școle inferióre, una la Craiova, și alta la Buzéú, în țera noastră Domnescă, în care școle, tinerii iubitorí de învățatură, ce le vorú frecuenta, după ce vorú fi învățatú lecțiunile gramaticale și poetice, aú să trecă, de ar vroi, la școlá superióră din Bucuresci, unde se vorú instrui în tóte învățaturile. Amú mai hotărítú ca și în tótá țera nóstră Domnescă, în fie-care comună, să se orânduiescă învățătorí *pentru limba locală* și cea slavonescă, cari să învețe pe copii carte, pentru ca să nu fie nesciutorí de acésta, când vorú ajunge în vîrstă.

«Dispozițiunile folositoare, luate de noi acum, relativú la administrarea acestei școle, amú hotărítú să le trecemú și în acestú alú nostru hrisovú, spre a fi păzite neschimbatú.

(a) In tot-d'a-una să se orânduiască noué (9) profesori, toți speciali în studiile

ce voră preda, doi din sciințele gramaticale, doi de matematice, adecă aritmetica, geometria și astronomia, și de istorie; unul de sciințele naturale, unul de teologie, și trei de limbele latinéscă, franțuzéscă și italianéscă.

«Profesorul de sciințele naturale să-și predea cursul în grecesce, urmându după Aristotele și după comentătorii lui; profesorii de matematice, decă nu voră sci bine limba grecéscă, potă să-și predea cursurile și în limba latinéscă, séu în cea franțuzéscă, séu în cea italianéscă, adecă în orî-care din aceste limbî, pe care o voră fi sciindă mai bine. Fie-căruia din acești profesori i-se va da o lélă anuală, proporțională cu progresul și valórea persóncei, după judecata și hotărîrea Domniei nóstre.

«b) In acelașu timpă avéndu grijă și de școlarii lipsiți și sêraci, pentru că și aceștia să fie scăpați de orî-ce altă grijă și ocupațiune din cauza celor necesare pentru traiă, spre a se deda cu totul la studiū, hotărîmă, ca să se dea hrana și straielē trebuincioșe pentru 75 din școlarii lipsiți de mijlóce, împărțiți în cincî clase, adică la câte 15 școlari în fie-care clasă, după cum orénduimă mai jos. Ingrijirea de tóte acestea o voră avé, pentru totū-d'una, epitropii ce voră fi după timpuri, despre cari vomă vorbi la finele presentului nostru hrisovū; acestea le voră face intendenții ce voră fi orénduiți, cari aū să pună ordine și să pregătéscă la timpū tóte cele necesare, după cum trebue. In fie-care și se va pune masa fie-căruia din profesori împreună cu școlarii orénduiți; de douē orî pe anū se voră da celor 75 de școlari straielē trebuincioșe, cari voră fi la felū pentru toți. Și despre tóte acestea intendenții în fie-care anū aū să dea socotélă epitropilorū, pe cari îi orénduimă. Sus șișii intendenți ai școlēi, fiindū aceeași, pe cari i-amū orénduitū și în alte afaceri comunale, cei doi intendenți particulari ai școlēi, aū să priméscă anualū din veniturile școlēi: 1.440 de groși (le), adecă unul va primi 1.080, iar cela-laltū 360 de groși.

«Peste fie-care clasă va fi și câte unū eforū, séu pedagogū, bărbatū modestū și seriosū, cari voră fi datorî să supravegheze tóte mișcările și ocupațiunile școlarilorū, pentru ca nici unul să nu strice ordinea, séu să neglijeze lecțiunile. In fie-care din camerile școlarilorū (pe cari le-amū clăditū spațióse, pentru ca mai mulți școlari să locuiască în aceeași cameră), să fie alipitū câte unū servitorū, care să aibă grijă de camere și să facă și alte servicii, de cari voră fi avéndū trebuință școlarii.

«c) Școlarii ce aū să intre ca să locuiască în școlă, să n'aibă etate mai mică de 7 ani, nici iar să fie prea înaintăți în vêrstă, séu ceva leneși și tēmpiiți, ca să nu slăbéscă și silința celorū-lalți; și aceștia să fie nobili, adecă fii de boeri scăpătați, séu descendenți de boeri maziliți, séu chiar și strēini sêraci, nu însă și fii de săteni și țerani, cărorā le este datū a se ocupa de agricultură și păstorie și de ingrijirea ce se datoresce pentru lucrarea pămîntului și pășuna

rea vitelorŭ. Băieții neguțătorilorŭ, seŭ ai meseriașilorŭ, decă unii din ei vorŭ fi cu aplecare la învățatură, să se exerciteze numai cu gramatica și lectura și apoi să se retragă dela școlă și fie-care să se ducă la meseriile pe cari părinții lorŭ le-arŭ aproba, căutându la înclinațiunea naturală a fie-căruia. In afară de școlarii lipsiți de mijloce, cari vorŭ fi hrăniți și îmbrăcați din veniturile școliei, precum amŭ disŭ, câți alții din cei cu dare de mână, vorŭ vroi să fie prenumărați în societatea școlarilorŭ interni, adecă să ședă în școlă și să mănânce împreună în mėsă comună, aceștia vorŭ fi datorii să plătescă intendentului școliei ceea-ce li-se va cuveni pentru hrana lorŭ.

«d) Școlarii începători, în trei ani consecutivi se vorŭ esercita numai cu sciințele gramaticale, pe urmă vorŭ începe și cu limba latinéscă; în alți trei ani se vorŭ esercita și cu limba elenéscă și cu cea latinéscă, studiindŭ în scriitorii cei mai buni, atâtŭ grecii câtŭ și latinii; și după încheerea acestorŭ șese ani, în alți trei ani se vorŭ ocupa în timpulŭ dimineței cu poetica și retorica făcându-și exerciții elenesci și latinesci, și cu studiarea moralei din Aristotele; iar după prândŭ vorŭ învăța limbile: franceză și italianéscă, și astŭ-felŭ după unŭ exercițiu de nouă (9) ani de zile, în care timpŭ vorŭ fi căpătatu o ăre-care experiență de limbile sus disese și se vorŭ fi deprinsŭ în de ajunsŭ cu învățaturile gramaticale și enciclopedice, aŭ să asculte apoi sciințele. Și mai întâiu în trei ani întregi aŭ să învețe diminéța: aritmetica și geometria; iar după prânzŭ: elemente de istorie împreună cu geografia istorică, cari vorŭ fi predate în orŭ-care din limbile sus numite; după acestea, diminéța vorŭ asculta filosofia aristotelică și după prânzŭ astronomia; astŭ-felŭ școlarii după ce aŭ fostŭ îndestulŭ esercitați în fie-care sciință, să iasă din școlă și fie-care să-și alégă cariera ce i-ar plăcé: bisericéscă orŭ politică. Cele 5 clase, în fie-care dintre cari se orînduescŭ câte 15 școlari sĕraci, sunt acestea: I-a clasă, începătorii în trei ani se vorŭ ocupa numai cu învățaturile gramaticale, II-a clasă, în trei ani se vorŭ ocupa cu grecescile și latinescile, III-a clasă, iarășî în trei ani se vorŭ ocupa cu grecescile și latinescile, cu poetica și retorica, împreună cu exerciții, și în același timpŭ și cu limbele francesă și italianéscă; IV-a clasă, se vorŭ ocupa cu aritmetica, geometria, istoria și geografia; V-a clasă și cea din urmă, se vorŭ ocupa cu sciințele naturale și cu astronomia.

«Pentru cei ce aŭ să se facă preoți, numimŭ la st. Mitropolie unŭ profesorŭ de teologie, încercatŭ pentru pietatea sa și pentru rectitudinea dogmelorŭ, unde aŭ să frecventeze atâtŭ aceștia, cât și alți din școlarii ce arŭ dori să se inițieze în teologie; și unŭ altŭ profesorŭ pentru musică. Am hotărîtu ca lefile acestorŭ doi profesori să se plătescă tot-d'a-una dela sf. Mitropolie, conșimțindŭ bucurosŭ la acésta și P. S. S. Mitropolitulŭ Ungro-Vlahici, părintele nostru întru Hristosŭ, ca unulŭ ce hrănesce zelŭ pentru învățatură și care dorescŭ moralitate bună pentru tagma cea sŭntă.

«e) Relativă la îndeletnicirea și dieta cumpătată a școlarilor stabilim acestea: dimineața, după ce se voru scula toți din pat, la ora fixată, fie-care să se îmbrace și să se gătească; apoi se voru duce la biserică, și după ce voru fi ascultată sfânta liturgie se voru înturna ca să citească a parte, până la ora hotărîtă pentru predarea lecțiilor, când sunt datorî cu toții să se adune prin clase. După aceea, învățându și convorbind între dînșii, se voru duce la masa comună. După terminarea prânzului, școlarii fie-cărei clase cu pedagogul lor, în intervalu de o oră se adună și convorbesc între ei, se fac vr'o gimnastică convenabilă pentru eseriții; apoi iarăși să citească fie-care, până în timpul ascultării lecțiunilor, când se adună din nou ca să asculte pe profesorii lor; după care reînturnându-se, fie-care stă să studieze a parte. În Duminică și sârbători, ca să nu rămână de totu neactivi în aceste zile, să mediteze lecțiunile ce au ascultat, și pe lângă acestea profesorii să le vorbească și despre sf. învățături ale religiunii noastre dreptu credincioase. (În aceste zile, se și în mijlocul săptămânei, o dată se de două ori, să se cu pedagogul și chiar cu profesorul pe la unele localități de aproape pentru eseriții corporal.) Să se voru aduna la masa comună spre a cina împreună cu toții; după cină, care trebuie să fie cumpătată, trecîndu o oră, în care intervalu nu va trebui să flecărească ci să convorbescă despre lucruri serioase, se voru strînge cu toții la biserică, și după ce se voru ruga în comun, au să se ducă în dormitoarele lor, ca să se repauseze pe pat, se de aru vroi să dormă, se nu; toate acestea se voru face în anumite ore printr'o tocă; să se permită aceluia, care ar vroi să studieze pe așternutul se, la lumina celor două candelă, cari ard în fie-care dormitoru totă noptea. Asupra tuturor acestor dispozițiuni va supraveghia pedagogul, îngrijind de purtarea bună și decentă a școlarilor, în modul espus mai sus. Dacă vre-unul din școlari, prin neastempărarea sa, ar strica ordine în școlă, pe aceștia să-i corigeze, dar nu prin bătăi și biciueli, ci prin alte pedepse convenabile stabilite de pedagogie, și începîndu cu cele mai ușore treptat către cele mai grele.

«Primirea și aședarea în școlă (1) a fie-căruia din sus diși 75 de școlari lipsiți de mijloce, să se facă nu prin favoruri se prin mijlocirea cui-va, ci prin concursu, profesorii aprobîndu, cu frica lui Dumnezeu, pe cei ce voru fi demni; iar școlari aprobați să dea unu înscriș de mâna lor, că nu voru părăsi școlă până la fine, și că voru învăța toate lecțiunile ce se preda. Asemenea și depărtarea din școlă, dacă ar trebui, a vre-unuia din școlari, să se

(1) Textul grecu din Atanasie Ipsilante dă câte-va pasage mai reduse.

Traducerea e făcută după manuscrisul nostru. Se pôte vedé pentru controlarea ambelor texté, textul grecu datu de Atanasie Comnenu la pag. 584.

facă nu din cauză de ură, ci avându motive binecuvîntate pentru acésta. Tóte acestea se vorú face cu scirea și permisiunea scrisă a Domniei nóstre.

«Punêndú astú-felú la cale acestea despre profesóri și școlari, despre conduita și înaintarea acestora la învățaturi, ducêndú nu mai puțină grijă de alcătuirea și dăinuirea acestorú școle, am judecatú că trebuescú căutate și venituri îndestulătóre pentru tot-d'a-una. Aruncându-ne privirile asupra mônăstirilorú din tótă țera nóstă Domnescă și aducêndu-ne aminte scopulú acelorú ctitori demni de tótă lauda, adecă că pentru binefaceri ei aú dotatú mônăstirile cu moșiile existente, și judecândú că este nu numai nedreptú, ci și funestú de a fi tributare visteriei nóstre domnesci, séú a se percepe ceva dela mônăstirile consacrate cu totulú lui Dumneđeú, și vrêndú a îndrepta acéstă necuviință, care a progresatú de acum câți-va aní mai înainte, și a dirige scopulú ctitorilorú, ca cele dăruite și consfințite de ei lui Dumneđeú să servescă iarășî pentru fapte, cari să fie prea plăcute lui Dumneđeú; mai întâiú tóte sfintele mônăstiri din întréga nóstă țéră Domnescă le-am scutitú de dăjdii, orênduindú într'însele o regulă potrivită cu starea economică a fie-căreia, după cum se vorbesce pe largú în hrisovulú nostru domnescú despre mônăstiri; și ca să servescă, precum am đisú, la fapte plăcute lui Dumneđeú și folositóre publiculú, am orênduitú, ca fie-care mônăstire să plătescă anualú pentru școlá înființată aici, o óre-care sumă modestă, proporțională adecă cu veniturile lorú, care dela tóte mônăstirile locale se va ridica până la 6.000 de groși; iar cele alipite de alte st. mônăstiri, cari și ele aú fostú declarate libere, adecă să nu mai plătescă, ca mai înainte, birú visteriei nóstre domnesci, dar cari aú să contribue la mônăstirile de cari sunt alipite, să dea și ele anualú pentru școlá: 4.000 de groși. Pe lângă acestea scutindú de birú pe toți preoții câți se găsescú în întréga nóstă țéră domnescă, ca la 3.500, după condicele înfățișate noué de către P. S. S. Mitropolitulú Grigoric, părintele nostru întrú Hristú, și de către P. S. Episcopí, am hotărítú ca fie-care din ei să dea anualú câte trei groși (lei); dintre care jumătate la casa de mile, și cea-laltă jumătate la școlá, despre care vorbesce mai pe largú hrisovulú nostru domnescú eliberatú pentru scutirea de birú a preoțilorú, cari groși adunați în 15.250, se vorú da de doué ori pe anú la susú đisa școlá, pentru lefile profesorilorú și pentru hrana și îmbrăcăminte școlarilorú sêraci și lipsiți de mijlóce și pentru cele-l-alte cheltueli trebuincióse; socotéla tuturorú acestora se va face anualú și se va trece într'o condică particulară, atátú veniturile cât și cheltueele și se va sigila cu domnesculú nostru sigiliú. Asemenea să se trecă în condică, atátú cărțile școlei, cât și cele-lalte, ce se dăruescú școlei de către ómení pioși și iubitori de Dumneđeú, séú în bani, séú în lucruri, și să fie administrate bine și în modú plăcutú lui Dumneđeú. Peste cărți să fie unú bibliotecarú credinciosú, care să le păstreze bine; decă vre-unulú din școlá ar avé trebuință de vro carte, să i-o dea, luându-í dovadă

scrisă de mâna lui, și pe urmă iarăși să aibă grijă a o reluă și a o pune în bibliotecă.

«Intocmindu toate acestea și vrându să se procedeze întocmai așa pentru totu-d-a-una, orânduimă de efori pe S. S. Mitropolitul Ungro-Vlachiei, pe St. Episcopii de Buzău și Râmnicu, și pe prea nobili boeri ai noștri din acestu prea slăvit principatu, dela marele Banu până la marele Postelnicu, cari sunt datori a îngriji ca epitropii și intendenții să administreze ale școlei după modul prescris de noi în acestu hrisovă alu nostru domnescu, așa că nimica să nu se trecă cu vederea. Ascemenea și din contribuțiile anuale ale fie-cărei mănăstiri adunate la sfînta Mitropolie, cu scirea comună a Mitropolitulu, a Episcopilor și a boerilor, să se facă cheltuecele necesare școlei prin epitropi. Noi vomă supraveghia toate acestea și vomă ordona cele trebuincioase, profesorii fiindu datori a ne înștiința îndată despre starea școlei, a școlarilor și lecțiilor și decă se păstrează și se esecută întocmai orânduiele ce amă pusă în școlă.

«In fie-care anu se va vedé socotela și ni se voră înfățișa registrele împreună cu condica, și de vomă vedé că prisosesc ceva, séu din veniturile regulate séu din cele dăruite școlei, după chibzuința vomă ordona, séu să se păstreze banii iarăși pentru trebuința școlei, séu pentru a se adăoga școlarii lipsiți de mijloce. Spre întărire dar și neînteruptă dănuire a tuturoră acestora, am liberatū acestu hrisovă domnescu alu nostru, în prezența P. S. S. Mitropolitulu, a Episcopilor, și a prea nobililor și credincioșilor boeri ai noștri, întărindu-lu cu propriulu nostru sigiliu; aducemă ca martori pe prea iubiții fii ai Domniei noastre, pe beizadelele Constantin și Dimitrie, și pe prea onorații și nobili și credincioși mari boeri ai Divanulu Domniei noastre: pe Dimitrie Ghica, mare Banu; pe Nicolae Dudescu, mare Vornicu alu Țerei-de-sus; pe Răducanu Văcărescu, mare Vornicu alu Țerei-de-jos; pe Banulu Filipescu, mare Logofetă alu Țerei-de-sus; pe Ștefanu Brâncovanu, mare Logofetă alu Țerei-de-jos; pe Ștefanu Mișu, mare Spătaru; pe Ioanu Văcărescu, mare Vistieru; pe Scarlatu Caragea, mare Postelnicu; pe Dumitrașcu Racoviță, mare Cluceru; pe Preda Provanu, mare Paharnicu; pe Constantin Văcărescu, mare Stolnicu; pe Manolache Crețulescu, mare Comisă; pe Hagi Dimitrache, mare Slugeru și pe Nicolae, mare Pitaru, sperându că și Domnitorii, cari voră urma nouă pe acestu tronă Domnescu alu Ungro-Vlachiei, au să păzescă întocmai dispozițiunile din presentulu hrisovă, ca unele ce se referă la folosulu comunei și la buna reputație a acestei pioase Domnii a Ungro-Vlachiei.

«Presentulu hrisovă alu nostru Domnescu s'a promulgatū în alu doilea anu alu Domniei noastre în București, reședința Domnescă, sub îngrijirea marelui nostru Logofetă, boerulu Alexandru, la anulă 1776, în luna lui Ianuarie și

s'a scrisu de alu doilea Logofetū alū nostru, George Şuţu, care actū s'a trecutū şi în condica Divanului şi Visteriei şi ordonămū ca să se păstreze cu siguranţā la Sfinta Mitropolie.»

(Întărirea hrisovului de către Patriarchie).

« . . . Spre întărirea dar acestora Alteţa Sa piósă eliberândū unū Domnescū hrisovū alū seū, cuprinđendū tóte acestea, pentru mai multā dăinuire a acestora, s'a rugatū cu insistenţā, ca să fie întărite şi cu prezentulū nostru actū patriarhicescū şi sinodicescū. Dreptū care, cererea Alteţei séle pióse, fiindū plăcutā luī Dumneđeū, plină de zelulū divinū şi prea folositoare publiculū, amū primit'o precum se cuvine, şi amū scrisū în prezentulū actū sinodicū împreună cu P. S. şi Prea onoraţiī arhieriei, de carī suntemū înconjuraţi, iubiţiī noştri fraţi şi sinliturgi (colegi) întru st. spiritū, binecuvîntāmū părintesce din sufletū pe Alteţa Sa piósă, pe care sf. Dumneđeū să o ţină pe gloriosulū ei tronū Domnescū nebolnăviciósă, veselā, sănătósă şi trăitoare lungū timpū, cu o dăinuire şi întărire neclătinată şi nesguduitā, acordādu-ī şi tótā fericirea, şi să dobândescā de la Dumneđeū tóte cererile salutariī pentru creşterea şi îmbunătăţirea acelei ţeri binecuvîntate şi pentru folosulū comunū alū naţiunei. Din acestea şi din altele de felulū acesta isprăvi pióse ale Alteţei Séle avemū fermā speranţā şi suntemū siguri, că multe alte fapte avantagióse şi folositoare pentru nenorocita nóstrā naţie aū să se facā şi să se aducā la îndeplinire prin aplecarea şi înrîurirea naturalā a Alteţei Séle, când e vorba de asemenea fapte, prin bunavoinţa sa creştinescā şi prin zelulū ce l'a arĕtatū pentru înfiinţarea şi mărirea acestei şcole.

«Aşia dar capitolele coprinse în hrisovulū domnescū alū Alteţei Séle le-amū întăritū şi în generalū nu potū fi schimbate; căţī din creştini, preoţi, seū laici, micī seū mari, tineri seū bătrāni, de orī-ce stare şi gradū arū fi ei, seū epitropi şi intendenţi de după timpuri ai şcolei aceleia, seū alţiī, arū îndrāsni să sgudue şi să calce în piciorē şi cu orī-ce felū de chipū arū schimba şi arū răsturna ceva din cele de mai sus, seū arū neglija cu totulū aducerea la îndeplinire şi păstrarea perpetuā a acestora, făcĕndu-se astū-felū pricinuitōriī dispreţuirei şi răsturnārei acestora în modū indirectū, seū directū, seū prin graiū, seū prin faptū, seū prin orī-ce altū modū, aceştia, ca nisce perversi şi duşmani ai folosulū şi interesulū comunū, să fie afurisiţi de Sf. şi consubstanţiala şi dātātōrea de viĕţā şi nedespărţitā Treime, după naturā unulū singurū D-đeū, şi blăstemaţi şi neiertaţi, şi după mórte netopiţi şi umflaţi ca tobele; petrele şi ferulū să se topescā iar ei nu; să moştenescā lepra luī Ghiezi şi ştrĕngulū luī Iuda; să suspine şi să tremure pe pāmĭntū ca Cainū; să se despice pāmĭntulū şi să-ī înghiţā ca altā datā pe Dathanū şi Avironū; urgia luī D-đeū să cadā peste capetele

acestora și patria lor să fie împreună cu trădătorul Iuda și cu Iudeii cei împotriviți lui Dumnezeu, cari au răstignit pe Domnul gloriei; moșiile și lucrurile și averile lor să se pierdă și să se prăpădească cu totul; un ănger al Domnului să-i gonască cu spada de foc și în totă viața lor să n'aibă nici o pricopselă de cele ce fac și lucrăză, să aibă și maledicțiunile celor 318 Sfinți părinți de la Nicea și celorlalte Sf. sinoduri și în ziua înfricoșătoare a judecăței celei din urmă vor fi pedepsiți. Pentru asigurare deci s'a făcut și prezentul act al nostru patriarhicesc și sinodical, scris pe membrană, care întărește cele întocmite pentru înființarea școlii din Ungro-Vlahia, la anul 1776, luna lui Martie, în al 9-a indiction.

«Acest act s'a scris de către Patriarhul Ecumenic Sofronie, de Patriarhul din Ierusalim Avramie și de Mitropoliții din Efesă, din Eraclia, din Cyzic, din Nicomedia, din Nicea, din Chalcedona, din Dercon, din Salonic, din Atena și din Creta.»

Alexandru Ipsilante Domn cult și învățat pune preț deosebit pe omul *istet* și *învățat* (1) și la curtea lui era bine vădit omul de carte. Este mult probabil, că din acest punct de vedere Enache Văcărescu a fost bine primit la curtea lui Alexandru Ipsilante, care, cu trei ani înainte de mazilirea sa, îl și făcu *mare Spătar*, din postul de vistier ce ocupase. Am arătat că *Spătar mare* era un post deosebit de încredere și nu era dat de Domnitori decât la cei mai apropiați ai lor (2).

(1) Vezi ce dice însuși Enache Văcărescu despre slujbele ce a ocupat la Curtea lui Alexandru Ipsilante, în *Tesaur* T. II, pag. 286, et sequ.

(2) Iată un hrisov dat de Alexandru Ipsilante Cocónei Casandra Lambrini, fiindcă bărbatul său și tatăl aceluia fuseseră grămăticii ai Curței, distinși prin *istetime și învățatură*:

Hrisovul Dumne-ei Cocónei Casandra Lambrini, să fie casa scutită, stup și rîmători de dijmărită, vinul de vinăriciu și o pivniță în Bucuresci scutită, lude de ce străini și lei patru sute rădicatură.

Acelor cari se pórta cu supunere adevărată și cu nevoie se sîrguesc întru poruncile Domnilor lor, cu cuviință și cale este a se revêrsa către dînșii Domnesca lor milostivire și îndurare, spre răsplătirea osârdniciei și credincioșelor slujbe, pentru că dice: «Vrednic este lucrătorul de plata sa,»; măcar că multe mijloce de milă și binefaceri sunt în mâna Domnilor; când cu milostivire va căuta asupra credincioșilor supuși, dară încă când și vremea zătignitoare se întimplă de a nu aduce parlegiul a împărtași, pot și

Și așa fiindu lucrulū, nu este óre de mirare, că Enache Văcărescu în Istoria Otomanilorū, unde pe largū grăesce de făptuirile sele sub Domnia lui Alexandru Ipsilante, să nu fie scrisū nici o vorbă despre reorganizarea școlelorū de Alexandru Ipsilante?

*

Din anulū 1776 aflămū câte-va documente, cari se cuvinū a căpēta locū în acēstā istorie:

Așa aflămū unū procesū, în 12 Octobre 1776, între Ioanū dascālulū românescū din Cerna-Voda și Sterie Cămărașulū. Ioanū i-a învățatū copilulū 6 ani de țile. Sterie Cămărașulū s'a legatū să plătescă simbrie dascālulū câte 50 taleri pe anū. Acēstā simbrie Cămărașulū n'a plătit'o și dascālulū cere dreptate la Domnie. Sterie arētā, că copilulū nu este alū lui, ci alū lui Mihaiū Croitorulū, care l'a rugatū să-lū dea la dascālū. Domnitorulū hotărăsce însā că de vreme ce Sterie a datū copilulū la dascālū cu acelașū așeđemintū, pre-

nu este lucru defăimatū, ci lădatū fórte și vrednicū de pomenire; dreptū aceea darā și Domnia mea bine adevēritū fiindū pentru jupānesa rēposatului Nicolae biv. 3-lea logofētū, feciorulū prestevitulū Panaiotū 2-lea grāmāticū, că atātū elū cât și tatālū sēū, din tīnera vīrstā până la mórtea lorū, aū slujitū Domnilorū cu credință și cu dreptate, întâiū la rēposatulū și bētrānulū Domnū Constantinū Basarabū Brāncovēnulū Vvd., căruia de atunci vedēndū istețimea și învățatura l'aū fostū făcutū grāmāticū-mare și a slujitū cu credință și cu dreptate până la petrecania Domniei sele, după aceea la rēposatulū Stefanū Vodā Cantacuzino, apoi la Ioanū Vodā Mavrocordatū, și la Domnia sa Alexandru Vodā, și Domnia sa Constantinū Vodā Mavrocordatū, i la Domnia sa Grigorie Ghica Voivodū și iarāși la Domnia sa Mavrocordatū, când atunci pe mai sus numitulū boerū feciorulū grāmāticulū sofulū numitei jupānese, vedēndu-lū copilū vrednicū de a sluji l'aū făcutū Postelnicelū, apoi și Vātavū za Aprodī, așīșderea și Domnia sa rēposatulū Mihaiū Vodā Racoviță întru amēndouē domniū a Domniei sale, atātū elū cât și fiulū sēū, cum și după pres-tāvirea tatāne sēū, că s'aū aflatū totū cu slujbā credinciosā, precum hrisóvele Domnesci îi arētā, atātū a Domniei sele rēposatului Constantinū Vodā Gehanū, cât și a Domniei sele rēposatulū Scarlatū Ghica Voivodū, și alū Domniei sele Stefanū Racoviță Vvd., și alū Domniei sele rēposatului Alexandru Vvd. Ghica, cum că aū slujitū cu dreptate și aū avutū milā Domnescā; decī de vreme ce Domnulū Dumneđeū, ne-aū învrednicitū și pe noi oblāduitorii acestui cinstitū scaunū alū Țerei Romānesci, neimpārtășindu-se casa lui de acēstā datā cu atāta milā Domnescā ne amū milcestivitū de i-amū înoitū și i-amū întāritū milele ce aū avutū prin hrisóvele mai sus pomenițilorū Domni, adecā casa lui să fie în pace și apēratā de totū felulū de orēndueli ce arū eși pe cēta boerēscā de nici unele valū și bāntuialā să n'aibā; așīșderea și dijmāritū, stupi i rīmātorī cāți va avē, și de vināriciū cât vinū va face în viile sele, să ție și o

cum nici elu n'a tăgăduit, s'a hotărît, ca Sterie să plătescă dreptul dascălului și în urmă Sterie, ce va avea să-și caute cu Mihaiu Croitorul tatălul copilului. (1).

Din acestu zapisu vedem, că limba românească avea învățatori până și pe țermul dreptu alu Dunărei, unde, deci, populațiunea română era destul de numerosă, ca să necesite aflarea în mijlocul ei de dascăli.

Din aceștia anu 1776, avem documentele înființării școlei Domnesci dela Ploesci. Acolo exista mai d'inainte școle private românești. Unul din dascălii, cari ținea școlă privată, anume Dascălul Barbu, aflându că Domnitorul a hotărît să se înființeze școlă publică domnească pentru limba românească în Ploesci, cere să fie recunoscută școlă lui ca atare. Domnitorul însărcinează pe Mitropolitul, să cerceteze despre școlă lui Barbu. Mitropolitul încă în 1776 a dat informațiuni bune despre această școlă, despre capacitatea și silința dascălului Barbu. Totuși, numai în 1777, Augustu 11, după o nouă anafora a Mitropolitului Grigorie, prin care arăta Domnitorului, că dascălul Barbu „*se energhisese, adecă în totu chipul se silește spre învățatura copiilor,*” dar că nu pôte trăi numai cu simbria dela părinții lor și se află în scăpătațiune, fiindu omu cu copii, Mitropolitul propune ca după cum este școlă publică la Târgoviște cu lésă de 5 taleri pe lună, asemenea și Ploescii fiindu orașu ca Târgoviștea, să se dea lui Dascălul Barbu câte 5 lei pe lună. (2).

Domnitorul Alexandru Ipsilante la 26 Augustu 1777, aprobă propunerea

pivniță aici în orașu în Bucuresci scuită de fumăritu, de vamă, de vinu Domnescu și de ortul vătășescu, și lude dece ómenii scutiți, însă străini, cu pecețluituri pe numele și chipul lor, și să scutească și de oieritu oi patru sute la vremea oieritului; deci ca să se păzescă nestrămutate tóte acestea ce mai sus se cuprind, am întăritu Domnia mea hrisovul acesta cu însesii credința Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fii, și măturii punem Domnia mea pe toți cinstiții și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele: Panu Dumitrache Vel Banu, Panu Nicolae Dudescu Vel Vornicu de Țera-de-sus, Panu Radu Văcărescu Vel Logofetu de Țera-de-jos, Panu Panu Filipescu Vel Logofetu de Țera-de-sus, Panu Stefanu Prăscovenulu Vel Logofetu de Țera-de-jos, Panu Stefanu Mișoglu Vel Spătaru, Panu Ianache Văcărescu Vel Vistieru, Panu Scarlatu Caragea Vel Post., Panu Dumitrașco Racovița Vel Cluceru, Panu Constantinu Génoglu Vel Pahar., Panu Nicolae Bârsescu Vel Stolnicu, Panu Nicolae Crețulescu Vel Comisu, Panu . . . Vel Slugeru, Panu Nicolae Vel Pitaru, Ispravnicu, Panu Stefanu Prăscovenulu Vel Logofetu, Constantinu Știrbeiu Vel Logofetu de Țera-de-jos, și s'au scrisu hrisovul acesta în anul d'întăiu alu Domniei Domniei mele, aici în orașul Bucuresci, la lét 1775, Maiu 9. (Cond. 3, la 22—23.)

(1) Condica domnească dela Arch. Stat., No. 5 și No. 4 filele 178 și 29.

(2) Condica domnească, No. 6, fila 13.

Mitropolitul Grigorie al II-lea și astă-felū, acum 123 de ani în urmă, se deschide în Ploesci prima școlă Domnescă, cu Dascălulū Barbu.

Mișcarea culturală prin școlă, ce constatămū în Muntenia sub Alex. Ipsilante, nu pōte să nu fi avutū legăturī cu mișcarea mai vechie și binefăcētore a școlerorū Ardelene, dela mijloculū secolulū XVIII. Gr. Maiorū fu celū d'ântēiū învățatorū de limbī și sciințe în școlile înființate la Blajū. La 1754 urma la aceste școle 300 de școlari. Episcopulū Aronū ajută din punga sa mai mulți din acești școlari. Apoi sosirea dela Roma și din Viena a bărbaților ca Samuilū Miculū (Klein), nepotulū Episcopulū Inocentiū Miculū, G. Șincai și Petru Maiorū dă avētū gloriosū culturei Ardelene și, prin influență, și celei a Principatelorū. Să nu uitămū a aminti în acestū locū și pre Episcopii dela Oradea-Mare, Dorobantu și Vulcanū, patroni ai bărbaților mai susū numiți. Iacobū Stamati din Moldova și-a aprinsū de sigurū făclia culturală la făclia acestorū contimporani ai lui. Dr. Molnarū, nu era numai oculistū și nu se mărgini a trata cu Horia și Crișanū la 1784, ci scria însuși una din cele d'intăiū gramatice române. La 1799 se tipări prima *Retorică*. Dar *Tempea*, care la 1797 scrie o nouă gramatică? Dar *Mehesi*, care scrie la 1791 suplica națiunei române din Ardélū, cerēndū Impēratulū îndreptățire? Dar Cichindelū?

Lista e lungă și nu o terminămū!

Destulū că ne împlinimū datoria a constata, că sincronisticū cu mișcarea culturală din Ardélū, la finele secolulū XVIII, nu stămū pe locū și în Muntenia (și vomū vedē că și în Moldova) și că de sigurū a fostū consciinte legăturī culturale între tōte țerile române.

Domnitorulū Ipsilante, organizatorū de școle, nu putea să nu simțā nevoia de a protege tipografia și de a încerca să reintroducā în țērā fabricațiunea hârtiei, fōrte importantā culturei.

Lipsa unei fabrici de hârtie a fostū simțită din vechime chiar, de Domniī romāni. Așia Petru Mircea-Vodă a făcutū fabrică de hârtie în Moldova, încă la 1583. Hârtia acelei fabrici avea în pastā armele Moldovei (1).

(1) Cuvente den Bețrāni, Tom. I, pag. 44, de B. P. Hasdeū. Petru Mircea, fu unulū din primii Domni care semnā hrisovulū în romānesce, adăogēndū vorbele: *Pus'amū māna Domniei mele*.

Pe timpul lui Matei Basarab, ne spune *Udriște Năsturelă*, încă s'a făcută móră de hârtie și tipografie «*ТАЖЕ ТИПОГРАФІЕЮ, И ХА́РТОТВОРНОЮ ВОДЕНИЦЕЮ*» la Câmpu-lungă (1).

La 1786, Augustă, Dascălul Constantină dela Sf. George, scrie hrisovul Domnescă, prin care Ipsilante Vodă amintescă înființarea pe moșia Fundeni, proprietatea Visternicului Dumitrașcu Racoviță, a unei harturghii și autoriză înființarea și altei harturghii la apa Leuta, pe moșia Bătistei, județul Prahova, a schitului Turbații. Domnitorul arătă eronată, că până acum n'a mai fostă în țără asemenea fabrici de hârtie, cari sunt de folos și fôrte trebuincioase „*atătă politeii cu trebuința scrisoriloră, câtă și bisericeii cu tipăritulă cărțiloră.*” Dămă întregă hrisovul acesta importantă în anexă mai departe la rubrica fabriceloră, industriei și comerciului.

Spre a da o idee despre scrisorea secolului ală XVIII, credă utilă a aduce ună tabelă, la capitolulă culturei publice și ală școliloră cu unele facsimile dupre câte-va codice, seă manuscripte. Simpla privire a iconei de scrisore încă confirmă aserțiunea noastră, că limba romănescă n'a încetată a fi învățată sub fanarioți, căci grafia din secolulă XVIII presintă neîndoișă caracteristică a influenței unei școlii și prin modulă de a trage literile și prin ortografie. Nu dintr'o đii într'alta se pôte ajunge la acea vedită *unitate* caligrafică și ortografică, ce reese din studiulă scrisoriloră secolului XVIII.

Veđi Facsimile după Codicele lui Alexandru Ipsilante etc. în tabelulă anexată la finele volumului.

O scire de neuitată aci, când e vorba de cultura din țără, este aceea că, la Iași, sub administrațiunea lui Potemkin, a fostă vorba de a se tipări o edițiune din Tacitū.

Nu s'ar părea óre o fabulă, decă cine-va ne-ar spune, că cu mai bine decât ună secolă în urmă a fostă vorba să se imprime la Iași o traducțiune din Tacitū? Ei bine, vorba a fostă, și decă lucrulă nu s'a și realizată nu e mai puțină însemnată, că să fie urmată intențiunea în acestă privință.

Englesulă Eduard Daniel Clarke, profesoră de mineralogie la universita-

(1) Amă descoperită acestă informațiune în prefața dela Mineiulă slavonă, tipărită în Câmpu-lungă, prefața scrisă în Heresci Năsturelă. Am anexată o facsimilă de pe acestă prețioșă prefață la cartea mea: *Istoria Școliloră*, în Tomulă anexeloră.

tea din Cambrige, în cartea sa intitulată: «*Călătorii în Rusia, în Tătaria și Turcia*» raportază în tomul II această curiozitate bibliografică. Mai lămurit însă de dînsa vorbește *Sénac de Meilhan*, în scrierile ce a publicat asupra lui Potemkin. Meilhan a și tradus pe Tacitū în franceza și l'a fost și dedicat aceluși celebru bărbat al Rusiei, Potemkin. În locu de dedicațiune la opera sa, Meilhan alege o serie de frase din Tacitū, din care putea să rezulte o laudă pentru Potemkin. Era această dedicațiune o mosaică literară făcîndu portretul ministrului rusesc.

Câte fapte, câte evenimente chiar și din Istoria Românilor nu sunt legate cu numele aceluși omnipotente ministru al Ecaterinei! Se știe că Potemkin muri în 15 Octombrie 1791, la Iași. Iată descrierea morții lui cum o face *Sénac de Meilhan* în cartea sa intitulată «*Ouvrage philosophique et littéraire* (Hambourg 1795)»: Potemkin aduse de la Petersburg, gemenele sigur al unei morți grabnice, dar abusîndu-se însuși asupra stărei sêle, el nu ținu în nici o sêmă, ba respinse cu brutalitate consiliile medicilor din Iași.

«Cu tôte acestea, cuprinsu de vii inchiitudinî, se sui în trăsura, însoțit de una din nepôtele sêle și de d-na de Wydt și ordonă să fie condus afară din orașul Iași în spre apa Jijia, aprópe de vechia retragere a mareșalului Romanțov. . . Potemkin se simți mai rău; el se pogori lângă o măgură; servitorii sêi îl transportară căți-va pași, dar slăbindu din ce în ce mai multu, aci espiră; cele două dame ce însoțiau pe Potemkin se apropie de dînsul; elu móre pe brațele lor. . . . Se dedură la Iași rêmășițelor lui tôte onorurile ce se pare că au pretinsu numeroșele lui demnități.»

Dacă amintirăm aceste linii relative la Potemkin și la petrecerea lui din urmă la Iași, este pentru că același Potemkin, protector al artelor, elu care pururea ducea cu sine 150 de musicanți și o trupă de comedienți compusă din țeranî de pe moșiile lui, pe cari îi învățase danțulu, cînteculu și declamațiunea, acestași Potemkin formase planulu să imprime la Iași o traducțiune din operele lui Tacitū.

Cela sera singulier, d'imprimer Tacite en Moldavie! ȕice celebrulu oșteanu către Meilhan.

Credem că numai mórtea cea grabnică mai sus descrisă a împedit realizarea impresiunei traducerei lui Tacitū în fosta capitală a Moldovei. Óre să nu se fie păstrat între hârtiele lui Potemkin manuscriptulu traducțiunei? Se știe că Potemkin după mórtea sa la Iași fu transportat în Cherson, unde nu întărđia multu disgrăția imperială a-lu lipsi până și de demormîntulu ce căpătase mai întăiu în lăuntrulu unei bisericî. Clarke raportază că osemintele lui au fostu desgropate și aruncate într'unu șanțu. Ce se va fi făcutu însă cu colecțiunea sa însemnată de cărți și manuscripte?

Iacă ce nu șcimă spune.

Să nu uităm de a aminti aci, că Alexandru Ipsilante s'a preocupat și de asigurarea creșterii copiilor lipsiți de părinți și de rude și de orânduirea unei epitropii pentru aceștia, încă din Iulie 1776 (1).

Următorele documente privesc școala dela Sf. Gheorghe, de care am menționat la pag. 93, tomul I-iu, și spitale organizate la Sf. Vineri și la Colțea :

Hrisovul dascălilor slovenesci din Bucuresci.

De vreme ce școala slovenescă cea Domnescă, ce este aședată aici în orașul Domniei mele în Bucuresci la sf. Gheorghe cel vechiu, care este de învățatura cărții slovenesci, unde nu numai din copii pămîtenii se află la această școală, ci și alții străini de prin alte țări sunt veniți, care școală este foarte trebuincioasă la totă obștea acestei țări pentru învățatură, fiindu metahirisit totu norodul cu această învățatură la toate trebuințele spre a căroră dare de învățatură la toate trebuințele de vechii și bătrânii reșosați Domni, sunt orânduți cu plată domnescă, deci, dascălii ca să se afle în totă vremea, să învețe copiii; la care școală se află Constantinul întâiul dascăl, i Dragomirul al doilea dascăl, cari fiindu pămîtenii, cu case, socotitu-le-am Domnia mea, trebuința ce aru avé, și nu i-am lăsat să fie de totu lipsiți, a nu fi atinși de mila Domnescă, mai vartosu că fiindu în liniște, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune totă nevoința a se sîrgui și a sta nepristanu spre învățatura și procopsela copiilor școlasnici și pentru străini și pentru pămîtenii; a căroră daru nevoință și strădanie nu le-am trecut Domnia mea cu vederea, nici am lăsat întru uitare, ci m'am milostivit, și printr'acestu hrisovu alu Domniei mele hotărîm, ca ei și totă casa lor, în totă vremea, să fie apărată de totu felulu de dăjdi, de nimenea nici odinióra valú și supărare să nu aibă; așiderea și drepte bucatele lor încă să fie scutite și de totu nedajnici, stupi i rîmători, de dijmăritu, și vinulu de vinăriciu, și să fie și câte o pivniță aici în Bucuresci apărată de fumăritu, i căminăritu, i de vamă, de vinu domnescu, de ortulu vatafulu, de cărciumari și de toate altele ori-ce angarii voru eși pe pivnițe, ori în credință de va fi vinăriciulu și dijmăritulu, și dările pivnițelor, ori de se voru vinde, séu măcaru vre-o-dată de s'ar întempla ca să plătescă, și cei ce voru avé cărți și hrisove domnesci, iar măi susu numiții dascăli, nici atunci să nu plătescă, ci totu-d'a-una să fie scutiți; asemenea pentru ajutorulu acestei școli să aibă și lude cinc scutiți și apărați de totu felulu de dăjdi și orândueli, ce voru eși dela visteria și dela cămara Domniei mele preste

(1) Veđi Dionisie Fotino, T. II, pag. 172, traducere G. Sion,

anŭ în țeră, de nici unele valŭ și supărare să nu aibă. Pentru care dar poruncimŭ Domnia mea și dumné-vóstră Ispravnicilorŭ, i dumné-vóstră boerŭ séŭ slugŭ, carŭ după vremŭ veți fi orânduŭ, cu orŭ-ce felŭ de dăjdiŭ și slujbe, de tóte câte serie mai susŭ, să aveți a vă feri, și nimenea întru nimicŭ valŭ și supărare să nu le faceți, pentru că dascăliŭ dela numita școlă pururea aŭ avutŭ aceste milŭ și mai dinainte dela alți frați răposați Domni, ce aŭ stătutŭ oblăduitorŭ creștinescŭ ai acestei țeri, precum ne-amŭ adeveritŭ Domnia mea din hrisóvele altorŭ răposați Domni, și pentru ca să se păzescă acéstă milă nesmintită și nestrămutată, am întăritŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Ió Alex. Ipsilante Vvd., și cu credința prea iubiților Domniei mele fii Constantinŭ Vvd., Dumitrașco Vvd. și cu totŭ sfa-tulŭ credincioșilorŭ și cinstiților boerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudescu Vel Vornicŭ de Țera-de-sus, Radulŭ Văcăresculŭ Vel Vornicŭ de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logofetŭ de Țera-de-sus, Stefanŭ Preșcovénulŭ Vel Logofetŭ de Țera-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spătarŭ, Ianache Văcărescu Vel Vistierŭ, Scărlatŭ Caragea Vel Postelnicŭ, Dumitrașco Racoviță Vel Clucerŭ, Constantinŭ Geanoglu Vel Pahar., Nicolae Bârsescu Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Barbulŭ Știrbeiŭ Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ Pană Filipescu Vel Logofetŭ de Țera-de sus, Iordache Mavrocordatŭ Vtore Logofetŭ. Și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ d'întăiu alŭ Domniei mele aici în Țera Románescă în orașulŭ Bucuresci la aniŭ dela zidirea lumei 7283. Iar dela nascerea Domnului Dumneđeŭ și mântuitorulŭ Hristosŭ 1775, în luna Augustului în 13 zile. (Cod. III, fila 121—123.)

Cartea bisericei sfinteŭ Vineri din Bucuresci pentru unŭ brutariŭ.

Milostiiŭ Bj. Ió Alex. Ioanŭ Ipsilante Vvd. gpd. Z. Vlas.

Bolnavilorŭ sêraci ce se află la spitalulŭ de la sfânta Vineri din Bucuresci, să aibă volnicie pentru acéstă carte a Domniei mele să fie unŭ brutarŭ anume la pităria ce aŭ sêracii acolo la sfânta biserică, care omŭ să fie în pace și iertatŭ de dăjdiile ce iesŭ dela visterie peste anŭ în țeră și pe têrgŭ, de nici unele supêratŭ să nu fie, așșderea să fie apêratŭ și de fumăritŭ și de alte angarii ce daŭ alți brutari, și de poclonulŭ vătafului, pentru că acéstă milă aŭ avutŭ o sêracii, și cu cărți dela alți Domni, dreptŭ aceea și Domnia mea încă m'amŭ milostivitŭ și le-amŭ iertatŭ acestŭ omŭ de tóte câte serie mai sus, să fie nesupêratŭ elŭ și casa de pitărie a sêracilorŭ, unde va lucra, ca să facă pită pentru sêraci, să-și fie viața dintru ce-și vorŭ câștiga; poruncimŭ Domnia mea d-lui Vel Agă i Vel căpitanŭ za dorobanțŭ i altorŭ slujitorŭ

domnesci i boeresci și ție vătășu de brutari și voue fumariloru, toți să vă feriți de acestu om și să-i dați pace, de nimic să nu-lă supărați, că așa este porunca Domniei mele, i isaam receh gvmd. Martie 13, 1775. (Cod. III, fila 7.)

Hrisovulă mănăstirei Colțea din Bucuresci.

Sfintei și Dumneșcesei mănăstiri de aici din orașul scaunului Domniei mele din Bucuresci, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulă trei sfetile, ce se numesce Colțea, unde sunt spitaluri pentru odihna bolnavilor străini, care este făcută și înălțată din temelia ei, de cinstitulă și credinciosulă boeră răposatulă Mihaiă Cantacuzino biv Vel Spăt. ca să aibă a lua sfînta mănăstire în toți anii dela Oena Slănică ot sud Saac. totă dijma de sare din 10 bolovană ună bolovană, după cum a luat și până acum să fie pentru cheltuiala și căutarea bolnavilor străini, cari se voră odihni în ospitalulă ce a făcută la această sfîntă mănăstire, pentru că după ce au făcut o și a înălțat-o cinstitulă boeră Mihailă Cantacuzino biv Vel Spătară această sfîntă mănăstire, o au înfrumusețat-o și o au dăruit-o cu sfintele odore câte trebuesc, a făcută și împrejurulă mănăstirei ziduri și școlă și chiliă de ajunsă pentru odihna multoră străini, și pe lângă acestea tôte a mai făcută și ospitală ca să se odihnescă bolnavii străini, precum tôte tocmelele și iscusite se vedă. Decă pentru cheltuiala de căutarea bolnavilor ce se voră odihni în ospitală, ca să aibă să nu lipsescă la cele ce voră trebui să se caute la bôloră cu doftorii și cu altele, încă din Dumneșiasca îndemnare și din bună gândă ce a fostă pusă întru inima sa, așa a socotită de a închinată sfintei mănăstiri să iea totă dijma de la Oena Slănicului după cum s'a ăisă mai sus fiindă acea ocnă Domnescă pe moșia Dumne-lui, să fie numai pentru căutarea sêraciloră, iar nu și pentru alte cheltueli, urmândă sfintei scripturi ce grăiesce la sfînta Evanghelie, «că bolnavă și străină am fostă și m'ați căutată.» ca să se învrednicescă a ađi glasulă celă Dumneșescu când va ăice: «Veniți blagosloviți părintelui meu de moșteniți împărăția cerului, care este voue gătită dela Tatălă cerescă.» De care și Domnia mea după dania și închinăciunea Dumisêle, fiindă tôte ocnele Țerei-Românesci subt stăpânirea Domniei, încă am pohtită și am voită într'această chipă, și am aședată ca să iea sfînta mănăstire acea dijma de sare și dela Oena Slănicului în toți anii după cum a orânduită răposatulă boeră, ce scrie mai sus, însă de voră vră cămărașii să se tocmescă cu Ispravnicii mănăstirei, ca să iea dijma din sare și să dea tal. 2.500 pre ană bană vechi, și acești bană să aibă a lua sfînta mănăstire trei sferturi într'ună ană precum daă și la Domnie, iar de nu voră vră Cămărașii să dea acea sumă de bană ce scrie mai sus, să fie volnică Ispravnicii mănăstirii să ridice acea sare dela gura Ocnei în tôte lunile și să

o ducă orî la ce vadŭ vorŭ vré sã o vîndã, și acei mușterii încã sã o ducã pe la vadurî sã o vîndã care s'a ȃisŭ mai susŭ, și sã nu aibã nici o oprélã de nimenea, însã de vorŭ da cãmãrașii prețulŭ ce vorŭ da alții pe sare, sã aibã a lua ei; iar când se va întempla a nu se vinde ocnele, ci arŭ rêmãne pe sãma Domniei, de s'ar pune cãmãrașulŭ în credințã, mônãstirea totŭ sã aibã a lua acea milã dela ocnã, precum scrie mai sus, iarã nici de cum sã nu fie lipsitã de asemenea milã, și aceste ocne sã fie nepãrãsite, iar când nu se va mai puté sã se scóțã sare pe acele gurî de ocnã, sã aibã a face alte gurî de ocnã noué totŭ acolo pe acea moșie Slãnicŭ și totŭ sã iea sfînta mônãstire dijmã, sã fie sfintei mônãstiri dijma acésta stãtãtore și neschimbatã în veci, iar pentru purtarea de grijã a cheltuelei ce va sã cheltuiascã la cãutarea bolnavilorŭ strãini a fostŭ pusŭ Dumné-luî Ispravnicî 4, ca sã aibã a lua banî dela sfînta mônãstire ce vorŭ veni de pe dijma de sare dela ocnã Slãniculŭ sã cheltuiascã la doftorii și la altele ce vorŭ trebui la cãutarea bolnavilorŭ, și pentru cãci vorŭ fi ostenitorî de vorŭ purta grija la acelea cheltueli, Domnia mea încã i-am iertatŭ sã aibã pace de tóte dãjdiile țerei verî cãte vorŭ fi peste anŭ în țera Domniei mele, valŭ și supérare sã nu aibã; așîderea a fostŭ pusŭ d-luî și 4 negustorî jurați împreunã cu starostea, care va fi ca sã aibã a lua în toți anii sãma acestorŭ ce s'aŭ ȃisŭ mai sus Ispravnicî, de totŭ venitulŭ și de tótã cheltuiala cãt se va face pe anŭ cheltuiala acelorŭ bolnavi, iar de s'ar întempla mórte acestorŭ ce s'a ȃisŭ mai sus Ispravnicî, sã aibã a se pune Ispravnicî unî dintre cei patru negustorî jurați, iar nu dintre alți strãini; așîderea și când va muri vre-unulŭ dintre cei patru neguțatorî jurați, iarãși sã pue ei altulŭ în locŭ pe carele-lŭ vorŭ socoti asemenea lorŭ, sã fie totŭ deplinŭ patru, și dupã dania și închinãciunea dijmei de sare ce aŭ închinatŭ cinstitŭ boeriŭ, ce s'aŭ ȃisŭ mai susŭ, și prin tóte aședeminturile ce s'aŭ fãcutŭ la acéstã sfîntã mônãstire; așîderea sã aibã a ține sfînta mônãstire lude 20 strãini scutelnicî, i lude 20 dãrvarî, carî sã fie scutiți de tóte angariile ce sunt peste anŭ în țerã, i patru lemnari și aceștia sã fie scutiți de tóte podvódele, sã fie pentru poslușania sfintei mônãstiri, numai sã dea într'unŭ anŭ ughî doi, încã sã aibã sfînta mônãstire doué pivnițe a le scuti de fumãritŭ i de tóte alte angarale, și iar sã aibã a lua dela tãrgulŭ ce se face la Lichireșei din ȃiua de Dumineca Mare pãnã în cea-laltã Duminecã, vama ce se va face a da fieșce-care negustorŭ dupã vechiulŭ obiceiŭ, din tóte sã aibã ómenii mônãstirei Colții, iar vameșii amestecŭ sã nu aibã; și iar sã aibã sfînta mônãstire ca sã iea vinãriciŭ dela toți cei ce aŭ vii pe moșia Bucovului și plãtescŭ vinãriciŭ ce cuprinde din hotarŭ pãna în hotarŭ, dupã cum și alte cãrți asemenea acesteî arétã, însã partea jumétate, iar cea-laltã parte sã se dée la camãra Domniei mele; dreptŭ aceea, iar și Domnia mea, dupã ce Domnulŭ Dumneȃeu ne-aŭ miluitŭ cu stãpãnirea întru acestŭ scaunŭ

alū Țerei-Românesci, bine amū voitū de amū adausū mila la acéstă sfîntă mōnăstire, ca să aibă a scuti oi 500 de oieritū, însă cu pecetluitū Domnescū și să scutescă vinăriciū și dijmăritū drepte bucate mōnăstiri, și de nimenea neschimbatū să fie acéstă milă, ce s'au făcutū la sfînta acéstă mōnăstire, și în toți anii să aibă a lua acești taleri 2.500 în loculū dijmei de sare dela Ocna Slănicū, să fie pentru căutarea bolnavilorū, precum serie mai sus, pentru ca să fie Domniei mele și părinților Domniei mele întru vecinică pomenire; așisderea și în urma Domniei mele pe care va alege Domnulū Dumneđeū a fi Domnū Țerei Românesci, încă-i pohtimū și rugămū întru numele Domnului Dumneđeū, și întru cinstea sfinților erarhi ce sunt de se prăznuescū întru sfînta mōnăstire, ca să cinstescă și să înoiască și să întărescă acestū hrisovū alū Domniei mele, ca și ale Domniilorū séle mili și hrisóve încă să fie cinstite și întărite de alți frați Domni ce în urmă vorū oblădui acestū scaunū alū țerei Românesci; și am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta cu însesși credința Domniei mele Iō Alex. Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi, Constantinū Vvd., Dumitrașco Vvd. și cu toți cinstiții și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Demniei mele: Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Panū Nicolae Dudesculū Vel Vor. de Țera-de-sus, Panū Radu Văcărescu Vel Vor. de Țera-de-jos, Panū Pană Filipescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Panū Stefanū Prăscovénu Vel Log. de Țera-de-jos, Panū Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Panū Iana-che Văcărescu Vel Vist., Panū Scarlatū Caragea Vel Post, Panū Dumitrașco Racoviță Vel Clucerū, Panū Constantinū Geanoglu Vel Pahar, Panū Nicolae Bărsescu Vel Stol., Panū — Vel Slug., Panū — Nicolae Vel Pit., și Ispravnicii Panū Pană Filipescu Vel Logofétū de Țera-de-sus, i Panū Iordache Mavrocordatū Vel Logofétū, și s'au scrisū hrisovulū acesta în anulū d'întăiū alū Domniei Domniei mele aici în Țera Românescă la anii dela Is. Hristosū 1775, de Constantinū Dascălulū slovenescū ot sfîntulū Gheorghe vechiū. (Cond. 3, fila 20—22.)

Iată acum și o serie de hrisóve, prin care Domnitorulū acordă protecție și ajutorū la școli din orientū:

Hrisovulū pentru tal. 300, milă la sfînta Patriarhie Alexandriei, unde se ține douē scóle.

Mare și necontentită pomenire și vecinică laudă pricinuescū pravoslavnicilorū Domni, la facerile de bine, la sfintele și Dumneđeescile locașuri, mai alesū când nevoescū a da ajutorū spre întemeierea vre-unei sêvêrșiri de fapte bune, ce este spre podóba bisericéi și spre luminarea norodului, una spre acésta fiindū verhovnica faptă bună, adecă întemeierea șcólelorū, între care

se câștigă darul celŭ neprețuitŭ, ce este învęțatura cărții, care nu numai este de mare folosŭ și podóbă vieței omenesci, ci încă și laudă lui Dumneđeŭ printr'insa se sęvęșese, învrednicindu-se omulŭ cu dinsa a vorbi cu însuși Dumneđeŭ, și a sta în potriva celorŭ ce cu meșteșugirea vorbelorŭ ce vorŭ să ręsvrătęscă pravoslavnică credință; dreptŭ aceea dar și Domnia mea învrednicindu-mę cu mila lui Dumneđeŭ oblăduitorŭ acestei pravoslavnice țeri, și avęndŭ mare dragoste, ca să vedemŭ sporindŭ și isbutindŭ învęțatura, nu numai aici, unde Dumneđeŭ ne-a dăruitŭ oblăduire, ci și la altă parte, care aŭ trebuință, nu lipsimŭ după putință a da mână de ajutorŭ din cele ce bogatulŭ darnicŭ Dumneđeŭ a dăruitŭ nouę. Deci de vreme ce și la sfânta Patriarhie Alexandriei se ținŭ și până acum douę școle de învęțatură, cu doi dascăli, unulŭ ce învață limba elinęscă și altulŭ limba arăpęscă, se păru Domniei mele lucru cuviinciosŭ a da ajutorŭ pentru învęțatura copiilorŭ acelorŭ pravoslavnică creștină de acolo, cum și pentru folosulŭ sufletescŭ, dar și pentru cea pentru noi fierbinte rugăciune a prea sfântitului Patriarhŭ Alexandrii Chiriu, chirŭ, — printr'acestŭ cinstitŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, și rîndimŭ ca pe totŭ anulŭ să se dęe dela cãmara Domniei mele 300, la vremea vinăriciului, cari bani să aibă a se lua prin mână episcopului a prea fericitului Patriarhŭ, și să trãmită acolo la patriarhie să fie pentru plata acelorŭ mai susŭ ȃșii doi dascăli, și pentru chivernisęla unorŭ din ucenici ce vorŭ fi lipsiți de totŭ de hrana vieței, ca să fie sfintitei și Dumneđeescęi Patriarhiei de ajutorŭ, și pohfală dascăliilorŭ, de chivernisęla ucenicilorŭ spre procopsire, iar nouę și ręposașilorŭ părinți, moșilorŭ și strămoșilorŭ Domniei mele vecinică pomenire, pentru că acęstă sfântă și Dumneđeiască patriarhie avęndŭ trei leturghii aici, câte trele aŭ fostŭ avutŭ mile de vinăriciŭ, cu hrisovele ręposașilorŭ Domni: schitulŭ Stănesci vinăriciŭ din delulŭ Dobrușŭ, sud. Vâlcea, datŭ de ręposatulŭ Gavrilŭ Moghilă Vodă ot lét. 7127. — Schitulŭ Arhanghelŭ ot. tam vinăriciŭ din satulŭ Vlădesci, datŭ de ręposatulŭ Șerbanŭ-Vodă, ot lét. 7187. Așiderea și Metohulŭ de aici din orașŭ, ce se numesce Zlătariŭ, a fostŭ avutŭ dela ręposatulŭ Nicolae Vodă milă să ieă din vinăriciŭ Domnescŭ din sud Saac pe anŭ vinŭ vedre 300, și bolovanŭ sare 50, cu hrisovŭ ot lét. 7228, și așa s'aŭ fostŭ urmatŭ până în ȃdilele Domniei sęle Constantinŭ Vodă Nicolae, când atunci la cererea acestorŭ mai susŭ numitelorŭ milŭ oręnduindŭ Domnia mea să se facă cercetarea cererei de către Dumnę-lorŭ Velițiŭ boeri, Dumnę-lorŭ aŭ fostŭ găsitŭ cu cale prin anatora cu lét. 7255, fiindŭ-că de multe ori se întęmplă de nu se face vinŭ, sęŭ cândŭ se face și nu are prețŭ aceste metoșe se păgubescŭ, să se dea sfintei patriarhiei pe anŭ câte tal. 300, în loculŭ acestorŭ mile, și Patriarhia să ție aceste douę școle, și după alegerea Dumnę-lorŭ, și Domnia sa asemenea a hotărîtŭ prin hrisovŭ, la lét. 7255, și alŭ doilea rîndŭ la lét. 7261, Iulie, Domnia sa Constantinŭ

Vodă Gehanū lét. 1763, precum și Domnia sa Alexandru Ghica Vvd. asemenea a hotărîtū după cum am vădūtū Domnia mea, și însuși hrisovulū Domniei séle ot lét 7276, și așa s'aū urmatū ; ci dar și de acum hotărîmū Domnia mea asemenea să se urmeze spre slava marelū Dumneđeū și spre pururea pomenirea nōstră și alorū iubitorī de Hristosū Domnī, carī vorū întări în urmă mila acésta ; și am întăritū Domnia mea hrisovulū acesta cu însēși credința Domniei mele *Io Alexandru Ioanū Ipsilante Vvd.* și credința prea iubiților Domniei mele fii Constantinū Vodă și Dumitrașcu Vodă și mărturiī : Panū Dumitrache Ghica Vel Banū, Nicolae Dudescu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Radu Văcărescu Vel Vorn. de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel Logof. de Țera-de-sus, Stefanū Prěscovėnu Vel Logof. de Țera-de-jos, Stefanū Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatū Caragea Vel Post., Dumitrașcu Vel Clucerū, Nicolae Bărsescu Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisū, Vel Slugerū, Nicolae Vel Pit. și Ispravnicī, Pană Filipescu Vel Logof., Iordache Mavrocordatū Vtore Logof. (Cod. III, fila 35—36.)

Hrisovulū școlėlorū dela Arvanitohori.

Din tōte facerile de bine și milosteniile măi de trebuință, măi Dumneđeiască, și măi de folosū, este acea facere de bine ce se face la obștėscă politie, decăt la unū omū singurū, numai cea de-apururea și de mulți ani, decăt cea vremelnică și de puțini ani, și acea ce se face spre folosulū sufletulū, decăt spre celea trupesci, și decăt tōte acestea, iarăși cu multă măsură făr' de asemănare într'aceia facere de bine și ajutorū, ce se face la tocirea și chiverniséla școlėlorū de învățaturile cele elinesci, căci într'aceste s'aū datū multe feluri de învățături, și măi vėtosū că se căștigă înțelepciunea cea lăudată, care împodobesce vieța omenėscă, măi multū decăt tōte cele-lalte bunătăți, dăru-esce ómenilorū luminarea cea curată și fericirea cea desėvėșită, care este priceperea și cunoscința lui Dumneđeū și a lucrurilor celorū Dumneđeesci pentru a căruia dobândiri înțelepții aū lăsatū tōtă trupėsca căștigare și desfătare, și s'aū datū pe sineși la școle și s'aū făcutū luminați și aleși, și în tōtă lumea se laudă și se mărescū ; pentru acésta, măi toți împėrații și Domnii cu multe cheltueli aū aședatū școle de învățături, pentru ca să împodobescă năravurile și obiceiurile supușilorū, ca să strălucescă și să se înmulțescă în norodulū lorū, acéstă curată și luminată a înțelepciunii. Dreptū aceea și Domnia mea, învrednicindu-mė Domnulū Dumneđeū cu Domnia Țerei-Romănesci, pentru ca să crească măi multū și să sporėscă acestū bine și mare folosū, și cât ar fi prin puțință să tămăduiască acea neînvėțare ce se lătesce în neamulū creștinescū, — Am pusū gândū Domnia mea plăcutū lui Dumneđeū și de sufletū și de viață, de binele de obște folositorū, ca să se așede o școlă

de învățături elinesci, cu cheltuiala cămării Domniei mele, la vre o politie de cinste, unde vorū avē trebuință de acēstă învățatură și ne-au arētatū dumnē-lui cinstitū și credinciosū boeritulū Domniei mele Ianache Vilara biv Vel Pahar., cum că în orașulū ce se chiamă Arvanitohorie aū fostū și mai nainte vreme școlă cu cheltuiala Domnēscă, care orașū se vecinesce cu Târnova, și este în eparhia prea sfințitulū Mitropolitū Târnovū, unde locuescū bărbați de cinste și negustori de ispravă, cari aū trebuință și dorescū de școle și de dascăli; am socotitū Domnia mea, ca iarași la mai susū numitulū orașū Arvanitohorie de isnóvă să se facă, și să se așede o școlă de învățături elinesci, la care să se paradosēscă douē-trei clasuri, iar pentru plata aceluī dascălū orēnduindū Domnia mea în fie-care anū douē sute cincī-șeci bolovanī sare dela Ocnă, însă acești 250 bolovanī de sare să-ī plătēscă cămărașulū dela Ocne fără nici o împotrivre, și fără de nici o pricină, fiesce-care bolovanū de sare po tal. unulū, la luna lui Augustū, care banī să se dea dascălulū pentru învățaturile elinesci; și am orēnduitū Domnia mea și patru epitropī de cinste, negustori de ispravă, dintr'acelașū orașū, pe chirū Ianache Oce, și pe chirū Aftanasie Antoniu, și pe chirū Constantinū Diamandū și pe chirū Paraschiva Hagi-Ghețulū pentru ca să porțe grijă, nu numai să iae acești taleri 250 în fiesce-care anū dela cămărașulū de Ocne și să plătēscă simbria dascălulū după rēnduiala ce am făcutū Domnia mea, pentru ca să se păzēscă și să lucreze acea școlă totū-d'a-una întru pomenirea și sufletēscă folosința nōstră, ci încă să se socotēscă a găsi dascălū învățatū și procopsitū întru fapte bune și mai vētosū pravoslavnicū, întăritū întru credință și întru învățaturile Bisericei Rēsăritulū, pentru ca să crēscă și să folosēscă cei ce întru acēsta școlă vorū învăța, să se procopsēscă și întru învățări și întru fapte bune, care acēsta este o parte mai bună și mai alēsă a filosofiei și pentru ca să aibă ei fapta cea bună ca o cale deschisă către învățatură, iar de care cum-vași acēstū Dascălū nu va fi dreptū, întru curată credință și întru învățările Bisericei Rēsăritulū, aū va fi netrebnicū, sēu neînvētatū, aū de nu se va nevoi cu ucenicī cum se cade, atunci cei mai sus rīnduiți patru Epitropī să fie nevoitori, ca să găsēscă altū dascălū vrednicū și sīrguitorū și să-lū rīnduiască în loculū celuī ce va fi; iar când se va întēmpla vre-unuīa dintr'acești patru Epitropī, după datoria omenēscă, mōrte, sēu altă întēmplare, atunci cei trei Epitropī, cari rēmānū, să alēgă altū obrazū vrednicū și de ispravă și să-lū așede în loculū celuī lipsitū; care acēstă milă a avut'ō acēstū orașū și dela alți frați Domni rēposați, după cum ne-amū adeveritū Domnia mea și din hrisovulū Domniei sēle rēposatului Constantinū Nicolae Vodă ot lét 1732. Deci ca să se păzēscă mila acēsta nestrēmūtata, o întărimū și Domnia mea printr'acēstū hrisovū alū Domniei mele; pohtimū dar și pre alți frați întru Hristosū Domni, cari în urma nōstră se vorū învrednici dela Domnulū Dumneșēu stăpānitorī Țerei acesteia, să întărescă mila acēsta și cu hrisóvele

Domniiloră séle, ca și ale Domniiloră séle mile să fie în urmă de alți în sémă ținute și întărite, întărindă Domnia mea hrivolulă acesta cu însesși credința Domniei mele, Io Alexandru Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii Constantină Vvd și Dumitrașeu Vvd. și cu totă sfatulă cinstiților și credincioșiloră boeriloră celoră mari ai Divanului Domniei mele: Pană Dumitrache Ghica Vel Bană, Pană Filipescu Vel Vornică de Țera-de-sus, Dumitrașeo Racoviță Vel Vornică de Țera-de-jos, Ioană Moruzi Vel Logofetă de Țera-de-sus, Grigorie Bălenă Vel Logofetă de Țera-de-josă, Nicolae Brancovănu Vel Vistieră, Ienache Văcărescu Vel Spătară, Constantină Raletă Vel Postelnică, Dumitrașeo Panaitache Vel Cluceră, Iordache Caragea Vel Paharnică, Alexandru Grecănu Vel Stolnică, Grigorie Balasache Vel Comisă, Pantazi Serezli Vel Slugeră, Alece Nicolache Vel Pitară și Ispravniculă Ianachi Moruzi Vel Logofetă și s'au scrisă hrivolulă acesta întru ală 5-lea ană ală întâiei Domniă a Domniei mele aici în Țera Românescă, în orașulă Domniei mele Bucuresci la ană dela zidirea lumei 7287, iar dela spăsanie 1779, Iunie 3, de Constantină Dascălulă slavonescă dela școlă gpd. cea slovenescă ot. sfėti Gheorghe Vechiă. (Cod. III, fila 268—270.)

Paginele 96 — 107.

Dionisie Fotino dice, că Al. Ipsilante a introdusă *felurite rëndueli de meseri* (1).

Amă promisă la pag. 97 să aducemă ca anexă la capitululă nostru despre „*bresle*,” industria și comerciulă sub Alexandru Ipsilante, o serie mai mare de documente mai alesă referitoare la bresle.

Revoluțiunea francesă a urmărită rumperea tuturoră legăturiloră, cari puteau, oră păreauă că potă opri avântulă individuală; ea proclamă și realisă afrancarea muncitorulă, desființândă *breslele* (les jurandes et les maîtrises.) Până și coalițiunile de *uvrieri* erau proibite de revoluțiunea francesă, în numele *libertăței muncii*.

Astădi altmintrelea cugetă și la altă ceva aspiră *radicalii francesi*. Aceștia au declarată rășboiă *individului*, în numele *Statului* și reclamă *intervențiunea* acestuia, *tutela* lui în favorea *colectivităților de muncitori*. La 1789 se desființă în Francia *corporațiunile*, ca *stavile* la *libertatea individului meseriașă*; astădi *grevele de uvrieri* oprescă pre *individe de a munci* deosebită de corporațiune și acestă împedecare ce se

(1) Fotino, trad. de Sion, T. II, pag. 172.

aduce *libertății individului* este în numele intereselor unor *corporațiuni extra-legale*. *Grevele* impun încetarea de a munci chiar și individului căruia nu-i convine să nu lucreze. . . .

Ceva este de învățat *istoricesce* din această luptă contradicțorie a *liberalismului modern* contra direcțiunei urmată de revoluțiunea dela 1789. Acastă luptă, care începe a se îțai și pe la noi, caută să deș-tepte pre omul nostru de Stat, pre economistu asupra necesității de a studia ceva mai multu vechia constituțiune a *breslei* la Români, spre a ne convinge dacă *da* sau *ba*, era *brésla*, *isnafulu* sau *corporațiunea*, o instituțiune contrarie adevăratei *libertăți* a *individului* și a *muncii*, seú decă ea, cum amú arătatu și noi (1), a fostu până târđiú în Principate o *cetate tare* a *néinstreinării comerciului și industriei națiionale*.

Pentru înlesnirea studiilor economiștilorú noștri, aducemú aci și vomú aduce la fie-care ocașiune ce ni-se va presenta, materialú bogatú, publicându cât mai numeroșe documente relative la *bresle*, industrie și comerciú.

Éta documentele dela Alexandru Ipsilante.

Carte de Cuiumgi Bașu.

Domnulú învoesce pe Enache și-í dá volnicie «a lua asupra lui căutarea a tótá brésla cuiumgerescă din Bucuresci . . . să judece pe cei de sub brésla lui, adecă cuiumgiú cu cuiumgiú. . . pentru ale meșteșugarilorú i pentru ucenici și călfi cum și pe cei ce vorú cădé în viná pentru schimbatulú aurú lui, argintulú și a altorú giuvaeruri și după dreptate și orânduiala meșteșugurilorú lorú, împreună cu alți meșteri mai bétrâni ai breslei să facă după viná îndreptare și hotărîre. 1775. (Cod. II, fila 18.)

Carte de Tarzi Bașa de croitorí și de Chiurgiu Bașa de cojocarí.

Esiste rînduirea starostelú la brésla croitorescă din Bucuresci, «să judece pe cei de sub brésla lui, adecă croitorú cu croitorú pentru ale meșteșugurú lui și pentru ucenici și călfi, cum și pe cei ce vorú cădé în viná de stricarea hânelorú la lucru.» Judecata o va face împreună cu bétrâni breslei și va avé scutulú elú și casa lui de podvóda și angarií. 1775. (Cod. II, fila 20.)

(1) Veđi articolulú nostru în *Convorbiri Literare* din 1888, Decembre 1, No. 8, p. 784.

Carte de cîhodărită.

De vreme ce toți cei ce neguțătoresc și lucrăză meșteșugul cismăriei, vechiul obicei este de plătesc pe tot anul cîhodărită, care este venit al lui icîcîhodar, adecă de totă prăvălia po taler unul vechi; dreptă acea dăm Domnia mea acestă carte . . . lui, cu care să aibă volnicie etc. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Cartea starosteî de cavafî din Bucurescî.

Lui carele după alegerea a totă brésla papugiilor de aici din orașul Domniei mele Bucurescî, l'am făcut staroste de papugi să fie cu purtare de grijă pentru brésla de papugerie din Bucurescî, să judece etc. . . . după cum în decretule de mai sus. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Carte de privileghî pentru papugi, cavafî și cismarilor din Bucurescî.

Davat. gvmd., cavafilor și cismarilor papugiilor creștini pămîntenî de aicea din orașul Domniei mele Bucurescî, ca să aibă numai ei a lucra cisme, papuci, meși, și totul lucrul cāvāfesc și papugesc și iar ei să vîndă după obicei, iar alți străini i ori-ce om ar fi să nu fie volnic a vinde acest fel de marfă făcută de aicea, pentru că acest obicei l'a avut și mai 'nainte vreme, după cum ne adevărim Domnia mea din cartea răposatului Domn Alexandru Ghica Vvd. ot. lét, 1767 întru care arétă, că cavafii și cismarii pămîntenî dānd jalbă D-séle, cum că Turcii papugi și cavafî, nu-și vîndă numai marfa ce o aduc din țera turcescă, ci unii dintr'înși lucrăză și aici și cumpără de la cismarii pămîntenî cisme și papuci i meși făcuți de aici și-i vîndă printre marfa cea adusă din țera turcescă. Și cercetānd Domnia mea a vēđut cartea Dumi-séle Ghica Vvd. cu cuprindere, că pe acea vreme iarāși întinđendu-se Turcii cu acest fel de vîndare, cu judecata Terzi Bașii și a d-séle lui Muvelea Efendi, a fost dat turcii zapis la mână pămîntenilor, că afară de marfa ce o vor aduce făcută din țera turcescă, la altă marfă făcută de aicea nu se vor amesteca, luānd pămîntenii și *hogeturî* pe acestă hotărîre, care zapis l'a vēđut și d-sa. Dreptă acea și Domnia mea am înoit și am întărit cartea acestă a Domniei mele, obiceiul ce-lu au ca numai ei să aibă a lucra în tot felul de cismărie aicea în Bucurescî și iar ei să vîndă, iar Turcii să-și vîndă numai marfa ce o vor aduce gătită din țera turcescă. Incă și saftienele ce vor aduce alți neguțatori din țera turcescă, ca să le vîndă aicea, nici de acele să nu aibă voie Turcii pa-

pugiî a cumpăra, vrëndü să le precupescă cu altü prețü la pămîntenî, ci iar pămîntenî să le cumpere; așîșderea și Armeniî papugiî atătü străiniî cât și pămîntenî ședători aicea în țeră, cu dajdie, și ei aü voie numai marfa ce o aducü gata din țera turcescă să o vîndă, séü din țera turcescă să nu aducă, ci să lucreze numai cu mânele lorü aici, și aceea să o vîndă; iar a aduce și din țera turcescă și să vîndă printr'aceea și de cea făcută de aici, niciî cât să nu aibă voie, că numai de unü felü de marfă să vîndă, orî-ce felü de omü ar fi. Intru care poruncimü Domnia mea și d-ta Beșlégă, de-ți vorü arêta pămîntenî pe vr'unü turcü cum că lucréză marfă de acêsta aicea, séü că cumpără de la pămîntenî făcută și vinde printre marfa cea turcescă, pe acelu turcü îndată să-lü puî la oprélă și să faciî Domniei mele în scire, ca să-lü isgonimü de totü din Bucuresci. Așîșderea poruncimü Domnia mea și Dumi-tale Vel Agă, de vei afla pe vre unü cismarü pămîtenü, séü papugiü, că lucréză și ducü marlă la Turci, iar nu la pămîntenî, cari nu aducü din țera turcescă, unuia ca aceluia făcëndu-i certare, să-lü faciî să se supue și să urmeze poruncei Domniei mele și hotărîrei ce s'a făcutü, fără de voia lui. Intr'altü chipü să nu fie. 1775. (Cod. II, fila 21.)

Carte de staroste de neguțători din 1775, Februarie 11.

Davat. Gvmd. boerului Domniei mele pre care l'am făcutü Domnia mea staroste de neguțatorü, ca să aibă volnicie printr'acêstă carte a căuta trebile și judecățile i alte socotelî ce vorü avé neguțatoriî între dînșii cu erotecrisie și altele câte cu porunca Domniei mele i dela judecata d-lorü veliților boeri i-se vorü orëndui și catagrafiî când va fi trebuință și i-se va porunci a face prăvăliilorü și altorü avacetări i alte prețuirî de zestre după dreptate și pentru aceste osteneli, ce are a face la slujba și poruncile Domniei mele, să aibă după obiceiü a fi elü și casa lui apêrată de tôte podvelele și angaradele, să ție și unü logofëtü scutitü, carele este împreună cu dînsulü ostenitorü la scrisulü trebilorü ce i-se va porunci de către Domnia mea; să aibă a ține și o pivniță apêrată de fumăritü, de căminăritü, de vamă și de tôte alte angariî, ce vorü fi pe alte pivnițe, să scutescă și drêpte bucatele lui, de vinăriciü, de dijmăritü. Așîșderea și dela vedrele, cari se dă negustorilorü la vremea când strîngü miere, înfierate cu fierulü Domnescü, neavëndü voie a strînge cu alte vedre, fără de numai cu acelea ce se iaü dela elü, să aibă a lua de tötă vadra câte unü galbenü turcescü de talerü 2 și 90 bani. Asemenea să aibă ce aü avutü și dela alți frați Domni, însă o prăvălie ce o are lângă hanulü lui Zamfirü și lude doi scutiți și acei lude doi după ce-i va găsi să se ducă la d-lui Vel Vistierü, ca să le dea adeverință. (Cod. II, fila 23.)

Carte de vătășia de pescari din Bucuresci.

Davat gvmđ. De vreme ce pescarii din Bucuresci după rea obiceiuirea loră peșcele ce-lă aducă în tângă de vânđare nu-lă aducă la loculă celă orânduită ca să-lă vânđă după nartulă ce s'a pusă, ei ămbă într'ascunsă prin mahalale cu peșcele de-lă vânđă cu prețu mai mare; dreptă aceea am orânduită Domnia mea vătăfă de pescari pe, căruia i-amă dată acéstă carte, ca să aibă volnicie a cerceta în tângă și prin mahalale și pre oră carele din pescari îi va dovedi că ămbă într'ascunsă cu peșce, de-lă vinde cu prețu mai mare, iar nu l'aducă la loculă celă orânduită, pre unulă ca acela numă decăt luându-lă să-lă ducă la boerulă celă orânduită asupra tângului, ca să-lă aréte Domniei mele și să se pedepsescă. Și pentru ostenéla luiă să aibă a-și lua obiceiuitulă adetă ală luiă, adecă dela totă pescarulă de sărătură câte bani 50 și oca una peșce sărătă pe ană, și dela pescarii prospătași câte bani 30 și câte una oca peșce într'ună ană. 1775. (Cod. II, fila 51.)

Carte de vătășie de brutari din Bucuresci.

Davat. gvmđ. Făcându-se căutare breslei brutariloră din Bucuresci și puindu-se la orânduială a vinde pânea bună și cu nartulă care se cuvine, fu trebuință, ca după obiceiă, cum a fostă și mai nainte, să se așede și doi vătăși spre a purta grija și a face pururea căutare breslei, a păzi porunca și orânduială. Decă rânduimă Domnia mea la acéstă bréslă vătăfă pe, carele împreună cu toți brutarii să aibă grija ca în tótă vremea să fie în tângă pâne de vânđare bună, curată, după nartulă carele se va porunci, fără a nu face nici elă nici pre cei-lalți a-i îngădui vre-ună felă de viclesugă, după cum era obiceiuiți brutarii, oră a o scóte crudă, ca să tragă la cântară, séu próstă, oră mai mică că se va pedepsi. Așișderea să fie datoră toți brutarii, ca să cumpere grău, să facă făină, să aibă zaherea de câte o lună gata, ca întemplându-se a îngheța morile în vreme de iarnă să aibă zaherea strínsă de acum, a face pâne și a scóte în tângă de vânđare, ca să nu fie lipsă. Și pentru slujba și ostenéla luiă să aibă a-și lua obiceiuitulă adetă ală loră dela acéstă bréslă pe ană, însă dela brutari cară aă coptoră câte taleri unulă, și dela cei ce vânđă cu deciuală, câte bani 60. Pentru care s'aú dată dela Domnia mea acéstă carte la mână spre a se sci de vătăfă. (Cod. II, fila 50.)

Carte de vătășie de măcelari din Bucuresci.

Davat. gvmđ. Făcându-se căutare breslei măcelariloră din Bucuresci și puându-se la orânduială a vinde carne bună, grasă și cu nartulă ce se cuvine,

fu trebuință, ca după obicei, cum a fost și mai înainte, să se așede un vătăf spre a purta grija și a face pururea căutarea breslei, a păzi porunca și legătura zapisului ce a dat. Deci rânduim Domnia mea vătăf la această brésă pe, carele împreună cu toți măcelarii să aibă grijă ca în totă vremea să fie în tîrgu carne de vîndare, bună, grasă, după nartul carele se va porunci, fără a nu face nici el, nici pe cei-lalți a-i îngădui, după cum era obicnuiți măcelarii, ori a tăia carne próstă, séu să vîndă cu cântarū mai mic, că se va pedepsi. Și pentru slujba și ostenela lui, să aibă a-și lua obicnuitul adetu al lui de la această brésă, însă de la fiesce-care măcelarū câte bani 30 pe anū și să aibă a tăia Lunea în scaune numai ale lui vite și să vîndă carne după obicei. Pentru care i-s'au dat de la Domnia mea această carte la mână spre a se sci de vătăf. (Cod. II, fila 50.)

*Hrisovul negustorilor brașoveni, ce se hrănesc cu negoț aici
în țeră, lude 30.*

Davat. gosp. Obștecă datorie este la toți cei ce dela Dumneđeū li s'a dat stăpânirea și puterea dela celū de sus a se cunósce pe sineși că a câte de mari daruri s'au învrednicitū dela Dumneđeū atâta sunt de datorū, a arêta credință dréptă la Dumneđeū, și dragoste milostivnică către cei de unū némū, ci dar și noi întru Hristosū Dumneđeū bine credinciosulū, blagocestivulū și de Hristosū iubitorū Domnū, Io Alexandru Iónū Ipsilante Vvd., fiindū-că din noianulū milei marelū Dumneđeū ne-a încredințatū pre puternica împărăție cu Domnia țerei acesteia, după Domnesca datorie ne-amū nevoitū cu desevêrșită osârdie, atătū spre celū de obște folosū a supusulū norodū, după vremea în care ne aflămū, cât și străini, cari nemernicescū la mila și dreptatea Domniei mele întru această creștinéscă țeră, să se afle de obște mulțămiți; dreptū aceea printr'acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele hotărîmū Domnia mea: totă compania negustorilor brașoveni, lude 30, care anume sunt așeđați în catastihū la cămara gospd. și se hrănesc cu negoț brașovenescū, atătū aici în orașulū Domniei mele Bucuresei, cât și prin tîrguri și sate, cu prăvălii și cu altă hrană în țera Domniei mele, măcarū fie cu casele lorū ședători, să fie în pace și iertatū de civeturile ce iesū pe țeră, de fumăritū i de cotăritū, de vinū Domnescū, de zaherea, de cai de olacū, de podini, de cheltuiala așternuturilor ce se face la mosafirī, de starostea de negustori i de alte tóte, de nici unele valū și supêrare să n'aibă, pentru că fiindū ómeni străini, dela Brașovū, și fiindu-le hrana aici în țera Domniei mele de aducū negoț cumva și cu chirie, peste munți, m'am milostivitū Domnia mea de i-am iertatū de tóte acestea ce arêta mai sus, fără numai să aibă a da toți brașovenii aceste la cămara Domniei mele pe anū tal. 400, și acești bani să aibă a-i da

de două ori într'unu anu, pentru că de și a fostu avutu aședemintu cu hrisovulu Domniei séle răposatulu Scarlatu Ghica Vodă, care hrisovă s'a vėđutu de Domnia mea, ca să dea pe anu 300 tal. dar cu adausurile ce aũ fostu mai luandũ s'aũ fostu ındoitũ banii aceștia, iar Domnia mea am hotăritũ să dea numai acești 400, bani drepti făr' de nici unũ felu de adausũ, séu ıncărcătură, și banii lorũ să-și aibă dintre dınșii unũ vătășelũ, pre carele-lũ vorũ pune staroste a lorũ, ca să-ı strıngă și să-ı dea la cămara Domniei mele, iar altũ zapciũ să nu se amestece; așıderea să fie iertați și de văcăritulu ce plătescũ străiniı: câte vite vorũ avé acești brașoveni, de văcăritũ să nu se supere; așa și de pogonăritulu viilorũ acești brașoveni să nu se supere, ca alți străini, că ori-cine va ispiti a supera preste aședemintulu acesta, unulu ca acela va lua mare certare de către Domnia mea, căci acestũ aședemintũ aũ avutu și dela alți Domni cu hrisovele Domniilorũ séle ce se vėđură de noi și de s'ar ıntempla a mai eși și alți negustori brașoveni aici ın țeră, și aceia făcendũ scire Domniei mele după puterea lorũ își vorũ lua osebită dajdia lorũ. Pentru vinurile ce facũ ın viile lorũ, vamă nimicũ să nu plătescă cãndũ-lũ vorũ trece ın lăuntru, séu cu buți séu cu poverni, să fie aperați ori de ce vamă; asemenea și pentru butoie să nu li-se iea acei bani câte 12 ce le lua mai 'nainte vreme, cât și cutiile cu struguri și alte pome din viile lorũ pentru trēba casei lorũ, dar să aibă a se feri să nu amestece ın vinurile din viile lorũ niscare-va vinuri străine, numindu-le că sunt ale lorũ, ca să ınséle vameșii, că atunci tôte vinurile acele se vorũ lua Domnesci, iar buțile ce vorũ lua de negustorie a-le trece ın lăuntru să aibă a plăti vamă de bute tal. 10, după vechiulu obiceiũ, și câte unũ vierũ străinũ ce vorũ avé la viile lorũ să fie scutiți și aperați de ori-ce dajdi li-se mai face supərərea de li-se deslęgă tótă marfa la schelă, după obiceiũ, ci pentru ca să lipsescă pricinı ca acestea, și ca să nu le mai deslege marfa, făcură rugăminte, ca să aibă a plăti de povară câte tal. 1, la tótă marfa ce vorũ aduce din lăuntru ın țeră, și la marfa brașovenescă ce vorũ scóte de aici din țeră, ın țera turcescă, și așia am hotăritũ Domnia mea, după cerea lorũ, iar câtă marfă vorũ cumpərə de aici din țeră, ca să o trecă ın lăuntru, să plătescă vamă la sută trei, afară din cele poprite cu firmanũ ımpərətescũ, de care să se ferescă, ca nici de cum de acelũ felũ de lucruri nici să ındrăznescă a cumpərə, că se vorũ pedepsi; așıderea ınsciințându-ne Domnia mea cum că vameșii dela Cămpina, afară de vamă, le mai iea câte o para și de calũ o para, și după ce vinũ aici ın tērgũ le mai iea vamă agescă de carũ bani 20 și la carvasara bani 20, acestea fiindũ peste obiceiũ, le rădicămũ Domnia mea a nu se mai supera de acestea; cum și pentru cărăușii dela Cămpina, dela Comarnicũ ınsciințându-ne Domnia mea din jalba acestorũ negustori, cum că nu ıngăduescũ pe cărăușii Prahoveni să vie cu marfă până aici, ci o ıncarcă ei ın carele lorũ de o aducũ aici, și totũ-d'una aũ avutu pa-

gubă de câte ori s'au schimbatŭ cărăușii nesciindŭ pe cine să apuce să plătească paguba, pe Prahoveni seŭ pe Câmpineni, aŭ pe Comarniceni, și făcură rugăciune, ca să nu fie volnici Câmpineni, nici Comarniceni a sili pe numiții negustori ai companiei să le aducă ei marfa aici, ci cu cărăușii Prahoveni cari își scotŭ marfa din Brașovŭ, cu aceia să vină până aici; dreptŭ aceea Domnia mea dămŭ tare poruncă, că cărăușii Prahoveni să aibă volnicie să le încare marfa din Brașovŭ, și după ce vorŭ încărca să nu fie volnici a merge pe la casele lorŭ cu carele, ci din locul ce vorŭ încărca să și pornescă dreptŭ pe drumŭ în cotro vorŭ vré a merge negustorii, ci dar întru adevierea și temeinica stare a acestui aședemintŭ, ce s'a făcutŭ cu tare temeiŭ, acestei companii de negustori brașoveni, dămŭ Domnia mea domnescŭ hrisovŭ întăritŭ cu însăși credința Domniei mele Io Alex. Ioanŭ Ipsilante Voivodŭ, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi, Constantinŭ Vodă și Dumitrașco Vodă, și mărturii punemŭ Domnia mea pe toți cinstiții și credincioșii boeri cei mari ai Divanului Domniei mele: Panŭ Dumitrache Ghica Vel Banŭ, Nicolae Dudesculŭ Vel Vor. de Țera-de-sus, Radulŭ Văcăresculŭ Vel Log. de Țera-de-jos, Pană Filipescu Vel. Logofetŭ de Țera-de-sus, Stefanŭ Prăscovenŭ Vel. Log. de Țera-de-jos, Stefanŭ Mișoglu Vel Spăt., Ienache Văcărescu Vel Vist., Scarlatŭ Caragea Vel Post., Dumitrașco Vel Clucerŭ, Ianache Vel Pahar., Constantinŭ Văcăresculŭ Vel Stol., Manolache Crețulescu Vel Comisŭ, Dumitrache Vel Slugerŭ, Nicolae Vel Pit., și Ispravnicŭ Stefanŭ Prăscovenulŭ Vel Logofetŭ de Țera-de-jos, i Constantinŭ Stirbeiŭ Vel Logofetŭ, și s'a scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ 2-lea anŭ alŭ Domniei mele, aici în orașulŭ scaunului Domniei mele, Bucuresci, la anulŭ dela zidirea lumei 7284, iar dela nascerea Domnului și mântuitorului nostru Isusŭ Hristosŭ 1775, Novembre 6, de Constantinŭ Dascălulŭ slovenescŭ ot sfteti Gheorghe vechiŭ. (Cod. III, fila 139—141.)

Hrisovulŭ de stărostie de negustori Brașoveni.

Davat. gpd. Facerile de bine se sêvêrșescŭ pre la toți supușii de către pravoslavnicii Domni cei buni și milostivi, nu numai laudă și pomenire vecinică li se pricinuescŭ de către toți, ci și credință netăgăduită spre tôte poruncile lorŭ, peste tôte vremea cu multă osîrdie înrădăcinéză inimile tuturorŭ pentru aceea aŭ datŭ tărie Domni să aréte totŭ felulŭ de mil și faceri de bine spre slugile sêle și mai alesŭ către cei străini de altă țeră, cari nemernicescŭ subt oblastia Domnului, cu cale dar este unii ca aceștia a se milui cu privilegiuri domnesci de a se și de scutelă precum este și. socoti'am Domnia mea și i-am datŭ acestŭ privilegiŭ și m'am milostivitŭ de l'am făcutŭ staroste de brașoveni, pre brașovenii străini, ce se negustorescŭ aici în țeră și le-am lăsatŭ asidotosŭ

de totu felul de dăjdi și orândueli ale țerei, de nici unu valū și supărăre să nu aibă. Așișderea să fie în pace și scutitū de sfterturile dăjdiei ce s'aū așe-
 ȝatū, ca să dea brașovenii străini nici cum să nu se supere, pentru că fiindū
 în pace să pōrte grijă de strîngerea banilorū dăjdiilorū prin vătășelū sēū, ce va
 orēndui, și de plinirea banilorū la cāmara Domniei mele la orēnduitulū so-
 rocū; așișderea m'am milostivitū Domnia mea de l'am miluitū cu deosebită
 milă Domnēscă, ca să aibă a scuti totū vinulū ce va face în viile lui de vi-
 năriciū, însă ale sēle drepte bucate din viile lui, pentru care poruncimū Domnia
 mea și dumnē-vōstră boeri vinăriceri ce veți fi orēnduiți cu slujba la vremea
 vinăriciului acestui mai sus numitū staroste de brașoveni să i dați
 bună pace de vinăriciū, adevēindū Domnia mea Hrisovulū acesta, cu însăși
 credința Domniei mele Iō Alex. Ipsilante Vvd. și mărturiī punemū Domnia mea
 pe toți cinstiții și credincioșii boeri ai Divanului Domniei mele: Panū Dumit-
 rache Ghica Vel Banū, Nicolae Dudesculū Vel Vorn. de Țēra-de-sus, Radulū
 Văcărescu Vorn. de Țēra-de-jos, Pană Filipescu Vel Log. de Țēra-de-sus, Stefanū
 Prēscovēnulū Vel Log. de Țēra-de-jos, Stefanū Mișoglu Vel Spătarū, Ianache
 Văcărescu Vel Vist., Scarlatū Caragea Vel Post., Dumitrache Racoviță Vel
 Clucerū, Dimitrie Vel Slugerū, Ianache Vel Pahar., Constantinū Văcăresculū
 Vel Stolnicū, Manolache Crețulescu Vel Căminariū, Nicolae Vel Pitarū, și Isprav-
 nicii Stefanū Prēscovēnu Vel Logofētū de Țēra-de-jos, i Constantinū Știrbeīū
 Logofētū alū 2-lea, și s'a scrisū hrisovulū acesta în anulū alū doilea dintru
 a doua Domnie a Domniei mele aici în scaunulū Domniei mele Bucuresci la
 anulū dela zidirea lumei 7284, de Constantinū dascălulū slovenescū ot sfeti
 Gheorghe vechiū. (Cod. III, fila 141—142.)

Cartea breslei croitorilorū din Craiova.

Luândū Domnia mea însciințare, că brēsla croitorilorū din orașulū Craiovei
 mai dinainte a avutū obiceiulū și orēnduiala sa, iar dela o vreme încōce
 s'a stricatū, și după jalba ce a fostū datū numita brēslă la D-lui cinstitulū
 și credinciosulū boerulū Domniei mele Manolache Romaniti biv Vel Pah. cai-
 macumulū Craiovei, fiindū orēnduiți la neguțatori și meșteri bētrāni ai breslei,
 aū făcutū între dînșii așeȝămintū în scrisū pe vechiulū obiceiū, anume cum
 să se fie și să se urmeze orēnduiala între dînșii și neguțatoriī prāvāliași,
 adecă: ca neguțatoriī prāvāliași să aibă voie după vechiulū obiceiū a croi și
 a lucra haine de vîndare numai de cele mici, iar alte haine mari de credință,
 cu cheltueli mai grele, să nu fie slobođi a lucra ei, ci să le dea la croitori
 să le facă, precum vēđumū Domnia mea și cartea lorū de așeȝămintū iscă-
 lită de neguțatori și meșteri de ai breslei, osebitū vēđumū și cartea D-lui
 Pah. Manolache Romaniti caimacamulū, întru care se coprinde, că aū avutū

acéstă bréslă obiceiul și orânduială osebită, orânduind și prețu la hainele cele mai mari ce le voru da neguțătorii prăvăliași la croitorii să le lucreze anume, pentru care, cât să le plătescă; cum și pentru orânduiala de călți cum să se urmeze. Decî după cuprinderea acelorū cărți de obicei și aședămîntu, întărim și Domnia mea printr'acéstă carte, ca întocmai să aibă a se ține și a se păzi, și de acum înainte nestrămutatū.

Așișderea mai jăluiră Domniei mele acéstă bréslă cum că la vreme de lucru, cându arū puté și ei a se agonisi cu cevași pentru chivernisélă, avéndu multe supărări, trăgéndu-i în tóte părțile cu sila de lucréză lăr' de plată, cu nume de beilicū, nu potū a-și agonisi ceea ce ar puté și așa ei rămân lipsiți; decî pentru acéstă întărim Domnia mea ca numai 2 croitorii să dea, după cum a fostū obiceiū, la D-lui Caimacamulū să lucreze, iar mai multū nimeni să nu se cuteze a le face supărări și a-i trage cu sila să lucreze, cu nume de beilicū, fără de plată. Iulie 8, 1776. (Cod. II, fila 62.)

Hrisovul breslei măcelarilor din Bucuresci.

Lauda, cinstea și mărirea Domnilorū și oblăduitorilorū cărora dela Domnulū Dumneđeū li-s'a încredințatū stăpânirea de țeri și de noróde, de-apururea aū datoria netăgăduită a privi și a se uita ca dintr'o înaltă priveliște, din scaunulū celū Domnescū și stăpânitorū asupra supusului său norodū, în cât cu a sa iscusință și istețime îndreptândū pe toți ce sunt sub stăpânirea sa, să potă aduce cele strîmbe și cele gloduróse spre căi netede; decî dar de vreme ce Dumneđeésca pronie din darulū celū de sus ni s'a încredințatū nouē scaunulū acestei pravoslavnice țeri creștinesci, între altele ce ne nevoimū a le aduce la stare și orînduială bună, socotit'am Domnia mea și pentru brésla măcelarilorū din Bucuresci, cari după jalba ce aū datū Domniei mele, cum-că până la o vreme fórte bine și cu bună orînduială s'aū păzitū tagma acestei bresle, în loculū lorū celū strěmoșescū, unde sunt scaunele de carne cele vechi ce este întru dînsulū pentru vîndarea de carne, iar dela o vreme încóce stricându-li-se orînduiala lorū cea din vechime, mulți din ómenii aū începutū de sineși, a deschide scaune de vîndū carne care pe unde le este voia, dintru a cărorū pricină nu potū păzi nici poruncile ce li se daū pentru îndestularea obștei orașului acestuia, i-am orînduitū Domnia mea la Dumné-lorū boeri Epitropii ai trebilorū obștei și Dumné-lorū aū însciințatū Domniei mele, cum-că jalba le este adevărată și cererea cu cale; dreptū aceea dat'am Domnia mea acestū hrisovū alū Domniei mele lui Dumitru vâtafulū împreună cu lude 32 Măcelari anume Stanū ce a fostū vâtafū, Năstase, Petre, Ioanū Surdu, Tănase, Constantinū, Leca, Nica, Stoianū sin Drăgoiū, Stanū sin Marinū, Stoica Bratū, Apostolū, Marinū Colo, Stoianū Brotăcelū, Petre Rosulū, Radu Bărzanu, Cărstea,

Stanu Gânsacû, Stoica, Leonte, Dobre Verta, Dobrinu, Stancu, Pătraşco, Radu sin Zamfiru, Nicolae Ganea, Stefanu Grămaşu, Bârcă sin Stanu, Duca, Radu celu mare, Ianache Felendres, Radulu Coconea, Sandu, care acum s'a alesu şi s'a aşedatû rufetû la acestă bréslă, şi hotărîmû ca să aibă a ţiné şi a se păzi precum mai josû arétă. 1. Loculû pe care sunt scaunele de carne cele vechi fiindû alû lorû strămoşescû, într'adinsû pentru vîndarea de carne, să fie şi de acum înainte nestrămutaţi delà acelu dîsû locû. 2. Dobitócele să nu le înjunge şi să le jupóie în loculû de mai sus dîsû, a se face scârbiciune şi putóre, ci să aibă a ţiné pentru tăierea dobitócelorû doué seú trei salhannale aiurea la apă curátóre, însă afară din Bucuresci şi de acolo să aducă carnea curată gata la scaune ca să o vîndă. 3. Vătăşia acestui rufetû după vechiulû obiceiû să aibă a se păzi şi de acum înainte, adecă toţi cei din sus numiţi măcelari, cari acum s'a alesu a fi rufetû la acestă bréslă, să fie supuşî vătafului lorû la tóte celea ce-î va povětui, şi le va da poruncă pentru a obştiei îndestulare, şi pentru orênduiala rufetului lorû. 4. Lunea să aibă a face vîndare de carne numai vătăşescă, după vechiulû obiceiû, care s'a urmatû până acum, asemenea şi de acum înainte să se ţie. 5. La pricinele de judecăţi şi socotelî ce vorû avé măcelarû cu măcelarû între dînşii pentru ale negoşului acestui rufetû, nimenî altû cine-vaşi să nu se amestece, fără de numai vătafulû împreună cu proeştii al breslei să-î judece şi să-î socotescă, şi asupra dreptăţei urmândû fără de a face hatărû seú voie veghétă nici la o parte, nici la alta, să le hotărască în scrisû, iar când vre-o parte nu se va odihni pe alegerea rufetului, avêndû bănuială că s'a năpăstuitû, va face apelaţie şi la Divanû. 6. Brésla acéstă să fie datóre a griji din vreme, să aibă dobitóce din destulû pentru câtă sumă de carne se cheltuesce pe anû, ca să fie oraşulû în tótă vremea fără de lipsă, şi încă să fie datóre a vinde carne bună, grasă de o potrivă, să mănânce şi bogatulû şi sêraculû, iar pentru preţulû carnei după vremi, cum va fi cumpêrătóre dobitócelorû aşia cu cisniû se va face nartû şi după acela să vîndă, iar nu într'altû chipû. 7-a Afară dintr'aceşti lude 33, măcelarii de mai sus numiţi, nimenî altulû să nu fie volnicû a deschide scaunû să vîndă carne fără scirea şi voia vătafului şi a rufetului. Pentru ca să se păzescă acéstă orênduială în tótă vremea nestrămutatû, am întăritû hrisovulû acesta, cu însêşi credinţa Domniei mele Io Alexandru Ipsilante Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilor fii şi Beizadele a Domniei mele Constantinû Vvd., Dumitraşco Vvd., şi cu totû sfatulû cinstiţilor şi credincioşilor boerilorû cei mari ai Divanului Domniei mele: Panu Toma Creţulescu Vel Banu, Nicolae Ştirbeiu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Bada Ştirbeiu Vel Vornicu de Țera-de-jos, Stefanu Mişoglu Vel Spăt., Nicolae Brâncovenu Vel Vistieru, Scarlatu Caragea Vel Postelnicu, Manolache Brâncovenu Vel Cluceru, Scarlatu Manu Vel Comisu, Nicolae Filipescu Vel Paharnicu, Constantinû Ghica Vel Stol., Stefanu Cioranu Vel Slugeru,

Constantinŭ Vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ, Ioanŭ Iuliano Vel Logofetŭ, George Mavrocordatŭ 2-lea Logofetŭ; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta întru alŭ doilea anŭ alŭ Domniei Domniei mele aici în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele Bucuresci, la lét dela zidirea lumei 7284, iar dela mântuirea ei 1776, luna lui Augustŭ 23, de Dumitrache Logofetŭ za taină. (Cod. III, fila 193—194.)

Hrisovŭ alŭ breslei cojocarilorŭ. Asemenea s'a datŭ celorŭ din Craiova.

Intre altele cuviincioșe ce ne muncimŭ și ne nevoimŭ Domnia mea a le pune la bună orânduială în faptă spre folosința de obște a păzitei de Dumneșe creștinesci țerei acesteia, ce ni s'aŭ încredințatŭ, fiindŭ și rufetulŭ blănarilorŭ, cărora după a lorŭ cerere ce în multe rînduri prin jălbŭi aŭ tăcutŭ către Domnia mea, hotărîndŭ de a le pune rînduiala ce se cade rufetului, și a-și avé privileghiurile séle cuviincioșe, când vorŭ păzi și poruncile ce li-se va da, și mai vîrtosŭ ca să nu le rămăe nici pricină și cuvîntŭ de îndreptare la vîndări și lucruri ce se urma până acum, mai întăiŭ am poruncitŭ d-lui Vel cămărașulŭ, fiindŭ-că din începutŭ brésla acésta a blănarilorŭ a ținutŭ de Cămară, și împreună cu doi din boerii epitropi, care-i avemŭ Domnia mea orînduiți la trebŭ ce sunt la ale obștiei, aŭ luatŭ în scrisŭ câtŭ se află într'acéstă vreme la meșteșugulŭ și negustoria acésta, adecă blănarŭ, cojocarŭ, ișlicarŭ și matrapazi, primiți și aleși de brésla, și i-aŭ arătatŭ Domniei mele cu fóie, care ca să fie cunoscuți și sciuți de acum înainte spre a puté numai ei a metahirisi meșteșugulŭ și negustoria acésta, iar alții de sineși să nu se amestece a se face înșiși blănarŭ și cojocarŭ, li s'aŭ datŭ pecetluiturile Domnesci la mână, dintr'aceștia să fie dară de ce, cari vorŭ fi mai de ispravă, bătărâni și cu protesisŭ, însă, cincŭ din blănarŭ, trei din ișlicarŭ și doi din cojocarŭ, proești ai breslei, ca împreună cu dînșii să aibă Chiureciu-Bașa a-și povățui brésla lorŭ, și a purta grijă peste tótă vremea a se urma și a se păzi celea ce orînduimŭ mai josŭ anume: 1. Să aibă Chiureciu Bașa de împreună cu acești proestisŭ, a căuta pricinile și judecățile breslelorŭ pentru ale meșteșugului pentru ucenicŭ și călfŭ, pentru cei ce vorŭ face stricăciunile lucrului cui-vași, și pentru cei ce vorŭ fi neurmători la vre-una din câte sunt legați și hotărîți a le păzi prin hrisovulŭ acesta alŭ Domniei mele, de care când va fi trebuință strîngându-se la unŭ locŭ cu Chiureciu Bașa, adecă când va fi în pricină împreună blănarŭ să se adune cu blănarŭ, iar când va fi în pricină cojocarŭ séu ișlicarŭ să se adune iarăși proeștii a acelu meșteșugŭ, care împreună cu Chiureciu Bașa i cu cei-lalți să trimiță să se cheme celŭ cu pricina, și când acela de sineși nu va urma a veni, atunci să se aibă volnicie a-lŭ aduce și fără de voie cu ceaușŭ de cojocarŭ, și să ia trépédŭ banŭ 40, după obiceiŭ ce aŭ avutŭ, să hotărască pricina acésta în scrisŭ sub iscăli-

turile lor, după dreptate și după obiceiul meșteșugului lor, și pe cei ce vor fi cu pricină de îndreptat să-i îndrepteze, iar pe cei ce vor fi cu vină, de va fi vina lui mai mică, să-i facă ei cercetare și dojană după obiceiul rufetului, iar pe cei ce va fi cu vină de pedepsă, să aibă a-lă arăta la d-lui Vel Cămărașu de împreună cu alegerea lor în scris, ca cercetându-i-se vina să-lă pedepsască, însă pe unii ca acei vinovați să-i hotărască a da orecare jureme la cutia de milostenie a breslei lor, după măsura vinei în loc de pedepsă; să aibă a ține Chiurciu Bașa după obiceiul ce a avut, cum au și alte rufeturi cutie, în care să se strângă de către orânduitorul ceaușu al Chiurciu Bașii în toate Sâmbetele săptămânurilor câte trei bani de fiesce-care prăvălie, ori blănărie, ori ișlicărie, ori cojocărie; așisderea să strângă la cutie și de tot negustorul cazacliu când va vinde ori-ce fel de marfă cazacliască, dela vânzătorii trei-deci de bani la suta de lei, cum și dela cumpărătorii iar alți trei-deci de bani la suta de lei. Așisderea să strângă la cutie și orecare geremele dela unii ce vor fi hotărâți, după cum am șis, pentru vinele lor, cum și dela alții cari deosebitu le vor da mâna a face de sineși vre-o milostenie și vor vré înșiși a arunca la cutie; așisderea să strângă la cutie și câte tal. 10, dela celu ce va eși meșteru a deschide prăvălie, precum mai jos se cuprinde; care această cutie în care este să se strângă acestu venit de bani, să se pecetluiască cu cinci seșe pecetii ale celor ce vor fi mai de ispravă din proești ai blănarilor, ai cojocarilor și ai ișlicarilor, și așa pecetluită să se păstreze; însă adevă Chiurciu-Bașa purtându elu de grijă ca să strângă venitul ce este orânduitoru, și cându din bresla lor se va întâmpla a muri vre-unulu întru scăpătăciune, seșu vre-unulu de vre-o bôlă îndelungată, ori din slăbiciunea bătrânețelor trecute nu va fi vrednicu de a se chivernisi, seșu din altă întâmplare dela Dumneșeu va căde în lipsă de seșvârșitu, atunci din cutia acesta să-i deă ceea-ce se cade, ca mortulu să-lă îngrope cu cele trebuincioșe, după orânduiala creștinască și șeraculu să se ajute după datorie; însă acca cutie să nu se deschidă de altulu, ci iar de față fiindu înaintea acelor cinci șese ce au pus pecetile să se deschidă, și luându banii ce va fi trebuință, iarăși să se pecetluiască la locu, și de nu vor fi cei d'întăiu cari a pus pecetile, să fie alții în locul lor a pecetlui iarăși cinci seșe de ispravă din blănarii, cojocarii seșu ișlicarii. Cazacliu cându aduc marfă de țera căzăcască, să nu fie volnici a o deslega, ci întâiu să dea scire lui Chiurciu-Bașa care cu cinci din proești să mērgă ca să fie față la deschiderea mărfii, și puind prețulu ce se cade, prin tocmeala ce vor face între dinșii, fiesce-care după acelu preț să cumpere și să ica cât le va fi de trebuință; *marfă de Rumelia* să nu fie volnici negustorii cei ce o aduc, nici să o deslege ei fără scirea Chiurciu-Bașii și a celor-lalți proești, nici să o lucreze ei aici, seșu să o vîndă cu blana și cu pielea, ci întâiu să dea scire Chiurciu-Bașii să mērgă de împreună cu cei-lalți

proești să o tocmescă și tăindŭ prețulŭ să o iea tótă cu ridicata. Așiđderea și cazacii, cum lipseanii totŭ cu ridicata să o vîndă la brésla blănarilorŭ, iar să nu fie volnici a lucra ei marfa aici; vulpele, jderulŭ, pisici și altele măruntăi de cojocărie să nu fie volnici nimene de alte bresle a cumpăra și pentru a le vinde, și nici pentru a face negustorie, nici abagiŭ, nici brașoveni, nici mătăsarŭ, nici croitorŭ, nici Armeni, nici Ovrei, nici brăslași slujitori, nici slugi, nici altŭ nimeni, fără numai de va strînge și de va cumpăra pentru trebuința sa a-și face lui-și haine de purtatŭ, iar într'altŭ chipŭ de se va amesteca la brésla ce este a blănarilorŭ și va dovedi Chiurciu-Bașa cu Isnafulŭ sĕu, să-ı iea pe sĕmă cămării Domnesci acea marfă. Hărșiile dela mocani și pieile dela scaune să se protimisescă întâiŭ cojocarii și ișlicarii pămîntenii ai breslei a cumpăra, apoi ce va rămăne să iea și străinii, însă cojocarii și ișlicarii pămîntenii să aibă a da fôie la Chiurciu-Bașa de câtă sumă de piei le va fi trebuința la totŭ rufetulŭ peste anŭ, care acea sumă să o cumpere cu prețulŭ ce vorŭ da străinii, și cele-lalte să se vîndă la străinii; așiđderea fiindŭ-că aŭ datŭ Domniei mele jalbă toți ișlicarii asupra cojocarilorŭ *bașcalii*, că nu urmĕză a cumpăra marfă de cojocărie grósă numai cea-ce le este trebuința meșteșugului lorŭ, adecă hărșiile de căciulă de pela mocani, și piei de blane i de cojôce de pe la măcelari, ci dela o sĕmă de vreme încôce s'aŭ apucatŭ de strînsŭ și marfă suptire, ce le ăice stîrpituri, care este de trebuința meșteșugului islicarilorŭ, și o precupesĕu vîndĕndŭ printr'ascunsŭ pe la străinii, altele vîndŭ din prăvălie pe a mânia la mușterii, iar cele prôste ce le rămănu le vîndŭ lorŭ cu prețŭ mare și aŭ cerutŭ numiții ișlicari ca să aibă dreptate la acĕsta spre a fi oprii, a căroră jalbă și cerere fiindŭ cu cale, după cercetarea ce am făcutŭ am așĕdatŭ și acĕstŭ pontŭ în hrisovulŭ Domniei mele ca cojocarii bașcalii să aibă a strînge și a cumpăra ori dela mocani ori dela măcelari numai marfa ce lucrĕză ei la meșteșugulŭ ce aŭ precum mai sus se arată, iar marfa subțire care este de meșteșugulŭ ișlicarilorŭ să fie oprii numiții cojocarii bașcalii de a nu mai cumpăra nici dela mocani, nici dela altŭ nimenea ce sunt obișnuiți de le strîngŭ pentru ișlicari, iar carele se va găsi, să scie că acea marfă se va lua pe sĕma cămării, cei cari vorŭ fi să se dea la stăpânii ca să-și deșchiđă prăvălie, să n'aibă voie de sineși fără de voia stăpânului, și fără de voie dela Chiurciu-Bașa și dela rufetulŭ ca să-lŭ ceree întâiŭ de este vrednicŭ a avĕ prăvălie și a se numi meșterŭ și de scie meșteșugulŭ desĕvĕrșitŭ, iar după ce va lua voe și se va vedĕ că este destoinicŭ la acĕsta, să dea întâiŭ taleri đece la cutie după cum le-aŭ fostŭ obiceiŭ, și așa va deschide prăvălie. Uceniculŭ să nu fie volnicŭ să iasă dela stăpânŭ până la sorocŭ cât îi va fi tocmĕla nici să-lŭ primĕscă altŭ nimenea din cojocarii, așiđderea și după ce i-se va împlini ucenia încă să nu fie volnicŭ să iasă nici să-lŭ primĕscă nimenea până va sluji, și stăpânului sĕu cu simbrie unŭ anŭ, cum le-a fostŭ obiceiŭ. Când se va întĕmpla a veni niscare-va co-

jocari străini de printr'alte părți, să nu fie volnici a deschide prăvălie aici, până nu-și voru lua întâiu biru între cei-lalți cojocari și pecetluituri la mână cu cei-lalți, iar după ce-și voru lua biru și pecetluituri la mână, de va fi și vrednicu, cu meșteșugă pe deplinu, atunci cu Chiurciu-Bașa și cu a rufetului, să aibă voie a deschide prăvălie, dându și banii cutiei; să aibă Chiurciu-Bașa de împreună cu totu rufetulu loră, purtare de grijă în totă vremea a cerceta și a găsi pe toți cei ce aru vré să păgubescă vama Domnescă, dintr'acestu rufetă alu loră, și pe care-lu va dovedi într'acéstă faptă, să aibă a-lu da la Vel Vameșu ca să-i plătescă vama obicinuită pe deplinu, și încă să-i facă și cercetare, ca să fie spre pilda altora. De se va întâmpla vre-unulu din rufetulu acesta a muri, atunci pecetluitulu aceluia să aibă Chiurciu-Bașa a-lu aduce la cămară, unde s'au datu că să se fie atâtu condica de hrisovă și rînduiala rufetului, cum și catastihulu de pecetluiturile loră, ca să se scotă din catastihă numele acelu mortu, séu a vre-unuia ce a lipsitu, și intrându altulu în locu din cei ce voru eși meșteri, se va preface pecetluitulu pe numele séu și celu vechiu se va sparge, îndreptându-se și la catastihă asemenea, ca și alții ce se voru adăoga la rufetă după vremi vrednică și primiți de rufetă, arătându-se la Dumné-lui Vel Cămărașu, se va trece în catastihă și se va da pecetluitu nou delă cămară ca unu rufetă. Orânduimă Domnia mea și măsura blăniloră or-țe felu de felurimă, a nume cum să aibă a le lucra și a le face, după cum mai josă aréta, însă blana întrégă de cacumu 140 de talere, blana întrégă de curci 70 talere, cu cafaele loră, blana întrégă de sangepi 225 talere, blana întrégă de sangepi întregi de Sibiru 240 talere, blana întrégă de sangepi proști 250 talere, blana întrégă pânțece de vulpe 16 talere, blana întrégă spinării de vulpe 80 de talere, blana întrégă zerdavi pacé 90 talere, misada întrégă pacele de samuru 182 talere, cu șepte faschii, blana întrégă de sardavolemă 120 tal., blana întrégă de vererită două-sute talere, blana de ialangicuri 430 tal., blana întrégă de sandraci 250 tal., blana întrégă pânțece de sangepi negri 120 tal. blană de rășu 60 tal., blană de crocū lungă de palme cincă și jumătate, iar în póle de 6 palme, asemenea și blana de hârși, totu acéstă măsură să aibă, cojocéle celé d'întăiu de pei nouă, celu de alu doilea de optu, celu de alu treilea de șepte, celu de alu patrulea de șese, celu de alu cincelea de cincă, celu de alu șesele de patru, tóte acelé felurimă de blane nu numai să aibă a le face pe măsură ce poruncimă, ci putrede să nu fie séu ne potrivită, séu ne cusute bine, și cumpărătorulu când va cumpăra să aibă a le număra, că de va găsi lipsă din măsura acéstă, și cât de puțin mai mică, să aibă a se lua acea blană pe séma cămărei Domnescă, și acelu blănară care a făcutu acea blană, întorcându banii cumpărătorulu, să se și pedepsescă, iar blanele ce le facū mică pentru panachiră, de acelé să nu se cuteze nici a vinde aici în țeră, ori de față, séu printr'ascunsă,

nicî în prăvălie să nu scôță la vindere, acelu felu de blane micî, ci în lăuntru în casa lui să și le lucreze, și să și le aibă închise, de unde rădicându-le la vremea ce va fi a merge pe la panaghiruri și încercându-le, acolo numai le voru deschide și le voru vinde, iar aici, ori de se va găsi în prăvălia vre-unuia acelu felu de blane micî, ori se va cuteza să vîndă la cineva-și, nu numai se va lua acea blană pe séma cămărei Domnescî, ci încă acelu blănarū, să se scôță din rufetū, să se pecetluiască prăvălia lui și să se și pedepsescă cu tîrgulū. Orînduimū și plata lucrătorilorū, însă, contășulū de samurū și coburulū, cum și jubelele femeescî, cum și coburulū de cacomū talerî trei, blana de curcă și nate coburulū tal. doi, tătara de întăia mână tal. doi, binișū și jubea de sangepū tal. unulū și trei-deci bani. Prefacerea mutândū blana pe altă față unū zlotū, tivilichia de cacomū unū zlotū, tivilichia de sangepū unū tal., tătara de a doua mână unū leū și jumătate; deosebitū dîcemū mai cu strașnică poruncă pentru prețulū a tôte felurimelorū de blane câte s'au numitū mai sus, cum și pentru pielcelele ișlicilorū, să se ferescă ori-care blănarū și ișlicarū a nu cere prețū mai multū peste ceea-ce se cade după năravulū ce au avutū, ci numai cu prețū dreptū să-și vîndă marfa; mai vîrtosū ișlicarilorū poruncimū Domnia mea, ca numai meșteșugulū lorū, să aibă a lucra, cum se cade, curatū, nicî a strica ișliculū cuivașî, nicî a schimba pelcéua, nicî a face vre-o *halé*, ci și prețulū să-lū céră pe cât numai se cade, ne lăcomindu-se la câștigū spre înșelăciune și nedreptate cumpărătorulū, după cum s'au obișnuitū, pentru căci de acésta se va face cu dinadinsulū cercetare în tôte vremea de față și pe subt cumpētū și pe care blănarū, séu ișlicarū îlū vomū dovedi că a cerutū și a luatū prețū mai multū peste ceea-ce s'a cădutū, nu numai că va perde, ci se va și pedepsi fôrte; iar blanele gróse cum și pielcelele de țéră i căciulele și alte asemenea, de vreme ce ca acestea esū din țéră, orînduimū printr'acestū hrisovū ca în toți anii dumné-lorū boerî epitropî de împreună cu dumné-lui Vel Cămărașū, la luna lui Septembre, tómma să aibă a face cercetare, și după vremea aceluî timpū, să pue prețulū ce se cade la fiesce-care blană, dintr'acelea cojóce, pielcelele și să aréte Domniei mele, ca acestū felu de blane ce esū din țéră să aibă a se vinde cu prețū hotărîtū, a nu se face înșelăciune și nedreptate, și preste acelu prețū care cojocarîū, séu ișlicarū se va cuteza a cere mai multū, cumpărătorulū acela are să *dea* (*aibă a da*) în scire și dumné-lui Vel Cămărașū are să ni-lū aréte, ca să-lū pedepsimū cu tîrgulū. Aceste tôte câte orînduimū mai sus pentru numitulū rufetū alū blănarilorū, alū ișlicarilorū și alū cojocarilorū, strașnicū poruncimū, ca să aibă Chiurciu-Bașa de împreună cu cei-lalți proești ai rufetulū a le păzi nu numai ei, ci și pentru toți căți se află în numérulū rufetulū cu meșteșugū, să aibă purtare de grijă în tôte vremea spre a-i cere ca să-le urmeze, ca unii ce ei au a răspunde și a da sémă pentru toți cei-lalți, iar când vre-

unul împotriva poruncei va urma cevași, orî va face blană mai mică din măsura cea hotărîită, putrede și nepotrivate, orî va vinde la cine-vași aici în țeră, blană mică de celea ce facu pentru panaghiruri, orî va cere și va lua prețu mai mare peste cea ce s'aũ căduțu, orî va mistui vama Domnăscă, acci proestiși și cu Chiurciu-Bașa, ca nisce înșiși vinovați, voru avé a se pedepsi și ei fără de a nu avé cuvîntu și pricină de îndreptare că n'aũ sciutu, seũ să aréte pe acelu vinovatũ spre a rămăné ei îndreptați, căci pentru aceea sunt orînduiți proestiși să-și cerce și să povățuiască rufetulu în tótă vremea, și ómenii rufetulu să fie aleși și sciuti, și pentru aceea li s'a făcutu de către Domnia mea aceste privileghiuri cu Musaadé la câte scriemũ mai susũ: căți dară lucréză aceste meșteșuguri și aũ pecetluituri Domnesci la mîni, din meșteriĩ aceștia, aũ a se cunósce de blánari, de islicari la bréslă, și ei aũ de a cunósce de mai marele lorũ și de povățuitoriu pe Chiurciu-Bașa și a se sci pe sineși fie-care dintr'înșiĩ, că sunt legați la bréslă și supuși Chiurciu-Bașii, a-i da ascultare în tótă vremea, iar pe celũ nesupusu să aibă Chiurciu-Bașa a-lũ aréta, ca să se pedepséscă de către Domnia mea; întărimũ dar hrisovulu acesta cu înséși credința Domniei mele Io Alexandru Ioanũ Ipsilante Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiĩ, Constantinũ Vodă și Dumitrașcu Vodă, și cu totũ sfatulũ cinstiților și credincioșilor boerilorũ celorũ mari aĩ Divanuluĩ Domniei mele: Panũ Dumitrache Ghica Vel Banũ, Badé Știrbeiu Vel Vorn. de Țera-de-sus, Nicolae Brâncovénulu Vel Vist., Dumitrache Racovița Vel Vorn. de Țera-de-jos, Ienache Muruzi Vel Logof. de Țera-de-sus, Grigorie Bălénulu Vel Logof. de Țera-de-jos, Ienache Văcărescu Vel Spăt., Scarlatũ Manu Vel Post., Nicolae Filipescu Vel Clucerũ, Caragea Vel Pahar., Dumitrache Vel Stolnicũ, Costache Vel Comisũ, Grigorie Asanũ Vel Slugerũ, Alexe Niculescu Vel Pit. și Ispravnicii Ienache Muruzi Vel Log. de Țera-de-sus, Ioanũ Caragea Vtore Log. și s'aũ scrisũ hrisovulu acesta întru alũ șéselea anũ întru întăia Domnie a Domniei mele aici în Țera-Românăscă în orașulu scaunuluĩ Domniei mele Bueuresci la aniĩ dela zidirea lumii 7288, iar dela nascerea Domnuluĩ Dumneđeũ și mântuitorulu nostru Isusu Hris. lét. 1780, de Constantinũ logof. za taină. (Cod. 3, fila 290—294.)

In cod. II (fila 95) este o Carte a Vel Cămărașuluĩ pentru coturile pecetluite impuse cu taxă, neguțătorilorũ. 1781, Noembrie 27.

Hrisovulu bréslei croitorilorũ.

Io Alexandru Ioanũ Ipsilante Vvd.

Intre cele-lalte rufeturi trebuinciose obștiei, fiindũ și brésla croitorilorũ, cu cale de a se pune la orînduiala lorũ spre a-și avé privileghiurile cuvîn-

cióse, orënduit'am mai întâiū cu jalba ce ne-aū datū la d-lorū boeri epitropi ce sunt asupra trebilorū obștei, ca să cerceteze orënduiala și obiceiurile lorū, spre a le întări cele cu cale prin hrisovulū Domniei mele, unde mai întâiū lăcându-li-se căutare de câți sunt buni meșteri, s'aū alesū într'acéstă vreme lude 59 și trecându-li-se numele lorū în condica rufeturilorū, li s'a datū pecetluiturī gospode, tipărite, pe chipulū lorū. După acésta s'aū cercetatū ce obiceiū anume aū avutū rufetulū acesta și măcarū că hrisóvele frașilorū noștri Domni, ce aū avutū în felulū acesta mai înainte, s'aū repusū în vremea resmeriței, dar arētându ei anume cererile lorū, cari dīcū că aū avutū obiceiū și cercetându-se câte s'aū găsitū cu cale și li s'aū urmatū și li s'aū păzitū și mai înainte, arētându-ni-le d-lorū boeriū epitropi prin anaforaua ce ne-aū făcutū, le întărimū și printr'acéstū Domnesculū nostru hrisovū poruncimū :

1. Ca nimenea din alte rufeturi să nu fie volnicū a lucra meșteșugulū croitoriei, adică să croiască, seū să cóse materii cu firū i alte cumășuri orī «*КЪТАСЪ*» cu mătase i de bogasierū, i alagela, i de postavū bunū (afară numai de postavū de țeră ce-lū lucréză rufetulū șalvaragiilorū făcându-le haine și le vīndū gata și afară din rufetulū abagiilorū, cari aū a lucra numai marfă de abă, cum și zăbunarii, cari aū a face numai haine de bumbacū), iar tóte cele-lalte felurimī de haine, numai de rufetulū croitorilorū să se lucreze.

2. Lângă Terzi-bașa să fie 4 meșteri din cei mai aleși ai rufetului, numīndu-se epitropi ai breslei croitorilorū ca să caute socotelele și judecāțile ce se vorū întēpla a avē între dīnșii ale meșteșugulū lorū ; iarū Terzi-Bașa făr' de *longea* și făr' de scirea epitropilorū, să nu fie volnicū a isbrāni, seū a certa pe cinevași cu bătaie, cum și pe cei ce vorū cādē în vre-o greșelā pentru ale meșteșugulū lorū, iarășī să nu aibă voie a-lū slobođi fărā de scirea epitropilorū.

3. Terzi-Bașa cu acei dīși epitropi să ție cutia de milostenie, precum și din vechime aū avutū, puīndū fiesce-carele meșterū pe sēptēmānā o para, și să ție catastihū curatū, atātū de venitū cât și de cheltuialā, pe anume ; și acea milostenie ce o vorū face din cutie să se urmeze darā cu obșteșcū sfatū ; unde vorū găsi cu cale, acolo să se dea.

4. Să ție rufetulū unū ceaușū, carele să aibă putere prin volnicia Terzi-Bașei și a celor-l-alți epitropi ai breslei lorū spre a aduce la judecatā pe cei ce vorū avea pricinī și socotelī de ale meșteșugulū lorū.

5. Nicī unū croitorū să nu deschidā prāvālie fārā de scirea și *longea* rufetului lorū ; încă și pe celū ce-lū vorū alege de meșterū întâiū să i-se trecā numele în condicā și luāndu-și pecetluitulū Domnescū, așa să fie volnicū să deschidā prāvālie, și unulū ca acela să puie la cutia rufetului tal. 5 1/2 dāndū și Terzi-Bașei pentru avaetulū seū tal. 2 1/2 Afară numai din feciorulū de meșterū ce va rēmāne în loculū tātāne-seū meșterū, acela să nu se supue

a da nici la o parte, nici la alta, ci să urmeze a pune și elă paraua pe sêp-têmână la cutie, cum a pus'o și tatălă sêu.

6. Ucenicii să aibă a sluji spre buna învățatură a meșteșugului, după zapisulă și tocmela ce voră face cu meșterii, stândă până la sorocă totă la mâna aceluî stăpână, iar să nu se prefacă din meșteră în meșteră; cum și tóți meșterii să se ferescă a nu primi uceniculă altuia, purtândă grijă stăpânii uceniciloră cu silință spre a-i învăța meșteșugulă desêvêșită, după soroculă ce-și va pune cu părinții copiiloră, iar neînvêțându-i desêvêșită să-i globescă la cutie tal. dece.

7. Uceniculă, după ce va eși din ucenicie, să șadă ună ană totă la mâna aceluiași meșteră, care l'a învățată meșteșugulă plătindu-i stăpânulă sêu simbrie, precum se va găsi cu cale de către Terzi-bașa și epitropii rufetului loră.

8. Călfile bașcalii ce voră lucra haine cu plată în prăvălii, întru a căroră nădejde stăpânii dugheneloră croescă mușteriiloră haine din destulă, iar apoi la vreme de păsă ei se prefacă la alții și îi lasă în necază; de aceea să nu fie sloboși a eși dela acelu meșteră până se va cerceta de Terzi-bașa, de epitropii rufetului pricina și sfîrșitulă eșirei, iar într'acelu chipă să nu lipsescă, cum și cei-lalți meșteri să nu-i primescă fără de dovadă, că, orî prin voie, sêu prin scirea rufetului așeșită. Lângă acestea aș mai cerută croitorii ca prăvăliași căroră le este alișverișulă cu alte felurimi de mărfuri, să se șie numai de acelu alișverișă ală meșteră, iar să nu tivescă nici să cósă din bucată, măcară ver ce felă de materie va fi; însă fiindă-că norodulă celă după afară, viindă la orașă spre îmbrăcăminte nu se pôte zăbovi cu așteptare pe la croitori, trebuie dar ca pe lângă cele gata haine vechi ce țină telalii, să facă și rufetulă croitoriloră primirea de totă felulă de haine trebuincioșe țeraniloră i călătoriloră, cum așia s'au și prinsă croitorii înainte boeriloră epitropi, că voră urma și păzindă ei acestă legătură, aș dreptate ca să se zătînescă prăvăliași cei ce țină marfa spre osebită **к'к'р'с'** loră, ca într'acestași chipă să se pótă hrăni și acestă rufetă prin ostenela acului păzindă și ei nartulă cusutului după felurimile haineloră ce voră croi. Dreptă aceea, ca să li se păzescă tóte mai sus numitele privileghiuri nestrêmutate, s'au dată acestă hrisovulă nostru întărită cu însêși iscălitura și pecetea Domniei mele, puindă și prea iubiții noștri fii martori, Constantină Vvd., Dumitrașco Vvd. și pe d-loră cinstiții și credincioșii boerii cei mari ai Divanului Domniei mele, Pană N. Dudesculă Vel Bană, Pană Pană Filipesculă Vel Dvornică de Țera-de-sus, Pană Ștefană Prășcovénulă Vel Dv. de Țera-de-jos, Pană Manolache Brâncovénulă Vel Logof. de Țera-de-sus, Pană Grigorie Bălénulă Vel Logof. de Țera-de-jos, Pană Iordache Mavrocordată Vel Spătară, Pană Scarlată Grecénulă Vel Vistieră, Pană Theodorache Negri Vel Post., Pană Istrate Crețulesculă Vel Cluceră, Pană Radu Golesculă Vel Pah., Pană Dumitrache Fălcoianulă Vel Stoln., Pană Iancu Caragia

Vel Comisŭ, Panŭ Constantinŭ Vel Slugerŭ, Panŭ C. Nănciulesculŭ Vel Pitarŭ, ŝi ispravnicŭ Panŭ Manolache Brăncovenu Vel Logofetŭ de Țera-de-sus, scriindu-se hrisovulŭ acesta întrŭ alŭ 8-lea anŭ alŭ întâiei Domnii a Domniei mele, aici în domnesculŭ nostru orașŭ Bucuresci la aniŭ dela zidirea lumei 7289, iar dela nascerea Domnului Dumneđeŭ ŝi mântuitorulŭ nostru I. C., 1781 Decembre 10, de Petre Logofetulŭ de taină. (Cod. II, fila 103.)

*

Am arătatu în unŭ studiŭ alŭ nostru (1) cum unele bresle se *federau* între ele spre a-șî înmulți puterile ŝi a dobândi o importanță mai mare, cât ŝi pentru a-șî mări venitulŭ *cutiei*. Iată statutele de federa-re a douē bresle muntene, acea a *pânzarilorŭ* ŝi acea a *abagiilorŭ* :

«Aceste cereri câte cu toți întru o unire ŝi glăsuire, amŭ socotitŭ ŝi amŭ chibzuitŭ prin amăruntă luare de sēmă, că se cuvinŭ ŝi privesce spre folosulŭ ŝi buna orânduială de a se urma ŝi a se păzi totŭ-d'a-una nestrămutatŭ, atâtŭ într'aceste douē isnafuri, care sunt fără de nici o supărare de vre-o vătămare, cât ŝi pentru obiceiulŭ ŝi legătura ce încă de mai înainte amŭ avutŭ, de prăznuimŭ hramulŭ sfințilorŭ mai marilorŭ verhovniciŭ ŝi apostoliŭ Petru ŝi Pavelŭ, ori la care biserică se întemplă într'unŭ anŭ odată, precum se obicei-nuesce ŝi la alte bresle, le arătămŭ printr'aceste de mai jos însemnate pon-turi. . . . adecă :

✓ «1. Pentru sporulŭ cutiilorŭ acestorŭ bresle, abagiŭ ŝi pânzariŭ, de acum înainte ori-cine va lua abale să aibă a popri de la vîndătorŭ la trei-șeci de bucăți câte parale douē-șeci, cum ŝi de la abalele de mărașŭ să poprască la douē-șeci de bucăți iarăși câte parale douē-șeci. Asemenea ŝi noi cumpărătoriŭ pentru folosulŭ ŝi ajutorulŭ cutiei, să avemŭ de acum înainte de a ne face trei mână, adecă cei d'întâiu să dămŭ câte lei douē-șeci, cei de a doua câte lei cinci-spre-șeci, ŝi alŭ treilea câte lei șeci, într'unŭ anŭ odată, pentru capitalulŭ cutiei de a se întemplina neapăratele întrebuintări, afară însă de câte douē parale ale cutiei ce se dă pe fiesce-care Sâmbătă peste anŭ.

«2. Nimeni din braslă, meșterŭ, sêu calfă, să nu fie slobodŭ de a artorosi chiria prăvăliei unulŭ altuia spre pagubă; cine se va întemplă ca să scôță pe altŭ meșterŭ din prăvălie fără voia lui, să nu aibă voie a deșchide prăvălie, ci încă să dea ŝi cutiei breslei lei cinci-șeci, însă mai întâiu să se chiâme prin căușŭ la starostea breslei, ŝi după cercetarea ce o va face aceluia de față cu epitropiŭ, când nu va fi acela următorŭ după găsierea cu cale a breslei ŝi se

(1) Veți în «Convorbiri litterare» articolulŭ despre *Bresle*.

va arăta cu vre-o împotrivire și îndărătnicire, atunci cu pitacū din partea starostii să se trimiță la cinstita politicăscă judecată de a i-se face cuviincioasa certare spre pilda și a altora asemenea, și pe lângă acesta apoi să aibă de a da la cutia breslei cei de mai sus arătați lei pentru hramulū bisericeii.

«3. Nimenea din braslă să nu aibă voie a deschide prăvălie unde nu-lū va îngădui brasla, iar celū ce va avé această socotélă, să fie datorū ca mai întâiū să vie să facă breslei întrebare și să arete unde are să deschidă, și de se va găsi cu cale și i-se va da voie, să fie slobodū a deschide, iar de nu, slobodū este să mérgă la altū locū, care va fi făr'de supărare de pagubă.

«4. Meșterii cari își vorū face tovarășii din călfi în prăvălia sa, să aibă acelū tovarășū să plătescă lei două-șeci și cincī la cutia bisericeii hramulū, adecă acea callă, iar când va deșchide elū singurū prăvălie, să aibă să mai dea încă lei cincī-șeci ipacū la cutie, și cine altulū va mai deschide prăvălie bez din cei ce le are deschise, să aibă de a da ipacū lei cincī-șeci la cutie, iar de va pune tovarășū, să dea acelū tovarășū jumătate și meșterulū jumătate, însă cu unū cuvintū ōicemū câte se vorū deschide totū asemenea să urmeze făr'de osehire.

«5. Pentru sfintele ōile ale Invierii, adecă Duminiile și cele două-spre-șeci praznice împărătesci de peste anū, să n'aibă nimeni voie să vîndă într'acele ōile, și cine se va îndrăzni a face vîndare, unulū ca acela să se chiāme la adunarea breslei, și cercetāndu-se, să aibă să dea lei două-șeci și cincī la cutie, și céușulū unū trépādū pentru a lui împotrivā de lācomie urmare ce aū făcutū, și nici de a porunci cine-va haīne într'aceste ōile la mușterii, nici a da cine-va poruncélă din prăvălie intru aceste ōile, să nu fie slobodū, ci dovedindu se și prindēndu-se poruncindū cine-va haīne, sau că a datū de poruncélă din prăvălie, să aibă a da la cutie totū lei două-șeci și cincī, și céușulū unū pentru a lui învinovățire, precum și din pânzari să nu fie volnici să dea la jidovi cămășii seū pānză în numitele ōile, că dovedindu-se, să fie volnicū starostea a lua lucrurile acelea din mānile jidovilorū pe séma cutiei, și pānzarulū ce aū vîndutū jidovilorū marfă, să dea la cutie lei două-șeci și cincī, veri de câte ori se va dovedi.

«6. Pentru meșterii cei mari, de se va întēmpla cinevași din meșterii cei noi și va necinsti pe vre-unulū din cei bētrāni, să aibă a se chiāma la adunare, și dupā cercetarea ce se va face, când nu va avea nici unū cuvintū de îndreptare, atunci să-și iea pravilnica și căđuta rēsplātire, precum se va găsi cu cale, dupā fapta lui, și nebāgarea de séma cătrā cei mari de cătrā cinstita judecată a politiei, dupā raportulū starostei, ce se va trimite.

«7. Pentru marfă, adecă abale, seū ori-ce, când va veni, nimeni să nu aibă voie a merge singurū cu viclesugū printr'ascunsū să iea și să cumpere, ci mai întâiū să se dea intru cunoscință la toți, și de nu-i va trebui să mérgă să se toc-

mescă cu scirea tuturorŭ, și să cumpere, însă de va fi marlă puțină, să se împărțescă fiesce-căruia cât i-se va cădē, iar prisosindŭ, să aibă voie să le ia unulŭ și tôte măcarŭ ce vorŭ rămānē, iar îndrāznindŭ să mērgă cinevași să ia marfă printr'ascunsŭ, seŭ și într'altŭ mijlocŭ de vicleșugŭ, unulŭ ca acela dovedindu-se să-lŭ chiāme la braslă, căruia după cercetarea ce i-se va face și învinovățirea ce va avē, să aibă brasla a lua marfa cu prețulŭ ce aŭ cumpēratŭ fār'de paguba sa, și să dea și la cutie ceea ce se va găsi cu cale de către braslă.

«8. Pentru ómenii ce vorŭ veni de afară și străini dintr'alte țēri, și vorŭ vrē ca să deschidă prāvālie abagerie, mai întâiŭ să vie să se întrebe la braslă, după orēnduiālă, și învoindu-se, să fie datorŭ să dea și pentru cutie ceea ce se va găsi cu cale de braslă, după a lorŭ stare, ce se va vedē, și apoi deschidēndŭ prāvālie, să aibă a fi supusŭ și următorŭ la tôte orēnduelele isnafulŭ și ponturile ce arētāmŭ.

«9. Pentru toți lucrătorii călfi ce vorŭ lucra acēstă meserie a nóstră abagerie și pānzărie, să aibă de a plăti fiesce-carele câte parale cincŭ-deci pe anŭ, iar neplătindŭ calfa, să aibă de a da meșterulŭ seŭ pentru dīnsulŭ.

10. Ori-eine va tocmi o calfă într'unŭ anŭ cu simbrie, spre siguranța amēndurora ca să se scie, să vie să-și adevereze zapisulŭ la stārostia breslei, și trecēndu-se și la condicā, după obiceiŭ, să aibă de a da stāpānulŭ unŭ leŭ la cutie și calfa altŭ leŭ cēușului, iar nu mai multŭ.

«11. Veri-câte zapise de tovărășie ale acestei bresle se vorŭ adeveri de către stārostie, să aibă să dea cutiei trei lei și cēușului unŭ leŭ, și nevrēndŭ să se adevereze, totŭ să fie datorŭ să dea mila cutiei ce se arētă, și ori-ce zapise se vorŭ face pentru ucenici, să se trecă la condica breslei după orēnduiālă, și să plătescă stāpānulŭ la cutie parale douē-deci, și părinții ucenicilorŭ cēușului câte parale dece.

«12. Cēușulŭ ce va fi pentru tôte înlesnitórele trebī, să aibă de a se tocmi de starostea d'impreună cu epitropiī breslei, pe carele vorŭ alege și vorŭ găsi cu cale de va fi destoinicŭ, și simbria ce i-se va cădē să i-se plătescă de către meșteri după analoghia ce se va face și starea fiesce-căruia, iar nu din cutie, și să-și ia și mai susŭ arētatele avaturī, fār'de a se întinde mai multŭ, dreptŭ ostenelele séle, precum s'aŭ găsitŭ cu cale de către brésllă, asemenea și de la pricinile judecāții de vinovății ce se vorŭ întēmpla, iarāși să i-se dea, ceea ce adunarea breslei va socoti că i-se cuvine. Dar însă și elŭ să aibă a se purta întru tôte cu supunere și ascultare, fār'de a face celŭ mai micŭ cusurŭ întru slujba datorilorŭ séle, iar când se va dovedi împotrīvă cu vre-o faptă de vicleșugŭ, atunci nu numai să fie lipsitŭ din slujbă, ci āncă să-și pērdă și simbria sa d'impreună cu cele-lalte căderi, și să-și ica și cuviinciósa cērtă după rele urmările lui.

«13. Toți lucrătorii călfi ce metahirisesc meseria abageriei și a pânzării de aici în totă politia Bucurescilor, să fie toți scriși cu numele și sinul lor, atât la condica breslei, cât și la catastihul numitului căușu, după orânduială, ca să fie știuți, și căușul să fie îndatorat cu purtare de grijă de a reportui a-pururea stărostiei și epitropilor pentru câți au perit, și pentru câți au lipsit, măcar în târg, la mahalale, în hanuri se ver-unde aici în politie, arătându dreptul adevăr, fără de a tănu cu viclesug vre-unul la vre-un meșter se unde măcar, apoi toți acei lucrători să se facă bună orânduială, de a lua toți meșterii câte câți dintr'acele călfi se va găsi cu cale după starea fiesce-căruia meșter; așijderea și capitația cinstitei visterii, cum și ajutorul cutiei iarăși după a fiesce-căruia stare; asemenea și călfi să aibă lucrători tot după starea sa, iar nu la un meșter lucrători mulți și la alții nici puțin, care acesta este cu totul de supărare breslei, fiind-că la împărțela lucrătorilor ce se vor face de se va cuveni vre-unuia din meșteri cinci lucrători și va mai avé prin mahalale împărțiți iarăși cinci lucrători, nu are voie de a mai primi și alții în odaia prăvăliei, avându cădere ca să fie numai acei cinci, ci și cei ce-i vor avé prin mahalale, adevă orî tuzlucari, orî lucrători tot în rîndul călfilor de odaie, să se fie în sémă la ver-cine din meșteri.

«14. Nimeni din meșteri să nu îndrăsnescă a zavistui calfa altuia, orî adevă să-i aréte preț mai mare decât la altul, se prin taină și printr'ascuns să-i plătescă mai mare preț și apoi să aréte mai puțin; precum și ucenicii fugind de la stăpânul lor, să nu fie volnici ver-care din isnaț a-i primi în prăvăliile lor, se din tuzlucari, căci la or-cine se va dovedi ucenic fugiți și tănuți, se va cerceta pricina de starostea cu adunarea isnatului.

«15. Nimenea să nu aibă voie a lua calfa fără scirea stăpânului unde a fost lucrător, și fără de scirea adunării, căci dovedindu-se cinevași din meșteri cu acest fel de urmare și viclesug, să i-se ia calfa de cătră acel ce l'au zavistuit și pe lângă acesta spre învățatură să i se ia încă unul din cei cari i s'au căduți și să fie îndatorat a da și la cutie ajutor ceca ce se va găsi cu cale, fiind-că din cutiile acestea nu numai că prăznuirea hramului ce arătăm mai sus că avem, se sêvêșesce în fiesce-care an cu totă orânduiala și cuvința, atât în ziua praznicului cât și a doua și pentru pomenirea a noastră tuturor acestor bresle, ci încă se împărțesce dintr'insele și alte fețe sêrace și scăpătate, cu milă și ajutor pe cât se pôte la vreme de nevoie.

«16. Pe lângă acestea ne rugăm stăpânirii, ca starostea acestor două bresle să fie apêrat de rânduiala dajdiei, atât starostea ce se află acum, cât și cel ce se va afla după vremi, precum asemenea să fie apêrat și un căuș ce se află pe lângă starostea, asemenea să ni se hărăzescă și doi

ómenî din isnafŭ pe sĕma cutiei hramului, însă ómenî fără pricină de dajdie. Ceremŭ a se orĕndui ŝi doi epitropî dintr'aceste bresle, pe cari adunarea împreună cu starostea îî va găsi cu cale ŝi cu cuviință de a fi.»

Stroe sin Ionŭ abagiu.

Tănase Gheorghe abagiu.

Petre sin Ionŭ abagiu.

Nicola Ţanicu abagiu.

Mavrodi abagiu.

Gheorghe Ispasŭ pânzaru.

S. sin Dumitru.

Hagi Dinu sin Radu Chițu

Starostea corporației abagiilor ŝi pânzarilorŭ.

Șerbanŭ Gheorghe.

Dumitru abagiu sin Pavelŭ.

Enciu abagiu sin Constantinŭ.

Ilie abagiu sin Hristea.

Armenii ŝi Evreii.

Prin actele de sub Ipsilante Armenii sunt considerați ca o singură brésă. Starostele judecă pricinile dintre Armeni. Pricinele mai mari le judecă Vel Cămărașulŭ.

Nu numai Armenii erau constituiți în *brésă* deosebită, ci ŝi Evreii. În 1775 Alex. Ipsilante rĕnduesce staroste Evreilorŭ din Bucuresci pe Pilatŭ, în următorulŭ pitacŭ domnescŭ :

Dat'amŭ Domnia mea acĕstă carte lui Pilatŭ pre care l'am ŝi făcutŭ Domnia mea *staroste de Ovrei*, pentru carele vĕdĕndŭ Domnia mea la mâna lui hrisóve domnesci întru care scrie, cum că au avutŭ acĕstŭ obiceiŭ, adecă era elŭ împreună cu toți Ovreiî apĕrați de alte dăjdiî ce eșiau peste anŭ dela visterie fără de numai *ruptórea* lorŭ, după cum erau așĕțați la cămara Domnĕscă. Pricinele Ovreilorŭ cele mai mici le judecă starostea, iar cele mai mari ŝi care nu erau odihniți pe judecata lui, mergea la d-lŭ Vel Cămărașulŭ. Starostea ŝi casa lui era apĕrată de fumăritŭ ŝi de alte rĕndueli, vinăriciŭ, pe drepte bucatele lui ŝi 200 stupi de dijmăritŭ avea a scuti ŝi când strîngea mari dăjdiî dela Ovrei, lua de nume câte bani 30 pentru ostenĕla lui ŝi fiindŭ ŝi vechilŭ de hahambașa, lua de totŭ Ovreulŭ casnicŭ câte 1 leŭ pe anŭ ŝi alte (. . . *ruptŭ*) ale hahamului, după orĕnduiala lorŭ. Asemenea să țină Ovreiî povernele ce le-au avutŭ făcute cu cheltuiala lorŭ în Bucuresci pe locul ce li s'a datŭ de Domni ŝi sinagoga lorŭ. Decî acele mili ŝi obiceiuri ce le-au avutŭ ŝi dela alți frați Domni, cari mai sus arĕtă, m'am milostivitŭ ŝi Domnia mea de le-am întăritŭ Pentru care poruncimŭ ŝi vouĕ tuturorŭ Ovreilorŭ,

să aveți a-lă sci de *staroste*, să-î dați ascultarea ce se cuvine, că așa este porunca Domniei mele. I saam recch. gvm. (1)

Comerțiu. Exportu. Tarifū.

Comerțiul, esportul și importul sunt sub Alex. Ipsilante, totu sub imperiul tarifelor vamale autonome. In 6 Maiu 1775, după anaforaua velișilor boeri, Alex. Ipsilante otăresce trei schele seū porturi pentru esportul și importul de pe Dunăre: Orașul Floci în Ialomița, Zimnicea și Islazū. In chiar primul anu de Domnie, Ipsilante arendeză vămile cu același tarifū cu care la 1767 fuseseră arendate sub repositul Alexandru Scarlatū Ghica. Aceleași tarifuri, seū *ponturi*, cum se numiau pe atunci, sunt aplicate până la finea Domniei lui Alex. Ipsilante. (2) Vămile produceau la 1768, ca venitū alu Domnului, lei 115.000 (câte 40 parale leulū), dar nu târziū apoi, până la 1816 din cauza urcării tarifului, acestū venitū ajunge la jumătate milionū de lei vechi.

La paginile 119—121.

Despre Bucuresci, din respectulū infrumusețării lorū și a măsurilor de edilitate, luate sub Domnia lui Alexandru Ipsilante, avemū de consultatū nu numai codicele cu pitace, de care am făcutū mențiune în primulū nostru volumū, dela seria 1774—1786, ci și unele isvóre esterne.

Sultzer F. I. în *Istoria Daciei transalpine și Beschreibung von Bender, Bucarest und Orsova* 16° (Viena 1790) ne-a lăsatū o descriere a Bucurescilorū dintre anii 1774—1790.

Alexandru Ipsilante sosindū în Bucuresci află *Curtea-veche* domnescă ruinată (3) din cauza ultimei ocupări muscălescī. Domnitorulū locui deci, în o casă particulară, acea Brâncovenescă, dar puse în-

(1) Originalulū este în posesiunea mea.

(2) In Cond. No. 1 aflămū primulū tarifū vamalū aplicatū sub Ipsilante Vodă și în Cod II ponturile pe 1779—1780 și 1781.

(3) Veđi articolulū *Bucurescii* de D. Berindeiū în Revista Română, 1861, pag. 617.

dată să se zidescă unŭ palatŭ nou pe *Délulŭ Spirei* în mijloculŭ viilorŭ și liveșilorŭ, cari pe atunci acoperiau acestŭ locŭ încă necoprius la acea dată în orașŭ (1). Palatulŭ acesta fu o zidire vastă, decă nu și frumoasă (2) seŭ «*minunată*» cum o califică Fotino (3).

Sultzer critică arhitectura acestui palatŭ, dar credemŭ că supărarea lui provine din faptulŭ, că Domnitorulŭ respinse dela zidire meșterii veniți *ad-hoc* din Brașovŭ, în urma unorŭ pretențiuni prea mari ale lorŭ și se mărgini a lucra cu meșterii din țeră. Sultzer voiesce a esplica lucrulŭ altŭ-felŭ: elŭ pretinde că s'aŭ lepădatŭ de lucru dela sineși meșterii ardeleni, «fiindŭ-că aflaseră și înțeleseseră obiceiulŭ «acelorŭ (*Walachischen Griechen*) greci-româniți» de a nu plăti pe lucrători, de a-i trâmite *ad calendas graecas* și chiar «de a nu plăti nici odată, seŭ de a-i resplăti cu închisórea și bătaia la talangă» (4).

Despre zidirea dela mănăstirea Mihai-Vodă, seŭ mai dreptŭ adăogiri și restaurări la zidirea din jurulŭ acestei mănăstiri, am aflatŭ urme în codicele dela arch. Statului și mai alesŭ în documentele relative la brésla zugravorŭ. Se vede că din acéstă brésla aŭ avutŭ însărcinarea unii a zugrăvi restauratulŭ localŭ dela mănăstirea Mihai-Vodă și dela noulŭ palatŭ.

Afară numai decă sub denumirea de *Curtea dela Mihai-Vodă* nu este a se înțelege totŭ numai palatulŭ nou din Délulŭ Spirei, care este *vecinŭ* cu Mihai Vodă.

Alex. Ipsilante ridică și *Orfanotrofia* lângă biserica Toți Sântii. Casa Beilicului fu zidită în strada, care se și numi «*Podulŭ Beilicului*» perđându-și numele de «*Radulŭ Vodă*».

(1) Unŭ chisovŭ alŭ bisericei *Spirea* afirmă că fondatorulŭ ei a alesŭ acestŭ locŭ pentru că era depărtatŭ de orașŭ, și la locŭ retrasŭ și liniștitŭ, potrivitŭ pentru o sihastrie.

(2) Sultzer critică arhitectura acestui palatŭ «*welcher gewisslich ein schöneres Gebäude verdiente, als diese zween Flügel sind die ihm seine türkische oder bulgarische Baumeister in der Gestalt eines mittelmässigen Weisenhauses mit zweifachen Unkosten aufgebauet haben.*» (T. I, pag. 291.)

(3) Dionisie Fotino ne amintesc de zidirea «unui palatŭ domnescŭ *minunată* din sus de mănăstirea lui Mihai-Vodă.» (T. II, pag. 172.)

(4) Sultzer T. I, pag. 291. Anonimulŭ dela 1790 în acéstă afacere copiază pe Sultzer. Mai că ne vine a crede că cărticica din 1790 e totŭ de Sultzer. (Veđi Beschreibung von Bender.)

Lucrările lui Alex. Ipsilante la mănăstirea Radu-Vodă se documentează prin câte-va pitace domnesci. Aceste lucrări nu se termină decât foarte târziu. Se lucra la restaurarea clădirilor și sub administrațiunea lui Coburg la 1790/91, cum se va vedea mai departe.

Pe timpul lui Alexandru Ipsilante, locurile favorite de preâmbulare fură: Herăstrăul și biserica St. Elefterie. La Herăstrău, aproape de lac, Alexandru Ipsilante puse să se construiască o casă de lemn în gustul turcesc, ca să servescă de loc de petrecere curței și boerimeii. În insula din mijlocul lacului se disting și astăzi urme de zidărie. Dómna lui Alexandru Ipsilante și cu haremul și invitatele sële, petreceau aci foarte adese, făcându partide de barcă pe lac, la sunetele muziceii.

Altă promenadă favorită a Dómnei Ecaterina a lui Alexandru Ipsilante, era St. Elefterie. Sultzer descrie, și după el și anonimul din «*Beschreibung von Bender, Bucarest und Orsova*», cu multă intusiasă această promenadă.

În apropiere de St. Elefterie erau curțile Brâncovenilor și ale Filipescilor.

Alexandru Ipsilante mai construi și o reședință de vëră la Afumați (1).

Mănăstirea Mărcuța era pe lângă toate acestea încă un loc de plăcută reședință pentru Alex. Ipsilante. Sultzer încă reamintese de acesta (2).

Edilitate. În 28 Martie anul 1776 Domnitorul Alex. Ipsilante rîndui o comisiune de 6 boieri, cari să cerceteze hotarul Bucureștilor și să-l însemneze, ca dincolo de oraș și de semnele periferiei lui, să nu mai fie învoit nimeni a-și face case. Acastă decisiune o iea Vodă, atât pentru a nu se întinde orașul, ceea-ce făcea imposibilă îngrijirea de stradele lui, cât și pentru a împedica stabilirea pe la margini

(1) Dionisie Fotino (T. II, pag. 172.)

(2) Dionisie Fotino scrie că Alex. Ipsilante «a reparat și înfrumusețat mănăstirea dela Mărcuța, înzestrând-o cu un han și prăvăli ce au făcut pe podul lui Radul Vodă.» (Tom. II, pag. 172.)

de țigani și țerani locuitori, căci deșertaŭ satele și lăsaŭ munca câmpului. Alex. Ipsilante mai luă și altă dispozițiune, chiar prin codulŭ său, obligându pe cei ce construescŭ case noue în Bucuresci și în orașe în genere, de a le acoperi «ori cu olane, ori cu șindrilă, iar nu cu șovaruŭ său trestie și scórță, pentru primejdia de focŭ» (1).

Se potŭ vedé actele relative, după Cod. III, documentulŭ No. 100.

Indestularea pieței cu produse necesare îndestulării publice preocupă multŭ pe Alexandru Ipsilante. Pitace deschise către Ispravnicii provócă aducerea de cătră țerani la Bucuresci, de asemenea produse. Ba chiar când țeranii nu aducŭ de voie, Alexandru Ipsilante însarcinéză anume trâmși, cari adună din țeră produsele de cari e lipsită piața Bucurescilorŭ și apoi le împarte la băcani spre vinđare.

Iată unŭ pitacŭ de asemenea natură :

Anulŭ 1775, Noembre 5.

Noi Io Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ

«Fiindŭ-că pentru îndestularea norodului de aici din Bucuresci s'aŭ fostŭ datŭ poruncile Domniei Mele către ispravnicii județului, ca dela neguțătorii cei ce aŭ luatŭ cărțile Domniei Mele de a strînge din țeră miere, untŭ, seŭ să ia și să trimită aici trebuincioasa sumă, poruncimŭ Domnia Mea, Constantinŭ Nicolescule, polcovnice, să primesci tótă acea marlă ce va fi adusŭ și împărțindu-o pe la băcani să se plătescă de către băcani la neguțătorii de la cari s'aŭ luatŭ : mierea ocaua pe bani 30, untulŭ ocaua pe bani 48, seulŭ de capră ocaua pe bani 42, seulŭ de boŭ ocaua pe bani 40, iar băcanii fiindŭ-că aŭ și ei cheltuială și plătescŭ și dobândă la bani să aibă a vinde la norodŭ ocaua de miere pe bani 36, ocaua de untŭ pe bani 54, seulŭ de capră i de boŭ făcându-se luminări gata, să se vinđă ocaua pe bani 48. Tolco pi-sah gvd.»

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ.*

(1) Fila 43 a Codului lui Alex. Ipsilante.

Iată și unŭ pitacŭ circularŭ din Noembrie 1775 relativŭ la aprovizionarea orașului :

Anulŭ 1775, Noembre.

Poruncă la ispravnici de a avé pŭrtare de grijă să trimiță, pe tótă săptămâna cele trebuincioșe la tĕrgŭ.

«Pisah gospod. dumné-vóstră ispravnicilorŭ ot sud sănĕtate; cei ce își facŭ hrana cu adusulŭ aici în Bucuresci spre vĭndare de cele trebuincioșe, adecă : lemne de focŭ, chereștea, finŭ, bucate, după năravulŭ ce aŭ luatŭ dela o vreme încóce a cere prețulŭ ce nu se cuvine, vĕdĕndŭ nartulŭ ce s'aŭ pusŭ acum cu dreptate la tóte, póte vorŭ căuta a se trage să nu aducă cele trebuincioșe de vĭndare în Bucuresci, ca pricinuindu-se lipsă să stinahorisescă pe cei ce aŭ trebuință de cumpĕratŭ, a da prețulŭ ce poftescŭ ei; iată vĕ poruncimŭ, să purtați grijă, ca pe tótă săptămâna să se pornescă și dintr'acelŭ județŭ sumă de care cu de cele trebuincioșe, silindu-vĕ a fi îndestulare în Bucuresci, care acésta să nu o socotiți trĕbă mică, a nu vĕ sili, pentru că iată am orĕnduitŭ asupra aceștei trebĭ aici în Bucuresci pe Constantinŭ Nicolescu, polcovniculŭ, să cerceteze adesea prin orașŭ, și de va fi lipsă să înștiințeze Domniei Mele, și atunci de se va vedé că dela județulŭ acela nu aŭ venitŭ orĕnduita sumă se va trimite bumbașirŭ cu greŭ trĕpĕdŭ. Tolco pisah gspd.»

(Subscrisŭ) *Alexandru Ioanŭ Ipsilante Voevodŭ.*

Acestŭ capitolŭ alŭ edilităței îlŭ vomŭ încheia dândŭ nartulŭ generalŭ, stabilitŭ la 15 Noembrie 1775, cu pitaculŭ lui Alexandru Ipsilante. Se vorŭ compara unele cifre din acestŭ nartŭ cu cele date de Sultzer, de *Beschreibung von Bender*, și de către Dionisie Eclesiarculŭ cu prețulŭ obiectelorŭ de îndestulare publică.

Iată pitaculŭ domnescŭ și nartulŭ din care se va vedé, cum sub Alexandru Ipsilante s'aŭ mai urcatŭ în genere prețurile la aprópe tóte articolele de îndestulare publică. Acéșta urcare n'a pututŭ fi împedită de dispozițiunea lui Ipsilante relativă la neguțătorii cari cumpĕraŭ diferitele și feluritele articole de hrană spre a le trămite la Constantinopole, adecă grăŭ, orđŭ, meiŭ, untŭ, făină, miere, cașcavalŭ.

Elū a fixatū prețulū pentru fie-care din aceste articole și a împeditatū astū-felū paguba pentru cei sĕraci. «A guvernatū fōrte bine principatulū Vlahiei și toți locuitorii sunt fōrte mulțamiți», scrie Atanasie Comnenū Ipsilante.

Iacā acum actele :

Anulū 1775, Noembre 15.

Noi Io Alexandru Ioanū Ipsilante Voevodū, Bojiū milostiu Gospodarū zem. Vlașcoe.

Nartū.

«Dupā cum s'aū gāsītū cu cale de cātre prea sfinția sa părintele Metropolitulū și de cātre d-lorū veliții boeri, întārimū și Domnia Mea, așa sā se urmeze la tōte, dupā cum se coprinde mai jos într'acestū catalogū, care catalogū, domnia ta vel logofete, dupā ce se va trece în condica Divanului, sā orĕnduescī unū logofetelū de Divanū a-lū ceti prin tĕrgū, la locurile trebuinciose, întru auđulū tuturorū, spre a fi cu toții însciințați, și dupā acēsta sā se facā și cărțile Domniei Mele de poruncā pe afarā cātre ispravnicī cu isvodū dupā acestū catalogū ; dupā cum am poruncitū dumné-lui, poruncimū și dumi-tale vel spātarū i dumi-tale vel agā, ca zapcii ai orașului ce sunteți, sā urmați hotārīrei aceștia a se păzi nartulū, mai într'adinsū a cerceta prin tĕrgū de vinū cele trebuinciose spre vīndare a fi îndestulū și a nu fi lipsā și de se păzesece nartulū dupā cum s'aū gāsītū cu cale de cātre d-lorū veliții boeri a se orĕndui și unū osebitū boernașū, carele sā aducā adesea însciințare Domniei Mele. Orĕnduimū la acēstā trebā pe Constantinū Nicolescu polcovniculū.»

(Subscrisū) *Alexandru Ioanū Ipsilante Voevodū.*

«Catalogū pentru tōte cele ce ni se poruncesce de cātre Măria Sa Vodā, ca sā punemū prețū, atātū pentru cele ce se vīndū aici în Bucurescī, adecā cherele, lemne de focū, platā la meșteri de lemnū, la zidari meșteri, la salaori, la varū, la cărāmidā, la totū lucrulū de vie, la arăturā, la secerișū, la cōsa de fīnū, la strīnsulū fīnului, la fīnulū ce se vinde cu carulū, la chirii de bucate, la chirii de cherele și la orī-ce ar fi trebuință de a se pune.

Cum se vindea mai înainte		<i>Lucrul viilor</i>	Cum s'a găsit acum cu cale	
Taleri	Bani		Taleri	Bani
»	15	La sēpatulū de tōmnă.	»	24
2	60	Miia de butași	4	»
»	»	Iar cu ȕioa.	»	30
3	»	Miia de araci despicați cu dusū cu totū	4	60
»	»	Iar pe locū să-ī scōțā stāpānulū cu carulū lui	1	60
<i>Lucrul de primăveră</i>				
»	12	La tăiatū	»	18
»	15	Hărăcitulū	»	21
»	12	Cercuitulū	»	18
»	21	Sapa de primăveră	»	33
»	12	Plāvila	»	18
»	21	Sapa de a doua	»	33
»	40	Legatulū bușilorū, de bute	»	60
»	40	Tocitōrea de legatū	»	60
»	5	Culesulū	»	9
»	9	La căratū	»	15
»	9	La călcatū	»	15
»	9	La băgatū în bute și la tēscū	»	15
»	9	La bătutulū tescovinelorū	»	15
1	60	Butea de vedre 100	3	»
2	»	Butea de vedre 150	4	»
1	30	Tocitōrea mare	2	»
<i>Chiria vinulū de adusū aici, de vadră.</i>				
»	12	De la Rōmnicū	»	15
»	6	De la Buzēū	»	12
»	4 ¹ / ₂	De la Săcueni	»	9
»	4 ¹ / ₂	De la Dâmbovița	»	9
»	6	De la Pitești	»	12

Inainte			Acum	
Taleri	Bani		Taleri	Bani
<i>Arătura.</i>				
»	60	Pogonulŭ	1	»
»	60	Pogonulŭ la prașilă de porumbŭ	»	90
»	18	La secere când plătesce cu bani, pe ȃi	»	36
<i>Fênulŭ.</i>				
»	24	La cósă pe ȃi	»	39
»	12	La strînsulŭ de fênŭ	»	18
<i>Cheresténa.</i>				
1	30	Suta de uluci mari	1	20
»	20	Suta de uluci mici	1	30
3	»	Suta de lați de aninŭ	5	»
1	80	Suta de lați de teiŭ	3	40
1	30	Suta de lați mai proști	2	60
»	30	Stânjenulŭ de talpă de casă făcută și adusă, grosulŭ o palmă și jumătate, iar pe multe latulŭ de o palmă	»	45
»	15	Stânjenulŭ de căpriorulŭ celŭ mare făcutŭ și adusŭ, grosulŭ de o șchiópă în tóte părțile	»	21
»	9	Căprioriŭ mai mici făcuți și aduși, de o furdulă în tóte muchiele stîjenŭ	»	15
»	15	Stîjenulŭ grinda făcută și adusă, grosulŭ de o șchiópă	»	21
»	9	Stîjenulŭ scândurele de stejarŭ făcute și aduse.	»	12
»	4	Una scândură de teiŭ adusă	»	6
»	12	Stîjenulŭ de scândură de ulmŭ făcută și adusă.	»	15
»	2	Parulŭ de stejarŭ despicatŭ adusŭ, lungulŭ de palme 12, grosulŭ unŭ latŭ de mână	»	6
»	60	Parŭ obli suta cu adusŭ cu totŭ	»	20
»	60	Miia de nuiele curate cu adusŭ cu totŭ	1	»
1	60	Miia de șindrilă de bradŭ mare cu adusŭ cu totŭ de Câmpu-Lungŭ	2	»
1	»	Miia de șindrilă mare cu adusŭ cu totŭ din Săcueni	1	60

Inainte			Acum	
Taleri	Bani		Taleri	Bani
1	»	Miia de șindrilă mare de Prahova cu adusă cu totă	1	60
1	»	Miia de șindrilă de bradă mare de la Dâmbovița cu adusă cu totă	1	60
»	20	Miia de șindrilă de bradă mică cu adusă cu totă	1	15
2	60	Miia de șindrilă de stejară cu adusă cu totă	3	60
<i>Lemne de focă.</i>				
»	60	Carulă de lemne încărcată bine, de ceră, seă tu fană groșă	1	»
»	45	Carulă de lemne a doua mână de crîngă	»	20
»	30	Căruța de lemne	»	60
2	60	Miia oca de vară, cu adusă cu totă	4	»
1	60	Miia de cărămidă cu adusă cu totă	2	»
8	»	Petrile de móră de Têrgoviște cu adusă cu totă	15	»
<i>Lucrulă.</i>				
»	»	Zidarulă pe ăi	»	»
»	»	Meșterulă de lemnă pe ăi	»	»
2	»	Carulă de fênu de măsură adusă în têrgă	5	»
1	»	Carulă de fênu ală doilea idem.	2	60
»	60	Căruța de fênu adusă aici în têrgă	1	60
»	»	Chila de grău curată, în chilă 260	9	»
»	»	Chila de grău a doua	7	»
»	»	Chila de grău a treia.	5	»
»	»	Chila de orză cu adusă cu totă	4	»
»	»	Chila de ověză cu adusă cu totă	4	»
»	»	Chila de porumbă bătută cu adusă cu totă	3	»
»	»	Chila de meiu cu adusă cu totă	3	»
»	»	Ocoa de mălaiă de porumbă măcinată	»	2
»	»	Ocoa de mălaiă de meiu măcinată	»	1 $\frac{1}{2}$
»	18	La salahoră ceă ce sapă, de omă pe ăi	»	30
»	»	La salahoră ceă ce îngărădescă seă lucrăză altă lucră, de omă pe ăi	»	24

Alexandru Ipsilante reorganisându, cum am arĕtatŭ, menzilurile, adecă poŝtele, trebuia sã-ŝi pórte atenŝiunea ŝi asupra cãilorŭ de comu- caŝiune. Celŭ puŝinŭ elŭ se preocupă de starea rea în care se gãŝiau unele podurŭ pe ape. Asemene podurŭ erau în sarcina proprietarilorŭ riveranŭ, cum se póte vedé ŝi din următórele doué acte, din anulŭ 1777 :

Pitacŭ pentru podulŭ Creŝiŭ, a se drege.

«De vreme ce podulŭ de la Crĕta este stricatŭ ŝi trebuie a se drege, care podŭ ŝi despre o parte ŝi despre alta este totŭ pe moŝia Dumné-luŭ Stolniculŭ Gheorghe ŝi este datorŭ a-lŭ drege, iatã poruncimŭ Dumi-tale biv Vel Post. Razu Ispravnicŭ alŭ Ilfovuluŭ sã fŭi mumbaŝirŭ, ca sã pue numitulŭ stãpãnuŭ alŭ moŝiei cele trebuincioŝe dela Dumné-luŭ a-lŭ drege cum mai fãrã zãbavã, ŝi sã avemŭ dela Dumné-ta înŝciinŝare de sĕvĕrŝirea luŭ » 1777, Sept. 15. (Cond. III, fila 234.)

Pitacŭ pentru podulŭ Mãicãnescŭ.

«De vreme ce podulŭ dela Mãicãnescŭ este stricatŭ ŝi trebuie a se face noŭ, care podŭ fiindŭ despre o parte este moŝia fiilorŭ Paharniculŭ Manolache ŝi despre altã parte este pe moŝia Egumenuluŭ Cotroceanuluŭ, ŝi sunt datori aceŝti stãpãni de moŝie a-lŭ face, iatã poruncimŭ Dumi-tale biv Vel Post. Razu Ispravnicŭ alŭ Ilfovuluŭ sã fŭi mumbaŝirŭ, ca sã pue mai sus numiŝii stãpãni ai moŝiilorŭ sã-lŭ facã cu tóte cele trebuincioŝe de la Dumné-lorŭ ŝi de la Egumenŭ, cum mai fãrã de zãbavã, ŝi sã avemŭ de la Dumné-ta înŝciinŝare de sĕvĕrŝire.» 1777, Sept. 15. (Cond. III, pag. 234.)

Am adusŭ în volumulŭ anteriorŭ unŭ actŭ dela 1779 Octobre, de orĕnduire unuŭ suilgiŭ pentru doué ciŝmele înfiinŝate de elŭ în Bucuresci.

Este ŝi altŭ hrisovŭ alŭ apelorŭ din Bucuresci la fila 295 a Cod. II, (numĕrulŭ vechiuŭ) a Domnieŭ luŭ Alexandru Ipsilante.

La pag. 121.

Despre conspiraŝiunea boeruluŭ Candesculŭ contra luŭ Alexandru Ipsilante, iacã ce citimŭ în « *Viaggio in Valachia e Moldavia* » :

«In anul 1775 un boer valach, după nume Candescul, făcându un complot, Domnitorul, ca să-și arête autoritatea, punându să-l aresteze, porunci să-l îmbrace cu hainele unui țeran, care se afla acolo din întâmplare, obligându pe țeran să ia hainele nobilului, carele, degradat, fu bătut în public și aruncat în fere (1).»

Pagina 123.

Iacă după Hammer, textul celor două condițiuni suplimentare impuse Turciei, în urma tratatului dela 1774.

Clauses additionnelles du traité de Kaïnardjé (Voyez Martens, *Recueil des Traités*, t. II, pag. 287.)

«Article I. Par cet article séparé, il est arrêté que la Sublime Porte s'engage à payer à la Russie pour les frais de guerre, quinze mille bourses, c'est-à-dire, sept millions et demi de piastres, qui d'après le cours de la monnaie russe forment la somme de quatre millions de roubles. Cette somme sera payée en entier dans trois ans et dans les trois termes suivants : le premier au 1-er janvier 1775 ; le second au 1-er janvier 1776, et le troisième au 1-er janvier 1777 ; chaque paiement se composera de cinq mille bourses qui seront reçues par l'ambassadeur russe. Si la Cour de Russie demandait au sujet du paiement de cette somme une garantie quelconque, la Sublime-Porte la contentera aussi sous ce rapport et lui donnera la sûreté demandée. La Sublime-Porte s'engage par la présente, d'observer cet article comme s'il avait été inséré mot à mot dans le traité conclu entre les deux Cours. En foi de quoi nous avons apposé notre signature et notre sceau : le 11 (21) juillet 1774, à Kaïnardjé.

Article II. Bien qu'il ait été convenu dans l'article XVII du traité de paix signé aujourd'hui, que la flote russe devra évacuer les îles de l'Archipel dans l'espace de trois mois, les deux puissances contractantes ont arrêté d'un commun accord que, puisqu'il n'est pas question d'un ajournement dans l'article XXIV, on se tiendra de part et d'autre au sens de cet article XXIV d'après lequel la flotte russe doit quitter au plus tôt l'Archipel, et que, pour accélérer le départ de la dite flote, la Sublime-Porte promet de lui fournir tout ce dont elle aura besoin et autant qu'elle le pourra. Cet article est obligatoire comme s'il avait été inséré dans le traité lui-même. En foi de quoi nous avons apposé notre signature et notre sceau ; le 10 (21) juillet 1774, à Kaïnardjé.

(1) «L'anno 1775, avendo un boiaro valaco, per nome Ghindesculo, fatto un complotto, il Principe, per far conoscere la sua autorità, avendolo fatto arrestare, le fece rivestire degli abiti di un villano che si trovò lì per caso, obligando costui a prendere quelli del nobile, che degradato, fu pubblicamente bastonato, e posto in ferri» (pag. 118—119.)

Hammer arătă cum însăși Rusia nu cutéză să aréte Europei marele câștigŭ dobânditŭ dela Turci prin pacea dela Kuciuk-Kainargi și cele două condițiuni suplimentare. Din cele ce scrie Hammer se vĕdŭ și vechile intențiuni ale Austriei față cu Principatele:

Extrait d'un rapport daté du 3 septembre 1774.

«En présence de cette triste situation des affaires, mais qui ne laisse plus aucun doute, je n'ai pas encore pu faire usage des sages observations de V. E. relatives au commerce des pays héréditaires et à la navigation sur le Danube et dans la mer Noire, ni de celles qui ont trait aux faveurs à obtenir pour la religion catholique; au contraire, persuadé que je ne pourrais réussir en rien, j'ai cru devoir m'abstenir de toute démarche intempestive, d'autant plus qu'il m'a paru que, plus l'importance de ces objets est grande, plus aussi V. E. trouvera utile de suspendre toute démarche, qui n'étant suivie d'aucun résultat, pourrait compromettre l'avenir; il m'a donc semblé qu'il conviendrait de prendre d'avance telles mesures qui assureront la réussite des intentions de Sa Majesté.

«En outre, comme d'un côté le droit de protection sur la religion schismatique est accordé à la Russie par une stipulation formelle du traité, et que de l'autre côté on prétend que le cabinet russe s'est réservé la libre navigation dans la mer Noire à l'exclusion de toutes les autres nations chrétiennes, j'ai jugé utile de ne faire aucune démarche intempestive à ce sujet, jusqu'à ce que la connaissance parfaite du mal me facilite elle-même les moyens de le combattre; d'ailleurs, l'esprit éclairé de Votre Excellence sera à même de choisir d'ici-là les moyens les plus efficaces pour faire lever les obstacles qui pourraient résulter pour la navigation des Etats héréditaires d'un traité exclusif conclu entre la Russie et la Porte, et pour prévenir sûrement l'oppression ou l'extermination de la religion catholique dans le Levant.

«Mais si j'ai cru devoir attendre sur les deux objets en question les ordres ultérieurs de Votre Excellence, j'ai jugé nécessaire de garder envers la Porte un silence absolu sur les mesures dont Votre Excellence a daigné m'entretenir, et qui ont pour objet de protéger la Porte contre des attaques futures, de construire une forteresse à l'embouchure du Danube, etc. Sans doute, la réalisation de ces projets aurait été, dans la situation critique où cet empire se trouvait tout récemment encore, très salutaire; mais depuis que Votre Excellence a pris connaissance des conditions de la paix, elle se sera probablement convaincue que la position des deux empires, telle que l'avait faite le traité d'alliance offensive et défensive, a été totalement changée par le traité de

Kaïnardjé, et que, par conséquent, s'il était encore possible de sauver la Porte, il conviendrait de trouver des mesures toutes nouvelles.

«En effet, comme les stipulations de la paix actuelle assurent à la Russie d'un côté la partie Est de la presqu'île de Crimée, la forteresse de Yénikale et surtout l'excellent port de Kertsch, de l'autre côté, la possession de Kilbouroum, les deux rives et l'embouchure du Dniéper; comme, en outre, elle songe à rétablir non-seulement les fortifications d'Azof à l'embouchure du Don, mais aussi à compléter la défense du beau port de Taganrok; enfin, comme ces contrées abondent en bois de construction, en fer, en chanvre, et en toutes choses nécessaires à la construction des vaisseaux, il lui sera facile de construire prochainement à Kertsch, et à peu de frais, une flotte de douze à quinze vaisseaux de haut-bord et autres navires, et dans ses autres établissements, nouvellement acquis, un grand nombre de bâtiments de grandeur inférieure: par conséquent, d'avoir toujours prêt tout ce qui est nécessaire à de grands transports de troupes.

«Comme, d'un autre côté, on ne peut pas compter que la Russie ne négligera pas d'entretenir en tout temps, dans ses nouvelles acquisitions un corps de trente à quarante mille hommes, soit qu'elle y emploie les milices chargées jusqu'alors de la défense des lignes de l'Ukraine, soit qu'elle ait recours à d'autres expédients qui lui sont si faciles, il en résulte qu'à l'avenir la Russie sera toujours maîtresse, aussitôt que le cabinet de Saint-Petersbourg le jugera à propos, d'opérer, sans aucun armement extraordinaire et préalable, des descentes sur les côtes de la mer Noire et à conduire, favorisée par le vent, en trente-six à quarante-huit heures, de sa nouvelle frontière de Kertsch, un corps de vingt mille hommes jusque sous les murs de Constantinople. Dans ce cas une conjuration, concertée d'avance avec les chefs de la religion schismatique, éclatera sans nul doute, et il ne restera au Grand-Seigneur que de quitter son palais à la première nouvelle du mouvement des Russes, de s'enfuir au fond de l'Asie et d'abandonner le trône de l'Empire d'Orient à un possesseur plus habile.

«Lorsque la capitale sera conquise, la terreur et l'assistance fidèle des chrétiens schismatiques soumettront indubitablement et sans peine, au sceptre de la Russie, tout l'Archipel, les côtes de l'Asie-Mineure, toute la Grèce, jusqu'aux bords de l'Adriatique. Alors la possession de ces pays, tant favorisés par la nature, avec lesquels aucune autre contrée du monde ne peut rivaliser de fertilité et de richesse du sol, élèvera la Russie à ce degré de supériorité qui surpassera tout ce que l'histoire raconte de fabuleux de la grandeur des monarchies des temps anciens. Comme dans une époque à venir cette grande révolution peut se faire du côté de la mer Noire, d'une semaine à l'autre, sans bruit et sans grands préparatifs coûteux, et qu'elle peut être conduite à fin en très peu de temps, il n'est pas à croire que la Russie se trouvera jamais dans le cas de

choisir de nouveau pour théâtre de ses opérations les bords du Dniester et du Danube ; car une guerre à une telle distance de ses propres frontières, trop coûteuse et trop pénible, ne peut être terminée qu'après plusieurs campagnes, et ne laisse pas d'être sans résultats bien décisifs, tandis que de sa nouvelle frontière elle peut, en tout temps et dans l'espace de deux jours, faire, en venant par la mer Noire, une attaque contre les murs mêmes de la capitale.

«D'autres raisons encore ne laissent aucune probabilité que la Russie tentera à l'avenir une guerre aux bords du Dniester et du Danube. Jusqu'à présent les véritables intérêts d'Etat de la Russie ne lui ont jamais permis de demander sérieusement à conserver les conquêtes faites de ce côté du Danube ; dorénavant, il sera d'autant plus difficile de lui prêter cette intention que, vu la position nouvelle que lui a faite le traité actuel, les côtes de la mer Noire lui offrent des conquêtes d'une bien autre importance. D'ailleurs, la Russie ne peut se flatter d'occuper tout ce pays d'un seul coup et de s'y maintenir ; elle doit donc s'attendre à ce que, dans le renversement futur de l'Empire ottoman, les provinces situées aux frontières des Etats héréditaires deviennent le partage de la Cour impériale ; le cabinet russe songera d'autant moins à s'élever contre cette prise de possession qu'il ne pourra l'empêcher, et que cet accroissement de territoire par l'Autriche, ne saurait exciter sa jalousie. La raison en est que les acquisitions que l'Autriche ferait de la Bosnie, de la Serbie, etc., bien que d'une grande importance dans d'autres circonstances, ne peuvent être d'aucune utilité pour la Russie, du moment que le reste des Etats de la Porte sera tombé entre ses mains. Or, ces provinces sont habitées presque uniquement par des mahométans et des chrétiens schismatiques ; les premiers ne sauraient y être soufferts ; les seconds, vu le voisinage de l'empire d'Orient russe, ne tarderont pas à émigrer, ou s'ils restaient, leur infidélité causerait des troubles continuels, et une extension de territoire, sans force intrinsèque, loin d'augmenter la puissance de Sa Majesté impériale, ne servirait qu'à l'affaiblir.

«En prenant en considération toutes ces raisons, la construction d'une forteresse à l'embouchure du Danube pourra donc paraître superflue à Votre Excellence, car les clauses du traité, obtenu par la Russie, ne laissent plus aucun doute que cette guerre n'ait été la dernière que les Russes auront faite sur le Danube. D'un autre côté, il est malheureusement trop vrai que la fortification du canal de la mer Noire ne saurait donner à la Porte la moindre sécurité ; les fortifications élevées par le brigadier français, M. de Tott, auraient pu être de quelque utilité dans le passé et dans le cas où il se serait agi seulement d'arrêter une petite flottille, dépourvue de troupes suffisantes pour opérer une descente et n'ayant d'autre destination que d'effrayer la capitale

par un bombardement ou d'y jeter le trouble et la consternation de toute autre manière; aujourd'hui elles sont sans importance aucune, car la Russie, par ses nouvelles acquisitions peut, à l'avenir, opérer avec la plus grande facilité des transports de troupes considérables; enfin, la fermeture du canal pourrait d'autant moins sauver la capitale, que les Russes peuvent sans aucune difficulté débarquer en dehors du canal sur plusieurs points, situés le long de la côte européenne de cet empire.

«Mais ce qu'il y a de plus délicat et de plus périlleux en tout cela, c'est que l'existence de la Porte paraît ne devoir plus dépendre, à l'avenir, de la volonté des autres cours, car aussitôt que les travaux à exécuter dans les nouveaux établissements russes auront acquis un certain degré de consistance, ce qui peut se faire en peu de temps, on doit s'attendre, d'un jour à l'autre, ainsi que je l'ai déjà humblement fait remarquer, à la prise de possession de Constantinople par les Russes; cette capitale pourra être conquise à la suite d'une attaque imprévue, avant même que la nouvelle d'un mouvement de l'armée russe ne soit parvenue aux frontières des autres puissances chrétiennes.

«Si le peu d'étendue de ce rapport ne me permet pas d'énumérer les maux infinis que le malheureux jour de la signature du traité actuel a engendrés pour le présent et pour l'avenir, j'ai cru cependant devoir donner, en réponse aux instructions de Votre Excellence, ce court aperçu de la situation actuelle de cet empire. C'est à la haute sagesse de Votre Excellence de décider s'il convient de remédier à ce triste état de choses et quels moyens il faut y employer.

«La Porte continue à garder envers tout le monde le secret sur les clauses véritables du traité; et pour excuser une conduite aussi singulière, elle prétend tantôt qu'elle-même attend de la prochaine arrivée des deux plénipotentiaires Resmi Ahmed-Efendi et Mounib Ibrahim-Efendi, quelques explications verbales, tantôt elle a recours à d'autres subterfuges tout aussi vains.

«On ignore encore si cette retenue de la Porte est due à un sentiment de honte d'avoir signé un traité aussi humiliant, ou si elle est la conséquence d'une convention secrète, afin de soustraire, pour quelque temps encore, les véritables conditions de cette paix, si nuisible au reste du monde, à la connaissance publique; enfin, on ne sait pas si ce silence obstiné provient de ce que les ministres de la Porte craignent pour leur sûreté et redoutent l'explosion du mécontentement de la nation aussi long temps du moins que l'étendard sacré n'est pas rentré dans Constantinople.

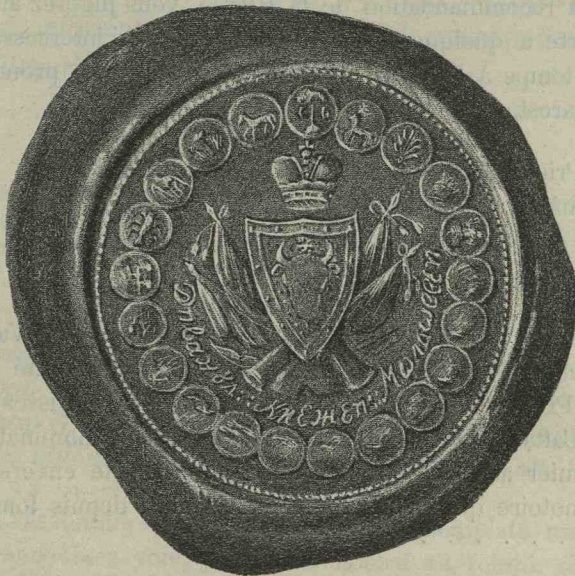
«Quoi qu'il en soit, le peu qu'on sait de ce traité dans le public suffit pour en tirer cette conclusion: à savoir, que tout l'échafaudage des stipulations est un modèle d'habileté de la part des négociateurs turcs; par l'adroite combinaison des articles de ce traité, l'Empire ottoman devient dès aujourd'hui une

sorte de province russe, d'où la Cour de Saint-Pétersbourg peut tirer de l'argent et des troupes, etc. ; enfin, comme à l'avenir la Russie est à même de lui dicter ses lois et qu'elle a entre ses mains les moyens de forcer le Sultan à les accepter, elle se contentera peut-être, pendant quelques années encore, de régner au nom du Grand-Seigneur, jusqu'à ce qu'elle juge le moment favorable d'en prendre possession définitivement.»

La Capitolulŭ XV.

Am arătatŭ aiurca, care a fostŭ administrațiunea Moldovei sub ocupațiunea rusescă, care se termină cu pacea dela Kuciuk-Kainargi (1774). Acăstă periódă din istoria Moldovei nu pörtă numele de Căimăcămie, ci de : «*Divanulŭ Knejiēi Moldaviei*». Este titulatura ce se dă în tóte actele publice, cum și în sigiliulŭ mare alŭ țerei.

Iată acestŭ sigiliŭ :

Pitacurile către autoritățile subalterne erau adresate așa :

«Către»

«Dela boierii Divanului Knejiēi Moldovei

Poruncă»

Celŭ puținŭ douē ori trei semnături erau indispensabile sub fie-ce pitacŭ, și între aceste una a titularului serviciului.

La pagina 124 (a noastră).

Cu referință la numirea lui Grigorie Alexandru Ghica și a lui Alexandru Ipsilante aflăm o serie de documente în Hurmuzaki, din care este bine să reproducem aci, ca anexe, cele următoare:

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre numirea Principelui Țării-Românesci.

(Vol. 160, D.)

Constantinople, le 17 Septembre 1774.

Monsieur,

.....

«L'exécution du traité paraît aller son train. Dans 15 jours, dit-on, la Valachie sera évacuée et la Porte en nommera le Prince; on croit que cela regardera un certain Manolaki Serdar, revêtu de ce titre depuis près de quatre ans. Quant à la recommandation de la Russie, vous jugerez aisément par ce choix, si la Porte a quelque chose à refuser à cette intercession. Ce Ghika vendu de tout temps à la Cour de Pétersbourg, s'en fit prendre exprès prisonnier à Bucharest.»

D. de Saint-Priest către Atacerile Străine, despre numirea principilor în ambele țări române.

(Vol. 158, D.)

Constantinople, le 3 Octobre 1774.

.....

«Le Drogman de la Porte, Aleko, a été nommé Prince de Valachie et remplacé dans sa charge par le Prince Kostaki. La Principauté de Moldavie a été donnée au Prince Grégoire Ghika, prisonnier des Russes, et son fils a été revêtu du Caftan à sa place. On peut regarder la nomination de celui-ci comme un premier acte de complaisance de la Porte envers la Russie, à laquelle il est notoire que cet homme était vendu depuis longtemps.»

.....

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre același subiect.

(Vol. 160, D.)

Constantinople, le 3 Octobre, 1774.

Monsieur,

.....

«Le Drogman de la Porte, Aleko, a été nommé Prince de Valachie et remplacé dans sa charge par le Sieur Kostaki, homme d'assez mauvais renom.

La Principauté de Moldavie a été donnée au Sieur Grégoire Gika, prisonnier des Russes, et son fils a été revêtu du Caftan à sa place. Cette complaisance pour la recommandation de la Russie, en faveur d'un homme connu pour s'y être vendu, me semble appuyer ce que j'ai dit au commencement d'une lettre sur la flexibilité de la Porte à toutes les demandes de cette Cour. Je n'ai cependant pas négligé d'insinuer que de telles faiblesses encourageaient à exiger toujours davantage.»

.

Pag. 125

La pag. acésta am menționatŭ despre trecerea prin Principate a lui Repninŭ, care mergea la Constantinopole ca ambasadorŭ alŭ Rusiei. Esistă pitaculŭ pentru marele alaiŭ ce s'a organizatŭ în Bucuresci pentru întempinarea Principelui N. Repninŭ de către Domnitorulŭ Alexandru Ipsilante (la Cod. II, pag. 36—41, Archiva Statului). Nu posedemŭ însă informațiunii de asemenea dela recepțiunea ce i-a făcutŭ la Iași Domnitorulŭ Grigorie Ghica (1).

Note la pag. 125.

Iată arzul trămisŭ despre Grigore Ghica Domnulŭ Moldovei, de Divanulŭ țerei cătră Pörtă, prin Principele N. Repninŭ, ambasadorele Rusiei:

Arzŭ trimisŭ Înaltei Porți.

Noi prea plecați și smeriți robii ai prea puternicei Impărății: Mitropolitulŭ, Episcopii, Archimandriți, Egumeni, boeri, boerănași, căpitani, bulcabași, și alți zapcii, către Inaltulŭ și dreptulŭ pragŭ, și către lumatulŭ și milostivulŭ scaunŭ, arzŭ alŭ robilorŭ să.

După vremea războiului împărătescŭ care s'a întemplatŭ mai înainte prin hotărîrea și Dumneđeasca voie, pămîntulŭ nostru s'a robitŭ, și sêraca raiaoa a cădutŭ la felurî de pagube și stricăciuni, și pe urmă ne-amŭ isterisitŭ și ne-amŭ înstrăinatŭ de avere, de moși și de dobitócele nóstre, cari le-amŭ fostŭ căștigatŭ în vremea cea milostivă și în umbra înaltului Devletŭ, dela moși și strămoși noștri.

(1) Dionisie Fotino scrie că «trecendŭ prin țeră Cnezulŭ Repninŭ, carele era rinduitŭ ambasadorŭ la Constantinopole, Domnulŭ (Ipsilante) i-a făcutŭ mari onorurî și ceremonii atâtŭ la intrare cât și la esire. (T. II, pag. 171, trad. Sionŭ.)

Deci pentru ca să ne mântuim de nesuferitele scăpătăciuni în care am căzut, și pentru ca să dobândim, precum și mai înainte odihnă și căutare, sub umbra și acoperemîntul vecinicei Impărății, neconținut ochii noștri cei lacrimători, versându lacrimi, și înălțându rugăciuni către neasemănatul Dumnezeu, — căruia să-i fie mulțămire, — și precum plóia cea mângâitoare a păcei, s'a întorsu în lumina cea curățitoare și în odihnă, și celú de pe fața pămîntului prafú alú turburării și a tuturorú scârbelorú, s'a schimbatú, și întristarea inimilorú nóstre s'a prefăcutú în nemărginită bucurie, și cele de nevoi greșalele nóstre, cari erau mai înainte în lepede s'aú ștersú prin milostivulú condeiú alú lăsării și a iertării Impăratuluiú țiitorulú a tótá lumea.

Către acestea aú ajunsú și la Iași, aceste două firmanuri, pline de milostivire, împodobite cu împărătescele slove, întru cari se arată poruncile și se dá în scire milosárdia și mila care aú făcutú cu noi, și cum cá sluga ta Scarlatú zade Grigorie Voevodú s'aú suitú și s'aú rënduitú Domnú asupra noastră, carele și mai înainte de rásboiú, a fostú iarăși Domnulú nostru, îndemnându dar nenumărata bucurie și veselia nóstră, cu numita sluga ta, Domnulú nostru, și cu cinste și smerenie, amú pășitú mií de pași, înaintea întempinării poruncilorú, și după vechiulú obiceiú, ajungendu la loculú Adunării nóstre, amú deschisú și amú cititú cele înalte numite porunci, arétându-le și propoveduindu-le una câte una, acelú milostivú perilipsú alú lorú, toți noi amú sêvêrsitú lucrurile ascultării, trăgendu obrazulú slujirei asupra pămîntului. Indată cum s'a arétatú darurile cele díse ale Impărăției, cu acele pline de milostivire asupra stării nóstre cei ticălósă, aú lăcrimatú ochii noștri de bucurie, și toți împreună amú înălțatú mânilé nóstre către ceresculú scaunú, rugându cu umilință pentru îndelungarea norocitei vieți a puternicei împărății. Deci cei dintru înălțime Dumnezeu, să păzescă și să isbăvescă de tóte împotrivrile síntú împé atescú trupú, care este încingerea odihnei tuturorú, acelú mare și puternicú, dreptuluiú împăratuluiú luméi, și monarhuluiú nostru, făcendu-lú podóba dreptății și împărăției, și sciindu-lú de-asupra împărătesculuiú seú scaunú, de-apururea, aminú.

Numitulú Domnulú nostru sciindu și cunoscendu, cum se cade starea noastră cea ticălósă, și avendu deplină silință și osárdie, și în totú chipulú căutare ca să ne păzescă și să ne acopere, și să aducá la bună stare trebile și lucrurile pămîntuluiú nostru; noi suntemú mulțamiți de dînsulú.

Așișderea de se va întempla smeritele nóstre cele de trebuință rugăciuni, ca să fie întru tocmélă și podóba patriei nóstre, și pentru aducerea la buna orénduală a ticălósei stării nóstre, și ne vomú învrednici să avemú înalta voie, le vomú aduce prin arzulú nostru împreună cu Domnulú nostru, la Înalta Pórtă.—Și cu Dumnezeiasca ajutorire, și cu mila și îndurarea a prea puterniculú împăratuluiú nostru, când se va vindeca rana peptuluiú stării nóstre, sciutú este

că întru puțină ană, slujbele împărătesci, la care avemă necurmată datorie, vorū lua sfârșitulū cu lesnire după nădejdea noastră. — Ci dar la acestea și ori la ce altă poruncă și hotărîre, rămâne la acelu care are a porunci și a dărui.

Din Iașiū Moldovei, în 3 Martie 1775.

La pag. 127.

Caterina împărătesa Rusiei a produsū originalulū cărței tradusă în românește de Toma Logofetulū. Ea admiră multū pe Montesquieu și dicea că «*L'esprit des lois*» ar trebui să fie *breviarulū* suveranilorū. «Si j'étais Pape — dicea ea — je canoniserais Montesquieu.»

La 1767 ea convocă o comisiune (1) pentru a pregăti unū Codice de legi pentru tōtă Rusia. In adresa de convocare a comisiunei, Ecaterina îi dete instrucțiuni directive, întemeindu-se pe multe din Montesquieu. Ecaterina, scrie Ch. Seignobos in *Histoire de la civilisation contemporaine* (8° Paris 1890) recunoscia, că plagia pe Montesquieu, dicēndū, că decă acelu autorū, după aceea-laltă lume urmăresce lucrarea ei, apoi elū nu va fi blamānd'o, căci l'a plagiatū în folosulū a 20 milioane suflete.

Lucrarea romānescă a lui Toma este după opera Ecaterinei, care trāmițēnd'o regelū Prusiei, îi scria că : «*Vous verrez que j'ai fait comme le corbeau de la fable, qui se pare des plumes du paon ; l'arrangement seul est de moi et ça et là une ligne ou un mot.*»

Negreșitū, cum în volumulū I alū nostru arētarāmū, alătura cu principiile frumōse ale lui Montesquieu, Ecaterina înscrise *doctrine* cu totulū opuse, despotice. Apoi nu ea scria lui Didorot: «*avec vos grands principes on ferait de beaux livres et de mauvaise besogne!*»... Era *practică*, Semiramisa Nordului!

Cartea tradusă în romānescă de Toma Logofetulū alū 2-lea, la 1773, era deja tipărită în rusesce, latinesce, în limba germană și francesă, la Petersburg 1770, cu următorulū titlu: «*Instruction de S. M. I. Ca-*

(1) Comisiunea era compusă din delegați din tōte provinciile. După ce ei fură consultați Ecaterina îi disolvă și puse să se facă unū Codice in care se proclamă principiile filosofilorū franceși: «*națiunea nu e făcută pentru suveranū, ci suveranulū pentru națiune... Mai bine este a cruța viața la dece vinovați decăt a perde unū nevinovatū*» etc.

therine II pour la commission chargée de dresser le projet d'un nouveau code de loix» (1). Se poate consulta și «Réglements de S. M. I. Catherine II pour l'administration des gouvernements de l'Empire des Russies.» Liège, 1777, in-4°.

Iacă scrisoarea pusă la traducerea românească de către Gavrilu Mitropolitul Moldovei, ca dedicațiune și prefață la cartea în cestiune:

Slăvitului generalu feldmareșalū, poruncitorului armiei celū d'întăiū, a Malorosiei generalu guvernatorū, presidentū malorosienescei Coleghii ordinelorū rusesci împărătesci a sfințilorū apostolului Andreiū, oștenescului mare mucenicū și purtătorū de biruință Gheorghe, de crucea cea mare a lui Alexandru Nevschi și Holștenescului a sfintei Anei cavalerū, graful Petru Alexandrovici Rumianțovū.

Întru totū făcătorului meu de bine, smerită închinăciune.

Eū nu mă înfățosezū către înalta împărătesca mărire a prea puternicei și prea milostivei Dómnei și Imperatricei nóstre (luminatule, prea înțeleptule și vitezule arhistratigū) ca să încununezū cu laude sufletulū ei celū plinū de împărătesci daruri, séu să înalțū cu sunetū biruințele séle cele prea slăvite, ce aū săditū pretutindinea ca alți Finici împotriva obștescului vrājmașū, făcēndū ca numaī arētarea armelorū Ei celorū purtătoare de Cruce să cutremure inimile vrājmașilorū, întorcēndū taberile lorū spre fugă; séu să laudū cu mirare apērarea némului creștinescū de către vrājmașesca călcare și cumprire; séu să mărescū liniștea, odihna și pacinica petrecere a tuturorū de obște în vreme de rășboiū, și cele-lalte nenumērate faceri de bine, cu cari s'a îndestulatū de prisositū, maī virtosū patria nóstră, după înalta a Ei māriri bunavoință; Însēși aceste faceri de bine cu netăcute glasuri și cu retoricēscă limbuție prefăcēndu-se într'alte limbi, vestescū darurile ce încunjură scaumulū Māriri Séle, încununeză cu cununī de laude aftocratoricesculū a Ei māriri creștetū. Eū la cea după urmă nu îndrăznescū a pune sușuri în inima mea spre lauda legiuitórelorū învățaturī, ce se cuprindū la acēstă împărătescă carte, neavēndū putința împreună alergătoare cu voința pentru a lorū înaltă covișire. În vremea când mințile cele maī iuți ale filosofilorū celorū din Academiile Europei, ce cércă în adāncū tainele firii și se pórtă cu pohfală preste aflarea ființei celorū de sub sóre, călătorindū cu privirea până la cele

(1) Acēstă operă este tipărită in-4° la Petersburg 1770, în 4 limbi: rusesce, latinesce, nemțesce și franțuzesce. Cartea se află la Biblioteca Urechia din Galați.

înalte și covârșitoare zidiri, și mai virtosă covârșirea minței a unui împăratu între filosofi séu a unui filosofu între împărați, și după dînsulu a unui elinú și după némú și după glasú, aú rēmasú la úimire pentru privirea acestei prea slăvite vederi, la care nici odinióră lumea nu s'a învrednicitú a privi nici însuși dumneđeesculú Platone ce a legiutú, cum că atunci vorú fi cetățile norocite, când séu filosofi vorú împărați, séu împărații vorú avé înțelepciunea nedespărțită de scripturá și împreună ședétóre la scaunú. Îndrăsnescú numai a aréta împlinirea datoriei mele ce neapērate și a îndemnărei ceí cu multá rîvná a slăvirei tale pentru tipăritulú cărții în limba moldovenéscá, care prin multá silință de isnóvâ tálmacindu-se de pre limba grecéscá pe cât a fostú cu puțință mai cu curatá înțelegere, iatá că s'a sēvērșitú. Patrioții mei vorú numēra acēsta între alte bune lucrări a slăvirei téle cea mai întáiu și mai covârșitoare. Fiindú bine încredințáți, că de vorú viețui sub aceste folosítóre pravile, întru starea cea neclătítá a pronomiilorú vechi, se vorú face fôrte norociți la politicéscá împărtășire. Slăvirea ta ai împlinitú și cu acēstá bunăvoință a întru tótá augusteí Dómnei și Stápânei nóstre, după cum cu cele alte sēvērșiri a slăvitorú biruințe și a apērărei patriei nóstre, unindú înțelepciunea cu vitejia, smerenia cu răbdarea, iuțimea isprăvilorú cu întregimea minței, silința cu privegherea, aretându-te vitézú arhistratigú, înțeleptú poruncitorú, nebiruitú oșténú și la tóte covârșitorú celorú vechi prea vestiți arhistratigi închipescú pe cât se póte chipulú și asemēnarea Împērătescei mării. Eú încá cu smerenie am sēvērșitú lucrulú ce mi s'a încredințatú de către slăvirea ta, cu tálmacitulú și tipăritulú cărței. După care îndrăznescú a dice : fericite noródele acelea peste cari vorú să împērătescá aceste pravile ce suflá cu totulú dreptatea politicéscéi împărtășiri, bunacuviință, cinstea către Dumneđeú și dragostea către celú de aprópe !

Alú slăvirei téle către Dumneđeú ferbinte rugătorú

Gavrilú Mitropolitú Moldaviei.»

Lectorele va observa, din acēstá prefață, că Rumianțofú a însărcinatú pre Gavrilú mitropolitulú cu traducerea cărței, spre a face plăcerea Ecaterinei și negreșitú și ca o ademenire pentru moldoveni, arētându-li-se bunătatea nouelorú legi rusesci. Dar Mitropolitulú, cu multá abilitate face reserva sa, țicēndu-í, că este bine încredințatú, că de vorú vețui (români) sub aceste fosítóre pravile, **întru starea cea neclătítá a pronomiilorú vechi**, se vorú face fôrte norociți.

«*Întru starea cea neclătítá a pronomiilorú vechi !*» Minunată și patriotică rezervă era acēsta. Este aci unú adevēratú *luminișú* unde istoriculú respirá fericitú, eșindú din desișulú simțirilorú rele și ante-naționale a claselorú dirigente din mai totú secolulú alú XVIII. Frumósá, curagiósá faptá era a aminti Rusiei de *vechile drepturi ale patriei*.

La pag. 129 și 133.

Dămū aci codicele lui Grigorie Alexandru Ghica, din 1776, omițându numai hrisovulū din frunte, fiindū-că l'am reprodușū în cor-pulū lucrărei nōstre. Codicele f-o (45 foi scrise) are în josulū foilorū (până la a 16-a) o notiță din secolulū curențū, în cuprinderea următore :

«Acēstă condică de aședămīntū a fericitulū întru pomenire Domnului Gri-gorie Ghica Voevodū, făcută la 1776 Septembre 1, cu iscălitura și pecetea Măriei séle, întru care se cuprindū multe aședămīnturi obștesci a țerei ; pe care aflând'o eū smeritulū archimandritū Iosifū Frumușenu la unū ipochimenū săracū, și socotindū că acestū aședămīntū se cuvine a se afla totū-d'a-una păzītū în capitala țerei, o am cumpēratū cu douē sute lei și o am încre-dințatū în prea cinstita mână înaltū prea sfințitulū Mitropolitū alū Moldovei, Kirio Kirio Veniaminū Costaki, rugāndū pe prea sfinția sa, ca să se păstreze de-apururea în arhiva sfinței Mitropolii, unde se află și alte multe aședămīn-turi ale țerei. Decī orī-cine s'ar ispiti după vreme a o înștrăina de la slīnta Mitropolie, să fie sub Arhieresculū blăstēmū alū înaltū prea sfințitulū Mi-tropolitū și alū tuturorū prea sfinților Arhierci.»

Apoi urmēzā hrisovulū Domnescū, deja reprodușū, și în fine dis-
posițiunile de mai la vale fie-care deosebite :

Venitulū logofeției cei mari.

Lei B.

3 (*) — Din 500 lei adecā trei lei de pungă să iea de la cumpērătorii sluj-belorū visteriei, și a cămărei ; adecā din desetinā, din vādrăritū, din goștinā, din vamă și din ocnā, cândū se vorū vinde. Și căr-țile acestorū slujbe scriindu-se după ponturile ce se vorū striga la Cochii vechi, să se protocāluiască de Vel Logof., și dāndu-se la cumpērătorii fiesce-căreia slujbe, dintr'aceste arētate mai sus, să iea Vel Logof. rīnduitulū venitū pe suma cumpērătorei slujbei, câte trei lei dela 500 lei. Iar de se va întēmpla vre-o slujbā dintr'a-
ceste, ca să se strīngā în credință, atunci după suma tablei ce se va da la visterie, séu la cămarā de către rīnduiții slujbași, soco-tindu-se câte 3 lei de pungă, să se scađā din suma tablei, și să iea Vel Logof. rīnduitulū venitū alū boieriei séle.

bez rīnduita lēfā.

(L. P. G.).

(*) Cifrele sunt bisericesci.

Venitulŭ Hătmăniei.

Poclonele Căpitanilorŭ, Bulubașilorŭ, Seimenilorŭ și a Călărașilorŭ, pe fiesce-care unŭ; însă pe jumătate să dea la Sf. Gheorghe, pe jumătate la Sf. Dimitrie.

Lei B.

- 30 — De la Bașbulubașŭ a curții gspd.
 20 — De la Bulubașa alŭ doilea a curții gspd.
 20 — De la căpitanulŭ de Drăgani.
 20 — De la Stolniculŭ.
 24 — De la 12 zapcii de la 4 stéguri a seimenilorŭ din curtea gspd. câte 3 zapcii la unŭ stégŭ; adecă, stegarŭ, odobașŭ, și ceaușŭ; câte 2 lei unulŭ.
 282 — De la 188 seimeni din curtea gospod. de la 4 stéguri, câte 47 seimeni la unŭ stégŭ; și câte 1 polŭ leŭ de Seimenŭ.
 100 — De la Vel căpitanŭ alŭ Hătmăniei.
 100 — De la Porușniculŭ.
 80 — De la Bașbulubașŭ alŭ Hătmăniei.
 20 — De la stegariulŭ Hătmăniei.
 90 — De la 3 Bulubași alŭ Hătmăniei, câte 30 de lei unulŭ.
 24 — De la 12 zapcii de la 4 stéguri a Hătmăniei, câte 3 zapcii la unŭ stégŭ; adecă, stegarŭ, odobașă și ceaușŭ; câte 2 lei unulŭ.
 282 — De la 188 Seimeni hătmănesci, de la 4 stéguri, câte 47 seimeni la unŭ stégŭ; și câte 1 polŭ leŭ de Seimenŭ.
 50 — De la căpt. de vânători.
 6 — De la 3 zapcii de la stégulŭ vânătorilorŭ, adecă stegarŭ, odobașă și ceaușŭ; câte 2 lei unulŭ.
 70 60 De la 47 vânători câte 1 polŭ leŭ de vânătorŭ.
 12 — De la 6 zapcii de la 2 stéguri, călărași hătmănesci, câte 3 la unŭ stégŭ; adecă stegarŭ, odobașă și Chihaiă, câte 2 lei unulŭ.
 150 — De la 100 călărași hătmănesci, de la 2 stéguri câte 50 la unŭ stégŭ și câte 1 polŭ leŭ de călărașŭ.
 6 — De la 2 trîmbaci, de la 2 doboșeri, de la unŭ surmaciŭ și de la unŭ fluerașŭ; câte unŭ leŭ unulŭ.
 30 — De la Vel căpt. de Némțu.
 30 — De la Vel căpt. de Trotușŭ.
 30 — De la Vel căpt. de Comănesci.
 50 — De la Vel căpt. de Tecuciŭ.
 30 — De la Vel căpt. de Covurluiŭ.
 20 — De la Vel căpt. de Dorohoiŭ.

1576 60

bez rînduita léfă.

Hatmanulŭ sŕ fie datorŭ a rîndui străjile pe la mahalale, cu slujitorŭ de ajunsŭ ŝi cu zapeiŭ de credinŭă, ca sŕ străjuiascŕ nea dormitŭ de cu sŕrŕ pŕnŕ în ŭiuŕ.

(L. P. G.).

Venitulŭ visternicieŭ ceŭ mari.

Lei B.

- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi desetineŭ.
- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi vŕdrŕrituluiŭ.
- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi goŝtineŭ.
- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi vŕmeŭ.
- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi oeneŭ.

2500 —

Iar de se va întŕmpla vre-o slujbŕ dintr'aceste ca sŕ se strîngŕ în credinŭă, atunci sŕ se scađŕ din suma tabelorŭ, ce se va da la visterie sŕu la cŕmarŕ, de cŕtre rînduiŝi slujbaŝi cŕte 500 lei la fiesce-care slujbŕ dintr'aceste ŝi sŕ ia Vel Vist. rînduitulŭ venitŭ alŭ boierieŭ sŕle.

bez rînduita lŕfŕ.

(L. P. G.)

Venitulŭ Postelnicieŭ ceŭ mari.

Lei B.

- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi vŕmeŭ.
- 500 — De la cumpŕrŕtorŭi oeneŭ.

Iar de se va întŕmpla vre-o slujbŕ dintr'aceste ca sŕ se strîngŕ în credinŭă, atunci sŕ se scađŕ din suma tableŭ ce se va da la visterie sŕu la cŕmarŕ de cŕtre rînduiŝi slujbaŝi cŕte 500 lei la fiesce-care slujbŕ dintr'aceste, ŝi sŕ ia Vel Post., rînduitulŭ venitŭ alŭ boierieŭ sŕle.

Poclŕnele pe fiesce-care anŭ ; însŕ pe jumŕtate la sf. Gheorghe, ŝi pe jumŕtate la sf. Dimitrie.

Lei B.

- 30 — De la vŕtŕfulŭ de cŕlŕraŝi de Ŧarigradŭ.
 - 15 — De la Chihaie de cŕlŕraŝi de Ŧarigradŭ.
 - 200 — De la 40 cŕlŕraŝi de Ŧarigradŭ cŕte 5 lei unulŭ.
 - 20 — De la vŕtavulŭ de Lipcanŭ.
- 265 — De reportatŭ.

Leî B.

265 — Reportŭ. (1)

10 — De la Odobaşa de Lipcanî.

15 — De la vâtavulŭ de călăraşi de Țarigradŭ în Galaţi.

60 — De la 30 călăraşi de Țarigradŭ în Galaţi; câte 2 lei unulŭ.

20 — De la 2 stegari, unulŭ de călăraşi de Țarigradŭ în Iaşi și unulŭ de Lipcanî tij; câte 10 lei unulŭ.

120 — De la 40 Lipcanî; câte 3 lei unulŭ.

16 60 De la 11 Beşlii creştini câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

506 60 bez.

Avaetulŭ caftanelorŭ ce îmbracă Domnulŭ pe boeri.

De la Vel Log. până la Vel Post. câte 100 lei

De la Vel Spăt. până la Vel Stoln. câte 80 lei.

De la Vel Med. până la Vel Şatr. câte 50 lei.

De la Vel câte 30 lei.

De la câte 15 lei.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.).

*Venitulŭ comisiei ceî mari.**Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe; și pe jumătate la sf. Dimitrie.*

Leî B.

10 — De la vâtavulŭ de Comișei.

30 — De la 20 Comișei, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

10 — De la vâtavulŭ de vezetei.

36 — De la 24 vezetei, câte 1 polŭ leŭ.

6 — De la 4 carâtaşi, câte 1 polŭ leŭ.

4 60 De la 3 aparî, câte 1 polŭ leŭ.

1 60 De la unŭ sehăidăcarŭ.

1 60 De la unŭ ceprizarŭ.

3 — De la 2 cărbunari.

1 60 De la unŭ târsănarŭ.

1 60 De la unŭ podvodarŭ.

1 60 De la unŭ lefticarŭ.

107 60 De reportatŭ.

(1) Vorba «reportŭ» și «de reportatŭ» sunt adăogire din cauza înşirării cifrelorŭ pe pagina noastră. V. A. U.

Lei	B.
107	— Reportă.
1 60	De la ună curelară.
3	— De la 2 herghelegii.
10	— De la vătafă de Dărvară.
60	— De la 40 Dărvară.
181 60	bez rînduita lăfă.

(L. P. G.)

Venitulă cămărășiei cei mari.

Poclónele pe fiesce-care ană; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei	B.
60	— De la Hahambașa.
60	— De la Starostii de Jidovi.
20	— De la Starostele de Armeni.
30	Cotăritulă de la fiesce-care dughiană ce va vinde marfă cu cotulă, afătă din orașulă Iași cât și de la cele-l-alte tîrguri de pe la ținuturi; care acești 30 bani să-ı iea Vel Cămărașă, numai când se va face Vel Cămărașă și va îmbrăca caftană; iar nu pe totă anulă. Și Vel Cămărașă să fie datoră să facă coturi cu boure domnescă, halepură și arșinuri; și dândă la fiesce-care dughiană câte 2 coturi, ună halepă și ună arșină, să iea de tótă dughiana câte 30 bani; preveghindă deapurure, ca să vîndă neguțitorii marfa loră cu coturile ce se voră da cu boure domnescă; iar care din neguțitoră nu va urma după poruncă, să se pedepsescă.
	Să mai iea Vel Cămărașă pe marfa ce va cheltui din porunca Gospd. la cămara domnescă, pe suma cumpărătorei, din Țeci-un-spre-dece.

140 30

(L. P. G.)

Venitulă Agiei.

Poclónele pe fiesce-care ană; însă pe jumătate la sf. Gheorghe și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei	B.
50	— De la Bașă Ciașă.
50	— De la Bașă Bulubașă.
100	— De reportată.

Leï B.

- 100 — Reportŭ.
 50 — De la 5 Bulubași, câte 10 leï unulŭ.
 10 — De la Bucinașŭ.
 215 — De la 43 căpt. de Băltagŭ, câte 5 leï unulŭ.
 36 — De la 18 zapciï de la 6 stéguri câte 3 la unŭ stégŭ, adecă stegarŭ, odobașă și ciaușŭ; câte 2 leï unulŭ.
 423 — De la 282 Seimeni agiesci de la 6 stéguri câte 47 Seimeni la unŭ stégŭ și câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 6 — De la 2 trâmbaci, de la 2 doboșeri, de la unŭ surmaciŭ, de la unŭ fluerașŭ; câte 1 leŭ unulŭ.
 50 — De la Starostele de Jidovi.
 20 — De la Starostele de Armeni.
 30 — De la Starostele de Străini.
 30 — De la Starostele de Băcali.
 20 — De la Starostele de Pitarï.
 20 — De la Starostele de Plăcintari.
 20 — De la Starostele de Mesărciï.
 20 — De la Starostele de Chiragiï.
 10 — De la Starostele de Cărciumari.
 10 — De la Starostele de Aparï.
 10 — De la Starostele de Zidari.
 10 — De la Starostele de pietrari ce taie pētră în delŭ
 10 — De la Starostele de Vărniciari.
 10 — De la Starostele de Căramidari.
 10 — De la Starostele de Olari.
 10 — De la Starostele de Teslari.
 10 — De la Starostele de Cibotari ce lucrēză Seftieni.
 10 — De la Starostele de Cibotari ce lucrēză Teletinuri
 10 — De la Starostele de Măhali.
 10 — De la Starostele de Butnari.
 10 — De la Starostele de Tēmplari.
 10 — De la Starostele de Curelari.
 10 — De la Starostele de Ceprăzari.
 10 — De la Starostele de Blănari.
 10 — De la Starostele de Cojocari.
 10 — De la Starostele de Croitori.
 10 — De la Starostele de Șlicari.
 10 — De la Starostele de Zlătari.
 1.230 — De reportatŭ.

Leï B.

1.230 — Reportü.

- 10 — De la Starostele de Bărbierî.
- 10 — De la Starostele de Sucmănarî.
- 10 — De la Starostele de Abăgerî.
- 10 — De la Starostele de Făclierî.
- 10 — De la Starostele de Vutcarî.

1.300 —

2 — De tótă cârciuma mare; iar de cârciuma mică pe jumătate.
Iar câte unü polobocü de vinü ce vîndü mahalagiî pe la casele lorü tómnă, să nu se supere.

30 Baniî grosuluî de la cei ce se vorü închide, când se vorü slobozi.
Să mai iea Vel Aga împlinéla pe baniî ce va împlini; după rînduiala ce se arétă cu deosebitü rostü. Afară de Chircibaşa, de Tărzibaşa şi afară de Cuingibaşa, de Starostiî de Jidovi, de Armenî, pe cei-l-alţi Starosti ce se arétă în Condica acésta, să-î facă şi să-î rînduiescă Vel Aga, care să fie scutiî de birü. Şi fiesce-care să fie datorü a avé purtare de grijă pentru brésla sa; să dea sémă când a fi trebuinţă de întrebăciune pentru vre-o poruncă.

Aşişderea să facă şi să rînduiască Vel Aga şi Vătăjeii la fiesce-care mahala, ca asemenea să dea sémă fiesce-care de mahalaua sa.

Rînduiala Fânarelorü şi a Străjilorü.

- 3 fânare în Têrgulü-de-sus.
- 1 fânarü » Têrgulü făinei.
- 3 fânare » Uliţa Bărboiuluî.
- 2 fânare » Băibărăcărie.
- 1 fânarü » Cismărie.
- 5 fânare » Têrgulü-de-jos.
- 4 fânare » Podulü vechiü.
- 2 fânare » Uliţa mare.

21 fânare facü.

Fiesce-care dughengiü, când i-a veni rîndulü, să dea optü parale de fânarü fânaragiuluî; însă 2 parale pentru luminări şi 6 parale pentru plata ostenelei lui; însă Vel Aga să aibă datorie a rîndui ómeni de credinţă, ca să păzescă fânarele pe rînduială, neadormitü, de cu séră până în çiuă.

Așișderea și străjile pe la răspîntii, să le rînduiască cu slujitori de ajunsă, și cu zapcii de credință, ca să străjuiască neadormitū, de cu séră până în ȓiuă.

Starostii de matrapaji și matrapajii, adecă precupeții, să lipséscă, de vreme ce din începutū n'ău fostū, ci de la o vreme încóce s'ău obicinuitū, și din pricina precupeților se pricinuesce mare scumpete la cele ce sunt de mîncare norodului, fiindū-că acești precupeți se ducū afară din tîrgū, întru întîmpinarea sătenilorū și a femeilorū, ce aducū lucruri de mîncare la tîrgū și acolo la cîmpū tîrguesce lucrurile cele de mîncare și, cumpărându-le cu unū prețū, le vîndū cu prețū întreitū. Decī țeranii, precum și femeile, după vechiulū obiceiū, să vîndă fiesce-care lucrurile acele de mîncare înșiși ei; iar care va îndrăsnī a face matrapazlicū, să se pedeséscă cu ulița.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulū Armășiei cei mari.

Poclónele de fiesce-care anū; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leī B.

20 — De la Ispravniculū de armășei

20 — De la Condicarulū temniței.

5 — De la Vătafulū temniței.

250 — De la 50 armășei, câte 5 leī unulū.

25 60 De la 77 dărăbanī ai temniței câte 1 polū leū unulū.

27 — De la 18 mehteri creștini câte 1 polū leū unulū.

10 60 De la 4 trāmbaci, 1 sumarciū, 1 doboșerū și 1 topciū, câte 1 polū leū unulū.

12 — De la 12 masalagii câte 1 leū.

370 20

30 Baniī grosulū de la cei ce se vorū închide, când se vorū slobozi.

Să mai ica Vel Armașū împliniala pe baniī ce va împlini, după rînduiala ce se arētă cu deosebitū rostū.

Să mai ica Vel Armașū întreiiala din suma banilorū ce vorū lua Armășeiī, trépădū, după rînduiala ce se arētă cu deosebitū rostū.

Să mai ica Vel Armașū glóbele de la tálhari, după rînduiala ce se arētă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.).

Venitul Portăriei cei mari.

Poclónele pe fiesce-care anŭ ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leï	B.
-----	----

24	—	De la 12 portărei cu léfă, cu unŭ odagiŭ, câte 2 leï unulŭ.
----	---	---

21	—	De la 14 portărei fără léfă, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
----	---	---

45	—	
----	---	--

bez rânduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ vătăjiei de aprođi și a ciaușului de aprođi.

Poclónele pe fiesce-care anŭ ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Leï	B.
-----	----

60	—	De la 2 Ispravnicî de Aprođi câte 30 leï unulŭ ; însă unŭ Ispravnicŭ alŭ Vătafulŭ de Aprođi și unŭ Ispravnicŭ alŭ Ciaușului de Aprođi.
----	---	--

500	—	De la 100 Aprođi câte 5 leï ; însă 50 de Aprođi la Vătafulŭ de Aprođi și 50 de Aprođi la Ciaușulŭ de Aprođi.
-----	---	--

18	—	De la 12 fruntași de Vartă câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
----	---	---

578	—	
-----	---	--

Să iea acești doi Zapcii întrîială din suma banilorŭ ce ieaŭ Aprođii triapădŭ ; după rînduiala ce se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Să iea đeciuală, la đece bani unŭ banŭ, numai pe banii ce vorŭ împlini, și pe lucruri ce vorŭ împlini în prețŭ de bani ; după rînduiala ce se arătă, cu deosebitŭ rostŭ.

Din tótă đeciuala ce va lua Vătafulŭ și Ciaușulŭ de Aprođi, să dea la doi Ispravnicî de Aprođi din đece bani unŭ banŭ.

Totŭ venitulŭ acestorŭ doi Zapcii să se împartă întocma la amîndoi.

(L. P. G.).

Venitulŭ logofeției alŭ doilea.

Leï	B.
-----	----

5	—	De totŭ hrisovulŭ de moșie, séu de întăritură ; și de se vorŭ coprinde și mai multe moșiî într'unŭ hrisovŭ, să nu iea mai multŭ
---	---	---

de 5 lei ce se arătă mai sus; însă hrisovulū să fie iscălitū de Gspd., protocălitū de Vel Logof., de V-t Logofetū, și trecutū la Condica Divanulū ot Vtore Logof.

- 15 De tótă Cartea Gspd. de hotărītū cu pecete Gspd., protocolitā de Vel Logof., de Vtore Logof. și trecutā la Condica Divanulū ot Vt. Logof.

bez.

15 banī noi să iea scriitorulū, și

3 banī noi divictariulū, după cum se arătă la rostulū fiesce căruia.

bez rēnduita lēfā.

(L. P. G.).

Venitulū Logofeției alū treilea.

Lei B.

- 5 — De hrisovulū de moșie, ce se va hotări cu judecata Divanulū Gspd; și de se vorū cuprinde și mai multe moșii într'unū hrisovū să nu iea mai multū de 5 lei, ce se arătă mai sus; însă hrisovulū să fie iscălitū de Gspd, protocolitū de Vel Logof., de T-t Logof., trecutū la Condica Divanulū ot T-t Logof.

- 5 — De hrisovulū pentru alte pricinī ce se hotărăscū cu judecata Gspd; însă hrisovulū să fie iscălitū de Gspd., protocolitū de T-t Logof., și trecutū la Condica Divanulū ot T-t Logof.; iar fiindū numai cu pecete Gspd. să iea pe jumătate.

De hrisovulū de milă, socotindu-se suma milcī, să iea T-t Logof., deciuială; însă fiindū iscălitū de Gspd., protocolitū de T-t Logof. și trecutū la Condica Divanulū ot T-t Logof.

- 2 — De anafora de moșie, séu de orī-ce pricinī, fiindū iscălitā de Gspd., și trecutā la Condica Divanulū, iar fiindū numai cu pecete Gspd. să iea pe jumătate.

- 15 De tótă cartea de jalobī, orī legatā séu deschisā, cu pecete Gspd. protocolitā de T. Logof. și trecutā la Condica Divanulū de T-t logof. bez.

15 banī să iea scriitorulū și

3 banī divictariulū, după cum se arătă la rostulū fiesce-căruia.

- 30 — De la Izbașa poclonū; însă pe jumătate la sft. Gheorghe, pe jumătate la sft Dimitrie.

- 18 — De la 12 fustași de Divanū poclonū; într'unū anū, câte 1 polū

leu unul; însă pe jumătate la sft. Gheorghe, și pe jumătate la sft. Dimitrie.

bez rânduita lătă.

(L. P. G.).

Venitul vătăjiei de copii și a vătăjiei de visterie.

Poclónele pe fiesce-care ană; însă pe jumătate la sft. Gheorghe, și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Lei B.

60 — De la 2 Ispravnicii de Copii din Casă câte 30 lei unul; însă unu Ispravnicu alu Vătafului de copii și unu Ispravnicu alu Vătafului de Visterie.

500 — De la 100 Copii din Casă, câte 5 lei unul; însă 50 Copii din Casă ai Vătafului de Copii și 50 Copii din Casă ai Vătafului de Visterie.

15 — De la Stegariulu de Copii.

575 —

Să iea acești 2 Zapcii întriiala din suma banilor ce ieau Copiil din Casă triapădu; după rânduiala ce se arătă cu deosebitu rostú.

Să iea deciuală, la 10 bani unu banu, numai pe banii ce vorú împlini în prețu de bani, și pe lucruri ce vorú împlini în prețu de bani; după rânduiala ce se arătă cu deosebitu rostú.

Din tótă deciuala ce va lua Vătafulu de Copii și Vătafulu de Visterie, să dea la 2 Ispravnicii de Copii din dece bani unu banu.

Totú venitul acestorú 2 zapcii să se împartă întocma la amêndoí. bez rânduita lătă.

(L. P. G.).

Venitul lui velú Căpt. de Lefegü.

Poclónele pe fiesce-care ană; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Lei B.

6 — De la 3 Zapcii de la stégulú Lefeciilorú, adică stegarú, odobaşă și ciaușú; câte 2 lei unul.

70 60 De la 47 Lefeciil câte 1 polú leu unul.

bez rânduita lătă.

(L. P. G.).

Venitulŭ lui Vel Căpit. de Dărăbanŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei B.

6 — De la 3 Zapciŭ de la stégulŭ Dărăbanilorŭ, adecă stegarŭ, odobașă și ciaușŭ; câte 2 lei unulŭ.

70 60 De la 47 Dărăbani, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

30 Baniŭ grosului de la cei ce se vorŭ închide, când se vorŭ slobozi.

A treia strajă a tîrgului să fie în séma sa; și să fie ascultătorŭ povățuirii lui Vel Aga, și datorŭ de a arêta la Vel Aga ori ce pricină s'ar întempla.

Pricini mai mici ce orŭ fi, să le caute Vel Căpit. de Dărăbanŭ; iar pentru pricinŭ mai mari să le arête la Vel Aga, și d-lui să le caute.

bez rânduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Polcovniciei Agieș.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe, și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Lei B.

6 — De la 3 Zapciŭ de la stégulŭ Roșŭ, adecă stegarŭ, odobașă și ciaușŭ; câte 2 lei unulŭ.

70 60 De la 47 Roșŭ câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

bez rânduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulŭ Logofeției de Visterie.

5 60 Adică 2 galbenŭ zări de la fiesce-care Carte gospod. de Isprăvnicie fiindŭ iscălită de Gospod. protocălită de Vel Vist. de logof. de Visterie și trecută la Condica Visteriei.

5 60 Adică 2 galbenŭ zări de hrisovulŭ ce se va face de la Visterie, fiindŭ iscălitŭ de Gospod. protocălitŭ de Vel Vist. și trecutŭ la Condica Visteriei.

bez rânduita léfă.

(L. P. G.).

Venitulă a 6 vorniceî de Pórtă.

Lei B.

- 200 — De fiesce-care pétră ce vorű pune hotare când se vorű trimete să hotărăscă moşii.
- 2 — De preţeluitű dughene şi case de frunte.
- 1 — De preţeluitű dughiană şi casă mai próstă.
- 60 De preţeluitű calű, boű, vacă; iar de vită mică pe jumătate.
- $\frac{1}{2}$ Din 10 bani când va preţelui haine şi alte pojjiű a casei; iar de s'ar întempla să se trimită afară din oraşulű Iaşii, ca se preţeluiască, atunci să se hotărăscă cheltuiala şi ostenéla de Vel Log., însă lucruri ce va preţelui pentru baniű Visterieiű să nu ia nimicű. bez rűnduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulű Divictariulű.

- 1 -- De hrisovulű iscălitű de Gspd. şi pecetluitű.
- 60 De anaforaoa iscălită de Gspd.; iar fiindű numai cu pecetea Gspd. să ia pe jumătate.
- 3 De Carte Gspd., legată sėű deschisă, de jalobă.
- 3 De totű pecetluitulű ce se daű la bresle. bez rűnduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulű luű Vel Cahvegiű.

De tótă Cahfeneaua şi de totű Tahmisulű, ce s'arű afla, atătű în oraşulű Iaşuluiű cât şi la cele-lalte tērguri de pe Ia şinuturű, să ica avaetulű sėű, după toeméla ce se va puté aşeđa, după starea Cahfeneleiű şi a Tahmisuluiű, nepricinuindű jalobă. bez rűnduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulű luű Vel Caftangiű.

Din pecetluiturile Gspd., ce se vorű face pentru Caftanele ce îm-bracă Domniű pe Boierű, să ia Vel Caftangiű đeciuala. bez rűnduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulŭ Cămăraşului de isvode.

Leı̄ B.

- 6 De totŭ pecetluitulŭ ce se daŭ la bresle cu pecete Gspd. ; bez.
3 bani noi ai Divictariului.
bez rînduita léfă. (L. P. G.)

Venitulŭ lui Izbaşa.

Leı̄ B.

- 3 — De totŭ răvaşulŭ de jalobă ce va ieşi cu răspunsŭ de la Gspd. ;
însă datorŭ să fie Izbaşa să dea fiesce-care răvaşŭ la jăluitorŭ.
bez rînduita léfă. (L. P. G.)

Venitulŭ a doi Condicari ai Divanului

Leı̄ B.

- 30 — De totŭ Hrisovulŭ ce va trece la Condică şi iscălındŭ din dosŭ.
15 — De tótă Anaforaoa, de tótă Cartea de judecată a Velişilorŭ Boieri
ce va trece la Condică şi iscălındŭ din dosŭ.
bez rînduita léfă. (L. P. G.)

Venitulŭ Diccilorŭ de Divanŭ.

Leı̄ B.

- 1 — De totŭ Hrisovulŭ de scrisŭ.
60 De tótă Anaforaoa şi de tótă Cartea de judecată a Velişilorŭ Boieri
de scrisŭ.
15 De tótă Cartea de jalobă şi de hotărîtŭ, de scrisŭ.
6 De totŭ răvaşulŭ de jalobă, de scrisŭ.
bez rînduita léfă. (L. P. G.)

Venitulŭ lui Vel Ispravnicŭ de curte Gspd.

*Poclónele pe fiesce-care anŭ ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe şi pe jumătate
la sft. Dimitrie.*

Leı̄ B.

- 3 — De la 2 Olari cîte 1 polŭ leŭ unulŭ.
9 — De la 6 Apari cîte 1 polŭ leŭ unulŭ.
12 — De reportatŭ.

Leï	B.
12	— Reportü.
9	De la 6 teslarî câte 1 polü leü unulü.
6	— De la 4 şeträrei câte 1 polü leü unulü.
3	— De la 2 jimlarî câte 1 polü leü unulü.
6	— De la 4 pitarî câte 1 polü leü unulü.
6	— De la 4 petrarî câte 1 polü leü unulü.
1 60	De la unü butnarü.
18	— De la 12 tăietori de lemne, câte 1 polü leü unulü.
6	— De la 4 joldunari, câte 1 polü leü unulü.
1 60	De la 1 Chilhangiu.
69	— bez
	4 măturărişe bez
	rânduita létă. (L. P. G.).

Venitulü Vorniculü ot Gospojda.

Poclonulü pe fiesce-care anü; însä pe jumătate la sft. Gheorghe, şi pe jumătate la sft. Dimitrie.

Leï	B.
18	— De la 12 fustaşi ai Gospojdei, câte 1 polü leü unulü. bez rânduita létă.

(L. P. G.).

Rufetulü Căpit. de Podari.

- 1 Ciauşü de Podari,
- 20 Teslarî.
- 10 Toporaşi.
- 10 Petrarî.
- 20 Salahorî.

61 *Liude*, care aceştia să fie scutiţi de totü birulü Visteriei; slujindü pe rindü după rinduiala lorü; şi la meremetulü podurilorü să lucreze fără plată; iar când se va face podü de iznóvã să li se plătescã din venitulü podului câte banî pe ñi.

Căpit. datorü să fie cu podari, cari vorü fi de rindü, pe tótã ñiua să cerceteze podurile, şi unde va afla vre-o podea stricatã seü smintită din loculü ei, să puie să o tocmescã.

Fiesce-care dughengiu să măture podulü de douë ori pe săptămână, de tină

și de gunoiū cât va coprinde dughiana sa ; iar pe unde n'orū fi dughene să măture podariū.

Să nu îngăduiască pe nimene a eși cu dughiana seū cu casa sa, lăcomindū ca să iea din loculū uliții ; nici să lase pe cinevași a arunca gunoiū pe ulițe, seū pe la mahalale ; ce fiesce-care să scótă gunoiulū afară din orașū.

Când, ferescă Dumneđeū, se va întâmpla primejdie de focū, orī điuua, orī nóptea, datorū să fie Căpit. de Podari cu toți Podariū mai întâiū să alerge spre stingerea foculū.

(L. P. G.)

Rînduiala Aprođilorū, Copiilorū din Casă, Armășeilorū, în ce chipū să se urmeze, pentru ciubote, adecă trépēdulū ce aū să iea de la cei ce se aducū pentru pricinī de judecāți și pentru alte pricinī, cu Cărți Gospod. de volnicie.

Cei ce vorū merge cu Cărți Gospod. de volnicie ca să împlinescă bani, seū lucruri, seū ca să aducă pe cine-va pentru judecată seū pentru datorie orī pentru bani Visteriei.

Să iea trépēdulū seū de totū cēsulū câte 20 bani noi ; și cine va proto-căli Carte Gospod, socotindū pe cēsuri cale până unde va fi să mērgă, să serie acelū boierū suma banilorū trépēdulū pe cēsurile câte vorū fi până la acelū locū, câte 20 bani noi pe totū cēsulū.

(L. P. G.)

Đeciuiala în ce chipū să se urmeze.

La đece bani unū banū să iea đeciuială, numai pe bani ce se vorū împlini, cum și pe lucrurile ce se vorū împlini în prețū de bani ; iar datoriile, ce se vorū schimba vadelile și vorū înoi zapisele, să nu iea đeciuială ; fiindūcă va să dea când se vorū împlini bani.

Moși, vite și alte lucruri, ce se vorū afla cu strîmbătate subt stăpânirea unora, și pe urmă cu hotărârea judecāții se vorū da subt stăpânirea celorū ce li se cuvine după dreptate ca să le stăpânescă, pe acestū felū de lucruri đeciuială să nu iea.

Tóte pricinile de judecāți, ce se vorū căuta, și se vorū hotărī de Veliții boieri ai Divanulū, cum și de la Divanulū Gospod. să iea împlinēla Vătafulū și Ciausulū de Aprođi, după rînduiala ce se arētă mai sus. Iar pricinī de datorii ce se vorū judeca și se vorū hotărī cu dreptate de Hatmanulū și de Vel Agă, să se iea đeciuală de către d-lorū numai pe bani ce vorū împlini. Iar când vre-o parte nu se va mulțami cu judecata Hatmanulū și a lui Vel

Agă, și voru ieși la Divan, și de se va schimba hotărîrea judecătîi d-loru sële după dreptatea ce se va cădê; atunci după hotărîrea Veliților boierî ai Divanului, împlinindû banii Vătafulu și Ciașulu de Aprođi, să iea đeciuală acești doi zapci.

Pricini de datorii ce voru avê trei bresle din orașulu Iașulu, cari sunt date și rînduite la Vel Cămărașu, adecă: Neguțitorii străini, Armenii și Jidovii; căutându-se judecățile acestorî trei bresle de către Vel Cămărașu, după hotărîrea ce va face cu dreptate și împlinindû și banii, să iea Vel Cămărașu și đeciuală după rînduiala ce se arêta mai sus. Iar când vre-o parte nu se va mulțami cu judecata lu Vel Cămărașu și voru ieși la Divan și de se va schimba hotărîrea judecătîi lu Vel Cămărașu, după dreptatea ce se va cădê, atunci după hotărîrea Veliților boierî ai Divanului, împlinindû banii Vătafulu și Ciașulu de Aprođi, să iea đeciuala acești doi zapci.

(L. P. G.)

Rînduiala tâlharilor și a ucigașilor, în ce chipu să se urmeze.

Tălharii ce se voru prinde de Armășei, să-i aducă la temniță cu tôte lucrurile, ce se voru găsi asupra lor; iar lucrurile, ce se voru afla la casele tâlharilor, mișcătore și nemișcătore, prin marafetulu Ispravniculu de ținutu, dându-se tôte pe séma sătenilor, cu izvodû, unde se voru afla ședători; să iea armășelulu izvodû iscălitu de Ispravniculu, să aducă la Vel Armașu. Și scoțendu-se tâlharii la Divan, după hotărîrea Veliților boierî, împlinindu-se întâiu paguba păgubașilor, atâtu din cele ce se voru găsi față, și le voru cunósce cu încredințare, cât și pentru cele prăpădite din averea lor; și după vinovăția tâlharilor să se socotescă și glóba lu Vel Armașu, după cum voru hotări Veliții boierî ai Divanului.

Tălharii ce se voru prinde de către Ispravnicii de pe la ținuturi, luându în scrisu tôte lucrurile mișcătore și nemișcătore ce se voru găsi asupra tâlharilor, cum și la casele lor, și la gazdele lor; din care întâiu să se împlinescă paguba păgubașilor, atâtu din cele ce se voru găsi față, și le voru cunósce cu încredințare, cât și pentru cele prăpădite din averea lor. Iar pe tâlhari și pe gazdele tâlharilor, cu faptele lor, în scrisu și cu izvodû iscălitu de Ispravniculu, de tôte lucrurile tâlharilor și a gazdelor lor, ce voru mai rămânê afară dintr'a păgubașilor, să se trimêta la Divanulu gospod. Și scoțendu-se de către Vel Armașu la Divan, și hotărîndu-se pedépsa tâlharilor și a gazdelor lor de Veliții boierî, să se hotărască și glóba Ispravniculu și a lu Vel Armașu; socotindu-se doi bani să iea Ispravniculu și unû banu să iea Vel Armașu.

Morți de omu ce se voru afla din pricini de sfadă séu orî din ce pricină;

ucigașii ori unde se voru afla să se trimetă de către Ispravnicul ținutului cu faptele lor în scris și cu izvodă iscălită de tôte lucrurile ucigașilor și a gazdelor lor; urmându-se la tôte întocmai după rînduiala ce se arătă mai sus.

Ucigașii și Jacașii ce se facu cete și ămbă prin țeră ucigându, jăcuind și schingiind, pe unia ca aceia ori-cine îi voru prinde, să fie ale lor tôte cele ce voru găsi asupra lor și la casele lor și la gazdele lor, fiind prinderea lor cu primejdie de viață. Din care prin marafetul Ispravnicului de ținut întâiu să se dea paguba păgubașilor, atătă cele ce voru găsi față și le voru cunosce cu încredințare, cât și pentru cele prăpădite din averea lor. Iar pe ucigași și jacași, și pe gazdele lor, cu faptele lor în scris, să se trimetă de către Dregătorul ținutului la Divanul Gospod. ca să li se hotărască căputa lor pedepsă; însă luându păgubașii paguba lor, de se va timpla să nu prisosescă din averea ucigașilor și a jacașilor, atunci, cei ce-i voru prinde, să iea prin marafetul Dregătorului ținutului, din lucrurile ce voru lua păgubașii, din dece bani un han socotindu-se.

(L. P. G.)

Rânduiala pripasurilor în ce chip să se urmeze.

Ori la care sat și ori la cine va nimeri ori-ce fel de vită de pripas, acel va găsi vita dator să fie a o aduce la satul său, și să o arête Vornicelului satului și la sătenii satului, spre însciințare tuturor. Și Vornicelul satului dator să fie a însciința pe tôte satele ce voru fi prin prejurul satului său; cum și la dila de tîrg, dator să fie a o colăci, la tîrgul ce a fi mai aprăpe; strigându Crainicul și arătându tôte semnele și pîrul cum îi va fi. Și aflându-se păgubașul vitei și încredințându-se cu dovadă că este vită a lui, să i-se dea; și păgubașul să dea colacul vitei; adevă de va fi ședut vita pripășită o săptămână său două, său măcar și o lună, să dea păgubașul câte una para pe di cu cheltuială cu tot; iar de va trece peste o lună, să se socotescă câte un han pe di, pentru ostenela și cheltuiala acelui ce va purta de grijă vitei. Iar Ispravnicii, său Căpitanii, ori alții, nimeni să nu se amestice la pripas, fără numai de se va întempla să stea vita pripășită până la un an. Și urmându Vornicelul și sătenii după rînduiala ce s'a arătat mai sus, și nu se va afla păgubașul vitei până la un an, atunci Vornicelul să fie dator să ducă vita aceea de pripas la Ispravnicul ținutului, și dându vornicelul vita aceea de pripas, să iea dela Ispravnicul pecetluită iscălită, arătându tôte semnele și pîrul vitei; ca să fie Vornicelul de mărturie; și să iea Vornicelul de la Ispravnic plată pe vită pe câtă vreme va fi ținut'o, după rînduiala ce se arătă mai sus.

(L. P. G.)

Vătăjia de cărauși cu cară și de chiragii cu căruțe, în ce chipă să se urmeze.

Lei B.

3 Din suma chiriei de totă leulă să iea Vătafulă de Cărauși și de Chiragii; însă numai dela care se voră tocmă cu mâna Vătafulă; iar cari se voră tocmă de pe la sate și voră veni să încarce marfa din orașă, să iea pe jumătate: și să fie iarăși prin scirea Vătafulă de Cărauși și de Chiragii; însă Vătafulă să fie datoră să tocmăscă Chiragii cu chizeșie, dândă Vătafulă și teșchere la mâna stăpânului mărfăi, arătândă numele și porecla Chiragiului, și din ce locă și ce felă de marfă a încărcată, și la ce locă este să mērgă; ca întâmplându-se vr'o primejdie despre Chiragii, să aibă Vătafulă a da sēmă. Și nimine să nu fie volnică a merge cu chirie fără scirea Vătafulă de Cărauși și de Chiragii.

(L. P. G.).

Mortasipia în ce chipă să se urmeze.

24 De cală, iapă, boă, vacă ce se va vinde; însă 12 bani noi să dea vîndătorulă și 12 bani să dea cumpărătorulă.

(L. P. G.).

Venitulă cântareloră în ce chipă să se urmeze.

Lei B.

6 Să se iea la 44 oca cantariatica, oră-ce felă de marfă a fi și se va trage la cântară; iar fiindă mai josă de 44 oca să se iea după analoghie, de la cumpărătorulă mărfăi; iar sare de se va cântări, să se iea cantariatica la 100 oca trei bani; iar fieră de se va cântări să se iea cantariatica la 59 oca șese bani. Iar pe marfa ce va avé cinevași măcară de nu va vinde-o, și va vré să o cântărăscă, ca să scie câte oca trage marfa sa, să plătescă stăpânulă mărfăi cantariatica, precum mai sus se arătă.

Pe totă anulă să fie datoră acelu ce va avé miluire acestă venită ală cântariului, să facă aiară cântareloră, adecă să le îndrepteze. Iar pe marfa ce se va cântări în vamă, ca să plătescă vama domnescă, să nu plătescă cantariatica. Iar de se va întâmpla stăpânulă mărfăi să vîndă marfa sa în vama domnescă, atunci să plătescă cumpărătorulă cantariatica, după rînduiala ce se arătă mai sus.

Tôte cantarurile omulă rînduită de la acelu ce va avé miluire

venitulŭ cântarului să le aibă subt zaptulŭ sĕu ; iar altulŭ nimene să nu fie volnicŭ a ține și a avĕ cântarŭ mai mare de 40 oca ; și bacaliŭ și alții pentru trebuința vîndărei mărfei lorŭ să fie volnici a ține și a avĕ cântarŭ de 40 oca trăsură, și cu acele cântare să-și facă alișverișulŭ lorŭ. Iar la cine se vorŭ afla cântare mai mari de 40 oca trăsură să fie volnicŭ acelŭ ce va avĕ mi-luire venitulŭ cântarului a le lua subt zaptulŭ sĕu.

20 De totŭ carulŭ cu marfă ce lua cantaragiei vămei când intra în vamă, să lipsĕscă.

(L. P. G.)

Mierța să se facă la tôte tĕrgurile de pe la ținuturi totŭ pe o mĕsură, adecă de 110 oca ; făcĕndu-se mierța de trei feluri de pâne, însă o parte grău, o parte orzŭ și o parte mălaiu ; iar dimerlia să fie de 11 oca.

Vadra de miere să fie pe la tôte tĕrgurile pe la ținuturi de....

Vadra de vinŭ să se facă pe la tôte tĕrgurile, și pe la tôte podgoriile de ȕece ocaua ; și oca de 400 dramuri.

Mĕsura fâlcii de fĕnŭ pe la tôte ținuturile să fie...

Cărăușii ce aducŭ vinŭ, la o bute de vinŭ să i se ție în sĕmă din țenchiulŭ vasului, atătŭ pentru scădere, cât și pentru bĕutulŭ lui una șchiopă scădere, afară de primejdia vasului ; iar fiindŭ scădere mai multŭ, să plătĕscă cărăușulŭ, după prețulŭ ce se va vinde vinulŭ acolo unde se descarcă.

Fiesce-care Vornicelŭ alŭ satului, dinpreună cu sătenii, să fie datorŭ să tocmĕscă unŭ vĕcarŭ sĕu doi, pentru păscutulŭ vitelorŭ sătenilorŭ ; și hergelegii pentru păscutulŭ cailorŭ ; și păstorii la oi și la rîmătorii ; și jitari pentru paza țarinilorŭ ; și haculŭ acestora să cisluiască sătenii pe vitele ce vorŭ avĕ, și să plătĕscă fiesce-carle, după cum va veni pe vită ; iar nŕoptea să închidă fiesce-care vitele sĕle, avĕndŭ spre acĕstă purtare de grijă Vornicelulŭ cu sătenii satului ca să nu se facă stricăciune de vite în țarine și în grădini.

Stogurile de fînŭ ce vorŭ fi aprŕpe de satŭ să le îngrădĕscă, cum și stogurile ce vorŭ fi departe de satŭ, și se va fi obicĕnuitŭ ca să se îngrădĕscă, iarăș datorŭ să fie Vornicelŭ cu sătenii să puie să le îngrădĕscă. Asemenc să se urmeze și la ariile cu pâne ce vorŭ fi aprŕpe de satŭ. Iar de se va întĕmpla stricăciune în țarină, în grădini, în fânațe, și la arii cu pâne ; de vorŭ fi pagube făcute de vitele totŭ acelui satŭ, să se ispășască cu Vornicelŭ și cu trei, patru fruntași ; și dăndŭ mărturie în scrisŭ să împlinĕscă paguba Vornicelulŭ satului ; iar de vorŭ fi pagubele făcute de vitele altui satŭ, sĕu a

altorū ómenī străinī; atunci să se ispășască și cu ómenī din satulū de unde vorū fi aceī cu paguba, cât și cu ómenī din satele ce vorū fi mai aprópe; și luândū págubașī mărturie în scrisū să mérgă la Ispravnicū să împlinéscă; iar să nu fie volnicī a-și împlini singurī. Și Vorniculū satulū pentru nepurtare de grijă, ne urmândū după poruncă, să se pedepséscă.

(L. P. G.)

Rînduiala dregătoriei ținuturilorū în ce chipū să se urmeze.

Lei B.

Pentru orī-ce pricină vorū judeca Ispravnicī să fie datorī să dea carte de judecată la mâna cui s'a cǎdē; iar când vre-o parte nu se va mulțami după hotărîrea Ispravnicilorū, volnicū să fie a veni la Divanulū Gspd.

Douē Condice să aibă fiesce-care Ispravnicū. Intr'una să se scrie tóte pricinele ce vorū căuta și vorū judeca; într'alta să se scrie tóte rînduelele ce se vorū face din poruncă, după starea și puțința fiesce-cǎruia satū, cu veletū și luna.

1 Din țece banī să se iea țečiuială numai pe banī ce se vorū împlini, cum și pe lucrurile ce se vorū împlini în prețū de banī; iar datorīile ce se vorū schimba vadelile și se vorū înoi zapisele, să nu iea țečiuială, fiindū-că va să dea când se vorū împlini banī.

Moșī, vite și alte lucrurī ce se vorū afla subt stăpânirea unora cu strâmbătate, și pe urmă cu hotărîrea judecătīi se vorū da la stăpânirea celorū ce li se cuvine după dreptate, pe acestū felū de lucrurī să nu se iea țečiuială.

10 Să se iea de unū ceasū triapădū de la ceī ce vorū aduce pentru pricinī de judecătī sau pentru alte pricinī; însă întâiū să se trimetă carte de sorocū, și neviindū, apoi să-lū aducă cu triapădū.

15 Banī grosulū când se va slobozi vinovatulū și datorniculū ce se va închide la grosū; iar ceī ce se vorū închide pentru banī Visteriei, să nu se supere.

Glóbele de la tálharī să se urmeze, după rînduiala ce se arată cu deosebitū rostū.

Vătājia de cǎrauși și de chiragiī, să se urmeze, după cum se arată cu deosebitū rostū.

Rînduiala pripasurilorū să se urmeze, după cum se arétă cu deosebitū rostū.

Brudina să se urmeze, după cum se arétă cu deosebitū rostū.

Mierța de pǎine, vadra de miere, vadra de vinū, mēsură fǎlcīi

de fînă, cărauşii ce aducă vină, şi rînduiala Vorniceiloră pentru paza viteloră şi a şariniloră; tôte aceste să se urmeze precum se arătă cu deosebite rosturi, preveghindă Dregătorii ca să se păzescă pe deplină.

Nemesnicii, glóbele, clăcile, împărţare de vină prin sate; tôte aceste să ipsisescă. Iar la tîrgulă ţinutului avîndă Ispravnicii cărciuma loră, să vîndă vinulă loră ca şi alţii; dar să nu fie volnici a opri vîndarea vinului de pe la cărciumele celor-lalţi, pentru ca să se vîndă vinulă loră.

Ori-care din Ispravnicii nu va urma la tôte după cum se hotărăse, şi va îndrăsnii peste poruncă, să fie lipsitū din Dregătorie, şi să se pedepsescă cu Divanulă.

(L. P. G.)

S u c é v a (fila 22 verso).

Leii B.

20 De totă carulă seă căruţa încărcată, când va intra în ţeră la margine, de peste hotară, ori cu ce marfă a fi, sau de se va descărca acolo la acelu ţinutū, ori de va trece la alte ţinuturi; şi Ispravniculă dăndă cărţulie la cărauşū să fie nesupăratū de Părcălabie în tótă ţera şi pe la tôte tîrgurile.

20 De totă carulă sau căruţa încărcată, ori cu ce felū de marfă a fi când va eşi din ţeră peste hotară.

Poclónele pe fiesce-care anū; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, şi pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leii B.

6 — De la 3 Zapciū de la unū stégū a Panşiriloră, adică Chehaie, Stegarū şi Ciausū; câte 2 lei unulū.

60 — De la 40 Panşiri câte 1 polū leū unulū.

20 — De la Vătafulū de Cărauşii şi de Chiragiū; urmăndă Vătafulū după rînduiala Vătăjiei de Cărauşii şi de Chiragiū, după cum se arată cu deosebitū rostū.

Alte rînduieii a Dregătoriei ţinutului să se urmeze întocmai, după cum se arată cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Niamțulă (pagina 23 verso).

Leî B.

20 De totă carulă saă căruța încărcată, când va intra în țără la margine, de peste hotarū ; orî cu ce marfă a fi ; saă de va descărca acolo, la acelu ținutū, orî de va trece la alte ținuturi. și Ispravniculū dândū cărțulie la Cărăușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie în tótă țera și pe la tóte ținuturile.

20 De la carulū saă căruța încărcată orî cu ce felū de marfă a fi, când va eși din țără peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anū ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Leî B.

6 — De la 3 Zapciî, de la unū stégū alū Panșirilorū, adică Chehaie, Stegarū și Ciaușū ; câte 2 lei unulū.

90 — De la 60 Panșiri câte unū polū leū unulū.

6 — De la 3 Zapciî de la unū stégū alū Plăieșilorū, adică : Vătafū, Stegarū și Ciaușū, câte 2 lei unulū.

90 — De la 60 Plăeși câte unū polū leū unulū.

20 — De la Vătafulū de Cărăuși și de Chiragiî, urmândū Vătafulū după rânduiala Vătăjiei de Cărăuși și de Chiragiî ; după cum se arată cu deosebitū rostū.

Alte rândueli ale Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rânduita lófă.

(L. P. G.).

Romanulū (fila 24).

Poclónele pe fiesce-care anū ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Leî B.

6 — De la 3 Zapciî de la unū stiağū a Panșirilorū, adică Chehaie, Stegarū și Ciaușū ; câte 2 lei unulū.

75 — De la 50 Panșiri câte 1 polū leū unulū.

9 — De la 6 Țimirași câte 1 polū leū unulū.

20 — De la Vătafulū de Cărăuși și de Chiragiî ; urmândū Vătafulū după

rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiū, după cum se arată cu deosebitū rostū.

Alte rînduiei a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

B a c ă u l ū (fila 24 verso).

Leī B.

20 De totū carulū saū căruța încărcată, când va intra în țeră la margine de peste hotarū; orī cu ce marfă a fi; saū de va descărca acolo, la acelū ținutū; orī de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculū dândū cărțulie la Căraușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie în tótă țera, și pe la tóte ținuturile.

20 De totū carulū saū căruța încărcată, orī cu ce felū de marfă a fi; când va ieși din țeră peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anū; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leī B.

6 — De la 3 Zapciī de la unū stégū alū Panțirilorū, adică Chehaie, Stegarū și Ciaușū; câte 2 lei unulū.

75 — De la 50 Panțiriī câte 1 polū leū unulū.

12 — De la 6 Zapciī de la 2 stéguri Plăeși; unū stégū la Trotușū și altulū la Comănesci; adică 2 Vătăji, 2 Stegarī și 2 Ceauși; câte 2 lei unulū.

120 — De la 80 Plăeși de la 2 stéguri; 40 la Trotușū și 40 la Comănesci; câte 1 polū leū unulū.

18 — De la 12 Țimirași; 6 la Trotușū și 6 la Bacăū; câte 1 polū leū unulū.

20 — De la Vătafulū de Cărauși i de Chiragiū; urmândū Vătafulū după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiū; după cum se arată cu deosebitū rostū.

Alte rînduiei a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

P u t n a (fila 25).

Leî B.

20 De totû carulû sëu căruța încărcată, când va intra în țeră la margine de peste hotarû; orî cu ce felû de marfă a fi; sëu de va descărca acolo la acelû ținutû, orî de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculû dândû cărțulie la Cărăușû, să fie nesupăratû de Părcălăbie în tótă țera, și pe la tôte ținuturile.

20 De totû carulû saû căruța încărcată cu orî-ce felû de marfă a fi, când va ieși din țeră peste hotarû.

Poclónele pe fiesce-care anû; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

50 — De la Bașbulubașû.

20 — De la Bulubașa alû doilea.

20 — De la Bulubașa alû treilea.

18 — De la 9 Zapciî de la 3 stéguri a Stărostiei Slujitorî, câte 3 Zapciî la unû stégû; adică Stegarû, Odobaşă și Cîaușû; câte 2 leî unulû.

225 — De la 150 Slujitorî Stărostesci, de la 3 stéguri, câte 50 slujitorî la unû stégû și câte unû polû leî unulû.

20 — De la Vătafulû de Cărăuși și de Chiragiî; urmândû Vătafulû după rînduiala vătăjiei de Cărăuși și de Chiragiî, după cum se arêtă cu deosebitû rostû.

Alte rînduieiî a Dregătorieiî ținutului, să se urmeze întocmai, după cum se arêtă cu deosebitû rostû.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

T e c u c i u l ũ (25 verso).

Leî B.

20 De totû carulû sëu căruța încărcată, când va intra în țeră la margine, de peste hotarû; orî cu ce marfă a fi; sëu de va descărca acolo la acelû ținutû, orî de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculû dândû cărțulie la Cărăușû să fie nesupăratû de Părcălăbie în tótă țera și pe la tôte ținuturile.

20 De totû carulû sëu căruța încărcată orî cu ce felû de marfă a fi, când va ieși din țeră peste hotarû.

Poclónele pe fiesce-care anŭ ; însă pe jumătate la sf. Gheorghie, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leı B.

- 6 — De la 3 Zapciı de la unŭ stégŭ a Călărașilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ ; câte 2 lei unulŭ.
 97 60 De la 6ș Călărași câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — De la Vătafulŭ de Cărăuși și de Chiragiı ; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărăuși, și de Chiragiı, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduieii a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.
 bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Covurluiulŭ (fila 26).

Leı B.

- 30 De totŭ carulŭ saŭ căruța încărcată când va intra în țeră, la margine, de peste hotarŭ ; orı cu ce marfă a fi ; séu de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orı de va trece la alte ținuturi ; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupăratŭ de Părcălăbie în tótă țera și pe la tóte ținuturile.
 20 De totŭ carulŭ séu căruța încărcată, orı cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țeră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ ; însă pe jumătate la sf. Gheorghie, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leı B.

- 50 — De la Bașbulubașŭ.
 20 — De la Bulubașa alŭ doilea.
 20 — De la Bulubașa alŭ treilea.
 18 — De la 9 Zapciı de la 3 stéguri slujitoriı câte 3 Zapciı la unŭ stégŭ, adică Stegarŭ, Odobașă și Ciaușŭ ; câte 2 lei unulŭ.
 225 — De la 150 Slujitoriı de la 3 stéguriı câte 50 Slujitoriı la unŭ stégŭ ; și câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 50 — De la Căpit. de Călărași ot Puțeni.
 100 — De la Călărașiı ot Puțeni.

Leî B.

- 30 — De la Căpit. de Călărași ot Pechea.
 50 — De la Călărași ot Pechea.
 10 — De la Vătafulu de Vozari.
 33 — De la 22 Vozari câte 1 polu leu unulu.
 20 — De la Vătafulu de Cărauși și de Chiragiî, urmându Vătafulu după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiî, după cum se arată cu deosebitu rostû.

Alte rînduieiî a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arată cu deosebitu rostû.

bez rînduita léfă.

(L. P. G)

T u t o v a (26 verso).

Poclónele pe fiesce-care anû; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

- 6 — De la 3 Zapciî de la unû stégû de Călărași; adecă Chehaie, Stegarû și Ciauşû; câte 2 lei unulu.
 75 — De la 50 Călărași câte 1 polu leu unulu.
 20 — De la Vătafulu de Cărauși și de Chiragiî; urmându Vătafulu după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiî, după cum se arată cu deosebitu rostû.

Alte rînduieiî a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai; după cum se arată cu deosebitu rostû.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

V a s l u i u l ũ (f. 27).

Poclónele pe fiesce-care anû; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

- 6 — De la 3 Zapciî de la unû stégû de Călărași, adică Chehaie, Stegarû și Ciauşû; câte 2 lei unulu.
 75 — De la 50 Călărași, câte 1 polu leu unulu.
 20 — De la Vătafulu de Cărauși și de Chiragiî, urmându Vătafulu după

rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiū, după cum se arată cu deosebitū rostū.

Alte rînduiele a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arată cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

F a l c i u l ū (fila 27 verso).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei B.

6 — De la 3 Zapciū de la unŭ stégŭ de Călărași, adecă Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 lei unulŭ.

90 — De la 60 Călărași câte 1 polŭ leŭ unulŭ.

20 — De la Vătafulŭ de Cărauși și de Chiragiū; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiū, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

Alte rînduiele a Dregătoriei ținutului, să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă. (L. P. G.)

G r e c e n i i (fila 28).

Lei B.

20 — De totŭ carulŭ seŭ căruța încărcată, când va intra în țeră, la margine, de peste hotarŭ; orī cu ce marfă a fi; sau de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orī de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Căraușŭ, să fie nesupăratŭ de Părcălăbie în totă țera, și pe la tóte ținuturile.

20 De totŭ carulŭ seŭ căruța încărcată, orī cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țeră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei B.

6 — De la 3 Zapciū de la unŭ stégŭ de Slujitori, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 lei unulŭ.

45 — De la 30 Slujitori câte 1 polŭ leŭ unulŭ

20 De la Vătafulŭ de Cărauși și de Chiragiū; urmândŭ Vătafulŭ după

rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiî, după cum se arată cu deosebită rostă.

Alte rînduiele a Dregătoriei ținutului, să se urmeze întocmai, după cum se arată cu deosebită rostă.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

C o d r u l ă (f. 28 verso).

Leî B.

20 De totă carulă séu căruța încărcată, când va intra în țără, la margine de peste hotarū; orî cu ce marfă a fi; saū de va descărca acolo la acelu ținutū, orî de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculū dândū cărțulie la Căraușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie, în totă țera și pe la tôte ținuturile.

20 De totă carulă séu căruța încărcată, orî cu ce felū de marfă a fi, când va ieși din țără peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anū; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

6 — De la 3 Zapciî de Slujitori, adică Chehaie, Stegarū și Ciaușū; câte 2 leî unulū.

18 — De la 12 Slujitori, câte 1 polū leū unulū.

20 — De la Vătafulū de Cărauși și de Chiragiî urmândū Vătafulū după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiî, după cum se arătă cu deosebită rostă.

Alte rînduiele a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebită rostă.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Lăpușna, Orheiulū (29).

Leî B.

20 De totă carulă séu căruța, când va intra în țără, la margine de peste hotarū; orî cu ce marfă a fi; saū de va descărca acolo la acelu ținutū, orî de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculū dândū cărțulie la Căraușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie în totă țera, și pe la tôte ținuturile.

20 De totă carulă séu căruța, încărcată orî cu ce felū de marfă a fi, când va ieși din țără peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, si pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei B.

- 50 — De la Căpt. de Jora.
 30 — De la Căpt. ot Corjovŭ.
 30 — De la Căpt. ot Hotărniceniŭ.
 30 — De la Căpt. ot Hăncesti.
 6 — De la 3 Zapcii de la unŭ stégŭ a Călărașilorŭ ot Jora, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciașŭ, câte 2 lei unulŭ.
 60 — De la 40 Călărași ot Jora, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 6 — De la 3 Zapcii de la unŭ stégŭ a Călărașilorŭ ot Cărjovŭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciașŭ; câte 2 lei unulŭ.
 60 — De la 40 Călărași ot Hotărniceni câte 1 polŭ leŭ.
 6 — De la 3 Zapcii de la unŭ stégŭ a Călărașilorŭ ot Hăncesti, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciașŭ; câte 2 lei unulŭ.
 45 — De la 30 Călărași ot Hăncesti, câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 12 — De la 6 Zapcii, de la 4 stéguri de Călărași, câte 3 Zapcii la unŭ stégŭ, adică 2 Chehaie, 2 Stegarŭ și 2 Ciașŭ; câte 2 lei unulŭ.
 300 — De la 200 Călărași, de la 4 stéguri, câte 50 la unŭ stégŭ și câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 6 — De la 3 Zapcii de la unŭ stégŭ de Călărași, de la Cuirlu, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciașŭ; câte 2 lei unulŭ.
 90 — De la 60 Călărași ot Cuirlu câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — De la Vătafulŭ de Cărăuși și de Chiragiŭ, urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărăuși și de Chiragiŭ, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduiele a Dregătoriei ținutului, să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduitalé fá.

(L. P. G.)

S o r o c a (fila 30).

Lei B.

- 20 De totŭ carulŭ séu căruța încărcată, când va intra în țéră, la margine de peste hotarŭ; orŭ cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orŭ de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupératŭ de Părcălăbie în tótă țéra și pe la tóte ținuturile.
 20 De totŭ carulŭ séu căruța încărcată, orŭ cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țéră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

- 30 — De la Căpt. de Coseuți.
 30 — De la Căpt. de Vascăuți.
 30 — De la Căpt. ot Soloncenî.
 18 — De la 9 Zapciî de la 3 stéguri Cazaci, ot Coseuți, ot Vascăuți și ot Soloncenî; câte 3 Zapciî la unŭ stégŭ; adică 3 Sotnici, 3 Stegarî, 3 Ciauși; câte 2 lei unulŭ.
 198 — De la 132 Cazaci de la 3 stéguri, ot. Coseuți, ot Vascăuți și ot Soloncenî; câte 44 la unŭ stégŭ, și câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — De la Vătafulŭ de Cărăuși și de Chiragiî; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărăuși și de Chiragiî, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduieiî a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

C e r n ă u ț i î (fila 30 verso).

Leî B.

- 20 De totŭ carulŭ seŭ căruța încărcată, când va intra în țeră, la margine de peste hotarŭ; orî cu ce marfă a fi; saŭ de va descărca acolo la acelŭ ținutŭ, orî de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculŭ dândŭ cărțulie la Cărăușŭ, să fie nesupăratŭ de Părcălăbie în totă țera, și pe la tóte ținuturile.
 20 De totŭ carulŭ seŭ căruța încărcată, orî cu ce felŭ de marfă a fi, când va ieși din țeră peste hotarŭ.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leî B.

- 6 — De la 3 Zapciî de la unŭ stégŭ de Panțiri, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 lei unulŭ.
 22 60 De la 15 Panțiri câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — De la Vătafulŭ de Cărăuși și de Chiragiî; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărăuși și de Chiragiî, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rînduielei a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebită rostă.
bez rînduita lăfă.

(L. P. G.)

Dorohoiulă (31).

Lei B.

- 20 De totă carulă seă căruța încărcată, când va intra în țără, la margine de peste hotarū; oră cu ce felū de marfă a fi; saū de va descărca acolo la acelu ținutū, oră de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculū dândū cărțulie la Căraușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie în totă țera și pe la tôte ținuturile.
- 20 De totă carulă seă căruța încărcată, oră cu ce felū de marfă a fi, când va ieși din țără peste hotarū.

Poclonele pe fiesce-care anū; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Lei B.

- 6 — De la 3 Zapcii de la unū stégū a Panșirilorū, adică Chehaie, Stegarū și Ciaušū; câte 2 lei unulū.
- 75 — De la 50 Panșiri câte 1 polū leū unulū.
- 20 — De la Vătafulū de Cărauși și de Chiragii; urmândū Vătafulū după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragii, după cum se arătă cu deosebită rostă.

Alte rînduielei a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebită rostă.
bez rînduita lăfă.

(L. P. G.)

Botoșani (31 verso).

Lei B.

- 20 De totă carulă seă căruța încărcată, când va intra în țără la margine, de peste hotarū; oră cu ce marfă a fi; saū de va descărca acolo la acelu ținutū, oră de va trece la alte ținuturi; și Ispravniculū dândū cărțulie la Căraușū, să fie nesupăratū de Părcălăbie în totă țera, și pe la tôte ținuturile.
- 20 De totă carulă seă căruța încărcată oră cu ce felū de marfă a fi, când va ieși din țără peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sf. Gheorghe, și pe jumătate la sf. Dimitrie.

Leï B.

- 6 — De la 3 Zapciï de la unŭ stégŭ alŭ Panțirilorŭ, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leï unulŭ.
 75 — De la 50 Panțiri câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — De la Vătafulŭ de Cărauși și de Chiragiï; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiï, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rîndueli a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocmai, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Hărlăulŭ (fila 32).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dimitrie.

Leï B.

- 6 — Dela 3 Zapciï dela unŭ stégŭ de Panțiri, adică Chehaie, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leï unulŭ.
 67 60 Dela 45 Panțiri câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — Dela Vătafulŭ de Cărauși și de Chiragiï; urmândŭ Vătafulŭ după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiï; după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rîndueli a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocma, după cum se arătă cu deosebitŭ rostŭ.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Cărligătura (fila 32 verso).

Poclónele pe fiesce-care anŭ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dumitru.

Leï B.

- 6 — Dela 3 Zapciï dela unŭ stégŭ de Panțiri, adică Chehaia, Stegarŭ și Ciaușŭ; câte 2 leï unulŭ.
 45 — Dela 30 Panțiri câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 9 — Dela 6 Țimirași câte 1 polŭ leŭ unulŭ.
 20 — Dela Vătafulŭ de Cărauși și de Chiragiï, după cum se arată cu deosebitŭ rostŭ.

Alte rîndueli a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocma, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Ținutul Iașii (33).

Leī B.

20 De totū carulū seū căruța încărcată când va intra în țeră la margine, de peste hotarū ; orī cu ce marfă a fi ; saū de va descărca acolo la acelū ținutū, orī de va trece la alte ținuturi ; și Ispravniculū dândū cărțulie la Cărauși să fie nesupăratū de Părcălăbie în tótă țera, și pe la tóte ținuturile.

20 De totū carulū seū căruța încărcată orī cu ce felū de marfă a fi, când va eși din țeră peste hotarū.

Poclónele pe fiesce-care anū ; însă pe jumătate la sft. Gheorghe și pe jumătate la sft. Dumitru.

Leī B.

12 — Dela 6 Zapciī dela 2 stéguri de Panțiri câte 3 Zapciī la unū stégū, adecă 2 Chihaie, 2 Stegari și 2 Ceauși ; câte 2 lei unulū.

150 — Dela 100 Panțiri dela 2 stéguri, câte 50 la unū stégū, și câte 1 polū leū unulū.

20 — Dela Vătafulū de Cărauși și de Chiragiī, urmândū Vătafulū după rînduiala Vătăjiei de Cărauși și de Chiragiī, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

Alte rîndueli a Dregătoriei ținutului să se urmeze întocma, după cum se arătă cu deosebitū rostū.

bez rînduita léfă.

(L. P. G.)

Venitulū mōnăstirei sfintului Spiridonū din orașulū Iași (34).

Leī B.

24 Mortasăpia din tîrgulū Iași, după Condică ; asminea să ica din Têrgulū Frumosū.

Venitulū Cantariului, după Condică, din tóte têrgurile ; afară de têrgurile ce sunt date miluire la alte mōnăstiri.

Leî B.

- 3 De drobulu de sare, de steție, de gălătă și de coteșu, ce se va vinde și se va ridica din mâglă de către cumpărătoru, cum și de către Cămărașu de ocnă; de voru ridica sarea și o voru pogori în vale, saŭ de voru trimite pe la tîrguri. Iar de s'a tîmpla ca să se strîngă de către Domnic venitulă ocnei în credință, atunci rînduiții Cămărași de ocnă să dea rînduitulă venitū din suma venitului Cămărei Gospod.
- 1^{1/2} De oca de cêră ce va trece peste hotarū într'altă țêră.
- 2 — De butea cu vinū ce va trece peste hotarū într'altă țêră; iar de polobocū pe jumătate.
- 60 De butea cu vinū ce va intra în orașulū Iași; iar de polobocū pe jumătate; însă de la Prea sfinția Sa Mitropolitulū și până la Vel Stolnicū, atătū cari s'orū afla într'aceste boerii, cât și cei ce aŭ fostū mai nainte într'aceste boerii; așijderea și jupănesele vêduve, de orū fi fostū boerii lorū într'aceste boerii, să nu se supere pe vinațele lorū.
- Solăritulū Vrâncei, după aședarea ce se va face cu Vrânceniū, pentru sarea mênuntă din Vrancea.
- 1^{1/2} De tótă vadra de horilcă; însă numai pe horilca ce va veni din țêra leșescă.
- 1 — De unū pogonū de tiutiunū ce s'a afla semēnatū în țêră.
- 6 De totū rămătorulū ce va trece peste hotarū într'altă țêră.
- 15 — De totū carulū cu lipscănie ce se va descărca; iar trecēndū peste hotarū într'altă țêră să dea pe jumătate.

Bezmănulū și dijma pe loculū ce are miluire cu hrisovū Gospod. în tîrgulū Galațilorū.

Leî B.

- 30 — De tótă Salhanaua.
- 3 — De tótă magazaoa mare ce va fi în față.
- 2 — De tótă magazaoa mică ce va fi în față.
- 2 — De tótă magazaoa mare ce va fi din dosū.
- 1 — De tótă magazaoa mică ce va fi din dosū.
- 2 — De tótă șaica mare ce se pogoră pe Siretū încărcată.
- 1 — De tótă șaica mică tij.
- 1 — De tótă casa ce va fi pe loculū mōnăstirei.
- 3 — De tótă dughēna ce va fi pe loculū mōnăstirei.

Leĭ B.

- 30 De totŭ catargulŭ ce se pogórá pe Siretŭ.
 30 De tótă cârma.
 15 De totŭ trinketulŭ.
 9 De totŭ sirinulŭ mare.
 3 De totŭ sirinulŭ micŭ.
 3 De totŭ tahtalâculŭ ce se pogórá pe Siretŭ.
 1 De totŭ dulapulŭ ce vine pe Siretŭ.
 2 De totŭ cifte dulapŭ tij.
 1 De 2 grinđi séu de 2 uşori, ce vinŭ pe apă.
 1 De 2 scânduri de bradŭ, ce vinŭ pe apă.
 1 De 2 scânduri mari de teiŭ, ce vinŭ pe apă.
 Dijma din viĭ după obiceiŭ.

*Venitulŭ mŏnăstireĭ Prorocului Samoilŭ ot Focşani, care este metohŭ
 la sfeti Spiridonŭ.*

Leĭ B.

- 24 Mortasăpia din tĕrgulŭ Tecuciului după Condică.
 (L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Gălăţĭi (pag. 33 v.)

Leĭ B.

- 24 Mortasăpia, după condică, de la iarmarócele ce se facŭ la Tĕrgu-
 ŝorŭ ot ŝinutulŭ Iaşii.
 6 Măjărie ot Galaţi de pe pescele próspĕtŭ ce vine pe apă la Sche-
 lea Galaţilor adecă: 2 parale la unŭ leŭ din vĭnđarea pescelui,
 numai de pe pescele próspĕtŭ ce va veni din țera turcésă.
 (L. P. G.)

Venitulŭ mŏnăstireĭ Frumósei (pag. 33 v.)

Leĭ B.

- 40 Bezmănulŭ de dughiană de frunte ce se află la iarmarócele ot
 Tĕrguŝorŭ ot ŝinutulŭ Iaşii.
 30 Bezmănulŭ de dughiană alŭ doilea ŝi din tótă cârciuma cu vinŭ.
 20 De tărăbă.
 10 De vatra de focŭ, care face bucate de vĭndutŭ.
 (L. P. G.)

Venitulă mănăstirei Cetățuei (pag. 34).

Leî B.

24 Mortasăpia, după condică, numai în ziua Sfeți Petru, de la iarmarócele ce se facú la Têrgușorú ot ținutulú Iașii.

(L. P. G.)

Venitulă mănăstirei Precistei ot Romanú (pag. 34).

Leî B.

24 Mortasăpia din têrgulú Romanulú, după condică.

(L. P. G.)

Venitulă mănăstirei Bistrișei (pag. 34).

Leî B.

24 Mortasăpia din têrgulú Bacăulú, după condică.

(L. P. G.)

Brudina Dunărei (pag. 34 v.)

Leî B.

20 De calú, boú, la carú și căruță; iar de vorú trece caii séu boii în notú să dea pe jumătate pentru povóra.

15 De calú, boú, la carú și căruță deșértă; iar de vorú trece caii séu boii în notú să dea pe jumătate.

15 De omulú călare ce va trece în podú; iar de omulú pedestru 6 baní.

10 De orí-ce vită slobodă ce va trece în podú.

3 80 Pe 1.000 oi ce vorú trece în podú din oile mumbaelii împărătesci.

5 — Pe 1.000 oi ce vorú trece în podú, oi negușitoresci.

(L. P. G.)

Brudina Nistrulú (pag. 34 v.)

Leî B.

15 De calú, boú, la carú și căruță încărcată; iar de vorú trece caii séu boii în notú, să dea pe jumătate pentru povóra.

10 De calú, boú, la carú și căruță deșértă; iar de vorú trece caii séu boii în notú să dea pe jumătate.

12 De omulú călare ce va trece în podú; iar de omulú pedestru 3 baní.

6 De orí-ce vită slobodă, ce va trece în podú.

400 Pe 1.000 oi ce vorú trece în podú; adecă 4 baní pe dece oi.

(L. P. G.)

Brudina Prutului, a Siretului și a Moldovei, Bistrița și Trotușului (pag. 35).

Leî B.

- 6 De calŭ, boŭ, la carŭ și căruța încărcată; iar de vorŭ trece caiŭ séu boii în notŭ să dea pe jumătate.
 3 De calŭ, boŭ, la carŭ și căruța deșertă; iar de vorŭ trece caiŭ séu boii în notŭ să dea pe jumătate.
 3 De omulŭ călare ce va trece în podŭ; iar de omulŭ pedestru pe jumătate.
 3 De ori-ce vită slobodă ce va trece în podŭ.
 200 Pe 1.000 oi ce vorŭ trece în podŭ; adecă pe dece oi doi bani.

(L. P. G.)

Aci urméză în cod. 5¹/₂ file albe, apoî:*Lefile velișilorŭ boeri și ai celorŭ-lalși boeri și boiernași, și a zapciilorŭ, și a slujitorilorŭ curtei Gospod.*

Pe anŭ		Pe lună	
Leî	B.	Leî	B.
3.000	—	Vel Logofétŭ.	250 —
1.200	—	V-t Logofétŭ.	100 —
1.200	—	T-t Logofétŭ.	100 —
720	—	6 Vornici de pórtă câte 10 lei unulŭ.	60 —
480	—	2 Logofeși de taină câte 20 lei unulŭ.	40 —
180	—	Izbașa.	15 —
2.400	—	20 Logofeși de divanŭ câte 10 lei unulŭ.	200 —
360	—	Cămărașulŭ de izvode.	30 —
480	—	2 Condicari ai divanului câte 20 lei unulŭ.	40 —
60	—	Vătafulŭ de vatră.	5 —
240	—	Protopsalt.	20 —
120	—	Alŭ doilea psalt.	10 —
120	—	Alŭ treilea psalt dela Haremŭ.	10 —
1.200	—	4 Preoși, 2 Diaconi dela biserica gospod; 3 preoși, unŭ diaconŭ dela biserica gospdii câte 10 lei unulŭ.	100 —
240	—	4 Țircovnici la 2 biserici gospod; câte 5 lei unulŭ.	20 —
960	—	Lumini de cêră, untŭ de lemnŭ, tămîie la 2 biserici gspd.	80 —
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416 80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416 80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416 80
5.000	—	Vel Vornicŭ.	416 80
4.200	—	Vel Hatmanŭ.	350 —

Pe an		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
600	—	Vel Căpit. de Lefeciî.	50 —
360	—	Vel Căpit. Hăt.	30 —
240	—	Porocînecu.	20 —
180	—	Başbuluchaşa Hăt.	15 —
360	—	3 Buluchaşi Hăt. câte 10 lei unul.	30 —
36	—	Stegarulă Hatm.	3 —
216	—	2 trâmăci; 2 doboşeri; 1 surmaci; 1 flueraş a Hăt- măniei câte 3 lei unul.	18 —
360	—	Başbuluchaşu din Curte gspd.	30 —
240	—	Buluchaşa ală doilea din Curte gspd.	20 —
240	—	Căpit. de Drăganî din Curte gspd.	20 —
240	—	Sotnicu de Curte gspd.	20 —
720	—	12 Zapciî dela 4 stéguri Seimenî din Curte gspd; câte 3 Zapciî la ună stég; adecă: Stegară, Odabaşu şi Cîauşu; câte 5 lei unul.	60 —
6.769	—	188 de Seimenî dela 4 stéguri a Curţei gspd. câte 3 lei unul.	564 —
960	—	4 Căpt. de Levenţi dela 4 stéguri câte 20 lei unul.	80 —
480	—	4 Odabaşi dela 4 stéguri de Levenţi câte 10 lei unul.	40 —
480	—	4 Cîauşi dela 4 stéguri de Levenţi câte 10 lei unul.	40 —
360	—	4 Bairactari dela 4 stéguri de Levenţi câte 7 poli lei unul.	30 —
5.280	—	88 Levenţi dela 4 stéguri câte 22 la ună stég câte 5 lei unul.	440 —
360	—	Vel Căpt. de Ciuhur.	30 —
240	—	Vel Căpt. de Dorohoiu.	20 —
240	—	Vel Căpt. de Tecuci.	20 —
240	—	Vel Căpt. de Covurlui.	20 —
3.600	—	Vel Visternicu.	300 —
1.800	—	V-t Vist.	150 —
1.200	—	T-t Vist.	100 —
1.200	—	Logof. de Visterie.	100 —
600	—	Vătafulă de Visterie.	50 —
480	—	Sameşulă de Visterie.	40 —
480	—	Condicarulă Visteriei.	40 —
1.440	—	4 Logofeţi de Visterie câte 30 lei unul.	120 —
3.840	—	16 Logofeţi tij a Visteriei câte 20 lei unul.	320 —
360	—	Să mai iea Visteria, ca să fie pentru cei ce voră strînge ciferturile şi cheltuiala ţerei.	30 —

Pe anŭ		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
480	—	40	—
6.000	—	500	—
2.400	—	200	—
2.400	—	200	—
2.400	—	200	—
720	—	60	—
600	—	50	—
360	—	30	—
960	—	80	—
600	—	50	—
360	—	30	—
360	—	30	—
240	—	20	—
480	—	40	—
1.440	—	120	—
600	—	50	—
120	—	10	—
60	—	5	—
240	—	20	—
1.200	—	100	—
1.200	—	100	—
1.200	—	100	—
600	—	50	—
600	—	50	—
360	—	30	—
240	—	20	—
240	—	20	—
60	—	5	—
1.200	—	100	—
360	—	30	—
3.000	—	250	—
2.400	—	200	—
2.400	—	200	—
600	—	50	—
600	—	50	—
720	—	60	—
480	—	40	—
60	—	5	—

Pe anŭ		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
120	—	10	—
60	—	5	—
120	—	10	—
120	—	10	—
240	—	20	—
120	—	10	—
108	—	9	—
480	—	40	—
480	—	40	—
120	—	10	—

La d-lui Vel Cămărașu.

960	—	80	—
360	—	30	—
360	—	30	—
600	—	50	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
240	—	20	—
864	—	72	—
360	—	30	—
120	—	10	—
864	—	72	—
240	—	20	—
120	—	10	—
120	—	10	—
120	—	10	—
180	—	15	—
90	—	7	60

Pe anŭ		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
288	— 4 Satîri, l�fă ŝi emecic� c�te 6 lei unul�.	24	—
120	— Sarac� baŝa.	10	—
90	— Sarac� Iamac�.	7	60
480	— Tufecci baŝa.	40	—
360	— 3 Zapci� de la st�gul� Tufecciilor�, adec� Odobaŝa, Bai- racter� Ciauŝ�, c�te 10 lei unul�.	30	—
1.500	— 25 Tufecci� c�te 5 lei unul�.	125	—
1.800	— Vel Ag�.	150	—
600	— Vel C�pt. de D�r�ban�.	50	—
360	— Polcovnicul� Agiesc�.	30	—
120	— Baŝ� Ceauŝ� Agiesc�.	10	—
120	— Baŝ� Bulucbaŝ� Agiesc�.	10	—
300	— 5 Bulucbaŝ� Agiesc� c�te 5 lei unul�.	25	—
36	— Bucinaŝul� Agiesc�.	3	—
216	— 2 tr�mbac�, 2 doboŝeri, 1 surmaci� ŝi un� flueraŝ� a- giesc� c�te 3 lei unul�.	18	—
1.800	— Vel Stolnic�.	150	—
1.200	— Vel Medelnicer�.	100	—
1.200	— Vel Armaŝ�.	100	—
360	— V-t Armaŝ�.	30	—
240	— T-t Armaŝ�.	20	—
120	— Condicarul� de temni�.	10	—
120	— Ispravnicul� de Arm�ŝei.	10	—
60	— V�taful� de temni�.	5	—
72	— 2 Topci� c�te 3 lei unul�.	6	—
1.428	— La to�i Mehteri� cu emecicul� lor� dup� cum se ar�t� anume cu deosebit� izvod�.	119	—
300	— 4 tr�mbac� ŝi 1 surmaci� a Cur�ei gspd. c�te 5 lei unul�	25	—
72	— 2 doboŝari a Cur�ei gspd. c�te 3 lei unul�.	6	—
480	— Cheltuiala la 4 masalale pe t�t� s�ra.	40	—
144	— 12 Masalag�i c�te 1 le� unul�.	12	—
60	— Gelatul�.	5	—
1.800	— Vel Portar�.	150	—
600	— V-t Portar�.	50	—
240	— T-t Portar�.	20	—
720	— 12 Port�rei cu un� odagi� ŝi cu un� bucatar�, c�te 5 lei unul�.	60	—
960	— Vel Clucer�.	80	—

Pe an		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
600	—	Vel Sulgeru.	50 —
600	—	Vel Jiciceru.	50 —
600	—	Vel Pitaru.	50 —
600	—	Vel Şatraru.	50 —
1.200	—	Vel Ispravnicu de Curte.	100 —
96	—	4 Şătrărei câte 2 lei unulu.	8 —
144	—	6 teslari a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	12 —
96	—	4 petrară a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	8 —
72	—	2 jamlari a Curţei gspd. câte 3 lei unulu.	6 —
144	—	4 pitari a Curţei gspd. câte 3 lei unulu.	12 —
144	—	6 apară a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	12 —
48	—	2 olari a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	4 —
24	—	Unu chilhangiu.	2 —
192	—	8 tăietori de lemne a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	16 —
192	—	8 joldunari a Curţei gspd. câte 2 lei unulu.	16 —
96	—	4 măturătoare câte 2 lei una.	8 —
480	—	Beceriulu.	40 —
600	—	Stolniculu Curţei gspd.	50 —
12.000	—	Cheltuiala cuhniei Curţei gspd. la trei mese : la Gspd., la Haremă şi la Cămara gspd.	1.000 —
1.200	—	Vornicu ot Gspjda.	100 —
600	—	Vorniciasa ot Gspjda.	50 —
240	—	Cahvegidina Gspjdei.	20 —
1.200	—	10 Fete din casă ot Gspjda câte 10 lei una.	100 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Sociavă.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Niamfă.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Romanu.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Bacău.	400 —
4.800	—	2 Staroşti ot Putna.	400 —
216	—	2 trîmbaci, 2 doboşeri, 1 surmaciu, 1 flueraşu a Stă- rostiei Putnei câte 3 lei unulu.	18 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Tecuci.	400 —
4.800	—	2 Părcălabi ot Covurluiu.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Tutova.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Vasluiu.	400 —
4.800	—	2 Ispravnici ot Fălciu.	400 —
1.200	—	1 Ispravnicu ot Greceni.	100 —
270	—	1 Ispravnicu ot Codru.	60 —

Pe anŭ		Pe lună	
Lei	B.	Lei	B.
4.800	—	400	—
360	—	30	—
216	—	18	—
4.800	—	400	—
1.800	—	150	—
4.800	—	400	—
4.800	—	400	—
4.800	—	400	—
2.400	—	200	—
4.800	—	400	—
360	—	30	—
144	—	12	—
<u>242.936</u>	—	<u>20.244</u>	80

(L. P. G.)

Urmăză apoi de la fila 46—80 hârtie albă, tricapelă.

Semnătura lui Grigorie A. Ghica V. V.

Sigiliulŭ inelarŭ alŭ lui Gr. Al. Ghica V. V.

La pagina 140.

Intre cheltueele trecute în sēma pe 1776 a lui Grigorie Al. Ghica sunt trecute cāte-va mii de lei pentru «*dunanmale*», adecă sērbări la vre-o ocasiune ore-care,

Iacă și unŭ pitacŭ domnescŭ din 16 Ian. 1776 alŭ lui Alexandru Ip-

silante pentru serbarea publică în onórea născerei unei fice a Sultanelui:

Anulă 1776 Ghenarie 16.

Carte pentru veste de dunanma.

Dumnéta Vel Spătarū, i dumnéta Vel Agă, de vreme ce astăđi la șése spre-dece ale lunei aceștia amū primitū veste de bucurie, că cu mila și vrerea lui Dumneđeū s'au născutū noua Sultană prea slăvită, prea îndestulata Hatige Sultanū, Domnulū Dumneđeū să o dăruiască prea puternicului și prea milostivului nostru împératū cu bună și îndelungată vieță, să dați dumné-vóstră în șcire la totū norodulū din Bucuresei, ca fiesce-care să începă a-și face gătire de podóbă după obiceiū până mâne séră toți, și de Lunī să se începă dunanma, urmându-se în șepte đile de rindū, veselindu-se totū norodulū și rugându pe milostivulū Dumneđeū pentru îndelungirea anilorū vieței împérației; ci dar dumné-vóstră, să porunciți tuturilorū zapciilorū dumné-vóstră, ca pe nimeni să nu supere făr' de pricină, ci pe care cu înțelepciune va urma, să se lase în pace a se veseli pentru vieța prea îndestulatei, slăvitei Sultane, și a prea puternicului nostru împératū i sam recch govmi.

Létulū 1776, Ghenarie.

(Subscrisū) *Alexandru Ioanū Ipsilantū Voevodū.*

La pag. 141 (note).

Am arėtatū însemnatulū rolū ce a avutū Gr. Alexandru Ghica în privința școlelorū din Moldova, începēndū la anii 1747, în prima sa domnie.

Despre Grigorie Alexandru Ghica, cronicarulū Canta đice, în scrierea sa, «c'a fostū omū înțeleptū și învățatū și iubindū ca și alții să se îndestuleze cu învățatură, a făcutū minunate școli, aprópe de Sf. Mitropolie din Iași, întru care să se învețe multe feluri de învățături și multe limbī. Adus'au și dascăli fórte învățați; făcut'au și orēndueli dascălilorū și ucenicilorū, ca să-și scie fiesce-care léfa și orēnduiala lorū.»

Am descoperitū în archiva Episcopiei de Romanū o copie veche, după chrisovulū de organizare a școlelorū sub Gr. Alex. Ghica. Acéstă copie pórtă data 1766.

Prin acestū chrisovū Gr. Ghica, după ce arėtă importanța și scopulū învățaturei, spune că «mai înainte școla se afla necuprinsă cu cele

trebuincioase spre pricopsela ucenicilorū, și că deci va să aducă această școlă la starea cea mai desevêșită a învățătorei, prin înmulțirea dascălilor și a ucenicilorū; ca să se ridice din ticăloșita stare și vrednică de lacrimi a neînvățătorei pe norodū și mai vêrtosū pe cinulū preoțescū»
Gr. Ghica zidesce «*acéstă academie*» lângă Mitropolie.

Domnitorulū amintescce apoi, că a orênduitū dascălī nu numai la Academia ce a ziditū în Iași, ci și în tótă țera, la fie-care eparhie și ținutū, câte unū dascălū, ca toți creștinii țerei acesteia, mirenī și copiii preoțilorū, să se procopsescă cu învățătura și fapte bune.

Domnitorulū dispune prin acestū chrisovū, că din dajdea cea orênduită a preoțilorū și erodiaconilorū din tótă țera, să se plătescă lefile dascărilorū. Dajdia de la preoți pe anū și de la diaconi, va fi câte 4 lei noi, plătiți: 2 la Sf. Gheorghe și 2 la Sf. Dumitru. Chrisovulū înființeză o epitropie a școlilorū, compusă din Mitropolitulū, Hatmanulū Ioniță Cantacuzino, Vist. Iordache Costache, Vist. Hrisoseoleū, Pah. Manolache Bogdanū, Visterniculū ce va fi după vremi, Bașū Costi Avramū, Bașū Sandulū Panaite, Bașū Costea Papafilū și Bașū Constantinū Panaite. Acești epitropi aū sarcina de a purta de grijă în tótă vieța lorū cu silință și neadormire, de acéstă Domnescă Academie, pentru cele cădute și trebuincioase. Când va muri unulū din Epitropi, cei rămași să-lū înlocuiască, prin alegere, cu altulū, cerêndū aprobarea Domnescă. Epitropia are a se aduna odată într'unū anū la Mitropolie, «și să se caute de adunarea tuturilorū veniturilorū și cheltueleurū, și care nu va fi luatū sfârșitū și nu s'a împlinitū după acestū alū nostru Domnescū chrisovū, să le caute tóte cu cercetare bună și cu silințe.»

Aplicațiunea chrisovului urma a se face la 23 Aprilie 1766.

Urmêză apoi budgetulū Academiei (1), care hotăresce lefile următore :

Dascălulū celū mare Epistimurilorū (sciințelorū) pe anū câte 1.500 lei și dascălulū celū d'întăiū elinescū 600 lei și ipodascălulū elinescū 300 lei și dascălulū ce învață carte grecescă bisericescă câte 180 lei și dascălulū latinescū câte 240 lei și dascălulū moldovenescū (120) lei, iar pentru 20 de ucenici străini și sêraci ce se vorū afla la școlă, pentru mâncarea lorū, hârtie

(1) La Mitropolia de Iași există unū zapisū alū Catrinei, nepóta Popei Ursului, prin care vinde Mitropolitulū Gavrilū unū locū «*fiindū trebuitorū școlilorū ce s'aū făcutū acum dândū și alți megieși locurile ce aū fostū prin prejurulū nostru.*» Acestū zapisū este din 1767, Iunie 4, și probéză solicitudinea cu care Domnitorulū și Mitropolitulū aū fostū pentru a mări loculū destinatū la zidirea școliei de lângă Mitropolie.

Acestū sinetū, aflatū de mine, este publicatū apoi de d. Erbicenu, în istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 33.

și cernelă, cu bucătariul și apariul lor, prin purtarea de grijă și economia epitropilor, să se dea pentru trebuința lor 1.000 lei și la 30 care lemne; pentru toți cei ce vor locui în școlă 375 lei.

La Academie Domnitorul nu uită a orându-i la *biblioteca* unu bibliotecar, cu léfa 120 de lei pe an. Chiar și de instrumente pentru matematică și altele, chrisovul dispune: «ce va prisosi din venituri și din cheltuelile ce se voru iconomisi de către epitropi, să se cheltuiască la cărți și la organe matematice și la cele-lalte trebuincioase ale academieii.»

Nu numai de școlele din Iași se preocupă Gr. Ghica, ci și de școlele din totă țera. Se continuă, și pe alocurea se înființază din nou școli. Numai în Botoșani și Galați școlele sunt cu dascăli grecesți și românesți, iar alte 23 de școli prin județe, și cele 3 școli dela Episcopia Romanului, Rădăușului și Hușilor continuă a avé dascăli români cu anume budgetu.

De abia se organizaseră școlele de către Gr. Ghica în Moldova, și la 1769 rășboiul isbucind în Rusia și Turcia, invasiunea oștirilor rusesci și ciurma ocazionază învățămîntului publicu regretabilă încetare; în localul Academiei din Iași se mută cancelaria Divanului și, de bună sémă, toate localele publice de școli pătesc aceași sórtă, fiindu ocupate în interesul oștirei de invasiune. Mareșalul Rumianțiov, pe la începutul anului 1771, dintr'unu îndemn pe care nu-lu putem documenta astăzi (1), se preocupă de școlele cele închise ale Moldovei, și provócă pe Mitropolitul Gavrilu să-i dea unu memoriu despre starea din trecut a acestor școle.

Mitropolitul cu anafora din Aprilie 1771, îi spune, cum repausatul Gr. Ghica Vodă, la întâia domnie, a aședat în școle dascăli de limbele elinescă, slovenescă și moldovenescă, rînduind léfa lor din darea boerilor cu dregătorii și mai apoi dela preoți. Arétă că următorul Domnu, repausatul Mavrocordat, a iertat birul scolastic alu preoților și a ordonat, ca lefile dascălilor să se plătescă de visterie. Dar în urmă, revenind a doua óră Domnu Gr. Ghica, din nou s'a aședat școlele ca întâia óră și a stabilit budgetul școlei din Iași, dând:

360 lei dascălului celui întâiu elinescu;

120 » » alu doilea;

130 » » slavonescu, și

100 » » moldovenescu.

Acéstă dispozițiune a respectat-o Domni următori, până la Gr. Ghica, care a adaos de prisositu léfa dascălului elinescu. Mitropolitul arétă, că dascălii au fost toți deplin până la închiderea școlelor, în anul trecut.

(1) Din anafora Mitropolitului Gavrilu s'ar păré, că acesta cu de la sine impulsione, a provocat redeschiderea școlelor în 1771. (Veđi Istoria Școlelor de V. A. U., T. I, pag. 358).

„De întempleră vremiloră și din bôla ciumei împrăștiindu-se atât dascălii, cât și ucenicii, aũ rămasũ șcôlele fără de lucrare, neputându-se scôte și banii de la preoți, totũ din aceste pricinã.

«Acum, că aũ mai contenitũ nenorocirile și neodihnrile, ȃice Mitropolitulũ, voimũ ca iarăși să se pună șcôlele la cea mai bună stare.» Deja Mitropolitulũ scrisese Episcopului de Romanũ, Leonũ, ca să începã a aduna birulũ de la preoți, dar acesta întempinã dificultãți, pre care Mitropolitulũ cerea lui Rumianțiovũ să le înlătore (1).

De observatũ este finea anaforalei Mitropolitului Gavrilũ. Elũ, fostũ arhierelũ la Salonicũ, unulũ din Mitropoliții ceĩ mai grecisați, dã dovadã, că nu este prea exageratã iubirea lui de Greci.

Credẽndũ cã dupã invasiunea Muscalilorũ influența Grecilorũ în Principate a scãdutũ, Mitropolitulũ Gavrilũ voese să o scadã și în șcôle și decĩ, propune lui Rumianțiovũ, ca să se reducã lefile dascãlilorũ greci și să li se dea dupã cum lua și alți dascãli, cu mësura și pe dreptate, ca să pôtã ajunge și celorlãlți și pentru chivernisela ucenicilorũ sãraci (2).

(1) Episcopulũ Leonũ arëtã, cã preoții dorescũ să se suprimelimba elinã din șcôlã ca să se mai scadã și din birulũ lorũ, de ôre-ce copiii ce i-aũ datũ la șcôlã n'aũ învățatũ aprôpe nimicũ dela dascãlii greci. Conf. rãspunsulũ lui Rumianțiovũ cãtre Mitropolitũ din 1771, Aprilie 22.

(2) În timpulũ lui Gavrilũ Mitropolitulũ, se pregãtise spre tipãrire și gramatica romãnescã de Arhimandritulũ Macarie. Iatã titlulũ acestui manuscritũ (*Academie, Crd. No. 102, 1 vol. f-o.*):

Gramatica Romãnã a Pãrintelui Macarie Arhimandritulũ

În ȃilele prea luminatei și de Dumneȃeũ încoronatei nôstre Ecaterinei Alexievna a tótã Rusia și a naslidnacului ei, a Marelui enezũ Țesarevicĩ Pavelũ Petrovicĩ, acum cu mila Domnului Dumneȃeũ și a tôtei Moldovei împãrãțitôre fiindũ și s'a tipãritũ în sfinta și Dumneȃeiasca Mitropolia Iașilorũ, cu blagoslovenia a Prea sfințitului arhiepiscopului și Mitropolitului a tôtei Moldaviei, Kirio Kir Gavrilũ și cu tótã cheltuiala a Preablagorodnicului și pravoslavnicului marelui enezũ alũ Moldovei Ioanũ Cantacuzino Deleanulũ, a marelui Vistierũ . . . (anulũ lipsesce).

În stihurile cãtre Cantacuzino ȃice :

Stihuri adonicesei

«Numele tãũ
Prin mine fi-va
Sôrele lumii
Și eșindũ din trupũ
Nu te va uita
Dația. Iași
Muntele Corbulũ.»

Autorulũ cunôsce prosodia latinã și face la finele cãrței stihuri cu unũ tratatũ de poeticã, cu exemple de versuri.

Din actul ce analizăm mai sus, mai vedem, că la redeschiderea școlilor propusă în 1771, cursurile superioare de filosofie și matematică nu se mai pot face momentan, pentru că nu au școlari, căci *ucenicii străini* ce le urmau se duseseră din țară, din cauza războiului. Nu ne putem de ajuns explica, cum de aceste cursuri au fost urmate numai de școlari străini. Poate că școlarii români, începând școala la 1766, nu avuseseră timp în 3 ani să ajungă până la cursurile înalte și dascălii greci de *epistemii*, adică de științe, își populaseră cursurile înalte cu școlari aduși de ei din Orient, pregătiți în țera lor pentru asemenea cursuri.

Feldmareșalul Rumianțiov, în Aprilie același an 1771, răspunde Mitropolitului, că nu este de părere să se suprimă limba grecă, fiind cea mai mare parte a cărților bisericești scrise în această limbă, și fiind că dânsa este și la alte Academii, și mai ales la acelea unde există o facultate de teologie. Mareșalul nu admite decă scăderea lefilor dascălilor elini (1). Cu tot neșuccesul războiului întreprins de Episcopul Leon și Mitropolitul Gavrilă, contra limbei grecești, din școle, istoricul culturii noastre naționale e dator să înregistreze această încercare, cu laudă din punctul de vedere al românismului, de și nu ar pute-o justifica din punctul de vedere al culturii și al școlii, cât privește învățământul limbei eline, ca limbă clasică, ce nu lipsia și în alte școli din Europa. Adevărat, că pe acolo limba elină nu se impunea ca vehicul de predare al științelor; dar în locul limbei eline, în câte Universități nu făcea această funcțiune limba latină?

O a treia corespondință în privința școlilor, din 1771, este în fine scrisoarea Mitropolitului Gavrilă către Feldmareșalul Rumianțiov, prin care îi cere intervențiunea, ca să se scotească din localul Academiei, Divanul Cnejei Moldovei, fiind că ucenicii s'au adunat și dascăli s'au aflat și au luat iarăși începere Academia. «Sunt case boeresci deșerte destule pentru adunarea Divanului», țice Mitropolitul (2).

*

Cu pacea dela Kuciuk-Kainargi, din 1774, și cu reîntorcerea în Moldova a lui Grigore Ghica ca Domn și numirea la Domnia Munteană a lui Alexandru Ipsilante, cultura națională face buni pași înainte, precum din actele aduse s'a vădit de lectori.

Între acestea este o poezie, dată ca model de vers „*almanicesc*“ și adresată către *prea puternica de Dumnezeu încoronată Augusta și imperatricea a totă Rusia și a Volgaro-Serbo-Moldovlaho-Ungrovlahiloră Stăpânitoare, Ecaterina.*“

(1) Vezi răspunsul Feldmareșalului Rumianțiov, către Mitropolitul Gavrilă, din 22 Aprilie 1771 în Ist. Școlilor de mine. T. III.

(2) Anexa după Archiva istorică. Tomul I, pag. 231.

Școțele din Moldova funcționează sub Domnia lui Gr. Ghica, pe la orașe, eparchii, și chiar pe la unele sate; așa aflăm școlă cu dascăl român la satul la Ruginosa.

Cum că continuă școțele a funcționa și după tragica mörte a Domnitorului Gr. Ghica, rezultă și din sarcina ce are Archimandritul Măzărénul de «*îndreptătorul alu școțelor domnesci, episcopesci și mănăstiresci ale Moldovei*» (1).

(1) Intre școțele care le cercetă inspectorul general Măzărénu este döră și acea școlă a mănăstirei Putna, unde dînsul funcționează și ca profesor împreună cu Eromonachul Ilarionu «mădularu alu filosofilor Patmosului» precum se numesce însuși (1).

În școlă de la mănăstirea Putna se învęța romănesce și după ultimul răboiu alu Muscalilor contra Turcilor, Măzărénu introdusese și puțină rusescă, apoi: «Ciaslovulü, psaltirea, octoiculü, catechisulü moldovenesce și rusesce, alcătuirea scrisorei moldovenesce, psaltichia după melodia grecescă, gramatica, geografia cea tălmăcită de episcopul Amfilohie, după Bouffier, retorica, pétra evangheliei, asupra despărțirii bisericei răsăritului de a apusului, epistolia arhiepiscopului Eugenie, istoria bisericei după Eusevie și alți istorici de la începutul creștinătăței până la soborulü din Florenția și scurtată teologie platonescă.»

La predarea acestorü obiecte Măzărénulü și Ilarionu erau ajutați și de unü *Vătăji*, adică pedagogi. Cum că acéstă școlă funcționa de mai multü timpü și în regulă, póte să fie de dovadă diploma de absolvire a școței, dată la 1 Aprilie 1778, unuia dintre școlarii absolvenți ai școței.

Acéstă diplomă care aréta ce studii se făceau în școlă de la mănăstirea Putna, merită să ocupe locü aici, și o dămü întrégă:

«Smeritulü archimandritü mănăstirei Putnei Vartolomei Măzărénulü mădularü academicescei teologii Chievului și îndreptătorü școțelorü domnesci, episcopesci și mănăstiresci a Moldaviei; așisderea eü Ilarionu ieromonachü, mădularü a filosofilor Patmosului și învęțătorü psaltichiei școțelorü Moldaviei, dămü adeverință cu acéstă carte a noastră, cum că tinerelulü Ioanü, fiulü preotului Gheorghe Vasilievici Bălășesculü, de aici, s'aü ținutü în grija noastră, de la firea lui cea de 5 până acum la vârsta lui cea de 12 ani și s'aü învęțatü de noi și prin ai noștri vătăji a școlii de aici: ciaslovulü, psaltirea, octoiulü, catechisulü moldovenesce și rusesce, alcătuirea scrisorilorü moldovenesce, psaltichia după melodia grecescă, gramatica, geografia cea tălmăcită de episcopul Amfilohie după Bouffier, retorica, pétra evangheliei asupra despărțirii bisericei răsăritului de a apusului, epistolia arhiepiscopului Eugenie, istoria bisericei după Evsevie și alți istorici, de la începutul creștinătății până la véculü alü IX, și până la soborulü din Florența, și scurtata teologie platonescă, tóte bine, unele și de rostü și cu înțelegere, și astădi cu voia tatălui sëu disü mai susü și a maicei sële Anastasia născută Gherle și cu blagoslovenia părințilorü duhovnici Ghermanü și Zenovie, s'a îmbrăcatü în cinulü monachescü, și i s'a pusü numele din cinü Isaie, așa decă și este

(1) Veđi memorii prezentate la Academie de V. A. Urechia, în anulü 1887/1888, pag. 26.

În séma visteriei Moldovei pe 1776, de sub Grigorie Ghica, la fila 41, se vede că s'aŭ cheltuit 69 de lei pentru „gazăturile“ de la Braşovŭ, prin Sandu Sardaru.

Nu scimŭ la care anume gazete era abonatŭ Domnitorulŭ, dar nu putemŭ contesta însemnătatea acesteŭ introduceri de jurnale în țeră.

Acestŭ documentŭ de la 1776, importantŭ din multe privințe, de altminterlea nu cuprinde alte informațiuni relative la cultura publică.

Dintre ómenii mai învętați de la curtea lui Gr. Ghica putemŭ cita, după séma de care ne ocuparămŭ, pe doctorii Drăcache Iacob, Caragea și Fotache, și pe dascălulŭ Teodorŭ. Dintre români, Enache Kogălniceanu, carele primesce din condica Visteriei 6 liuđi, pe când doctorulŭ Fotache are 10.

elŭ în vîrstă mică, dar în pricepere bunŭ, flŭ aforisimŭ noŭ pentru cinulŭ ierodiaconiei, ca după aceea să fie și alŭ doilea dascălŭ în șcôla de aici.

S'a scrisŭ în mănăstirea Putna la 1 Aprilie 1778.

L. S. Episcopiei de Rădăuți. Am vędŭtŭ, blagoslovimŭ și întărimŭ: iscălitŭ, *Dositeiŭ Episcopŭ Rădăuțului.*

(L. S.) *Archimandritŭ Bartolomei Măzărėnu.*

(L. S.) *Ilarionŭ Ieromonahŭ Mădulariŭ a Filosofilorŭ Patmosului.*»

Din diploma acéstă aflămŭ, că geografia lui Bouffier a fostŭ tradusă de Episcopulŭ Amfilochie alŭ Hotinului mai mulți ani înainte de tipărire. Tipărire se face numai la 1795, iar manuscriptulŭ traducerii era așa dar în uzŭ în șcôlele publice ale țerei cu mai bine de 17 ani înainte de tipărire.

De Amfilochie Hotiniulŭ noŭ posedămŭ și o aritmetică tipărită în quarto, la Mitropolia din Iași, necitată în bibliografiile de până acum, la numele lui Amfilochie. În volumulŭ «Serbarea școlară de la Iași, cu ocasiunea împlinirii a 50 ani de la înființarea învățămîntului superiorŭ în Moldova,» de d-nii Xenopolŭ și Erbicėnu, la pag. 284, este însă citată acéstă carte, fără să se spună, că e de Amfilochie.

Creдемŭ că și acéstă carte a fostŭ ulisată în șcôlele din Moldova, mai înainte încă de a fi fostŭ tipărită, la 1795, ca și geografia.

Acéstă aritmetică cuprinde și puțină geometrie și este recomandabilă în comparațiunea ce face între măsurile cele romane și cele române. Studiulŭ măsurilorŭ dă ocasiune lui Amfilochie să constate, cu o vędită mulțumire, latinitatea nēmuliŭ nostru.

Intre cărțile tipărite în uzŭ în șcôlele din Moldova, după 1755 și înainte, să nu uitămŭ de a înregistra:

«Buhvar-alfavetarŭ pentru copii, tipăritŭ la Mitropolia din Iași, la 7263 (1755), de Iacobŭ Mitropolitulŭ. Acéstă carte, D. Papadopolŭ-Calimach ȃice, că a fostŭ împărțită gratisŭ pe la școlii.

Mai e posibilŭ, ca să se fi fostŭ întrebuintatŭ în șcôle, totŭ ca manuscriptulŭ, și gramatica românească, de care mai în urmă am vorbitŭ, aceea a lui Dimitrie Eustație Braşovenulŭ, din 1756.

Dascălii școlei grecesci din Iași de la 1776, sunt numiți în sēma de la acestŭ anŭ, și anume Gheorghe dascălulŭ și Evloghie dascălulŭ, cari ambii se bucură de câte 2 liuđi scutiți. Mai este și unŭ vātafŭ la școlă, ne numitŭ în sēmă, și care beneficiază de unŭ liude.

Grigorie Ghica, venindŭ la 1764 Domnŭ alŭ Moldovei, se preocupă de starea bisericeii și a școlelorŭ. Biserica o află în decădere și atribue acēstă decădere la înmulțirea peste măsură a preoțilorŭ, «cari se află fōrte puțini la numărŭ, cari, după cum se cade, intră prin ușă la scaunulŭ acesta, iar cei mai mulți sunt acei ce se suie pe aiurea și tâlhăresce, din cari pe unii îi îndēmnă nevrednicia, ticăloșia și lenevirea, ca să răpēscă și să apuce darulŭ preoției, a căroră rōdă este neaverea, sērăcia și supērarea, neavēndŭ de aiurea altŭ venitŭ de chivernisēlă a-ı cāștiga mai lesne și fără ostenēlă fără numai pe biserica și pe altarŭ ; iar pe alții îi invitēză (*sic*) iubirea de argintŭ și nesățioșă avere...»

Chrisovulŭ Domnitorului, din 15 Iulie 1764, care se ocupă de biserică, citēză canōnele pe basa căroră pe viitorŭ nu se vorŭ mai preoți decăt persoanele cercetate, cu silință și cu multă priveghiare, de însuși Mitropolitulŭ sēu de Episcopŭ, și numai după ce prin anafora la Domnŭ persōna care este a se hirotonisi se va fi scădutŭ din catastișele visteriei. Preoții cari se vorŭ chirotonisi peste hotarele țerei, pe furișŭ, nu vorŭ fi considerați ca preoți.

Chrisovulŭ de care ne ocupămŭ, mai face o punere la cale fōrte bună. Domnitorulŭ consideră, că căderea bisericeii vine și de la înmulțirea prea mare a bisericilorŭ :

«Multă neorēnduială curge despre zidirea bisericilorŭ ce se zidescŭ așia fiescecum și unde vorŭ, fără de trebuință, cu repeđire nesocotită și cu cugetŭ fără de trēbă și necuvintătorŭ a multorŭ creștini, din cari unii dintr'aceia de mândrie și de deșertă slăvire înflāndu-se și de fantăsie biruindu-se, poftescŭ, cu acēlŭ chipŭ, ca să cāștige lauda vecinică și în vieță și după mōrtea lorŭ, și cerŭ mai multŭ slava lorŭ decăt slava lui Dumneđeu ; iar alții din nesocotită rīvună a lorŭ, sēu din sfatulŭ celorŭ neînvēțați și fără de minte și cu adevēratŭ orbi... din care se pricinuesce de sunt mulțime bisericile și paraclisurile cele próste, și la acele de obște locașuri nu se face acea de obște adunare a noroduluiŭ... Inșă mulțimea bisericilorŭ pricinuesce, ca să se pustiēscă acele vechi biserici și să rēmānă locașuri drumetilorŭ, sēu a tâlharilorŭ, sēu cuibulŭ dobitoceilorŭ, până când din vreme în vreme lenevindu-se grija lorŭ, vorŭ ajunge și acele nouē făcute spre pustiire... Decī, după canonulŭ alŭ 5-lea alŭ soborului de la Gangra și alŭ 25 de la Leodinatŭ. («Unde ajunge unŭ preotŭ episcopŭ să nu se facă și unde sunt biserici de ajunsŭ, biserică nouă să nu se zidēscă, ca să nu se micșoreze a bisericeii adunare și numele»).

Domnitorulă hotăresce :

«De acum înainte nici unulă să nu cuteze să zidescă din temelie biserică nouă fără de scirea și voia Mitropolitului. (canonă ală IV-lea ală sobor. a tótă lumea)... Să nu zidescă fiesce-cine biserică și acei ce n'ău putere să înzestreze biserică cu cele trebuitore venitură... spre chiverniséla din tóte dillele a preoților și a slujitorilor ce se află într'insa...»

Domnitorulă mai opresce și pre cei ce se călugăresc, de a lipsi pe cliromonii lor de avutulă lor, dându-lă mănăstirilor și bisericilor. «Deci, oricine va afiorisi ceva la mănăstire, să arate întâiă lui Vodă, care va cerceta să vadă de nu face vre-o nedreptate unei rude.»

Documentulă este contrasemnată de Ioană Canta Vel Vist.

Asemenea chrisovă, ce am aflată în archiva Academiei, Condica No. 1 (1) a trebuită să aibă o înrîurire în bine, obligându pre candidații la preoție să scie mai multă carte; oprirea de a se zidi biserică nouă, inutile, s'ar cuveni să fie și generațiiloră nóstre de învățătură !

Incheindă adaosele și anexele nóstre asupra culturăi publice, asupra școlelor, sub Gr. A. Ghica, să amintimă, că la 1774, după pacea de la Kuciuk-Kainardgi, Mitropolitulă Gavrilă Calimachă chiamă la Iași, de la mănăstirea Némțului pe călugărulă Iacobă, care la vârsta de 20 ană ajunsese economă mare ală mănăstirei și-și făcuse nume de bună administratoră. Mitropolitulă Gavrilă făcu pe Iacobă *Protosingel* și-lă însărcină cu privegherea zidirei biserică St. Gheorghe din curtea Mitropoliei actuale, și care mai apoi deveni biserică catedrală. Mitropolitulă Gavrilă murindă la 29 Februarie 1776, în loculă lui se alese Mitropolită Leonă Episcopulă de Romană. Și sub Leonă Iacobă continuă a servi la mitropolie, unde, mai târziă, va deveni însuși mitropolitulă celă multă cunoscută : *Iacobă Stamati*, după ce fu mai întâiă Episcopă de Huși (2).

La Capit. XX. (pag. 148)

Grigorie Al. Ghica sosindă în Iași la 1764 în o domnie anterioră celei de care avurămă a ne ocupa la cap. XX ală studiuluiă nostru, a începută Domnia-sa dëndă *carte deschisă* către toți boeriă Divanului și către Ispravnică, cu poruncă : «să fie cu mare dreptate sêraci-

(1) Veđi întregă chrisovulă în Uricară, Tomulă I, pag. 147.

(2) Veđi în *Ateneulă Română* din Iași, luna Iulie — Augustă 1861, articolulă lui M. Kogălnicenu despre Mitropolitulă Iacobă Stamati.

«lorŭ, neingăduindŭ pe nimeni ca să-i calce și să-i năpăstuiască, căci «de va auđi cât de puđinŭ, că aŭ păzitŭ hatirulŭ cui-va și va veni «vre-unŭ sĕracŭ să jeluiască, atunci cu mare pedepsă îi va pedepsi, «făcĕndŭ mari dreptăđi tuturorŭ. Boerii să se păzescă fiesce care de «a lua mită de la sĕraci, cât de puđinŭ; că de va veni la auđulŭ «măriei sele, să fie în scirea tuturorŭ, că se va pedepsi cu mare pe «dĕpsă, necătĕndu-i nici picŭ de hatirŭ, de va fi și boierŭ mare, ori «și rudă, de vreme ce Dumneđeu m'a trimisŭ într'acestŭ pămĭntŭ ca «să păzescŭ pe sĕraci și să-mi fie milă de dĭnșii.» (1) Adevĕratŭ că și otări, ca țĕranii să nu facă mai multe đile de clacă decăt 12.

Doi ani după aceea Gr. Al Ghica dete ca compensađiune însă chrisovulŭ (1766, Augustŭ 12) în favoarea boerilorŭ, «puĭndŭ stavilă ómenilorŭ proșđi de a intra în rĭndulŭ boerimeĭ» (2). Nu putea Gr. Ghica a ține partea țĕranului, a prostimei, contra boierului, fără de a-și compromite Domnia!

În timpulŭ ocupađiunei rusesci, boerimea care administră mai necontrolată, cât privesce țĕranulŭ, își făcea iar cât putŭ mai largă partea apăsĕndŭ pe *clăcașŭ*.

Din sute și miĭ de casurĭ, să amintimŭ casulŭ următorŭ de pedepse a unui sătĕnŭ, care și-a permisŭ să-și are ogorulŭ cu plugulŭ boerescŭ :

«Cătĕre Ispravniculŭ de Cărligătura, D-ta Gavrilŭ Miclescu.

De la boierŭ Divanului Cnejeĭ Moldoveĭ.

Poruncă

«Se face scire, că la Divanŭ aŭ jĕluitŭ Iordache sin Jicnicerulŭ Vasile Tănase asupra unui Grigorie Pevitŭ țĕranŭ din Cartesci i Gavrilŭ sin lui, precum că în trecutele đile avĕndŭ trebuință Iordache la Iași și purcegĕndŭ de acolo, aŭ lăsatŭ ómeniĭ sĕi plugari cu plugulŭ să-i are de mălaiŭ, iar acelŭ Grigorie și ficiorulŭ lui, în puterea lorŭ și fără de scirea lui Iordache, luĕndŭ plugulŭ cu boii cu totŭ, ș'aŭ aratŭ de mălaiulŭ lorŭ cât li-aŭ fostŭ voie, până a trecutŭ vremea plugului și din pricina lorŭ aŭ rĕmasŭ Iordache fără mălaiŭ, și cerșĭndŭ dreptate la Divanŭ, ĭntăiŭ pentru mălaiulŭ ce este aratŭ cu plu-

(1) Dionisie Fotino, T. III, pag. 115.

(2) Magazinŭ istoricŭ p. Dacia T. II, pag. 243.

gulă seă ca să-lă iea, ală doilea pentru o faptă ca acésta ce aă făcută, cu obrăznicie luândă plugulă, fără scire și fără voie, de și-aă arată necinstindu-lă pe Iordache cu chipă ca acesta; iată se poruncesce D-tre, să-i aduceși de față și să cercetași jalba ce aă dată Iordache la Divană și fiindă după cum aă arătată, să dovedéscă cât este acea arătură ce aă făcută cu plugulă seă și dându-le sémînța să-lă secere Iordache, și pentru îndrăsnéla ce aă făcută cu nebăgare de sémă, **să se certe spre pilda loră și a altoră țerană asemenea loră, fiindă ca să nu îndrăsnéscă altă dată a lua lucrulă boerescă în slujba loră.** Osebită de acésta aă mai arătată Iordache precum i-aă vîndută Gavrilă lui Iordache optă dimerliă orđă de sémînța, dându-i câte 18 parale pe dimerlie și seménându-lă, fiindă totă răă n'aă eșită nimică dintr'atata orză, ci a eșită mălaiă fiindă *prosăe* de ană, đicéndă Iordache că în *prosăe* aă mai seménată totă într'acelă pămîntă ovésă și s'aă făcută, care de va fi așa, se cunósce că orzulă a fostă răă, de vreme ce n'a eșită nimică, măcară cât de rară; și pentru acésta încă să cercetași, fiindă de față și o parte și alta și dovedindu-se că l'a seménată totă o-dată cu cel-laltă ce mai are Iordache totă într'acelă pămîntă, după obiceiă să-i dea Gavrilă orzulă, după cum va eși din cel-laltă pămîntă, după măsura pămîntului aceluia cu orză într'acelă locă și să le hotărîși prin carte de judecată pricinile ce aă, că nemulțămindu-se cu judecata Dumné-vóstre să vie la Divană; și după cum se poruncesce așa să urmași.»

Acésta. Iulie 26, 1771.

Semnată, Alexandru Neculce Pah.

Asemenea poruncă nu satisface în totulă pe majoritatea Divanului, și decă boerii Logofeși *Balșă* și *Arghiră* Banulă (mai apoi Postelnică), adaogă în joslulă ei vorbele: «și de vreme că acei țerană aă luată cu obrăznicie plugulă lui Iordache, de le va luă mălaiulă, Iordache, să nu se certe, ci să-i dea zapisă cum că de acum înainte nu s'oră mai ispiti a face obrăznicie ca aceea, seă oră-ce alta, iar certându-se, atunci ei să-și secere mălaiulă și să fie acesta în voia lui Iordache: oră mălaiulă să-lă iea, oră să se certe cu 100 toege. (1).

Ascultași! porunca obligă pe Ispravnică să cerceteze cazulă și lăsându dreptă de apelă la Divană, totuși să certe cu bătaie pe țerană!... Ce mai încape apelă?... Dar încă socotința celoră doi boeră, cară lăsa pe Iordache să alégă între a seceră în folosulă lui mălaiulă țeraniloră, oră a le lăsa mălaiulă și a se mulțămă cu bătaia loră cu câte 100 toege!...

Décă amintescă asemenea judecată, este ca să vađă și până întră cât-va să se scuzeze Gr. Alexandru Ghica, decă în Domnia sa nouă și ultimă se

(1) Originalulă actă este în posesiunea noastră. Ilă vomă ceda Academiei.

ocupă de țeranî mai multŭ din punctele de vedere ale boerimeî, cum arătarămŭ la Cap. nostru XX. Se scie că la 1775 Mitropolitulŭ Gavrilŭ Calimachŭ și cu șapte boiarî propuseră luî Gr. Alexandru Ghica «ca locuitorii să lucreze la stăpânii moșiilorŭ pe cari se hrănescŭ și se chivernisescŭ, din 10 zile una, dândŭ și dijmă din roduri din a țecea, după obiceiŭ.»

Iacă aci întréga anafora a boierilorŭ, pe cari Vodă, ca să nu-î nemulțămescă, încurcatŭ cum era în afacerile esterne, — n'avŭ energia să nu o asculte:

Anafora a Divanuluiŭ Moldovei pentru adăogirea zilelorŭ de lucru ale țeranilorŭ la proprietari.

1775.

Prea Înălțate Dómne!

După luminata poruncă a Măriei tale ce ni s'a datŭ prin țidulă, adunându-ne cu toții, s'aŭ cititŭ, și am înțelesŭ perilipsulŭ poruncei Măriei tale, dintre carele cunoșcemŭ cu bucuria noastră stăpânésca Măriei tale purtare de grijă, care ca unŭ părinte iubitoriu de noi, mai înainte privesci chipurile și bunele aședări ce caută spre tolosulŭ și odihna de obște a supușilorŭ. Dorindŭ a aședa tóte stările împrejurulŭ acestei patrii după măsurile dreptăței într'o bună orânduială, și fiindŭ-că una din cele-lalte ce cerŭ grijă și punere la cale este și orânduiala ce cade a păzi între stăpânii moșiilorŭ și între locuitorii ce se hrănescŭ pe dînsa; ne poruncesci Măria ta, ca adunându-ne la unŭ locŭ să facemŭ unită cercetare și socotință a acestei pricinii și prin anafora să însciințămŭ pe Măria ta în ce chipŭ aŭ fostŭ din vechiŭ obiceiulŭ la aceea, cum s'aŭ urmatŭ mai pe urmă, și în ce chipŭ vomŭ socoti să se orânduiască acum, ca prin Domnésca hotărîre a Măriei tale să puî la cale, ca și cei cu moșiile să se țină odihniți și liniștiți, și locuitorii să scie ce are să fie datoria lorŭ pentru adetiulŭ moșiilorŭ și ce slujbă să facă ca să rămână odihniți fără a nu se supăra mai multŭ peste hotărîre. Deci după porunca Măriei tale adunându-ne și făcendŭ între noi asupra acestei pricinii cercetare și sfatŭ precum a fostŭ obiceiulŭ din vechiŭ, și cum s'a urmatŭ mai pe urmă și în ce chipŭ socotimŭ a fi cu cale de a se aședa acum, însciințămŭ pe Măria ta. — Sciutŭ va fi Măriei tale, că în vrémea trecută a fericitilorŭ și întru pomenire répoșașilorŭ Domni, ce aŭ stătutŭ în pămîntulŭ acesta, tóte mōnăstirile și némurile boeresci aveau pe moșiile lorŭ vecini, dați danie și miluire împreună cu moșiile, de către stăpânitorii Domni, precum adeveréză scrisorile vechi, și pe acești vecini, îi stăpâniaŭ din némŭ în némŭ. slujindu-se cu dînșii la tóte

trebuințele și în fiesce-care vreme și locu, întocmai ca și cu robii țigani, numai cu atâta deosebire, că pe vecini nu-î puteau vinde câte pe unul ca pe țigani, iar când se vindea vre-unu satū intra și vecinii câți erau într'acelu satū la preful cumpărării, și nici erau volnici a se duce aiurea. Iar cei-lalți locuitori câți erau trăitori pe moșii stăpânesci, de se hrăniau, de și nu erau vecini, dar la tôte trebuințele ce avea stăpânii moșiei, fără sorocū slujiaū. Iar la Domnia fericitulū intru pomenire Constantinū Voevodū Mavrocordatū s'au hotărîtu din porunca M. Séle ca să nu mai se pomenescă nimeni din locuitorii Moldovei cu nume de vecini, ci să aibă toți volnică slobođenja lorū, precum se și cade, cu tôte acestea slujba lorū era necontentū ca și mai înainte, la tôte trebuințele ce avea stăpânii moșiilorū, cum și cei-lalți locuitori ce nu erau la numărulū vecinilorū, măcarū că iarăși din poruncă li s'au hotărātu atunci, ca să aibă a lucra la stăpânii moșiilorū câte 24 zile într'unū anū, dându și de a decea din tôte rodurile lorū, dar fiindū obicinuiți de mai înainte a fi supuși stăpânilorū moșiei la tôte slujbele, iarăși fără de sorocū slujja și pentru rînduitele zile până la o vreme. Mai pe urmă din vreme în vreme ștergându-se de istovū numele vecinătății, și rămîindū și aceia ce s'au numitu vecini în rînduiala celor-lalți locuitori, au începutū unii dintr'înșii nici slujba cea orênduită pe anū la stăpânii moșiilorū a face; alții din stăpânii iarăși silindu-î mai multū și peste orênduiala și putința lorū. Dintr'aceste nesocotite pricinī, și judecâți se scornea, jăluindu-se de strâmbătate unii asupra altora și așia din anū în anū mergêndū acêstă rînduială totū spre cădere și ne împlinindū deplinū adetiulū ce s'a disū, cei ce se hrăniau pe moșii către stăpânii moșiilorū au rămasū până acum de prea puținū folosū și slujbă potū să aibă cei cu moșiile de la cei ce locuescū pe dînsele, și încă putemū să țicemū mai multă pagubă, de vreme că numai cât calcă și lucrêză moșiile, dar nici slujba lorū o facū deplinū și precum se cade, nici dijma sēmă năturilorū o dau după dreptate: strîngêndu-și ei mai înainte rodurile lorū la saū pe țarină cele ce ei voiaū pentru dijma, care și accia mai de multe ori acolo se prăpădesce neavêndū scire stăpânulū moșiei. Acum de vreme că Dumneșeasca pronie binevoindū patriei nōstre au înălțatū iarăși pe Măria ta la stăpânire, aceste orênduirī de la care nī se dau tôte semnele bunelorū nădejdi, avêndū întemeiată intru bună stare prea sdruncinată patria nōstră, nu avemū îndoiială că Măria ta între aceste folositōre obștesci îndreptării vei pune și acêstă pricină, carele este de obștie la bună orênduială. Socotința nōstră într'acêstū chipū este, de vei găsi și Măria ta cu cale: de vreme că acum ne amū învrednicitū a câștiga statornicia acea datorită a stării și a stăpânirei, fără a fi îngrođite inimile lăcuitorilorū de prefaceri și strămutări, ci fiesce-care nădăjduesce aședarea și odihna și chivernisēla sa la loculū ce se află, nu le va căde cu greū ca să lucreze la stăpânii moșiilorū pe cari se hrănescū și

se chivernisescū din Țece Țile una, dândū și dijmă din rodurile de a Țece după obiceiū, însă cu hotărîre ca să nu fie volnici a-și rădica nimenea de pe țarină până nu vorū face întaiū seire stăpânului moșiei ca să trimetă să-și iea dijma, și acētă rîndială de slujbă a locuitorilorū, socotindū că nu numai că nu le vorū fi lorū de stricăciune, ci încă spre îmbelșugare și fericirea țereī și a tuturilor de obște, care de veī socoti Măria ta să se întărescă și cu luminatū hrisovū a Măriei tale, ca să fie statornică și să cunoscă și urmașii folosulū și odihna lorū din mila Măriei tale, pentru care veī avē Măria ta vecinică pomenire, iar hotărîrea cea desevērșită rămâne la a Măriei tale milă și înaltă înțelepciune.

A Măriei tale către Domnulū smeritū rugătorū.

1775, Aprilie 14.

Gavrilū Mitropolitulū Moldovei;

a Măriei tale

plecate slugi :

Constantinū Sturza Vel Vornicū, Constantinū Conachi Vel Vornicū, Ștefanū Sturza Vel Vornicū, Vasile Rosetū Vel Vornicū, Vasile Roznovanu Hatmanū, Ioanū Canta Visternicū, Nicolae Rosetū Vel Vornicū. (Mag. Istoriciū pag. 295, Tomulū II).

Addenda la Țap. XXI (Bucovina) pag. 151.

Am arētātū că la Versailles nu era vēdūtă cu ochi rēi încălcarea Moldovei de Austriaci. Mai iacā unū documentū, din 1776, în acētū sensū :

Afacerile Străine către d. de Saint-Priest, despre aprobarea ce dă Regele Franciei purtărei ambasadorului sēū din Constantinopole.

(Vol. 162, D, 85.)

Versailles, le 4 Juillet 1776.

«Vous connaissez si bien la façon de penser du Roi sur la délimitation de la Moldavie, que vous aurez aisément présumé la satisfaction avec laquelle Sa Majesté a appris la conclusion finale de cette affaire. Je ne puis que vous répéter au surplus, ce que je vous ai déjà mandé à plusieurs reprises, du contentement qu'elle a de votre conduite, dont LL. MM. II., lui ont fait encore parvenir de nouveaux remerciements. La manière dont les cessions des Turcs sont stipulées et le nantissement que la Cour de Vienne s'est procuré pour maintenir la garnison de Chokzin paraissent fort sages. Si vous pouviez vous procurer la copie de ce traité et la carte qui y est relative, vous nous feriez plaisir de nous l'envoyer.»

La 1776 Septem. 18, încă la Versailles nu se scia adevărata es-tindere a teritoriului cuprinsă din Moldova.

Afacerile străine către D. St. Priest: «Mr. le comte de St. Priest ne nous ayant mandé qu'en gros l'arrangement conclu pour les limites de la Moldavie, nous serions bien aise d'en avoir une copie, et vous tâcherez, Monsieur, de nous la procurer. Cet acte n'est pas de nature à être secret et on pourrait être surpris qu'il n'ait pas encore été rendu public. (Tom. I, pag. 956. Doc. N: MCCCCLVIII).

La 4 Novembre 1776 Lebas I-er secrétaire d'amb. à Constantinople (înlocuesce pre St. Priest, care e în concediū) scrie că n'a pututū obține copia (1).

Austria ține chiar și de Francia secrete negocierele sële viclene despre Bucovina. Din nou, la 18 Septembre 1776 ministrulū de externe francesū, scrie lui Lebas cerându-ī copia (2).

(1) «J'avais déjà fait quelques tentatives, avant l'arrivée de vos nouveaux ordres, Monseigneur, pour me procurer une copie de la convention relative aux limites autrichiennes en Moldavie, mais sans avoir pu réussir. La Porte — comme le sait parfaitement Votre Grandeur — est peu communicative, et ce document, dont elle tient la teneur secrète pour son honneur, étant sous la garde et le cachet du Reis-Effendi, il n'est guère possible de percer jusque-là. Je n'ai pas beaucoup plus de facilité vis à-vis de Monsieur Tassara, homme froid et fort réservé sur les choses même les plus indifférentes. J'aurais cru infiniment plus aisé d'obtenir la communication de cette pièce à Vienne. Toutefois, je ne perds pas cet objet de vue et tâcherai au moins d'acquérir la substance de la chose.»

(2) Afacerile Străine către Lebas, despre convențiunea limitelorū.

(Vol. 162, D. 143.)

Versailles, le 18 Décembre 1776.

«Je m'en remets à votre zèle et à votre activité, relativement à la Convention conclue entre la Porte et la Cour de Vienne sur les limites de Moldavie. Peut-être l'acte même de délimitation sera-t-il plus facile à obtenir, et il suffirait également pour nous faire connaître l'étendue précise des acquisitions autrichiennes dans cette partie.»

Nici în 15 Februarie 1777 Lebas n'a dobânditŭ copie de pe actŭ. Elŭ comunică numai o analiză a lui (1).

Nici despre mazilia lui Gr. Ghica și asasinarea lui nu știură nimicŭ la Versailles decât după faptulŭ împlinitŭ.

Lebas, în 17 Oct. 1777, scrie către Guvernulŭ francesŭ, atâtŭ despre Gr. Ghica cât și de înlocuitorulŭ sŕeu la tronŭ C. Moruzi. De Gr. Ghica credea, cã avea *să fie adusŭ la Constantinopole*. Numai în 4 Novembrie 1777, scrie altă notă Guvernului din Versailles, și-i spune, cã Ghica *a fostŭ ucisŭ* și cã s'a adusŭ capulŭ lui la Constantinopole în 20 Octobre (2).

(1) Lebas către Afacerile Străine, despre conținutulŭ probabilŭ alŭ convențiunei limitelorŭ austro-moldave.

(Vol. 163, D. 22.)

Constantinople, le 15 Février 1777.

Monseigneur,

«Les différentes tentatives que j'ai faites pour me procurer copie de la dernière Convention relative aux limites autrichiennes en Moldavie ne m'ont point réussi jusqu'à présent. Comme cet acte renferme une clause un peu dure pour la Porte, laquelle s'oblige, en cas d'excès sur la frontière de la part de la milice turque, de remettre aux Autrichiens les premières limites demandées et démarquées vers Chokzin, il n'est pas à présumer qu'on communique ici volontiers une telle pièce. La Cour de Vienne s'abstient sans doute aussi de la répandre par ménagement. Tout ce que j'ai pu observer sur une carte de Moldavie, gravée à Pétersbourg en 1751, est que la cession dont il s'agit comprend la plus grande partie des districts de Czernautz et de Sutzava et que, suivant l'échelle de la même carte, cette acquisition forme une étendue de plus de 60 lieues en longueur depuis Sniatin jusqu'aux extrémités de la Transilvanie, sur 8, 10, 15, 20, jusqu'à 25 lieues en largeur.

«Je suis, etc.»

(2) Iată acestŭ actŭ.

Lebas către Afacerile Străine, despre depunerea lui Grigorie Ghica Domnului Moldovei, și despre numirea lui Constantinŭ Moruzi în loculŭ lui.

(Vol. 163, D. 118.)

Constantinople, le 17 Octobre 1777.

Monseigneur,

«La déposition qui s'est faite assez mystérieusement du Prince de Moldavie, Grégoire Ghica, et devenue publique depuis six jours, n'a pas manqué de faire ici grande sensation dans le public et surtout de donner lieu à des pronostics de guerre. Le Drogman de la Porte, Constantin Morousi, a été

Indată după 1774 se presimți reînceperea unui nou război.

In 17 Augustă 1776 St. Priest arătă cari erau relațiunile Rusiei cu Pôrta așa:

(La Porte confie à Monsieur de Saint-Priest ses embarras sur la vivacité avec laquelle la Russie suit l'exécution du traité pour les 10 milles bourses qui restent à payer, l'évacuation de Taman et l'indépendance des Tartares — Elle est inquiète de la cabale en faveur de la Russie.)

«La Porte espère, à la vérité, que la Cour de Vienne, placée comme elle l'est aujourd'hui sur le Niester, ne souffrirait pas l'entrée des armées russes en Moldavie; mais, on répand artificieusement le bruit d'une alliance entre les deux Cours Impériales qui donne martel en tête ici.»

élevé à cette dignité et, en conséquence, revêtu du Caftan chez le Visir. Sa place d'interprète a été conférée au Sieur Caradgiko qui l'a déjà remplie comme Vekil pendant la guerre dernière. *Le Prince Ghika* doit être en chemin pour venir ici sous la conduite d'un Zaïm. Les démarches d'office que s'est empressé de faire immédiatement le Ministre de Russie à son sujet prouvent assez qu'il n'a pas été prévenu de cet événement, et ce qu'il a pu alléguer des stipulations particulières qui assuraient la permanence de cette principauté, ne lui a attiré que des réponses assez sèches et peu agréables. Il est difficile, d'après cela, de se persuader que Grégoire Ghika, s'il arrive ici, n'y soit pas recherché sur le passé. On a porté les précautions jusqu'à arrêter toute expédition de courrier étranger pendant cinq jours, de quoi M. Stachieff s'est fort ressenti.

«Le nouveau Prince de Moldavie, en répondant à Monsieur Fonton à mon compliment, a témoigné souhaiter que je l'annonçasse avantageusement à Monsieur de Breteuil, prévoyant, à ce qu'il a fait entendre, certains embarras de territoire, pour quoi il comptait rechercher sa correspondance et recourir à ses bons offices particuliers. Je satisfais aujourd'hui, et autant qu'il est en moi, aux désirs de ce Prince. Il voudrait avoir aussi à Varsovie quelqu'un qui l'instruisit des nouvelles de Russie et de Pologne. Il ne serait pas difficile, je pense, de rétablir pour nous ce canal pour le même objet, si les circonstances venaient à le requérir.

«Deux des vaisseaux turcs qui avaient été envoyés dans la Mer Noire sont revenus ici, l'un chargé de cuivre, l'autre de mâtues et bois de construction. Ce dernier retourne pour un second voyage.

«Ceux que les Princes de Moldavie et de Valachie ont fait construire sur le Danube ne peuvent en sortir, faute de fond suffisant à l'embouchure. On y est occupé des moyens mécaniques de les soulever sur l'eau pour les faire passer.»

Unŭ altŭ actŭ din 17 Septembrie 1776 :

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre întrederea sa cu Dragomanul Porței, privitoare la relațiunile Porței cu Austria și cu Rusia.

(Vol. 162. D. 108.)

Constantinople, le 17 Septembrie 1776.

Monsieur,

«Il y a quelques jours que le Drogman de la Porte m'a fait demander une entrevue chez moi à la campagne. Je n'ai pas manqué de lui laisser le choix du jour et du moment. Il vint Mercredi dernier sur le soir. Après un préambule sur la confiance que la Porte avait en moi, il me dit que les effets de l'alliance entre les deux Cours Impériales, dont il avait été question dans les Gazettes commençaient à se manifester; que le chargé d'affaires autrichien

Lebas către Afacerile Străine, despre omorulŭ Domnului Moldovei, Grigorie Ghica.

(Vol. 163, D. 129.)

Constantinople, le 4 Novembre 1777

Monseigneur,

«La déposition du Prince de Moldavie, Grégoire Ghika, a été immédiatement suivie de la perte de sa tête, qui a été apportée à Constantinople le 20 et exposée trois jours à la seconde porte du Sérail, avec une inscription conçue à peu près en ces termes :

«Voici le chef impur du Voïvode Ghika, lequel, quoique coupable de malversation, dès le commencement de la dernière guerre, avait obtenu grâce de ses méfaits envers l'Empire, mais pour avoir été relaps et gouverné avec tyrannie, il a enfin succombé au glaive de la justice.»

«L'on est persuadé, en effet, que les accusations graves et presque générales des boyards contre le régime oppressif de ce Prince n'ont pas peu contribué à sa chute, qu'il n'a pu prévenir, tant on y a employé de mystère et de déguisement. Les principales circonstances de sa catastrophe sont : qu'ayant reçu avec mépris l'ordre de sa déposition de la Porte, qui n'en voulait pas d'abord à sa vie et que, se fiant trop en l'appui de la Russie, il avait montré une désobéissance qui avait forcé le Capigi-Bachi, chargé de l'amener ici, de lui faire couper la tête. Celui-ci y a mis de telles mesures, que cela n'a pas occasionné la moindre rumeur à Jassy. On amène, dit-on, plusieurs principaux boyards affectionnés aux Russes et qui partageaient avec Ghika l'animadversion du peuple moldave.

«Cet événement a fort intrigué Monsieur Stakieff, qui n'a pu s'empêcher de marquer à la Porte le déplaisir qu'en ressentirait sa Cour. Il a cru pouvoir en même temps demander d'être instruit des griefs, qui y avaient donné lieu, ce que le Ministère Ottoman a éludé d'une façon assez sèche, en disant qu'on l'en instruirait lorsqu'il en serait temps.»

avait remis un office à la Porte dont la teneur était que la Cour de Vienne, informée que la Porte prenait pour prétexte de ne pas exécuter certains articles du dernier traité de paix, l'invasion des Autrichiens en Moldavie pendant que la Russie l'occupait et la restitution incomplète de cette province, s'étonnait fort d'une telle allégation, surtout depuis l'accord consommé en dernier lieu sur cette matière entre les Turcs et les Autrichiens; que LL. MM. II. et RR. loin de regarder ce prétexte comme plausible ne pouvaient au contraire qu'exhorter la Sublime Porte à compléter l'accomplissement du dernier traité de paix, selon la réquisition de la Cour de Russie.»

Va să ȳică Austria curtenia pe Muscali, sprijinindu-le cererile la Constantinopole, dor și Muscalii nu voru vedé cu ochi rēi raptulū Bucovinei.

Turcii simțiră, că lucrurile nu mergu a pace. Ei se puseră iar să întărescă cetățile Hotinū și Benderū (1).

* * *

Despre uciderea lui Gr. Ghica pare că Rusia ceru socotélă Turciei. Lebas spune acésta către d. de Vergennes, acum Ministru la Versailles, în 3 Decembrie 1777.

Puține luni înainte de uciderea lui Grigorie Ghica, elū presimția deplinū sôrtea lui. Acésta se pôte proba și prin o serie de scrisori ce a adresatū, în Augustū 1777, către Feldmareșalulū Grafū P. A. Rumanșovū și către G. A. Potemkin Taurisculū.

Dămū aci locū acestorū scrisori și răspunsurilorū ce s'au datū lui Grigorie Ghica Vodă, după «Записки императорскаго Одесскаго общества истории и древностей.» Tomulū alū XIII-le (Odesa 1883.)

(1) Afacerile Străine către d. de Saint-Priest, despre reparațiunile cetăților Hotinū și Benderū.

(Vol. 163, D. 62).

Versailles, le 4 Mai 1777.

«Il est bien étonnant, Monsieur, qu'après plusieurs années de paix, les Turcs s'avisent enfin de pourvoir aux réparations de Chokzin et de Bender. Les Russes seraient assurément en mesure de prévenir le moment, où ces réparations pourront être achevées. L'action du Capitan-Pacha est mieux calculée et cette montre doit être plus efficace. La crise actuelle aura bien servi les Turcs, si elle les engage à prendre les précautions convenables du côté de la Mer Noire. Je ne vois pas dans vos relations dans quel état sont les forts construits par Monsieur de Tott à l'embouchure du canal.»

Письмы господаря Григорія Гики фельдмаршалу графу П. А. Румянцеву и его Г. А. Потемкину-Таврическому, 1777—1783 годовъ.

Monsieur!

La méfiance de la Porte envers moi dans les circonstances présentes me faisant craindre pour ma déposition en cas d'une déclaration de guerre indispensable (comme il est sûr qu'elle tâchera de s'assurer à tems de moi et prendre ses précautions nécessaires pour prévenir toute intention contraire à ses intérêts, qu'elle pourrait soupçonner de ma part), je me trouve dans une agitation continuelle, en ne pouvant imaginer d'autre ressource pour ma sûreté que le saint asyle de mes bienfaiteurs.

Je prens donc la liberté de recourir à la bonté de Votre Excellence, pour la supplier de vouloir bien me donner, par sa gratuite réponse, l'avis qu'elle jugera salulaire à mon cas, laquelle doit me déterminer, et je m'abandonne entièrement à cette amitié sincère qu'elle a daigné toujours me témoigner, ayant l'honneur d'être, avec la plus haute considération et un respect sans bornes,

Monsieur, de votre Excellence le très-humble et très-obéissant serviteur.

P-cc Gregorio Ghica. A Jassi, 29 Août 1777 (1).

Monsieur! Il m'est impossible de prouver à Votre Excellence combien je désirais apprendre son heureuse arrivée, pour avoir l'honneur d'entendre de près l'état de sa précieuse santé et me consoler de son approche; outre que j'espérais incessamment, selon ma prière, de recevoir aussi ses ordres à son arrivée, sur l'acquiescement de ma dette envers Votre Excellence, laquelle me pèse toujours sur le cœur, ne pouvant jamais méconnaître mes grandes obligations à tant de bontés qu'elle m'a fait sans cesse éprouver, et dont je conserverai un éternel souvenir, ayant tout lieu d'attendre de sa part les effets de celles à venir.

Qu'elle daigne donc me témoigner la continuation de sa bienveillance envers moi en voulant bien agréer cette petite marque de ma reconnaissance, que je prens la liberté de lui envoyer par porteur, consistant en une bague de brillant, laquelle lui servira de souvenir de mon respect envers elle, en attendant de m'acquiescer en plein de mon devoir. J'ai l'honneur d'être avec la plus haute considération et un respect sans bornes, Monsieur, de Votre Excellence, le très-humble et très-obéissant serviteur. P. Gregorio Ghica. A Jassi, le 28 Août 1777.

(1) Письмо Молдавскаго господаря Григорія Гики липецкаго воеводства, графу Румянцеву.

Всемилостивѣйшая Государыня!

Послѣднее донесеніе о пагубной смерти господаря Гики, къ сожалѣнію подтверждаетъ и сей отправленной гвардіи сержантъ Христофоръ Цагель, видѣлъ оныя на дорогѣ посланного съ его головою, а въ Яссахъ слышалъ отъ вѣрныхъ людей, что вся его фамилія и имущество арестовано, и что старшей его сынъ равной съ отцомъ казни подвергается.

Пострадавшій Гика, несчастія ему грозящаго предвидя опасность, прислалъ ко мнѣ два письма чрезъ руки титулярнаго совѣтника Мигая при немъ находившагося, и при тѣхъ перстень бриллиантовой, въ щотъ долгу, по мнѣнію его, коимъ оныя мнѣ обязался при заключеніи мира. Я оныя письма и перстень съ симъ Вашему Императорскому Величеству всенижайше представляю, прося, чтобы съ всевысочайшаго вашего дозволенія, цѣна онаго обращена быть могла къ вспомошествованію оставшагося по немъ бѣднаго семейства, естли только здѣлать сіе будетъ возможно. Сей отъ него присланной увѣряетъ, что оныя бралъ многіе предосторожности, и перевелъ не малые суммы денегъ въ Венецію; но нагло постигшее его заключеніе, и содѣйствіе его ближнихъ, и особливо одного доктора Фотакія, лишило его всѣхъ способовъ и средствъ на спасеніе.

Подтверждается также симъ курьеромъ слухъ и о перемѣнѣ господаря Волохскаго, и на мѣсто котораго будто назначенъ нѣкто Калимахій, изъ роду коего въ Молдавіи господаремъ, отсѣчена голова; и что ояыватели молдавскіе и волохскіе опасаясь конечнаго себѣ изстребленія, начали спасать себя и своихъ, какъ и гдѣ кому удобнѣе. . . .

Повергаюсь къ подножію Вашего Императорскаго Величества со всеглубочайшимъ благоговѣніемъ. Вашего Императорскаго Величества всеподданнѣйшій рабъ графъ Петръ Румянцовъ-Задунайскій. Глуховъ, Октября 25 1877 г.

Asasinarea lui Grigorie Ghica se luă ca unŃ pronosticŃ de răsboiŃ. MinistrulŃ de Vergennes scrie în 29 Novembre 1777 lui Lebas, că:

«La fin tragique de l'Hospodar de Moldavie et la déposition de celui de Valachie dont vous m'avez maintenant instruit, annoncent une détermination de la Porte pour la guerre. Mais l'établissement d'un Khan particulier a Kautchani, le suppose encore plus fortement, puisque cette démarche ne peut être conciliée avec les stipulations du traité. . . . Mais la Russie de son côté est plus prête que les Turcs et on ne devra probablement attribuer qu'à la saison si les hostilités n'éclatent pas incessamment et si la réponse de la Russie est retardée, quoique sa conduite d'ailleurs ne permet guère de douter qu'elle ne soit négative.»

Francia nu era de părere ca Turcia să reîncăpă războiulū. De ce? se scie că:

«Il existait une convention entre la Russie et la Prusse pour déclarer la guerre à l'Empereur d'Autriche en cas que les affaires s'accommodassent ici et que, dans l'hypothèse contraire, ces deux Puissances s'étaient engagées à faire mutuellement leurs efforts, pour déterminer l'Autriche à prendre les armes contre le Grand Seigneur, sous la promesse alors de restituer selon le désir de cette Cour, leurs possessions respectives en Pologne, en lui offrant d'un autre côté l'appât d'autres conquêtes plus à sa bienséance, dont les compensations seraient proposées et réglées entre les trois puissances belli-contractantes.

«Vous savez, Monseigneur, apprécier mieux que personne ces notions qui devraient servir au moins à éloigner toujours de plus en plus les Turcs du parti de se mesurer de nouveau avec la Russie. Monsieur Fonton, sans paraître vouloir corroborer autrement la *sécurité sur les véritables intentions de la Cour de Vienne, a cru que c'était le lieu de placer ce que je lui avais communiqué du contenu d'une lettre que je venais de recevoir de Monsieur le Baron de Breteuil, lequel, sur ce que je lui avais mandé au sujet du choix et des sentiments du nouveau Prince de Moldavie, me fait l'honneur de marquer qu'il donnera d'autant plus volontiers ses soins aux discussions de territoire qui pourront subvenir relativement à cette principauté, qu'il est assuré de trouver dans le Ministère autrichien la volonté de maintenir le bon accord du voisinage, ce qui a été très-bien reçu.»

Despre pretinsele trădări ale lui Gr. Ghica până în fine nu mai crede nici Francia (1).

(1) Afacerile Străine către Lebas, despre învinovățirile ce se aducū după mórtea Principelui Grigorie Ghica.

(Vol. 164, D. 12.)

Versailles, le 22 Janvier 1778.

.....

«J'ai de la peine à ajouter foi aux prétendues découvertes qu'on a faites dans les papiers du Prince Ghica. La plupart ont l'air d'un réchauffé de vieilles idées, qui n'ont jamais acquis de consistance, et qu'on peut à peine affirmer avoir existé. Elles ne sont certainement qu'absurdes dans ce moment-ci; mais, je connais assez les Turcs pour ne pas m'étonner de les voir établir de pareilles suppositions ou y ajouter foi.»

În 3 Septembrie 1777 Lebas explică uciderea lui Grigorie Ghica așa:

«Il y a eu aussi dans cette conférence (cu ministrulă residentă răsescă) des explications au sujet de la chute tragique du Prince de Moldavie, sur quoi il a été remis au Ministre de Russie une rédaction des chefs capitaux d'accusation à sa charge, renfermant entr'autres des preuves incontestables d'une intelligence entre lui et le général Romantzov, pour faire entrer incessamment des troupes russes en Moldavie, à quoi Mr. de Stakif n'a plus rien répliqué.»

Anexa pag. 152.

Pentru a nu înmulți inutilă volumulă acesta, nu aducemă aci, ca anexă, actulă menționatū la pag. 152, căci lectorele pôte a-lă afla în chiar Uricarulă, Tom. IV, pag. 244.

Anexa pag. 160—161.

C. Negruzzi ne-a datū o povestire bine făcută a uciderelă lui Grigorie Alex. Ghica, la Beilicū, în Iași. După elă s'a făcutū și de alții mai modernă.

N'o mai aducemă aci, ca să mai ușurămă tipărireă opulă. (Veđi Opere complete de C. Negruzi).

Aci însă credemă utilă a aduce narațiunea în versuri atribuită de d. M. Kogălnicenu ascendentelă sēu, cronicarulă Enake Kogălnicenu. Noi amă aflatū în biblioteca Academiei unū Codice din secolulă ală XVIII (No. 154) care cuprinde *stihurile* atribuite de d. M. Kogălnicenu lui Enake, cu variante numerose. S'ar păre chiar că paternitatea acestei micelă poeme este a se atribui unū obscură învățătorū de la școlă din Ruginosa. Oră-cine fie însă autorulă lorū, iată aceste versuri, după textulă din Cod. No. 154 ală Academiei române:

Stihuri asupra Domnului Grigorie Ghica Voevodă ală țerei Moldovei.

Vrëndū s'arētū și să vorbescū,
De uimire mă uimescū ;
Așū grăi, nu mă pricepū,
Nu sciū de unde să'ncepū,

Să facū o jalnică vorbă
Pentru Domnulă Ghica Vodă,
Celū puternicū și vestitū
La ce sfârșitū aū venitū !

O limbă ritoricescă
 Arū trebui să vorbescă,
 Și să spuie — acea 'ntemplare
 Jalnică și de mirare,
 Care s'aū cunoscutū fôrte
 In halulū lumei deșerte,
 Cum că n'are nici unū bine
 Lumea statornicū în sine.
 Să cugete orī-ce omū
 Intēmplarea — acestuī Domnū,
 Și să vedă tōtă starea
 A luī primejdie mare.
 Căci și elū cu bucuriă,
 Luândū a treia Domnie,
 Cât în vîcēțā a trăitū,
 Cu mari nădejdi a domnitū.
 Ins' acele nădejdi multe
 Nu putū ca să-ī agiute,
 Nici să puie în lucrare
 Cugetulū Măriei Sēle,
 Nici putū ca să-lū pāzescă
 De urgia — 'mpērātescă.
 Și fără veste îi fusă,
 Acea primejdie — ascunsă,
 O primejdie de môrte
 Care aū săvērșitū tōte !
 S'aū vestitū în țera tōtā
 Cum că vine de la Pōrtā
 Unū Capegiū rînduitū,
 Și conace i-aū gătītū.
 Insă nimene nu scie
 Cu ce trēbā va să vie ;
 Numaī Vod' a ȓisū că scie,
 Aretāndū în Spātārie,
 Fiindū boīerimea tōtā
 Și obicīnuita glōtā ;
 Cu șese ȓile înainte

Vod' a ȓisū astea cuvinte :
 «Acestū capegiū ce vine,
 «Este prietinū cu mine,
 «Și-ī trimesū ca să vestescă
 «O poruncă 'mpērātescă.
 «Să nu gāndiți de rāsboi,
 «Aici în țērā la noi ;
 «Cī-aduce fermanū de pace
 «Dupā scirea ce imī face.»
 O ! ce uritū pŕietesugū.
 Plinū de strașnicū viclesugū !
 O ! ce veste-așia tăcutā
 Numaī de dînșii sciutā !
 Érā când s'aū auȓitū
 Că la Șanta (1) aū sositū,
 I s'aū trāmisū înainte
 Alaiū și dobe cū cinste,
 Să-ī facā intēmpinare,
 Fiindū beī și agā mare,
 Și cu pompā să-lū primescă
 Ca p'o slugā 'mpērātescă.
 Mergēndū cu-alū sēū argalicū
 La casele de beilicū,
 Pānā a intra 'n orașū
 Acestū prietenū ucigașū,
 Și-aū pusū gāndulū în lucrare :
 Tāierea Măriei Sale.
 Ér' îndatā ce aū sositū
 Viclesugū mare aū gāsītū :
 Cum că-ī bolnavū aū ȓisū, fôrte,
 Cerșīndū doctori ca să-lū cate,
 Trāmițēndū luī Vodā scire,
 Că iaste slabū peste fire,
 Și vrēndū a merge la curte
 Avēndū să-ī grāiascā multe
 Trebī mari și lucruri înalte,
 Și fermanuri să-ī arate ;

(1) Punctū pe calea vechie a Țarigradului, adecā pe la Bordea, o orā departe de Iași. In timpulū Domnilorū fanarioți, acolo mergea alaiulū din Iași spre intēmpinarea pașilorū.

Și nu pôte, pentru bólă,
 Căci de totu nu se mai scólă.
 Auđindú Vod' aú cređutú,
 Ca cum l'ar fi și vęđutú,
 Și ne-avęndú vre unú prepusú,
 Acestú ręspunsú i-aú trimisú :
 «Să nu facă ostenélă,
 «Fiindú supęratú de bólă ;
 «Va merge Măria Sa
 «Acolo la gazda sa.»
 Că nădejdea-lú amăgise
 De boerii ce fugise
 Să facă cu Turculú sfatú
 Ca să le dea unú sfiřitú.
 De ar fi spusú dreptú Fotaki
 Precum aú spusú Gavrilaki,
 Totú ar fi pututú prepune
 Ascunsa-i înșelăciune.
 Ce să ȃicemú noi mai multú ?
 Césulú morței n'a sciutú !
 De Duminecă 'n de séră ;
 —O ce césú și ȃi amară !—
 Aú poruncitú să gătęscă
 Caręta sa cea Domnęcă,
 Cum ar merge la primblare ;
 Veselú și cu alinare,
 Adese ori întreba :
 «Tras'aú iute caręta ?
 «ȃiceți mai curęndú să tragă,
 «Vreme multă să nu trecă.»
 Și îndatá purcegęndú,
 Aú ręmasú Dómna plângęndú,
 Și-i ȃicea ca să nu męrgă,
 Nóptea singurú să purcęgă,
 Pán' va cerceta, să vędă
 Și mai bine să se 'ncrędă :
 Acelú turcú așia cumplitú,
 Cu ce porunc'aú venitú ?
 Iar elú nu aú ascultatú
 Acelú folositorú sfatú.

Ér' cândú vroia să purcęgă
 Tufecci-Bașa-lú întrębă :
 «Afendi-mu, arú fi bine
 «Să mai ieí ómeni cu tine,
 «Măcarú ceva tufecci,
 «Că mergú numai doí copii
 «Și dintre boieránași,
 «Alú doilea cămărașú.»
 Vodă așia aú ręspunsú :
 «Nu trebuescú; sunt de ajunsú.»
 Tocmai la vreme de nópte
 Elú singurú mergea spre mórte,
 Fără de calabalicú,
 La casele de beilicú.
 Iar bostangii se gătise
 După cum le poruncise ;
 Și i-aú eșitú înainte
 Întęmpinându-lú cu cinste.
 Și când se suia pe scări
 Ílú ținea de subțiori.
 După ce s'aú suitú susú,
 Și la Capegiú s'aú dusú,
 L'aú primitú cu bucurie,
 Arętându prietenie,
 ȃicęndú : «bine ai venitú,
 «Alú meú prietenú doritú.»
 Avea chiefulú bucuosú
 Pentru-alú sęú doritú folosú,
 Că prinsú l'aú și vęđutú
 În mânele sále căđutú
 Și așia l'aú amăgitú
 Precum n'aú năđăduitú !
 Pe cămărașú și copii
 Cu cei-lalți tufecci,
 I-aú trimisú la catęgiú,
 Adecă ca să-i cinstęscă
 Pe rinduiala turcęcă,
 Cu cıbuce, cu cafele,
 Să nu stee la perdele ;
 Că de — orú auđi strigare,

Ei vorŭ face tulburare.
 Iar Turcii staŭ pe la uși,
 Unii prin cămări ascunși,
 Precum elŭ le poruncise,
 De cu vreme rînduise ;
 Iar Vodă intrândŭ în casă,
 Turcii toți se înarmasă,
 Și ușile închidëndŭ,
 Aŭ ședutŭ cu toții rîndŭ.
 Vêdëndŭ Vod'acea întêmplare,
 L'aŭ coprinsŭ mare sudóre,
 O sudóre grea de mórte,
 Care le-aŭ sêvêrșitŭ tóte,
 Și cum c'a scăpa nu póte,
 Că sfirșitulŭ este aprópe.
 Decî făcëndŭ puțină vorbă
 Capigiulŭ către Vodă,
 Ce i-aŭ dîsŭ, l'aŭ întreatŭ,
 Nu sciŭ, nu m'am întêmplatŭ
 Acolo, unde vorbîa,—
 Aŭ cerutŭ tabacŭ să bea.
 Vodă cândŭ Tureu-i vorbîa.
 Tabacherea i-aŭ deschis'o,
 Și către Vod'aŭ întins'o ;
 Și Vodă când s'aŭ plecatŭ
 La tabaculŭ ce i-aŭ datŭ,
 Aŭ făcutŭ semnŭ capigiulŭ
 Cu capulŭ la bostangiulŭ
 Cu sabia să-lŭ lovêscă
 Ș' între spete să-lŭ rănêscă,
 Dândŭ-i o rană de mórte.
 Atunci Vodă aŭ cădutŭ
 Cu spatele la pămîntŭ :
 „*Amanŭ Efendi!*“ — aŭ strigatŭ,
 «Fie-ți milă și păcatŭ ;
 «Fie-ți milă, nu mă perde,
 «Că nu am nici o nădejde ;
 «Și de poți, chivernisesce,
 «Cu chipŭ de mă mazilescă,
 «Scapă-mă și de urgie,

«Nu-mi lăsa curtea pustie !»
 Dar cine va să-lŭ asculte,
 Sêŭ să vie să-lŭ ajute ?
 Ei de gătŭ ilŭ zugruma
 Ca să nu pótă striga.
 Tufeccei-bașa — aŭ prepusŭ
 Precum semnele i-aŭ spusŭ,
 Ș' ascultă luândŭ aminte
 Așteptândŭ ce glasŭ aude ?
 Mai pe urmă aŭ simțitŭ
 Unŭ glasŭ slabŭ și amorțitŭ,
 A lui Vodă, când striga
 Și cu Turcii se luptă
 Și ferestile strica,
 Vrêndŭ elŭ ca să nu se dea.
 În zadarŭ, fără folosŭ :
 Ei ilŭ oborîse gîosŭ !
 Alergândŭ să între 'n casă,
 Turcii din ușă, nu-lŭ lasă ;
 Vrêndŭ Vodă să se întórcă,
 Ne sciindŭ ce să mai facă,
 Bostangiŭi cei-lalți
 Ce sta de față — într'armați,
 Năvăli ca nisce fiară
 Și 'n cuțite ilŭ luară !
 Elŭ de durere și frică,
 Se muncesce și s'aruncă,
 Și se saltă ca unŭ pescé,
 În sânge se tãvălesce !
 Trupulŭ lui celŭ multŭ muncitŭ,
 Și de cuțite rănitŭ,
 Sta 'nainte le întinsŭ
 Izvorîndŭ sânge dintr'însŭ.
 I-aŭ tăiatŭ apoi și capulŭ
 Rêmâindu-i numai trupulŭ.
 Pre o ferêstră l'aŭ datŭ josŭ,
 Spre grădina cea din dosŭ,
 Bostangiŭi toți săpară,
 Și acolo-lŭ îngropară !
 Din averile lui tóte,

Neavîndu la a sa mórte
 Măcar patru coți de pînă
 Ca pe obrazu să-i întindă.
 Ér' capulū într'o cutie
 L'ău trămisu la 'mpărăție.
 Precum și averea tótă
 Aū făcutū peșcheșū la Pórtă !
 Și așa s'ău sêvêrșitū

Ghica Vodă celū vestitū,
 (Care mulți s'ău minunatū
 De mórtea ce s'ău tēmplatū.
 Rēmânc să ne rugămū,
 Ca să-lū erte Dumneđcū ;
 Să-i fie duhulū în fericire :
 Vecinica lui pomenire !) (1)

Anexa pag. 162.

Se cuvinea să menționămū între anexe și *convențiunea* încheiată între *Pórtă* și *Austria* asupra granițelorū Bucovinei, din Hurmuzaki (VII, pag. 170), dar aducemū celū puținū pe cea de la vale, fiindū fórte importantă. Cele-lalte le va afla lectorulū directū în colecțiunea Hurmuzaki la locurile ce amū citatū în tomulū nostru I (2).

(Din Archiva Ces. Reg. din Viena.)

Copia della Convenzione fissante i limiti della Bucovina, segnata dai Commissarj Cesareo Regii ed Ottomani a Palamutka sulli Confini della Moldavia, li 2 Luglio 1776.

In Nome di Dio Altissimo.

Secondo il tenore della Convenzione stabilita li sette di Maggio Mille Settecento settanta cinque, ovvero secondo il computo della Hegira Mille Cento Ottanta nove, il settimo giorno della Luna Rebbiul Ewwel, furono, per facilitare la Comunicazione fra la Transilvania e le Provincie di Lodomeria e Gallicia, all' Augustissima Corte Imperial Reggia, dalla fulgida Porta Ottomana cedute ed abbandonate per sempre, in pieno possesso e proprietà, le terre contenute d'una parte tra il Niester, li Confini di Poccucia, d'Ongheria, et della Transilvania, e limitati dall' altra parte, per i limiti specificatamente nella carta marcati.

Onde per stabilire detti Confini nella forma più migliore e più convenevole, di sorte che marcati d'una maniera chiara e precisa servino all' avere di separazione ferma alle reciproche Possessioni tra li duoi Imperi, da canto delle Loro Maestà Imperiali Regie fù destinato e spedito come Commissario l'Illustrissimo Signore Vincenzo Baron de Barco, Generale Mare-

(1) Nu se află în Codicele No. 154 dela Academie aceste ultime 6 versuri.

(2) Veđi și Neuman, Recueil des traités, etc. Tom. I, pag. 200.

sciallo Tenente etc. e dalla parte della fulgida Porta Ottomana fu denominato ed inviato l'Illustrissimo Sig. Mechmed Tahir Agha decorato col Carattere di Kapudschiler Kihajasi, li quali duoi nominati Commissarii, doppo aversi rincontrati degnamente in Baja, ed esibite secondo l'usanza vicendevolmente le loro Plenipotenze, hanno messo mano alla demarcazione.

Ma essendo esorti, doppo aver regolata una parte della demarcazione, novi dubbj, è seguito un altro accomodamento definitivo per mezzo dell' Illustrissimo Signor Barone de Thugut, Ministro Cesareo Regio appresso la fulgida Porta, e secondo il tenore di questa stipulazione si ha messo anche fine all' opera, di sorte, che si trovano presentemente regolati i Confini, con posizione delle Aquille dal Principio in sino alla fine, in maniera come si siegue :

Si principiò al Ruscello nominato Tezna-impuzzita presso i Confini della Transilvania, tragetata poi la Mogura Calului, sulla Montagna Piatra la Ross, dove si rincontra il triplice Confinito, e gia vi esiste dalla parte di Transilvania un gran Segno d'acquila, per marcare le Nuove Cessioni, fù posto alla parte destra dell' istessa* Colonna un nuovo Segno d'acquila; di là racchiudendo li terreni del Villaggio Candreni, sulla metà della Montagna Lucato un segno d'acquila; Passando poi alla Montagna Pojana Vènaturuli, sulla cima di detta Montagna un segno d'acquila; di là al luogo, dove si meschia il Ruscello Seriscior con un altro chiamato Vale Ars un segno d'acquila. Di là coll' esclusione del Villaggio Şaru Dorna e con esclusione del suo prato dalli Confini Imperiali, alla falda della Montagna Dial Negro, presso la selva, un segno d'acquila. Poi colla pendente dell' istessa Montagna al Ruscello Negra Dorna dirimpetto del luogo chiamato Poro Lupoli un segno d'Acquila. Restando poi la metà del Ruscello Negra Dorna all' Augustissima Corte Imperiale, e l'altra alla fulgida Porta Ottomana, all' Imboccatura dell' accennato Ruscello nel fiume Bistrizza un segno d'acquila; di là al luogo continguo colla Bistrizza e la Vale detta Arama, sul Piede della Montagna, chiamata Rarù un segno d'acquila.

In sino a questo punto la metà del fiume Bistrizza fa le frontiere Imperiali, l'altra quella della Porta Ottomana. Ma dalla Vale Arama rimanendo alla destra tutto il fiume Bistrizza alla Porta Ottomana, siccome tutto il Villaggio Chirillu, la parte sinistra in sino alla Montagna Rarù restando propria all' Augustissima Corte Imperiale, la rupe spaccata sulla Cima della detta Montagna Rarù si confermò come segno distintivo tra li duoi Confini.

Di là alla Montagna Obsinu Chirillu un segno d'acquila; di là passando sul dorso delle Montagne Vuron Clefil e Capo Bojaseschu, e rachiudendo tutti il terreni del Villaggio Stulpicani, al Ruscello chiamato Vade Negriliassa un segno d'acquila; di là rimontando alle Montagne Obsina Ciurnerna e Cletita micca, sulla banda di questa ultima un segno d'acquila.

Dalla parte della Montagna Cletita micca alla Montagna Cletita mare, e su

questa un segno d'aquila; dalla Montagna Cletita mare passando sulla cima e dorso delle Montagne Rotundo, Obsina Suvoristu, continuando poi con le Montagne Obsina, Isachi, Ipleși, in sino alla Montagna Dial Burago; per segnar li contigui terreni del Villagio Capo Codrului, sulla cima dell' accennata Montagna Dial Burago un segno d'aquila.

Poi alla ripa sinistra del fiume Moldova un segno d'aquila, ed un altro segno d'aquila a canto della gran strada, che passa da Capo Codrului a Baja. Di là al Principio della Vale Samosciel un segno d'aquila, e poi ove entra la linea alla Vale Lucașesci un segno d'aquila. Di là colla Vale Samosmare racchiudendo tutti li terreni del Villagio Zacharestie d'avanti il villagio Littea micca un segno d'aquila, di là continuando colla vale Samosmare, al luogo ove entra la Vale Boniesti un segno d'aquila, ed poi presso l'istessa vale ad una distanza un segno d'aquila; da quel punto passando coll' esclusione del Villagio Bonesti e suoi terreni alla Montagna Boniesti, sulla cima della nominata Montagna un segno d'aquila.

Di là alla Vale Samos micca un segno d'aquila; poi passando dirimpeto il Villagio Reasca, la Samos micca, et la Vale detta Ruscina un segno d'aquila. Da quel luogo rimontando alla Montagna Vuron Dumbrova Resu, sulla cima di detta Montagna un segno d'aquila.

Di là escludendo il Villagio Miresti con suoi terreni dalli limiti Imperiali sulla Montagna Miresti, ove principia la Vale Racovo, un segno d'aquila; continuando con questa Vale insino al villagio Siliceni all' imboccatura dell' aqua Balta Satului nel fiume Suczava, che passa d'avanti le Case del Villagio Siliceni, un segno d'aquila.

Passando poi da questo marcato punto colla metà della Riva e del fiume Suczava in sù, insino dirimpeto del Monastero Armeno, il quale e contiguo al Villagio Suczava, all' Imboccatura del Ruscello Mitoe nel fiume Suczava, un segno d'aquila. Poi col Ruscello Mitoe in su presso il ponte un segno d'aquila; dilà continuando col succennato Ruscello, in sino dove entre un altro Ruscello chiamato Datuli, alla Sorgente di questa ultima un segno d'aquila.

Di là alla Montagna d'avanti il Monastero Dragomir, presso una strada, che va a Chalefindesti un segno d'aquila, continuando poi la linea drittamente sul dorso di questa Montagna, in sino a Orbsina Calefindesti, a questo nominato punto un segno d'aquila; dilà d'avanti l'ultimo Quartiere del Villagio Calefindesti un segno d'aquila.

Passando poi a Podoscingia in linea dritta, ad un gran Albero vicino all' ultima Casa d'avanti questo Villagio, un segno d'aquila; ed anche dirimpeto di là presso la strada sù un altro Albero un segno d'aquila.

Di là ad una Vale vicina, presso la Vale chiamata Negricina, all' angolo di quella, sopra un gran Albero, un segno d'aquila; poi alla Vale Negricina

sul ponte, ancora un segno d'aquila. Passando poi la Vale Negricina, e rimontando alla Montagna, sulla falda, al Principio della selva, dove si trovano quattro Alberi assieme, sopra uno di quelli Alberi un segno d'aquila; e di là col dorso dell' istessa Montagna, verso la parte, che scende verso il fiume Siret, lasciando alla sinistra il Villagio Siret colli suoi terreni proprio all' Augustissima Corte Imperiale, alla destra il Villagio Verbole colli suoi terreni proprio alla fulgida Porta, alla ripa dell' accennato fiume Siret un segno d'aquila.

Va poi colla metà del fiume Siret alquanto in giù, sino all' imboccatura del Ruscello Molnica, ove trovandosi già una aquila, si confermò come segno proprio de' limiti.

Di là al Ponte dove si passa a Sinauz un segno d'aquila, poi un altro tal segno al punto, dove si meschia il Ruscello Molnica con un altro chiamato Turiatca. Di là al sorgente del Molnica un segno d'aquila vicino Prohorod. Di là sul dorso della Montagna tra il Valone Buda e Fontina Talharului un segno d'aquila. Poi un segno d'aquila alla sorgente del Ruscello Lucavetz, ancora un altro tal segno presso il ponte, che passa sopra il mareato Ruscello Lucavetz, nel mezzo del Villagio detto Lucavetz, restando una parte del detto Villagio alla Corte Imperiale, e l'altra alla Porta Ottomana. Poi un segno d'aquila sul ponte del Ruscello Lucavetz, che è già più vicino al Prut, ed in fine un segno d'aquila all' Imboccatura del detto Ruscello nel Prut.

Alla ripa sinistra del fiume Prut, essendo al Ruscello Rachitna già con tigli li terreni di Chotim, e per ciò avendosi trovati presenti anche li Abitanti Deputati di Chotim, secondo la lor data notizia ed attestazione si hano regolato li confini e poste le aquile, di là in sino al Niester, in seguente maniera:

All' imboccatura del Ruscello Rachitna nel Prut un segno d'aquila; poi continuando coll' istesso Ruscello al Ponte del Villagio Nuova Sielce un segno d'aquila; più in là vicino al Villagio Rachitna presso il ponte, dove passa la Strada Maestra, un segno d'aquila. Poi al ponte della Vale Poro Dubova, che entra nella Rachitna, un segno d'aquila.

Di là continuando con questa ultima Vale in sino alla sua Sorgente nella selva, a quel indicato punto sopra un albero, un segno d'aquila. Di là per una strada nuovamente aperta sul dorso della Montagna, dove giunge la Strada Maestra, un segno d'aquila; di là al punto, dove entra la strada da Colinghouz alla strada Maestra, sopra un albero un segno d'aquila.

Da quel punto poi continua la linea con la strada maestra insino a Fontina Sanea, ove presso una Pietra, un segno d'aquila; e vicino di là di nuovo sulla strada maestra un segno d'aquila sopra un albero. Facendo poi la strada maestra la separazione delli Confini, al punto dove entra la stradetta di Der-sanewitz, un segno d'aquila sopra un albero. Di là all' uscio della Selva a Canto della Strada, un segno d'aquila.

In sino a questo punto serve la metà della strada maestra per linea di demarcazione, di maniera, che la sinistra colla selva appartiene all' Augustissima Corte Imperiale, e la destra colla selva alla fulgida Porta Ottomana. Dall'uscio della selva si volta la linea di separazione alla sinistra verso la Vale detta Saslū dere, o sia Vale giocosa. Onde alla prima sua sorgente, un segno d'aquila, poi più basso ad un altro braccio di questa vale, un segno d'aquila; poi anche a Canto di questa accennata Vale, dove entra una Stradetta da Dersavenetz, un segno d'aquila, ed un altro tal segno presso il ponte su questa vale, ove entra la gran strada de Dersavenetz.

Di là a quel punto, ove la vale Chrinova si congiunge con la Vale Dobranuce e l'altra detta Saslū dere, un segno d'aquila. Poi all'imboccatura delle aque di dette Valli alla Valle detta Gramenza, un segno d'aquila. Di là a canto di quella ultima Vale, dove passa la strada da Dersavenetz a Pohorlofze, un segno d'aquila. Poi un altro segno d'aquila presso la vale, dove una piccola strada va da Dersavenetz a Pohorlofza. Di là alla punta della Vale presso le ultime Case di Gramenza, un segno d'aquila; Poi, presso il ponte grande, che passa sulla Vale Gramenza, un segno d'aquila; di là un segno d'aquila al luogo, dove entra la vale Gramenza alla vale Aunot; poi sul gran Ponte, che passa sulla Vale Aunot un segno d'aquila; di là dove si separa l'acqua del Molino di Palamutka da torrente di Aunot, un segno d'aquila; poi di là, dove si meschia l'acqua di Czernipotoc all' Aunot, un segno d'aquila. Di là poi, dirimpetto dell' Aunot, un segno d'aquila, separandosi l'aque del Molino, che appartiene alla parte Cesarea. Di là a Canto della Vale Aunot, dove passa la strada da Palamutka a Mitoc un segno d'aquila, ed in fine all' Imboccatura del Torrente di detta Vale Aunot nel Niester un segno d'aquila. Ed in questa maniera si ha finita la Demarcazione dei Limiti in sino al fiume Niester.

Che li qui marcati limiti servino di qua inanzi d'una separatione stabile tra li duoi Imperj, in Conformità di questo, e per dar tutta l'Authenticità publica, si hanno formati duoi uguali publici Istrumenti.

E siccome l'Illustrissimo Signore Mehmed Tahir Agha, decorato col carattere di Capugiler Chihajasi ha esibito da parte sua lo Stromento di dimarcazione, scritto in lingua turca, e segnato di proprio pugno, così anche da me segnato Commissario Imperiale Regio in Vigore, della Plenipotenza conferitami graziosissimamente dall' Augustissima mia Corte, fù segnato il presente Istromento di propria mano, e doppo averlo munito colie mie Arme, in Contra Cambio di quel altro fu consegnato alle mani del detto sign. Commissario della fulgida Porta Ottomana.

Palamutka, li due di Luglio, l'anno mille settecento settanta sei.

(L. S.) *Vincenzo Baron de Barco.*

Addenda la Capitoulul Domniei lui Gr. Ghica Vvd. (pag. 170)

Nu putem termina despre Domnia lui Gr. Alex. Ghica, fără de a aminti aici și unele din chrisóvele lui cu referință la biserică.

Așia cunóscem, între alte multe, următoarele:

Chrisovul din 7 Augustu 1775 prin care Grigore Alex. Ghica scutesce mănăstirea Coșula de mai multe dări și-î renoesce dreptul la 5 *poslušnici* scutelnici ai ei (1).

În 20 Iunie 1775 întăresce venitul Têrgușorului pentru mănăstirea Galata de lângă Iași. Chrisovul e scrisu de Diacul Dumitrache Varnavă *V-tori Logofăt* (2).

În 19 Maiu 1775, Grigore Alex. Ghica dă mănăstirei Galata volnicie să iea *mortasipia* la tóte iarmarócele din Têrgușor, afară numai venitul iarmarocului să-lu iea Cetățuia la praznicul mănăstirei S-ții Apostoli Petru și Pavelu (3).

În aceeași lună Maiu 1775 Grigore Ghica întăresce mănăstirea Bistrița, din nou, *mortasipia* și vama de pe Bacău. Același Diac Varnavă *V-tori Logofăt* a scrisu, chrisovul, care se păstréză la Arch. Statului, pachet 6.

Dela Grigore Ghica Vodă, un altu chrisov f-o mare, hârtie, cu sigiliul micu, octogon, chinovariu; subscrisu Ió Grigore Ghica, din Iulie 25, 1775, acordă mănăstirei Solca, unde e hramul S-ții Apostoli Petru și Pavelu, scutire pentru 200 oi de goștină, 200 stupi și mascuri de desetină, 200 vedre vinu de vâdrăritu și să primescă câte 2 oca untu-de-lemn și una litră tămăie din vama cea mare Domnescă «*pe tótă luna și pe totu anul în tótă vremea Domniei mele*», cu condițiune ca părinții să se róge: «*pentru iertarea păcatelor și iubiților părinților noștri și a nóstre și pentru bună starea și întemeierea țerii aceștia.*»

În 1776 Maiu 10 altu chrisov dispune iar de *mortasipie* în favórea mănăstirei Galata (4). E un folio micu.

În alu 3-lea an al Domniei séle, Grigore Alex. Ghica dă un altu chrisov din 14 Ianuarie 1777, prin care scutesce toți preoții din Iași de dajde Domnescă și de ploconul vlădicescu și de ajutorință și de alte dări, de po-

(1) Veđi pachet. No. 8, Doc. mănăstirei Coșula, Arch. Statului. Din anul I, alu domniei a II-a.

(2) Arch. Statului, pach. 6, Doc. mănăstirei Barnovski.

(3) Arch. Statului, pach. 4, Doc. ale mănăstirei Galatei.

(4) Archiva Statului, pach. 4, Doc. ale mănăstirei Galatei.

gonăritu de oi séu de văcăritu; de s'ar întempla vre odată a fi, preotă să nu plătescă, cum și de podveđi, de cai de olacă. Documentulă este semnată de Iă Grigore Alex. Ghica Vvd.; e scrisă de «credinciosulă boeritulă nostru Demetrie ală doilea logofetă» și are sigilulă mică în roșă, cu tunuri, buzugane, sabie, drapele, tobe, înconjurândă bourulă. Josă: data de 1777.

Documentulă originală f-o mare e conservată la Mitropolia din Iași.

Totă din 1777 luna Maiă, măi cunoscemă ună chrisovă f-o mare, cu același sigiliulă ca celă de susă, acordândă scutiri pentru mănăstirea Aronă Vodă.

Nu număi de bisericile din țeră avă grijă Gr. A. Ghica, ci și de cele din Turcia, după obiceiulă domniloră noștri. Publicămă aci o serie de câte-va scrisori inedită, din archiva Patriarchiei dela Constantinopole, după regularea Academiei române. Aceste scrisori, fie că sunt corespondențe directe cu Domnitorulă, fie că sunt corespondențe dintre scaunulă patriarchală și egumenii dela mănăstirile din țeră, sunt adese pline de preciose informațiuni despre cele ce ne interesază a sci. Să se observe între altele, scrisorile lui *Vartolomei*, care nu pôte fi decât cunoscutulă Vartolomei Măzăreanulă, celă care fū trămisă de Moldova în Delegațiune la Curtea de la Petersburg și despre care am prezentată Academiei ună memoriă (1).

Iacă scrisorile de la Patriarhie:

Serisorea lui Grigorie Vodă Ghica către Avramie despre fostulă egumenă ală mănăstirei Barnovschi, Ghedeonă, mulțămindă și de venirea lui Procopie ca Mitropolită ală Chesariei Filipului.

Prea fericite și prea sfințite patriarchă ală Ierusalimului și ală întregi Palestine, Chiră Avramie, părinte ală nostru spirituală, salutândă respectuosă pe Prea fericirea sa, sărutămă fericita sa dréptă, pe care Dumneđeă s'o păzescă în sănătate și să ajungă tôte dorințele seles mântuitoare.

Serisorea sa părintescă, prin Archimandritulă Chrysanth, am primit'ă, prin care ne anunță, că cucernicia sa a fostă trămisă aici, ca să fie epitropă și egumenă ală sfintei mănăstiri Barnovschi, fără să ne spue nimică despre actualulă egumenă Ghedeonă. Prea fericite stăpâne, egumenulă Ghedeonă, ca în anii trecuți măi multă ca ori-care altulă s'a purtată măi cinstită și măi cu viinciosă, respectată din partea tuturoră; este evidentă la toți și că tôte ale mănăstirei erauă într'ă extremă desordine și acésta este învederată. Văđendă și noi cucernicia sa ducendă viața în cuviință și chivernisélă de laudată, plecândă

(1) Veđi memoriă de V. A. U., Bucuresci, 1889, pag. 1—49.

de aici pe la sfântulŭ Gheorghe, Chirŭ Procopie, amŭ alesŭ pe părintele Ghedeonŭ ca părinte alŭ nostru spiritualŭ.

Pentru aceea, de ore-ce după cum amŭ aflatŭ, s'a numitŭ din partea Prea sfinŭiei sale pentru marea Rusie, nu însă imediatŭ, dar după trecerea cătorŭ va lunŭ, până atunci adecă până la plecarea lui Ghedeonŭ, ca să nu fie necinstitŭ din stână gonitŭ, să rămăe ca egumenŭ și după plecarea sa să primăescă egumenia trāmisulŭ Chrysanthu, pe care l'amŭ numitŭ ca egumenŭ la o ore-care mōnăstire administratā până acuma de către unŭ episcopŭ. La acēsta ca să fie acolo adecă egumenŭ, daca e prin voinŭa Prea sfinŭiei sale, cum iarăși scrie prea sfinŭia sa, scopulŭ pentru virtutea bătrānului Ghedeonŭ, să fie cu pacienŭă până la a sa plecare.

Am vădŭtŭ și cele privitōre la sf. Chirŭ Procopie dela Galata făcutŭ candidatŭ pentru Chesaria, și mulŭămimŭ Prea sfinŭiei sale a căruŭ drēptă respectuosŭ sārutāmŭ.

După spiritŭ respectuosŭ fiŭ.

Grigorie Ghica Voevodŭ.

Scrisōrea lui Grigorie Ghica Voevodŭ către Avramie, despre unŭ egumenŭ de curēndŭ numitŭ și despre o dare din Moldova pentru sf. Mormīntŭ.

Prea fericite și prea divine Patriarchŭ alŭ Ierusalimului, Chirŭ Avramie, tatā respectabilŭ întru Christosŭ.

Scrisōrea sa din 3 ale luneŭ e. amŭ primit'o, și despre buna sa sânătae ne-amŭ bucuratŭ. Amŭ vădŭtŭ cele coprinse într'insa la adresa nōstră. Și despre stabilirea ca egumenŭ alŭ sf. mōnăstiri Tazleŭ a unui ore-care m nachŭ popa Chirŭ Grigorie, socotitŭ ca vrednicŭ de către prea fericirea sa, pentru a se însăreina cu grijile și supravegherea a sus pomeniteŭ mōnăstiri; după cererea sa părintēscă l'amŭ stabilitŭ pe elŭ.

Iar cât despre vama ce se dă anualŭ către sfântulŭ și dātătorulŭ de viēță Mormīntŭ, tocmai ca și anulŭ trecutŭ astŭ-felŭ și acum o vomŭ plăti la vreme.

Și acestea de o cam dată. Ear Prea sfinŭia sa sciindŭ afecŭiunea și evlavia ce-ŭ purtāmŭ, rugāmŭ să nu uite de a ne însemna din când în când cele privitōre la sânătaea sa, a cărei anŭ fie mulŭți și lungŭ și binecuvīntările sale fie în tōtă viaŭa nōstră.

1776, Iulie 23, fiŭ în Christosŭ și gata la poruncă.

Io Grigorie Ghica Voevodŭ.

Scrisōrea lui Alexandru Ghica (fiulŭ Domnului) către Avramie, despre nisce afaceri bănesci.

A totŭ sfinŭiei sale respectabile cu respectŭ mă închinŭ sārutāndu-ŭ sfinŭita sa drēptă. Rugāndu-mă sfântului Dumneŭeŭ să o păzēscă în sânătae de-

plină și ne scădută prosperitate, cu isbutirea și câștigarea bunurilor mântuitoare, ce le dorește.

După sosirea noastră în capitală, fiindu restrinși de o întristare sufletescă și nenorocire a stărei și până când să putem reveni în fire, trecându între acestea zile destule, nu am avut vreme ca să pot printr'o scrisore fiescă să reda a totu sfinției sale închinăciunile evlaviose și să-i ceru părintescile sale binecuvântări, și totu de odată să o și rog despre trămiterea celor 500 lei ce îi înmănasem; acum însă profitându de ocasiune, nu am lipsit ca prin presenta mea fiescă să întreb de scumpa sănătate a sa, și în acelaș timp să o rog că suma de 500 lei ce o înmănasem, să o dea aducătorului presente, Domniei-sale Chiriac Anastase, prin care mi-se va face poliță aici în capitală, și dându-se Domniei-sale banii sunt dați în siguranță, avându și presenta mea ca dovadă de achitare.

Nu mă îndoesc de părintesca și spirituala sa iubire, care o va și îndemna, ca în rugăciunile către Dumneđu și pentru neuitatul și pe veci odihnitul sufletu alu tatălu nostru să se roge precum și pre noi părintesce să ureze tote câte sunt de la Dumneđu mântuitoare și milă și compătimire dela a sa Dumneđească pronie; sunt convinsu că îmbucurându-mă cu îmbelșugare printr'o scrisore de urare, mă va informa și despre remiterea banilor la celu pomenit.

Mama mea cu fratele meu Beizadea Dumitrașcu și cei-lalți ai mei frați, închinându-se cu respectu a totu sfinției sale îi sărută sfințita sa dréptă, cerându-i binecuvântările sale părintesci, și urările sale, ca să-i fie ajutătoare în totă viața.

1777, Iunie 24, gata la poruncile sale și fiu în Christosu.

Alexandru Ghica.

Scrisóra lui Procopie Mitropolitulu Chesariei Filipă, către Avramie despre nisce certuri între clericii metochulu Bîrnovski.

Prea fericirii sale prea divine și prea venerabile, cu smerenie mă închin și cu totu respectulu sărutu respectabilele sale mâni. Am primitu cele trei scrisori ale prea fericirii sale, cele d'întai două cu călărășulu celu d'întai împreună cu polița celor 1.000 de lei ce trămisem, pe care înmănând'o negustorulu, am primitu banii numai decât și rămân în prăvălia Bașei Costi până ce voi găsi altă poliță, de óre-ce în presentu nu se găsescu orî-unde voi căuta. Pricina de nu s'au plătitu, credu că a fostu mortalitatea cea multă, pentru că eu și altă-dată făcusem aceleași persóne și îndată s'a și plătitu. Ieri întorcându-mă de la culesulu viiloru, am primitu și a treia scrisore împreună cu scrisóra adresată Archimandritulu Vartolomeu și unu altu plie

către dînsulŭ și alta către unŭ Archiereŭ, cu tóte că încă stă și cea de mai înainte către Vartolomeŭ, de óre-ce de abia aŭ sositŭ, după cum scriamŭ deunăđi, la prăvălie, nefindŭ nici o ocașie, și mai cu sémă că le deschidŭ tóte în sfîrșitŭ, precum și presenta dela a totŭ cucernicia sa aŭ deschis'o și iarășî amŭ sigilat'o, de asemenea și altele ce le scria aici elŭ însuși, deschise mi le-aŭ datŭ și presentându-mi-se ocașunea sigură le voiŭ expedia.

Amŭ primitŭ încă o scrisóre din partea prea fericirii sale, adresată către boerulŭ Constantinŭ Catargiŭ care dacă e *catargiŭ* (cântarŭ-giŭ) nu e boerŭ, iar decă e Catargiŭ, e boerŭ, de și lipsesce acum, avêndŭ o însărcinare domnescă, și se chiamă Costinŭ și pîna să vie, să mi-se dea de scire la care s'o trâmîtŭ.

Scrisórea către egumenulŭ Cetățuiei amŭ dat'o, nu amŭ avutŭ însă timpŭ ca să-lŭ întêlnescŭ, fiindŭ-că amŭ avutŭ grija viilorŭ.

Despre Agapie, care șede la Bîrnovski, s'a certatŭ cu chirŭ Atanasie și și-aŭ adresatŭ înjurături reciproce între dînșii, și pricina era de a eși din odaia unde ședea, ca să se dea cu chirie, și m'am dusŭ însu-mi și i am împăcatŭ, și i-a datŭ altă chirie, pîna ca să plece de aici, și a eșitŭ din cea d'întâi, și nici nu-lŭ supêră pentru masă, iar achitarea lui n'a venitŭ de la prea sfinția sa. Și are de gândŭ de a se duce la Bucureșci. Decî conformŭ cu porunca prea fericirii sale, îlŭ voiŭ întêmpina cum trebuie. Archimandritulŭ chirŭ Ghedeonŭ încă zace. Baniŭ moșiei căți eraŭ la mine mi-a cerutŭ alaltăieri prea nobilulŭ boerŭ mare Postelnicŭ Celebi Gheorgache pentru necesitatea sa, de vreme ce sta așa și-i șcia și i-amŭ datŭ cu învoială pentru trei luni, sêŭ decă vorŭ fi de trebuință mai înainte, să-i dea cu dobânda lorŭ, și după ce va veni și chirŭ Costi și s'o găsi modulŭ rēscumpărării, îi cerŭ de la măria sa.

Acestea de o cam-dată, iar a totŭ sfințele și de Dumneđeŭ convingetórele sale urări fie-mi ajutatóre în tótă vieța.

1777, Octobre 7, sluga cea mai mică.

Procopie alŭ Chesariēi.

Scrisórea lui Vartolomeŭ către Avramie care a plecatŭ, se vede, din Moldova la Nizna și dă informațiuni despre Ghedeonŭ și Chrysanthu de multe lucruri rele.

Prea fericirei sale prea divine, cu smerenie mă închinŭ.

Astăzi la 29 Iulie am primitŭ scrisórea sa de urare și de dojenire, din cauză că nu-i scriŭ despre cele ce se petrecŭ. Eŭ, stăpênulŭ meŭ, nu trece nici o sêptemâna fără să scriŭ când mă găsescŭ la Nizna. Dar cândŭ cutreerŭ afară, de unde să scriŭ? precum și astăzi mă găsescŭ la unŭ bâlciŭ alŭ Malorusiei,

anume *Rumînia*, deci numai scrisórea sa dojenitóre m'a îndemnatú sã mã lasú de slujba mea pentru a-í serie. Iar despre scrisorile pentru sfinþia sa din Chiev, ce'mi fãcú la 20 Maiú unú óre-care Moraitú (grecú din Morea Peloponezú) îndatã ce le-amú primitú le-amú ãi ínmãnatú. Totú asemenea ãi despre miþcarea lui Chirú Ghedeonú Archimandritú ãi ín scurtú despre totú ce a lãsatú rãposatulú Chrysanthu, pentru cã íncã nu vãdusemú socotéla cu epítropií; dupã ce, ínsã, m'am dusú la Nizna am vãduþú ãi socotéla ãi-í scriamú pe la 2 Iulie trãmiþendu-í ãi catastifurile atãtú ale paralelorú de datorii ãi a venituluí, cãt ãi ale avereí, atunci scriamú ãi despre aceluí vîndãtorú de Dumneþeú blestematú cãlugãrú Ghervasie, ãi asupra acelora cade vina, carí tundú astú-felú de soiuri de ómení ãi-í punú ín ordinea cãlugãrimeí, cãci de cãtre aceþtia este acusatã ãi ruþinatã instituþiunea cãlugãreþcã, mãi cu sémã a gre-cilorú ín locurile strãine.

Eú, ca sã nu supãrú auþulú sãu nu-í scriamú atunci; dar dãca vã place ca sã aflaí, auþiþi virtuþile ãi isprãvile acestuí nemernicú Ghervasie ãi dãca vi se vorú pãre plãcute, trãmiteþi-lú iarãþi la Ierusalimú.

Dînsulú, *stãpãmulú meú*, dupã ce am sositú la Nizna ín timpú de þeece þile, îndatã a prinsú ãi prietene, dela carí a ãi cãpãtatú bólã ãi voidú sã se vindece a aflatú tótã Nizna, eú ínsã o þineamú asta ín secretú ãi cãutamú sã gãsescú mijloculú de a-lú trãmite cu altú prilcjú, pentru ca sã nu se mãi auþã astú-felú de vorbe rele la adresa nóstrã tocmãi dela ínceputú. Dar dînsulú, omú urgisitú de Dumneþeú, nu a íncetatú de a se bucura de acestú darú, ei ín Dumineca postului de brãnzã spre sérã, a adus'o pe prietena sa ãi a ascuns'o pe dupã sobã. Noí dupã ce amú cinatú, aude cãlugãrulú meú unú glasú femeescú; ími dicese mie, eú cautú s'o gãsescú, tocmãi ín timpulú noþþei pe la césulú 3. Fãrã sã íntãrþiú eú am ísgonit'o; iar lui ce sã-í spunú? Mã teamemú ca sã nu dea focú ãi sã ne ardã, precum ãi ne-a ãi fãcut'o, dar din fericire noí l'am prevenitú. Eú ínsã aþeptamú mereú ocasiunea de a-lú expedia fãrã ca sã se facã sgomotú. Iar dînsulú, urgisitulú, sãu ãi din cauza ruþineí, sãu din cauza neglijenþei sale, nu mãi vroia sã facã nici unú serviciú conacului ãi cerea sã-lú numãrú íntre cãlugãri ãi diaconulú meú, ãi apoi s'a hotãritú singurú sã plece.

Printre acestea ínsã, deschidãndú sipeturile lui Chrysanthu ãi ale mele, a furatú din ele cingãtori, lumínãri, sãpunuri, pe carí le-am gãsitú, dãca a mãi luatú ãi alte eú nu sciú. Ín sfîrþitú dupã ce am petrecutú Pascele, a cerutú léfa cãtú a vrutú, ãi i-am datú mãi multú ca 40 de lei ãi cheltuecele sale 5 ruble.

La plecarea sa duce la locaþulú de rugãciune ãi furã sfînta cruce, aceea cu care am ímpodobitú aici (a vãduþ'o prea fericirea sa), din fericire ínsã am bãgatú de sémã ãi trãmitú ómení dela *magistratú* ãi l'aú ajunsú pe drumú, ãi

aŭ pusŭ mâna pe dînsulŭ și mi-l'aŭ adusŭ prăpăditŭ și astŭ-felŭ se duce la blăstemulŭ sĕŭ.

Acestea sunt aici isprăvile sale, ca celŭ-laltŭ ce e împreună cu dînsulŭ, anume Luca, după cum negustoriŭ mi-aŭ istorisitŭ, este mai ticălosŭ ca acesta, și decă poftiți trimateți-i la Ierusalimŭ.

Iar aceea că nu mai sunt eŭ însu-mi în ordine bună, așa e: bine că încă trăescŭ; urarca Vóstră însă să mă lumineze; cu dreptŭ cuvîntŭ mă dojăniți și în privința nizamului (regulei) și asupra părerei mele de rău atătŭ de desă în scrisorile mele. Dintre cei în slujba sfîntului Mormîntŭ eŭ m'am găsitŭ să fiŭ atătŭ de nebunŭ și supusŭ și ca să mă arĕtŭ atătŭ de supusŭ a trebuitŭ să-mi periclitezŭ viața și mi-am pierdutŭ ordinea mea proprie.

Acum a eșitŭ și altŭ debitorŭ a lui Chrysanthu cu chitanță de 100 ruble și le-am plătitŭ și acestea, afară de socotĕla cea d'întăia; nu sciŭ decă va eși și altulŭ și eŭ am lăđile de lemnŭ, de aceea am pierdutŭ ordinea mea, dar urarea prea fericirei sale părintesci să mă ajute.

Am întĕlnitŭ și pe sfinția sa alŭ Cernioviei, pe Chirŭ Filoteŭ, care m'a primitŭ cu extremă bunătate, mi-a datŭ voie în tótă eparchia sa, m'a ospĕtatŭ trei đile, mi-a datŭ și vre-o 50 de ruble gratisŭ. De aceea rogŭ cu celŭ d'întăi omŭ să-i serieți o scrisóre de mulțămire pentru primirea ce mi-a făcutŭ, tocmăi ca aceea ce a adresatŭ Mitropolitulŭ Chievului. Rogŭ ca în același timpŭ și scrisórea către Chirŭ Petre despre care-i scrisesemŭ să i se trimĕtă îmĭ reună de asemenea și scrisórea aceea pentru numele acelea despre cari-mi seriea, póte c'oiŭ primi acele mile. Iar scrisórea sfinției sale păstrătorului de scule, rogŭ să nu o uite grămăticulŭ, dar să se trĕmĕtă la Ierusalimŭ.

Pe lângă acestea rogŭ să mai serieți epitropului din Ierusalimŭ pentru aceia cari de aici se ducŭ la Ierusalimŭ, ca să aibă o óre-care primire, fie monachi, fie mirenĭ, pentru că aici se plângŭ că nu aŭ nici o primire cum se cade alorŭ la Ierusalimŭ.

Rogŭ a doua óră, ca să am favórea și mângăcerea sa părintescă, în același timpŭ și scrisórea sa de urare pentru liniștea mea sufletescă, și ajungă mi aceste chinuri ce le tragŭ în țĕrile străine, iar urările sale fie cu noi ajutătoare pentru tótă viața noastră.

1776, Augustŭ 1.

Copilŭ supusŭ

Vartolomeŭ.

P. S. Grea e vorba, prea divinulŭ meŭ stăpânŭ, care mi-ați spus'o, că am pierdutŭ asupra mea orĭ-ce regulă, și acĕsta nu pentru altŭ-ceva mi-a părutŭ rău, pentru că trebue ca unŭ tată iubitorŭ să-și dojenescă pe copiii sĕi; ci pentru că mi-a scrisŭ așa luândŭ în șĕmă vorbele unui nemernicŭ

Ghervasie. Dar tóte acestea le sufărú din cauza pécaterorú mele. Cât despre acestú răú călugărú puteři întreba și pe unú óre-care Panú Carachiozi și vė va spune și dınsulú, căci aici era și Domnia sa când a fugitú pomenitulú călugărú.

Iar chirú Ghedeonú a plecatú de la Nizna la 14 Maiú trecutú spre a se duce în capitală ; dar până acum nu am primitú nici o scrisóre a sa ; audú, însă, de la mai mulți negustori, că este peste puțină ca să-lú lase să mėrgă în oraşulú împėrătescú, și decă acésta e adevėratú, pécaturú de cheltueli, dar Sf. Dumneđeú prin sfintele séle urări să facă ce e mai bine ; și eú deducú acésta, căci vedú că în colindările nóstre nu mai aú întâia lorú bunătate cei cu bună stare de aici, după cum auđiamú că era odinióră, dar și acésta totú asupra nóstră cade, pentru-că s'aú și strınsú destuí din călugărimea nóstră și multe lucruri necuviinciose aú rezultatú din pricina lorú. Eú colindú că-mi stă în puțină în călėtoria mea, dar cheltueli multe și colecte puține, pentru-că pe lângă cei-lalți am trebuința și de unú interpretú, de óre-ce nu cunoscú acéstă limbă.

Eú pe acestú urgisitú de Dumneđeú călugărú tocmai pentru aceea l'am luatú din Ierusalimú, ca în locú să am unú omú străinú, să am unú omú de la mőnăstire, cu tóte că toți părinții imi spuneau să nu-lú primescú, sciindú ce ipochimenú este și ce isprăvi a făcutú. Printre tóte cele am și cheltuitú pentru elú peste o sută de lei de l'am adusú, dar m'am căitú fórte multú, pentru-că afară de cheltueli mi-a pricinuitú și atáta necinste ; a furatú și o icónă din biserica Comana, după cum imi spune crısniculú. Vai ! ce să vė mai spunú altú-ceva ? tóte viřiurile ilú împodobescú : beřivú, hořú, nerușinatú, fórte obrasnicú, și în fine fórte necinstitú ipochimenú.

Imi điceau părinții din Ierusalimú, că a fostú și la muntele Libanului și a trăitú cu uniții, lucruri ce nici nu le credeamú, dar le-amú încercatú eú însumi și le-am găsitú că sunt adevėrate, nu a lăsatú pe nici unulú dintre părinți neacusatú în fața tuturorú, și în fața mea atátea a flecăritú în cât pécaturú de banı dacă-lú veři trămite iar la Ierusalimú.

Acéstă scrisóre și alte asemenea ne arėtă practica călugărilor greci de a cutreera țėrile române și Rusia, ca să adune averi !

Scrisórea lui Vartolomeú către Avramie despre câți-va clericı aflători în Țėra-Románescă și Moldova și permutați la metóșe de ale Sf. Mormıntú în Rusia.

Prea sfinției sale prea divinc, cu smerenie de slugă mă închinú, sărutându-ı evlaviosú drėpta.

Alaltăieri cu sfînta voință am venitŭ din după cum dorește prea sfîntia sa, și să aibă binecuvîntarea sa creștinii, am găsitŭ și scrisorea sa prea Dumneđeiască de urare, prin care aflândŭ de favorea părintescă ce îmi păstrează, m'am bucuratŭ peste măsură. Am vęđutŭ, prin urmare, urările și binecuvîntările sale și însemnarea numelorŭ, totuși pînă acum nici o milă n'am primitŭ de la acele nume, dar este de cređutŭ, că urările sale să-ı lumineze.

Pe lângă acestea îmi scrie și archimandritulŭ chirŭ Ghedeonŭ din Moscova, că încă se găsește acolo, și i s'a datŭ voie ca să colinde numai acea eparhie, pentru cheltuiala întreținerii sale; ca să męrgă mai departe e peste puțină, fiindŭ împiedicatŭ de două cauze, una că în scrisorea patriarhală trimisă către prea sf. Sinodŭ nu însemneză lămuritŭ, că are și daruri de a oferi împęrătesei; iar cauza a doua, a opririi anualului este aceea, că nu are chrisovŭ și prin urmare s'a ivitŭ acęstă piedică, după cum îmi scrie.

Deci rógă prea cuvioșia sa, să scriŭ către prea sfîntia sa și să-ı daŭ de scire, ca să facă cu prevederea sa cea luminată de la Dumneđeŭ ori-ce chipŭ scie, seŭ celŭ puținŭ să trimetă o a doua a sa scrisore către prea sfîntulŭ Sinodŭ, lămurindŭ tot-de-odată atătŭ darurile destinate pentru palatŭ, sf. cruce, că este adevęrată și pentru milă și despre ori-ce altă afacere, care se cere pentru Ghedeonŭ, și o altă scrisore către înaltŭ prea sfîntia sa Mitropolitulŭ Moscovei chirŭ Platonŭ, care să fie redactată și în limba elenă, deslușindŭ totŭ-de-odată și tótă afacerea de misiune a lui Ghedeonŭ, și să cuprindă și mărturia *lemmului* dătătorŭ de vieță și despre chrisovŭ să scrie precum scie Provedința ei divină. Dar acęstă scrisore să fie bine meșteșugită, pentru-că înaltŭ prea sfîntia sa, este în adevęrŭ o persónă fórte învęțată, după cum se mărturisește din partea tuturorŭ și după cum se vede.

Pe lângă acestea cele două case ce aveamŭ în Nizna, le-am vîndutŭ cu concursulŭ prea stimațilorŭ epitropi, cu ruble 720: să fie în cunoscința sa.

Deci decă îmi poruncesce ca să clădescŭ ceva case la conaculŭ unde stau pentru negustorii (pentru-că conaculŭ are spațiu destulŭ), e bine, seŭ cum îmi poruncesce, eŭ sunt gata de a face.

Pe lângă acestea scrie chirŭ Ghedeonŭ și cere și alte mai multe plocóne, ca să i se trimetă din Ierusalimŭ. Eŭ însă i-am răspunsŭ, să isprăvescă acelea ce mai are cu sănătate și bună chivernisélă și s'o face și acęsta. Și acum după cum poftiți răspundeți-mi. Și acestea de o cam-dată, iar fericitele binecuvîntări fie-mi întru ajutorŭ.

1776, Novembre 1, slugă smerită și fiŭ prea supusŭ.

Vartolomeŭ.

P. S. Prea cuviosului sfântului Protosincelă chiră Ghermanos mă închină, tot-de-odată prea sfântul Chiră Seraphimă îi uréză (cu care a și slujit împreună) și m'a întreată decă trăesce încă, și m'a rugat să scriu prea cuvioșiei sele urări din partea sa și prea cuvioșia sa să-i scrie, și lasă să-i scrie.

Scrisórea lui Ghedeonă egumenulă Cetățuei, către Avramie, prin care îi dă informații despre necesitatea restaurării acestei mănăstiri.

Prea fericirii vóstre, prea venerabile, cu smerenie mă închină și cu respectă îi sărută sfințita sa dréptă.

La 21 a lunei trecute Septembrie am primită o scrisórea a sa și totă ceea ce părintesce mă sfătuesce și dreptă stăpână îmi poruncesce, bine am înțeles, ca, adevă, să reînălță și să restaureză atât părțile exterióre putrede ale mănăstirii, cât și cele din lăuntru, cari cu tóte că escesivă am îngreunată auzulă seă, totuși fie întru scirea prea fericirii sale, că, întru cât a fostă cu puțină mie slugii sale, aă fost restaurate; iar acele, cari pe de altă parte din cauza anomaliilor temporale s'aă stricată, d'aci înainte, cu ajutorulă sfințelóru sale urări, voră fi în curéndă restaurate, ai cărei ani fie de la Dumneđeă prea mulți, iar binecuvântările sale sfinte cu noi.

Din Iași 1777, Octobrie 22.

Ghedeonă, Achimandritulă Cetățuei.

Scrisórea Domniței Dómna către Avramie prin care-l felicită pentru sėrbătorile de Crăciună și mulțămescce pentru binecuvântările patriarhicesci.

Prea fericirii sale prea divine cu respectă mă închină, sărutându-i venerabila sa dréptă, rugându-mă sf. Dumneđeă ca s'o păzescă în deplină sănătate și prosperitate continuă, viață lungă și isbutirea bunurilor ce doresce.

Respect. sa scrisórea bucurosă am primită și aflândă de scumpa buna sănătate a sa, am văđută și cele cuprinse în ea, prin cari mă felicită și-mi uréză despre iltifaturile împėrătesci ale Domnilóru noștri, date Măriei sale, căruia Dumneđeă să-i lungescă țilele, și pentru sėrbătorile trecute ale Crăciunului și aceloră ce urméză, și-i mulțămescă prea fericirii sale pentru ambele lucruri. Dea Dumneđeă ca și prea fericirea sa să fie învrednicită, ca să sėrbătorescă și sėrbătorile acestóru țile și alte multe în multe perióde solare, în deplină sănătate, etc.

De asemenea și de cele despre călțoria Dómnei mamei mele, ce-mi scrie, acestea și înainte de câte-va țile am aflată; mă întristeză însă lipsa continuărei

scrisorilorŭ sale; fie însă, ca prin fericitele sale binecuvîntări să am noroculŭ de a auŭi de bine și de sănătosa sa venire.

Neîndoiindu-se prea fericirea sa că, ca și la începutŭ, așa și mai departe se vorŭ pune sîrșitŭ cu înlesnire eventualelorŭ afaceri mănăstirești, despre carŭ scrie, dar fiindŭ informată și de afecțiunea mea evlaviosă către dînsa, o rogŭ să nu lipsescă de a ruga și pentru noi în întîmpinările sale cu Domnulŭ, arătându-mi în același timpŭ și starea bună a scumpei sale sănătăți, ai cărorŭ ani fie dela Dumneŭeu prea mulți și prosperi, iar sfintele sale binecuvîntări ajutătoare nouă.

1778, Februarie (?).

Fică în Christosŭ și gata la poruncile sale.

Notă: Copiatorulŭ n'a pututŭ să descifreze subsemnătura.

Scrisoarea lui Ghedeonŭ Archimandritulŭ către Avramie, despre darurile patriarcale distribuite în Țera-Românescă.

Pe prea Sfinția sa prin respectabilă îngenunchiare, salutându cu totă evlavia și plecarea smerită, mă închinŭ.

Scrisoarea prea fericirei vostre, la 26 a lunei trecute Decembrie scrisă, primindŭ, am văduțŭ pe deplinŭ cele ce dreptŭ stăpânŭ îmi poruncesce. Deci cele două-sute unŭ-spre-ŭcece lei nu le voiŭ da sfîntului Mitropolitŭ alŭ Chesariei, pentru cheltuețele peșcheșurilorŭ (darurilorŭ).

Voiŭ îngriji cât îmi stă în puțință, ca să se cumpere cu cele patru miŭ și două-sute cincŭ-ŭceci de lei alte moșii și să se adauge mănăstirii Bărnowski, până la primăveră când mă găsescŭ aci.

Aceste parale se află în mânia lui chirŭ Nicolae Avramie, unŭ omŭ credinciosŭ și cunoscutŭ, precum a orînduitŭ prea înaltulŭ Domnŭ.

Archimandritulŭ chirŭ Atanasie egumenŭ nu-î facŭ nici o supărare și nici la masa sa mă mai ducŭ nechematŭ, dar mă odihnescŭ în chilia ce mi s'a datŭ, mîncîndŭ împreună cu cei din împrejurulŭ meŭ, cu ieromonachulŭ chirŭ Anthimŭ și cu diaconulŭ chirŭ Dionisie, îngrijindŭ pentru ei fără pregetŭ cele ce se cuvinŭ. Din peșcheșurile ce s'aŭ trîmisŭ, săpunurile parfumate nu sunt destule, decă mi se va da voie ca să colindezŭ, după cum mi-a spusŭ sfîntulŭ Mitropolitŭ alŭ Chesariei, deci mă rogŭ prea sfinției vostre, decă e voința sa, să-mi dea voia, ducîndu-mă la Nijna, să mai iaŭ din săpunurile parfumate ale răposatului Chrysantŭ și orŭ-ce alta-mi va fi de trebuință. Astŭ-felŭ să scrie despre acesta Archimandritulŭ chirŭ Vartolomeŭ și episcopilorŭ săi. Răvașulŭ ce mi-a trîmisŭ chirŭ Macarie din Galați pentru untŭ și brînzeturŭ, iață că-lŭ trîmitŭ prea sfinției vostre.

Acestea cu smerenie, iar a totu sfințele sale binecuvîntări fie ajutătore în totă vieța noastră.

1776, Ianuarie 22. Cu totul plecatu și celu mai micu dintre toți.

Ghedeonă Archimandrită. (Trad. de Murnu).

Nu din punctulū de vedere alū religiunei se cuvine a considera actulū lui Gr. Al. Ghica, relativū la oprirea Evreilorū de a locui și negocia prin sate, orī a cumpēra moșii, sēu a le ține în arendă. Și în prima și în secunda lui Domnie, Gr. Al. Ghica a datū asemenea nizamū (1). Motivele espulsiunei erau de natură cu totul *economică*, cum se pōte vedē în documentulū din anulū 1782, datū cu același scopū de către Alex. Const. Mavrocordatū.

Anexa la pag. 171.

Nu sunt de prisosū a se aduce aci câte-va informațiuni despre Bucovina, sub Domnia lui Const. Moruzi.

La Biblioteca Academiei există, în Condica No. 87, unele acte cari privescū Bucovina. Guvernulū austriacū adresēzā guvernului Moldovei unū destulū de lungū cestionarū relativū la constituirea proprietății și la diverse alte cestiuni. Divanulū Moldovei, în Februarie 1782, adresēzā rēspunsulū la întrebări (2).

Divanulū era compusū la data acēsta din Ioanū Cantacuzino Marele Logofētū, N. Rosetū Mare Vornicū, Lascarache Rosetū Mare Vornicū, Ștefanū Sturdza Mare Vornicū, George Sturdza Mare Vornicū, și Scarlatache Sturdza Mare Hatmanū.

Vomū aduce, la Istoria culturei naționale, corespondența preschimbată la acēstă ocașiune; aci ne mărginimū de a aminti câte-va date din istoria iubitei nōstre provincii.

Bucovina, precum am vēđutū, aū tostū ocupată la 1 Octobree 1774, de generalulū austriacū Gabrielū baronū de Spleny, cu 3 regimente de infanterie, 12 tunuri și 2 regimente de cavalerie, și până la

(1) Veđi Doc. în Arch. *Istorică* tom. II, pag. 179—182.

(2) Veđi Uricarū, Tom. XI, pag. 252 și 264, care publică, de și cu óre-care variante, asemenea acte.

anulŭ 1786, adecă în decursŭ de 12 ani, a statŭ sub administrațiunea militară a generalilorŭ Spleny și Enzenberg.

În acestă a doua perioadă școlele s'au înmulțitŭ până la 32, fiindŭ mai tôte românesce (1).

Unulŭ din bărbații cari în acestă perioadă s'a ilustratŭ în cultura scolară a Bucovinei a fostŭ Archimandritulŭ Vartolomei Măzăreanulŭ.

Despre activitatea acestuiŭ bărbatŭ, se pôte ceti lucrarea nŭstră presintată Academiei, în ședința dela 4 Novembre 1888 (Archimandritulŭ Vartolomei Măzăreanu. 1720—1780 Notiță biografică și bibliografică 4°. Bucuresci 1889). Unŭ documentŭ de curendŭ publicatŭ de *Revista Politică* din Sucéva, anume diata lui Vartolomei Măzăreanulŭ, ne-a confirmatŭ în părerea expresă, că acestŭ bărbatŭ a trăitŭ celŭ puțin până la 1780 (2).

(1) Revista politică din 1889, No. 7.

(2) Iacă o parte din acestă diată împărțită de S. Sa, părintele *Din. Brăileanu*, administratorŭ parochialŭ în Putna.

Diata lui Vartolomei Măzăreanulŭ.

Întru slava sfintei cei de o ființă, de vieță făcătoare, și nedespărțită troiță, a tatălui, și a fiului, și a sfântului duhŭ, Aminŭ.

Iată eŭ robulŭ lui Dumneșeu smeritulŭ și multŭ păcătoșulŭ *Vartolomei Măzăreanulŭ* Arhimandritulŭ sfintei mŏnăstiri Putnei, socotindŭ deșertăciunea lumii acesteia, și ajungendŭ la vârsta bătrâneșilorŭ, și la slăbiciune și la bŏlă, și temendŭ-mă de césulŭ morții mele, și sciindŭ-mă cu totulŭ însărcinatŭ de mulțimea fără-de legilorŭ mele. Decŭ pentru ca să am pomenire de la părinți în sfînta biserică de la sfînta mŏnăstire Putna, și de la mŏnăstirea veche, pentru sufletulŭ meŭ celŭ ticălosŭ, prin care să potŭ câștiga de la dreptulŭ judecătorŭ iertarea păcatelorŭ mele, încă fiindŭ eŭ în vieța mea, am făcutŭ acestă diată și orânduială, și am scrisŭ cât pentru acele ce am datŭ în vieță, atătŭ și pentru acele ce am hotărîtŭ să se dea după vieța mea, pentru care tôte anume arétă în isvodulŭ și orânduiala ce arétă mai josŭ:

Anulŭ = 1779 (1779) Ianuarie = a (1) di.

Ce am datŭ în vieța sfintei mŏnăstiri Putnei.

1. Leftŭ de argintŭ poleitŭ și cu finectŭ în care finectŭ sunt zugrăviți sfinții apostoli Petru și Pavelŭ, și cu lăntujelŭ de argintŭ.

2. Unŭ clopoșelŭ de spijă în trapezare.

D-lă Profesoră Ion Sbiera, în discursulă sãu despre «*Mișcarea li-*

3. Carte jumãtate de osmoglasnică, adecă glasulă = 1 = 2 = 3 = 4 = tipărită moschicescă.

4. Altă carte iarăși jumãtate de osmoglasnică, glasulă = 5 = 6 = 7 = 8 = iarăși tipărită moschicescă.

5. O carte: cuvintele din prologulă moschicescă pe trei luni, *tălmăcită și scrisă de mine.*

6. A doua carte iarăși: cuvintele din prologulă moschicescă, pe alte trei luni, *iarăși tălmăcită și scrisă de mine.*

7. A treia carte iarăși: cuvintele din prologulă moschicescă, pe alte trei luni, *tălmăcită și scrisă iarăși de mine.*

8. O carte: canónele de la paveceri, pe (8) glasuri, *tălmăcită și scrisă de mine.*

9. O carte: *Crinul țarinei, tălmăcită și scrisă iarăși de mine.*

10. O carte: Panachidnică, sãu slujba cea mare a parastasului.

11. La gătirea chilieii a rãposatului Germană, am cheltuită cãți-va bani.

12. La înoirea chilieii a rãposatului Teodosie Georgesculă iarăși am cheltuită cãți-va bani.

13. Am mai dată numitei mănăstiri și ună săcriă moschicescă, ferecată cu multă fieră să fie de trebuința veșmintelor.

Ce am mai scrisă sfinteii mănăstiri Putnei.

1. Pomelnică la jertfelnică.

2. Altă pomelnică mică la jertfelnică.

3. Altă pomelnică mică pe 12 luni, din pomelniculă celă mare ce este legată în carte.

4. Condică de tóte scrisorile a tuturoră moșiiloră.

5. *Domnia fericitulă ctitoră Stefană Voevodă.*

6. *Istoria pentru începutulă și zidirea sfinteii mănăstiri Putnei.*

Ce am hotărîtă după mórtea mea să se mai dea sfinteii mănăstiri Putnei

1. Carte mare: Camenă veari (care și mie mi-aă dăruit-o stareșulă *Sila*) tipărită în Pecersca.

2. Carte rosescă tipărită în Pecersca, asupra Lipoveniloră.

3. Irmoloiulă tipărită în Pecersca.

4. Cartea: *liatopisișă scrisă de mine moldovenesce, de la zidirea lumii până în = *r̄ϕ an; întru aceeași carte am scrisă și cuvântulă sfinșitului Ippolită papa de Roma, pentru a doua venire, pentru strașnica Judecată, și pentru antichristă, și vedeniile sfintului Grigorie.*

5. Carte: reglamentă duhovniei, tipărită în Moscă.

6. Carte: lexiconă pre 3 limbi, elinesce, latinesce, slavonesce, tipărită în Moscă.

7. Carte: Ezopă, tipărită în Sanctpetersburgă, cu slovă . . . ștatscaia.

8. Ibrică de cositoriă cu cherulă lui de pusă în perete pe care să-lă pue în oltariulă Bisericeii ceii mari, să fie de spelată mânilă preoșiloră și diaconiloră.

terară în Bucovina» (1), mai scrie despre anii 1775—1786 cele următoare :

«După ocuparea țerei însă sub administrațiunea militarăscă (1775—1786) dreptu că se stabilise o ordine în țeră și se și înființaseră mai multe școle, se organisase biserica, se creaseră mai multe condițiuni pentru o cultură spirituală, se deteră și îndemnuri spre facerea de cărți didactice; s'ar fi pututu așa dară pune începutul unei mișcări literare; dar tôte acestea nu folosiră

9. Saplaičū mare de aramă, moschicescū, pe care să-lū puie în pivnița mōnăstirei să fie de slobođitū vinū.

Ce am hotărītū după mōrtea mea, să se dea sfinției sēle părintelūi, Igumenulūi, și la totū soborulū de la sfința mōnăstire Putna.

1. Butcă bună moschicēscă, cu postavū verde îmbrăcată în lăuntru.
2. O pereche hamuri de doi cai.
3. Douē frăie, unulū telegărescū, și unulū nouū cu dărlogi.
4. Doi cai negri bētrāni telegari.
5. Hățū de curea de doi cai.
6. Unū felegēnū mare turcescū.
7. Unū felegēnū cu farfurie, de farturie bună.
8. Unū paharū de cristalū bunū cu scaunū, de dresū vinū.
9. Unū păhăruțū micū de cristalū, de dresū rachiū.
10. Ciainicū de aramă roșie.
11. Scatulcă mare moschicēscă cu 8 șipuri de cristalū (că douē s'au stricatū) care și mie mi-este de la starefulū meū Antonie Mitropolitū.
12. Cărjă de trestie de mare, la capētulū de-asupra ferecată cu alamă galbenă.
13. Tocū de postavū verde alū aceleiași cărje.
14. Rasă veche de postavū negru.
15. Băibăracū de chitaină întunecată cu bumbacū și căptușitū.
16. Dulamă de postavū supțire ponosită, în flōrea cuișōrelorū, căptușită până la brăū cu crașanină nēgră.
17. Geordeea mică fără de mânici, de același postavū, blănită cu blănișōre turcesci albe.
18. Geordeea lungă de același postavū, blănită pe dinainte cu pânteece de vulpe, veche, iară dosulū cu blane negre, și tôte ponosite.
19. Șubă de postavū negru supțire, blănită cu spinări vechi de vulpe, iar la spate cu blane negre, tôte vechi.
20. Berneveci de postavū vēnētū, vechiū.
21. O pereche ochelari bunī cu toculū de sangriū.
22. Altă pereche ochelari prōstă cu toculū de pele.
23. Douē perine cu flori, căptușite cu pânză leșescă, și umplute cu lână.

(1) *Mișcări literare* la Romāniī din Bucovina, discursū de Dr. Ionū alū Sbiera, profesorū la Universitatea Iosefină din Cernăuți, membru alū Academiei romāne-in-8°. Oradea Mare, 1890.

multă, una, că ómenii de atunci erau speriați, neliniștiți și nedeprinși cu noua stare de lucruri, iar alta, lipsia cu desăvârșire bărbații cu cultură și învățați cari să fi știut a se folosi de dispozițiunile binevoitoare (?) ale guvernului și să fie început și întreținut această mișcare literară.

24. O cergă mare vörgată putilinescă.
25. O cușmă moschicescă, de postavă negru, blănită cu vulpe iară pre de-nainte cu jderă.
26. Mindiră de pânză leșescă, umplută cu lână.
27. Altă mindiră vechiă de pânză leșescă, umplută cu lână.
28. Obială bună, de postavă albastru, umplută cu bumbac, căptușită cu pânză leșescă veche.
29. O perină veche de meșină împlută cu puf.
30. Altă perină, soțiea aceeași, iarăși veche de meșină, umplută cu puf.
31. O perină iarăși de cită vechiă, însă mai mică, și iarăși umplută cu cită.
32. O cergă nouă brașovenescă căptușită cu pânză veche leșescă.
33. Ună tocă negru de habă moschicescă, de pusă rasa și camilavca, căptușită cu crașanină.
34. Măncariă de postavă negru vechiă, căptușită cu blane albe.
35. Ună tocă vechiă de habă neagră de pusă obialulă.
36. Potcapocă bună de postavă negru, căptușită cu pelcă neagră.
37. O cușmă de chitaică vënëță de purtată în chilie.
38. Tocă de piele de pusă potcapoculă.
39. Geamantană vechiă de bulgariă de pusă hainele.
40. O pereche fórfeți mici de tăiată hărtia, cu toculă loră de postavă.
41. Ună sfeșnică de alamă galbenă cu mucări de heră.
42. Ună îndreptară mare de tisă.
43. Ună săcrieșă mică și lată
44. Ună ciocănașă de heră.
45. Ună clesce de heră de potcovită cai
46. Ună sfredelă mijlociă brașovenescă.
47. Răzușă de heră.
48. Cesală de heră.
49. Livada mea dela mănăstirea veche, să fie până la cireșă și până la chiliile cele noue, a soborului.

Cele ce am scrisă mai sus sfintei mănăstiri Putnei, așa să și fie neclintite, nemișcate. Așijderea și acelea ce am scrisă mai sus sfintei sale părintelui egumenului și a totă soborulă dela numita mănăstire, să le stringă pre tóte într'ună locă și să le împarță frățesce, dela sfinția sa părintele egumenă și până la monachulă celă mai de pe urmă, ca fiesce-care să mă pomenescă și nici unuia strimbătate să nu i se facă.

Eă pęcătosulă în tótă viața mea m'am silită cu sfintele biserici, cu chiliile, cu liveđile ipoci, la cari înoiră și faceri mi-am cheltuită teți banii, și pentru aceea cu tótă umilinta mea mă rogă sfintei sale părintelui egumenă și la totă cinstitulă soboră, să-mi pörte de grije de lumină, și de două sărindare, socotindă, pentru tóte acelea ce li-am scrisă mai sus, și li-am dată sfintele mănăstiri, iar altele sfințiiloră vóstre.

Anexă la pagina 171—173.

După tăierea lui Ghica în Iași, vedurămŭ corespondența diplomatică, urmată și numirea la Domnia Moldovei a lui Constantinŭ Moruzi (1).

Sub acestŭ Domnŭ se făcu — am arătatŭ — definitiva hotărnicire a hotarelorŭ Bucovinei răpitate prin convențiunea din 13/25 Februarie 1777. Moruzi în urma acestei perderi de teritoriŭ, rotunđi din nou ținutulŭ Sucevei cu părți din ținuturile vecine și dete de capitală miculŭ tăr-gușorŭ Fălticeni.

Ambasadorulŭ francesŭ din Constantinopole pare, cum vedurămŭ, a se bucura de numirea lui Moruzi la tronulŭ Moldovei. Moruzi prin intervențiunea ambasadorului francesŭ caută să se țină bine și cu Austria (2).

(1) Despre data plecării din Constantinopole a noului Domnŭ Moruzi, și despre planurile lui politice, iată ce scrie Lebas cătră ministrulŭ afacerilorŭ străine din Paris în 18 Novembre, 1777 :

Monseigneur,

.....

Le Prince de Moldavie a eu son audience du Grand Seigneur le 11 et a fait hier sa sortie de la Capitale. Il lui est fort recommandé de hâter sa route.

L'envoi qu'il fait à Vienne et en Pologne d'un émissaire l'a engagé à me faire demander une lettre pour lui procurer accès auprès de Monsieur le Baron de Breteuil.

Son point de vue principal est de découvrir par des canaux secrets si la Cour de Vienne ne médite rien d'inquiétant de ce côté-ci en cas de guerre, et de former une bonne correspondance tant en Autriche qu'à Varsovie, pour être instruit désormais des événements politiques. Je fais passer aujourd'hui le même avis à Monsieur le Baron de Breteuil.

(2) Constantinopole, le 16 Janvier 1778.

Monseigneur,

.....

Le Sieur Cassarati, émissaire du prince de Moldavie, doit être rendu à Vienne en ce moment. Il m'a témoigné ne devoir mettre aucune réserve vis-à-vis Monsieur le Baron de Breteuil, qui saura sans doute tirer parti de son séjour. Je le sais muni d'un chiffre au moyen duquel il peut correspondre à couvert avec son maître. Il m'a paru nécessaire de faire transmettre à ce Prince, comme je l'ai fait, par son Kiaïa de confiance, les dispositions de Votre Grandeur, celles du Ministère d'Autriche et celles de l'Ambassadeur du Roi à Vienne.

.....

Anul 1778, este foarte penibilă pentru Constantin Moruzi, din cauza trupelor turcesci, cari se concentrează în Moldova. D. de Saint-Priest, care s'a reîntorsă la postul său în Constantinopole, scrie despre acesta:

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre plângerile Principelui Moldovei în contra armatei turcesci.

(Vol. 164, D. 86.)

Constantinople, le 17 Août 1778.

Monsieur,

Le Prince de Moldavie écrit ici que la présence de plusieurs pachas et de huit à dix mille hommes dans sa Principauté y cause de grands désordres; que lui ne peut suffire à l'exhorbitance des demandes des chefs, et que les habitants, foulés de toutes manières par cette milice, ne trouvent leur salut qu'en désertant le pays.

In 3 Septembrie 1778 de Saint-Priest repetă informațiunile sële despre desolațiunea Moldovei și a Munteniei de trupele turcesci. Ambasadorul francesu se teme să nu începă războiul cu Rușii pe Nistru, de îndată ce voru sosi la acestu fluviu și trupele turcesci. Elu doresce ca Austria, care este vecină acum la Nistru să impiedice războiul în acea parte, declarându că va interveni și dinsa contra Rușilor, de voru începe războiul acolo.

In 26 Octobre 1778, de Saint-Priest, arătă starea deplorabilă a armatei turcesci în Moldova și mișcările de la curtea moldavă:

Ce qu'on mande de l'armée turque en Moldavie passe encore de beaucoup, Monsieur, les nouvelles que vous en aviez à Constantinople. On parle d'un soulèvement général de cette armée contre ses chefs et de tous les désordres qui tiennent à l'anarchie. Est-ce avec des telles troupes qu'on peut se flatter de vaincre les armées russes?

Il est bien à craindre que le désir de se rendre agréable à la Porte et de se mettre à l'abri du sort de son prédécesseur, n'ait engagé le Prince de Moldavie à chercher des crimes à quelques boyards. Cette circonstance ne serait pas propre à assurer la tranquillité des frontières de l'empire ture, et la Cour de Russie pourrait bien y gagner une nouvelle émigration de Moldaves.

Am arătat cum, pentru ca să liniștescă pe boerii nemulțămiiți, Constantin Moruzi reînnoește decretul lui Grigorie Ghica, pentru venitul boerilor, la începutul anului 1779 :

*Cu mila lui Dumnezeu Noș Constantină Dimitrie Muruză V. V.
Domnă țerei Moldovei.*

Datorie avându luminații Domni și oblăduitori, cari din pronia dumnezească sunt orânduți a fi stăpânitori de norode, ca pe toți supușii săi spre cele bune să-i îndrepteze, și cu tot chipul să-i ajute, întemeind statornicia Statului, pentru ca să-i aducă la fericirea și folosul ce se cuvine cu dreptate fiesc-căruia, și aședările cele bune de folosul obștiei să le întemeeze, și cele nedrepte și vătămătoare să le îndrepteze, căci dintru acele bunătăți stăpânitorii câștigă odihnă, laudă și nemuritoare pomenire, cum de către mulți din cei mai dinainte luminați Domni, acesta s'a urmat și s'a păzitu. Asemene dar și Domnia mea, din vremea ce sfântul Dumnezeu ne-au miluit și ne-a suit la scaunul Domniei acestei țeri, spre aceeași bună urmare am fostu porniți cu totă inima și voința noastră, pururea priveghind și silind spre cele ce sunt de folosul și întemeerea tuturor. După cum osebitu de alte lucrări și bune aședări ce am făcutu, cari sunt sciute, luându Domnia mea aminte și pentru starea și orânduiala venitului boerilor și altora, ce se află de-apururea în slujba pământului și la poruncile împărătesci și domnesci, aflat'am o condică, făcută de răposatul Domn Grigorie Alexandru Ghica V. V. cu hrisov scrisu într'insa și cu aședată rânduială, pentru veniturile tuturor boerilor, atâtu acelor mari, cât și alu doilea și alu treilea, cum și acelor ce sunt în dregătorii și alții câți se află întru multe feluri de slujbe domnesci și ale pământului, în care hrisov se arătă că mai înainte veniturile boerilor, era de se strîngea din multe feluri de locuri, prin care, nu numai că prea puținu folos se aducea boerilor, și nu se putea cuprinde la trebuincioșă cheltuială spre săvârșirea celor cădute la starea boerilor, pentru obștie, și spre a judeca cu osirdie după datoria dregătoriei lor, și se pricinuia nedreptăți asupra-le și neodihne, ce încă și la alișverisul locuitorilor curgea multă zătienire și pagubă, cu nespasă supărare. Dreptu aceea, pentru ca să fie cu întemeerea statului și odihna locuitorilor, multe din cele ce era de se lua în feluri de chipuri fără cale, la venitul boerilor și cu mare supărare și asuprelă locuitorilor, de totu Domnia sa le-a rădicatu ca să nu mai fie, și lăsându numai unele din venituri, ce era cu dreptate și fără asuprelă, au aședatu altu venit, ca să se ia câte patru-spre-dece parale, răsura de totu leulu, din venitul răsurilor, cifeturilor și ajutorinței, cum și din răsura dăjdiilor mazililor, a

negușitorilor și ală ruptașilor, pe suma tablelor visteriei, și să se dea rînditul prin condică venit, după stepena și rînduiala boieriei fiesce-căruia, atât din răsuri, pe tótă luna, cum și alte venituri cu cale, ce sunt rînduite la uncele dregătorii, care se aréță anume, la velișii boierii, la ală doilea, ală treilea, și la toți câți se cuprindă într'acéstă condică, care venit să nu aibă nici ună amestecă cu cele-lalte venituri, nici să se numéscă venit ală Visteriei, nici să se strîngă la visteria domnéscă, ci să se numéscă genicosă, venitul boierilor, strîngându-se în deosebită casă, ăisă-vrofilachion, în sfînta Mitropolie, subt epitropia domniilor sale Vel Logofétu, Vel Vornic, Vel Spătar și Vel Ban, cari voră fi după vreme, cum mai pe largă este aréțat la condică pentru tóte cum să se strîngă venitul și cu ce orînduială să se dea fiesce-căruia? Decă când însu-mi Domnia mea le am cercetată cu cea mai mare luare aminte, tótă aședarea și orînduiala hrisovului și a condiceii acesteia, și aflându că cu dreptate și cu bună aședare s'a făcută acéstă orînduială pentru întemeerea Statului și odihna obștiei, prin care nu numai că or-cară din stare, intrându la dregătorie, se află îndatoriți a priveghia și a păzi dreptatea, silindu-se cu tótă osărdia spre cele cari sunt a dregătoriei lor, fiindă-că după cum se cade trebuincioasă cheltuială li se dă și póte rămân și cu óreși-ce câștigă, ce și locuitorii încă aflându dreptatea lor, aă odihnă despre tóte supărările și asuprelile care pătimea cu zăticnirea alișverisului lor, din pricina acelor de demult venituri, ce se strîngea de pe multe feluri de lucruri, cari s'au rădicat, să nu mai fie. Pentru aceea, după acéstă aședare și orînduială a venitului, ce se aréță la hrisovul și condica mai sus pomenite, Domnia mea încă urmându, fiindă cu dreptate și cuviinciosă, atât pentru odihna domniei asupra dreptăței și a credincioșelor slujbe ce de-apurarea se ceră dela fiesce-care, după starea dregătoriei sale, cât și pentru întemeerea și statornicia statului, așiderea și odihna locuitorilor de obștie. Și fiindă-că din suma rásurilor ce se strîngă după acéstă aședare a hrisovului și a condiciei, unii nu se potă îndestula, Domnia mea am mai adaosă la unii după meritul și măsura slujbelor sale, cam și unii cari nu potă încapé la dregătorii și se află la lipsă, pentru cari luminașii Domni și oblăduitorii fiindă obșteșci părinți, milostivirea îi îndémnă a priveghia și a-i împărtași și pe aceia la domnesca milă, pe cât s'ar poté. Decă spre a cuprinde pe toți și ca nimeni din cei ce aă slujit, să nu rămăe păgubași de ostenele lor, s'au făcută acéstă osebire a casei rásurilor și cu epitropii, la care visteria domnéscă nu are nici ună amestecă, și când nu se ajungea a se da deplină fiesce-căruia, se scotea și câte ună sferă pentru neajunsul lefilor celor de slujescă acesteia de Dumneđu păzită țeră. Și iată printr'acéstă hrisovă ală Domniei mele, întărimă tótă aședarea și orînduiala hrisovului și a condiceii rēposatului Domn, Grigorie Alexandru Ghica V.V., ce este făcută din anii 1777 Aprilie 1, de

veniturile boerilorŭ și de alte rînduele și hotărîmŭ, ca și de acum înainte, pre deplinŭ să se urmeze după aceeași aședare și orînduială, păzindu-se la tôte întocmai nestrămutatŭ în veci.

S'a scrisŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domniei mele în orașulŭ Iași, la cea dintâiŭ domnie a Nôstră la Moldavia, de credinciosŭ boierulŭ Nostru Dumitraki Vărnăvŭ, alŭ doilea Logofătŭ alŭ Divanului Gospodŭ, întru alŭ doilea anŭ alŭ Domniei Nôstre la Moldavia. La anulŭ dela Christosŭ, 1779 Aprilie 15.

Urměză iscălitura manupropria.

Prin uriculŭ acesta Moruzi mai adaugă venitulŭ unora din boeri și dispune, ca și cei ce nu potŭ intra în slujbă să fie ajutați. Pentru a se puté plăti lefile boerilorŭ, menține o casă deosebită de visterie, la Mitropolie, cu o epitropie compusă din Vel Logof., Vel Vorniculŭ, Vel Spăt. și Vel Banulŭ.

Patru ani și optŭ luni domni Constantinŭ Moruzi și cu tótă hotărîrea ce în 1782 Iulie, luară boerii de a fi uniți împrejurulŭ tronului, jurândŭ acésta în mânil Mitropolitului Gabriilŭ, Moruzi fu mazilitŭ. Boerii juraseră: «*supunere și credință către celŭ de Dumneđeŭ rînduitŭ «Domnŭ și stăpânŭ alŭ nostru»*» (Veđi Uric. Tom. 6, pag. 460). Documentulŭ este din Iulie 1782, iată-lŭ în tótă cuprinderea lui :

«De vreme că pentru întemeierea și paza binelui și a folosului de obștie, «chipulŭ celŭ mai alesŭ este, a fi toți într'o unire și dragoste, la care tôte «némurile cele povęuite de înțelepte pravili, și luminate de politicesci învę-«țături, se vedŭ că urměză ; cu cât mai vîrtosŭ legea creștinescă și însuși «omenirea îndatoresce a se păzi, acésta unire între rudenii, simpatrioși, ca «una ce este cea întâiŭ și mai puternică mijlocire prin care se pôte păzi cin-«stea și tótă fericirea obștiei nejnignită.

«Deci sub acésta folositóre și neapărată datorie fiindŭ noi, atâtŭ din le-«gătura firei, cât și din porunca legii, fără de împotrivirea supușilorŭ, iată «prin acésta scrisóre a nôstră adevărimŭ și încredințămŭ înaintea lui Dum-«neđeŭ și a prea sfinției séle prea cinstitŭ alŭ nostru duhovnicescŭ păstorŭ «Mitropolitulŭ țerii Chirŭ Gavrilŭ, ca fiesce-carele din noi, lăsândŭ tôte in-«teresurile particulare, care acele să avemŭ a le căuta întâiŭ între noi cu «bună învoială, după dreptate, și când între noi nu vomŭ puté îndrepta pri-«cinile ce vomŭ avé, atunci prea sfințitulŭ părintele Mitropolitŭ, după drépta «arétare ce-i vomŭ face, duhovnicesce și părintesce, să ne învoiască și să ne «așede, iar sfadă și desbinare între noi să nu fie.

«Să fimă toți într'o unire și dragoste, și cu toți să stămă orî cu ce chipă «se va socoti și se va puté pentru folosul și pentru tótă sistema patriei nó- «stre fără de sfială. Și pădindă cu toții tótă îndatorita supunere și credință, «cătă celă de Dumneđu rînduită Domnă și stăpănu ală nostru, să nu lă- «sămă pe străini, séu și din pămînteni a prohorisi cu vrajbe și amestecături, «spre vătămarea cinstei statului boerime și folosul patriei, ci cu toții fățișă «și nefățișă, să stămă după datorie, ca să se dea dreptățile și pronomiile sta- «tului boerescu și a patriei; cum și de se va âmbla asupra vre-unuia dintre «noi, vre-o pornire cu asuprélă și cu pricină vătămătore, iarăși să fie datori «unulă pentru toți și toți pentru unulă, să stămă cu totă chipulă de silință, «spre mântuirea lui.

«Și la toți, sfātuindu-i pentru obștesculă folosă, să fie vorbele și sfaturile «nóstre păzite și tănuite numai între noi, iar cari dintre noi eșindă din da- «toria sa, și călcândă legătura credinței și a făgăduinței, ce am făcută, se «va abate și va âmbla numai după ală séu în parte interesă și interesurile «obștei, le va metaherisi pentru sfîrșiturile sale, unulă ca acela să aibă asu- «pră-și blăstemulă lui Dumneđu, și ală prea sfinției séle părintelui Mitropolită, «și despre noi să fie cunoscută de vrăjmașă.

«Ci dară pentru încredințarea făgăduințeloră nóstre, adevărimă cu însesă «iscăliturile nóstre acéstă scrisóre, și care amă dat'o să stea păzită în mână «prea sfinției sale părintelui Mitropolită.»

(Pag. 460, Uric. Tom. 6.)

«Iași, 1782, Iulie.»

Anexe la pag. 173.

Stihurile despre uciderea lui Bogdană și Ioană Cuza se potă ceti în cronicile României de M. Kogălnicenu T. III, pag. 281. Nu le mai reproducemă aci spre a nu îngreuna tipărireă.

Anexe la pag. 177.

Iacă firmanulă de care vorbirămă la acéstă pagină:

Tălmăcire a Fermanului pentru Bogdană și Cuza.

Lauda Stăpănitoriloră a némului Mesia, celă alesă între cei mai mari ai némului lui Isusă, celă ce eșci acumă Domnă țerei Moldovei, Constantină Vodă, a căruia sfîrșitulă să se închee cu bine. Ajungéndă acestă înaltă îm- «părătescă ală nostru semnă, să-ți fie la sciință, fiindă-că, tu numitule Vodă, carele eșci credinciosă slugă a împărăției Mele, crescută cu împărătesca Nóstră

hrană și facere de bine, ai slujitŭ din începutŭ până acumŭ înalta Nôstră Impărăție întru adevărŭ cu credință și dreptate, și mai vârtosŭ la vremea ce s'aŭ pusŭ pe umărulŭ credincioasei tale supunerŭ, dragomania a împărătescului Nostru Divanŭ, fiindŭ-că chivernisiai și căutaŭ cu tótă dreptatea tainele a înaltei Mele Impărății, într'atâta, cât s'a încredințatŭ Impărătesca Mea mărire cu încredințare de credința și dreptatea ta; pentru acêsta s'aŭ datŭ la credința ta din înaltele Impărătesci a milostiviei Mele, Domnia Moldovei; și dintr'aceea vreme fiindŭ-că potrivescŭ lucrurile și mișcările tale cu dréptă Impărătescă a mea voință, și fiindŭ-că puŭ totŭ felulŭ de silință pentru odihna și liniștea, atâtŭ a boierilorŭ, cât și a tuturilorŭ locuitorilorŭ memlechetului a totŭ felulŭ de stare, pentru care s'aŭ făcutŭ pricină acêstă bună a ta mărturie, ca să se adaogă cea întinsă peste toți aceștii Impărătesca mea milă. Cu acêsta dar, fiindŭ-că acei doi zavisnici și turburători, Manoli Vorniculŭ, feciorulŭ lui Bogdanŭ și Spătarulŭ Cuza, (fiindŭ firea lorŭ cea rea și răutatea cea din inimă, din începutŭ obicînuită a turbura buna stare a memlechetului) nu s'a odihnitŭ în hotarele stărilorŭ, nici aŭ cunoscutŭ cea mare milă, ce li s'aŭ făcutŭ de către partea Impărăției Mele, carele ertândŭ și trecândŭ cu vederea greșalele și vinovățiile lorŭ, ce aŭ îndrăsnitŭ a face în vremea oștirei, ŭ-aŭ umbritŭ în totŭ chipulŭ și din tôte părțile, subt cea adâncă Impărătescă a nôstră umbră; ce vedândŭ cea nemărginită credință și credincioasa slujbă și supunere a boierilorŭ pământului, ce aŭ către înalta parte a Impărăției Mele, din vremea ce s'aŭ făcutŭ pace, și mai vîrtosŭ a acestorŭ trei boieri, aceluŭ de acumŭ Logofetŭ Vasile Costachi Razulŭ, și aceluŭ de mai înainte Logofetŭ Ioniță Delénulŭ și Visterniculŭ Iordachi Balșŭ, a căroră credință este cunoscută, și alesŭ în vremea Domniei tale, aŭ aruncatŭ mincinoase răvașe la Benderŭ și la Ismailŭ, întru care se cuprindea multe zavistiŭ, și s'aŭ ispititŭ a lucra nenumărate răutăți, cu scoposŭ ca să facă pe numiții boieri vinovați. Care acêsta cunoscându-se din chipurile și mișcările lorŭ, s'aŭ prinsŭ acești făcători de turburări, și petluindu-se casa și scrisorile numelui Manoli feciorulŭ lui Bogdanŭ, și făcându-se cu amăruntŭ căutare și cercetare, s'aŭ găsitŭ între scrisorile sale câte-va, cuprindându multe de facerea de turburare, care era de totŭ afară din hotarele și rînduiala sa, și întrebându-se acei de mai sus arętați doi, fiescacelele deosebitŭ, și negăsindŭ altŭ răspunsŭ ca să dică, fără numai că diavolulŭ i-aŭ înșelatŭ, s'aŭ arętatŭ și s'aŭ văditŭ cu însăși mărturia limbelorŭ sale răutatea și hainitliculŭ lorŭ. Pentru care acești doi făcători de rele, Manoli feciorulŭ lui Bogdanŭ și Cuza Spătarulŭ, după cum de obștie s'aŭ văditŭ aŭ luatŭ cea cădută răsplătire, iar celălaltŭ turburătorŭ tovarășŭ alŭ lorŭ, în locŭ de mórte, s'aŭ pusŭ în ocnă, după cum s'aŭ scrisŭ și s'aŭ arętatŭ la Impărăția Mea. Care acêstă pricină dar a întăritŭ și a întemeiatŭ îndoitŭ înainte a însu-mŭ stăpânitórei Mele Mărirŭ, ceea-ce mai înainte cercată și iarăși nă-

dădută și de acum vrednicie, înțelepciune și mintea ta, și sirguința și rîvna ce ai pentru păzirea și bună ținerea cădutei rîndueii a memlechetului, și pentru chivernisirea, zaptul și înfrînarea a tuturor locuitorilor raelii, și că silința ce ai pusă, ca să-mi ia cea vrednică răsplătire de mai sus numiții făcători de răutăți, s'au făcută pricină de liniște a tuturor celor credincioși. Pentru care te-am laudat și te-am proslăvit; fii dar câștigându roduri îndestulate. De vreme dar ce se revarsă cu totu chipul Impărătescile Mele milostiviri către toți boierii și raelile ale țerei Moldovei și se face înaltele Mele musaadele, atât la neconținutele tale scrisori ce vinu la Impărăția Mea, cerându ca să se adauge către toți cei arętați bogatele Impărătesci Mele mile, cât și la mărturiile tale, ce le dai pentru dinșii și celu adevăratu Impărătesculu Meu scoposu și cea alésă însu-mi stăpânitoare a mea voință este, ca să fie cu toții odihniți și în tota linisce. Cunoscutu-s'au din rëveșele acestor doi făcători de rele, ce s'a găsitu, că tot scoposulu loru a fostu numai și numai, ca întinđendū cursa a acei mincinose zavisti și violenii către credincioșii boeri, ca să pue la lucrare firésca loru răutate și ca să-i ridice din mijlocu, să găsească vreme se isprăvescă viclesugulu loru. Pentru acésta s'au datu și s'au trimesu acéstă împărătescă a Mea poruncă, ca să ții și de acum înainte în mânele tale cumpăna dreptăței, și să pu tota silința, ca să aręți și să înștiințezi în memlechetulu Moldovei Impărătesca Mea dreptate, făcendū pe toți să cunoscă, că atât către boieri, cât și către toți cei-lalți, ce slujescū înalta Impărăția Mea cu credință și cu dreptate, se varsă bogata Impărătesca Mea milă; iar către cei ce urméză împotriva și se abatū la violenii ca aceste, cu dreptate se sêvêșesce urgia a însași stăpânitoarei Mele Măririi. Și în fericitele țile ale Impărăției Mele, nu voesce nici într'unu chipu împărătesca Mea Mărire ca să se vatame cine-va măcarū până la unu përu, cu cuvinte de ómeni violenii și născători de minciuni; ce mulțămire, orî jaloba și sichiagetulu ce veș face, va isprăvi răsplătirea fiesce-căruia. Și dar să te vedū! Pliroforisindu-te, tu numitul Voevodū, că din țiuva ce din marea, darnica, strălucită însași stăpânitoare a Mea voință, te-ai rînditū Domnū țerei Moldovei, fiindū-că n'ai lipsitū până astăzi a aręta neconținutū la Impărăția Mea, buna ascultare și supunere, atât a boierilor cât și a raelii cea cu credință, sirguință ce ai arętatū la Impărătesca Mea milă, și că pentru că se apucase arętații făcători de rele, de lucruri împotrivoitore credinței, aducendū viclesugū și semănandū și dandū în scrisu cuvinte turburătoare, cu care pricinua la toți locuitorii o nouă înrăsvărire și stricăciune, după cum s'au arętatū și de însași mărturia gurei lorū, de trebuință au fostū perderea lorū, și răsplătirea acésta ce au luatū, au fostū de înșiși ei lucrată.

Și încredințandu-te, că dela tine cere Impărătesca Mea Mărire, ca să se păzescă orânduiala bunei stări a memlechetului, ca să nu se întâmple vre-o turburare

la Nizamŭ, umbrindŭ și de acum înainte pe cei credincioși, și pedepsindŭ pe cei haini și cu vicleșuguri, să aducă pe toți boierii înaintea ta, și să citească această a mea luminată poruncă, întru auzulŭ tuturorŭ, și să le arăți și să le dai la înțelegere, că în câtă vreme nu se vorŭ abate din drumulŭ celŭ dreptŭ și din supunerea ce aŭ datorie a avé ca nisce slugi, și în câtă vreme nu se vorŭ depărta dela ascultarea ta, pe cari sunt datori să o păzescă cătră tine, fiindŭ-că te-ai orînduitŭ Domnŭ peste dînșii din partea Impărătescei Mele mi-lostiviri; și să-ți pui tótă puterea, ca să le arăți, de acumŭ înainte, tótă plă-cuta ta silință după cea desevêșită volnicie și isticlalŭ, ce ți s'aŭ datŭ și acum printr'acestŭ înaltŭ Impărătescŭ alŭ Meŭ Fermanŭ. Ce dar, îți poruncimŭ Impărătesce, să energhisesci după noima cu chipulŭ ce ți s'aŭ arătatŭ pentru această pricină a înaltei Impărătescii Mele porunci, care nesmintitŭ cere buna ascultare și supunere a tuturorŭ. Așia să scii! Crede împărătescului meŭ semnŭ. In anulŭ 1192 la începutulŭ Ramazanului, în Țarigradŭ celŭ de Dumneđeŭ pázitŭ.

Tălmăcirea această se află la Odesa, unde s'aŭ prescrișu din cuvintŭ în cuvintŭ

Anexă la pag. 178.

Chrisovulŭ Domnului Ioanŭ Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ, prin care se scutescŭ preoții și diaconii de dări personale catre Statŭ și se întăresce subvențiunea ce vorŭ ei a da de bună voie (:?:) pentru ucenicii școlei din Țarigradŭ.

Cu mila lui Dumneđeŭ Ioanŭ Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ Voevodŭ, Domnŭ țerei Moldovei.

Facemŭ scire cu acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele tuturorŭ cui să cade a sci, că din ziua ce ne-a miluitŭ sfântulŭ Dumneđeŭ, de ne-aŭ suitŭ la acestŭ alŭ nostru Domnescŭ și strămoșescŭ scaunŭ alŭ Domniei țerei aceștia și până acum, cu neadormitŭ cugetŭ și cu neadormită silință am fostŭ, nu numai spre urmarea faptelorŭ celorŭ plăcute și spre întemeerea și bună starea a țerii aceștia; ei și pentru desrădăcinarea a multe urmări necuviincioșe ce era. Și Domnia mea le-am înlăturatŭ treptatŭ, cum s'a cădutŭ. Pe lângă care luândŭ Domnia mea aminte și pentru orînduiala preoțilorŭ și diaconilorŭ dintr'această creștinescă țeră, aflatu-i-am că sunt în mare sărăcie și la fórte próstă stare; din pricină că din vremile de mai înainte erau puși fiesce-care preotŭ i diaconŭ de da pe totŭ anulŭ câte o sumă de bani la slujba ajuto-rinței, când se scotea asupra norodului și se strîngea în visteria Domnescă. Și cei mai mulți din tagma preoțescă neavêndŭ putință de plătitŭ erau ocă-

riți și trași de către strângătorii de bani cu învăluirii și închisore, cu vătămarea cinstei lor. Deci vedându Domnia mea și socotind supărarea lor, n'am putut suferi o urmare ca aceea a fi în vremea Domniei Nostre, nici am primit bani dela aceștia să între în visteria Domnăscă. Pentru că necuviosu lucru era a fi supărată tagma bisericăscă cu o dare ca acesta și a se defăima slujitorii celui prea Inaltu, cari pururea sunt rugători, pentru sănătatea și paza Domnilor și a creștinescului norod al țerei aceștia. Mai aleșu că milostivul Dumneșeu, prin rugile ce facu aceștia, neconținut cu milă păzesc pe Domnu și pe tota starea și norodul și dintr'alte nesciute de mîntea omenăscă, trimite folosul cu miile înșutit. Acesta socotindu-se cu cea mai mare luare aminte și încredințat fiindu la aceeași fără cât de puțină îndoială, n'am lăsat mai multu a urma acea dare de bani *ajutorință* de la preoții i diaconii țerei. Nu numai căci nu se cade, dar nici vr'unu ajutoru ca acela de vre-o sēmă nu putea să iasă dintr'acesta, cum este sciut și vedutu tuturor. Cu cât mai vîrtos, că Noi suntem datori a le răsplăti lor ostenelele rugelor sele, ce facu de-apururea către Dumneșeu pentru Domnu și pentru totu nēmulu. Dreptu aceea, Domnia mea cu tota dreptatea pe preoții și diaconii țerei aceștia desvērșit i-au ușurat de acēstă dare de bani, ce se numea *ajutorință*, și iată printr'acest hrisov alu Domniei mele am hotărîtu : că de acum înainte și în veci supărați să nu mai fie preoții și diaconii țerei aceștia cu cerere de bani la ajutorință, nici să plătescă măcaru unu banu, ci de-apururea și în tota vremea să aibă pace de acēstă dare, fiindu-că s'au rădicat de istov deasupra lor. După care numiții preoți și diaconi vedendu facerea de bine și ușurarea de greutate ca aceea și cu bucurie cunoscēndu cinstea și folosul ce au dobândit, toți cu unu glas, nu numai că s'au îndatorit și mai multu a ruga pe Dumneșeu pentru binele Domnilor și a norodului, ci încă *din bună voia lor* înainte prea sfinției sele părintelui Mitropolitu s'au primit și s'au apucat, ca să aibă a da fiesce-care preot și diacon a țerei aceștia pe totu anul câte *șese-șeci bani* la sfânta Mitropolie, și dintr'acei bani prea sfinția sa Mitropolitul țerii încă să aibă a trāmite pe fiesce-care anu câte *una mie două sute lei* la Epitropii școlei din Țarigradu pentru ucenicii ce sunt la învățatură, după cum pe larg se arētă prin *osebitu grecescu hrisov alu Domniei mele*. Care acēsta fiindu o dare prea cu ușurare și din bună voia lor, Domnia mea întărimu ca să se păzescă nestrāmutat.

Ce dar, postim și pe alți luminați Domni, pe cari sfântul Dumneșeu va orēndu în urma noastră Domni și oblăduitori a aceste țeri, să nu sepe miluirea care cu dreptate s'au făcutu preoților i diaconilor, ci încă după datorie întărindu-le și mai multu să miluiască pe rugătorii seși, pentru a Domniilor sale sănătate, pacinică viață, și vecinică pomenire.

S'au scrisu hrisovul acesta la Scaunul Domniei mele în orașul Iași, la

cea d'întâi Domnie a noastră la Moldova, întru alŷ doilea anŷ, seŷ alŷ Domniei noastre 1780 Ghenar.

Subsemnatŷ: *Ioan Constantinŷ Moruzŷ Voevodŷ.*

(L. S. cu roŷŷ)

Ianache Sandu Vel Visternicŷ.

S'aŷ trecutŷ la condica Divanului, de mine *Andrei* biv isbaŷŷ, condicarŷ alŷ Divanului Gospod.

Totŷ anexa la pag. 178.

Hrisovulŷ Domnului Constantinŷ Dimitrie Moruzi, relativŷ la subvenționarea școlei din insula Patmos.

(Alŷ Moldaviei Gavrilŷ adevereșce).

Constantinŷ Dimitrie Moruzi Voevodŷ cu mila lui Dumneșeŷ Domnŷ și stăpânitorŷ a tŷtă Moldavia.

Dintre însușirile omenesci, cea în adevărŷ neschimbăciŷșă și mai minunată este învțătura, care procură atăta sumă de bunuri adeptilorŷ sincerŷ, ba încă face și aceea de a se cunoșce pe sine, rădicându-lŷ mai presusŷ de materia brută și înjositoare, și îmbrăcându-lŷ în genere cu veșmîntulŷ nemurirei; și încă, ceea ce este mai presusŷ, asemănându-lŷ cu celŷ ce este peste tŷte, Dumneșeŷ, ca lucru ce este înăscutŷ ŷmenilorŷ de a purta întăetatea asupra tuturorŷ; prerogativă cu care în adevărŷ convine tŷtă mulțimea înțelepțilorŷ. Aceștia sunt toți cei ce se dedau la învțătură, adecă: cei dedați muselorŷ, prin multă ocupațiune, și sunt iubitorŷ de șciință. Așa fireșce trebuie să fie, să se pŷrte și să se dispue căți sunt devotați ucenici ai învțăturei. Vă siliți și voi adese și în modŷ deosebitŷ, spre a vă învrednici de marca milă, de acele ce dorimŷ dela Dumneșeŷ, care nu pretinde mai multŷ altŷ sacrificiŷ decât ajutorŷ către cei ce aŷ trebuință de noi. Este dar de datoria tuturorŷ, fŷrte de dreptŷ însă de datoria celorŷ ce se sacrifică, pentru că li s'aŷ încredințatŷ miluirea divină, conducerea lucrurilor societăței, și n'ar fi îngăduitŷ ca și prea iubita Patrie (în care din pruncie încă însinuindu-mi-se căldurosŷ, mi s'aŷ înrădăcinatŷ amorulŷ de patrie dela înșiși strămoșii vechi, căria îi sunt cunoscuți, de și numai prin atingerea buzelorŷ am gustat'o, dar în ea m'am crescutŷ: care iubire îmi va rămâne neștersă și neschimbată în tŷtă viața); de aceea (dicŷ) nu este permisŷ de a nu o împărtași de mile, și decă nu în raportŷ cu dispoșiția noastră către ea, pentru că împrejurările nu ne permitŷ, cu tŷte aceste câtŷ îi posibilŷ să dăruimŷ nēmuliŷ. Decŷ aŷdîndŷ despre școla din *Insula Patmos*, cea de demultŷ înființată, posedândŷ casă potrivită pentru predarea lecțiilorŷ și îndemănată pentru o creștere liniștită și o predare îndelungată a instrucțiunei, lipsită însă de mijloce pen-

tru încurajarea școlarilor care sunt săraci, fără hrană, dintre cari majoritatea sunt dintre cei de clasa cea mai înaltă a sfintei mănăstiri a gloriosului Evanghelistă Ioană, supranumit Theologul, din această insulă, Ne-am hotărât din cele șise să o ajutăm și să încurajăm pe învățaceii cei din ea dedați cu zel în învățatură, spre folosul comun al nămului nostru. Și dar dăm din vama Domniei noastre a Moldovei, anual, numitei școle *șapte sute de lei*, dintre care *trei sute patru-deci* trebuie să se împartă la șese dintre ucenicii șisei mănăstiri a sfântului Ioană, celor mai silitori și mai dedați la învățatură. Iar restul de *trei sute șese-deci*, la alți șese școlari din aceeași școlă, câte șese-deci lei, celor mai săraci și mai fără mijloce și cari sunt numai la învățatură dedați și sunt capabili pentru acest scop. Hotărâm dar, ca de acum să se dea ajutorul acesta, plătinându-se anual, fără pecetluitul Domnescu (adecă: fără poruncă osebită anuală) celui ce va fi reprezentant din partea șisei mănăstiri, ca episcop aicea, și să se trimetă regulat către Egumenul din timp al acei mănăstiri și să se împartă prin el și prin cei-lalți proegumeni și proestoși ai mănăstirii, cu socotința și a profesorilor celor mai vrednici ai acelu timp, la ucenicii cari se vor fi distins mai mult la învățatură. Pentru mai multă siguranță hotărâm să se trimită aicea, fără smintelă, un raport, scris și subscris de Egumenul în activitate, de Schevofilaxul acei mănăstiri, de cei-lalți proegumeni și proestoși, nu mai puțin și de profesorii școlei, precum și de ucenicii cei ce primesc această hotărâtă subvențiune, subscris și sigilat cu sigiliul comunității șisei mănăstiri. Această ajutorință oferind-o cu filotimie Noi cel întâi acestei școle, numai pentru tolosul nămului și a amintirii noastre și a născătorilor și strămoșilor noștri, să aibă a ne pomeni neîntrerupt și la șisa mănăstire și la această școlă la toate serviciile și sărbătorile, și cerem ca și cei după noi următorii frați la această Domnie a Moldovei, știind că cele bune din vechi se mențin, nu mai puțin vor avea răsplata amintită ca și noi, pentru zelul către această școlă, arătându-l mai ales către nămul nostru, dându anual ceea ce este hotărât. Celor după noi următorii dintre ai noștri poruncind să stărnească de a se spori cât va fi posibil și să se mărească această sumă a subvenției, propunându-le prin rugăminți de a urma pildei noastre, ca astu-fel să se continue pentru tot-d'auna dănuirea acestei școle, spre a ne învrednici în deobște dela cel ce distribue remunerările. Acestea hotărându-le noi, se da acestu hrisov al nostru domnescu, cuprindându încredințarea noastră în prezența prea străluciților și prea iubiților fi ai noștri — Beizadelele: Alexandru Voevodă, Dimitrie Voevodă, Gheorghe Voevodă, Panaghiotachi Voevodă, și acelor din jurul nostru prea cinstiților boeri și sfetnici: Marele Logofetă Vasile Razu; Marilor vornici: Ioan Sturdza, Dimitrie Sturdza, Ioan Cantacuzin, Nicolai Roset, Boerul Hatman Lascarachi Roset, Marele

Postelnicŭ Iordachi, Marele Vistierŭ Iordachi Balșŭ, Aga Scarlatachi Sturdza, Marele Spătarŭ Costachi Caragea, Boerulŭ Panu Grigorie Balșŭ, Marele Comisŭ, Mateiŭ Cantacuzinŭ, Marele Paharnicŭ Nicolai Cantacuzinŭ, Căminarulŭ Scarlatŭ Mavrocordatŭ, Stolniculŭ Michailŭ Luca.

În anulŭ mântuirii 1778, în anulŭ întâi alŭ Domniei nôstre, în Domnia Moldaviei, în domnesculŭ nostru scaunŭ, adecă în Iași.

Subscrisŭ: *Constantinŭ Dimitrie Moruzŭ.*

(L. S.)

Originalulŭ în grecesce
în Archiva Mitropoliei Iași.

Vomŭ cita numai două-trei dintre documentele dela Constantinŭ Moruzi relative la protecțiunea bisericeii.

Să amintimŭ mai întâi că la 29 Fevr. 1776 murindŭ Mitropolitulŭ Gavrilŭ Calimachŭ îi succedase Episcopulŭ de Romanŭ Leonŭ. C. D. Moruzi la îndemnulŭ acestuia dete chrisovulŭ din Maiŭ 1778, prin care acordă mănăstirei Galata venitulŭ mortasapieii. (Veđi documentulŭ în pachetulŭ No. 4, din documentele mănăstirei Galata la Archiva Statului.)

Asemene, acordă C. Moruzi în Iunie 1780, chrisovulŭ de scutire a vitelorŭ mănăstirei Bistrița, de desetină. (Arch. Statului, pachetulŭ 6 alŭ mănăstirei Barnovschi).

În Martie 20 anulŭ 1782, același Domnitorŭ scutesce mănăstirea Aronŭ-Vodă de dări. Acestŭ Uricŭ pomenesce de «Moșulŭ Domniei mele Nicolae Mavrocordatŭ Vvd.» și aduce credința fiilorŭ săi Alexandru Vvd., Demetrie și Gheorghe Vvd. și a boierilorŭ Ioanŭ Cantacuzino Vel Log., Ștefanŭ Sturdza Vel Dvornicŭ, Ianache Cantacuzino Vel Vist, N. Rosetŭ Vel Dvornicŭ, Iorgache Vel Post., N. Hangerli Vel Aga, Iordache Cantacuzino Vel Spăt., Darie Donici Vel Banŭ, Săndulache Sturdza Vel Comisŭ, Șerbanŭ Buhușŭ Vel Paharnicŭ, Constantinŭ Cantacuzino Vel Serdarŭ, Manolache Donici Vel Stolnicŭ. (Pachetulŭ I alŭ mănăstirei Aronŭ-Vodă, Doc. 23, Arch. Stat.)

Moruzi a ajutatŭ biserica Moldovenă să apere posesiunea averilorŭ Mitropoliei, cari se reclamaŭ de Austria, ca proprietate a fôstei Mitropolii din Sucéva.

Asemenea a ajutatŭ-o în unele procese ale ei pentru moșii din Bu-

covina. Iacă de exemplu, în resumată două scrisori adresate de Moruză guvernului Bucovinenu în 1779 și pe cari le-amă aflată între documentele dela Cernăuți:

Epistolă dela Constantină Moruzi din 1779, Iuniu 9 cătră «ilustrissime Domnă, Domnă preacinstite.»

Prea sfinția Sa părintele mitropolitulă Moldaviei sub a căruia păstorie sunt tôte mănăstirile din Moldova și din Bucovina ne-aă arătată pricina de judecată ce aă avută egumenulă Macarie dela mănăstirea sf. Ilie cu Armenii din Sucéva pentru moșia Gropile, ce aă stăpănit' o mănăstirea 54 de ani și după hotărîrea judecătfei, ce s'a făcută acum de cătră *auditorii*, ar ămasă la 20 ăile a lunei Iunie după călindarulă nouă să se dea moșia Armeniloră de istovă, împlinindă dela mănăstire pe 10 ani venitulă acelei moșii și să se dea Armeniloră, din care pricină acéstă mănăstire fiindă sêracă rêmâne cu totulă să se strice. Armenii aceia din Sucéva pentru acéstă pricină aă mai avută judecată cu mănăstirea la Divană și prin cercetări cu amêruntulă, ce aă făcută Divanulă după scrisori, privileghie domnesci, și stăpânire de atăția ani, ce s'aă găsită cu dovadă la mănăstire, după dreptate urmândă pravileloră împêrătesci și obiceiulă pămîntulă, aă rêmasă acea moșie totă la stăpânirea mănăstirei și mai alesă că în tôte Moldova n'aă fostă nici este obiceiă ca acesta, să aibă Armenii sêu Jidovii dela Domni moșie dată danie de veci, fără numai mănăstiriloră, boieriloră, întărindu-se daniile cu privileghii și dela alți Domni, acelă Bogdană Danoviciă nici o dovadă n'a putută să scôtă și după ală pămîntulă rînduală acele locuri de fanațe aă rêmasă domnesci fiindă de hotarulă locului têrgulă Sucevei.

Apoi trece în revisiune tôte actele mănăstirei și ale Armeniloră produse la ultimele judecătfi și multă se silescă a dovedi că *anaforaua* favorabilă loră produsă de Armeni nu are mai multă valóre, decât cea din același ană dată de același Domnitoră mănăstirei în favórea ei, din 1768 Iulie.

Moruză ăice între altele despre *anaforaua* din mânilă Armeniloră: «acea *anafora*, ce aă luată Armenii pe urmă, după noîma care întru dînsa se cuprinde și după a nóstră rînduală de aici este cu totulă slabă și nici o dată nu pôte să aibă mai multă credință, decât *anaforaua* mănăstirei, întâi că acea judecată s'aă căutată și cu divanulă domnescă, unde amêndouă părțile aă fostă de față și *anaforaua* mănăstirei este iscălită de preasfinția sa Sa părintele Mitropolitulă și de 7 boeri mari ai Divanulă și întărită și cu iscălitura și cu pecetea Domnului de atuncea și protocolită de Logofétă după rînduală, iar *anaforaua* Armeniloră s'aă făcută numai pe o mărturie ce aă adusă Armenii dela d. Spătară Iordache Kanta și încă Egumenulă nefindă față să rêsponďă

și iscălită fiindă numai de 4 boieri, dintre cari doi sunt iscăliți și la anaforaua mănăstirei, adevă d-lui Lupulă Balșă Log. și d-lui Ioniță Sturdza Vornicū, iar 2 adevă d-lui Vorniculă Nicola Rosetū, ce era atuncă Banū și Vorniculă Toaderū, aceștia la judecata d'întăi n'ău fostū, nici n'ău sciutū pricina cum merge și numai prin cercetarea acestorū 4 boieri s'ău făcutū anaforaua aceea de pe urmă și Domnulă iscălitura n'ă pusū, ci numai pecete și nici de Logofătulă protocolită nu este, cum se arētă și prin mărturia ce aū datū d-lorū Veliți boieri împreună cu părintele Mitropolitulă la mână Egumenulă Macarie, în anulă 1778 la Novemb. 13 și la cea din urmă nici da anaforaua aceea, vre-o putere Armeniloră asupra stăpânirei moșiei Gropiloră, mai multū decât să chiamo pe Egumenū cu ȕi de sorocū, ca să vie să se caute de iznăvă judecată, fiindū prepusū să nu să fi făcutū vre-o greșală la judecata d'întăi.

Și rămăi alū ilustrităței vōstre bunū prietenū și vecinū gata.

(Lit. k. k. No. 55.)

Constantinus Moruzi.

*Scrisōrea folio dela Constantinū Moruzi, din 1780 Februarie 24, către
(Litera l. l.) ilustrissimulă D. D. preacinstilū.*

Prietenēscă carte, ce ni s'ău trimesū am luatū și pentru cercetarea, ce este să se facă la Sucēva, a pricinēi, ce este între mănăstirea svetei Ilie și între Armeniī de Sucēva și Stefanū Zota asupra unei moșii Gropile, tōte cele scrise am înțelesū și după prieteșugulă megieșescū, cum din partea aceea se urmēză așa și din partea nōstră.

Megieșiloră moșiei Gropile, cum ni s'ău scrisū, li s'ău datū poruncă, la sfîrșitulă acesteī lunī să se afile acolo la Sucēva însuși, orī vechilīi sēi să fie față la cercetarea acesteī pricinī de moșie. Osebitū am vēđutū și tōte copile în scrisū, ce ni s'ău tremisū de acolo de pricina acesteī moșii. Ce pentru că Armeniī cerū dreptate pe o copie de ispisocū dela Domnulă Ieremia Moghilă Vodă din lét. 7105, care arată, că ar fi datū nisce locuri de fēnațū unū Bogdanū Danovicī Armeanū, tēgovēțulă de Liovū, în Moldova n'ău fostū nici este obiceiū ca acēsta, să aibă Armeniī sēu Jidovii dela Domni moșie dată danie de veci, fără numai mănăstiriloră și boieriloră se daū daniī moșii dela Domni și se întărescū daniile cu privileghii și de către alți Domni mai pe urmă, care acele rămānū nestrāmutate și se păzescū statornice; iar pentru că Domnulă Ieremie Moghilă ar fi datū ispisocū aceluia armēnū Bogdanū Danovicī pe acelu fēnațū, cum și pe altele, ce se arētă la același suređū de ispisocū, este sciutū, cum că Ieremia Vodă de a făcutū ispisoculă acela a fostū într'o vreme, cândū era pribēgū în țera leșescă și ne fiindū în scaunulă țerii aceștia și stăpânitorii pāmîntulă, nu era cu dreptate a da danie loculă din Moldova sēu altū lucrū alū pāmîntulă; nici pōte o danie ca aceea să aibă țaria cī, sēu să

rămâie statornică, mai ales, că și arménulă acela netrândă în Moldova și aflându-se cu șederea lui în țera leșescă la Liovă, după ală pământulă obi-
ceiă nu putea, nici era cu dreptate să moștenescă elă pământă în Moldova,
deosebită că nici vre-ună nēmă ală arménulă acelua aicea în țera nu se
află, precum și la judecata ce aă avută Armeniă cu egumenulă de sf. Ilie în
anii trecuți fiindă cercetați Armeniă, că de ar fi vre-ună Arménă aice, carele
să se tragă din seminție mai pe urmă; și Armeniă după cum ne-amă însciin-
țată numai cu o copie neintărită de nimeni să iea moșia mōnăstirei cu ată-
tea întărituri domnesci, hrisove mai noue și cu stăpânire nemișcată, mare
mălniciune și *scandală* aduce atătă archiereiloră, boieriloră, cât și la tōtă obștia
nu numai a Moldovei, ci și a Bucovinei. Noi din partea noastră, după priete-
șugulă megieșescă, poftimă să se prelungească vadēua acēsta oprindă și pu-
blicația de a se da moșia Armeniloră, căci îndată tōtă partea bisericescă are
să facă *apelație*. Iar când din partea aceea nu vei putē lungi vadēua, poftimă
să se însciinșeze pe Generală Comandă, ca nu cum-va cu grăbire să
se facă scandale și strigare la totă norodulă, socotindă ci că voră să arēte
mai multă milă asupra Armeniloră, decât asupra mōnăstiriloră și ală pămîn-
teniloră.

Și rămānemă a ilustrităției vōstre bună prietenă și megiașă.
1779, Iunie 9.

Constantin Muresi

Anexa la pagina 179.

Iacă documentele relative la proibirea importulă spirtuōseloră din
Polonia :

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre diferendulă moldavo-po-
lonă, privitoră la importulă rachiuriloră polonese.

(Vol. 156, D. 166.)

Constantinople, le 17 Décembre 1773.

Monsieur,

Monsieur le Comte Zieduzicki s'est expliqué avec le Sieur Lebas sur l'office
qu'il compte faire à la Porte, pour qu'elle oblige le Prince de Moldavie à
lever l'interdiction de l'entrée des eaux-de-vie de Pologne dans cette province

Ce Polonais compte me communiquer son mémoire. Je lui ferai connaître les ordres que j'ai reçus de vous à cet égard, pour qu'il en rende compte à sa Cour. Au reste, le secret à garder vis-à-vis de Monsieur de Stakiew, selon la demande de la Cour de Varsovie, me mettra fort à l'aise pour réduire mes offices à des généralités.

D. de Saint-Priest către Afacerile Străine, despre intrarea rachiurilor polone în Moldova.

(Vol. 166, D. 32.)

Constantinople, le 3 Mars 1780.

Monsieur,

Je joins ici la réponse qu'a fait Monsieur le Prince de Moldavie à la lettre que je lui avais écrite sur la liberté à rendre à l'entrée des eaux-de-vie de Pologne dans sa Principauté. Je l'ai communiquée à Monsieur le Comte Zieduzicki qui m'y a fourni une réplique ci-jointe dont je ferai usage, mais sans grand espoir de succès. Les raisons du Prince contre cette introduction me paraissent utopiques.

Memoriulŭ Principeluiŭ Moldovei către d. de Saint-Priest, despre închiderea granițelorŭ moldovene rachiurilorŭ polone.

(Vol. 166, D. 33.)

Copie de la réponse faite par le Prince de Moldavie à la lettre de M. le Cte de St.-Priest sur la liberté à rendre à l'entrée des eaux de vie de Pologne dans sa Principauté (1).

La confiance que Votre Excellence a eu la bonté de me témoigner en m'informant par sa dernière lettre de l'affaire des eaux-de-vie de Pologne est une nouvelle marque de l'amitié dont elle m'a toujours honoré. Je ne puis assez lui exprimer mes obligations, et je vais tâcher de la satisfaire sur cet article par un détail exact et circonstancié.

Premièrement, Votre Excellence, par amitié envers ma personne, me demande si la défense m'intéresse personnellement. Je puis lui répondre en toute sincérité qu'en matière d'intérêts et de revenus, c'est tout le contraire. et elle en jugera elle-même, après avoir conçu une juste idée des vrais motifs qui ont produit ce règlement.

Au commencement de ma destination, une compagnie des douaniers du Pays proposait quelques points pour l'avantage de la douane; le principal était

(1) Joint à la lettre de Monsieur de Saint-Priest du 3 Mars 1780.

quelqu'augmentation à la douane de l'eau-de-vie qui venait de la Pologne. On avait proposé de doubler la somme pour laquelle ils donneraient 30.000 piastres, ce qui me fit connaître que l'on tirait jusqu'ici 40.000 piastres, et il me fut facile de calculer la somme de l'eau-de-vie qui entrait en Moldavie et celle de l'argent qui en sortait.

Votre Excellence doit savoir que la douane et les mines de fer sont les seuls revenus particuliers des Princes, qui doivent fournir à toutes leurs dépenses personnelles et à celles de leur famille. Etant alors, par les circonstances du temps, dans la nécessité de sacrifier tout cela aux besoins publics, j'étais, de plus, dans la nécessité de contracter des dettes immenses pour les dépenses du Pays. Cependant, au lieu d'accepter cette proposition, par un esprit de désintéressement personnel, comme il s'agissait du bien public, au lieu de redoubler la douane, j'ai eu le courage, malgré tous mes besoins, de sacrifier même les 30,000 piastres que l'on tirait jusqu'alors, pour empêcher cet inconvénient., c'est-à-dire un commerce qui véritablement doit être nommé passif, parcequ'il fait sortir une somme d'argent considérable pour une boisson qui, étant à bon marché, ruine le paysan, le rend tout à fait incapable de travail, le fait devenir fainéant, et enfin misérable. Je fis sentir que j'étais prêt à y remédier s'il n'y avait point quelque autre intérêt ou avantage pour le pays.

Les boyards en ayant été informés et instruits, ont discuté ce point. Ils ont réfléchi sur les inconvénients qui en résultaient, mais ils n'osèrent me faire cette proposition, ne croyant pas que j'aurais, en effet, sacrifié les 30.000 piastres, surtout dans les circonstances présentes. Ils voulurent d'abord sonder mes intentions et ils demandèrent enfin la permission de présenter une requête, si cela n'était point contraire à mes sentiments. Alors, je leur ai donné la permission dans les termes les plus obligeants, pour leur inspirer les mêmes sentiments de zèle à préférer le bien de l'Etat aux intérêts particuliers.

Ainsi, ils souscrivirent, avec toutes les formalités, une espèce de requête qui se nomme *anafora*. Non-seulement tout le corps des boyards qui composent le Divan de cette Principauté, mais encore tous les boyards qui se trouvaient dans la capitale présentèrent également de la part de tout le pays cette requête, où ils expliquaient tous les inconvénients de ce commerce et en demandaient la défense.

J'ai donc d'abord approuvé leur proposition, et je l'ai même confirmée en donnant les lettres nécessaires avec toutes les formalités usitées dans cette Principauté. Je n'ai eu aucune difficulté à me déterminer, parceque, malgré quelques prétentions de la part de la Pologne, la liberté du commerce n'empêche pas certains règlements que chaque pays peut faire sur des points particuliers qui peuvent porter préjudice. D'ailleurs, Votre Excellence, n'ignore pas

bien des circonstances qui ne laissent pas à la Porte la facilité d'observer les droits réciproquement exigés.

Quant à mon intérêt particulier, j'ai premièrement 40.000 piastres de dommages de la douane et comme les sels des mines n'ont pas été vendus, il y en a une grande quantité qui reste à mon compte. Des nobles polonais ont fait des propositions d'échange avec de l'eau-de-vie, qui pouvait être facilement consommée dans le pays; mais, malgré tout le poids de mes besoins, tant publics que particuliers, je n'ai pu révoquer ce règlement, parcequ'un grand nombre des habitants de ce pays ont fait des dépenses considérables pour tout ce qui est nécessaire à la production de cette boisson et ils ont très-bien réussi.

De plus, j'ai été dans la nécessité de m'opposer aux insinuations de quelques Agas voisins, et même aux prétentions des Pachas sur lesquels s'étaient appuyés quelques Arméniens et Juifs particuliers qui voulaient faire passer par la Moldavie une certaine quantité d'eau-de-vie, ce qui me mit dans l'obligation de présenter cette affaire à la Sublime Porte et demander ses ordres qui ont été émanés par un ferman exprès.

Enfin, ces jours derniers, un noble polonais proposa, par le moyen d'un officier, d'acheter en argent comptant presque tous les sels qui se trouvent à présent dans les magasins, à conditions qu'il lui fût permis d'introduire pour cette fois seulement, une médiocre somme d'eau-de-vie. Quelques-uns parmi les boyards, plus zélés pour mes intérêts particuliers, ont eu la complaisance de trouver quelque apparence de prétextes pour faciliter ce contrat, sans révoquer toutefois le règlement général. Je n'ai point voulu y consentir, et j'ai préféré de faire ce que mon devoir et mon honneur exigeaient de moi, le seul bien et le plus précieux que j'estime dans ce monde. Je dis sincèrement, que j'ai fait ce que ferait sans doute Votre Excellence, si elle se trouvait dans le même cas.

Voilà ce qui touche mon particulier. Pour ce qui regarde le public, il n'est pas douteux que cette défense ne soit très-utile au pays. Un grand nombre de boyards et de marchands de cette province se sont engagés en de grandes dépenses pour produire cette boisson, fondés uniquement sur l'espérance de ma parole et de mes lettres, qui ont confirmé la défense.

D'ailleurs, la petitesse du pays et ses fréquentes révolutions n'empêchent point les boyards, ni les autres officiers d'être fermes, zélés et, pour ainsi dire, vigoureux et obstinés dans tout ce qui est une fois unanimement approuvé et confirmé. Il y a mille autres règlements qui étaient nécessaires pour corriger des abus qui ruinaient ce pays. Ils avaient, comme il arrive d'ordinaire, leurs difficultés. Heureusement pour le pays, ils ont été établis, et ils ne se soutiennent que par la réputation d'une fermeté rigoureuse.

Ce sont là les deux principales maximes sur lesquelles j'ai tâché de continuer la carrière de ma destination : l'exemple d'un désintéressement particulier pour ce qui regarde le public, et la fermeté à faire observer ce qui vient d'être réglé par la plus grande exactitude, en sacrifiant tout autre intérêt.

Je laisse maintenant à Votre Excellence, c'est-à-dire à ses lumières, à sa délicatesse naturelle et à ses nobles sentiments, de me conseiller ce que je puis faire et ce que je puis dire aux boyards et aux autres habitants, sans risquer ma conscience, mon honneur et ma réputation.

Votre Excellence me demande encore que je la mette en état de faciliter cette affaire. Je ne puis que lui répondre avec ma sincérité ordinaire, qu'il est évident que la Sublime Porte voudra s'informer de moi, comme il est naturel, de toute la suite de cette affaire. Mais, de plus, parceque tous les principaux Ministres de l'Empire sont persuadés de la respectueuse considération que je conservais pour Votre Excellence, par les hommages que je rendais aux rares mérites de votre personne, non-seulement dans le temps que j'avais l'honneur d'être à mon premier emploi, mais encore après ma destination qui me met dans les mêmes difficultés. Ainsi, pour m'acquitter de mes devoirs tant publics que particuliers, je m'en remets aux sages conseils de Votre Excellence.

Combaterea memoriului Principelui Moldovei de Comitele Dzieduzicki, cu privire la închiderea granițelor moldovene rachiurilor polone.

(Vol. 166, D. 34).

*Réflexions du C-te Dzieduzicki sur le mémoire du Prince de Moldavie
reproduit ci-dessus (1).*

Son Altesse le Prince de Moldavie, s'en rapportant aux conseils et aux avis de Votre Excellence, à l'égard de l'objet qui a occasionné les plaintes de tout le palatinat de Podolie, on ne peut plus douter un instant que tout ne soit aplani et terminé à la satisfaction pleine du Roi et de la République.

Les devoirs d'amitié et de complaisance réciproques entre les habitants des provinces voisines sont trop importants; le bien et les avantages qui en résultent ou les préjudices dans les cas contraires, trop palpables, pour que des considérations fondées sur cette base et venant de la part de Votre Excellence ne fassent pas leur effet.

Il suffirait assurément de s'en remettre entièrement à la manière de penser de Votre Excellence et à sa conviction, quant à la conduite qu'il convient

(1) Joint à la lettre de Monsieur de Saint-Priest, du 3 Mars 1780.

que Son Altesse le Prince de Moldavie observe à l'égard d'un Etat lié d'intérêts et de voisinage, et auquel la Sublime Porte ne cesse de donner des preuves de sentiments et d'amitié non équivoques dans toutes les occasions.

Cependant, je n'ai pu m'empêcher d'adnoter quelques réflexions qui se présentent naturellement à la lecture du mémoire en question.

L'on a eu l'honneur de faire part à Votre Excellence dans le temps du préjudice que cette innovation dangereuse devait nécessairement occasionner aux revenus publics et particuliers du Prince. La chose est maintenant confirmée par son propre aveu : 40.000 piastres de revenus annuels diminués, des magasins remplis de sel non vendu, par ce que l'échange de ce produit contre celui de la Pologne a été refusé. Voilà les premières conséquences qui ont dû naturellement résulter et qui pourront en entraîner d'autres plus fâcheuses encore.

En effet, il est à remarquer que tous ces inconvénients ont eu lieu sans que du côté de la Pologne on ait fait la moindre démarche pour diminuer, par des règlements et édits réciproques, le préjudice résultant de l'établissement qu'on vient de faire en Moldavie.

Mais, l'état des choses actuelles peut-il être comparé avec celui où elles seront quand on sera nécessité de prendre des mesures formelles de notre côté ; quand on calculera les sommes qui sortent pour les produits de Moldavie importés en Pologne et qu'on s'occupera à faire des transactions et conventions de commerce pour les avoir d'autre part ; quand on spéculera sur tous les articles possibles d'importation pour lesquels une quantité d'argent considérable sort de notre pays, mais dont la charge était de beaucoup diminuée par le produit réciproque de l'exportation de nos eaux-de-vie.

Agir ainsi des deux côtés ne serait-ce pas altérer et bouleverser la correspondance et communication entre les sujets d'Etats amis et voisins, anéantir le commerce dont l'essence consiste dans l'échange libre des produits réciproques ? Bref, ne serait ce pas là tenir une conduite diamétralement opposée à l'intention, au but et à l'esprit des traités qui ont pour objet, dans tous les articles, de procurer des deux parts tout ce qui tend à l'augmentation des avantages réciproques du commerce et d'empêcher toute nouveauté qui y est contraire.

Il est difficile de concevoir comment la liberté du commerce peut subsister, tandis qu'on l'enchaîne par des défenses et des prohibitions ; au lieu de cette liberté, ce sera donc celle de ruiner le commerce et de le réduire à rien, qui en prendra malheureusement la place.

Il est encore plus inconcevable quelles peuvent être les circonstances qui ne laissent pas à la Pologne la facilité d'observer à cet égard les droits réciproquement exigés. La Pologne n'a jamais porté atteinte à ces droits sacrés

et respectables, et ce ne sera sûrement qu'à contre-cœur et avec un véritable regret, qu'elle devra enfin se soumettre à la nécessité imposée par les circonstances des entraves mises à son commerce avec la Moldavie, en usant des démarches en retour indispensables dans ce cas, mais qui n'auraient jamais eu lieu sans un pareil événement.

Une chose très-extraordinaire encore c'est qu'on ait pu représenter au Prince, son honneur, sa conscience, son devoir et son patrimoine intéressés à prendre et à maintenir une détermination qui, dans ses suites, va devenir une source féconde et inépuisable de griefs et de lamentations pour les sujets respectifs.

Il semble que le mobile de ces sentiments aurait dû produire des effets tout à fait opposés, tendant, au contraire, à augmenter la correspondance, l'harmonie, la liaison, l'amitié réciproques et non à les diminuer et à les affaiblir.

La conscience de Son Altesse ne pourra rien avoir à se reprocher toutes les fois que ses opérations seront conséquentes aux traités et motivées par l'obligation de ces liens sacrés.

L'honneur du Prince, sa manière noble de penser, ses sentiments et sa tranquillité paraissent plutôt intéressés à reconnaître les voies amicales, dont on use vis-à-vis de lui dans cette affaire et à y répondre par une facilité et complaisance réciproques, sans nous réduire à pousser la chose aussi loin qu'on pourra.

La fermeté, la rigueur, l'obstination dont il est question dans le mémoire, sont des principes bons et nécessaires pour faire respecter les lois des vassaux, mais ne peuvent être déployés à l'égard des Etats étrangers voisins amis, vis-à-vis desquels une déférence amicale, la douceur et l'esprit de conciliation doivent prévaloir; il est dit dans le mémoire que, malgré tout le poids des besoins tant publics que particuliers, le Prince n'a pu révoquer le règlement en question, parceque des habitants de Moldavie ont fait des dépenses considérables pour tout ce qui est nécessaire à la production de cette boisson. Serait-il possible que l'on voulût sacrifier les besoins publics et particuliers du Prince à l'intérêt de quelques boyards qui veulent faire valoir les produits de leurs brasseries et, attirés par l'appât d'un profit personnel, se sont abandonnés à leurs spéculations économiques en fermant les yeux à toutes considérations et suites ultérieures? Il dépend de la sagesse du Prince et du Gouvernement de réprimer et de réduire à des bornes convenables une cupidité déréglée de l'intérêt personnel, qui ose franchir les barrières mises par les conventions et les traités subsistants entre la Sublime Porte et la Pologne, d'Etat à Etat.

Les représentations et *anaforas* des boyards peuvent varier d'un jour à l'autre, selon leur caprice et leur bon plaisir; mais, il n'en est pas de même

des obligations contractées par des stipulations publiques. Celles-ci sont et doivent être stables et perpétuelles.

Le désintéressement et le zèle louable dont Son Altesse est animé en ce qui a rapport aux intérêts de son pays, dans le cas des remontrances exposées sous le jour de l'utilité publique et qui va au point que les sacrifices ne lui coûtent pas, dès qu'il s'agit d'atteindre à ce but, devraient animer le patriotisme de ses vassaux et les porter à agir de même quand leurs intérêts particuliers s'entrechoquent avec l'objet des plus essentiels et des plus importants, celui d'obvier au mécontentement, aux griefs, aux plaintes des voisins et à toutes les suites qui en résultent.

D'ailleurs, les brasseries moldaves peuvent subsister et la liberté de commerce avec; l'on ne voit pas non plus ce que le paysan moldave gagnera, tant du côté de la sobriété que du côté du prix, parce qu'au lieu de boire de l'eau de vie de Pologne, il se grisera avec celle du pays qui lui occasionnera des frais plus grands.

Il est encore à observer qu'il serait naturel de supposer aux Pachas un patriotisme, zèle et ferveur égale pour les intérêts de leur patrie; cependant, nous avons des preuves que leur façon de penser est différente sur l'objet de la prohibition qui a occasionné des murmures généraux en Pologne. Il existe des motifs pour croire que nos représentations ici seront même appuyées, dans le besoin, des leurs, et on voit dans le mémoire qu'ils se sont déjà employées à cet égard auprès du Prince dans le temps.

Ces réflexions soutenues des gracieux offices de Votre Excellence ne peuvent manquer d'avoir du succès. Il ne dépend que du Prince de Moldavie de satisfaire ou de se refuser à cette réquisition si juste et si fondée, et d'effectuer la révocation du ferman de la Porte émané à sa sollicitation et en conséquence de ses rapports.

Les sentiments de gratitude envers Votre Excellence égaleront assurément les nôtres de ce qu'elle a bien voulu par son interposition épargner la poursuite fâcheuse et désagréable de cette affaire par d'autres voies.

Nous attendons avec empressement l'effet de ces démarches qui entraîneront des témoignages de la satisfaction et de la sensibilité du Roi, au sujet de l'honnêteté, de la complaisance et des égards témoignés en cette occasion par Son Altesse le Prince de Moldavie, ou bien des ordres pour demander justice de la Sublime Porte, conséquemment au traité, en réclamant ses sentiments d'équité et son amitié envers le Roi et la République.

Anexa la pagina 180.

A se vedé actele menționate în colecțiunea de documente Hurmuzaki, Tom. VII, etc.

Anexa la pagina 184.

Nu târziu, după exemplul Rusiei voiesce și Franția să aibă consulul în Principate. Carra provocă în 1782 Maiu 26 pe ministrul de externe alu Franciei, de Vergennes, ca să se înființeze unu consulul la Bucuresci pentru Valachia, Moldova și Basarabia, cu următorul memoriu :

Paris, le 26 Mai 1782.

Le projet de cet établissement est fondé sur deux considérations très-importantes : l'intérêt politique de la France et l'augmentation de son commerce.

La première exige que l'on donne au Consul de Russie un surveillant, qui observe de près les dispositions des Princes de Valachie et de Moldavie et les projets des Cours de Pétersbourg et de Vienne sur ces provinces, afin de pouvoir toujours mettre les Turcs en mesure de ce côté-là.

La seconde, l'objet du commerce, ne présente pas au premier coup d'œil de grands avantages ; mais il serait facile de démontrer la possibilité et même la certitude d'en recueillir de très-considérables dans la suite. Le moyen est bien simple : ce serait d'obtenir pour nos bâtimens de commerce les mêmes libertés, franchises et prérogatives extorquées pour la Russie pour les siens, relativement à la navigation de la mer Noire et au libre passage de celle-ci à la mer Blanche par le Canal de Constantinople. Quand on n'aurait d'ailleurs d'autre but en cela que de balancer et contrarier dans ces trois provinces les progrès du commerce russe, aussi bien que l'influence politique de la Russie ; cet objet secondaire serait encore digne de la plus grande attention.

On ne peut guère se dissimuler celui de la Cour de Pétersbourg lorsqu'elle a obtenu de la nôtre sa médiation et ses bons offices pour appuyer à la Porte ses demandes et ses prétentions. Bien des gens doutent encore de sa sincérité dans la proposition et dans l'exécution du projet de la neutralité armée. Ses efforts du moins pour détacher de nous les Hollandais par une paix séparée (efforts heureusement croisés et rendus inutiles uniquement par la supériorité personnelle d'un seul de nos ministres sur tout le collège russe des affaires étrangères), ces efforts, dit-on, poussés jusqu'à la menace, semblent avoir enfin décelé la mauvaise foi du Ministère russe à notre égard, le penchant décidé de l'Impératrice en faveur de l'Angleterre et l'abus scandaleux que cette cour a fait ou du moins voulu faire de notre crédit à la Porte.

D'un autre côté, en considérant que la plus grande partie du commerce des Russes en Valachie, Moldavie et Bessarabie ne se fera jamais qu'avec les retours du commerce de l'Angleterre ou le produit de ses manufactures et

au fond pour le compte de cette nation ennemie, on voit combien il est important d'établir le plus tôt possible une concurrence anticipée qui mette les Français à portée de faire connaître le prix de leurs marchandises et de dégouter d'avance les habitants de ces trois provinces de celles des Anglais. Par cette opération, presque tous les avantages que les Russes auraient pu se promettre de l'établissement d'un Consul général à Bucarest, rejailliront nécessairement sur les Français dont les vaisseaux arrivés à Constantinople se rendront en 5 ou 6 jours au plus dans les ports de la Bessarabie sur la Mer Noire et dans ceux de la Valachie et de la Moldavie à l'embouchure du Danube.

On pourrait opposer à des vues aussi patriotiques et à des espérances aussi naturelles l'incertitude des événements ; car, on ne peut se dissimuler que la cour de Pétersbourg et celle de Vienne n'aient des projets sur les provinces Européennes de l'Empire Ottoman. Alors, dirait-on, les avantages que les Français peuvent se promettre de leur commerce dans ces provinces deviennent précaires et sujets à une révolution bien prochaine. Mais, s'il est permis d'analyser un peu les motifs politiques qui font agir les Cours de l'Europe, on trouvera que la conquête des provinces européennes de l'Empire ottoman est devenue beaucoup plus difficile pour le Russe depuis la dernière guerre, par cela seul que leurs victoires faciles sur les Turcs ont éclairé les autres puissances de l'Europe sur l'ambition des Souverains qui voudraient désormais prétendre à cette conquête. D'autre part, la politique des Autrichiens, en concurrence avec celle des Russes empêchera longtemps ces deux Puissances de s'accorder ensemble sur le partage et de rien entreprendre à ce sujet. Il est donc très-raisonnable de penser, que l'établissement de notre commerce dans les provinces de Valachie, Moldavie et Bessarabie, ne peut courir sitôt le risque de se voir détruit. D'ailleurs, en supposant que la Bessarabie dût passer un jour sous la domination des Russes, la Moldavie et la Valachie sous celle des Autrichiens, la France aurait le même droit d'y conserver un consul et des établissements de commerce qu'à Pétersbourg et à Trieste. Ainsi, on ne voit aucune considération qui puisse éloigner l'idée d'un établissement de commerce dans les provinces dont on vient de parler.

Ces trois provinces sont arrosées d'un côté par le Niester, et de l'autre par le Danube, qui tous deux se jettent dans la Mer Noire et que les navires de 200 tonneaux peuvent remonter à plus de 50 lieues. Le commerce qui s'y fait entre les sujets du G. S. est très-languissant et consiste en quelques milliers de brebis qui passent dans la Roumélie et Constantinople, en beurre, fromage, tabac, miel blanc et en fruits secs, que ces Turcs en tirent pour leurs provisions. Les denrées qui y sont importées de Constantinople consistent presque toujours en café, en sucre, en étoffes turques et en quelques draps de France ; mais ces objets d'importation sont si peu considérables que les Turcs

y laissent toujours de grosses sommes d'argent. On verra bientôt par le détail des denrées, que les vaisseaux français peuvent y importer et de celles qu'ils peuvent en exporter, que leur commerce croîtra très-peu celui des sujets du G. Seigneur et qu'il fera valoir, au contraire les productions de ces trois provinces.

Les objets d'importation pour les navires français doivent consister en quincaillerie, bijoux de peu de valeur, pendules, montres, galons d'or pour les habits de femme, miroirs, graines de jardin, livres français, grecs et latins, meubles de cabinets, comme secrétaires, tables, armoires et coffres, teintures de papiers peints, papier à écrire, draps rouges, bruns, verts et autres couleurs (on n'excepte ici que les gros draps bleus; dont il n'existe dans ces trois provinces qu'une seule manufacture à Fumats, en Valachie), fleurs artificielles, tableaux de bas prix, estampes, instruments de mathématiques et de physique, fusils de chasse, pistolets, clous, fers en barre, confiture, liqueurs, porcelaine commune et fayence, carrosses, et plusieurs autres choses dont le goût et l'occasion font naître le besoin. Tous ces objets ne peuvent manquer de plaire et de convenir à des peuples qui n'ont aucune sorte de manufactures chez eux, excepté celle de gros drap bleu à Fumats, en Valachie, et qui ont un goût passionné pour tout ce qui peut piquer la curiosité et flatter la vanité.

Les vaisseaux qui partiront des ports de France pour la mer Noire, pouront faire en partie le commerce de draps pour Constantinople et continuer leur route vers le Danube, après avoir recomplété leur frêt par des chargements de citrons, cédrats, huile d'olive, poisson salé, etc.

Les premières denrées d'exportation pour les navires français seront le miel blanc, la cire jaune, le chanvre, le lin, les bois de construction et deux espèces de plantes, dont l'une appelée Weyd réussit parfaitement pour teindre en bleu et l'autre appelée Jasba-galban (1) réussit également pour teindre en jaune. Ces objets suffiront pour faire le chargement des vaisseaux en retour et le surplus de valeur des marchandises importées se trouvera rempli en espèces d'or ou d'argent.

Le désir de se procurer les marchandises de France par des échanges inspirera bientôt à ces peuples le courage d'exploiter leurs plus belles forêts et de cultiver en abondance le chanvre et le lin. Il résultera de là, non seulement un avantage progressif pour notre commerce dans ses provinces, mais un produit plus considérable pour le trésor du G. Seigneur.

La Porte doit se prêter avec d'autant plus de facilité à ce nouvel établissement, qu'elle y trouvera les plus grands avantages pour elle-même. D'ail-

(1) Iarba galbenă.

leurs, la politique exige pour cette Puissance que la nation française soit de plus en plus à portée de lui fournir des secours d'armes et d'autres provisions, en cas de guerre contre les Russes et les Autrichiens ; ce qui pourrait se faire très-commodément par la voie d'un commerce établi en Valachie, en Moldavie et en Bessarabie.

Si cette proposition, dont les avantages paraissent certains, semblait pour le moment susceptible de quelques difficultés dans l'adoption, si, par exemple, des raisons politiques obligeaient de suspendre pour un temps l'exécution ou même la manifestation de ce projet, celui qui a l'honneur de le proposer aurait du moins la satisfaction de donner ici une nouvelle preuve de son zèle pour le service du Roi et pour le bien public, dont le commerce national est une des principales branches. Les circonstances momentanées, auxquelles si souvent la politique est obligée de subordonner la marche de ses opérations, peuvent quelquefois ralentir cette marche sans laisser perdre de vue le but avantageux qu'elle s'est une fois proposée, mais à ces mêmes circonstances il en peut succéder si rapidement d'autres qui feraient naître un nouvel ordre de choses, qu'un plan fait à l'avance retrouverait alors sa place et son utilité.

Dans ce dernier cas, il ne resterait plus qu'une observation à faire, c'est que pour recueillir de l'exécution de ce plan tous les avantages qu'il doit produire, il serait indispensable de choisir un sujet capable d'en remplir toute l'étendue. Quelque génie, quelques talents qu'on pût trouver dans un grand nombre d'individus, cela ne suffirait pas encore ; il faudrait qu'à ces qualités celui qui serait préféré, joignît toutes les connaissances antérieures et du local et du moral de ces trois provinces, qu'il y eût voyagé, séjourné, qu'il eût été par conséquent à portée de recueillir toutes les notions relatives au gouvernement, à l'industrie, au commerce, à l'agriculture, et surtout à la politique orientale, c'est-à-dire aux intrigues et aux intérêts respectifs des habitants, des Tartares, des Turcs et des Grecs modernes, dont les principales familles sont à Constantinople, la pépinière des princes de Valachie et de Moldavie ; enfin, qu'il eût assez fréquenté, pratiqué les deux petites cours de Jassy et de Bucarest pour en bien savoir le manège et pour y trouver encore des liaisons et des instruments.

Ainsi, un sujet qui réunirait tous ces avantages et qui aurait donné des preuves de ses connaissances fondamentales, par des ouvrages auxquels du moins on ne pourrait disputer le mérite de la vérité et de l'exactitude, semblerait à tous ces égards devoir être préféré dans la nomination d'un consul général pour ces trois Provinces.

Anexa de la pagina 188.

Este dată mai îndărătū pentru pagina 180.

Anexă la pagina 189.

Écă ce scrie Enache Văcărescu despre fugirea din Bucuresci la Ardélū a celorū doi fii ai lui Alex. Ipsilantē în «*Istoria împēraților Otomani*» :

Intr'acéstă vreme se află domnū Țerei-Romănesci totū înțeleptul Alexandru Ipsilante, care a domnitū 7 ani în Țera-Romănescă. Cu trei ani înainte mazilirei, mă făcuse pe mine spătarū alū țării. La velétulū 1781, Augustū, făcuse după mine spătarū pe George Mavrocordatū, și logodise și pe fiulū său colū mai mare beizadea Constantinū. Nu sciū însă din ce pricină, s'aū întimplatū, că luminații fii a acestui bunū otcărmuitorū, amēdoī, la Decemvrie a acestui vėlētū, să fugă, nu numai din curtea părintescă, ci și din Țera-Romănescă, și să trecă în Ardélū. Eū, sciindū libovulū părintescū alū Domnului ce avea asupra filorū, și mijloculū cu care-ī creșcea, și silința ce făcea pentru ca să-ī strălucescă în lume cu procopselă de multe sciințe, mai vērtoșū vėlēndū și multa credință cu care se purtă domnului Ipsilante către preaputernica împērație, căci am cunoscut'o în faptă, atâtū în vremile visteriei, cât și în vremea spătăriei, ce m'am aflatū slujindū intr'acéstă domnie a înălțimei sēle, nu am putulū să dau la altū fuga acestorū douē îndestulate odrasle, decât că, deosebī de dascălii elinesci și deosebī de hogiī tureseci, avea și dascăli Europei, și de limba franțuzescă și de limba italianescă, ómeni vrednici de laudă, și împodobiți cu multe sciințe, și póte din istoriile geograficeși luândū sevdă ca să vadă și țērile Europei în simțirea și mijloculū cu care se otcărmuescū, și nefiindū cu putință ca să mērgă, seū cu voia împērătescă, seū cu voia părintescă, aū eugetatū, siliți fiindū de rīvna vederiī și de căldura vērștiī, să mērgă cu acestū mijlocū. S'aū făcutū nevēduți într'o nópte din palaturile domnesci, și cea mai mare mirare a fostū, cum aū pututū trece în a doua nópte călări, și cu douē slugi, ómeni de felū brașoveni, potecile plaiului Prahovii, carele cu greū le putea trece și diua cei ce se călētoria în tótă vremea pe dīnsele. Rēmaseră părinții acufundați într'o nepovestitā și jale și temere : și jale, căci perduse doi fii, ce putea fi pierduți amēdoī și trupesece și sufletesece de-apururea ; și temere, căci se află domnū, și domnū alū împērației otomănesci, și cu tóte că prea înaltulū vizirū, ce era Izetū pașa în alū doilea rīndū, care în rīndulū d'intăi acesta era ce de-

dese domnia mai sus arătaturii domnū, și măcarū că mai sus ȡisulū vizirū n'ău lăsatū mijlocū de mângăiere și de cinste ce nu ău făcutū Domnului Ipsilante, dar vrăjmașii se înarmaseră, căci găsiseră îndemănare de vreme de a pîrî. Prietenii se trăsaseră, căci pierduseră îndemănarea de vreme de a mai ajutoră. Serhaturile după marginea Dunării înselbătăcite pentru nizamulū Țării-Romănesci, celū păzia mai sus ȡisulū Domnū cu multă strășnicie, strigă într'o inprilegire de vreme ca acēsta: «Acești ce fugū, nu sunt încaī slugi, ci sunt însuși fii ai Domnului, loculū de la care fugū este prea înaltulū devletū otomănescū, fericirea care părăsescū este îndestularea domniei Țării-Romănesci, loculū la care năvălescū este devletulū chesaricescū; unde cât belșugū? și câtă abondanță? și câtă materie de a gândi și a cugetă verī-cine ce va vrea?» Înțeleptulū Domnū, după scrisorile, după slătuirile, după blăstemele în cea după urmă, cu care prin mulți trimiși făcū fiilorū sēi, pentru a se întorče, și fuseră în zadarū; dar întăi alergă la prea înalta Pörtă și făcū castrietū și prostire domniei rugându-se să-lū mazilēscă, și arētându că nu mai este destoinicū de a oblădui, măcarū că se mai prostise mai înainte și nu priimise Pörtă; despre altă parte mișcase tôte lucrările prin mijlocirea solilorū dela Țarigradū. În cea după urmă hotărī să trimită și soli la Beciū pentru acēsta, și acelū hotărītū de a merge solū fuscū eū. Eū și cu tôte că cu unū anū și trei luni mai înainte perdusemū soția cea d'întăi, fiica lui Iacovache, rēmāindu-mi trei copii fără de oblăduire de mamă, perdusemū și pe mamă-mea într'acēstă vreme, și-mi rēmaseră fii și mai făr' de oblăduire, gazretulū însă ce am către credința prea înaltului devletū, despre o parte, căci socotiamū întorčerea acestorū douē luminate odrasle, a fi o slujbă întoemai către împărăție; despre altă parte, datoria ce aveamū către Domnului Ipsilante, pentru dragostea întru care mă avea, mă făcură ca să lasū și casa și copiii făr' de oblăduitorū și pe însăși soția mea de alū doilea, Eleni Caragea, fiica tergimanului Iordache Caragea necununată, căci într'acea ȡi ce am purcesū eū la Beciū, sosise dela Țarigradū prin mijlocirea Domnului în curtea domnescă (1782, Nicolae Vodă Caragea).

Deci la Decembrie 26 a veltulū 81, purcesei din Bucuresci cu Mitropolitulū Grigorie, cu Episcopulū Rômnicului Filarētū, cu Banulū Dumitrache Ghica, cari era trimiși d'impreună cu mine până în lazaretulū Timișului pentru a îndemnă pe mai sus arētații luminații coconī, să se întorčă înapoi, și când nu vorū vrē, eū să mă ducū până la Sibiū, să facū tôte lucrările, dōrū de voiū putē de acolo să facū ca să-i trimită Nemții siliți, și când nu va fi eu putință, atunci să mă ducū la Viena să-mi puiū solia în lucrare. După ce ajunserămū la Lazaretū și mersemū în Brașovū, Episcopulū, Banulū și eū, făcurămū multă silință spre a-i face să se întorčă, și nu întâmpinarămū lesnirea; prin generalulū Aiholtz alū Brașovului, ce-mi era bine cunoscutū înca

din răsmirița trecută, făcui multă strădanie să-î ieaă, și înțelesei însumi că eșise tréba din mâna lui.

La Ianuarie 5 a vélétului 82, pucesei la Sibiu; comandirulú Ardélului ce era generalulú Pray, îmi era iarăși cunoscutú, cum și gubernatorulú Ardélului Brukentalú; făcui tóte cele ce se putură și cu acestia, și nu fuse cu putință ca să mi-se dea.

Deci la Ianuarie 16, pucesei la Beciú încă cu unú boerú grecú Paharniculú Hurmuzache ce-lú trimisese Domnulú acolo, ca să mérgă împreună cu mine, și cu tóte că era o iarnă fórte grea, însă în optú zile am ajunsú la Beciú. Cărțile de solie se trimiseseră la cancelaria curții cu secretarulú Raicevič.

A doua di mersei la principulú Kaonitz ce era mare cancelarú alú curții. După ce mă întâmpină cu multe ceremonii și cu multă cinste, îmi dișe, să fiú încredințatú, că s'aú trămisú porunci la toți generalii Ardélului ca să îndemneze pe acești doi principii să se întórcă înapoi. După ce făcui mulțămita cea cuviinciosă și mă bucurai, căci înțelesei că aú priceputú Nemții că nu este vre-unú misterú deosebitú la mijlocú, întrebându-mé principulú Kaonitz când poftescú să aibă audiență la împératulú, eú, vréndú să-mi cautú tréba cu temeiú, răspunsei că mé rogú să fie îngăduială până va veni răspunsulú dela Ardélú, pentru ca să vedemú, și de s'aú întorsú principii în Valachia, la audiență să nu mai facú rugăciune împératulú, ci numai mulțămită, iar de nu s'aú întorsú, atunci să-î facú și rugăciune. Priimi Kaonitz cererea mea, și dičendu-mi că eú sciú să-mi cautú tréba, mé luă de mână și eșirămú în sala de asamblée, unde era toți ambasadorii curților adunați și cele mai strălucite dame din Viena; făcui cunoscință cu toți și mă întâmpinără cu libovú și cu cinste, atâta în cât ambasadorulú Spaniei mé și pofti ca să mergú la balulú ce vrea să dea a doua séră elú, după obiceiulú ce aú la carnavaurú. Până a nu sosi eú la Beciú, cu vre-o doué-deci de zile mai înainte, puce-sese dela Beciú în Italia marele duce alú Rusiei, Pavelú, ce venise acolea pentru logodna cumnate-sei, ce am arétatú mai sus, și pentru o înnoire aleanții ce făcuse aceste doué curți, de care mé pliroforisii pe largú. Intr'acéstă séră dar principulú Kaonitz, ce vrea să-mi aréte o blană de samurú și o tabacheră cu brileanturú ce-î dăruise granduca alú Rusiei, găsi pricină cu a-mi laudă blanele de samurú cu care eram eú îmbrăcatú, (căci obicei-nuescú Evropeii să aréte la aceste o simplitate și la ómenii acei ce-î vedú întâi, și pe mine la acéstă asamblée mé descinsese damele și de brâu, pentru ca să-mi vađă șalulú); după lauda ce-mi făcú principulú blanelorú mele, mé întrebă de ce prețú sunt samurii? Îi răspunsei. Imi dișe: să-ți arétú o blană de samurú ce mi-aú dăruitú moștenitorulú Rusiei, și mé rogú să mi-o prețuesci. Aduse blana și o puse p'unú biliardú. Eú înțelesei pentru ce mi-o

arătă și cum că nu era scoposulă prețuirea. Îi răspunsei cum că blanele de samurū nicī când este sóre nicī când este nópte nu se potū prețui bine; acéstă blană însă, socotindu-se loculū dela care s'au datū, și loculū la care s'au datū, nu are prețū, și eū de o ași fi vēđutū și điuā, nu sunt destoinicū ca să o prețuescū. Cu acestū felū de întrebări și răspunsuri am trecutū acca nópte până la unū césū după 12, și așa m'am întorsū la gazda mea.

A doua đi Duminecă amū primitū cu ștafetă însciințare dela Bucuresci că s'au mazilitū domnulū Țerii-Românesci Alexandru Ipsilante, după cererea ce făcuse, și cum că s'au făcutū domnū Nicolae Caragea tergimanulū Divanulū împărătescū, și Mihalache Șuțulū ce era capichehaiā alū țerii s'au făcutū tergimanū. Și mi se scriea de către Mitropolitulū țerii și de către boerii dela Bucuresci, cum că de vreme ce sunt și eū orēnduitū caimacamū și mi se cuprinde numele în fermanulū împărătescū de căimăcămie, să lasū tóte trebile acolo și să viū la Bucuresci cu ștafetă. Intāi am mersū la conte Cobenzel ce era vice-cancelarū, și d'împreună cu đinsulū am mersū la principulū Kaonitz, și i-am datū acéstă vestire. Principulū Kaonitz și m'au întrebātū cu mirare, pentru ce s'au mazilitū domnulū Alexandru Vodă? aū dórū s'au turburatū Pórta pentru dosirea fiilorū sēi? Eū și i-am arētatū că Pórta nu urmēzā să se turbure, fiindū-cā și de aū dositū, aū dositū la locū prietenescū, de la care când îi va cerc, nu are nicī unū felū de îndoiālă, că nu-ī și va lua, și am arētatū cum că Pórta până acum în formă nu scie de acéstă, numai principulū Alexandru aflāndu-se afarā din sineși pentru multā întristare și-a cerutū mazilia, și Pórta i-o aū datū cu multā musaadē; deci fiindū-cā eū sunt orēnduitū unū locotentē alū domniei la regențā, face trebuintā să purcedū. Mi-aū đisū: că nu potū să purcedū până nu voiū luā audiențā dela împēratulū; și îndatā aū făcutū talhīsū în scrisū la chesarulū pricina, și eū de acolea m'am dusū pe la toți ambasadorii de i-am cheretisitū cu bileturi, și întorcēndu-mē la gasdā să prânđescū, aū venitū toți ambasadorii la mine de m'au cheretisitū cu bileturi. Monsiu Breteliu, ambasadorulū Franciei, ce era unū omū cu unū deosebitū duhū, în biletū mi-aū făcutū și chemare ca să mergū în a treia sérā și la balulū sēū, socotindū că voiū ședē la Beciū, și-mī făcea mai multe ceremonii decât toți, pentru ca să arēte cu acéstă deosebitā schesis către prea înaltulū devletū, și eū mă purtamū către đinsulū ca cu unū Turcū, și cercā mare plăcere. N'au ținutū însă acestea multū, că peste trei cēsuri aū eșitū talhisulū buiurdisitū dela împēratulū către șambelanulū celū mare, ca să mă însciințeze să mergū a doua đi la curte să-mī dea audiențā la 10 cēsuri.

Intr'acéstā sérā am mersū la balulū solulū Spaniei unde era toți cei mari ai Beciulū, până și archiduca Maximilianū fratele Chesarulū ce este acum electorū alū Coloniei.

A doua zi la dece césuri am mersu la curte, și intrându în curtea d'întâi cu careta, căci în curtea de a doua numai familia împărătescă intră, m'am datu jos la scară, și m'am suitu într'unu foișoru cu stâlpîi de marmuri ce-î ținu lei în spinare. Intr'aceia curte dintr'ai curții nu se vedea nici pasere, decât numai acei ce sunt orânduți de a priimi audiență, de vreme ce garda de ostași este afară din curte. Am trecutü într'o sală unde am găsitü unulu din garda corpulu cea nemțescă care și m'aü întreatü de sunt eu boerulu dela Valachia, și a căđutü înaintea mea, rămându-mi slugile aci. Am mai mersü două sale până la ușa Divanulu împărătescu ce are tahtulu, și acolea găsindü trei gărđi din somatofylaci, unü Némțü, unü Unguru, și unü Léchü, cu căiafeturile lorü fiesceși-care, s'aü întorsü garda cea d'întâi la loculü ei ce ținea pușcă, și dintr'acești trei ce păzia aici cu săbiile scöse aü căđutü némțulu înaintea mea, și am trecutü prin Divanulu ce se numesce sala de audiență. Acesta are unü tahtü cu baldachinü totü de aurü lucratü, perdéua ce se spânzură dela baldachinü și cloșurile sunt totü de sîrmă și cu mărgăritarü frumosü. Acéstă sală de o parte are ferestre, și de o parte are ferestre de oglinđi. Dintr'acéstă sală am trecutü în alta cu tahtü mai micü de frânghie. Dintr'aceia am intratü într'o cameră mare unde păzia la ușa cabinetulu Chesarulu unü dejuru șambelanü cu cheie, care acesta era și generalü; ne-aü primitü cu cinste și ne-aü postitü cu ceremonie să așteptämü puțintelü, până va da veste Impăratulu, și mergëndü se întörse în grabă, căci Impăratulü era într'altü cabinetü și mai înainte; ne spuse: acum ese. N'apucă să slârșescă vorba și se sună unü clopoțelü și îndată se repeđi șambelanulü și trase dela perdea unü closü de firü și se ridică perdeua și-mi făcu semnü să intru în casă. Intrându la ușă vedüi pe Chesarulü în mijloculü casei fär' de capelă, în picere, și de locü călcändü doi pași am îngenuchiatü turcesce, și puindu-mi capulü în pămîntü, vrëndü să-lü aridicü, m'am pomenitü cu mâna Chesarulu la capü, dicëndu-mi că nu face trebuință de acéstă ceremonie, și să mă aridicü, și vrëndü să-ı sărutü mâna, aü tras'o, și m'aü cunoscutü de când mă veduse la 73 la Brașovü, și îndată mi-aü đisü: «Siniorü «Văcirescule, dumné-ta în Viena cum a fostü cu puțință a veni, aflându-te «și consilierü alü Principatulu?» Am răspunsü cu multă smerenie, că «unü «Principü plinü de jale și unü Principatü plinü de întristăciune mi-aü datü «lacrimelore lorü în pumni, rugändu-mi-se ca să le aducü și să le vërsü la piciorore sfintei tale măririi, și să potü printr'acéstă vërsare a lacrimelore lorü «să deșertü din comorile cele nedeșertate ale milostivirii tale o clemență spre «a înveseli acești ochi cu vederea întörceerii acestorü fiı ai Principulu Ipsi-«dante în Valachia.» M'a întreatü «pentru ce pricină aü dositü?» Am răspunsü că «de se dă pentru vre-unü răü, răülü nu este altü decât multa în-«destulare și rësăfăciune.» M'a întreatü «de aü duhü, și ce cugetéză?»

«I-am arătat că duhulŭ i-aŭ îndemnatŭ să facă acăstă pornire, iar eugetulŭ «nu urmăză a fi altŭ decât a se învrednici la mai multă îndestulare decât «aceea ce aŭ avutŭ în Valachia.» Mi-a răspunsŭ că, «aici acăsta nu se do-
«bândește așa lesne, ci și cu slujbă multă și cu vreme prelungită» și îmi
«dise: «potŭ avé vre-unŭ venitŭ alŭ lorŭ deosebitŭ de unde-va?» Îi arătai
«că, «cine dosesce dela noi, este lege a perde și câte nemișcătore are.» Imi
«dise, «și cum aŭ socotitŭ că potŭ trăi aici; aici slujescŭ Principi din Germa-
«nia cu 20 florinŭ lăfă pe lună, dar trăescŭ cu rendite dela casele lorŭ.» Am
«răspunsŭ că, «de arŭ fi pututŭ sei acăsta, pôte n'arŭ fi făcutŭ acăstă îndrăsnélă, ci
«rîvna ca să vadă lucruri ce nu putea vedé cu voie, și tinerețele i-a făcutŭ a face
«acăstă pornire, care, deosebŭ de vĕdută întristarea ce aŭ adusŭ părințilorŭ, a
«pricinuitŭ și o gândită necinste patriei năstre.» Imi răspunse că «aŭ trimisŭ po-
«runcŭ pe la generalŭ Ardélului să-i îndemneze a se întoree în țeră.» Răspunsei
«că «este și rușinea și necinstea ce socotescŭ că potŭ avé de se vorŭ întoree,
«care numai cu îndemnare nu-i va lăsă să se întoreă de nu vorŭ fi și siliți.»
Imi dise: «când îi voiŭ sili, atingŭ asilulŭ împărăției.» Răspunsei, că «asi-
«lulŭ tuturorŭ împărățilorŭ, este cinstea împărățiilor și de tótă lumea este rîvnitŭ
«asilulŭ tuturorŭ împărățilorŭ pentru refugiulŭ și scăparea tuturorŭ; însă asi-
«lulŭ este asilŭ când se va socoti ca unŭ asilŭ, și când i se vorŭ păzi ca-
«nónele și regulile lui; asilulŭ se cuvine a-lŭ dobândi acei ce dosescŭ de
«la unŭ mare rău și peire și primejdie; unŭ ca accia când îlŭ vorŭ află, de
«la veri-ce împărăție, atunei se cunoșce cinstea și canónele asilului: iar când
«dosesce cine-va dela bine, pentru a nu petrece bine, din nesciință numai și
«fără nici o vină, și mai vĕrtosŭ pentru a pricinui și altora rău, acela când
«nu se va întoree silitŭ, atunei se atingŭ canónele asilului, căci este lucrulŭ
«împotriva lorŭ, și asilulŭ pentru a-și păzi însușirea lui, însuși se silește
«din canónele lui, să siléscă întoreerea aceluia.» Mi-a disŭ: «Bravo, dumné-ta
«îmi grăiesci cu duhŭ și cu dreptate, dar cum potŭ să facŭ totŭ trupulŭ
«ostășescŭ să o scie acăsta?» Am disŭ că, «a fi totŭ trupulŭ ostășescŭ in-
«disciplinatŭ și pedepsitŭ, este destulŭ a scie, fără de a întreba, că sfânta ta
«mărire nu face lucrulŭ în potriva nici a asilului nici a cinstei împărătesci.»
Și am mai disŭ: «Prea milostive împérate! eŭ sciu că neîndestularea cloe-
«venței mele nu pôte trage milostivirea împărătesci taie mărirŭ asupra ace-
«stei pricinŭ, a cărcia nenoroceirea și vina de a nu se sĕvĕrși după creerea
«soliei mele, nu este alta decât vârsta mea, căci aflându-mé celŭ mai tĕnĕrŭ
«în adunarea consiliului Valachiei, neputința vârstei și bĕtrănețelorŭ, nu aŭ
«slobođitŭ să vie vre-unulŭ din cei mai bĕtrăni, și în vĕrstă și în sciință, ca
«să pótă pricinui cu înlesnire acăstă facere de bine, la o obsce, și pe lângă
«ostenéla ce cu multă cinste și slavă a mea am făcutŭ până a veni, îmi pierđŭ
«și puțina reputație și ipolipsisŭ dela totŭ Principatulŭ Valachiei, unde pe

«lângă întristarea ce am din pricina acestei întâmplări, mi se mai grămădesce și alta, cu a nu mă fi putut arăta destoinic a o săvârși, și a nu fi fost vrednic să dobândesc dreptatea, nici dela însuși dreptatea ce esci împărăția ta.» De odată puindu-și mâna în peptu, mi-au ȑis: «ȑi fĂgĂduescĂ pe ĂmpĂrĂtesca mea parolĂ, cĂ nici Ăn țĂrile mele, nici Ăn slujba mea, nu-i voiĂ ȑinĂ, și Ăi voiĂ ĂntĂrce Ăn Turcia, fĂrĂ de altĂ, numai trebuie sĂ-i aducĂ ĂntĂi aici, ca sĂ le singurefsescĂ buna petrecere; ci nu griji, și te mulțĂmescĂ cu acĂsta?» mĂ ĂntrebĂ. I-am rĂspunsĂ ĂngenunchindĂ, «cĂ fĂrte mĂ mulțĂmescĂ, cĂci acĂsta este și mai ĂmpĂrĂtescĂ faptĂ, cĂci este plinĂ de Ădiubire de omenire.» M'au cheretisitĂ de cĂimĂcĂmie, și m'au ĂntrebatĂ pentru mazilie, mi-au fĂcutĂ multe ĂntrebĂri, de ȒarigradĂ, de Valachia, de obiceiĂri și altele, ȑiindu-ne douĂ cĂsurĂi și mai bine; și rĂspundĂndĂ la tĂte dupĂ cuvĂințĂ, i-am spusĂ cĂ mĂ rogĂ sĂ aibĂ voie sĂ purcedĂ cĂci mĂ grĂbescĂ, și m'am rugatĂ sĂ aibĂ Ăndoite pașaporturi, și de drumulĂ Sibiului și de drumulĂ Temișvarului. Le vei avĂ mi au ȑisĂ. Și mai stĂndĂ puțintelĂ, ne au ȑisĂ: «VĂ urezĂ bunĂ cĂlĂtorie,» și noi fĂcĂndĂ mulțĂmitĂ cu Ăngenunchiare, s'au trasĂ la cabinetĂ, și așĂ am eșitĂ din lĂuntru, cĂci nu pĂte eșĂ nimeni dela audiențĂ din cabinetĂ pĂnĂ nu se trage ĂnsĂși ĂntĂi

DupĂ ce am eșitĂ din lĂuntru, am mersĂ la gazdĂ, și la masĂ ĂncĂ aflĂndu-mĂ, a venitĂ unĂ cancelistĂ dela cancelaria curțĂi, și mi-au adusĂ douĂ pașaporturi precum cerusemĂ la ĂmpĂratulĂ, și deosebitĂ poruncĂ cĂtre generalulĂ ZetfisĂ, comandirulĂ Temișvarului, cu poruncĂ ca, de voiĂ merge dela TemișvarĂ (*locĂ albĂ*) sĂ-mĂ dea ȑece husari cu cĂi de poște ĂmpĂrĂtesci, sĂ mĂ aducĂ pĂnĂ la hotarĂ. Și așĂ seulĂndu-mĂ dela masĂ, am mai șĂcutĂ pĂnĂ a ĂnoptatĂ, și sĂrĂ la șĂse cĂsurĂ nemțescĂ am eșitĂ din Viena, și am venitĂ la poșta dela FischementĂ și acolea am dormitĂ.

Patru ȑile am șĂcutĂ Ăn BeciĂ numai, și purcegĂndĂ am sositĂ la TemișvarĂ, și de acolea, sciĂndĂ turburarea ce au serhaturile fĂrĂ cuvĂntĂ, și chibzuindu-mĂ cĂ se vorĂ fi ĂnsciĂntatĂ și de mergerea mea la BeciĂ, și de așĂ fi mersĂ pe la Mehadia cu husariĂ ce-mĂ orĂnduiserĂ pentru paza drumului și pentru cĂinste, putea sĂ se facĂ svonĂ pe la cafenele, cĂ m'am dusĂ sĂ aducĂ catane, iar nu pe fiĂ Domnului, și ca sĂ nu mai daĂ pricinĂ de turburare țĂrii, am lĂsatĂ acelĂ drumĂ ce-mĂ era mai ĂndemĂnĂ și mai AprĂpe sĂ Ăntru Ăn țĂrĂ, și am venitĂ pe la SibiĂ.

AiciĂ sositĂ am gĂsitĂ pe DomnulĂ Ipsilante purcesĂ la GiurgiĂ, și cĂ rĂmĂindĂ aici ca unĂ cĂimacamĂ, am ĂnsciĂntatĂ de tĂte MĂriei sĂle cu SpĂtarulĂ MavrocordatĂ ce pentru acĂsta-lĂ lĂsase aici. DecĂ dupĂ patru luni, au purcesĂ și beizadelele dela BeciĂ cu curieriĂ, și au mersĂ la ȒarigradĂ pe la BeligradĂ.» (DupĂ versiunea d-lui Odobescu Ăn *Revista romĂnĂ* pag. 501.)

Anexă la pagina 195.

Francia, ca și Austria, credea că în Caragia noulă Domnă aŭ câștigă unŭ factorŭ alŭ politiceŭ sale.

Caragia ca să se arête amicŭ alŭ Franței, cerŭ pre de *La Roche* ca secretarŭ. Nota din 16 Februarie 1782 a lui St. Priest către de Vergennes e plină de revelațiuni însemnate. În 17 Martie 1782 de Vergennes aprobă intrarea lui de La Roche în serviciulŭ lui Caragia (pag. 12, Doc. XXII, T. Hur.) :

D. de St. Priest către Afacerile străine despre Caragia și despre scopurile Austriei și Rusiei față cu Turcia.

(Vol. 168, D. 15.)

Constantinople, le 16 Février 1782.

Par ma dépêche du 19 Janvier dernier, j'ai pris la liberté de vous représenter, Mr., l'inconvénient de réveiller la Porte du danger de sa situation vis-à-vis des deux Cours Impériales et l'insuffisance de prévoyance qu'elle pourrait prendre à cet égard. Je me suis cependant occupé depuis lors à lui faire passer des avis indirects et dans la mesure que vous m'avez indiquée. Je crois avoir trouvé pour cela deux assez bons intermédiaires auxquels j'ai strictement recommandé d'attendre le moment convenable pour faire avec fruit ces insinuations tant au Reis Effendi qu'au Gd. Visir. *Je m'en suis à demi ouvert au nouveau Prince de Valachie, mon ancien ami.*

Anexele la pagina 196.

Se potŭ consulta în Hurmuzaki la loculŭ deja indicatŭ. (Tom. VII, 345—346.)

Enache Văcărescu era înruditŭ cu Caragia, căci luase într'a doua însoțire pre Elena Caragia fiica terzimanului Iordache Caragia. La 1783 murindŭ și Elena, Văcărescu luă în a treia căsătorie pre a 5-a fată a lui Nicolae Caragia.

Anexe la pagina 211.

Iacă actele relative la Evreŭ, promise la pagina 211 :

Noŭ Alexandru Constantinŭ V. V. Boj. milost. Gospodarŭ Z. MoldarSCOŭ.

Fiindŭ-că Domnia mea voimŭ ca toți să aibă linisce și dreptate în țera acesta, de către nime vicleniți și jăfuiți să nu fie, pentru aceea Domnia mea hotărîmŭ,

ca jidovii câți se află în țera acésta, să locuiască prin târguri, după cum sunt așezați, și cu dreptate să-și caute aleșverișul lor; iar prin satele țerei nici de cum să nu fie volnicii a locui, nici a face aleșverișu cu vîndare de bătură și orândării prin sate, căci cu violenție îi păgubesc și jăfuesc, întărindu-se anafora acésta cu a noastră Domnăscă pecete, 1782 Noembre 28. (L. P. 1)

Prea Înălțate Dómne!

Înălțime! Tale au dat jalbă toți jidovii orândari, cari mai nainte se afla fiind și cumpărându cu anul veniturile a moșiilor și orănde satelor de pe la stăpânii moșiilor, căci cu poruncă Domnăscă, fiind ei opriti de a nu mai ave volnicie, să cumpere séu să ție orănde prin sate, ce numai la târguri, ceru acum prin jalba lor, ca iarăși să aibă acea volnicie, a cumpăra și a ține orănde prin satele ținuturilor, cum și mai înainte au ținut dîcîndu că pe la târguri nu pot ei a se hrăni cu îndestularea lor. Și după a lor jalbă ne poruncesc Înălțimea Ta, ca să cercetăm, și cum se va căde și vom socoti, pre Înălțimea Ta cu anafora să înșeiințăm. După luminata porunca Înălțime! Tale s'au cercetat de cătră noi pricina acésta; și pricinele cu care s'au făcutu oprirea jidovilor și s'au dat poruncă Domnăscă de obștie pentru dîșii, ca nici de cum să nu aibă ei volnicie de a mai ține orănde prin sate, le arătăm pre larg în jos. Acésta bréslă a jidovilor, după ce s'au obicinuit cu acestu felu de urmări a cumpăra cu anul moșiile de pe la stăpâni și a ține orănde prin sate, nu puține supărări și pagube se pricinuia nu numai la stăpânii moșiilor, ci și la locuitorii acelor sate, căci mai întâi de tocmelele ce le făcea ei cu stăpânii moșiilor și de zapisele lor ce le da pentru tocmele, nici odată ei de aceleași tocmele și zapise nu se ținea, ci felu de felu de pricinii și amestecături aréta, spre păgubirea stăpânilor moșiilor, și în locu unde era să se foloséscă stăpânii de venitul moșiei sale câte de ceva, păgubi și supărări avea. Alu doilea, pe locuitorii săteni îi îndatoría cu bani din vîndările băturilor lor; și unde de pe bături rămănea cine-va datoru câte de ceva, ei, ca nisce înșelători, îi încărca și îi năpăstuia mai multu îndoit și întreit, din care cei mai mulți din locuitori se sărăcia cu totul; și alte multe sărăcii și pagube se făcea și se pricinuia și la stăpânii moșiilor, cum și la locuitorii satelor, de vreme că ei cu totul și totu porniți sunt numai spre acésta, a cerea chipuri cu care aru puté să înșele, să năpăstuescă, ori pe stăpânii moșiilor la tocmelele ce facu, ori pe locuitori să-i încarce la câte puține datorii ce rămănu de pe bătură, căci fiindu jidovii aceștia ómeni sê-

(1) Acésta anafora este utilu a se compara cu legiuirea votată în sesiunea anulii 1844, de către obștesca Adunare a Moldovei în aceștii obiectu.

raci, după cum singurii ei se mărturisesc, că altul nu are sârmea lui nici cât de puțin, aceste fapte care le au ei, cu încărcăturile și năpăstuirile ce fac, o socotesc ca o neguștorie, iar nu se uită la pagubile și sărăciile ce se pricinuesc la mulți despre dinșii, și aceste urmări a lor fiind știute și nesuferite de către toți, încă de în trecuții ani răposatul Grigorie Alexandru Ghica Vvd. la Domnia cea d'întâi, au hotărît ca să lipsescă jidovii de prin sate, și s'au dat poruncă Domnăscă de obștie către Ispravnicii de pe la ținuturi, ca nici de cum pe unii ca aceștia prin sate să nu-i mai primescă, nici să mai aibă ei volnicie a cumpăra moșii cu anul, sau a ține orânde prin sate. Și asemine Domnăscă poruncă a dat răposatul Domn pentru această și la această de pe urmă Domnie a Măriei sale. Apoi și Măria sa Constantin Dimitrie Moruză Vvd. cunoscându iarăși pagubile și supărările ce se pricinua la mulți despre aceștia, asemine iarăși a poruncit, ca nici de cum jidovii să nu mai ție orânde prin sate, ce să lipsescă cu totul, și să mērgă la țirguri, și așa s'au urmat până acum. Și după supărările și păgubile ce sunt știute de către toți că se pricinuesc la mulți despre jidovi, înșelându ei și năpăstuidu pe mulți la toate toemelele și la vânșerile bēnturilor, ce fac cu s'au arētat mai sus, noi nu putem ție că este bine a li se da voie acestora după cererea lor să mērgă iarăși prin sate, fiind cunoscut și vederat că ei numai cu vicșugurile și cu năpăstuirile ce fac sēracilor lōcuiori, de-i asupresc și-i sārăcesc, că atāta le este hrana, iar nu cu o vre-o sārmaea, și înșciintăm pe Măria Ta, iar cea desāvērșită hotărēre rēmane la preā înalta înțelepciune a Măriei Tale.

A Înălțimēi Tale prea plectate slugi.

(Urmēzā cincī iscālitori).

1782 Noembrie 24.

Originalul se află la Odesa în Museul de acolo.

Anexa la pagina 211.

Veđi *Arch. Romānescă*, Tom. II, pag. 179—182.

Adăogimū, între mēsurile administrative ale lui Alexandru Mavrocordatū Delibe și chrisovul din 5 Februarie 1783 prin care reinnoesce scutēla de biruri și angarale a 225 sangāi dela Oenă, după cum erau deja scutiți de alți Domni și la 23 Iunie 1767 de Gr. I. Calimachū. (Veđi condica de documente a sangāilor dela Tērgulū-Ocnei. Veđi Uricarulū T. II, pag. 168 și 172.)

Prin unū chrisovū din 14 Decembre 1782, Alex. Mavrocordatū scutesce de birū nēmulū Holbanū și-lū numēră între mazili. Actulū e

in-folio cu sigilū rotundū, mijlociū, roșū, cu data 1782 și cu mărcile ambelorū țeri. Acestū actū, protocolitū de Vel Vistierū, l'am donatū în 1886 Septembre Academieī române.

Cu referință la Biserică, dela Alex. C. Mavrocordatū Delibeī, se cuvine să amintimū cele următore :

1. Actulū din 30 Octobre 1782, prin care Episcopulū din Bucovina cercă a luā moșiile S-tului George din Sucēva fosta Mitropolie a Moldoveī, sub cuvintū că Sucēva nu mai aparține Moldoveī.

Mitropolitulū Moldoveī respinse cererea, pe motivū că Mitropolia țerei esistă și că acele moși erau donate acesteia și că st. George din Sucēva era numai unū metohū alū acestia, după ce scaunulū Metropolitanū se mută la Iași (1).

2. Actulū din 18 Septembre 1782 de herotonire a Jeromonachului Iacobū ca Episcopū alū Hușilorū. (Se află la Mitropolia din Iași.) Veđi Istoria Mitropoliei din Iași la pagina 36.

3. Chrisovū de scutire a mōnăstirei Aronū Vodă, din 12 Novembre 1783. (In alū 2-lea anū alū Domniei lui A. C. Mavrocordatū). Acestū documentū esistă în Arch. Statului (Bucuresci, Doc. Aronū Vodă, Pach. No. I bis.)

Elū aduce credința boerilor : D. Sturzea Vel Logofētū de Țera-de-jos, G. Sturzea Vel Logofētū de Țera-de-sus, Stefanū Sturzea Vel Vornicū, Lascaraki Rosetū Vel Vornicū, Iordache Ghica Vel Vornicū, Atanasake Ramadanū Vel Vornicū, Const. Rosetū Hatmanū, Ianculū Caragea Vel Vornicū, Alecu Mișoglu Vel Postelnicū, Mateiū Cantacuzino Vel Vist., Alexandru Hangeri Vel Agă, Vasile Costache Vel Spătarū, Iordache Rosetū Vel Banū, Vasile Rosetū Vel Comisū, Aleco Gherake Vel Cămărașū, Ioniță Sturzea Vel Paharnicū, Ianake Rosetū Vel Cămărașū, Constantinū Balșū Vel Sărdarū, Antiohū Jora Vel Stolnicū.

4. Cu chrisovulū din 1 Maiū 1783 Al. Const. Mavrocordatū întăresce mōnăstirei Galata venitulū Mortasi piei tērgușorului Galatei. Acastă Mortasăpie o va plăti pe jumătate cumpărătorulū și pe jumătate vînđătorulū.

Chrisovulū este in-folio micū cu sigilū avēndū mărcile ambelorū principate. Esistă la Arch. Stat. (Bucuresci) între documentele mōnăstirei Galata, Pachetū No. 4.

Anexa la pagina 212 și 213.

Noi Alexandru Constantinū V. V. Bojeio mil. Gospod. Z. M.

Dumné-ta Dimitrie Sturzea Vel Logofētū, dumné-ta Constantinū Rosetū Vel

(1) Se potū ceti aceste două acte în «Istoria Mitropoliei din Iași» pagina 309.

Logofetŭ, dumné-ta Ioanŭ Canta Biv Vel Logofetŭ, dumné-ta Lupule Costaki Biv Vel Vornicŭ, dumné-ta Nicolae Rosetŭ Vel Vornicŭ, dumné-ta Ioniŭta Canta Biv Vel Vornicŭ, dumné-ta Iordaki Canta Vel Vornicŭ, dumné-ta Georgie Sturzea Vel Vornicŭ, dumné-ta Lascaraki Rosetŭ Vel Vornicŭ, dumné-ta Constantinŭ Rosetŭ Hatmanŭ, dumné-ta Iancule Caragea Vel Vornicŭ, dumné-ta Alexie Mişoglu Vel Postelnicŭ, dumné-ta Matei Canta Vel Visternicŭ, dumné-ta Iordaki Balşŭ Biv Vel Visternicŭ, dumné-ta Iancu Canta Biv Vel Visternicŭ, dumné-ta Iordaki Canta Biv Vel Spătarŭ, dumné-ta Depasti Biv Vel Spătarŭ, dumné-ta Nicolai Balşŭ Vel Banŭ. Fiindŭ-că Domniei mele ne-aŭ jăluitŭ o sémă de locuitorŭ ceréndŭ voie să se facă velniŭte, apoi osebitŭ alŭii din locuitorŭ, cari sunt din partea ce se află lipsă de pâne, iarăşi ne-aŭ jăluitŭ, rugându-se să nu se dea voie de făcutŭ velniŭte, pentru că ei aŭ lipsă de pâne, şi cu stricăciunea pânei la velniŭte vorŭ avé şi mai multă lipsă de pâne, pentru aceea dar, dumné-vóstră adunându-vé la unŭ locŭ, să socotiŭi acéstă pricină, în ce chipŭ a fi mai bine a se urma, şi după cum veŭi găsi dumné-vóstră cu cale, să însciinŭtaŭi pe Domnia mea prin anafora. 1783 Iunie 3. (L. S.)

Prea Înălŭtate Dómne !

Prin Domnéscă ŭidulă ni se poruncesce de către Înălŭtimea Ta, ca adunându-ne la unŭ locŭ, să luămŭ sémă şi să socotimŭ de se cade a da voie unora din locuitorŭ, cari prin jalba lorŭ aŭ cerutŭ voie să facă velniŭi, fiindŭ-că pe de altă parte iarăşi prin răvaşe de jalbă s'a rugatŭ Înălŭtimei Tale o sémă de locuitorŭ ce sunt din partea unde se află lipsă de pâne, ca să nu se dea voie ca acéstă, pentru că cu stricăciunea pânei la velniŭte, li se va pricinui şi mai multă lipsă. Decŭ după luminata poruncă Înălŭtimei Tale adunându-ne la sfŭnta Mitropolie, am făcutŭ cu améruntulŭ cercetare acestei pricinŭ, şi nici cu unŭ chipŭ nu s'a găsitŭ cu cale a se da voie ca acéstă, întăi că bėutura horilei nu este nici trebuincióşă, nici cuviincióşă la viaŭta omenéscă, precum este pânea, întru care rézămă totŭ temeiulŭ hranei vieŭei omenescŭ, dela mare până la micŭ.

Horilca a fostŭ atŭiŭta anŭ lipsită din pămŭntulŭ acesta, cu poruncă ca nici în pămŭntulŭ acesta să se lucreze, nici din ŭera Leşască să nu se aducă, şi nu numai că nici o greutate n'a simŭtitŭ locuitorŭi, precum aŭ suferitŭ şi suferŭ şi acum de lipsa pânei, ce încă s'aŭ folositŭ din alişverişulŭ metalhiresirei metalurilorŭ pămŭnturilorŭ ; fiindŭ-că în loculŭ horilei aice se face rachiŭ, care este cea mai bună bėutură decăt horilca, care se face din materiile pămŭntului acestuia, din perje, prune, din tescovine, din drojdiile vinului, cum şi din vinulŭ ce se strică şi nu este bunŭ de bėutŭ, şi cât pentru făcutulŭ

rachiului nu este trebuință de velniți, căci se poate face și fără velnițe, precum îl și fac, căci fiesce-care rachier și vutcaru au căldările lor prin ogheacuri și fac rachiul de ajuns pentru îndestularea norodului.

La domnia Măriei sale Constantin Dimitrie Moruză Voevodă până a nu se opri cu totul facerea și adusul horilcei din țera Leșescă în Moldova, s'a fost dat de obștie strașnică poruncă, ca nici de cum nimene să nu fie volnică a vinde la velniți grâu, fără numai malai, popușoi și secară, cum și grâu, care a fi stricat; și locuitorii din prostimea lor, aflându preț mai bun la velniți, nu numai că a vîndut málaiul, popușoi și secara, totă hrana de peste an, cu socotință că vor pute cumpăra mai pe urmă pentru hrana lor și a copiilor lor (și n'au putut afla pricinuindu-se lipsă de obștie), ce încă înadinsu turna locuitorii apă prin gropile cu grăul de se strica și putreția și îl vindea la velniți după voia ce se dedese; și așa de odată s'a aflat țera în mare lipsă, nu numai la hrana lor și a copiilor lor, ce și la trebuincioasa zaherea, ce trebuia să se trimită la schelea Galațului, pentru capanul împărătescu, după neurnita datorie pămîntului. Apoi din poruncă s'a făcut atunci cercetare, de câte căldări s'a aflat la velnițele Moldovei și ca cîtă sumă de pâne pot să lucreze într'unu an, și din tablele ajutorinței s'a aflat până atunci opt sute de căldări, și după dare de sémă a jidovilor velnițeri, s'a aflat pâne lucrată în opt luni de zile 120.000 Galați-chilasă, zicîndu însuși jidovii atunci la acea cercetare ce li s'a făcut, precum când să stea să lucreze toate căldările într'unu an, pot să lucreze și 360.000 Galați-chilasă pâne, care acéstă sumă de abia poate eși din totă Moldova, dară încă câte căldări putea să se mai adauge peste câte era? Și desevêșită stricăciune ce adună pămîntului velnițele și horilca, este cunoscută și vederată, iar folosul rămîne numai a unora, și mai mult a jidovilor și a altor străini, scoțîndu sume de bani din pămîntul acesta pe tot anul, și ori când se va da voie, ca iarăși să se facă velniți în Moldova, pentru facerea horilcei, nici de cum nu poate fi îndestulare de pâne în pămîntul acesta, ce mai virtos desevêșită lipsă în totă vremea, și de se va și da poruncă ca să nu lucreze la velniți grâu, atunci locuitorii sciîndu că ia preț bun dela velniți pe pânea ce vîndu, nu vor mai adăogi a mai sémna grâu, ce vor sémna totu secară și malai și popușoi, ca să o pótă trece și să o vîndă la velniți; și atunci nu se va pute da din țera acesta trebuincioasa sumă de zaherea la împărătesca cetate a Țarigradului, după neapărata datorie ce are pămîntul acesta, și nu numai că va rămîne totă greutatea asupra noastră, ce încă putem veni și la primejdie. Ce de se va socoti de cătră Înălțimea ta, să se serie carte Gospodă pe la toți Ispravnicii ținuturilor, ca să strice și să risipescă toate velnițele câte vor fi mai rêmăsu, ca să se desrădăcineze cu totul o rêtate ca acesta din pămîntul nostru, care nu cu puțină stricăciune s'a su-

feritū nesimțindu-se. De cătră noi Dómne așa s'a găsitū cu cale, și înștiințămū pe Înălțimea Ta, iar cea desevêrșită hotărîre rămâne la prea înalta înțelepciune a Măriei Tale. 1783. Iunie 15.

Alū Înălțimeī Tale către Dumneđeū smeritū rugătorū :

Gavrilū Mitropolitulū Moldaviei M. P.

A Înălțimeī Tale prea plecate slugi.

(Urméză 8 semnăturī.)

Originalulū este la Odesa.

Nota la pag. 210.

Am arêtatū cum boierimea era nemulțămītă cu domnia lui Al. Const. Mavrocordatū. Cu tôte aceste Domnitorulū acesta nu s'a atinsū de privilegiile ei. In codicele din biblioteca Academiei, No. 33, se pôte ceti (pag. 109—111) chrisovulū datū de acestū Domnū, în Septembrie 1783, prin care scutesce și elū nêmurile boerescī de desetina, goștina și vâdrăritū.

Anexe la pag. 213.

Noi Alexandru Constantinū V. V. Boj. milost. Gosp. Z. M.

Tôte aceste fiindū cu cale, ce de către dumné-lorū veliții boierī s'a socotitū, spre pedêpsa făcêtorilorū de rele tâlharī, precum se arêtă mai jos pre largū, pentru aceea Domnia mea poruncimū să se urmeze pre deplinū. 1783. Maiū 24. (L. S.)

Prea Înălțate Dómne !

Din luminata poruncă Înălțimeī Tale ce ni s'aū datū prin Domnéscă țidulă, ca să ne adunămū la unū locū și să socotimū pentru tâlharī ce s'aū arêtatū de facū multe prădăciuni și alte rêutățī, cu ce chipū se pôte a se înfrâna pe nisce făcêtorī de rele ca aceștia, ca să lipsescă prădăciunile și supêrările ce aducū, și după cum vomū afla să înștiințămū pe Înălțimea ta ; după poruncă adunându-ne cu toții împreună, chipulū ce s'aū socotitū de către noi cu sfatulū de obște pentru unii ca aceștia, este acesta :

Intăiū. Pe tâlharīi ucigași ce sunt dovediți în fapte de ucideri, cari se află la închisórea temniții și a ocniī, și sunt hotărîți după pravilă prin judecată spre pedêpsa morții, pe accia să se spânzure pe la locurile unde aū făcutū uciderile, spre vederea și altora ; așisderea și pe alții care de acum înainte se vorū dovedi în fapte de ucideri.

Alū doilea. Pe tâlharulū ce va fi furū de cai, de boi și de alte furtușaguri mari, când se va prinde întâiași dată în faptă de furtușagū, plătindū tótă

paguba, să se pedepsescă cu închisórea temniții, certându-se cu bătaie după vinováția lui, prin cheazăsie să se slobódă. Iar alú doilea rëndü de se va prinde, bătându-se pe tóte ulițele orașului Iași, să se trimetă la pedépsa ocnii, ca să stea acolo cât se va socoti. Iar când și a treia óră se va prinde totü într'aceiași faptă de furtușagü, și mai alesü cunoscându-se a fi tálharü rëü și nepărăsitü de aceste fapte, pe unulü ca acesta să se pedepsescă iarășü cu mórte după hotărîrea pravilei. Așișderea și cei ce vorü fi gazde tálharilorü ucigași, séü furü, asemenea pedépsă să iea ca și tálharii, iarășü după a pravilei hotărîre. La loculü ce se va face furtușagulü, pe vorniceii și frunțașii satelorü de acolo de prin prejurü, să se apuce cu strînsóre, ca numai decât să afle pe furii aceia, séü pe gazdele lorü. Iar neafându-i, să fie datóre acele sate a plăti tótă paguba care se va face, cum și ucidere unde se va face, iarășü satele de prin prejurü să fie datóre a da sémă și a găsi pe ucigașii aceia, séü pe gazdele lorü, fiindü lucru sciutü, că orü-ce felü de tálharü, până nu va avé gazdă, nu póte sêvêrși fapta sa. Deosebitü, după porunca Înălțimeii tèle, ce s'au datü pe la tóte ținuturile la Ispravnicü, pentru cei ce âmblă prin țeră, orü cu ce trebuinți, atătü străini cât și pămîntenü, *să-și iea răvașü dela stü-pânulü satulü*, séü dela preotü și vornicelü; de isnóvă să se dea tare poruncă, ca să se păzescă acesta, și să se urmeze de către toți, și în fiesce-care satü ce va veni omü fără răvașü, să-lü cerceteze cu amăruntü și să-lü ducă înainte Dregătorulü aceluï ținutü, ca să se îndrepteze. Iar pentru prinderea tálharilorü de către noi așa s'au socotitü (de a fi și porunca Înălțimeii tale) din slujitorii ținutului Sorocăi și a Orheiului, câți orü fi trebuință să se alegă pe cari-i vorü șei ómenü vrednicü; cu armele lorü și cu zapcii dintre dânșii, cari orü fi mai vrednicü, cu cari este trebuință, să fie și levenți, și prin scirea dumisêle Hatmanului, să se rënduiască pe la locurile unde se va socoti a fi trebuință, ca prin marafetulü Ispravnicilorü de pe acolo să âmble după tálhari ca să-i prindă, și pe care se vorü prinde, aducându-se aici, să se pedepsescă după hotărîrea pravilei, nemicșorându-se nimicü din vinováția lorü. Prea Înălțate Dómne! Aceste chipuri care de către noi s'au socotitü cu statulü de obște a tutulorü, păzindu-se și urmându-se precum s'au arêtatü, nici o îndoială nu este, că ucigașii și alți făcëtori de rele, ce facü ucideri și prädăciuni prin țeră, se vorü înfrâna și părăsi de faptele lorü, căci pedépsa morții ce se dá la unü ucigașü, înțeleptesce și înfrânéză pe cei mai mulți; precum și împotrivă, când unü ca aceștia nu se vorü pedepsi într'acestü chipü, nu numai că rëutățile faptelorü lorü nu vorü conteni, ce ca o rëutate care mergëndü neoprită spre mai rëü procopsescë, încă mai multe se vorü face de acum înainte. Ce de către noi, Dómne, spre vegherea unora ca acestora, aceste chipuri s'au socotitü; iar hotărîrea rëmâne la a Măriei tale înaltă înțelepciune. 1783, Maiü 22.

Originalulü este la Odesa.

(Urméză 12 semnături)

Anexa la pag. 216.

În col. Hurmuzaki, VII, pag. 408, se pôte ceti întregŭ documentulŭ relativŭ la înființarea Consulatului Austriacŭ în Principate. Veđi și documentulŭ publicatŭ în notă la pag. 218 a lucrărei năstre.

În jurnalulŭ «*Românulŭ*» din 10 Februarie 1890, amiculŭ meŭ d-lŭ Scarlatŭ Pastia, vechiŭ și distinsŭ avocatŭ din Iași, a scrisŭ unŭ articolŭ despre «*Înființarea Consulatelorŭ din Iași.*» Acéstă lucrare a făcut'o—dice d-lui—după «documentele păstrate la Epitropia spitalelorŭ Sf. Spiridonŭ și la biserica Talpalarŭ din Iași.»

Acéstă lucrare a d-lui Pastia, arătândŭ cum consulatele fură la începutŭ așezate în case, ale cărorŭ chirii erau plătite de țeră, credemŭ utilŭ a fi reprodușă aci, în parte.

Iat'o :

«Cu ocașionea resbelului dintre Rusia și Turcia, și încheierii tratatului de pace din 1774 dela Cuciucŭ Cainargi din Bulgaria, unele din puterile Europene deșteptându-se asupra importanței politice și economice a țerei năstre s'aŭ determinatŭ a înființa câte unŭ consulatŭ în Iași pentru Moldova, și astŭ-felŭ, rëndŭ pe rëndŭ. Austria, Rusia și Francia,—pe atunci micile state Italiene, micile state Germane, erau prea neînsemnate, și Anglia era prea departe, pentru a avé interesŭ de a înființa Consulate la noi — aŭ fostŭ cele întâi puteri cari aŭ înființatŭ Consulate aicea.

«Dar fiindŭ-că Austriei parcimonióse, și după pildele ei, și celorŭ douč puteri, li s'aŭ părutŭ prea grele cheltuelele întreținerii de consulate numai pe comptulŭ lorŭ, a intratŭ în tratație cu guvernulŭ de atunci alŭ țerei, și aŭ obținutŭ dela elŭ, ca Consulatele să fie, decă se pôte dice așa, încuartitate fără plată de deosebitele bresle din Iași, și astŭ-felŭ Consulatulŭ austriacŭ a fostŭ încuartitatŭ de tagma boierilorŭ, celŭ francesŭ de brésla negustorilorŭ, celŭ rusescŭ de o altă brésllă de meseriași.

«Acéstă năpaste a ținutŭ o bucată de timpŭ, până ce tagma boierescă și breslele de neguțători și de meseriași supérate de unŭ asemenea musafirlicŭ impusŭ, s'aŭ hotărîtŭ de a închiria case speciale pentru numitele Consulate ; dar dela unŭ timpŭ săturându-se și de acéstă havale, aŭ căutatŭ mijlóce de a scăpa de ea odată pentru totŭ-d'a-una, cu orŭ-ce prețŭ, și astŭ-felŭ pe la începutulŭ secolului presentŭ, tagma boierilorŭ intrândŭ în vorbă cu proprietarulŭ caselorŭ din strada Albă, numită de poporŭ strada Agenției (unde și acum

locuesce Consululă austriacă), aă cumpărată acele case și le-aă dăruită bisericei Talpariloră din Iași, sub condițiunea, ca să locuescă în ele pentru perpetuitate Consulatulă austriacă, avëndă a plăti bisericei pentru acăsta o locațiune anuală de 200 galbeni.

«La 19 Iulie 1827 când cu foculă cclă mare urmată în Iași, arđendă și casa despre care e vorba, Consulatulă austriacă, iar precum i se đicea, Agenția Nemțescă, pe de o parte s'a mutată în alte case cu chirie, iar pe de alta Guvernulă Austriacă stăruindă către Guvernulă Moldovei pentru restaurarea locuinței, acesta a voită a obliga pe Epitropia bisericei Talparii ca să reedifice casele arse; dar fiindă-că acăsta s'a apărată, că n'are mijlăce, Domnulă Mitică Sturza, a obligată pe Eforia (Primăria) orașului să reedifice casele bisericei pentru locuința Consulatulă, sub condițiune ca pentru despăgubirea ei, să tragă dela Consulată chiriile pe ună timpă până ce-și va acoperi suma cheltuită cu restaurarea.

«Gătindu-se casele de restaurată după anulă 1840, Consulatulă s'a mutată din noă în ele și Domnulă Michailă Sturza a dată atunci ună chrisovă Domnescă prin care se confirmă din noă dreptulă consulatulă de a ședă în case în perpetuitate, plătindă bisericei locuț. de 200 galbeni anuală, respectivă Eforiei până la acoperirea datoriei sale.

«Lucrurile aă mersă astă-felă o bucată de timpă, în care intervală Eforia și-a trasă banii ce cheltuisă; dar casele avëndă din noă trebuință de alte reparațiuni radicale, Epitropia le-a făcută și pe acelea, și totuși n'a scăpată, căci Consulatulă pretindea ca să-i mai facă și altele de o sumă fărte însemnată, astă-felă că Epitropia ajunsese nu numai de a nu mai trage nici ună folosă din immobilulă sėu, dar din contra trebuia ca din alte venituri ale bisericei să acopere reparațiunile radicale ce i se cereau și să plătescă grelele impositare fonciare, comunale și județene, ce dela 1862 și 1864 se impusesă asupra imobileloră în genere.

«In urma unei asemenea stări de lucruri, fărte grave pentru averea bisericei, Epitropia acelei bisericei, compuse din archier. Iosifă Bobulescu, în urmă Episcopă de Rômnică, și d-lă Scarlată Pastia, isbită de atăta nedreptate, a cerută dela Consulată, pe la 1870, ca să sporăscă locațiunea în proporțiune cu sarcinele ce se impună bisericei, sėu să părăsăscă casele; dar Consulatulă s'a apărată cu chrisovulă despre care am vorbită, sub cuvântă că elă îi dă dreptulă de a sta în case cu o locațiune de 200 galbeni, determinată odată pentru totă-d'a-una.

«La acăsta Epitropia a întâmpinată că chrisovulă ce i se opune nu este obligatoră pentru dinsa, pėntră că Guvernulă nu putea dispune de averea bisericei fără consimțimintulă acelei bisericei; însă fiindă-că Consululă persista în opunerea sa de a nu spori locațiunea, sėu de a se muta din case, Epitropia a reclamată la Trib. și după mai multe amânări și termine în intervalulă cărora Consu-

latulŭ a raportatŭ la Viena și s'a plânsŭ în contra Epitropiei la Ministeriul de externe, pentru că în contra dreptului de esteritoritate (dicea elŭ) i se facŭ citațiuni de-adreptulŭ, și după ce a întrunitŭ comisiuni peste comisiuni de juriconsulți, atâtŭ aici cât și la Viena, pentru a vedé daca nu cum-va este vre-unŭ mijlocŭ de apărare, de a ținé pe biserică tributară, în cele din urmă a propusŭ Epitropiei o împăcare, care a avutŭ de rezultatŭ stărîmarea chrisovului, despre care am vorbitŭ și încheerea unui contractŭ autentificatŭ de Trib, de legațiune de a dreptulŭ cu Epitropia, pe terminŭ de 5 ani, cu câte 350 g. pe anŭ, și cu dreptŭ de reînvoire din partea Consulatului din 5 în 5 ani, însă cu o sporire de locațiune.

«In cât privesce Consulatulŭ rusescŭ după ce și elŭ a fostŭ încuartiratŭ ca și Consulatulŭ austriacŭ, de o brésłă de neguțătorŭ, unŭ grecŭ Carateodori, după înțelegerea avută cu acéstă brésłă, a datŭ casele sale din strada Unirei (fóstă rusésă) Consulatului rusescŭ pentru a locui în ele pentru perpetuitate, avéndŭ însă a plăti o locațiune de 2.000 lei (vechi) pe anŭ, din care o treime să o dea Epitropiei spitalelorŭ sf. Spiridonŭ și doué treimi unei școlŭ din satulŭ Nogadisŭ din Epirŭ, de unde se crede că elŭ venise aicea.

«După unirea Principatelorŭ scăděndŭ importanța Consulatelorŭ din Iași și prin urmare și trebuința de mari localuri, și casele avéndŭ trebuință de o mare reparație, mai alesŭ în cea-ce privesce mulțimea mare de atenanțe, cari aŭ ajunsŭ în ruină, la 1868 Consulatulŭ de atuncia, d-lŭ Lex, se hotărîse a se muta în alte case mai mici, și intrase în vorbă cu Epitropia: ca casele acestea să le trecă Epitropiei pentru multiplele sale trebuinți, mai alesŭ că ele vinŭ chiar peste drumŭ de Epitropie, sub condițiunea ca cele doué treimi de locațiune, cuvenite școlŭi dela Nogadisŭ, să le plătescă Epitropia către școlă; dar mai înainte de a se termina acéstă punere la cele despre care Consulatulŭ Lex raporta elŭ la Petersburg, întêmplându-se mutarea lui de aicea și schimbarea Epitropiei, afacerea rămase baltă.

«In cât privesce Consulatulŭ francesŭ, după ce și elŭ, ca și celŭ austriacŭ și celŭ rusescŭ, aŭ trecutŭ prin mai totŭ aceleași faze, brésłă neguțătorilorŭ a cumpăratŭ în fine dela unŭ grecŭ, anume Bosie, casele din strada Goliei, de vis-à-vis de institutulŭ Gregorianŭ și le-a donatŭ Epitropiei spit. sf. Spiridonŭ, sub condițiunea ca ele să servésă pentru totŭ-d'a-una de locuință Consulatului francesŭ, dar după o trecere de timpŭ, Consulatulŭ părăsindŭ casele, Epitropia le-a datŭ cu locațiune.»

Ar mai urma să anexămŭ aci și nota lui Raicevici către Domnitorulŭ Moldovei, din 7 Novembre 1783, care o promiserămŭ la pag. 332, dar rugămŭ pre lectorŭ s'o consulte totŭ în tom. VII alŭ lui Hurmuzaki, ca să nu în greunămŭ tipărirea.

Anexa la pag. 220.

Totû pentru a uşura tipărirea operei năstre, trămitemû pre lectorû la colecţ. Hurmuzaki, Vol. II, supl. I, pag. 28 şi 29, ce amû fostû promisû a le da în anexă.

Anexa la pag. 222.

Dămû, după cârticica lui Constantinû Radovicî Goleşcu, marele Logofetû de Țera-de-jos alû Principatului Valachiei (Buda 1826), «*Capetele de invoice* din anulû 1783 Decembrie 28» cum şi Hatişerifulû în traducerea italiană, din 1784, după versiunea lui Raicevicî, dela pag. 195 a operei, ediţiunea Milano 1853.

Ş. Cap. 1. Amêndouê împăciuitele părţi vorû păzi pentru tótă vremea, şi cu nici o schimbare întocmirea a dragostiî dela Kainargicû, făcută în anulû 1774, întocmirea hotarelorû la 1775, desluşirea la 1779 şi învoirile asupra negoţului dela 1784, scoţându-se capulû de alû doilea dela pacea ce s'aû făcutû la 1774 şi celû de alû doilea, alû treilea şi alû 4-lea cap. din arêtata întocmire dela 1779; care capete, de acum înainte vorû remâné fără de nici unû temeiu la amêndouê Impêrăţiile. Dar fiindû-că la numitulû alû 3-lea cap. dela anulû 1774, se găseşce desluşitû : că cetatea Ozu, şi vechea ei cuprindere, trebuie, cum mai nainte aû fostû, să remâe subţ stăpânirea Porţei; aşia dar acea desluşire trebuie să-şi aibă tótă puterea şi de acum înainte.

Ş. Cap. 2. Prea puternica Curte a Rusiei, împreunându la Impêrăţia ei : mica Tatarie, Crimulû, Ostrovulû Tamaniû cu tôte cele de prin prejurû bălţi, sate, băi, cetăţi, cetăţui, şi Cumba, ce este afară de gârla Cumba, voesce ca tôte aceste de acum înainte, să remâe în desăvîrşită stăpânire a Impêrăţiei Rusiei, fără de a puté cinevaşi să se împotrivescă la de sine-şi voinţa Rusiei, nici să mai întrebuiţeze cinevaşi acele dreptăţi pe care fără dreptate le-aû luatû Haniî Tătarilorû în ţinutulû locului şi cetăţii Souţacalesi, care de astădi înainte trebuie să se cunoscă : că fără de nici o poprire este alû înaltei Porţi, cum şi cetatea Ozu, cu totû ţinutulû ei, va remâné totû la Pörtă; şi nici o altă putere nu va. puté să se laude, că are vre-o dreptate asupra acestei cetăţi.

Ş. Cap. 3. Fiindû-că gârla Cumba, ce este în Eparchia Cumba, trebuie să fie hotarû la aceste amêndouê stăpâniri; pentru aceea prea puternica Impêrătie a Rusiei lasă tôte némurile Tătarilorû şi totû loculû ce este dincóce de acéstă

numită gârlă, adecă: într'acastă gârlă și între Evxino Pontū. Acastă învoire se va întări, atâtū de aftocraticesca mărire a împărătesei a tótă Rusia, cât și de marele Sultanū, întărindu-se cu acele obiceiuite mijlőce, maī nainte de săvērșirea soroculuī de 4 lunī, socotindū acelū sorocū, din ȕiua acestei învoiri. Și săvērșirea ei, să se facă aici în Țarigradū, întărindu-se și de acei 2 cu deplină putere Miniștri prin pecețile lorū. S'au datū la 1783 Decembrie 28.

Traduzione del Hattisceriff del Sultano Abdul Hamid a favore de' Principati di Valachia e Moldavia, rinnovata l'anno 1784.

Parole scritte di pugno del Sultano:

In conformità si operi.

Inelito fra i Principi seguaci di Gesū, Scherlet-Zade Alessandro Voivoda di Moldavia, che il tuo fine sia felice.

Giungendoti questo alto segno imperiale, ti sia noto che l'anno 1188 nella Luna di Scewal furono emanati due alti comandamenti, sopra ornati col nostro imperiale potente carattere, fatti particolarmente per la Valachia e Moldavia, i quali contenevano quanto siegue.

Che i sudditi di queste due provincie, che sono le Canove del potente mio imperio, non diano in avvenire, dopo aver pagato il fissato tributo, altre contribuzioni sotto vari nomi, come si praticava prima dell' ultima guerra.

Che i loro Voivodi non siano deposti fino a tanto che non apparisca qualche segno patente di ribellione; che un tale regolamento sia osservato stabile in perpetuo, senza cambiamento o deposizione, conforme i trattati già fatti fra'l potente nostro imperio, e la corte di Russia. Che per questo oggetto debbano darsi ai principi *Berati* ornati col mio sacro carattere, e accompagnati da clemenza, acciò gli abitanti vivano consolati e tranquilli, ed i loro principi con sicurezza e quiete di animo.

Che del tributo che i sudditi sono obligati di dare, se ne faccia, ogni due anni una volta, il pagamento al nostro imperiali tesoro in Constantinopoli per mezzo del loro Agente.

Che i sudditi di Moldavia e Valachia siano liberi dal tributo, ed altre imposizioni, cominciando dall' anno 1188, e la Luna di *Gemasiul Ewel*, fino al termine de due anni.

Che dopo terminati i suddetti due anni, si debba pagare, come si è detto, ogni due anni una volta, il tributo che dalla somma pietà e misericordia verso di loro sarà determinato, e che si spedisca per mano dell' Agente nominato dal principe appresso la nostra sublime Porta.

Che per i conti e debiti vecchi, non si faccia veruna ricerca, si di danari come di qual si sia altro genere.

Che succedendo fra Turco e Cristiano suddito qualche contesa, debba esaminarsi dal principe di Moldavia l'affare unitamente al suo Divan Effendi, ed altri Turchi che si troveranno colà, procurando un accomodamento che contenti entrambi; ma se la sua mediazioni non produrrà il bramato effetto, si chiami il Cadi d'Ibraila il quale giudicherà, e terminerà la lite con somma integrità, e senza opprimere il suddito, essendo nostra terma volontà che il suddito non debba essere citato ad altri tribunali fuori del paese.

Che essendo emanata una sacra decisione, o *Fetfà*, in cause le quale fossero per eredità con testamento, o per parentela, è accettabile la testimonianza di Pietro Greco contro *Omer Turco*: in quelle cause però che fossero avanti la giustizia fuori di parentela o testamento, la testimonianza contro il Turco non sia accettabile, sicchè a tenore dell' alto *Fetfà* siegua, ec.

Che quanti dei militari o altri commettessero qualche delitto nel paese della Moldavia, siano presi, e mandati nelle vicine fortezze per essere castigati da' loro comandanti.

Che essendo stati spediti in passato diversi Fermani intorno ad alcuni militari delle fortezze, ed abitanti delle rive del Danubio, che contro i nostri regolamenti entravano senza permesso ne' due Principati, facendo risse, uccidendosi fra di loro, e dopo, ricercando il riscatto del sangue, muovevano liti, e domandavano danari ai sudditi di Moldavia, recando loro altri disturbi; come pure intorno all' estirpazione degli uomini cattivi, i quali scorrevano il paese, ed alla distruzione (secondo i prelodati regolamenti) delle possessioni ed abitazioni, che questi costruivano sul terreno della Moldavia. Ora non essendo lontano dal credere che tali malviventi possano avere intenzione di fare lo stesso, intendiamo che il descritto regolamento negli emanati alti ordini si pratici ed eseguisca inalterabilmente, e che in avvenire non debba entrare in Moldavia che un dato numero di negozianti conosciuti di ogni fortezza, i quali debbano avere la licenza in iscritto dai loro comandanti per presentarla al Voivoda di Moldavia, o al suo ufficiale, e riceverne da essi il permesso in carta; che non acquistino case ne' distretti, non seminino, non molestino i sudditi, e non diano danaro ad usura.

Che per simili fraudolenti cause, i Visiri, i Comandanti ed i Giudici, non permettano che sia danneggiato il suddito con ispedizioni di commissari.

Che le possessioni e terre, che altre volte spettavano ai monasteri o ai Boiari, e poi ingiustamente sono state tolte ad essi, ed al presente vengono nominate *Raja*, siano a suo tempo restituite ai rispettivi proprietari, dopo un giusto esame.

Che non sia lecito ai negozianti turchi di prendere possessioni e tenute, o pascolare animali in Moldavia.

Che i sudditi non vengano danneggiati in verun modo dai Visiri e Pascià, o dalle loro genti che escono dal retto cammino per entrare in Moldavia, essendo vietato ai gran Visiri, ed agli onorati Pascià di molestare i poveri nell' andare ai loro governi, di cambiarsi strada per entrare nella Moldavia, e prendere dai sudditi provvisioni di ogni sorte senza pagamento, o disturbarli con altre domande. Similmente, che le persone che vanno e vengono per importanti affari in alcune parti, non entrino nella Moldavia, uscendo dal retto cammino, e quelli che vengono per affari in Moldavia, non cerchino alle poste più cavalli di quelli che sono fissati nel loro Fermano di posta. E poiche furono emanati alti ordini, contenenti le accennate prescrizioni, non siegua in avvenire la menoma mancanza nell'impreteribile esecuzione, ed osservanza delle medesime. Se taluno si mostrerà disubbidiente, si prenda cura della sua immediata correzione.

Che i sudditi di Moldavia, i quali passano per negozio ne' villaggi e terre e mercati su le rive del Danubio, non siano molestati dagli Esattori del tributo, e da altri uffiziali di quelle parti, con domande di tributo o testatico, o per verun'altra causa: che quelli delle rive del Danubio non entrino in Moldavia con pretesto di ricercare i loro sudditi, e per quest'oggetto saranno spediti altri Fermani a chi spetta, con ordini positivi e minacce.

Che i sudditi ed abitanti della Moldavia, a tenore de' privilegi del luogo, non siano molestati da chi che sia intorno alla loro maniera di vestire.

Che, rignardo al caso, che abbracciando un suddito la fede Maomettana non possa cercare porzione di eredità; essendo questa una materia oscura in legge, si esaminò perciò il *Fetfà*, e sono emanati i seguenti quatro sacri *Fetfà*: Pietro Cristiano, dopo che sarà santificato con la Santità de Musulmanismo, o sia vera fede, se morisse Pavolo suo padre Cristiano, egli non lo eredita. Pietro Cristiano, marito di Maria Cristiana, fatto Turco, morendo Maria Cristiana, Pietro non l'eredita. Pavolo Cristiano, padre di Pietro Cristiano fatto Turco, morendo il figlio il padre non lo eredita. Il turco Mechmet, dopo aver data la libertà al suo schiavo Piétro Cristiano, se morisse Pietro senza farsi Turco, Mechmet non le eredita. Gli accennati quattro *Fetfà* siano dunque eseguiti.

Che dovendosi comprare, per mano dei commessionati del capo macellaio, la nota quantità di pecore nella Moldavia, avendo questi cagionato danni ed ingiustizie ai poveri, Noi, usando clemenza verso i medisimi, abbiamo abilito l'antico modo di compra; ma poichè è inevitabile, e necessario che si conducano pecore dal custodito mio stato per le porzioni di carne dispensate dal mio tesoro, e per l'alimento degli abitanti dell' alta mia dominante, i sudditi di Moldavia non devono nascondere le pecore vendibili, ma venderle ai negozianti di carne, ed il Voivoda di Moldavia non deve mancare di atten-

zione acciò le pecore siano date ai suddetti negozianti, che dovranno trasportarle in Costantinopoli, nè venderle in altra parte.

Che il paese della Moldavia, essendo la Canova del felice mio Soglio, ed essendo terminata la venuta delle necessarie vettovaglie da Valachia e Moldavia, i sudditi di Moldavia per contraccambiare alla contribuzione in grani, che per nostra clemenza fu levata poco fa, devono far pervenire abbondantemente alla scala del Danubio i grani e le biade che acquistano seminando, e vender tutto al prezzo corrente ai capitani delle navi del mercato detto *Capan* di Costantinopoli, non dandoli ad altri luoghi, e sul riflesso d'essere stata levata detta contribuzione, che non cessino di seminare, o per fine di monopolio, non nascondino i grani che hanno e che raccolgono. In tal modo essi potranno vantaggiarsi, e gli abitanti del nostro felice Soglio saranno liberi dalla carestia; e di ciò ne abbiano cura il Voivoda ed i Boiari in perpetuo.

Che qualunque mancanza o delitto dei sudditi e Boiari della Valachia e Moldavia, che apparve di necessità nel tempo delle guerre, sia loro tutto perdonato, e posto in una totale dimenticanza: che non si pensi nè a castigare, nè a rimproverare le loro passate procedure, e siano certi in avvenire, fino a tanto che non travieranno dall'ubbidienza, dall'adempimento del tributo, dal fornire le provvisioni, e dagli altri doveri di sudditi, di non sperimentare altro che benignità e clemenza.

Che stando in arbitrio de' principi di Valachia e Moldavia il dare gl'impieghi del paese ai soggetti distinti fra i nazionali, ed ai Greci, ed a quanti di essi sono fedeli, e degni di governare, resti in libertà de' Principi di prevalersi pel loro servizio, secondo il bisogno, tanto de' Greci, quanto de' paesani, preferrendo però i signori del paese negl'impieghi che sono propri a' loro.

Che la qualità de' legnami che occorrono per le fortezze situate nella Romania, si seguitino a tagliare come per lo addietro, e si trasportino dai monti della Valachia e Moldavia, mediante le giuste mercedi, per il taglio e trasporto che si pagheranno dai tributi di Valachia e Moldavia, a tenore delle ricevute degl'intendenti delle fabbriche senza la diminuzione di un obolo.

Che si usi diligenza acciò in avvenire non sia mandato senza necessità un doganiere in Galac, tanto per parte del governatore di Chilì, che d'Isacheia.

Che non vada alcuno in Moldavia a nome dell'appaltatore per ricercare il nitro che fa d'uopo alla nostra ricca zecca, ma il necessario nitro venga procurato dal Principe; ed il trasporto e costo di esso si defalcherà dal tributo, ed egli darà avviso alla nostra ricca zecca, acciò lo faccia ricevere alla scala, che sarà prevenuta, per trasportarlo in Costantinopoli. Stantechè fin ora non è stata commessa veruna mancanza per parte de' suddetti paesi nell'adempimento ai dovuti obblighi di servitù, si sono aggiunti ai suddetti capitoli i seguenti punti, dettati dalla nostra imperiale misericordia, onde si

guardino in avvenire dalla menoma mancanza, ed usino prontezza e diligenza, per quanto occorre al nostro imperiale servizio, e prestino intiera ubbidienza ai loro principi, non mancando di un atomo alla dovuta fedeltà e servitù. E perciò si fa noto che in avvenire non si ricerchi dalla Valachia, che borse 619, e dalla Moldavia, borse 135 e piastre 444, per loro tributo, che sarà alla fine di ciascun anno contribuito al felice mio Soglio, nel caso non fosse stato impiegato in commissioni.

Che per il regalo del *Bairam* si esigano dalla Valachia piastre 90000 ni contanti e robe, e 40.000 piastre per *Richiabie*, e dalla Moldavia si esigano 90.000 piastre in contanti, e robe per il *Bairam*, e 25.000 piastre per il *Richiabie*, e non si domandi altro.

Che dai principe non si esiga danaro per conferma, e non si depongano sino a tanto che non si commettesse da loro qualche delitto evidente.

Che non sia ricercato dai nuovi principi per dritti e regali un obolo più del solito, e questi non si esigano dai sudditi, ma si diano dalle rendite particolari de' principi.

Che non si tollerì dal nostro potente Soglio, che i Pascià, Cadi o altri comandanti che si trovano in que' contorni, pretendino tributo, e ricerchino regali dalle due province, ricadendo ciò in danno del suddito, o che essi spediscono in loro nome commissari, fuori del solo, ed unico caso di ritirare danaro del tributo da noi ordinato.

Che non siano i principi obbligati a dare regali quando sieguono cambiamenti nel ministero del nostro potente imperio.

Che il nostro potente imperio esiga provvisioni di ogni sorte, ma in grado che queste non apportino angustia agli abitanti delle due province, e quando le domanderà il tesoro, sieno pagate in danaro contante, senza aggravare gli abitanti delle spese del trasporto, e quando saranno comprate dai mercanti debbano pagarsi in contanti al prezzo corrente sul luogo.

Che essendoci note le ingiustizie ed oppressioni che succedono nelle compre delle pecore che si fanno per mezzo degli uomini del capo macellaio, si è tolta tal forma di compre di pecore; ma perchè è necessario che gli abitanti di Costantinopoli sieno provveduti dal custodito nostro imperio, i sudditi delle due province che vogliono vendere le loro pecore, la vendano ai mercanti al prezzo corrente, ed i Principi abbiano cura che non si faccia mancanza nello spedirle al nostro felice Soglio.

Che quando sarà nostra volontà di esigersi dalle due province legnami, o altro, per le fabbriche pubbliche, si dia previo avviso ai Principi, ed in tal modo si trasportino ai confini delle due province, e dai commissari a ciò destinati, si paghi ai sudditi in contanti tanto il valore, quanto il trasporto di detti legnami, nè si usi violenza per farglieli trasportare fuori de' confini; e

quando si ricerca dagli abitanti de' due luoghi lavoro e fatica, si dia loro il consueto pagamento, senza diminuzione o ritardo.

Che non si permetta l'entrata ne' detti luoghi a veruno de' circonvicini abitanti, militari o altri, che ivi si recassero ad oggetto di far danno ai sudditi, ma soltanto si conceda ai mercanti che hanno *Fermani*; come pure s'impedisca che altri venga a seminare o a pascolare animali in terre appartenenti agli abitanti de' luoghi, o ad impadronirsi delle medesime; e chi ardirà d'operare dolosamente contro questo sistema, sarà castigato.

Che se dopo la pace sono stati usurpati dai vicini Turchi alcuni terreni nelle due province, sieno questi restituiti a' proprietari.

Che senza urgente bisogno non si spedisca commissario dal nostro potente soglio nelle due province, e quando verà spedito, che non debbano i sudditi pagare la sua commissione, né egli dilungare la sua dimora, inventando pretesti e motivi.

E dunque nostra clemente imperiale volontà, che sieno osservati ed eseguiti i suddetti capitoli unitamente alle primi condizioni del sistema; e poichè la misericordia verso de' poveri ed impotenti, e la clemenza verso i soggetti, è proprio attributo di segnalata giustizia del nostro governo, che spande abbondantissime grazie sopra i sudditi di Valachia e Moldavia, acciò sieno preservati da qualunque sorte d'ingiustizia, e stabili nella loro felicità e tranquilla permanenza, sotto l'ombra del nostro imperio, così si è dato il presente nostro alto ordine, ornato dell' imperiale nostro carattere, comandando, che dopo aperto o letto alla presenza generale di tutti i metropolitani, vescovi, abati, de' boiari, boiarnasci, capitani, ufficiali, abitanti e sudditi, e fatto ad essi palese il suo contenuto, dettato dalla giustizia, si conservi presso di loro, e che in avvenire si osservino tutti i suddetti punti del fissato sistema nel modo si è spiegato e fatto noto, e sia tua cura scrivere e partecipare alla clemente nostra Porta, se mai veruno agirà in contrario, acciò subito ne sia fatta vendetta.

Quando poi i boiari di Valachia e Moldavia si condurranno verso il potente nostro imperio con fedeltà, e verso i loro principi con ubbidienza e sommissione, restino ad essi le loro terre e possessioni, e quanto hanno in prima ottenuto in virtù di diplomi, uffici e gradi, siccome precedentemente fu comandato.

In seguito si abbia cura che si osservino in perpetuo i nominati precetti, e che i paesi si mantengano in istato felice, perchè dalla loro felicità dipende l'alimento de' nobili; che questi vivano quietamente e non facciano intrighi; prestino obbedienza ai principi, e colla loro subordinazione si rendano degni di ottenere, secondo gli antichi costumi de' luoghi, i gradi e i lucri spettanti a loro. Se poi qualcuno de' nobili ardisse di fare domande irragionevoli, e che sogliono apportar confusione nello stabilito sistema, come da un tempo

in qua hanno costumato di fare, o molestassero i sudditi contro la nostra volontà, e dopo che saranno comandati di astenersene, non prestassero ubbidienza, e si muovessero contro i voleri di quel principe che dalla potente nostra sovranità sarà eletto e destinato a governarli, e che ha permissione, piena autorità ed arbitrio di castigare tali temerari con le meritate pene, Tu, che sei principe attuale, devi sempre invigilare alla correzione di tal gente, usando tutta la cura per il mantenimento del buon ordine; e perchè il povero suddito viva con tranquillità, che la distribuzione del tributo si faccia egualmente, senza aggravare più uno che l'altro per impegni, e si practichi il giusto.

Con altrettanta attenzione devi raccomandare ed insinuare a tutti i nobili e sudditi di porgere voti per la conservazione della nostra vita, e per la durevole gloria e felicità della nostra potenza: fa che intendano tutti il senso dell' alto nostr' ordine, cioè, che, tanto i nobili, quanto i sudditi di Moldavia, non traviando dalla retta strada di osservare i doveri di subordinazione agl' imperiali nostri decreti, che esiger devono una rassegnata ubbidienza, e non ommettendo giammai la consueta fedeltà e rettitudine, e la purità de' costumi, sieno certi di godere infinita quiete, e riposo non disgiunto dagli effetti della nostra imperiale clemenza e misericordia.

Tu e i tuoi successori, prestando servitù e gratitudine alla potente nostra sovranità, ed all' infinita nostra imperiale munificenza, ed osservando i suddetti comandi, non avrai timore di essere deposto fino a tanto che non sparisca in Te patente delitto che dia motivo al cambiamento, ma resterai fermo nel principato di Moldavia, ed è certo ed indubitabile, che nell'ora stessa in cui ci sarà noto, che qualcuno degli abitanti delle rive del Danubio, e delle fortezze grandi e pericole, ardirà d'opporci a questo stabilimento, sarà fatta contro di lui vendetta.

E sarà invigilato con perpetua cura, e gelosa attenzione dalla nostra sovranità e dai gran Visiri ed onorati Pascià, sul riposo e privilegi che furono accordati in tempo de giustissimo imperio del nostro avo Sultan Mechmet-Han.

Anexa la Cap. XXX (pag. 223—224).

Domnitorulŭ Alex. I. Mavrocordatŭ (firarulŭ, alŭ cãruŭ portretulŭ lŭ amŭ datŭ la tom. I) reinnoesce chrisovele de privilegii ale cãtorŭ-va mŃnãstiri. Aicea vomŭ citã urmãtorele:

a) In 1786 Martie 27, dã mŃnãstirei Galata reinnoirea privilegiului de a lua venitulŭ mortasipiei din Tãrgușorŭ. F-o. micŭ sigilŭ tușŭ roșu. (*Arch. Statului, Bucuresci. Documentele mŃnãstirei Galata, pachetulŭ No. 4.*)

b) In 1786 Maiŭ 25, chrisovulŭ de scutire alŭ mŃnãstirei Aronŭ Vodã. F-º mare

Sigilū fôrte mare roșu cu exerga «1785, Alexandru Mavrocordatū VV. Domnū și Eghemonū a tótă Moldavia» și scutulū cu armele ambelorū țeri și ale familiei lui. (*Arch. Statulū, Documentele mōnăstirei Aronū Vodă, pachetulū No. 1 bis.*)

Anexa la pag. 225.

Sunt anexate în Uricarū, Hurmuzaki, tom. VII, la pagințele 435—439, apoi 444, 450 și 451.

Anexa la pag. 228.

Să analizămū puținū și aci chrisovulū sobornicescū pentru daniī, schimburi i vîndări și pentru țigani, dela Alexandru Mavrocordatū, Domnulū țerei Moldovei, care nu este de lipsă să-lū publicămū întregū, de ôre-ce este publicatū de Uricarū, tom. II și tom. IV.

— Prin danie intră în dreptulū de *protimisū* «în orī-ce lucru ce n'arū fi pututū avē dreptate să intre cumpērătorii și stăpânitorii» dice prefața chrisovului sobornicescū.

Amintesce hotăririle anterióre ale rēposașilorū Domni: Grigorie Ghica VV. bētrânulū și Grigorie Alexandru Ghica VV., prin osebite chrisove, care s'aū făcutū cu sfatulū de obște, dar nefiindū cu deplină întocmire nu s'aū urmatū până acum. «Deci voindū Domnia mea a da dreptate desēvēșitū și a pune aceste pricinī în bunū așezămintū cu întemeere, poruncit'amū prin Domnesca nōstră țidulā de s'aū adunatū la sfinta nōstră Mitropolie Preaosfințitulū Mitropolitū alū țerei Kirū Gavrilū cu alți archierei i Archimandriți și Egumeni, cum și toți de obște d-lorū Veliții boeri pāmîntenī, care, după cercetarea cu mare luare aminte ce amū făcutū asupra pricinilorū arētate maī sus.....» Divanulū a supusū resultatulū în douē anaforale, «care de isvnová cercetāndu-le Domnia mea cu deamēnuntulū, și aflāndu-le cu cale și cu dreptate, s'aū întăritū și cu a nōstră domnescă iscāliturā și pecete.» Adecā prin cea I-iū obștească anaforā, ce este din anulū acesta 1785 Augustū 14, prin care nu se dā putere retroactivā chrisovului asupra daniilorū de moșii, de vii, de locuri, de case, de țigani, anteriorū făcute, dar opresce daniile dela cei deja sēraci la cei puternici și chivernisiți.

Asemenea daniî sunt vîndări ascunse, ca să frustreze pre cei cu dreptŭ la *protimisă*.

Vodă recunoșce că cei bogați sunt în stare să dea cât de multŭ, «căci ce prețŭ nu dă unŭ bogatŭ interesatŭ de moșii, pentru ca să găsească chipŭ a se face răzeșŭ în moșiile altora, nădăjduindŭ ca în vreme să se lățească, după dorirea sa; și după aceea câte sfeșți, câte jalobe, câte răbștiri și blăstemuri de către cei împreună moșinași? Ispita de față este vędută în tôte zilele.»

Prin cea de a doua obștăscă anaforă, din 1785 Septembrie 22, se regulăză despre împărțirile de țigani.

Iarăși amintesc legiuirea anterioară a răposatului Domnŭ Gregorie Ghica Vodă bătrânulŭ, dar ȃice că nu era suficientă.

Aci sunt 9 ponturi în locŭ de 10, cum era la Gr. Ghica.

Acestŭ documentŭ se află în copie veche la biblioteca de manuscrise a Academiei (Cod. No. 34.) Actulŭ aduce credința boerilorŭ următori: Dumitru Sturdza Vel Logofătŭ de Țera-de-jos, Nicolae Rosetŭ Vel Logofătŭ de Țera-de-sus, Lupulŭ Costachi Vel Vornicŭ, Iordache Kanta Vel Logofătŭ, Lascarache Rosetŭ Vel Vornicŭ, Costache Ghica Hatmanŭ, Costache Rosetŭ Vel Post., Matei Canta Vel Vistierŭ, Scarlatŭ Caragea Vel Agă, Constantinŭ Catargiu Vel Spătarŭ, N. Balșŭ Vel Vornicŭ, Constantinŭ Bașotă Vel Banŭ, Costache Caragia Vel Comisŭ, Iancu Racoviță Vel Cămărașŭ, Michal. Costachi Vel Paharnicŭ, Ioniță Rosetŭ Vel Comisŭ, (nume lipsă) vel Sărdarŭ, Toma Iamandi Vel Stolnicŭ.

Șerbanŭ Logofătŭ de taină a scrisŭ chrisovulŭ la létŭ 1785 Septembrie 28.

Necolae Rosetŭ Vel Logofătŭ, Procit. Andrei biv Izbași Condicarŭ.

I elă Domniî următori lui Gr. Al. Ghica, să aducemŭ aci în resumatŭ unele documente inedite:

a) Pitacŭ către boerii Const. Crupenschi biv vel Pah., ispravnicii de Dorohoiŭ și Gregorașco Gherghel, din 6 Oct. 1779, dela Const. D. Moruzi Vvd. formatŭ micŭ, cu sigiliŭ colóre roșie, micŭ, octogonŭ cu data 1777. Acest actŭ relativŭ la alegerea a 1/2 satŭ din Horodiște (jud. Dorohoiŭ) a Saftei Țințiloca, l'am dăruitŭ Academiei române în 1886.

b) Chrisovă în limba grăcă din Sept. 1780 cu sigiliu ca celă de sus dată din Iași, în afacerea mănăstirei Aronă-Vodă. (Arch. Statului, doc. mănăstirei Aronă-Vodă, pachetă 1 bis, doc. 22.)

c) 1781 Iulie 29. Pitaculă luă C. D. Moruză către Iordache Rosetă biv vel Pah., ispravnică de țin. Vasluiă și Sandu Rale Vornică de Pórtă, să mérgă, după reclamația Mitropolituluă Gavrilă, să stălpéscă cu nisce mazilă moșia mitropoliei Săcăleniă.

d) Dela Alexandru C. Mavrocordată, din ală 2-lea ană ală primei Domniă, dela Iunie 1783 cunóscemă ună urică din Iași, contrasemnată de D. Sturdza Vel Logof. cu semnătura luă Vodă, f-o și trecută în condica Divanuluă de Sandulă Veisa Isbașa. Acestă urică este în posesiunea d-nei Vasileo (născută Costină) la satulă Șepenița în Bucovina.

Este deja publicată de mine în «*Opere complete*» de Mironă Costină, fiindă relativă la clironomia averei nemuritoruluă Cronicară.

e) Din 12 Sept. 1783, mai cunóscemă o mărturie a Divanuluă din Iași (f-o ordinară) cu rezoluțiunea luă Io Al. C. Mavrocordată din 18 Sept. 1783. Fiindă și acestă actă relativă la urmașii luă Mironă Costină, l'am reprodușă în «*Opere complete*» de același, pag. 192—193, sub No. 237. Este în proprietatea d-nei Vasileo Baronésa, la Șepeniți în Bucovina.

O copie de pe altă actă aprópe identică este în mânilé d-luă N. Crețulescu, ală cărui némă ilustră a fostă înrudită și cu némulă Costiniloră.

f) Urică din 20 Sept. 1783, f-o mică cu sigilulă rotundă, cu măreile ambeloră țéri și josă data 1782. Se conservă între doc. mănăstirei Sucevița, sub No. 571 (Bucovina). E relativă la procesulă mănăstirei Sucevița cu Ursache Sorocianulă pentru moșia Măndresciă pe Siretă (ținutulă Botoșani). Chrisovulă ăice, că în anulă trecută Vodă Const. Moruză dăduse moșia acésta luă Sorocianulă «*cu urică de greșită judecată.*»

g) Din Augustă 1785 am aflată copia unuă actă în dosarulă Divanuluă de apelă din Iași (tribunală dos. 39) transp. 1765, la fila 72. semnată de Alex. I. Mavrocordată Vvd. și contrasemnată de N. Rosetă vel Logof. Ațulă ăice că: «Fiindă că ală nostru cinstită și credinciosă boeră d-luă Mateiă Cantacuzino Vel Visternică, viindă înaintea Domniei mele și a totă sfatulă nostru, ni-aă arătată că avéndă a d-sale dréptă părintésă moșie: o bucată de locă anume Me-seniă danie și miluire a răposatuluă părinteluă d-sale Ioană Cantacuzino biv vel Logofetă cu hrisovă dela fratele nostru Domnia sa Constantină Moruză Vvd. și cu altă hrisovă de întăritură dela fratele nostru Domnia sa Alexandru Constantină Voevodă pentru a d-sale credinciosă și dréptă slujbă, aflându-se lângă alte moșii a d-sale ce se chiamă Leova și Băzganulă nestrămutată și aă stăpănită atătă răposatulă părintele d-sale, cât și d-luă până acum, cu totă venitulă, pe drepte hotărnicii și ni-aă arătată și hrisovéle drese, serise, după care

s'aũ rugatũ d-lui Vel Visternicũ ca sa i se dea ŝi dela noi întãritura gospodũ decĩ Domnia mea vëdëndũ hrisóvele pomeniilorũ luminaŝi Domni ŝi osebitũ socotindũ cã d-lui Mateiũ Cantacuzino Vel Vist. se aflã sluga Domniei mele ŝi țerei cu dreptate ŝi credință, precum ŝi rëposatulũ pãrintele d-sële asemenea aũ slujitũ luminaŝilorũ Domni ŝi țerei pãnã la sëvërșirea lorũ ; pentru aceea n'am trecutũ cu vederea ŝi iatã cã Domnia mea încã am miluitũ pe alũ nostru cinstitũ ŝi credinciosũ boerũ d-lui Mateiũ Cantacuzino Vel Vist. cu mai sus numita moșie anume Meșeniĩ în ținutulũ Codrului ŝi printr'acestũ hrisovũ a Domniei mele, îi dãmũ ŝi-i întãrimũ, ca sã aibã a ŝi-o stãpãni în bunã pace cu totũ venitulũ în veci ŝi drepte hotãrele ei, atãtũ d-lui cãt ŝi fiĩ, nepoșii ŝi nãmũ de nãmũ d-sele, nestrãmutatũ ŝi hrisovulũ acesta sã-i fie d-sale de întãriturã pe numita moșie, statornicũ, neclintitũ ŝi nerëșluitũ nicei odiniórã, care i-am întãritũ cu a nãstrã Domnëscã iscãliturã ŝi pecete, poftindũ Domnia mea ŝi pe alșĩ frașĩ luminaŝi Domni, carĩ dela sfãntulũ Dumnezeu vorũ fi orënduișĩ în urma nãstrã la Domnia acestei țeri, ca asemenea sã-i întãrëscã, pentru a d-lorũ credință, cinste ŝi vecinicã pomenire ; scrisu-s'aũ hrisovulũ acesta la scaunulũ Domniei mele în orașulũ Iașĩ, întru cea d'întãia Domnie a nãstrã la Moldova în anulũ d'întãiu, de credinciosũ boerulũ nostru Dimitrie Vãrnãvũ biv vel Clucerũ la 1785 Augustũ.

(Is.) Io Alexandru Mavrocordatũ Vvd.

(L. P.) Neculaĩ Rosetũ Vel Logofëtũ Proestoh.

Sub domnia lui Alexandru I. Mavrocordatũ s'a începutũ publicaŝiunea la tipografia dela Mitropolia din Iașĩ a unei cãrticele în limba grëcã, scrisã altã datã de Nicolae Mavrocordatũ Vvd. c utitulũ «*Cuvîntũ contra Nicotinei (tutunului).*» S'a terminatũ tipãrirea la 1786 Augustũ 25. Vomũ avë ocaziune a vorbi mai pe largũ de acëstã lucrare în tomulũ, unde vomũ face în deosebĩ istoria literaturëi secolului XVIII. Esemplarulũ unicũ pãnã acum din acëstũ cuvîntũ, l'am donatũ Academiei Romãne.

Addende la Domniile din Moldova dintre 1774—1786.

Relative la Domnia lui Gr. Al. Ghica, «*Uricarulũ*» d-lui T. Codrescu a publicatũ documente, — de care noi amũ vorbitũ mai sus.

Putemũ adãogi aci în resumatũ urmãtãrile acte inedite, carĩ ne-aũ scãpatũ din vedere ocaziunea de a le da deosebĩ la istoria lui Gr. Al. Ghica :

1. Unũ uricũ a cãruia copie am aflat'o în dosarulũ tribunalului Iașĩ, între-

gistratū la Archiva tribunalului de Iași sub No. 1765, iar la Arch. Statului No. 4. Copia este la fila 290 a dosarului și este din anii 1776. Gr. Al. Ghica spune în chrisovul său «că iată au venit înaintea noastră și a sfatului nostru, credincios boerul nostru d-lu Manolache Bogdanu biv Vel Pah. și ne-au jăluitu, *cum-că la foculă ce s'a întemplată* în orașul acesta alu Iașiloru la anul 1776 Septembrie 24, la care focu multe atât din case boeresci și negușitoresci, cum și mănăstiresci au arsū, între care mănăstiri au arsū și mănăstirea ce se numesce Danculū, într'acăruia turnu fost'au o bașcă, întru care câți-va din boeri și din negușitorii au avutu puse lucrurile lorū pentru paza focului, cum și d-lui Paharniculū Manolache Bogdanu, totu ce au avutu au arsū, ale căru stare și altele cum și scrisori de moșii și de țigani acolo le-au avutu puse și întâmplându-se de au străbătutu foculū într'acea bașcă, atâtu ale d-sale tôte ce au fostu acolo au arsū, cât și ale altora, dintru care nimeni nimica n'a pututu scăpa, nici să scotă cu tótă silința ce au pusū păzitorii mănăstirei, căci n'au fostu vestiți îndată, ci când în tērgū se întări foculū și nu mai era cu puțină a se apropia cine-va și a da vre-unu ajutoru.»

Domnitorulū dice, că scie însuși cum în bașcă erau scrisorile de moșii ale lui Bogdanu, «totuși l'am rēnduitu Domnia mea întru întâiași dată la P. Sa părintele Mitropolitulū și la d-lorū veliți boeri să găsească cu chipu ca acela și . . . » Mitropolitulū a recursu la jurămintu : a juratū Bogdanu ce moșii și ce țigani au avutu, fie de baștină, fie de cumpăratură, fie de zestre. Jurămintulū acesta întăritu de Divanū i s'a datū lui Bogdanu ca să-i servescă de documentu ocolnicu pentru tótă averea sa. Domnitorulū, prin acestu chrisovū întăresce lucrarea Divanului, cu atâtu mai multu, că Bogdanu a pututu produce unu isvodū «cu însăși slova părintelui d-sale pentru unile din scrisori ce au scăpatū *din prada cătanelorū dela mănăstirea Mira*, care isvodū fiindu cu atâția ani mai înainte scrisu cu însăși slova părintelui d-sale, i-am datū Domnia mea credință și prin deosebitu hrisovulū Domniei mele l'am întăritu pe tôte foile cu însăși pecetea și iscălitura Domniei mele, să-i rămână la mâna d-sale ca o bună dovadă de scrisorile ce au avutu »

La fila 298 a aceluiași dosarū, este copia altui chrisovū din același anū, Ianuarie 18, dela același Domnitorū, prin care reînoesce lui Bogdanu stăpânirea țiganilorū arętați de elū că au fostu robii lui. Dar scrisorile lorū au arsū în turnulū dela mănăstirea Danculū. Se înșiră nominalū acei țigani (1).

(1) Dămū aci în notă întręga sentință a Divanului relativă la acestă afacere :

Gavrilū Mitropolitulū Moldovei adiverezū !

Gavrilū, cu mila lui Dumneđu Arhiepiscopū și Mitropolitū Moldovei și Iónichie Episcopū Romanului și Dosoteiū Episcopū Rădăușului și Inocentū

2. In dosarulŭ No. 20 tr. 1765 alŭ Divanului de apelație (Arch. Statului) fila 241, mai am aflatŭ copia unui chrisovŭ totŭ dela Greg. Al. Ghica. Prin

Episcopŭ Hușilorŭ, și Manolache Costache Vel Logofetŭ, și Vasile Razulŭ Vel Vornicŭ de Țera-de-jos, și Ilie Costache Vel Vorn. de Țera-de-sus, și Dumitrașcu Sturdza Hatmanulŭ pârcaľabŭ Sucevei, și Manolache Gianetŭ Vel Spăt., și Iordache Hrisoscoleŭ Vel Vist., și Vasile Costache Vel Banŭ, și Vasile Rosetŭ Vel Pah., și Manol. Costache Vel Stoln., și Lascarache Rosetŭ Vel Comisŭ, facemŭ scire cu acetă a nŭstră adevărată și încredințată mărturie, că la lét. 1776 Sept. 24, întâmplându-se aice în orașulŭ Iașului de s'aŭ făcutŭ mare ardere de focŭ, ars'aŭ câte-va mŏnăstiri, cum și case boeresci, și a altorŭ orășeni, între care mŏnăstiri ars'aŭ și mŏnăstirea Dancu. Acetă mŏnăstire în clopotnița ei avendŭ dedesubt bașcă, și fiindŭ multe lăđi boeresci, cum și a altorŭ orășeni, s'aŭ întâmplatŭ de aŭ luatŭ acetă bașcă focŭ înăuntru, și aprindendŭ-se aŭ arsŭ totŭ ce aŭ fostŭ într'insa, măcarŭ că purtătorii de grijă ai mŏnăstirei fiindŭ în tîrgu aŭ luatŭ veste, cum că cele ce sunt în bașcă ardŭ, și cu chipŭ ca acela silindu-se că dŏră vorŭ puté scŏte cevașŭ de acolo, nimenea nu s'aŭ pututŭ apropia de bașcă, fiindŭ-că luase focŭ peste totŭ; decŭ într'acetă bașcă deosebitŭ de alte lăđi boeresci și a orășenilorŭ avut'aŭ fiulŭ și fratele nostru d-lui Manolache Bogdanŭ biv Vel Paharnicŭ, fiulŭ rēposatului Ioanŭ Bogdanŭ, biv Vel Logof., 4 lăđi cu odŏre cu tŏte straielce ce aŭ avutŭ, cu podjăjia casei, cum și tŏte scrisorile de moșii și țiganŭ părintesci de baștină și cumpăratură, și de zestre, cari cu totulŭ s'aŭ topitŭ de focŭ și nimicŭ nu aŭ rēmasŭ; însă fiindŭ-că d-lui Paharniculŭ Manolachi la acea întâmplare a focului nu s'aŭ întâmplatŭ aicea ei a fostŭ trimisŭ în slujba stăpânescă, după ce a venitŭ măcarŭ că de noi era sciute aceste de mai sus arētate, dar și d-lui mai pe largulŭ ne-aŭ arētatŭ și ni s'aŭ jăluitŭ cum că deosebitŭ de paguba ce i s'aŭ întâmplatŭ de altele, cea mai mare măhnicie și scărbă are pentru că aŭ arsŭ tŏte scrisorile, cerendŭ d-lui dela noi cu rugăminte pentru scrisorile de moșii și de țiganŭ ca să-i dămŭ o lumină ca acea la mână, și să-lŭ punemŭ la o cale, ca nu cumva după vreme, fiindŭ că d-lui a rēmasŭ fără scrisorŭ, să se scŏle cine-va cu niscaŭ-va scrisorŭ resuflate sēŭ rătăcite, sēŭ cu alte chipuri ce se obicinuescŭ a le scŏte la ivelă după ce se perdŭ doveđile cele adevărate, să-lŭ supere, cerșindŭ moșii și țiganŭ; pentru aceea dar și noi sciindŭ și cunoscendŭ, că jalba d-sale este adevărată și adevărulŭ așa este, după cum s'aŭ arētatŭ mai sus, la acetă cu altŭ chipŭ n'amŭ pututŭ să-lŭ punemŭ pe d-lui la cale, de vreme ce și condica scrisorilorŭ și isvodulŭ celŭ de moșii și de țiganŭ aŭ arsŭ, fără numai amŭ cerutŭ dela d-lui în frica lui Dumneđeŭ să se socotescă, și să găndescă după cum a da ținerea aminte a d-sale să ne arēte în scrisŭ câte moșii are astăđi în stăpânirea d-sale și țiganŭ de baștină, de cumpăratură și de zestre, și d-lui stândŭ aŭ datŭ izvodŭ, acum de odată numai de moșii, iar pentru țiganŭ aŭ rēmasŭ mai pe urmă, ca să se cerceteze nēmurile, și dândŭ izvodŭ osebitŭ de țiganŭ, se va pune și pentru acela la cale, iar izvodulŭ de moșii ce aŭ datŭ d-lui înaintea nŏstră în frica lui Dumneđeŭ este după cum arēta mai jos.

acestui act datu egumenului dela mōnăstirea Mira și omului ce acela va trāmite ca vechilū și purtătoru de grijă la moșia Șindilarū și Mândrescū (din Putna) va fi volnicū . . . a stăpāni și a lua de alū 10-lea din țarină cu pāne,

a) Loculū de casă din Iași cu pivniță de piatră baștină.

b) O crășmă în tērgulū făinei, cu 2 pivnițe de piatră și cu 3 dugheni cu locū din dosū hotăritū de ogradă și de grajdū, afară de 2 dugheni ce s'au datū schimbū la mōnăstirea Nicorescī. Aceste tōte daniī dela Catrina Polcovnicia rēposatului părintelui d-sale, după cum acēsta scie și părintele Sinadonū Vlādica dela Dancu.

r) 12. Pogōne de vie la Cruce, zestre d-sale dela d-lui Vel Vornicū Ilie Costachi, socru d-sale.

l) 7. Pogōne de vie la Socola de-asupra iazului Frumōsa, iarăși danie dela polcovnicia Catrina rēposatului părintelui d-sale.

ε) Unū locū din loculū tērgului gospodū, din tērgulū Iași, pe din sus de Cișmēoa păcurariului, stālpitū și alesū de drumulū ce merge la Copău, și până în apa Bahluiului, datū danie părintelui d-sale de Măria sa Ioanū Feodorū Vvd.

ș) Jumēatea de satū Onșeni, pe Rezia la ținutulū Iași, datū danie d-sale de Antohi Scherletū Căpitanū.

z) Satū întregū Saca pe Sārata, care se numesce acum Sārata, iar la ținutulū Iași peste Prutū, stālpitū și hotăritū în 2 rēnduri, întâi de Stefanū Popesculū Vornicū de Pōrtă și alū doilea de Șaghe (?) Constantinū Gāndulū. Acestū satū este datū zestre maică-sa dela rēposatulū Dumitrașco Racoviță Hatmanulū.

h) Satū întregū Litenii la ținutulū Sucevei pe Somuzū, cumpēratura moșului d-sale de Lupulū Bogdanū Hatmanū dela Șeptilicescī, pentru care acum în ȕilele Măriei sale lui Vodă unū strenepotū a vinđătorului s'au sculatū și l'au trasū pe d-lui la judecată dicēndū, că satulū este zālogū iar nu amanetū, și scoțēndū zapisulū de vinđare a nēmului sēu s'au doveditū dela Divanū că este cumpēraturā de moșulū sēu satulū, și au luatū și Carte de rēmasū dela Divanū, și aceea au arsū, care la acēsta ne-au mărturisitū și d-lui Iordachi ȕtori Logofētū, că singurū au scrisū Cartea și după cum arētā d-lui Paharniculū așa este.

g) Satū întregū Gādinții la ținutulū Romanului pe Siretū, cu podū în Siretū și cu tōte cumpēraturile prin prejurū, date d-lui zestre dela d-lui Vorniculū Ilie Costache, socrulū d-sale.

ȕ) Jumēate de satū de Furtiștii, iarā la ținutulū Romanului, tij zestre.

l) Pārțile din satulū Obārșia de pe Berheci ot Tecuciū, hotăritū de Stefanū Abaza, acum în ȕilele Măriei sale lui Vodă, iarăși zestre.

m) Pārțile din Crăesci, iarăși dela ținutulū Tecuciului, baștină.

n) Pārțile din Mustesci, tij dela ținutulū Tecuciului, baștină.

o) Pārțile din Burdesci tij dela ținutulū Tecuciului, baștină.

p) Unū locū de prisacă la Frumușale, la ținutulū Tecuciului, dela Ionașcu sin Iadulū, carele l'au datū danie lui Vasile Gheuca Logofētū și nepotulū Gheucā l'au datū părintelui d-sale.

q) Satū întregū, Malurile cari jumēate trece în țera Muntenescā ș'o parte trece dincōce în Moldova la ținutulū Tecuciului, la margine, zestrea maică-sa

din fânațe, din livezi cu pomi, din bălți de pesce; din prisaci cu stupi, însă fiindu mai puțin va lua câte o para de stup; și din grădini cu legumi, însă numai dintru acele ce voru fi pentru alișveriuș, iar din cele ce voru fi pentru hrana locuitorilor să nu se supere. Crășmă cu beături nime altul să nu îndrăznescă a pune în sat să vină vinu, fără numai vinațele mănăstiresci să se vină, iar din săteni cari se voru învoi cu egumenul și își voru plăti venitul crășmei, cum se voru puté învoi volnicu să fie; cum

3i) Satu întregu, Ciurăni din țera Muntenescă, iarăși zestrea maică-sa.

ii) Doue sate la ținutul Putnei, Bizughescii și Dudescii, cu vaduri de móră în gârlele Putnei și cu mori gata și cu vii, baștină.

o) Partea Popei lui Dumitrașcu din Călimănesci ot ținutul Putna datu părintelui d-sale pentru o pagubă de stupi ce au făcutu.

к) Satu întregu Ceucanii (?) la ținutul Tutovei pe apa Tutova cu siliștele de prin prejur anume: Daviții din sus de Ceucani alături, și Bătănescii din sus de Daviții alături, și Spănenii din jos de Ceucani alături cu cumpărarea dela Climetu Scarletu, Călugării în zilele Măriei sale lui Vodă, cu judecata Divanului, și jumătate de sat de Fântănele alături pe din jos de Spăneni, baștină și

ка) Năvărneții despre răsăritu peste Tutova, ce se numesce acum Crângulu și se hotărăsce cu târgulu Bârladului, schimbă dela mănăstirea Nicorescii, și alături pe din jos și Pârlenii, iar schimbătura dela mănăstirea Nicoriții și alături pe din jos Bilțiganii cu vadu de móră în Tutova și cu móră gata, baștină, și alătura pe din jos Bojovia, iar baștină și alătura pe din jos Năslaonii cumpăratura Lupului Bogdanu Hatmanu moșulu d-sale dela Anghelușă Isăróea și alături pe din jos, Mărciucanii cu 2 róte de móră în Tutova, cumpăratura părintelui d-sale dela Alexandra jupănesa Mărciucanului, nora lui Mihalache Hatioviei neguțatorulu, căruia și lui i-au fostu cumpăratura dela Anghelușă Isăróea; și alătura pe din jos Bălănescii cumpăratura d-sale dela Todoranu din țera nemțescă, nepotulu Mărciucanului, și Mărciucanulu i-au fostu cumpăratura dela Grigorie Isaru, precum au fostu și zapise vechi, și în capulu Mărciucanilor despre Bârladu, unu locu din locul târgulu Bârladului, ce se numesce valea Ilikei, stălpitu și alesu până în apa Bârladului și în jos până în moșia d-sale Vorn. Dumitrașcu Palade anume: Peste Bârladu satu întregu Dolhescii cu mori în Bârladu, stălpitu și hotăritu, cumpăratu de moșulu d-sale Lupulu Bogdanu Hatmanu dela Anghelușă Isăróei. Și alătura pe țin jos satu întregu Țigănescii datu d-sale zestre; tóte aceste siliște sunt în ținutul Tutovei, și se țin una de alta; și iarăși la Tutova pe Pereschivulu celu micu, satu întregu Movilenii, cu heleșteu în Pereschivă, și pe din sus de Movilenii Ciocovenii și pe din sus părțile din Mireni, și iarăși în bătrânii din satulu Kilienii cu 14 pogone, de vie, ce se numesce bătrânulu Băganulu, și părțile din Popesci, din Păcurăresci, ci s'arú alege și iarăși pe Pereschivulu celu mare satu întregu Stănuiescii, și pe din jos de satulu Stănuiescii satu întregu Cărpenni, pentru care s'au și judecatu cu rezeșii de acolo în zilele Măriei sale lui Vodă și i au rămasu, și doi bătrâni pe din sus de Stănuiesci din satulu Ketrinii, și iar pe Pereschivă în fundu satu întregu Șendrescii, și iarăși la Tutova în sus în gura Strâmbii partea Irimiei ce s'ar alege, și iarăși la

și 6menii ce voru fi șečetori cu casele la numita moșie, să aibă a lucra obi-cinuite țile de boerescū, orî să plătescă cu bani, după hotărîrea ponturiloru, iar

ținutul Fâlciiului totu loculū gospod. dela târgulū Fâlciiului și cu vatra sa-tului și cu podu în Prutu cât au rămasu nedatu de alți Domni, datu d-sale Paharniculu daniel de Măria sa răposatulū Scarlatu Ghica Vodă, fiindu d-lui Logofetū alū 3-lea și hotărîtu de d-lui Stolnicū Gheorghi Beldimanū, fiindu ispravnicū, și de Stefanū Popesculū Vornicū de Pōrtă. Și iarăși unū locū la târgulū Bârladului, de cărciumă, cumpăratū de părintele d-sale dela Ioanū Șol-dea, cu locū din dosū de ogradă și de grajdū, și pe dînsulū altū locū cumpăratū de d-lui, dela Nicolai Boulū, iar cu loc de ogradă din dosū și de grajdū; și iarăși altū locū în târgū în Bârladū de cărciumă și de douē dugheni și cu locū din dosū, cumpăratū de părintele d-sale dela Kiricuța, feciorulū Lupului răposatū; și iarăși altū locū de cărciumă și de dughiană, ce se numesce a Mă-tăsăriții, de zestre; și iar la ținutulū Lăpușniī satū întregū Scorțescii, hotărî-tū și stălpitū de părintele d-sale, zestrea maică-sa dela Dumitrașcu Racoviț; Hatmanū.

KK) Optū Pogōne de vie la Priponesci ot Tutova, alătura cu viile d sale fra-telui nostru Vasile Razulū vel Vornicū, ce le are cumpăratură dela d-lui Cos-tache vel Banū, însă dintr'aceste 8 pogōne, 4 pogōne sunt cumpăratura pă-rintelui d-sale dela Ursulū Curelariū și 4 pogōne sunt cumpărate de d-lui Paharnicū dela Nicolae Boulū, din Bârladū, și,

Kr) Șese pogōne de vie în delulū Sêrbilorū la Nicoresci, cumpăratura părin-telui d sale, 3 pogōne dela Ingesculū și 3 dela.

Aceste sunt moșiile și viile ce ne-au arētatu d-lui Paharniculū că le are în ția de astăzi în stăpânirea d-sale, rămase dela părinți, baștină și cumpă-ratură și zestre, care după cererea d-sale Paharnicului măi trecendū trei sēu patru țile la mijlocū fiindū în case rămase nisce sicriase netrebnice, și um-blândū d-lui într'insele, au găsitū unū isvodū cu însăși slova răposatului pă-rintelui d-sale, intru care arētă pentru unele din scrisori pe moși și țiganiī ce-au scăpatū dela mōnăstirea Miera din prada Cătanilorū, în țilele Măriei sale răposatulū Racoviță Vvd., care și acestū isvodū arētându-ni-lū d-lui și cu-noscendū că este cu însăși slova părintelui d-sale, i-amū datū cređēmintū, și i-amū sfătuitū ca să-lū lege bine și pe tōte foile să se întărescă și cu pe-cetea Măriei sale prea Înălțatului Domnului nostru și acēta să rămāie la mână d-sale ca o bună dovadă de scrisori ce au avutū și pōte să-i fie de mare a-jutorū, și ori-ce judecătorū pōte să-i dea credință, de vreme ce este făcutū cu însăși slova părintelui d-sale, și de atâția ani, pe scrisori anume; măcarū că ne-au arētatu d-lui Paharniculū, că lipsescū câte-va scrisori dintr'insele, pe câte-va moși, cari nu se scie cu ce chipū nu s'au pusū într'acestū isvodū, dar cu tōte aceste amū socotitū că este bine să rămāie isvodulū acesta la mână d-sale Paharnicului, că este ca o bună dovadă, și deși lipsescū dintr'in-sele scrisori a 2—3 moși, însă destulū este d-sale stăpânirea nēmului d-sale. Măi socotit'am și acēta că acum în vremea Domniei Prea Înălțatului Dom-nului nostru, trăindū și părintele d-sale d-lui Ioanū Bogdanū biv vel Logof., de ar fi avutū cine-vași pricină de judecată pe moșiile cele de baștină și de cumpăratură, cum și de țigani, ar fi cerutū cu d-lui răposatulū, orî cu d-lui

de se va arĕta vre unii împotrivorî a nu-și da venitulă pe obiceiă, poruncimă d-lui staroste de Putna să împlinescă ; iar când cine-va ar rĕspunde în potriva acelei moșii cu scrisori ce voră fi avĕndă, să vie la Divană. Acĕsta scriemă.
1775, Maiă 31.

L. P.

Gospodă

Procit. Vel Logofĕtă.

3. In anaforaua din 15 Octobre 1794, ce am aflată la fila 206 din dosar. No. 4. Transportă 1765, (Arch. Statului) se face mențione de ună actă ală lui Gr. Al. Ghica din 24 Martie 1777, prin care, la reclamațiunea egumenului dela mănăstirea Trei Erarchi că s'au înstrăinată din averea nemișcătore a mănăstirei sub pretextă de schimbă, Domnitorulă Gr. Ghica ica o dispozițiune, care se cade să fie cunoscută istoriciloră noștri, de ore-ce ea este o strălucită dovadă, că călugării grecei nu puteau dispune de mănăstirile și bisericile închinatē din țĕră, după bună placulă loră. Gr. Ghica vĕdĕndă că «unele din acareturile acestei mănăstiri, cu feluri de chipuri ce mai dinainte egumeni le deslipise dela mănăstire, cu nisce tocmelē nefolositore mănăstirei ; după a

Paharniculă fiulă d-sale judecată și dreptate, care după judecătile ce ară fi cerută și-ară fi aflată dreptate loră, precum au aflată o și alții din locuitorii ce au cerută judecată și dreptate ori pentru ce, dar nimene judecată cu d-lui n'au cerută și căți au cerută n'au avută nici o dreptate. Decă dar arĕtându-ne d-lui Paharniculă pe tôte aceste de mai sus arĕtate moșii ce se aflaă în stăpânirea d-sale și arderea scrisoriloră d-sale cum și altoră lucruri fiindă sciute și de însuși prea Înălțatulă Domnulă nostru și stăpână Măria Sa Vodă, cum și de noi de toți, i-amă dată acĕsta a năstră adevĕrată și încredințată mărturie, întărită și adevĕrită cu a năstră a tuturoră iscălituri, pe care mărturie să-și facă d-lui și hrisovulă gospod. Acĕsta facemă scire.

1776, Decembrie

Ionichie Episcopă Romanului, Inochentie Episcopulă Hușului, Manolache Costache Vel Logof., Vasile Razulă Vel Vornică, Ilie Costache vel Vornică, Dumitru Sturza Hatmană.

Aceste acte s'au recunoscută valabile de Divanulă Moldovei la 21 Augustă 1834, sub No. 400.

La 1788 Decembre 10, Divanulă Moldovei a mai dată o mărturie lui Ioană Cantacuzino biv vel Vornică, care a arĕtată că, ascunĕndă-și în pămîntă scrisorile de moșii, când au fostă invasia turco-ruso-austriacă, acele au putredită. Vomă da în volumulă nostru IV acĕstă actă.

pravilelor hotărîre, ce dicu ca mănăstirescî lucruri nici să se vîndă, nici să se zălogescă, fără numai decă va avé mănăstirea nevoi și vederată trebuință, Gr. Ghica Vodă a **rînduit și doi epitropi**, ca împreună cu egumenul ce era pus de părinții exarhi, **cu alegerea călugărilor**, să porțe grijă la tóte acareturile și veniturile mănăstirei și orî-ce trébă a mănăstirei **va fi pusă la cale de cei trei și vornicul**, aceea să aibă tãrie și să se fie în sémă, iar care trébă s'ar face numai de unul s'eu de doi și nu voru fi iscaliți tustrei, aceea rêmâne ca o nimică și în sémă să nu se fie. Așjderea Gr. Ghica hotãrasce și pentru egumen, cu ce alegere să se puie, cum și de se va întãmpla să mórã egumenul ce *urmare să pãzescă episcopul* pãnã se va rîndui altul, cum pe largu se arétã în Con dica Divanului (1).

Asemenea anafora este semnată de Mitropolitul Iacobu (Stamati), la 1797 Augustu 6, și cere întocmai respectarea dispozițiunilor dela Gr. Ghica Vodă.

4. La Episcopia de Romanu, în pachetul de documente cu No. 5, am aflatu unu chrisovu dela Grigorie Al. Ghica Vvd., din 1775 Maiu (sigiliulu roșu, colóre, mijlociu cu bourulu între doi lei și dărăbane, cu data 1774.) Domnitorulu dă Episcopiei dreptulu de a lua câte 1 banu de tótã dughiana, orî-ce s'ar vinde în ea, și de carulu de pesce, s'eu cu orî-ce ar fi, ce intrã în orașu spre vîndare totu câte 1 banu; acestu venitü să-i fie pentru tãmãie și untu-de-lemnü.

Anexa la pag. 230.

La 1786, luna Maiu, aflãmü o fabrică de sticlãrie, *la Hãrlãu*.

Intre documentele moșiei Delenilorü, documente alãtu de importante pentru istoria familiei lui Vasile Lupulü, amü aflatu unu chrisovü datü în favórea fabricei.

Din acestu chrisovü se va vedé, că sciaü, că practicaü Domnitorii nostri protecționismulu industriei și nu amü nãscocitu noi modernii, cu legea relativã, unu ce nou.

Iatã chrisovulu:

Cartea lui Alexandru Ioanü Mavrocordatü Vvd. Domnü țerei Moldovei pentru scutirile fabricei de sticle dela Hãrlãu. 1786, Maiü 15.

Se face scire cu acestu chrisovü alü Domniei mele pentru fabrica de sticle ce este aicea în țerã, la ținutulü Hãrlãului, care mai înainte ținendu-se de

(1) Pecatü că acea condicã ca atãtea altele aü arsü!

către unŭ jidovŭ și pe urmă de unŭ Petru Mazi némțŭ, aŭ rămasŭ la cea mai de pe urmă de se ține și până acum de către Saberŭ, carele arătându-ne hrisóvele ce are dela alți luminați Domni, pentru ómenii de slujbă ce sunt trebuitóri a se afla la lucrulŭ acesteŭ fabrice, cum și pentru óreși-care miluirŭ ce aŭ avutŭ de a scuti de desetină 200 stupi séu ce va avé, rugatu-s'aŭ ca să i se întărăscă și de către Domnia mea rânduiala acésta de milă ce aŭ avutŭ. Deci de vreme că și Domnia mea dintru începutŭ bunăvoință avemŭ ca lucrurile și chipurile ce vomŭ cunósce a fi spre podóba și lauda acesteŭ țeri să le întărimŭ, iar nu să le surpămŭ, socotit'amŭ și pentru fabrica acésta, că fiindŭ unŭ lucru carele nu numai că stricăciune pămîntulŭ nu pricinuesce, ci încă și folosŭ la mulți aduce și este și podóba țerii acesteia, se cade a i se întări milele ce aŭ avutŭ. Iată i s'aŭ datŭ acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele prin care hotărîmŭ ca să aibă a aduce 100 ómenŭ străini, de peste hotarŭ, pentru lucrarea la acéstă fabrică, cari ómenŭ să fie cu totulŭ străini, seoși de peste hotarŭ dintr'alte țeri. Și în vreme când îi va aduce, să fie datorŭ numitulŭ Saberŭ a-i aduce la isprăvnicia ținutului marginei la care îi va trece, ca să-i cerceteze și adevărindu-i că sunt străini, iar nu strămutați, din pămîntulŭ Moldovei de puțină vreme și iarăși întorși (după ce aŭ ședutŭ peste hotarŭ puțină vreme se întorcŭ cu nume de străini), să însciințeze pentru dînși la d-lui Vel Vist., că de vorŭ fi străini, după cum se arétă mai sus, să li-se dea pecetluituri gospod. pe fețele lorŭ, ca să fie cunoscuți dintr'alți locuitorŭ birniei și să rămâie nesupărați atâtŭ de birulŭ visteriei câtŭ și de alte dări și angarii ce vorŭ fi asupra altora. Inșă fiindŭ-că pentru aducerea materialulŭ din țera leșescă ce trebuesce la lucrarea sticlelorŭ, cum și pentru alte trebuințe a fabricei mi-aŭ arétatŭ numitulŭ Saberŭ că are unŭ jidovŭ anume Boroh, carele se află cu locuința la ținutulŭ Hârlăului, rugatu s'aŭ ca să fie și acesta scutitŭ de birŭ cum și de alte havalele. Deci fiindŭ atâtŭ de trebuință la lucrurile acesteŭ fabrici și jidovulŭ acesta, otărîmŭ ca în numărulŭ de 100 ómenŭ străini ce se lasă ca să fie scutiți, să fie și elŭ cuprinsŭ și să fie scutitŭ pe capulŭ lui de totŭ birulŭ visteriei, cum și de alte dări și angarii. Așisderea am mai făcutŭ Domnia mea milă cu numitulŭ de mai sus Saberŭ, ca să aibă a scuti la vremea desetinei 200 stupi ce va avé dreptŭ ai săi numai și elŭ după mila ce am făcutŭ Domnia mea cu dînșulŭ, datorŭ să fie a se sili cu tótă sirguinta spre a adăogi și a întemeia acéstă fabrică spre mai multă lucrare și deschiderea ei, căci numai pentru fabrică am făcutŭ Domnia mea acéstă milă ca să se înmulțescă lucrarea sticlelorŭ spre îndestularea obștiei. Iar când elŭ nu o va păzi acésta, atunci tóte milele aceste câte se cuprindŭ mai sus să nu se fie în sémă și să se puc ómenii la birŭ după starea lorŭ. Și poruncimŭ Domnia mea ispravnicilorŭ de ținutulŭ Hârlău să aveți în purtare de grijă și privighere în tótă vremea ca să urmeze după cum

se hotărâse prin hrisov, iar cându veți adeveri că numitulă Saberă nu urmază a păzi întocmai, atunci îndată să trimeți către Domnia mea înscințare. Dreptă aceea poruncimă Domnia mea, atâtă dregătoriloră de pe la ținuturi i desetinări, vădendă hrisovulă acesta ală Domniei mele, să aveți a urma cu toți întocmai după cum se otărasce.

Poftimă Domnia mea și pe alți luminați Domni pe cari Dumneedească voință îi va rânduî în urma noastră la scaunulă Domniei acestei țeri, să nu strice această rânduială de lucrarea acestei madele, și mai virtosă să adaogă și să întărescă, fiindă pentru trebuința veștitoriloră acestei țeri și a Domniiloră sale vecinică pomenire.

Scrisu-s'au hrisovulă acesta la scaunulă Domniei mele în orașulă Iași, întrucea d'intăia Domnie a noastră la Moldova în anulă ală doilea de Ioniță Măcăresculă ot Vistier. 1783, Maiă 15.

Io Alexandru Mavrocordată VV.

Matei Canta Vel Vistieră procit.

Maî iacă unele documente relative la comerciū și industrie, dela Alex. Const. Mavrocordată :

Pergamenū mare circa unū cotū, împodobitū cu aurū și colorī, cu ghirlande de trandafirū colorați, împrejurū. Steluțele dintre cuvinte sunt aurite ori colorate.

Cu mila lui Dumneđeă Io Alexandru Constantin VV. Domnū țerei Moldovei.

Din legiuirile și așezările * oblăduitoriloră și ocărmuitoriloră de norode * aceloră ce au silitū și au voitū să întărescă și să împodobescă cu fericite și temeinic-rândueli * starea țeriloră, să pôtă înfelege că totū-da-una rânduiala ce s'au cădūtū * să aibă cei ce negușitorescū s'au socotitū a fi unulū din cele mai trei buinciōse așezăminturi * spre împodobire și îndestulare unū norodū nefiindū nicī o îndoială la mijlocū, că negoșulū nu numai că aduce lesnire la cele trebuinciōse a vieței omenesci, ce mai vêtosū înmulțesce și adaoge bișugū și îndestulare la tōte *. Asemine dar și Domnia mea poftimă a ne arēta următorī oblăduitoriloră aceloră ce au voitū să păzescă și să împodobescă starea țerei acesteia * cu rânduile ce s'au cunoscutū a fi spre folosulă tuturoră de obștie *, după ce din mila lui Dumneđeū ni-au miluitū cu stepena Domniei acestei țeri, ni-amū aflatū fără pregetū cu tōtă virtutea, silința și purtare de grijă spre împlinirea dorinței acestia și nu numai căte amū aflatū a fi de fo-

losŭ le-amŭ întăritŭ *, ce încă și multe bunătăți cuviinciose amŭ adaosŭ, după cum pin faptă s'a arătatŭ. Deosebitŭ de altele luat'amŭ aminte și pentru brésla negușitorilorŭ din Iași * căroră nu numai cele (ЧЕЛИ) ce li s'aŭ cuprinsŭ prin hrisóvele vechi ce aŭ dela alți luminați Domni li-amŭ întăritŭ *, ce încă amŭ și mai adaosŭ celi ce s'aŭ găsitŭ a fi cu cale spre așezare și a lorŭ întemeere. Și iată printr'acestŭ domnescŭ alŭ nostru hrisovŭ * hotărîmŭ *: Toți negușitorii ce dau dajdie și sunt în izvodulŭ visteriei cu pecete gospodŭ, cum și alții cari se vorŭ mai pune, avëndŭ revașile d-sale Vel Vistierŭ, care va fi după vreme, spre încredințare că este dajdea lorŭ cu negușitorii, socotindu-se unulŭ cu altulŭ câte unŭ leŭ șese-deci și șapte bani, banii Visteriei și câte 14 parale de leŭ obicinuită răsura, după cislă ce-și vorŭ face ei în de ei pe stare și puțința fiesce-căruia *. După care cislă să dea izvodŭ de Visterie iscălită de starostele și de câți-va fruntași ai negușitorilorŭ arătându-ne fiesce-care anume cu porecla lui și la ce locŭ se află șezătorŭ ? și după acelŭ izvodŭ vorŭ da într'unŭ anŭ unŭ-spre-dece dajdiŭ, adecă șese dajdiŭ pe una polŭ lună o dajde și trei dajdiŭ la vremea ajutorinței de iernă, și două dajdiŭ la ajutorulŭ cheltueleurŭ visteriei ce se iea vara * iar mai multŭ de dajdiile arătate să nu se supere *. Ficiorii de negușitori nénsurați, cari nu vorŭ avé dughenele lorŭ și vorŭ fi ședători în casă cu părinții lorŭ, să nu se supere (свирни) cu dajde, iar viindŭ la vîrstă și căsătorindu-se, séu avëndŭ dughenele lorŭ, ori altŭ alișverisŭ osebitŭ de părinții lorŭ, atunci să se așeze cu dajde la brésla negușitorilorŭ, sporindu-se și suma banilorŭ câte unŭ leŭ și 67 bani de nume *. Calfele ce slujescŭ pe la dughenile negușitorilorŭ, cari vorŭ fi holtei * să nu se supere cu birulŭ de către nimene; iar însurându-se séu eșindŭ osebiți cu dughenile lorŭ, atunci să se pue la birŭ, la rënduiala ce li-se va căde *. Pe totŭ anulŭ odată să aibă purtare de grijă d-lui Vel Vist., să facă cercetare isvodulŭ de numele tuturorŭ negușitorilorŭ și câte nume vorŭ fi să se adaoge, séu să se scótă; prin scirea Domniei mele se vorŭ pune séu se vorŭ scóte * socotindu-se de nume * câte 1 leŭ 67 bani. * La strînsulŭ banilorŭ nimenea să nu se amestece fără numai ceașulŭ lorŭ *. Desetină să plătescă de dece bucăți unŭ leŭ vechiŭ și câte dece bani vechi de cruce răsura. * Brésla acésta a negușitorilorŭ să aibă și staroste prin cercetarea și alegerea d-sale Vel Vist., care staroste să fie scutitŭ de tóte dările și să aibă și patru ómenŭ străini, cari iarăși să fie scutiți de tóte dările, ca să-i fie de trimesŭ a chiăma pe negușitorii, cari vorŭ avé pricinŭ ei între ei *; și deosebitŭ să aibă starostele a scuti la vremea desetinei una sută stupi și la vădrăritŭ una sută vedre vinŭ și la goștină una sută oi și doi liudi scutelnici, cari să fie în isvodulŭ scutelnicilorŭ cu pecetea gosp. * Tóte pricinele de judecăți ce vorŭ avé negușitorii, să aibă a le căuta starostea și fruntașii lorŭ, să aibă să le caute și să le hotărască d-lui Vel Vist. ce a fi după vremi,

după vechiul obicei. * Doi cari voră avé pricină de judecată și se va căuta pricina loră de starostele, să dea împlinélă la una sută lei cinci lei pe bani ce a rămasă să dea ună negușitoră la altulă dintr'acei ce se voră judeca, din cari doi poli lei să fie venită starostelulă, iar doi poli lei să se pue la cutie *. Iar de se voră împlini prin marafetulă Văt. de aprođi, să dea împlinélă acei negușitori de ce la sută, din care nouă părți să fie a vătavului și o parte a starostelulă. * Oră-ce poruncă gospod ar fi asupra breslei, prin staroste să se împlinéscă, iar zapei să nu ămble printre dînșii. * Negușitorii străini cari nu voră fi cu locuința aici în țeră și voră aduce marfă, să le pue sorocă pe cât se va socoti a fi cu cale și până la acelă sorocă să aibă a-și vinde marfa loră cu rădicata, iar să nu aibă voie a-și vinde marfa loră cu cotulă seú cu cumpăna, ci să o vîndă cu ridicata, afară din lucru ce este de mâncare *, care acele lucruri de ale mâncărei să le vîndă cum o puté. * Câți negușitori străini voră aduce marfă și oră vinde-o cu ridicata, ori pe bani gata seú pe datorie, toți acei să dea la una sută lei jumătate leú, din care trei-deci bani să fie a starostelulă și trei-deci bani să se pue la cutie *. Starostele să aibă voie a cerea tóte dughenile ca să vîndă cu cotă și cu cumpăna drepte și oră-care se va afla cu cotă seú cu cumpăna viclénă să plătescă glóbă cinci lei noi, oră cât se va găsi cu cale de frunțași *, care și dintr'acea glóbă asemenea pe jumătate să fie a starostelulă și pe jumătate să se pue la cutie. * Ună negușitoră de va đice cuvîntă de necinste asupra altulă negușitoră, să se globéscă, iar care va ridica mâna mai cu mară pedepse, după cum va găsi cu cale și voră hotărî frunțași; din care glóbe jumătate va fi a starostelulă și jumătate să se pue la cutie * și din bani ce se voră strînge la cutie să aibă a se ajuta pe cei cuprinși de nevoi și de sărăcie, dânduli-se pe cât se va găsi cu cale de staroste și frunțași, însă prin scirea breslei. * Și cutia să fie în sēma starostelulă și doi trei din frunțași breslei, cari să ție și isvodă iscălită de câți bani se voră strînge și câți se voră da. * Fără scirea starostelulă și a frunțașilor nimeni să nu fie volnică a deschide dughiană, ca să negușitoréscă cu marfă subțire, care vîndă negușitorii dughengii, nici din pămîntenă, nici din armenă, nici din jidovi. * Abăgerii, haibăracerii, rachierii, bacali și alte esnafuri să nu fie volnici a vinde prin dughenile loră marfă subțire, care vîndă negușitorii dughengii, * ci numai marfă care este de trebuința loră să ție și să vîndă prin dughenele loră *. Desăgarii ce ămblă cu marfă de vîndă prin sate, fiindă-că aducă și împedice la alișverisulă negușitoriloră și pricinuescă și păgubire vamei gospod. făcendă totă felulă de meșteșuguri de ascundă marfa de vamă, să fie oprîți de a nu mai ămbla cu marfă să vîndă prin sate, ci așezându-se prin târguri să aibă voie a negușitori *, iar pe la iarmaróce să nu fie oprîți, ci să aibă voie a duce și a vinde marfa loră, * Duminicele și la 12 praznice

împărătescî să nu fie volnici a deschide dughenile și a vinde orî-ce felŭ de marfă, ci numai lucru ce va fi de mîncare nefiindŭ opriți, să aibă voie a vinde. * De se va întembla vre-odată a se rîndui caî de menzilŭ și zahere, brésla negușitorilorŭ să nu fie supărată nici cu menzilŭ, nici cu zahere, nici cu alte angariî. Ôspeți prin casele negușitorilorŭ să nu găzduiască. Nici așternuturi sêu arămuri să nu li se iea pentru musafiri *. 20 bani ce se lua în vremea trecută dela negușitori de totŭ pogonulŭ de vie ce avea la Odobesci, numindu-se pentru vadra domnescă, fiindŭ acea dare mai dinainte ridicată, să nu se supere, nici să dea nimênui nimicŭ subt acelea nume dare *. Decî dar poruncimŭ Domnia mea tuturorŭ, ca să urmeze și nestrămutatŭ de căt-re toți să se păzescă întoemai tôte cele ce se coprinde în hrîsovulŭ acesta *. Și poftimŭ Domnia mea și pe alți luminați Domni, cari din mila lui Dumneșeu se vorŭ rîndui în urma noastră la domnie la acéstă pravoslavnică țără, să nu strice acea așezare, ce mai vîrtosŭ să întărescă pentru a Domniilorŭ sale vecinică pomenire *. Spre acéstă este credința a însu-mî Domnia mea Iō Alexandru Constantinŭ Voevodŭ și credința a prea iubitului fiulŭ Domniei mele Constantinŭ Voevodŭ și credința a cinstișilorŭ și credincioșilorŭ boieri ai Divanului Domniei mele *dumné-lorŭ* : * Dimitrie Sturdza vel Logofétŭ de Țăra-de-jos *, Gheorghe Sturdza vel Logofétŭ de Țăra-de-sus *. Stefanŭ Sturdza vel Vornicŭ, Lascarachi Rosetŭ vel Vornicŭ *, Gheorgachi Ghica vel Vornicŭ *, Atanasie Ramadanŭ vel Vornicŭ *, Costachi Rosetŭ Hatmanŭ * Jancu Caragea vel Vornicŭ *, Alexie Mișolu vel Postelnicŭ *. Matei Cantacuzino vel Vistierŭ, * Alexandru Hangeriliŭ vel Agă (* roșu), Costake Grecianu vel Spătarŭ (* roșu), Manolachi Corani vel Banŭ *, Vasile Rosetŭ vel Comisŭ *, Grigorași Sturdza vel Căminarŭ *, Mihalachi Costachi vel Paharnicŭ *, Dumitrache Sturdza vel Sărdarŭ *, Antonŭ Jora vel Stolnicŭ *, și credința a tuturorŭ boierilorŭ Domniei mele mari și mici. *Scrisu-s'aŭ hrîsovulŭ acesta la Iași, în scaunulŭ Domniei mele, în orașulŭ Iași, întru cea d'întâr Domnie a noastră la Moldavia, la alŭ doilea anŭ, de Iordaki Lozânschi ot Vistierie. Létŭ 1783, Septembre.*

Numele lui Vodă de o parte și de alta cu litere de aurŭ.

Doi lei de aurŭ cu coșile cărligate și limbî roșii scóse, țînŭ unŭ prosopŭ pe care a semnatŭ Vodă și s'a pusŭ sigilulŭ țerei roșu cu armele ambelorŭ țeri.

Matei Canta vel Vist. procitocŭ.

S'aŭ trecutŭ în Condicta Visteriei.

Iordachi Logofétŭ ot Vistierie.

Este publicatŭ cam greșitŭ în Uricarŭ, tom. II, pag. 37.
NB. Originalulŭ l'am donatŭ Academiei Române.

*Cu mila lui Dumnezeu Iw Alexandru Ioanw Mavrocordatw Vvd.
Domnă țerei Moldovei.*

Temeiul bunelor orânduete, paza liniștei și odihna supușilor fiindu din cele mai întâi cerșută la buna oblăduire stăpânitorilor *ижемошнъ*, din cósul de dătătorul de bine ne-a învrednicit a ne sui la strămoșescul scaunul nostru Domniei aceste țeri, luându în mânil nóstre ocărmuirea stăpânirei, încât Dumneșiasca sa promie ni-a luminat, n'am trecut cu vederea a nu revêrsa către toți datornicile mile păzind privileghiile ce au avut dintru'tâi și mai alesu cu adăogire întărindu-le spre buna stare și întemeierea fiesce-căruia. Pentru că numai statornicia bunătăților rămâne în veci, laudă și fericirea. Decî dar după cum pentru alți supuși și locuitori, luat'am sémă și pentru brésla negușitorilor pămînteni de aicea din orașul Iași, din cari prin jalba ce au datu cei mai aleși dintr'înșii arătându prósta stare în care au venit, din pricină că dela o vreme nepăzindu-se orânduetele lor, s'au amestecat și mulți alții în brésla acésta din cei mai proști și cu totul scăpătați și la darea birului încă asuprindu-se și cu alte multe havalele însăr-cinându-se, au venit la slăbiciune și cădere, încât puțin au rămasu de nu li s'au pricinuit cu desêvêșit stingere. Și s'au rugat cu plângere, ca să fie și ei puși la cale, atâtu la darea birului, câtu și la unele din privileghiile ce din vechiu au avut, spre înlesnirea petrecerei și întemeerea aliș-verișului ce facu, arătându spre acésta și multea *altea (sic)* hrisóve a luminașilor Domni, ce au fostu mai înainte de noi, prin care era cuprinși și miluiți cu multea și mari privileghii și iertați de totu birul. Pentru care milostivindu-ne și Domnia mea n'am trecut cu vederea cererile și rugămintele lor, ci socotindu-le a fi cu cale, pentru că întemeierea alișverishului lor aduce folos și cămărei gospod., iată printr'acéstu hrisov alu Domniei mele hotărîm milele și privileghiile, ce după milostivul nostru cugetu s'au pus la cale pentru brésla acésta a negușitorilor pămînteni, a căror nume s'au trecut și în catastihul visteriei, cu pecete gospod. Și întâi: pentru darea birului lor, măcaru că prin hrisóvele vechi se hotărea să nu fie supărați de totu birul visteriei, dar socotind Domnia mea nepăgubirea și folosul visteriei, cum și a lor neînsărcinare, am hotărât ca darea birului lor să fie la visteria gospod. dându câte *cinci-spre-dece* lei pe an de totu numele, de doue ori într'unu an, ad. jumătate la sf. Gheorghe și jumătate la sf. Dimitrie, dându pe acéstă sumă și câte cinci parale de totu leul rêsura și cu mai multu să nu se supere, nici să se însăreineze. Iară dughenile lor ce voru avé, ori cu ce felu de marfă, voru da la slujba ajutorinței câte *două-deci și cinci* lei lipscănia, și câte 20 lei brașovenia i blănăria și câte 15 lei bogasie-

riile, baniŷ visteriei ŷi câte 14 parale de leu resur i cu mai multu decat acesta hotarimu să nu fie superai. Vama pe marfa ce voru aduce voru plati după hotarirea hrisovului obstiei ce s'au făcutu de către Domnia mea, adeca câte trei lei la suta de lei după adeverata factură ce voru areta către vameu. Iar mai multu peste hotarirea aceluŷ hrisovu să nu se supere. La slujba cotăritului voru da câte 60 bani de tota dughena, după condica visteriei ŷi numai odată intr'unu anu. Ficioriloru cum ŷi calfile ce slujescu la dughenile loru, fiindu holtei, să nu fie superai a plati biru. Asemenea ŷi argaiŷ loru ce voru fi holtei iarai să nu se supere cu dare de biru, ci să remaie pentru slujba caseloru sale. Murindu seu lipsindu vre-unulu dintr'inii să aibă a se pune altulu n locu pe carele prin scirea d-lui Vel Vist., ŷi prin alegerea breslei se va socoti. Crasmele ce voru ave la vremea ajutorinei voru plati după hotarirea ce prin anafora s'au făcutu ŷi s'au datu la cutie. Strinsulu baniloru birului loru să fie de către ceauulu loru, ne amestecându-se ali zapcii a mbla printre dinii pricinundu-le superare. Ori-ce porunci gospod. se va socoti ca să dea acesta bresla a neguitoriloru, să fie prin d-lu Vel Vist., către ceuulu loru, ca să severesca fără a fi superai de către ali zapcii. Cai de menzilu, zaherea, salahori ŷi alte havalele ca aceste, ce voru fi pe ali locuitori birnicii ai erei, acetia să nu se supere, ci să remaie n pace, avendu tota nlesnirea la cautatulu aliveriuluŷ loru. Opei pe la casele loru să nu se renduesca, nici aternuturi seu aramuri să nu li se ică la sosire de mosafiri. Asemene ŷi la schimbarea Domniloru să nu fie superai cu cereri de redvane. Ceauulu breslei acetia să fie scutitu de totu birulu pe capulu seu, după hotarirea hrisoveloru vechi. La vremea slujbeloru, desetina i vadraritulu, să aibă a scuti toi neguitorii acetei bresle 30) stupi de desetina ŷi 600 vedre vinu de vadraritu pe care luându ravai dela d-lu Vel Vistieru, să le ie n sema slujbaii dela sine nesuperandu-se pe acesta sumă de bucate a plati nici unu banu, fără numai pe vinulu ce voru ave mai multu voru plati, după cum platescu vadraritu toi ali iar pe stupii ce voru ave peste catu este hotarire să scutesca, pe acéia voru plati desetina câte 4 parale vechi de stupu ŷi câte 4 parale de cruce răsura. Tote pricinele ŷi alte trebuini ce voru ave să se caute (кастик) de către d-lui Vel Vistieru ŷi după dreptate hotarindu-se, să se pue la cale. Iar d-lui Vel Aga seu ali zapcii să nu aibă a-i supera. Deci tote aceste păzindu-se să urmeze ŷi ei renduelele neguitoriei loru cu nestramutare *sprea* nlesnire petrecerei ŷi a ntemeerei loru. Poftimu Domnia mea ŷi pe ali frai luminai Domni pre cari sf. Dumneeu i va orendu n urma notra cu oblăduirea acesti tri să nu surpe acesta puina mila ce este spre mai bună petrecere, odihna loru ŷi folosulu Visteriei Gospodu, ce mai vrtosu pentru a d-sale vecinica pomenirea se adoaga ŷi să ntaresca. *Scrisu-s'a hrisovulu acesta la scaunulu*

Domniei mele în oraşul Iaşi întru cea d'întâi Domnie a noastră în anulul alu 2-lea, de Chimentu diacū de visterie.

Semnătū Vodă. Sigilū mare roşu cu inscripția + Alexandru Mavrocordatū
**Іванъ Ноевода ксмила азъ Дѣмнезесъ Домнъши ижемонъ а тоатъ Молда-
 риа, 1785.**

Sub corónă unū scutū cu 4 divisiuni :

Vel Vistierū prociť.

Pergamenū lórte mare □ scrisū cu litere aurite, la titlu cu inițiale roșii, sigilulū bordatū cu ghirlandă verde semnătura Domnului pe o panglică desfăcută.

(L'am cedatū Academieĭ.)

E publicatū în Uricarū tom. II, pag. 47.

În 24 Iulie 1785 I. Alex. Mavrocordatū dă unū anume uricū (formatū mare, hârtie turcescă), cu sigilū mare roşu de chinovarū reprezentândū unū scutū împărțitū în 4. La stânga capulū de boū, la drepta corbulū, la stânga, jos, unū ou din care iese unū ingerū și la drepta unū vulturū. Pe vârfulū scutului o figură cu capū mare, sub corónă data 1785. Prin acestū uricū în care I. A. Mavrocordatū își dice «Domnū și eghemonū a tótă Moldavia,» scutesce de vamă și havalele pre unū neguțitorū care aduce marfă străină și scóte din țéră marfă ; anume pe Zotta Panaitū din Iași «pentru marfa ce va aduce aici de vîndare din orĭ-ce țéră străină cum și din stăpânirea prea puterniceĭ împărățĭi, să plătescă vamă câte lei trei la sută, după factura ce va arĕta de cumpărătură.» Aceeași taxă pune Domnulū la eșirea din țéră de céră, boi, vaci, cai, mascuři, ce va duce orĭ peste Dunăre, seū într'alte părți și țeri străine „și pentru tóte lucrurile și metahurile ce are țéra acĕsta.“

Totū-odată Domnitorulū scutea și dugheana lui din Iași, «de baniĭ ajuto-riņței, cum și de alte dări și angariĭ. Decĭ poruncimū dumi-tale Vel Agă, mai multă supĕrare de către nime să nu-ĭ facă.»

(Documentulū originalū l'am cedatū Academieĭ.)

Al. I. Mavrocordatū, amū arĕtatū mai sus, la pag. 346, că a reinnoitū scutirile Șalgăilorū dela Ocnă. Avemū, cu acestū scopū, din 1 Iuliū și dela 2 Septembrie 1785, chrisóve. Prin celū dela 1 Iuliū scutirile se întindū

la 225 Şangâi ; prin cele dela 2 Septembrie, contrasemnâtă de Costache Vel Logofetă, se dice că Şangâii s'au jêluită, că aveau din vechime dreptulă de a vinde singuri în târgulă Oenei, vinulă, pânea, carnea, dar dela o vreme încôce străinii ce se află seşători la Oenă, începândă a vinde vină, pâne şi carne, ei au rămasă lipsiţi de acestă bună chiverniselă. Şi pentru-că meşteşugulă loră este greă, ei ceră să aibă numai ei şi cămăraşilă de Oenă acestă volnicie. Vodă le întăresce acestă monopolă. (Veđi copia 38 din Condicta rufeturiloră Oenei.)

Dămă aci sigilulă vechiă ală judeţului Trotuşului, unde se află Oenele.

Din 28 Iunie 1785 avemă dela aceştai Domnă ună chrisovă prin care do neză hatmanului Costache Ghica — ca recompensă pentru serviciilă aduse ţerei şi altoră Domni anteriori — din űiganii domnesei rudari, câţi-va indiviđi. Chrisovulă e scrisă de Dumitru Varnavă biv Vel Clucerii.

Anexa la pag. 241.

P. S. Melchisedec scrie despre afacerea Episcopului grecă Iacobă cele următore :

«Din suma cheltueloră făcute de Iacovă pentru a deveni Episcopă, scădându-se haniilă ce îi plătise elă din veniturile Episcopale, precum 20.000 strînşii din eparhie îndată după instalarea sa, şi alte sume din vîndare de acarete şi vite, Divanulă a constatată că rămâne încă o datorie asupra Episcopiei : 68.939 lei. Afară de acestă s'a mai constatată o datorie de 9.994 lei, încă de când Iacovă era egumenă la Barnovsky, care, prin urmare, nu privesce pe Episcopie, pentru care s'a regulată a se face deosebită anafora la Domnă.

«Deliberândă apoi sfatulă asupra mijlôceloră, cum ar puté Episcopia plăti acestă enormă datorie, a constatată, că după micelă venituri anuale ale Episcopiei, 7.500 lei, nu este altă modă de a se plăti ea de datorie, decătă treptată şi în curgere de mulţi ani, şi acestă cu condiţiile următore : 1) Ca datornicii să ierte dobânda atătă pe timpulă trecută până în prezentă, câtă şi pe viitoră în timpă de 5 ani. 2) Din venitulă anuală de 7.500 lei, ce are

Episcopia (1) sã se dea Episcopului numai 2.000 pentru cheltueele reclamate de administrarea veniturilor Episcopiei; iar restul de 5.500 lei sã-i ãmpartã Episcopul analogicesce ãntre datornici. 3) Dupã ce cu modulã acesta ãn curgere de 5 ani se va plãti ãn contulã datoriei suma de 27.500 lei, restul de 41.439 se va plãti cu dobãndã de 25 lei la pungã pe anũ, cu aceeaã rãndualã, precum s'a ñisũ la No. 2. 4) Pentru ãntreținerea Episcopiei cu personalulã și trebuințele sale sã se caute noũ mijlõce. Cu tõte aceste Divanulã recunõsce, cã de și nu a gãsitũ altũ mijlocũ mai eficace, acestũ propusũ de elũ este nesatisfãcãtorũ, atãtũ pentru cã lasã Episcopia ãn cea mai desevãritã lipsã de cele necesare, mai alesũ ãntr'unũ timpũ cãndũ nu se põte conta pe venituri din eparchie, cãci clerulã este jãfuitũ și disperatũ; cãtũ și pentru cã creditorii vorũ fi nemulțãmiți și cu ãntãrzierea plãții și cu reducerea dobãnzilorũ. De aceea se lasã la ãnțelepciunea Domnului, cãruia se promite a i-se supune cazulã acesta la chibzuire prin o deosebitã anafora. Tõte aceste, rezultatulã cercetãrilorũ pentru datoricã și mãsurile de a se lua pentru platã, Divanulã le-a supusũ prin anafora Voevodului A. Mavrocordatũ; se ãnțelege cã fãrã a pomeni nimicũ despre detaliurile descoperite; cãci era ãn cestiune persõna sa și tõte slugile lui; ci numai simplu constatãndũ ce dãtoresce Episcopia, și cum a cređutũ Divanulã cã se põte plãti datoria prin mijlõcele ce posede Episcopia. Detaliurile descoperirii pentru jafulã fãcutũ ãndirectũ Episcopiei de Romanũ de Alexandru Ioanũ Mavrocordatũ și de slugile lui, asemenea predecesorulũ sãu Alexandru Constantinũ Mavrocordatũ, carele prãdase pe fãțã Episcopia de Huși, aũ rãmasũ spre pãstrare ãn archiva Episcopiei de Romanũ, pentru defãimarea lui ãn tõte generațiunile, precum la Episcopia de Huși pomelniculã Episcopului Iacobũ Stamati strigã pãnã astãđi asupra jafului oficialũ alũ bisericeii.»

Iatã anaforaã Divanului :

«Prea ãnãlțate Dõmne,

«Din luminata porunca ãnãlțimei tale, adunãndu-ne la sãnta Mitropolie, amũ fãcutũ cercetare pentru suma datoriilorũ ce sunt asupra Episcopiei Romanului, fãcutã de rãposatulũ Iacobũ fostũ Episcopũ — și a sfãtuitũ, pentru chipulã eu care aceste datorii s'ar putã ca sã se plãtescã. Pentru care ãnsciințãmũ pe ãnãlțimea ta, cã tõtã suma datoriei ce s'a fãcutũ de rãposatulũ dupã ce s'a chirotonitũ Episcopũ, se aflã = 68.939 lei, osebitũ de 9.942 lei, datorii ce se aflã fãcute totũ de dõnsulũ, din vremea ce aũ fostũ Igumenũ la mõnãstirea Barnovsky, de care prin deosebitã anafora ãnsciințãmũ pe ãnãlțimea ta. Amũ cercetatũ și pentru veniturile ce are Episcopia pe anũ, și cu dinadinsulũ

(1) Adecã 1.500 galbeni, socotindũ galbenulã cãte 5 lei, cum umbla pe atunci.

ne-amŭ încredințatŭ dela Preosfințitulŭ Părintele Mitropolitŭ, cum că unŭ anŭ cu altulŭ socotindu-se totŭ venitulŭ Episcopiei se face pe anŭ=7.500=lei. Deci în prĕjma acestei sume a venitulŭ, puindu-se 68.939 lei a datoriilorŭ ce s'aŭ ȃisŭ că se află asupra Episcopiei, făcută de rĕposatulŭ după ce s'aŭ chirotonitŭ Episcopŭ: Noi totŭ chipulŭ de sfatŭ și socotele amŭ făcutŭ, și altă mijlocire nu amŭ pututŭ să găsimŭ, ca să se pŕtă mai ușura Episcopia de acĕstă grea sarcină, de a fi să se plătĕscă numai din venitulŭ ce are, fără numai cu chipulŭ ce mai jos arĕtămŭ de se va putea face ispravă, adecă: Datorniciei ce aŭ a lua dela Episcopie, să lase dobânda să nu o iea, atătŭ pe vremea de când aŭ datŭ banii până acum, cât și de acum înainte până în 5 ani; și Episcopulŭ din 7.500 lei, ce are Episcopia venitŭ, să aibă a cheltui pe anŭ câte 2.000 lei, pentru adunarea acelorași venituri. Iară pentru alte trebuințioase cheltueli ale sĕle și a casei, să i-se facă altŭ chipŭ de chivernisĕlă, precum s'ar putĕ, dar 5.500 lei, ce rĕmânŭ, din arĕtatulŭ venitŭ pe anŭ, să-i împartă pe la datornici după analogonŭ ce are a lua fiesce-carele, și așia într'acești 5 ani plătindu-se 27.500 lei din suma arĕtată a datoriei, mai rĕmânŭ 41.439 lei; apoi acești bani dela 5 ani înainte să încĕpă Episcopulŭ, a plăti cu dobĕndă câte 25 lei de pungă pe anŭ, iară nu mai multŭ, socotindu-se iarăși după analogonŭ a venitulŭ și a sumei ce va rĕmânea să iea fiesce-care datornicŭ.

«Intr'acesta chipŭ amŭ socotitŭ ca să se urmeze plata acestorŭ datorii. Măcarŭ că și după acĕstă socotelă se pricinuesce mare stenahorie și supĕrare întâiŭ Episcopului, ca să pŕtă ținea și a chivernisi o casă ca aceea, de nu va avĕ vre-unŭ deosebitŭ ajutorŭ, (fiind-că acolo 2.000 lei, precum s'aŭ ȃisŭ, i s'aŭ lăsatŭ să-i fie numai pentru cheltueele strĕngerii veniturilorŭ, și din Eparchie nu pŕte să se ajutoreze, aflându-se Preoții și Diaconii de acolo jăfuiți și de istovŭ sārăciți de către Proin-Episcopŭ, din care pricină multŭ aŭ fugitŭ, și alții și-aŭ tăiatŭ pĕrulŭ și s'aŭ făcutŭ țĕrani. Alŭ doilea și datornicilorŭ (carŭ sunt feluri de nĕmuri și de stări, și din deosebite țĕri), nu mai puțină greutate le va cādĕ, ca să li-se plătĕscă banii cu atăta întărdiere și cu scāderea dobĕndeii. Dar noi cu tŕtă cercetarea și socotelă ce amŭ făcutŭ, altŭ chipŭ cu puțină de a se ușura acĕstă mare și grea sarcină dea supra Episcopiei n'amŭ pututŭ să găsimŭ. Dar și cu chipul acesta iarăși cade peste puțină atătŭ Episcopului să plătĕscă din venitulŭ Episcopiei atăta sumă, — cât și datornicilorŭ, să aștepte atăta vreme, de n'a fi mila Înălțimeii tale ca să se dea ajutorulŭ care prin osebită anafora arĕtămŭ și ceremŭ la Înălțimea ta. Ēră hotărĕirea cea desĕvârșită rĕmâne la Inalta înțĕlepciune și mila Înălțimeii tale.»

(Archiv. Episcop. Rom.)

Anulă 1787. Mavrocordatŭ, primindŭ anaforaua, și vĕdĕndŭ greutatele cele

mari, n'a regulatū nimicā, cu atātū mai vĕrtosū, cā elū acum gāndia nu la țĕrā, ci la sine, cum sā pōtā scāpā prin fugā, ceea ce a și făcutū. (Cronica Romanului II, pag. 135.)

Anexa la pag. 244.

Rolulū importantū ce avū împĕrătĕsa Ecaterina în afacerile Orientulū și ale Principatelorū, ne îndĕmnā, a proposito de manifestulū ei (Uricar, Tom. VI, pag. 62), de care vorbimū la pag. 243/4 a tomulū nostru I-iū, sā dāmū aci, în facsimile, unū portretū alū acestei suverane :

Catherina Alexiĕwna

Anexa la pag. 245 și 265.

În archiva statulū se conservā, dela Domnia lū N. Caragea V.V. condica No. 9, (1782/3) in-folio 155 file numerotate cu roșu.

Amū adusū în cursulū lucrārei numerōse acte din acĕstā condicā.

Primulŭ actŭ este cu data 1782 Augustŭ 8; ultimulŭ din 1783 Iunie 10. Sunt scrise hârziile trecute, spre fine, în modŭ neregulatŭ și necronologicŭ, cât privesce zilele lunei, ba chiarŭ și lunile. Se pare cã actele aŭ fostŭ înregistrate în condicã mai târziu decãt la semnarea lorŭ.

În acestã condicã, cu referințe la biserica, se cuprindŭ actele urmãtoare:

1. Carte din 1782 Augustŭ în 8, prin care Domnitorulŭ Caragea acordã schitulŭ «ce este în gura vãii Popii, ot. sud. Muscelŭ, la care locuescŭ Maice, cãlugãrițe» și care schitŭ «se aflã la multã lipsã și la locŭ unde nu potŭ cu lesnire a-și agonisi și a-și aduce cele trebuincioase, ne avendŭ nici pe unŭ omŭ poslușnicŭ pentru ore care-și ajutoriŭ, nici altã milã Domnescã»; decî Vodã acordã schitulŭ patru luđi, ómenî străini, scutelnicî «pentru cã acestã milã aŭ avut-o sfîntulŭ schitŭ și dela d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ V.V. precum din cartea d-sale, care este cu létulŭ 1778, Iulie 17, ne-amŭ adeveritŭ.»

2. Carte cu data 1782 Augustŭ 12, pentru schimnicîi dela cetatea Negru-Vodã. Caragea le acordã 3 luđi scutelnicî și unŭ preotŭ scutitŭ «de birulŭ preoșescŭ și de alte angarale ce esŭ pe preoși. Așisderea sã aibã a scuti pãrinții schimnicî și ale lorŭ drepte bucate, de dijmãritŭ, stupî 50 și de oeritŭ oî 100, care acestã milã aŭ avut-o pãrinții schimnicî, atãtŭ dela alți frați Domni de mai înainte, pre cât și dela d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ, precum amŭ vëđutŭ cartea Domniei sale ot. lét. 1775, Februarie 17.»

3. Carte din 1782 Augustŭ 22, a mōnãstirei Cãșceórele pentru otaștinã.

Caragea învoesce mōnãstirii acesteia, «care are hramulŭ Vovidenia, sã ié otaștinã dela toți câți vorŭ avé vii pe moșia sa Daia ot. sud. Vlașca și de la ceî ce de acum înainte vorŭ sãdi vii, dela 20 vedre o vadrã, însã vinŭ iar nu banî, pentru cã acestã otaștinã fiindŭ vechiŭ obiceiŭ alŭ pãmîntului întãritŭ și prin condicã, care s'a urmatŭ și se urmézã la toți deobște, aŭ fostŭ datŭ d-sa fratele Alexandru Ipsilantŭ Vvd. volnicie egumenului ca sã și-o ié pe totŭ anulŭ, prin cartea d-sale, care o vëđumŭ la mãna egumenului, cu lét. 1781, Iunie 1.»

4. Altŭ chrisovŭ totŭ pentru mōnãstirea Cãsciórele prin care Caragea îi acordã dreptulŭ de vinericî dela viile de pe moșia mōnãstirii Daia, conformŭ cãrții lui Alexandru Ipsilantŭ din 1781, Augustŭ 29, din care carte Caragea a vëđutŭ, cã mōnãstirea s'a bucuratŭ de acestã milã și mai înainte de acelŭ Domnŭ și vinãricerii domnesci nu se amesteca nimicŭ, dar din vremea rëzmeriței (1769 — 1774) stricãndu-se și paraginindu-se viile și dupã rëzmeriță începëndŭ a se destupa și a se lucra, aŭ cerutŭ egumenulŭ, ca sã i-se înoiascã acestã milã, și Domnia sa milostivindu-se aŭ fãcutŭ milã sfintei mōnãstiri, ca sã ié dela toți câți vorŭ avea vii cãte 2 banî de vadrã și pãrpãrulŭ.

Caragea reînvoesce acestã milã, care se va percepe ãmblãndŭ omulŭ mō-

năstirii împreună cu vinăricerii domnesci, cari acei au să ié și ei câte o vadră și ploconul de nume.

5. Carte din 1782 Septembre 28, prin care Caragea acordă mitropoliei venitul scaunului de carne, din délul Luescilor, județul Secueni, conform cărții lui Alexandru Ipsilantă. (fila 32.)

6. Carte din 1782, Septembrie 5, a mănăstirii Cotroceni de milă vinăriciă din délul Țigănescilor și din délul Vițichiescilor, ce se țin din délul Pitescilor sud Muscel și din délul Bucurescilor din drumul Giurgiului, până în viile mănăstirii Radului-Vodă și din satul Pietrele sud Vlașca, cu pârparul și ploconul; acest venit să-lă percépă omul mănăstirii «măsurându drept cu cotul pecetluit domnesc delă Visterie, să ié delă toți dajnicii ce plătesc, de vadră câte 4 bani i poclonu câte 1 ban și pârparul după obicei, cum au luat tot-d'auna, iar vinăricerii domnesci nimic într'aceste déluri să nu se amestece, fiind-că și vânđarea s'a făcută afară din milele mănăstirilor, dar și acel înrânduit să se ferescă în tot chipul de încărcături și de a face nedreptăți locuitorilor, cum și de cele pentru hrana lui și a cailor lui să nu supere pe locuitori, ci tóte orî ce-i va trebui să cumpere cu bani și cu bună tocmelă, căci de va urma în potriua poruncei Domniei mele, cât de puțin, fórte se va pedepsi, urmându-se după ponturile ce sunt la mâna vinăricerilor. (fila 36 verso.)

7. Cu cartea din Octombre 10, anul 1782, carte circulară la 17 județe, la slujbașii vinăriceri și la boierii tacsildari, Vodă Caragea le ordonă să trimiță milele mănăstirilor, a mitropoliei și a episcopielor, în mânil acelor prelați, vinăriciul împreună cu pârparul. (fila 37 verso.)

8. Cartea din 1782 Octombre 4, a mănăstirii Argeșu pentru vinărită câte 2 bani de vadră și pârparul din délul Stăfănescilor județul Muscel, care se hotăresce din jos cu délul din care iea vinăriciă mănăstirea Cotmana și din sus cu valea Isvoranilor; așiderea și din délul Alimănescilor i Măicănescilor și Crânga sud Argeșu, cum și din délul Soașului sud Vâlcea, pe din două cu mănăstirea Bistrița, «precum ne-am adeverit din chrisóvele Domniilor sale răposăților frați Domni de mai înainte, cum și din cartea Domniei sale fratelui Domn Alexandru Ipsilante Vvd. ce o vėđumă ot. lét. 1777, Sept. 31.» Domnitorul ordonă ca omul mănăstirii să ămble împreună cu vinăricerii domnesci, să scrie vinăriciul, să facă două catastihe asemenea unul ca altul și omul mănăstirii să-și percépă venitul său direct după acel catastih.

9. Carte din 1782, Octombre 8, de vinăriciă al mănăstirii Tismana, din poporul Tismeni, Topesci, Pocruea, Grindul, Masloși, Sporesci, din viile-Pârăenilor, a Lehobicenilor, Arsurile și Darmoștia din județul Gorj; iar din județul Mehedinți, din délul Rogovei, Bistrița, Erghevița, délul Cer-

netului, și Jidovșchița, cu tóte hotarele ei câtũ ține moșia mōnăstirei, cum și din viile ce se vorũ mai face de acum înainte într'aceste, de a lua câte 2 bani de vadră și pãrãurulũ dupã obiceiũ.

Domnitorulũ Caragea amintese cã acestã milã a avut'o Tismana și dela alți Domni anteriori și dela Alexandru Ipsilante, dar arėtã cã în chrisovulũ acestui din urmã nu se cuprindeãu popórele: Popescii și Pocruia din poporulũ Tismeniĩ și Masloșii și Sporescii din poporulũ Grindulũ și Arsurile din viile Pãrãenilorũ. Domnitorulũ a acordatũ aceste popóre nouẽ, fiind-cã viile aceste sunt aședate totũ pe moșia mōnăstirei «și cei ce aũ fãcutũ vii dupã vremi le-aũ numitũ cu acestũ nume, iar mōnăstirea a luatũ în tot-d'auna vinãriciũ dela dînșii.»

Caragea întrẽbã despre acestã și pe Episcopulũ de Rōmnicũ, care confirmã arãtarea Egumenului; deci Domnitorulũ acordã vinãriciulũ și dela aceste popóre. (fila 39 verso.)

10. Carte din 1782 Noembrie 5, prin care Caragea acordã mōnăstirei Pantelimonũ dreptulũ de a lua dijmã dela acei ce aũ liveđi de pometuri și de la cei ce taie pãdurea mōnăstirei.

«Vẽ facemũ în scire, cã ne înscințãmũ Domnia mea dela d-lui biv Vel Stolnicũ Dumitrache epitropũ mōnăstirei sf. Pantelimonũ, cum cã pe moșia mōnăstirei, care este embaticũ la sfintulũ Pantelimonũ, uniĩ și alții aũ liveđi de pometuri și ceia ce ar fi cu cale nu vrea sã dea mōnăstirei, așisderea și orășeniĩ dela Rōmnicũ și dupã împrejurũ vinũ la pãdurea ce este pe moșia mōnăstirei sã-și taie lemne pentru orĩ-ce le-ar trebui de 'și facũ trebile lorũ și obiceiulũ ce este de daũ și alții, cari taie de pe alte pãduri, ei nu vorũ sã dea nimicũ și nici dela uniĩ, nici dela alții, nici unũ folosũ nu are mōnăstirea; ci iatã ce vẽ poruncimũ Domnia mea sã cercetați cu amãruntulũ și pentru acei cu liveđile, ce va fi cu cale a lua mōnăstirea dela dînșii sã impliniți; asemenea și cei ce vorũ tãia lemne din pãdurea ce este pe moșia mōnăstirei, sã faceți ca dupã cum vorũ fi dãndũ și alții sã dea și ei la mōnăstire, și sã nu se pãgubescã de venitulũ sãu, iar care dintr'înșii nu se vorũ supune dupã hotãrirea d-lor-vóstre cu carte de judecatã sã-ĩ sorociți la Divanũ.» (fila 50 verso.)

11. Cartea din 1782 Noembrie 10, pentru douẽ scaune de carne din Rōmnicũ a Episcopiei de acolo. Caragea acordã Episcopului de Rōmnicũ Filaretũ venitulũ a douẽ scaune de mãcelãrie, apãrate de ierbãritũ, de vamã și de orĩ-ce angariĩ ce daũ alte scaune. (fila 51 verso.)

12. Cartea mōnăstirei sfintului Spiridonũ noũ pentru a luã dijmã și venitulũ dupã obiceiulũ pãmintului dupã tótã partea de moșie ce are mōnăstirea daniã cu hrisóve din moșia Domnescã din orașulũ Floci din jud. Ialomița. Așisderea sã aibã sã iẽ vamã din bãlțile orașului dupã cum se lua

de vameșii domnesci dela orașu până la lét. 1768, când prin hrisovú Domnescú s'a datú acéstă vamă danie la mai sus đisa mănăstire, adecă din drepulú Jigăliei și până la Brăila, din tóte bălțile și ezerile, ce sunt atâtú pe partea moșiei Domnesci dela orașu, cât veri și pe ale cui moșii vorú fi bălți, să aibă a luá din 3 pesci unú pesce, séu din 3 bani unú banú, după obiceiulú vechiú, însă afară din bălțile ce vorú fi date pe la alte mănăstiri cu chrisóve și cărți de a luá acéstă întrială, care acelea după cum s'a luatú până acum să ié dela cele ce se lua de vameșii domnesci până la mai sus đisulú létú, precum și stăpânií moșilorú să-și iea đeciuiálă după obiceiú din đece pesci unú pesce, care acestú privilegiú l'a avutú sfinta mănăstire și de la Domnia sa fratele Domnú Alexandru Ipsilantú Vvd., precum din cartea Domniei sale ce o vđumú Domnia mea, cu létulú 1775 Decembre 29, ne-amú adevéritú. Dreptú acea poruncimú d-vóstră Ispravnicilorú i voué căpitanilorú, să dați poruncă, ca nimeni să nu se pue în potrivă, séu să se aréte păgubitorú la venitulú numitei mănăstiri, că ori carele se va aréta cu împotrivire, să scie că se va pedepsi de către Domnia mea. (fila 59 verso.)

13. Altă carte din 1782 Decembre 10, totú pentru Sf. Spiridonú noué ce este zidită de réposatulú Domnú Scarlatú Vvd. și Alexandru Ghica, autoriză acéstă mănăstire să preleve vama, ce i-a fostú datá și de Alexandru Ipsilante, dela bălțile din județulú *Doljiú* (sic) «*anume Aedea și Măceșulú*». Vama e totú din 3 pesci unulú, séu din trei bani unú banú, iar stăpânií moșiei să ié unú pesce la 10, sau 1 banú din 10. «Iar pentru 4 bălți din sud Romanați ce se chiamă: Dabulení, Potelulú, Grajdibodulú și Celeiú, măcarú că în hrisóvele numitei mănăstiri serie, că doué părți să se ié pe séma acestei mănăstiri, iar o parte o luá mănăstirea Bistrița; dar la mănăstirea Bistriței fiindú chrisóve mai vechi, în care đice, cum că din Dabulení, din Grajdibodú și din Potel să ié întreiala pe jumétate, iar nu a treia parte, pentru aceea, după hotărírea ce a făcutú prin hrisovú Domnia sa Alexandru Ipsilante Vvd., care s'a datú mănăstirei Bistriței, să aibă mănăstirea Bistrița a-și luá acea orênduită milă întocmai precum euprinde chrisovulú, pe jumétate, iar mai sus numita mănăstire a Sf. Spiridonú să ié cea-l altă parte jumétate, adecă de totú pescele ce se va vêna într'aceste 3 bălți cu gârlelorú, atâtú din năvóde i cárme cât și mreji, cotețe, orti și vama carelorú i pãrpãrulú din tóte luându-se venitú pe deplinú, după obiceiú, din trei pesci séu din trei bani unulú, acelú venitú să se împarță pe din doué, și jumétate să iea mănăstirea Bistrița, iar jumétate mănăstirea Sf. Spiridonú, ca milă ce este datá; iar din balta Potelulú cu gârlele ce va avé, fiind-că la aceea mănăstire Bistrița nu era amestecú, să aibă a luá singurá mănăstirea Sf. Spiridonú tótá întreiala din tóte veniturile pescelui pe deplinú, prin omulú mai sus numitei mănăstiri. Dreptú acea poruncimú Domnia mea d-lorú boerilorú Is-

pravnicii i vouě cāpitanilorŭ ŝi tuturorŭ vātașilorŭ ŝi nāvodarilorŭ, ce vē hrāniŝi cu vēnaturile pescelui, cu toŝii ĩntru tōte sāv urmaŝi ĩntocmai poruncei Domniei mele.» (Cod. IX, fila 60 ŝi 61.)

14. Totŭ ĩn favōrea Sf. Spiridonŭ nouē mai este o carte domnēscā dela Caragea, din 10 Decembre 1782, ĩn cuprindere, cāv acordā acestei mōnāstiri mila cāv la moșia Rușii-de-Vede, ce este a numitei mōnāstiri sāv se facā tērgŭ pe fiesce-care sēptēmānā ĩntr'o đi, dupā cum l'au fostŭ făcēndŭ ŝi mai ĩnainte ŝi la tōtā vĭnđarea ce se va face de orī-cine, atātŭ ĩn điuva de tērgŭ cāt ŝi pe cele-l-alte đile ĩn prāvāliile ce sunt acolo, vameșii domnesci ĩntru nimicŭ amestecŭ sāv nu aibā, ci, multŭ puținŭ alŭ vāmei ce ar fi, sāv se iē pe sēma mai sus numitei mōnāstiri. Așiderea vinulŭ sēu rachiulŭ cāt ar fi trebuință, peste totŭ anulŭ sāv se vĭnđā la acestŭ tērgŭ, volnicŭ sāv fie epitropulŭ mōnāstirei a aduce de orī unde ĩi va da mai ĩndemānā, care vinŭ ŝi rachiŭ ce ar aduce de orī unde, sāv fie apēraŝi de a nu plāti vamā, sēu cāmīnāritŭ, sēu fumāritŭ, sēu cepāritŭ, sēu mācarŭ ce felŭ de altā luare arŭ fi obiceiŭ sāv se iē pe la alte părți, iar dela acestŭ tērgŭ nimicŭ sāv nu se iē pentru vinulŭ ŝi rachiulŭ ce s'ar aduce. Așiderea ŝi prāvāliile de acolo cāte vorŭ fi, ĩncā sāv fie apērate de fumāritŭ, de cāmīnāritŭ, ca cu acestŭ puținŭ ajutorŭ ce s'arŭ agonisi sāv fie spre folosulŭ ŝi buna ĩntemeere a numitei mōnāstiri, spre a se sēvērși ŝi a se ĩmplini cele orēnduite prin chrisovŭ, dupā cum prin anafora aŭ arētatŭ P. S. pārintele mitropolitulŭ cātre fratele Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd., care anafora s'a ĩntāritŭ ŝi de Domnia sa, făcēndŭ mōnāstirei carte cu acestŭ privilehiŭ, ce scrie mai sus, ce o vēđumŭ la māna epitropulŭ, cu lētŭ 1781 Ianuarie 22. Dreptŭ aceea dar poruncimŭ Domnia mea, atātŭ vouē vameșilorŭ, cāt ŝi celorŭ ce dupā vremi veŝi fi orēnduiŝi de cātre Vel Cāmīnarŭ despre venitulŭ cāmīnāriei, nimeni ĩntru nimicŭ sāv nu vē ĩndrāsniŝi a face vre-o supērare, ci cu toŝii sāv fiŝi urmātorī poruncei Domniei mele. 1782, Decembre 10. (Cod. IX, fila 60 verso ŝi 61.)

15. Cartea din 1783 Ianuarie 13, a mōnāstirei Znagovulŭ, cu hramulŭ Vovidenia. Caragea ĩnoesce chrisovulŭ lui Alex. Ipsilante pentru vināriciŭ din delulŭ Cernātescilorŭ dupā apa Slāniculŭ ot. sud Buzēŭ, ĩnsā pānā ĩn mijloculŭ Sāvāunii ŝi hotarulŭ Paișcāilorŭ ŝi pānā ĩn hotarulŭ Bābenilorŭ ŝi despre cāmpŭ pānā ĩn hotarele Sorescilorŭ ŝi ale Blejanilorŭ, cāte 2 banī de vadrā ŝi pārpārulŭ dupā obiceiŭ. (Cod. IX, fila 68 verso.)

16. Carte din 1783 Ianuarie 18, a mōnāstirei Sf. Pantelimonŭ, de fumāritulŭ a 5 județe de peste Oltŭ.

«Zemli Vlahiscoe.... De vreme cāv venitulŭ fumāritulŭ ot peste Oltŭ, este milā a mōnāstirei Pantelimonŭ, unde este spitalŭ de bolnarī, dreptŭ aceea am datŭ Domnia mea acēstā carte , ce este orēnduitŭ de Epitropulŭ acestei sf. mōnāstiri, ca sāv aibā a cāvta acēstā slujbā; afarā din mō-

năstirile cele mari i de veliții boeri, care este vechiū obiceiū a scuti câte o pivniță, cum și afară din cei ce vorū avea cărțile Domniei mele de a scuti câte o pivniță, iar dela cei-l'alți toți ce vorū avea prăvălii seū cârciume, să aibă a luă fumăritū, însă de prăvălie seū cârciumă mare po talerī 5 și jumătate, bani șese și de prăvălie sau cârciumă de a doua mână po tal. doi bani 96, dar de prăvălie seū cârciumă mai mică po tal. unulū și bani 48, după obiceiū, iar mai multū nu, că se va pedepsi. Pentru care poruncimū Domnia mea și d-vóstră Dregătorilorū dela 5 județe ot peste Oltū, pe cari îi va arēta mai sus numitulū că nu se supune a-și plăti fumăritulū, pe unii ca aceia să-i faceți și fără de voia lorū a-și plăti fumăritulū după obiceiū.» 1783, Ianuarie 18. (Cod. IX, fila 73 verso.)

17. O altă carte totū a mōnăstirei S-tulū Pantelimonū, din 1783 Ianuarie 20, recunósce mōnăstirei dreptulū de a preleva, ca anū și anțărțū, fumăritulū și dela jud. Dâmbovița (Cod. IX, pag. 73 verso.)

18. Cu cartea sa din 1783 Februarie 16, Vodă Caragea apēra mōnăstirea Hurezu de datoriiile făcute fără de regulă de către pro egumenulū ei Gherasimū Hurezianu, dicēndū că acela «cu zapisele lui aū făcutū și datorii, aū vîndutū venituri de moși, aū zălogitū munți de ai mōnăstirei, în anī îndelungați fără de scirea și fără de iscălitura arhiereului locului, cu care acestea nefiindū vinovată mōnăstirea a se supēra și a răspunde la ale lui datorii ce aū făcutū făr' de cale, amū datū Domnia nōstră carte la mâna egumenulū ce se află acum, cu care să aibă a se apēra de către unii datornici, (*adecă creditorī*) ca aceia, cari numai cu zapisele lui fără de iscălitura arhiereului vorū căutā a supēra s-ta mōnăstire. Așisderea și munții i moșiile ce le-aū fostū zălogitū și le-aū vîndutū veniturile pe anī mai înainte, ce n'aū fostū volnicū să și le stăpânescă mōnăstirea nesupērată. 1783, Februarie 16. (Cod. IX, fila 88.)

19. Iacă unū actū propriū de a arēta modulū numirei egumenilorū de mōnăstiri, sub Caragea :

«Zemli Vlasc.... fiind-că în locul Irimiei, ce aū fostū egumenū la mōnăstirea Apostolache din sud Saacū, prin scirea părinților Stagoreți ce s'aū aflatū aice și prin scirea P. Sale părintelui Mitropolitū și a părintelui Episcopū Buzelului s'aū orēnduitū cuviosulū Damiano Monahulū, i-am datū Domnia mea acēstā carte, ca să aibă a fi egumenū la numita mōnăstire, unde mergēndū și făcēndū zaptū cu catastihū anume tōte lucrurile mișcătore și nemișcătore, să aibă a le chivirnisī cu bună credință spre sporū și adaosū, urmāndū și păzindū întocmai orēnduiala testamentulū care este pentru mōnăstiri. Pentru care scriemū și poruncimū și tuturorū părinților călugări i poslușnici și robilorū mōnăstirei, să aveți a sci de egumenū, dāndu-i supunere și ascultare ce se cuvine, că celui împotrivorū are voe să-i facă certare după vina lui.» 1783, Februarie 8. (Cod. IX, fila 88 verso.)

20. Prelații și mănăstirile aveau obligațiune, ca din veniturile mănăstirilor și Episcopilor să verse un *quantum* la cutia milostenielorū. Cu pi-taculū din 1783 Aprilie 4, Caragea provocă pe Mitropolitū ca elū «să cēră de la pārinții Episcopī, ca să dea acești bani negreșitū» rīnduindū Mitropolitulū și mumbașirū asupra egumenilorū (de Snagovū, de Dělū cāte 40 talerī) ca să-ī apuce, lār' de voīe să se împlinēscă suma datoritā.

Episcopīi erau datori: celū de Buzēū 80 talerī din talerī 200 ai praznicu-lui; Episcopulū de Rōmnicū 300 talerī și 40 talerī pentru prazniculū S-tei Episcopīi. 1783, Aprilie 4. (Cod. IX, fila 107.)

21. Amū adusū în textulū istoriei nōstre, unū resumatū din cartea deschisă către ispravnicī, relativă la *protopopi* (pag. 265). Mai iată aci și o carte de *protopopie de județū*, ca anexă la pag. 266.

«Zemli Vlasc... pe carele l'au făcutū sfinția sa pārintele Episcopū Rōmniculū Protopopū la sud , ca să aibă volnicie cu acēstā carte a Domniei mele, să caute slujba protopopiei dintr'acestū județū și să aibă a judecā tōtā partea bisericească după pravilā, însă de amestecarea sângelui și de răpirea fetelorū, pe uniī ca aceia să-ī globēscă pe fiesce-care după putința lorū, însă pe care īi va fi aflatū în vinā mare, sēū de amestecarea sângelui, sēū de împreunare ce nu s'au cădutū, fiindū rudenīi, să-ī ducā la S-ția Sa Pārintele Episcopū, ca să le facā judecatā după pravilā; pentru care iată īți poruncimū molitvei tale, protopope, să nu care cum-va să îndrāsnesei aflāndū vinā de amestecarea sângelui sēū a împreuna cārora li-se cade să se despărțēscă și dela uniī ca aceștia vei lua mitā și vei lāsa, venindū în scire Sf. sale Pārintelulū Episcopū, bine să sciī, că cu pedēpsā bisericească te vei pedepsi, de nu vei urma poruncei ce ți se dā. Poruncimū și d-trā Ispravnicilorū dintr'acestū județū, vēdēndū cartea acēsta a Domniei mele, toți să aveți a vē feri de judecata sfintei biserici, nimenī să nu se amestece fără de numai orēnduitulū protopopū, că veri care s'ar amesteca în judecățile bisericesci, mare scārbā și certare va petrece de către Domnia mea.» 1783, Aprilie 26. (Cod. IX, fila 110 verso și 111.)

22. Cu cartea din 1783, Martie 7, Caragea obligă pe locuitorī ce au vii pe moșia schitulū Lăculețele, schitū de maice, avēndū de stareță pe maica Susana, de a-și da fie-care datorita otaștinā «*obicinuitā și otārītā prin condici.*» Vodā poruncesce Ispravnicilorū, să oblige pe cei cu vii după ȃisa moșie a plăti ȃisa otaștinā. «Așișderea a mai jāluitū Domniei mele numita stareță și pentru uniī locuitorī ce-și facū arāturi de porumbū i de altā hranā pe acēstā moșie, că nu urmēzā a-și da dijma; de care și pentru acēsta vē poruncimū, iarāși după condicā urmāndū, să-ī faceți pre aceia ca să urmeze obiceiulū și să dea ȃeciualā din tōte rodurile ce va face pe moșie pe deplinū.» 1783, Maiū 7. (Cod. IX, fila 116.)

*Cartea lui N. Caragea din 1783 luna Iunie 20, relativă la mănăstirea
S-Ńii Apostoli din Bucuresci.*

«De vreme ce aŃu jeluită Domniei mele cuviosulă egumenă chiră Grigorie ală mănăstirei sfinŃiloră Apostoli din Bucuresci, cum că mănăstirea are milă cu hrisove Domnesci de iea și gărdurăritulă i cu părpărulă împreună și cu vinăriciulă din delulă ce se numese în hrisove *Schei*, care are aceste popore ce se numescă mai jos, însă: Buda, Dumbrava, Rumceni, Călugăreni, și Schei ot sud Saac, care gărdurărită le-aŃu și luată totă-d'a-una mai înainte în toŃi ani din tôte aceste popore, cum aŃu dovedit'ă acăsta și cu catastihă vechiă ală vinăriceriloră Domnesci ce aŃu fostă după vreme, iar de sunt acum două ani, orânduindă Domnia sa fratele Alexandru Ipsilante pe Ispravnică din sud Saac, ca să cerceteze căte popore sunt într'acelă judeŃă ale dregătoriei Vel Armașului de i-a gărdurărită și căte ale mănăstiriloră, fiind-că se făcea pricină între ômenii Armașului cu ômenii mănăstiriloră, și făcându Ispravnică greșită însciințare întră care puse și poporulă Șchei ce este sciută și dovedită cu hrisove Domnesci și cu catastihele vinăriceriloră, cum đicemă mai sus, că lă are mănăstirea, s'aŃu făcută și Domnesca carte după acea greșită însciințare a Ispravniciloră și cu aceea aŃu începută ômenii cei rînduiŃi de către Vel Armașă a se amesteca la poporulă mănăstirei, unde altă dată amestecă n'aŃu mai avută, și după a Domniei sale carte s'aŃu făcută și a vóstră. Pentru care după jalba ce a dată acum egumenulă, vrîndă Domnia mea, ca să dovedimă adevărulă și ca să vedemă de mai este și altă poporă cu nume Schei, amă orânduindă pe d-lui biv Vel Pah. Alexandri ispravnică ot sud Saac, ca însuși să facă cercetare la fața locului, de aŃu luată totă-d'a-una mai înainte mănăstirea gărdurărită dintr'aceste popore căte se arătă mai sus și de mai este altă poporă cu nume de *Schei*? și prin cartea dela 12 ale acestei luni ne-a însciințată Paharniculă, cum că făcându cercetare prin ômenii pămîntenii bĕtrâni, de acolo din delă, aŃu dovedită că acelă poporă *Schei*, din vechime este ală S-tei mănăstiri și de către mănăstire s'a luată și gărdurăritulă, cum și vinăriciulă, iar ômenii armășesci n'aŃu avută amestecă la acestă poporă și cum că altă poporă cu nume «*Schei*» împrejurulă popóreloră mănăstirei nu este. Dreptă aceea, după domnescile hrisove ce are s-ta mănăstire i după dovada înserisă prin catastihulă vinăriceriloră, aŃu dovedită că tot d'a-una a luată gărdurăritulă dela acestă poporă și după cercetarea ce aŃu făcută orânduindă de către Domnia mea, rămăindă dovedită dreptă a mănăstirei și greșită însciințarea Ispravniciloră ce s'aŃu făcută către Domnia sa fratele Alexandru Vvd. Ipsilantă, amă dată acăstă domnescă a noastră carte numitei s-tei mănăstiri, și cuviosului Egumenă, ca să iea gărdurăritulă de

la numitulŭ poporŭ *Scheiŭ*, cum ŝi din cele-l-alte ce s'aŭ numitŭ mai sus acum ŝi în toŭi anii, cu pace, ca unŭ lucru dreptŭ alŭ sŕŭ, iar ómenii armăŝesci sã nu aibã amestecŭ. Pentru care scriemŭ d-tale Vel Logofŕtŭ, nu numai din condicã sã se îndrepteze într'acestŭ chipŭ, ci ŝi cartea ce aŭ fostŭ datã la mãna ómenilorŭ armaŝului sã se prefacã scoŕŕendu-se dintr'insa acestŭ poporŭ alŭ mñnãstirei, «*Schei*», ca sã nu mai fie pricinã de gãlcévã în ani viitorii.» 1783, Iunie 20. (Cod. IX, fila 138 ŝi verso.)

Anexa la pag. 264.

Caragea nu s'a mãrginitŭ numai sã proteste cu ȝera, contra amesteculŭ Cadiilorŭ din Giurgiu în justiȝia ȝerei, ci încã, prin chrisovulŭ sŕŭ, conservatŭ în copie în Cod. IX, fila 46, din 25 Oct. 1782, întãresce din noŭ ŝi ordonã aplicarea de depertamente a codicei lui Alexandru Ipsilante, cea tipãritã (cum vŕŕurãmŭ) la 1780 Septembrie.

Anexa la pag. 267.

Pitacŭ cãtre Vel Aga a nu deschide neguȝitorii din Bucuresci prãvãliile la praznicile cele mari ŝi Duminecã:

«De vreme ce din anaforaua ce aŭ fãcutŭ cãtre Domnia mea starostea de neguȝitorii d'împreunã cu tótã brsela de neguȝitorii, ne-amŭ însciințatŭ cum cã obiceiulŭ vechiŭ a fostŭ, ca toŭi neguȝitorii prãvãliaŝi, ori lipscani, țari-gradeni, bogasierii, margelari, postãvari, cavali, ŝi totŭ felulŭ de prãvãliaŝi eraŭ popriȝi a deschide prãvãliile lorŭ ŝi a face aliŝveriŝŭ Duminecile ŝi praznicile mari, afarã numai de lucrurile mñncãrei, iar acum, împotriva obiceiulŭ vechiŭ ŝi cu nebãgare în sémã de unele sfinte ȝile ca acelea, îndemnãndu-se uniŭ dela alȝii, nici o ferire n'aŭ a deschide prãvãliile fiesce-care ŝi a face aliŝveriŝŭ ca ŝi în cele-l-alte ȝile; decii poruncimŭ-Domnia mea, mai întâiu d-tale Vel Agã, sã aibã a însciințã cu pristavŭ, ca toŭi de obŝte, ori creștini, sŕŭ Ovrei, Armeni, dupã vechiulŭ obiceiŭ sã se ferescã a deschide prãvãliile lorŭ ŝi a ŝi face aliŝveriŝuri în ȝilele de praznice, afarã dintr'ale mñncãrei; însã nu ȝicemŭ pentru tóte sŕbãtorile mici în care cei leneŝi ŝi netrebnicii ȝgãsescŭ pricinã de sŕbãtore a nu-ŝi face lucrulŭ ŝi aliŝveriŝulŭ vieȝei lorŭ ŝi a petrece în beciŝnicii, ci numai Duminecele ŝi praznicile cele mari împŕãtesci ŝi ale maicei Precistei, aceste aŭ a le petrece cu bisericã ŝi cu odihnã, iar în ȝilele de sŕbãtorii mici ale sfinȝilorŭ, sã aibã, dupã datorie a merge creștiniŭ la bisericã a-ŝi face închinãciunea, ŝi apoi cșindŭ din bise-

rică să-și caute tréba și chiverniséla la alișverișulú lui ; iar celú neurmătorú se va pedepsi de către Domnia mea ; într'acestași chipú poruncimú și ție stá-rosté de neguțitorí, să aibí a cerceta și pe care ílú veí vedé că împotrívá este următorú să-lú aréți, ca să i-se facá pedépsá.» 1783, Ianuarie 15. (Cod. IX, fila 69.)

Pitacú de felulú acesta am aflatú dela diferiți Domní din secolulú alú XVIII, dar mai rare acte, ca zăpisulú prin care la anii 1735 (7243) Iunie 11, toți vierií din délulú Țintei, împreună cu călugărií dela mónăstirea Mărgineni, se légá între ei de a serbá tóte Vinerile de peste anú. Mai reproducemú aci acest actú curiosú de și va fi publicatú și în lucrarea nóstrá tratândú despre anii 1700—1750. Observámú că superstițiunea relativá la ziua de *Vineri* este și la Francesi (1).

«Cu ajutorulú lui Dumneđeú noi toți Deleanii micí și mari împreună cu toți popii i călugárii, cari avem vii în délulú Țintei alú sfintei mónăstiri Mărginenii, amú făcutú acestú credinciosú și adevératú zăpisú, precum să se scie, că cu voia Sf. sale párintelú Egumenulú din Mărgineni, chirú Cosma, stá pánulú acestú délú alú Țintei, cu voia nóstrá a tuturorú Delenilorú din Țintea, ne-amú legatú cu acestú credinciosú zăpisú cu mare blástemú și anatima, că de acum înainte, peste totú anulú, Vinerea să nu lucrámú nici de cum la tóte viile délulú, mácarú lucru cât de puțintelú, și nu numai într'acestú anú să pázimú tóte Vinerile ca să nu lucrámú în tóte viile délulú Țintei, ci apururea în veci în toți anii să o pázimú *acéstá sfintá di a Vinerei, ca să ne pázescá Dumneđeú de urgia sf. sale, că noi cu voia nóstrá a tuturorú amú făcutú acestú aședémintú* ; Iar care din noi séú stápanulú loculú, *séú popii, séú călugárii, séú boerii, séú ómenii din délú, séú care va fi, micú și mare va călea legătura acésta, să fie blástemați de Domnulú nostru Is. Christosú și să fie și anatima* ; însă nu numai acésta ca să íea pedépsa lui Dumneđeú, numai care va pune și va lucra la via lui câtú de puțintelú lucru și se va prinde de cercătorii cari va cerca, dela sfinția sa párintele Egumenulú să fie închinatú ca să dea glóbá talerí 10, și pentru adevérata credința ne-amú iscălitú mai jos noi toți Deleanii anume ca să se crédá. Iunie 10, 7243.

(1) In anulú 1886 *Gilblas*, în numérlú séú de 4 Maiú (Martie), scrie :

«Les superstitieux qui craignent le vendredi comme un jour «qui porte malheur» sont très à plaindre cette année qui pourrait s'appeler l'année des vendredis.

«Commencée un vendredi, elle finira un vendredi et contiendra 53 vendredis. Il y a quatre mois dans cette année qui contiennent 5 vendredis chacun. Il y a cinq changements de lune qui tombent le vendredi, et les jours les plus longs de même que les jours les plus courts sont des vendredis.»

Eŭ Văt. Eŭ popa Vladŭ. Eŭ popa Ivanŭ. Eŭ popa Stanciulŭ. Eŭ Stanŭ Dănesculŭ. Eŭ Manea pāre. Eŭ Vladŭ. Eŭ Avramŭ ot Cocorāșci. Eŭ Drăghiciŭ brat popa Stanciulŭ. Gherasimŭ Monah. Eŭ Gheorghe Cărbunŭ. (Actulŭ l'am descoperitŭ în Cond. mōnăstirei Mărgineni pag. 154 verso. Minist. Domen. No. 7181).

Anexa la pag. 270.

1782, Augustŭ 6. — Despre hotarele din partea Ardélului.

Scrisóre din partea lui Hagi Stanŭ Jianu, mare Paharnicŭ, despre diferendulŭ celorŭ doi munți ai mōnăstirei Tismanei din Gorjŭ, ce aŭ Barlageniŭ și Schilianii.

«Cu acéstă supusă carte facŭ cunoseutŭ M. Tale despre cei doi munți ai mōnăstirei Tismana, din Gorjŭ, despre cari cu scrisórea din Maiŭ amŭ făcutŭ cunoseutŭ Măriei sale boerului Serdarŭ Otetelișanu, după scirea ce i-a datŭ unŭ amicŭ alŭ vameșului Iordanŭ Ioje din satulŭ *Riubarbat*, ținutulŭ Hațegului, că aŭ venitŭ doui oficiali ingineri în satulŭ numitŭ Puŭ și aŭ poruncă să cerceteze afacerea munților. Cătŭ timpŭ m'am opritŭ în tērgulŭ Jiului, până ce să vie seniorulŭ majorulŭ Carpŭ și cei-l-alti numiti nemeși Unguri, amŭ cercetatŭ și nici unŭ orēnduitŭ oficialŭ nu era, afară numai de doi cancelisti, adecă secretari dela Tabula Deveŭ și aŭ examinatŭ afacerea Barbagenilorŭ ce aŭ cu Schilianii, ca să se informeze mai întâiŭ Tabula, cum stă afacerea. Altă cercetare n'aŭ făcutŭ și se vede că Iordanŭ Ioje vrea să aducă unŭ serviciŭ cu prelăcētorie, așa că să fie numitŭ și elŭ în afacerea Barbagenilorŭ, ca și cum s'ar fi interesatŭ, din motivulŭ că mai mulți din Barbageni sunt obagiŭ lui. Munții mōnăstirei Tismana se numescŭ, unulŭ : *Dosulŭ* și *Fața Orlei*, iar cel-l-altŭ : *Sorbele* ; și la anulŭ 1779 egumenulŭ dedese muntele *Dosulŭ* și *Fața Orlei* la unŭ ungurēnŭ din Jiulŭ ungurescŭ, anume *Constantinŭ Beri*, dela care unŭ óre-care ispravnicŭ alŭ nemeșului Candif, aŭ luatŭ *răsură*, iar muntele *Sorbele* i-lŭ dedese unŭ altŭ ungurēnŭ din Jiulŭ ungurescŭ, anume *Ionŭ Murșavulŭ*, dela care iar a luatŭ *răsură*. Același ispravnicelŭ alŭ nemeșului, precum este cuprinsŭ în copia dela fila 3 (a condiceŭ?) și spre mai bună regulare a cestiunei, gândindu-se egumenulŭ că nemeșii potŭ să dirijeze afacerea mai bine decât ungurenii, a datŭ în contra nemeșului le-a datŭ unŭ altŭ nemeșŭ Balacilasco dela Riulŭ-Barbatŭ, după zapisulŭ ce mi-s'a trāmisŭ No. 4, iar muntele *Sorbele* la 1781 l'a datŭ unŭ óre-care nemeșŭ Iordanŭ Ioje dela Riulŭ-Barbatŭ, după copia zapisului No. 5, fie-care munte câte 30 lei pe anŭ. Și vedŭ în scrisórea boe-

rului serdară Dumitrache către M. Sa, că scrie, că câtă timp a stată (mătuşa?) Ispravnicului în Gorj, n'a fostă atinşi munţii mănăstiresei de către nemeşul Candif. Insa acum, după ce m'amă întâlnit cu egumenul, mi-a comunicat, că anul trecut fiind dat muntele Sorbele nemeşului Iordană Ioje din Rîul-Barbată a luată *rësura* însuşi ispravnicelul nemeşului Candif, câte-va oi, şi acum îi scrie sus şisul nemeş, ca egumenul să-i trâmîţă 40 florinî pentru oile ce i-a luat. Egumenul gândindu-se că tôte aceste le face nemeşul Candif în necază pentru ca să vîndă munţii la alţii, anul acesta a trâmîsă oile mănăstirei, iar la cei-l-alţi munţi Dosul şi Faţa-Orlei a lăsată pentru oile aceluiaşi nemeş Balacelasco, care le avé şi anul trecut, până acuma nimeni nu s'a împotrivit. La 30 Iulie, când eram gata să plecă la munte, egumenul mi-a scris, că ispravnicelul nemeşului Candif, cu dece ómenî înarmaţi a despărţit jumătate din oile mănăstirei şi le-a luat în ţera lor şi acolo a ales 22 herbeci şi i-a oprit, iar restul l'a întors îndărăt. Cercetând pe Stoiană vătaful de plai la care munte a mănăstirei este *semnul* ce scrie seniorul maior în 1779, care sub No. 2 mi-a fostă trâmîsă, că la cea întâi primăvară se va mută acele semne la locul lor, ca ce fel de semn este? Dcă s'a mutat ori nu? Şi m'a informat, că *semnul* este la muntele ce se numesce *Sorbele*, de unde a luată *rësura* nemeşul Candif şi anul acesta dela oile mănăstiresei; că nu este *semnă împărătescă*, adică vultură cu două capete, dar e o casă, unde locuesc soldaţii, cari păzesc hotarul şi se numesce *cordoan* şi că până astăzi n'a fostă strămutat şi este totă pe locul mănăstirei. In scrisoarea ce ne scrie egumenul despre *rësura* ce i-s'a luată anul acesta, cere sfată dcă trebe şi el însuşi să vină la locul de întâlnire şi fiind-că mi-a venită scrisoarea la 31 Iulie, când eram gata să plec, precum am şi plecat, nu l'am aşteptat, nici n'am făcută răspuns, până să vedă ce sfârşit va luă afacerea Schilenilor; dar după ce am terminată acastă afacere, se înoptase, şi seniorul maior mi-a făcută multă ceremonie, precum şi cei-l-alţi boeri unguri şi directorele, ca să mă culeă în Lazaret, care era mai aprópe, de cât satul Porcenî din Gorj şi din cauza multului «*calablică*» ce am primită n'am putută refusa, dar nici a fostă mijlocă ca să evită acăsta; şi a doua zi, prezenţi fiindă cu toţi, am amintită seniorului maioră afacerea cordonului, adică a casei ce se află pe locul mănăstirei şi i-am arătată şi cuprinsul scrisoarei dela 1779, cu No. 2, ce mi-a fostă trâmîsă. Cetindă şi scrisoarea egumenului, i-am arătată tôte supărările şi pagubele ce are mănăstirea şi cele ce urmază din cauza Domniei sale, din causă că cordonul n'a fostă strămutată după promisiunea ce a dată, dar până acum se găsesce întregă pe locul mănăstirei, iar ómenii nemeşului Candif găsescă pretextă să se întindă în raportă cu cordonul şi multă i-a fostă ruşine şi mi-a dată

«*parola*» înaintea tuturorŭ *comisaril-rŭ*, cã dupã douë sãptãmâni va mutã cordonulŭ iar in loculŭ unde era și mai înainte, dar mi-a arãtatŭ și acãsta, cã acea parte cade prã departe de pãmîntulŭ lorŭ și cã trebuie și vite ca sã ridice lemnele cari sunt mari și dulgheri, ca sã-lŭ refacã; și din arãtarea soldașilorŭ cari pãzescŭ în acea parte cordonulŭ m'am informatŭ, cã vara vitele mănãstirei se gãsescŭ aprõpe de acelŭ locŭ și cerŭ sã bine-voiascã egumenulŭ a da boi pentru cãratulŭ lemnãriei, fiind-cã dela mănãstire pãnã la satele lorŭ e fõrte aprõpe și cã mănãstirea trebuie sã aibã dulgheri, și cã se va plãti chiria pentru boi și munca ómenilorŭ. Eũ i-amŭ promisŭ, cã voiŭ serie egumenulŭ sã dea și vite și ómeni, numai atãta i-am ãisŭ, fiindŭ de faã tofi, cã ómenii mănãstirei nu punŭ mãnã sã strice cordonulŭ, ci d-lui sã ordone ca militarii sã-lŭ strice, iar ómenii mănãstirei sã tragã lemnele la locurile împãrãtesci. Așa sã se facã și așa s'a hotãritŭ, ca dupã 10 ãile sã se gãsescã unŭ omŭ alŭ mănãstirei la Lazaretŭ cu scirea, cã și vitele și ómenii mănãstirii sunt gata. In modulŭ acesta am scrisŭ egumenulŭ despre afacere, dar se amãne lucrulŭ pãnã ce vomŭ face cunoscutŭ și Mãriei tale și dacã va gãsi de cuviinã, cum va ordona așa sã se urmeze. Și dupã ce am terminatŭ vorba (*lacãrdi*) cu seniorulŭ majorŭ, m'am informatŭ, cã printre boerii numiți, nemeși unguri, celŭ d'întãiu Valentinus Silvași Feembro (?) este ginerele nemeșului Candif, Micleuși; i-am ãisŭ cã acuma d-lui s'a încredinãatŭ din expunerea seniorului majorŭ despre dreptatea mănãstirei, iar socrulŭ lui fiindŭ boerŭ mare, pentru care cuvîntŭ sã încalce o proprietate monasticã și sã cãșuneze mănãstirei atãta pagubã? și cã egumenulŭ trebuie sã cãrã dreptate dela Mãria sa stãpãnulŭ meũ, cã fiindŭ atãfia sãraci pe cari îi nutresce mănãstirea, pentru ce sã-i facã asemenea nedreptããire? și mi-a datŭ «*parola*» cã îndatã ce se va duce acasã la elŭ, va întãlni pe socrulŭ sãu nemeșulŭ Candif, și va face totŭ posibilulŭ, ca acãstã afacere sã se îndrepteze. Și cu acãsta sunt alŭ d-tale servũ.» (fila 11 verso, roșũ Cod. IX.) tradus din grecesce.

Maĩ este unŭ actŭ totŭ in grecesce la fila 25 verso, a acestuiŭ codice, regulãndŭ procesulŭ dintre Barbageni i Schilieni și Ardélũ.

Mãria Ta,

«Cu acãstã umilã carte facũ cunoscutŭ M. Tale, cã dupã înalta sa poruncã ducẽdu-mã la Gorjũ, am scrisŭ d-lui maiorŭ Carpũ însciinãndu-lũ cã am venitŭ și sã poftescã și d-lui la munte, conform ordinuluiŭ ce va fi primitŭ dela Ex. sa comandantulŭ generalŭ alŭ Ardélului, ordonãndŭ totŭ-de-odatã și Barbagenilorŭ sã vie, ca sã se presinte împreunã cu Schilieni in procesulŭ

ce au între ei. Mi-a răspuns că are și el asemenea ordinu dela Ex. sa comandantul generalu, însă trebuie să fie față și boerii unguri, ai locului și a trimisă scire la tabula, adecă la judecătoria Deveș și au venit 3 nemeși unguri ale căroru nume sunt: Valentinu Albași Tembir (?), Iosif Cantif Banu, Paulo Ponofu notariu și la 1 Augustu însciințându-mă că au venit la Lazaretulu Vulcanului, m'am urcatu și eu la munte, avendu cu mine pe vătafulu Stoianu alu plaiului și pe sătenii Scheleni și avendu totu felulu de informațiuni despre afacerea Scheleniloru, le-amu răspunsu, că despre afacerea Scheleniloru cu Barbagenii sunt numit din partea M. Tale și ca aleși trebuie să cercetămă afacerea, adecă câți ani Barbagenii avură suhatu pentru vitele loru pe muntele Scheleniloru, numitu *Munccele* (?) și cu ce condițiuni și socotelii Schelenii au luat *răsură* dela Barbagenii? Și cari din aceste părți va rămâne datore, să dea și . . . și că de acum înainte să n'aibă între ei nici o certy. Și fiindu de față și Schilenii și Barbagenii, cei d'intăiu au expusu cestiunea loru, după învoiala ce avură cu Barbagenii și pentru care motivu și cu ce modu au luat vitele răsură dela Barbagenii și câți *aspri* a produsu vîndarea acelor vite și că după învoiala loru au să mai primescă încă dela Barbagenii. La cari la aceste, Barbagenii neputendu întempina, seniorulu majoru Carpă a recunoscutu, precum și cei mai sus numiți nemeși Unguri, au recunoscutu dreptatea Schileniloru și s'a hotăritu să-i despăgubescă; dar rugându-ne, ca pentru hatirulu loru, să fie ajutați Barbagenii cât privește prețulu vitelor vîndute, ce au fostu luate răsură dela Schelenii, adecă să se trecă la socotelă cu unu prețu mai mare decât celu prinsu la vîndare, precum și la ani să se facă concesiu, căci să pôte că Schelenii să aibă greșală și să nu fie atâția câți aréta ei, mai alesu că în intervalulu acestor 3 ani, după ce au urmatu certy între ei, de frică ca Schilenii să nu le iea răsură, nu ținură vitele loru totu-d'a-una la munte. Și așa i-am regulatu, adecă: pentru tóte animalele ce au luat Schilenii răsură dela Barbagenii despăgubire, totu așa și Barbagenii să nu fie superați pe anii trecuți în care aveau vitele lor suhatu la munte; s'au mai făcutu Barbageniloru óre-cari concesie (*musaade*), adecă sa țină muntele de aci înainte fără plată 2 ani, pentru anii 1783 până la 1784 și după expirarea acestor 2 ani Schelenii să rămână stăpâni pe muntele Muncelă, ca și cum aru fi propria loru avere. Acéstă concesie (*musaade*) după multe rugăminte și hatirú a boeriloru citați mai sus către Barbagenii precum și eu am spus'o, că acésta se face, ca să nu le rămâie *hatirulu* mai pe josu, încă și eu plătescu dela mine pe Schelenii cât le vine pe 2 ani, și s'a hotăritu ca din partea mea să se dea înscrisu judecătorescu în mânil Scheleniloru și din partea seniorulu maioru și a nemeșiloru Unguri în mânil Barbageniloru asigurându-mă pe *parola* loru, că atātu seniorulu maioru va face cunoscutu tótă afacerea cercetărci Ex. séle coman-

dantului generalŭ alŭ Ardélului, cât și nemeșii unguři vorŭ face cunoscutŭ înaltului guvernŭ alŭ Sibiului. Decî după hotărîrea făcută, trămitŭ acéstă copie a înserisului judecătēi, care are să fie dată din partea mea Schilenilorŭ, ca să o vadă și Măria Ta, ca să am înalta sa poruncă: cum să urmezŭ? Iar cât pentru afacerea celorŭ doi munți ai Tismanei, cu scrisore deosebită, iar vomŭ face cunoscutŭ M. Tale.»

Alla. Dela același către același, cu aceeași dată.

«Mi-a poruncitŭ M. Ta, că eu în deosebî să cercetezŭ semnul care se află la muntele mōnăstirei Tismana, decă s'a mutatŭ ori nu, conformŭ cu cartea maiorului Carpŭ pe pămîntulŭ împērătescŭ și decă ómenii împērătesci au făcutŭ vre o prefacere în hotare ? și să facă cunoscutŭ Măriei Sale; pentru care cordonŭ iar nu semnŭ, ce se află pe proprietatea mōnăstirei, pe largŭ am adusŭ la cunoscînța M. Tale prin o carte a mea particulară. Cât despre prefaceri la hotare, în anulŭ 1769 fiindŭ acolo servitorulŭ ispravnicului din Gorjŭ, semnele s'au mutatŭ și acéstă am făcutŭ cunoscutŭ prin o carte a mea deosebită, că este *racuf*, iar pre nobilulŭ marele spătarŭ Ventura, fiindŭ pe acelu timpŭ mare Postelnicŭ și boerulŭ de curēndŭ mare Clucerŭ Dumitrache Panoiotache, au vēdutŭ în 1773, cândŭ a venitŭ ca să se plimbe puterniculŭ împērătŭ și a cutreeratŭ totŭ Ardélulŭ și a vizitatŭ tóte lazaretele dela hotare, precum și semnulŭ, care era pe calea Vulcanului (muntelui) pe care au deschis'o Austriacii pentru trecerea trāsurelorŭ dela Gorjŭ până la Hatzeg, când au stăpânitŭ aceste 5 județe, iar acelu semnŭ care l'a pusŭ la 1769 era prea jos de Lazaretulŭ Vulcanului și munții erau dincóce de semnŭ pe pămîntulŭ Valachiei, sub stăpânirea mōnăstirilorŭ, a boerilorŭ și a locuitorilorŭ Valachiei; iar împēratulŭ s'a urcatŭ până la vîrfulŭ unui munte numitŭ *Pră-
vala mare*, dela care munte se vede pămîntulŭ Gorjului, fiindŭ munte înaltŭ. Impreună cu împēratulŭ erau și alți miniștrii și boeri nemeși unguři din localitate și au întinsŭ corturi în vērfulŭ muntelui și cu ochianulŭ s'a uitatŭ să vadă Valachia. Și fiindŭ sus pe munte cétă a întărđiatŭ la munte 3—4 ore și acolo la vîrfulŭ muntelui a poruncitŭ și au adusŭ semnul care era pusŭ la anulŭ 1769 dincolo de Lazaretŭ și a poruncitŭ și l'au înșiptŭ pe acelu înaltŭ munte, unde era împēratulŭ. Despre aceste m'am informatŭ dela unŭ diac. din Gorjŭ, anume Balabanŭ, care era de față și a luatŭ și recompensă doi galbeni dela împēratulŭ. Mai tărđiŭ (nu se scie cu ordinŭ seŭ fără ordinŭ,) s'au pusŭ și alte 4 semne, la vîrfurile munțilorŭ, îndată cum începŭ munții, cu cari semne s'au încăleatŭ mulți munți ai țērei, iar semnul care a fostŭ pusŭ la 1769 la muntele Schelenilorŭ, Muncele, a rămasŭ, din norocire pentru ei, nemutatŭ și pentru care acum se agitaŭ ca să-lŭ strămute și pe acesta,

Semnul care a fost pus, de față fiind împăratul, s'a răsturnat și stricat de *hoții* (?) seî proprietarii munților. Despre care au scris Austriacii către înalt Feldmareșalul Rumianțov și a venit ordinul, atât la Divanul din Bucuresci, cât și la cel de aici, că este hotărîre să se afle acel care a răsturnat semnul. Divanul de aici, fiind vătăl de plai tot vătăful Stoianu, l'a silit pe acesta să afle negreșitul pe cel ce a surpat semnul și l'a găsit și legat în lanțuri s'a trimis la Bucuresci și ținut lung timp în pușcărie. De atunci nici o prefacere de hotar nu s'a făcut, ci atunci îndată Austriacii au ridicat alt semn în același loc. Intorcându-mă dela Lazaretu avîndu cu mine bătrîni plăeși, mi-au arătat locul unde mai înainte era semnul și până la locul unde la 1769 s'a pus semnele, am mers călare 12 minute, dela locul acela până la locul unde s'a pus semnul mai tîrziu, adică la 1773, când era și împăratul de față, am făcut călare $\frac{1}{2}$ oră tomai, fiind locul muntos.

Pentru munții țeranilor Pertășani și Frăntesci, am cercetat și la acei munți, nici cordon, nici semn nu s'a pus, dar numai cu pretextul a vîrfurilor munților, nemeșii au stăpînit munții sërăcilor, precum și acum se luptă să ia munții Schilenilor. Norocul însă i-a ajutat, căci semnul care s'a pus la 1769 a rămas neșmutat și a găsit motiv de o nouă regulare; chiar și cu acel semn s'a călcat a 3-a parte a muntelui, iar acum cu pretextul vîrfurilor munților, se luptă să mute semnul și să ia întregul munte.

Cei mai mulți munți încălcați sub pretextul vîrfurilor munților, seî a semnelor, i-au stăpînit Austriacii, fiind-că și în secret mi-a spus seniorul maioru Carpă, că din nemul Cantilă s'a învrednicit unul să se facă graf și acum este guvernalist ad. cancelar alu pré slăvitulu guvernă dela Sibiu, iar cele-lalte rude ale lui, cu regulara hotarelor dela 1769 și la 1770, fiind boeri mai mari decît cei-lalți și avînd și munți învecinându-se cu munții locuitorilor Valachiei, câți munți au rămas pe pămîntul Austriei i-au stăpînit ei, cei mai mulți.»

Aceiași cu aceeași dată.

«După ce m'am întîlnit cu seniorul maioru Carpă și cu trei Unguri Nemeși numiți, am înțeles că scopul lor era, din partea Măriei Tale să se numească numai vătăful Stoianu seî vre-unu alt asemenea lui, nu ca să cerceteze mai întîiu afacerea Schilenilor și Barbagenilor, dar ca să întărească semnele și cordónele prefăcute de ei dela 1769, fiind servul vostru Ispravnicu Gorjului, despre care afacere este și epitropu (bacufisă) și prea onoratulu boeră și mare spătaru Ventura, fiind în timpul acela mare Pos-

telnică și boerul de curând mare Clucieră Dimitrache Panaiotache. Asemenea și alte semne au fost prefăcute la 1773, când a venit la munte puternicul împărat și s'a urcat la munte cu suscitații boeri, cari aveau și hartă despre toți munții Ardélului, spunându-mi atunci, că toate hotarele trebuie să fie la vîrfurile munților după hotărîrea ce s'a dată la încheierea păcii de la 1774, și câte semne nu s'au pus încă la vîrfurile munților, trebuie să se pună; totu-de-odată și un semn care este pus pe muntele Murcelu alu Schilenilor la 1769, cu care semn s'a luat $\frac{1}{3}$ din muntele Schilenilor, iar $\frac{2}{3}$ au rămasă asupra lor.

Servulă vostru însă, după porunca Măriei Tale, cunoscîndu scopul lor, le-am răspuns, că știința geometriei nu o cunosc, ca să înțelegă harta, dar sunt numit de Măria Ta împreună cu d-niile lor să represintăm pe Schileni și să cercetăm socotela lor cu Barbageni. D-lor însă cu ceremonii și cu înșelăciune mă îndemna să mă duc cu ei, să vedă semnele, și dacă este de cuviință Schilenii să cêră plată dela Barbageni, adecă suhată pentru muntele Muncelă (?) eu înțelegîndu scopul lor m'am prefăcut, că mă întorc, și fiind-că noi învățaserăm de mai înainte pe Schileni ce să cêră și ce să răspundă la întrebările lor ei începură să strige, că decă nu se va cerceta socotela lor și nu li-se va da dreptul lor, ce mai au să primescă, voru luă și anulă acesta răsura pentru suhatul muntelui lor. Deci vedîndu ei, că mă găsesc să mă întorc și nu urmez după părerea lor și că despre hotare nici vorbă nu voesc să aud, se vede că și seniorulă maioră Carpă avea ordin, că decă nu va pută să mă înșele cu dibăcie, să nu forțeze afacerea. Iar nemeșii ungu ai tablei fiind interesați, din motivul că Barbagenii erau iobagi a unora din rudele nemeșilor, au stăruit tot pentru scopul lor; seniorulă Carpă însă luându-i la o parte, după semnele ce am observat, a avut cêrtă cu ei, și după aceea au cedat să intrăm în cercetarea socoteloră dintre Schileni și Barbageni. Și după ce se informară din declarațiunea (tacir) ce luaseră dela Schileni, recunoscără și d-loră dreptatea Schilenilor și au luat în vedere cererea lor, precum se vede din copia actului de judecată; însă pentru cuvînt de prietenie, m'au rugat mult, să se facă ôre-care concesie (musaade) Barbagenilor, adică să se socotescă răsura cu preț mai mare decăt acela cu care au fost vîndute vitele; să li-se acorde un termen de doi ani să țină vitele lor la muntele Schilenilor fără plată, și după expirarea acestor doi ani Schilenii să rămână stăpâni, ca și cum ar fi propria lor avere, ceea-ce Schilenii o primiră cu bucurie. Servulă vostru (subsemnatul) gîndindu-se că cererea acêsta cu rugăminte de a li-se acorda termen de doi ani întăresce pe Schileni la stăpînirea muntelui, eu le-am spus atâta, că nu pot să nedreptățesc pe Schileni, dar pentru prietenia d-lor și ca să nu le rămână hatîrulă mai pre jos,

plătesc eu pe Schileni pentru acești doi ani. Și cunoscându că voesc să pună semne le-am răspuns că Schilenii au dat și altă dată declarațiune (sau zapis) în mâinile Barbagenilor și acum când este trebuință ca aceste declarațiuni să iasă la ivelă ei le ascund, și că trebuie ei înșiși să dea declarațiune Schilenilor. Atunci le-a făcut observație și maiorul, că ei și altă dată au făcut învoială și aveau în totu-d'auna (nedescifrabil)

Puteam să reușesc ca să se iscălesc și maiorul și nemeșii numiți în actul de judecată, ce era să se dea Schilenilor; am evitat însă până când să se vadă copia și de Măria Vostră; dar mai mult mă temeam să nu caute și ei să mă iscălesc și eu în actul ce era să se dea Schilenilor, unde puteam să strecor vre-unu cuvintu abil, care să cuprindă semnele hotarelor.» (Cod. IX, fila 27, traducere din grecesce.)

Nu numai sub Caragea, ci și sub M. Suțulu continuă afacerea fixării hotarelor despre Austria. Iacă unele acte relative, din domnia lui M. Suțulu:

«Cinstitu și credinciosu boerulu Domniile mele Hagi Stanu Jianu sănătate, îți facem Domnia mea în scire, că după atâtea cercetări și ostenele pentru îndreptarea munților mănăstirei Tismeni, ce se călcase de vecini, până s'a ridicat cordonulu de s'au mutat coliba aceea la locul ei, și au rămas a-și stăpâni mănăstirea dreptă moșia sa, fiindu trebuință acum în urmă după săvârșirea trebi, a se face unu sinetu cuprinđetoru cu tôte semnele și hotarele munților acestora ce erau călcați și s'au descoperitu, până pe unde s'au alesu și s'au doveditu cuprinderea lor, care sinetu să se dea la mănăstire ca unu chipu de hotărnicie, să se afle după vremi; De aceea am fostu poruncitu Domnia mea, ca să ne trimiță părinții mănăstirii Tismana aici ori-ce hrisove vechi voru avé de acești munți ce se călcase, avéndu Domnia mea socotélă, că de voru fi acele hrisove vechi cuprinđetore pe largu de tótă cuprinderea munților, pe înseși acele vechile să le înoim, și ne-ai trimesu dumné-ta copia după hrisovulu Domniei sale răposatulu domnu Radu Vodă, dar nu cuprinde într'insulu nimic semne și hotare, fiindu forte în sindomie, care acestu hrisovu a-lu înoi, socotim că nu este îndestulu, iar a dumatile scrisore ce ne-ai trimis'o într'acéstă trecută lună a lui Iunie răspunsu pentru săvârșirea trebi, și pentru ridicarea cordonulu, am vedutu că are într'insa arătatele semne și marginea hotarelor munților acestora pe unde sunt cele adevărate și pe unde are mănăstirea stăpâni, însă acéstă scrisore a Dumné-lui ne fiindu cu orânduéla ce trebuie la pricina acésta, de a face întărire și noi într'insa, și mai virtosu avéndu scrise într'acésta și vorbe ale împreunării Dumné-lui cu celu orénduitu din vecinătate la ridicarea cordonulu care acele

vorbe în sinetulu ce ȓicemŭ a se face ŝi a r m nea la m n stire nu ne sunt trebuincioŝe, de aceea dar iată 'ȓi trimitemŭ copie după acea scrisore a Dumn -lu  intru care sunt scrise semnele hotarulu  munȓilorŭ, care după ce o vei primi să te apuci să faci o anafora către Domnia n str  cuprinde ore pe largŭ în chipŭ de hotărnicie în care să ar ȓi pricina călcării ŝi întinderii ce făcuse vecinii,  tr'acelaŝi chipŭ cum aŭ ŝi cursŭ, că după jalba ce aŭ trimisŭ la Domnia mea p rinȓii m n stirei Tismana cum că s'aŭ c lcatu munȓii m n stirei de vecini ŝi aŭ pusŭ ŝi cordonŭ f c ndŭ ŝi o c sci r , scriindŭ Domnia n str  la Escelenȓa sa Generalŭ comandirŭ a Sibiulu , s'aŭ r nduitŭ din porunca Escelenȓei sale comisarŭ cer ndu-lŭ pe anume în anafora de aŭ venitŭ la faȓa loculuĭ, unde fiindŭ ŝi dumn ta or nduitŭ despre partea Domniei mele, ŝi f c ndŭ de împreună cercetare,  nsuŝi or nduitŭ comisarulu  a p rȓei vecin t ȓii, aŭ pusŭ de aŭ sl rimatu  acea casă, ridic ndŭ cordonulu  de acolea de l'aŭ trasŭ înapoi. După cum pentru ac st  mutare a cordonulu  aŭ datŭ or nduitulu  comisarŭ ŝi adeverinȓ  în scrisŭ sub a sa isc liture drep tŭ dovad , ŝi aŭ r masŭ munȓii m n stirei sloboȓi a-ŝi st p ni pe dreptuluĭ hotarelorŭ care s'aŭ alesŭ după sineturi ŝi chrisove Domnesci vechi ale m n stirei de la r posaȓi Domni ce  b tr ni ŝi după doved  ŝi mărturii de la ce  ce aŭ sciutu  hotarele munȓilorŭ ŝi după vechia st p nire a m n stirei ce s'aŭ urmatŭ în sume de  ni, pe cutare locŭ ŝi pe cutare locŭ de r ndŭ numindu-le t te, ar t ndŭ c te vei put  pe largŭ cu desluŝire curat  starea lorŭ ŝi dreptatea cu t te trebuincioŝele doved , numindŭ  tr' nsa ŝi alte chrisove saŭ c rȓi, de va mai fi la m n stire pentru aceŝti munȓi cu vel turile lorŭ, de care facŭ rug ciune către Domnia n str , at tu  p rinȓii m n stirei c t ŝi dumn ta ca să facemŭ unŭ sinetŭ pentru ac st  îndreptare ŝi pentru acestu  Nizamŭ ce s'aŭ datŭ trebii acesteia, ŝi isc lindŭ dumn ta acestu  felŭ de anafora cu cuprinderea ce-ȓi scriemŭ să ne o trimeȓi ca pe aceea să o facemŭ ŝi Domnia n str   nt rire ŝi trec ndu-se în condica Divanulu , să se dea la m n stire ca să o aibă, ci dar aŝept mŭ de la dumn ta r spunsŭ de împreună cu anaforaua ac sta.— 1784, Iulie 13. (Cond. 12, fil. 162.)

Pr   n lȓate D mne.

Luminata carte M riei-Tale de la 24 ale trecutei lun  lu  Maiŭ, la 26, cu multă plec ciune am primitŭ ŝi cele ce mi-se poruncesse de către Măria-Ta am  nȓelesŭ, cum că ved ndu-se de către  n lȓimea, cartea dumn -lu  Oberŝilainant Andries Carpulŭ ce era mai înainte Maiorŭ, de la 15 totŭ ale lunei lu  Maiŭ ce serie către mine pr  plecat  sluga M riei-Tale, cum că la 26 s'aŭ pusŭ ȓi cu sorocŭ de a se muta cordonulu  de pe p m ntulu  sfinte  m n stiri înapoi pe p m ntulu  Ard lulu , ŝi dumn -lu  aŭ or nduitŭ pe unŭ Otnogiu

și ca să orânduiesc pe Stoianu Vătavu de Plaiu Volcanului cerându ajutoru dela sfinta mănăstire pentru sfărămarea cordonului omeni și boi, și pentru stăpânirea sfintei mănăstiri, de muntele *Sorbele*, ori chrisove ce va fi avându mănăstirea ori copii adevărate să se trimiță, că de va fi trebuință să se arate boeriloru Nemeși *Candefesti* (acum Kandefi :) cea ce au cotropitu muntele mănăstirei de câți-va ani încoace, și mi-se poruncesce de către Măria-Ta ca însu-mi să mă scolă să mergu în fața locului, și ori dumné-lui Oberșilaignant de va veni, ori Otnogiulu celu orînduitu să facă Epimelie spre sevêrșirea acestei trebî, poruncindu-se de către Înălțimea Ta și dumnea-lorū Ispravnicilorū ca tôte cele trebuincioșe, omeni, boi, cară ce vorū trebui pentru stricarea cordonului să i-se dea, și eu să ieaū chrisovele ce vorū fi la mănăstire saū copiile, și numai pentru mutarea și sfărămarea cordonului să urmeze, iar de sineși nici o pornire să nu facă, ci ori dumné-lui Oberșilaignantulu ori vechilulu ce-lu va trimite să poruncescă pentru sfărămarea acelu cordonu, și după povățuirea ce va da să ridice și să lucreze la acea colibă, care după luminata poruncă Mării-Tale la 27 ale lui Maiu am plecatu de aici din Craiova și la 29 am sositu la Têrgulu-Jiului, care, întâlîndu-mă cu d-lorū Ispravnicu le-am datu luminata carte Mării-Tale ce li-se poruncesce, aducându și pe Vatafu Stoianu mi-a spusu, că dumné-lui Oberșilaignantulu spre sevêrșirea acestei trebî, au orînduitu pe dumné-lui Otnogiulu Herovicu ce este comăndașu acum la schela Volcanului, măcaru că soroculu a fostu la 26 ale trecutei luni lui Maiu să se afle la acelu locu unde cordonulu, dară bolnăvindu-se Vătafulu Stoianu, a fostu scrisu dumné-lui Otnogiulu, și au luatū răspunsu că îndreptându-se din bôlă când îi va face scire este gata să mērgă, și întru aceeași ȓi am scrisu dumnea-lui Otnogiulu cum că însuși au venitū și vorū să mērgă spre sevêrșirea trebii, și adoua ȓi anū plecatu la sfânta monăstire ca să gătescū acelea trebuincioșe și am luatū răspunsu dela d-nulu Otnogiulu, că Duminecă séra la trei ale acestei luni se va afla dumné-lui acolo, și așa și eu Duminecă diminēță am plecatu dela mănăstire și séra m'am aflatu și eu în pólele muntelui *Sorbele* ce este alu sfintei mănăstiri, și sosindu și dumné-lui Otnogiulu și intrându în vorbă cu dumné-lui mi-au spusu că luându scrisórea mea au scrisu la Madama grafulu *Candefi* că dumnea-lui a muritu de curându ca să-i trimiță omulu domniei sale să fie față că am venitū și eu pentru trēba muntelui, milostive Dómne, sfinta mănăstire are acestu munte întru stăpânire cu luminatulū chrisovū Mării Sale rēposatulu Radu Vodă, ce ȓicu pārinȓii sfintei mănăstiri că este și ctitorū ot. lét. 6970 : după care chrisovū scoțēndu-se copie să trimise Mării-Tale, și să începe muntele din obârșia Jiului peste matca Jiulu spre mēđă-nópte, și merge cu înălțimea până dă cu virfulu de dă în muntele *Sturulū*, unde este tabla cu semnulū Chesaricescū, iar latulū se vecinesce despre apusū cu muntele ce îi zicu *Fetele* care munte douē

părți sunt ale moșnenilor Izvarneni și o parte a mănăstirei, și despre răsăritu să vecinesce cu altu munte iar al mănăstirei ce se chiamă (Scorota ?), care și acelū munte se începe iar din matea Jiului spre mează-nópte și dá cu capulū în muntele Dracea ce este de ținutulū Ardélului, și dá pe partea Grofóei altū omū de Ispravnicī nu s'au arétatū, fără de doi Romāni Ivan Baciū ai Grofóei ce îi ȓicū Mojotei care au fostū de faȓă, și Lunī diminéȓă am plecatū în muntele Sórbele, și din matea Jiului până în dreptulūa celū cordonū, măcarū că este suire la munte, dar este cale de o jumétate de césū, și intrāndū în vorbā cu dumné-luī Otnogiul pentru cordonū, dintr'unū începutū unde a fostū, mi-au arétatū că au fostū pe muntele Sturuluī, aprópe de tabla cu semnulū, și au fostū cordonulū de piatrā, și pentru furtunile ce se facū adese-orī pe acei munȓi neputéndū ședeā militariī ce pāzescū plaiurile, că atāta furtunī se facū, cât și cordonulū fiindū de piatrā l'au sfārmatū, pentru acea l'am pogorítū în pólele muntelū Sórbele, muntele *mōnāstirī*, unde se iea și lemne și apă, și în tainā mi-au spusū și acéstā, că măcarū că cordonulū s'a mutat pe muntele Sórbele, dar la protocolulū linīi unde se aratā tablele și cordonurile dela póla plaiurilorō totū cordonulū din Sturulū s'au numitū, iar pentru încotropirea muntelū de Nemeși Candefescī vėȓéndū copia sfinteī mōnāstirī de stāpānirea muntelū, și Nemeși n'au avutū dela sfīnta mōnāstire nicī un așeȓmīntū, nicī dela Generalū comandēi voe de stāpānirea muntelū n'au avutū, și cu mare greșalā, au stāpānitū Nemeși aceia muntele, și imī dise că are poruncā dela Dumné-luī Obersilaignant, că de vorū mai trimite Nemeși Candefescī vitele în muntele mōnāstirei să prinȓă cu militari pe păstorī, și în butucī să-i triméȓă la Haȓegū la comandā, care tóte acelea le-au auȓitū acei iobagi, și pentru stricarea cordonulū amū ȓisū că este bine să rēmāie alū sfinteī mōnāstirī stānā pentru oī, dar acéstā n'amū primit'o arétāndū că mōnāstirea are stānā și așa mergéndū dumné-luī Otnogiulū cu militariī și cu ómenī mōnāstirī, s'au stricatū cordonulū până în pāmēntū, iar pentru mutatulū semnelorū unde au fostū mai înainte cordonulū fiindū lemnele mai multū putrede, și cele care au rēmāsū bune fiindū peste puținȓ de a se ridica în vīrfulū muntelū, mi-au zisū dumné-luī Otnogiulū că mai cu lesnire să póte face cordonū noū, spunéndu-mī că peste vīrfulū muntelū Sturulū de cea parte sunt lemne aprópe și se póte face cu lesnire și așa amū mersū cālare, măcarū că suișulū muntelū este cu discolie, dar amū mersū de unde s'au stricatū cordonulū, până la loculū unde au fostū cordonulū întâi, și este cale de unū ciasū, și dintre acelū locū spre țera Ardélului până în marginea pădurīi, unde este să se mute cordonulū este cale de unū sfertū de ceasū, acolo au ȓăsitū locū aprópe de apă și de pădure în obārșia vāei Poltina, și s'au hotārātū să-lū facā cordonulū acolo, și întorcéndu-ne înapoi mi-au datū adeverinȓă sub iscālitura Domniei Sēle de stricarea cordonulū, și de facerea altui noū la loculū celū orān-

duită, care adevărîntă se trimise Înălțimei Tale să se vadă și fiindu trebuiță de ómenî meșteri pentru facerea cordonului, a doua ți m'am pogorîtu la sfînta mōnăstire și am făcutu orânduiala de 12 ómenî meșteri, și de 20 țiiganî, și cu unū călugărū din sfînta mōnăstire anume Misailū cu merinde, și am orânduitū și unū căprarū de plăiași cu patru plăiași ca să fie acolo pānă se va sēvērși cordonulū, puindū sorocū și dumné-luî Otnogiulū ca la đeece a acestei lunî iarāși să vie Dumné luî la acelū locū pānă se va sēvērși cordonulū, și orânduitulū dela mōnăstire să iea adevărînta domniei sēle de sēvērșirea trebiî, și așa cu ajutorulū luî Dumneđeū și în fericitū noroculū Măriei sale cordonulū s'aū stricatū și se face măi înăuntru în pāmîntulū Ardélului încă unū stertū de cēsū, și aū rēmasū muntele sfîntei mōnăstiri slobodū cum aū fostū din vechime, pentru paguba ce aū avutū sfînta mōnăstire de către aceî rēmași, atātū din trāsurile vitelorū ce aū luatū, cât și de întórcerea banilorū ceî ce aū datū la ceî ce vînduse venitulū muntelū, și de căți anî s'aū pusū nemeși aceî dobitócele lorū de aū māncatū venitulū muntelū, trimesei Măriei Tale fóe, și după cum va lumina Dumneđeū pe Măria Ta așa va rēmānea, și de se va socoti de Înălțimea Ta ca să se întārēscă stāpānirea mōnăstirei cu luminata carte Măriei Tale și adevărînta dumné-luî Otnogiulū să fie la mōnăstire, că cū altă carte a mea fără de porunca Măriei Tale n'am datū, și anî Măriei Tale să fie mulți și cu norocire. — 1784, Iulie. (Cond. 12, fila 162.)

Alū Măriei Tale pré plecată slugă, *Hagi Stanū Jianu, Pahar.*

Declarația reprezentantului guvernatorului dela Sibiu totū pentru acești munți ai mōnăstirei Tismana (scrisă latinesce și nu se póte ceti fiindū scrisă fórte rēū.)

Copie de pe chrisovulū Măriei Sale Radului Vodă pentru munții mōnăstirei Tismana.

Acum la létū 1785 Septembre, cercetāndū Măria Sa Vodă de sunt la sfînta Mitropolie nescaî-va cărți și scrisori turcesci pentru hotarulū țerei, s'aū gāsītū aceste, care după ce s'aū vēđutū de Măria Sa s'aū datū iar la sfînta Mitropolie, și din poruncă s'aū însemnatū și aici în condica Divanului.

Cu mila luî Dumneđeū Io Radu Voivodū și Domnū a tótā Țera Romānescă, feciorulū marelū Vladū Voivodū. Dat'amū Domnia mea acēstă poruncă a Domniei mele Egumenulū ot. Tismana și tuturorū frațilorū ceî întru Christosū, ca să fie lorū acești munți bētrāni anume Parangulū și Sórbele și Boulū i Olea, ca nimenea să nu se cuteze a bāntui acești munți, nici boerii, nici judecātorii, nici sērāci, ci să umble dobitócele mōnăstirei slobode, iar alți carî vorū umbla pe acești munți ai Tismanei cu dobitóce, să aibă a da datulū la

mănăstire după obiceiul țerei, iar cari n'ar vrea să dea datul să fie volnicii călugării să-î apuce să plătescă fără de voe ce este obiceiul românesc, după porunca Domniei mele, într'altă chipă să nu fie. Velétu 6.970.

Anexa la pag. 285.

Consulul ruscă a mai fost primit cu alaiul sub Mihailu Șuțu în 16 Octombrie 1783 :

Alaiul cu care s'aũ orânduit a se aduce cinstitul consulit ruscă dela conacul domniei sale, aici în Domnesca Curte spre împreunare cu Măria Sa pré Înălțatul nostru Domn.

Polcovnicii de tîrgu cu 50 cazaci ai săi după orânduială.

Vel căpitanu de dorobanți cu 50 dorobanți cu chivere și cu zapcii săi.

Doi postelnici

Rahtivanu

2-lea comisar

Ceașu de aproși

Doi postelnice

2-lea pitaru

3-lea postelnic

Vătaf de aproși

Cu ómenii lor

Vel portaru cu toți portăreii

Unu salahor

Trei căpitan

» agenți

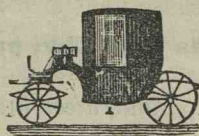
Cinci ciohodari

Unu saraci

Trei căpitan

» agenți

Cinci ciohodari

Careta cu șese telegari.

Altă caretă pentru Dragomanu cu doi telegari.

Vătaful de Divanu din porunca Măriei Sale lui Vodă ești orânduit zapciu, să gătești alaiul acesta ce se arată mai sus, și mâne Mercuri, să se afle toți strînși aici în curtea gpod.: ca la ceasă să se pornescă a merge spre aducerea cinstitului consul, însă să fie cu purtare de grijă ca să nu se facă vre-unu cusur că nu te vei putea îndrepta înainte Măriei Sale lui Vodă, așisderea să aibă de astăsără a da în seire din porunca Măriei Sale pré sfinției sale părintelui Mitropolitului iubitorul de Dumneșeu, sfinții lor părinților

Episcopi, și dumné-lorū tuturorū frațilorū Veliți Boeri Halé și Mazili, ca mâne diminéță la vremea ce va fi a se împreuna cinstitulū consulū, la Măria Sa Înălțatulū nostru Domnū să se afle după orânduială sfinția lorū și dumné-lorū la curte. 1783, Octombre 16.

Cu aceștiași asemenea alaiū s'au adusū și d-lui Sinior agentes (sic) alū Nemției.

Anexă la pag. 296.

Archiva Statului conservă dela Mihaiū Șutulū din domnia întâia nu mai puținū de 5 condice domnesci, cele cu numerile 10, 11, 12, 13 și 14, tôte in-folio. Din domnia de la 1791, amū aflatū condicele cu numerile 19—22 inclusivū. Cu deosebire ne servirămū de No. XI și XII, căci cele-lalte cuprindū mai multū judecăți. No. XI cuprinde hrisóvele mōnăstiresci. No. XII diverse.

Anexa la pag. 307.

Arzmagzarulū alū doile cătră Pórtă, de care făcurămū mențiune la pag. 307, nu se află trecutū în condicile domnesci ale lui M. Suțulū deși e pomenitū de primulū arzmagzarū. De sigurū că elū a existatū însă. Acestū arzmagzarū provocatū de Rusia, nu putea place Porței, cum nu i-a plăcutū nici acelū ce în 1783, îlū trāmisaseră aceiași boieri contra nepomenitelorū sume de zaherele și de salahori, etc., ce Pórtă cerea țerei, peste tôte dispozițiunile articolelorū din pacea dela 1774 și cele următóre convențiunī cu Rusia.

Anexa la Cap. XLV, pag. 314.

Carte de Ceaușū de Păhārnicei lui Mihai Bunbuianū.

Zem. Vlas: De vreme ce Mihaiū Bunbuianū încă de copilăria lui s'au aflatū slujindū Curții Domnesci și țerei între Păhārniceii totū cu credință și cu orânduială, slujbă la trebile și poruncile Domnesci, a căruia credincióasă slujbă fiindū cunoscută l'am făcutū Ceaușū de Păhārnicei, și l'am datū acéstă carte a Domniei mele, ca să aibă privilegiū ce au avutū Ceaușii de Păhārnicei dela toți frații Domni de mai înainte după cum ne adevērimū și din cartea fratelū Domnū Alex. Vodă Ipsilantū cu lét. 1778, adică elū și tótă casa lui, să fie în pace de totū felulū de dājdiū și orāndueli câte se va întâmpla să iasă peste anū dela Visterie saū dela cămara Domniei-mele, de nici unelē Val saū

supërare sã nu aibã, așîșderea și ale lui drepte bucate sã fie în pace și ne dajnice, Stupii i Rãmãtorii de dijmãritũ, și vinulũ ce-lũ face în viile lui de vinãriciũ, și o pivnișã aici în orașulũ Domniei-mele Bucuresci, de fumãritũ și cãmînãritũ, de vamã de cotãritũ, de vinũ domnescũ, de ortulũ Vãtãșescũ, și sã aibã a țîne și unũ omũ strãinũ fãr'de birũ și fãr'de gãlcévã, carele sã fie iertatũ de tôte dãjdiile și orãnduelele cãte arũ eși peste anũ în țerã dela Visterie și dela cãmara Domniei-mele, de nici unele valũ saũ supërare sã nu aibã, nici la ciferturi, nici la mucareli, nici la ajutorințe, nici la poclonũ Baibrașilui, nici la podvode, cherestele de nimicũ sã nu se supere pentru cã acestã asidosie și milã o aũ avutũ și mai d'inainte cei ce s'aũ aflatũ în slujba acestã dela alți frați Domni, precum ne-am adevëritũ din cãrțile Domniei-sale; dreptũ acea poruncimũ Domnia-mea d-võstrã boerii Zapci și la alți slujbași ce vorũ fi orãnduiți atãtũ prin tãrgũ cãtũ și pe afarã toți sã aveți a vë feri de mai sus numitulũ omũ saũ cãtũ și de tôte bucatele lui nefãcẽndu-i nimicũ supërare, ii saam rekeh. 1784, Ianuarie 21. (Fil. 109. Cod. XII).

Anexa la pag. 357.

Nu numai hoșii eraũ urmãriți, dar și slujbași carĩ cãdeaũ în fapte de hoșie. Aici avemũ casulũ a doi armãșei:

Dumné-võstrã boerilorũ judecãtorĩ dela cremenalionũ vë facemũ în scire cã încã de anulũ trecutũ doi Armãșei cãdẽndũ în fapte de hoșie, dupã ce aũ sãvêșitũ acelea netrebnicii aici în țerã apoi aũ fugitũ în Moldova, unde avemũ Domnia-mea însciințare cã s'aũ prinsũ, pentru care iatã vë poruncimũ ca sã cercetați atãtũ dumné-lui Vel Armașũ, cãtũ și din Condicĩ sã vë adevëriți de numele și porecla lorũ; cum și pe tovarășii lorũ cu care împreunã aũ sãvêșitũ fapte de hoșii, de se vorũ fi aflãndũ prinși și în temnița pușcãrii aici sã-i cercetați și pe aceea ca ce hoșii aũ sãvêșitũ împreunã cu dînșii, unde și în ce locũ și pe cine a-nume aũ jefuitũ și sã arãtați Domniei-mele înscrisũ. *toleo pisah gmd.* 1786, Februarie 20. (Cod. XII, fila 351.)

Anexa la pag. 332 și 362.

La capitolulũ în care amũ adusũ pe largũ informațiunii despre diversele mësuri luate de cãtre M. Șufulũ, cãtũ privesce justiția în țera Muntenescã, în domnia lui, amũ promisũ, ca anexã, o serie de hotãriri și acte, totũ de natura cercetãrilorũ nãstre în materie.

1. Pitacũ de numire de judecãtorĩ :

Poruncimū dumnitale Vel. Log. de Țera de sus să arēți porunca Domniei-mele dumné-lorū boerilorū judecători dela acelu depertamentū, ca să fie însciințați de acēsta, și dumnéta Vel. Vist. să-lū așeđi la catastihū lefi ca dela Ți întâiū de Maiū să i-se dea orânduita lēfă ce se cuprinde maī sus, tolco pisah gvm. 1784 Maiū 13. (Cond. 12. Fil. 154).

1785, Ianuarie 15, s'aū scrisū poruncă gospodū luī Mihaiū Bărbătesculū biv Ceaușū de Aprođi judecătorulū din sud. Dâmbovița, cum că ne lipsitū să fie la trēba judecătoriei. (Cod. XII.)

2) *Pitacū pentru convocarea Divanulū în pricina luī Ioanū Chițescu cu Andreiū Neagu.*

Pricina ce are Iónū Chițescu cu Andreiū Neagu și Sóre dela satulū Părcani sud. Muscelū pe cari ū cere a-ī lua în stăpânire-și ca Țiganii luī părintesci, vrēndū Domnia-me a se cerceta maī cu deosebire cu socotēla de obște a sfințeniilorū sale părințilorū Archierei și dumné-lorū tuturorū Velițilorū boeri Halé și Mazili, poruncimū Zapciulū ce ești orânduitū să arēți Pitaculū acesta sfinții sale părintelū Mitropolitū, iubitorilorū de Dumneđeū părințilorū Episcopii și dumné-vóstră tuturorū Velițilorū boeri Halé și Mazili, ca adunându-se cu toții la unū locū să facă cercetare pricinii aceștia fôrte cu amēnuntū, cu buna luare aminte, și de obște să ne facă anafora înscrisū ca să ne-o aduceți să o vedemū, tolco pisah gvm. 1783, Septembre 20. (Cod. XI, fila 35.)

2) Constrângere de creditorū a-și plăti datoria :

Zem. Vlascoe : Fiind-că la Domnia mea aū jeluitū dumné-luī Constantinū Știrbeiū biv. vel. clucerū pentru Mateiū Ciupelnițenu cum că are la sine tal. 200 cu Zapisū, și în multe rînduri puindu-și soróce după soróce nici până acum nu i-aū plătitū, de la care ceru așa a i-se face împlinire prin Mum-Bașirū, fiind-că și dumné-luī are de a plăti datorie pământescă, pentru care orânduimū pe sluga Domniei mele..... copilū din casă de Divanū să mērgă și să-lū apuce să împlinēscă banii aceștia, iar Țicēndū că are ceva a rēspunde să-lū iea să-lū aducă aici, și pentru trēba Dumné-luī Mum-Bașirulū, fiind-că s'aū prinsū clucerulū de a-lū plăti să aibă orânduitū Mum-Bașirū a lua dela Dumné-luī. 1783, Septembre 11. (Fila 29, cond. XII.)

1784, Aprilie 22. S'aū făcutū Volnicie către Ispravnicī Buzēū, cu Aprodū Vătășescū să împlinēscă tal. 60 ai Paharniculū Manolache Manu dela doctorū Simionū George.

3) Iată altū procesū pentru datorii:

Nicola Lazărū cu cei ce au luatū datorii dela elū.

Iō Mihailū Const. Șuțulū Vod. gvđ. Zem. VI.

Fiindū-că după acéstă anafora a dumné-lorū, Nicola Lazărulū nici în douē luni care este soroculū sciutū și cunoscutū la toți de obște, n'au făcutū vre-o apelație de n'au fostū odihnitū și au avutū altū cuvîntū deosebitū în potriava ce dice, cum încă alte șepte optū luni ce au trecutū, ci tocmăi peste atâta trecere de vreme au datū unū răvașū de jalbă întru care arētă că nu se odihnesce la hotărîrea acésta fără de a avé vre-unū temeiu și cuvîntū vrednicū, când acum după ce peste rînduitulū sorocū au mai trecutū și atâtea luni nefindū cu cale a i-se mai primi apelația luī, am întăritū și Domnia mea hotărîrea acésta ca să plătescă acești bani la serdarulū Știrbeiū și Zapciulū să facă împlinire. 1784, Noembre 1.

Pré Înălțate Dómne

După luminata poruncă Înălțimei tale ce prin Pitacū ni s'au datū ca pe câți au să iea datina de bani de la Nicola Lazărū, puindu-i de față înaintea noastră cu numitulū Lazărū să cercetămū și câte datorii vomū dovedi că este Nicola bunū datorū să le isprăvimū în scrisū prin cărți de judecată și prin anaforale, pentru că venindū de față înaintea noastră și dumné-lui biv. Vel. serdarū Teodorache Știrbeiū ceru de la Nicola talerī 707 bani 30 capete cu fōea de socotélă în scrisū iscălită de Dumné-lui biv. Vel. Medelnicerū Hristea, fiindū fostū omū orânduitū socotitorū din porunca dumné-lorū Veliților boeri în potriava căruia socoteli și zapisū ce se vędură la mâna dumné-lui serdarulū, nici Nicola nu avu ce să mai răspundă, fără numai pricinui dicēndū, că după unele din zapise au primitū bani în mâinele sale, iar după unele n'au primitū, ci dobândile adăogându-se s'au făcutū sume, și i-au datū zapise făcēndu-se datorū, ca când s'ar fi împrumutatū cu bani gata, ale căruia pricinī fiindū, cu totulū nedrepte, nu s'au primitū de judecată, căci la tōte zapisele, vęđu veléturile trecute peste 2 ani soroculū Anarghiriei ce este orânduitū după pravilă, și mai virtosū că pentru acești bani dumné-lui Serdarulū a fostū datū jalbă, și luī Măria Sa Nicolae Caragea Voivodū, și fiindū fostū orânduitū zapciū Ștefanū Vătafulū zavistū ca să facă împlinire, se învoise zapciulū cu dumné-lui Serdarulū, de au datū Serdarulū tal. 707 bani 30 sulfū din tal. 707 bani 90 ce mai sus arată, și rămăsese ca zapciulū pe încetū și câtū de puținū să-și scōtă de la Lazărū toți de plinū, și până la Mazilia Mărici Sale Nicolae Vodă Caragea, neputēndu-și împlini banii numitulū vātafū,

în vremea Căimăcămiei s'au făcutu și porunca noastră cu Mum-Bașirü către dumnéta să iea să dea banii sulfulü înapoi la vätavulü și dumné-lüi să rămâe a-și căuta datoria iarăși de la numitulü Nicola Lazărü, care tóte acestea nici de însuși Nicola nu fuse tăgăduită și i-au și datü înapoi, dreptü acea găsindü cu cale ca Nicola Lazărü să plătescă la dumné-lüi serdarulü Știrbeiü tal. 707 banü 30, ce după zapisele lui se vede bunü datorü, și zapeciulü celü orânduitü vätafü de Divanü să apuce pe Lazărü să facă împlinire, iar hotărîrea cea de-sévêrsitü rămâne a se face de Înălțimea Ta. 1784, Ghenarie 9. Vel Logof. Vel Logof. (Cond. 13, fila 6.)

4) Dreptulü mönăstirei Sinaia, proprietară la dijma de la nisce pușuri de păcură, se vede din următórea hotărîre a lui M. Șuțu.

Iö Mihailü Const. Șuțulü Vvd. i gpod. Zem. Vlascoe.

Poruncimü dumné-vóstră Ispravnicilorü ai județului așa să urmați negreșitü 1784 Decem. 1.

Pré Înălțate Dómne

Ascultândü luminata porunca Înălțimei Tale, ce se dá la acéstă jalbă a cuviosulü Egumenü dela sânta mönăstire Sinaia din sud. Prahova, am luatü séma jalbii și cererii ce face Egumenulü, de a se orândui omü de către dumné-lorü Ispravnicii județului de împreună și cu omulü mönăstirei, ca să iea în-scrisü păcura câtă se va aduna de acum până la s-tulü Vasile, ca să-și dea Moșnenii Hizesci chiezași vrednici și zapisü, că după ce se va hotărî moșia mönăstirei de către Hizesci și de către dumné-lüi biv. Vel. Logof. Nicolae Dudescu, ori pe a cui parte va cădea acele pușuri cu păcură, să aibă Hizescii de împreună cu acei chiezași să răspundă obicinuita dijma a păcurei atâtü câtü se va strînge în anulü acesta, séu nedândü acestü felü de chiezași, să se vîndă tótă păcura câtă se va adună de către dumné-lorü Ispravnicii județului, și să stea banii sub păstrare până se va sevêrși hotărnicia și atunci și va lua dreptulü ori-cui se va cădé; la care acéstă cercetare fiindü de față și dumné-lüi biv. Vel. Logof. Dudesculü, primü și dumné-lüi acéstă de a se face luminată poruncă către dumné-lorü Ispravnicii spre a se urma acéstă până a se face hotărnicia, dreptü acea găsimü cu cale să fie luminată poruncă către Dumné-lorü ispravnicii din sud. Prahova ca să aducă pe acei Hizești de față înaintea Dumné-lorü cari să-și dea vrednici chiezași prin zapise, ca după sevêrșirea hotărniciei de va rămâne acele pușuri ori pe partea de moșie a mönăstirei sau pe partea dumné-lüi logof. Dudescu vorü răspunde dijma la

stăpânulū moșiei pe care se va dovedi că sunt acele puțuri, și așa dându-și chiezași vrednicī de credință să-și lase să-și iea ei păcura, numai să orânduiescă Dumné-lorū unū omū vrednicū de împreună cu omulū mōnăstirei, ca să iea înscrisū acea păcură orī-câtă se va strînge și câtă se va fi strînsū în doi ani trecuți, iar nefiindū acestū felū de chiezași să nu-i îngăduiescă orânduitulū omū alū Dumnélorū ispravnicilorū a strînge Moșneniī Hizesci acéstă păcură, ci să strîngă ei, și vîndēnd'o să ducă banii să-i dea întru păstrarea Dumné-lorū ispravnicilorū să stea până la s-tu Gheorghe, când s'au pusū sorocū ca să iea hotărnicia sfîrșitulū, și atunci la orī-ce parte se va cuveni se vorū dā acei bani, iar hotărîrea cea de sēvērșitū rēmāne a se face de către Înălțimea Ta. 1784, Noembre 24. (Cond 13, fila 7.)

Vel Banū Ștefanū, Vel Vornicū Ianache Moruzi, Vel Vornicū, Vel Logf.

5. Procesū făcutū contra Paharniculū Radu Golescu de Ioniță Merișescu, fostū căpitanū de Lefecii, că-i înneacă moșia unū zăgazū de mōră a Golescului :

Iō Mihailū Constantinū Șuțulū Vvd. gpod. Zem. Vlas.

Așa să urmeze, pentru care orânduimū pe dumné-luī Paharniculū Fălcoianū să mérgă la fața locului, să facă întoemai cercetarea cu mijloculū ce se coprinde mai jos; orânduimū și Mumbașirū pe sluga Domniī-mele. . . . 1784 Decem. 19.

Prea Înălțate Dōmne,

Am ascultatū luminată porunca Înălțimei Tale la acéstă jalbă a luī Ioniță Merișescu biv. Vel Căpit. la Lefegii, pentru care înfățișandū Ceausulū de Aprođi zapciulū celū orânduitulū, pe jăluitoři înaintea nōstră, după ce am cetitulū jalba acésta din cuvintū în cuvintū, vēđumū că atātū pentru necătura ce arétă jăluitoarulū că i-se face mcșii sale de către zăgazulū morei ce l'au făcutū dumné-luī Paharniculū Radu Golescu, și nu pe moșia domniei-sale, ci pe moșia jăluitoarulū, cum se arétă în jalbă, i pentru împresurarea ce đice că-i mai face dumné-luī Paharniculū la moșie, la unū semnū ce se đice Crāngu-Lupulū, unde đice, că acolo au fostū dela strămoșulū sēū grópă de puțū și de pivniță, pe care puțū l'arū fi deschisū dumné-luī Paharniculū a-nume și-lū numesce hotarū de către moșia dumné-luī, cum și pentru nepăstuirea ce đice că i-se face de către Dichiułū sfintei Mitropolii ot. Tērgovisce și nu-lū îngăduesce să se vîndă vinū în loculū unde a vîndutū mai înainte și au avutū cărciumă; pentru tōte acestea de aici nici o îndreptare nu se pōte face, nici putemū să scimū de sunt adevērate acestea căte jăluitoarulū le arétă, nefiindū de față vechilī nici din

partea dumné-lui Paharniculă, nici din partea sfintei Mitropolii, ca să vedemă ceea ce ȳice împotrivă, cu tôte acestea măcară și vechilă de ară fi fostă față, iarăși, ca o pricină ce să urméză a fi de încălcătura moșiei și de împresurarea hotarului ei, este cu cale și de tótă trebuința spre a se face cercetare cu boeri orânduți chiar acolo în fața locului; dreptă acea găsimă cu cale, să fie luminată porunca Inălțimei-Tale către dumné-lui Paharniculă Fălcoianu, ca cu Mumbașiră omă domnescă, să mérégă acolo în fața locului la acea moșie a jăluitarului, unde fiindă și față, atâtă dumné-lui Paharniculă Golescu, cum și Dichiuă, sfintei Mitropolii ot Târgovisce, prin carte de blăstemă, cu ómeni străinși și făr'de interesă, să cerceteze tôte acestea câte Ioniță Merișescu intr'acéstă jalbă le arétă, ascultândă asemenea și ce are a ȳice împotriva dumné-lui Paharnicului și vechilulă Mitropolii, și după cercetarea ce va face în ce chipă va dovedi dreptatea și adevărulă, pentru tôte cu bună pliroforie să însciințeze aici la Inălțimea-Ta, adică dese va face încălcătura moșiei jăluitarului de către acelă zăgază ce l'a făcută dumné-lui Paharniculă și de l'a făcută pe moșia Domniei-sale séu pe moșia jăluitarului, cum ȳice; asemenea și pentru acea cărciumă ce se pricinuesce cu dichiuă Mitropoliei, să cerceteze iarăși prin blăstemă de aă avută mai înainte cărciumă acolo saă nu, ca după însciințarea ce va face dumné-lui, vėđendu-se de Inălțimea Ta, să se dea al douilea poruncă în ce chipă să urmeze. Noă așa găsimă cu cale, iar hotărăirea cea de sévėșită rėmăne a se face de Inălțimea Ta. 1784, Noembre 29. (Cond. 13. Fil. 38.)

Vel Bană Ștefană, Vel Vornică Ianache Moruză, Vel Vornică. . . Vel Log. Istrate Crețulescu, Vel Cluceră. . .

6. Procesă de la o cărciumă :

Constantină Glodescu de la Buză cu Scarlată Cămpinenu pentru o cărciumă.

Iă Mihailă Constantină Șuțu Voivodă i gpd. Zem. Vlas.

La acéstă anafora ce ne facă dumné-loră boeriă judecătore spre a se face cercetare la fața locului de către boeriă judecătore, rėmăindă și o parte și alta odihniți, întărimă și Domnia mea și poruncimă dumitale judecătorele, să faci cercetare întocmai după cum se coprinde mai josă. 1785, Febr. 26. (Fila 117—118).

Pré Înălțate Dómne

Din luminata poruncă Inălțimei Tale, prin zapcilăculă dumné-lui vătăfă de Visterie s'ău adusă la judecătă Constantină Glodenu Mazilulă din sud. Buză, cu jalbă pentru dumné-lui Scarlată Cămpinenu biv. vel. Stolnică ispravniculă

acelui județu, în care arătă cum că avându elū acolo moșia ce se numesce Belişora, pe lângă care fiindū drumulū mare alū Brăilei, atâtū Moșu-sēū i tată-sēū, câtū și elū, ȃice, că aū avutū cârciumă, iar la lăsatulū secului de postulū Crăciunului, aū trimesū dumné-luī stolniculū de i-aū tăiatū cepulū de la bute și i-aū popritū vîndarea vinului, fără a avea vre-o stăpânire în moșia lui, rezemându numai într'acēsta, cum că locuitorii de pe moșia dumné-luī Cremenea, care este peste moșia Mereilorū vinū de bea vinū de la cârciuma lui și se pricinuesce pagubă, în vreme când elū vecinū de moșie cu dumnélui nu este, fiind-că desparte acea moșie a Mereilorū, pentru care ȃice, că după alte jălbī ce aū mai datū Măriei Tale i-s'aū făcutū luminată poruncă către însuși dumné-luī, că orī să-lū lase să-și vîndă vinulū, sēū avendu a rēspunde să-și rînduiescā vechilū să se judece cu dînsulū, aici la Divanū; cu care poruncă ȃise că ducēndu-se, cârciuma nu i-aū sloboȃit-o, iar vechilulū ș'aū trimesū pe unū Constantinū logofețelulū Vernescu; ci fiindū-că elū acolo ȃice, că aū avutū cârciumă din vechime, cere să-și afle dreptatea; față fiindū și mai sus numitulū vechilū, ne arătă o anafora a dumné-luī Stolniculū către Înălțimea Ta, scrisă dela patru a acesteī lunī, prin care arătă cum că curgerea pricinei este într'acestași chipū: dumné-luī avendu moșie de zestre ce se numesce Cremenea, pe care este și satū din vechime, alătura cu moșia dumné-luī aū și Mereii pe din sus o sforcică de moșie, iar mai pe din susulū acelei moșioare a Mereilorū are și jăluitorulū asemenea o sforcică, care sforcică fiindū forțe îngustă și alătura cu satulū domniei sale, s'aū întinsū locuitorii cu casele lorū și pe moșia Mereilorū, și fiindū-că pe acelū hotarū alū Mereilorū sunt șeȃetori sateni din satulū domniei sale, numitulū jăluitorū s'a dusū de a pusū vinū la unulū din sateni cu cuvînu că șede pe hotarulū moșiei lui, și așa ȃice, că-și aū deschisū cârciuma tocmā în marginea satului domniei sale, care lucru ȃice că vȃȃendu-lū despre o parte, că este peste obiceiulū pămēntului, și despre alta cercetāndū și pre împrejurații omeni bētrāni, mai vîrtosū și pe omeni vechi ai casei rēposatului socrului dumné-luī de aū mai avutū jăluitorulū acolo cârciumă vre-o dată sēū nu? s'aū adevēritū că n'ar fi mai avutū, pentru aceea întāiū ȃice, că i-ar fi ȃisū în multe rînduri să-și mute cârciuma la cel-l'altū capū alū moșiei lui, iar nu să fie înāuntru satului domniei sale și la sātēnulū alū domniei sale, dar ne-înțelegēndū, aū trimisū de i-aū tăiatū cepulū și l'aū popritū de a nu mai vinde vinū, ci după luminată poruncă, ȃice că ș'a rînduitū vechilū pe mai sus numitulū logof.; la acēsta tȃgȃduindū jăluitorulū și ȃicēndū cum că elū cârciuma și-a făcut'o aprōpe lângă cea ce a avut'o din vechime și chiar pe moșia lui, l'amū întrebatū de are nescare-va mărturii vrednice de credință, ca să putemū descoperi adevērulū, și rēspunse că aici n'are pe nimenia, iar acolo sciū toți carivorū mărturisī prin carte de blāstemū; decī fiindū-că aici doveȃile ce se cu-

vine lipsescă, noi nu amă pututú face nici o hotărîre, fără numai găsimú cu cale să fie luminată porunca Inălțimeí Tale către dumné-luí Ștefanú Cioranú Serdarulú, judecátorulú aceluí județú, să facă cercetare cu amênuntulú prin ómení bêtrâni de acolo, față cu jáluitoriulú, întâiú de s'aú făcutú cârciumă chiar pe moșia luí séú nu? și alú doilea, de aú mai avutú și moșulú-séú i tatálú-séú acolo cârciumă din vechime, și de aú avutú să mai cerceteze, daca cârciuma acésta a jáluitoriulú totú lângă cea veche aú făcut'ó, aprópe séú că s'aú mai apropiatú de a dumné-luí Stolniculú, și câtá diastimă este din loculú celú vechiú până la cea nouă, și de la cea nouă până la a dumné-luí Stolniculú? dar pentru ca să nu mai aibă jáluitoriulú cuvîntú la urmă, că acei ómení n'aú arêtatú la cercetare dreptulú adevêrú, temêndu-se de dumné-luí Stolniculú ca de unú ispravnicú, și așa să nu pótă luà pricina curatá sêvêșire și să mai înoiască judecățí, la cercetarea ce le va face dumné-luí Serdarulú, să le cetéscă întâiú cartea de blăstemú și márturia ce și-o vorú da-o să o trecă în dosulú cãrței de blăstemú sub iscáliturile lorú, după care de vorú rêmáné de acolo amêndoué părțile odihnite de bine, iar de nu să însciințeze Márieí Tale cu anafora de curgerea pricineí, trimițêndu-și carte de blăstemú cu márturia ce vorú da-o acei ómení, ca după aceea să se pótă face la urmă aici hotărîrea cuviincióșă; iar cea de sêvêșitú rêmáne la Mária Ta. 1785. Februarie 18. (Cond. 13, fila 77—78.)

Constantinú Cocorăscu, Pahar., Ianache Mavrodinú, Pahar., Drăgici Grecénu, Medelnicerú, Pantazi, Slugerú, Scarlatú Fálcoianu, Șatrarú, George Canale.

7). Clironomie. Procesú :

Pitacú către dumné-luí Vel. Logof. Brâncovénu pentru pricina feciorulú Haidií cu Panaitú Vrana, unchiulú séú.

Cinstitú și credinciosú boerulú Domnieí-mele Manolache Brâncovénu, Vel Logof. de Têra de sus, facemú scire domnieí-tale, că ieriú înfățîșându-se la Divanú înaintea Domnieí-mele Diamandi, fiulú și vechilulú Haidií Dimangiú cu Panaitú Vrană, unchiulú séú, pentru împărțela clironomií altuí unchiú alú lorú a-nume Vartolomeú, aú arêtatú Panaitú de s'aú cetitú doué anaforale ce aú fostú făcutú pré sfinția Sa părintele Mitropolitulú și cu părinții Episcopí asupra acestei priciní, una către Domnia sa fratele Domnú Nicolae Vodă, și alta către Domnia nóstră; așîșderea aú arêtatú și Diamandi unú tacirú a mumesií cu câte-va condee, care condee cetindu-le Domnia-mea vêdumú că sunt cu cale a se cercetá, ca unele ce aceste nu s'aú teorisitú de pré sfinția Sa Părintele Mitropolitú, căci nu le-aú arêtatú înaintea pré sfinției Sale nimenia, nefiind fostú față numita, acésta Haida Dimangiú întâiú, ci numai unulú

din clironomii, a-nume Anastasie Pañă, viindũ cu Epitropia dela tatãlũ sãu, și cerẽndũ partea lui dela Panaitũ din clironomia lui Vartolomeu, pre sfinția Sa aũ cercetatũ nemulũ lorũ cãți clironomii sunt, ce pãrți se cade fie-cãruĩ dupã pravilã, și cãtã sumã de clironomie aũ arẽtatũ Panaitũ? mulțumindu-se și acelũ Anastasie și nepricinindũ altũ nimicũ aũ fãcutũ împãrțelã, care împãrțelã dupã rudenia lorũ este bunã dupã pravilã, precum și însuși Diamandi la acẽsta fũ mulțãmitũ și nu pãte avẽ cuvintũ în potrivã, fãr'de numai pentru suma pereusiei cã n'aũ arẽtatũ Panaitũ socotela drẽptã, ci scãdẽndũ cheltueli și datorii aũ impușinatũ suma și cu acẽsta s'aũ folositũ pe dinsulũ, și aũ pãgubitũ pe dînșii cei-l'alți clironomii, deci pentru cercetarea acestorũ condee le-am đisũ Domnia-mea la amẽndoi, de vorũ vrẽ sã-și alegã negustorii pe cari însuși ei vorũ cere spre a li-se teorisi prin erotocrisie ca sã lipsescã dintre dînșii cea mai multã pricinuire ce potũ sã aibã și ca sã nu mai rãmãe nici unuia nici altuia cuvintũ pe urmã de prigonire între dînșii, fiindũ mai vîrtosũ și pricinii de socotelã, care dupã orãnduialã urmẽzã a se cãutã de cãtre negușitorii, sãu cãnd nu vorũ vrẽ erotocrisie, sã rãnduimũ la cercetare de judecãtorii, și cu acẽsta eșindũ dinaintea Domniei-mele, din Divanũ amẽndouẽ pãrțile, ca sã se socotescã și sã-și iea sãma la acẽsta, luãndũ rãspunsũ cã amẽndoi aũ primitũ, nesiliți, ca prin erotocrisie sã se caute pricinile cu negușitorii ceruși și despre partea unuia și despre partea altuia, ci pentru acẽsta scriemũ domniei-tale ca sã epistașesci dumnãta de a se face *copromensulũ* (?) sub iscãlitorile lorũ dupã orãnduiala erotocrisii cu negușitorii ceruși despre amẽndouẽ pãrțile, și apoi sã rãnduesci domnia-ta pe Zapeiulũ Divanului ca înfãțișãndũ pe amẽndouẽ pãrțile sã aibã acei erotocritesũ dupã copromensulũ lui ale teorisi și ale isbrãni pricinile, fãcẽndũ și socotela la madelele ce vorũ fi de trebuință și întrũ o unire de obște și socotință a dreptãței cum vorũ gãsi cu cale cu frica lui Dumneșeu sã facã în scrisũ alegerea, care alegere vãdẽnd'o dumnãta și fiindũ cu unirea tuturorũ celorũ ceruși erotocriși sub iscãlitorile lorũ, sã ne o arẽți ca de voe și prisosũ la acẽstã pereusie de împãrțitũ peste suma cea ce s'aũ arẽtatũ, întâiũ sã le facã iarãși pre sfinția sa pãrintele Mitropolitũ dupã pravilã împãrțelã, poruncimũ Zapeiului celui orãnduitũ, nu numai pe negușitorii sã-i strĩngã d'în preunã și pe cei ce se pricinuescũ înainte negușitorilorũ, ci și Zapeii locũ sã facã ca sã iea isbrãnire pricina și sã ne aducã anafora, tolico pisah gvmd. 1783, Octomb. 6. (Cod. 12, fila. 50.)

8). Carte de blăstemă.

Pitacū către Constantinū Micescu, ce are pricină cu Iordache Vrabie, ca să primescă blăstemū Iordache.

Pré sfinția Ta părinte Mitropolite, este sciutū pré sfinției Tale hotărîrea ce am făcutū Domnia-mea astădî la Divanū pricinii ce are Constantinū Micesculū cu Iordache Vrabie, pentru rēmasele socrului sēu Barbu Olanū, care ȕice Constantinū, că aū fostū lăsatū asupra lui ca să-î facă pomenirile și să-î caute de sufletū, iar Iordache aū luatū celea mai multe și mai bune rēmasurī, i unū locū alū lui cu casă, cu vie și cu pometurī, i l'aū vîndutū la alȕii, cu pricina a 24 stânjenī ce a avutū și elū acolo, i unū țiganū alū lui, care avēndū o țigancă la Iordache și mergēndū să o iea, elū l'aū opritū și-lū stăpānesce de sunt acum 3 anī, cum și alte deosebite cāte-vași cererī mai făcea Constantinū. Decī cāt pentru loculū cu via, i pometulū i pentru acelu țiganū, care ȕice că-lū ține de sunt trei anī, aū rēmasū a se serie porunca Domniei mele către Ispravnicī, ca la fața locului să cerceteze, și pe cāt se va dovedi că a avutū loculū lui, cu vie, cu pometurī, și l'a stăpānitū să-lū dea întru stăpānire alegēndū și partea lui Vrabie deosebitū fără de a nu i-se astupa ușa casei. Așīderea și țiganulū dovedindu-lū că este la Vrabie, iarāși să-lū împlinēscă, împreună și munca lui; iar pentru rēmasele Barbului aū arētatū Iordache ecsofflisulū la mâna lui Constantinū, ce nici de elū nu fu tăgăduitū la Divanū, întru care serie, că pentru tōte s'aū hotărītū înaintea judecāței, adecă s'aū desfăcutū; cum și pentru osebitele cererī ce mai făcea Constantinū, aū arētatū Iordache cārți de judecată dela Ispravnicī, întru care serie, că și acelea cererī s'aū doveditū nedrepte și fără de cale, care cārți de judecată și ecsofflisū era îndestulă dovadă a cunōsce judecata, că nu are Constantinū cuvīntū a mai înnoi pricinele acele, pentru care s'aū isbrānitū și s'aū izlājitū; dar cu tōte acestea, fiindū-că aū făcutū multă strigare la Divanū, cum că este la unele adichisitū de Iordache și ecsofflisū n'aū datū pentru acelea, ci pentru altele, care s'aū desfăcutū, cerēndū ca să primescă Iordache jurāmīntū, cum că întru nimicū nu ī face nedreptate, și va rēmānea odihnitū a nu mai face dela dīnsulū nici o cerere, care blăstemū fiindū că-lū voiesce primi și Iordache a-lū face, pentru încredințarea lui Constantinū, de a-se mântui de dīnsulū, și fiindū-că a-ī găsit-o și pré Sfinția Ta cu cale, iată cu zapciulū celū orānduitū se trimite la pré Sfinția Ta pe Iordache, ca arētāndu-ī mai întāiū ce este blăstemulū, să-lū puī să primescă, cum că întru nimicū nu dichisesce, nici păgubesc pe Constantinū de cele ce arū fi ale lui drepte, unde să fie și însuși Constantinū față, ca să vadă, și primindū saū neprimindū să avemū dela pré Sfinția Ta însciințarea. Tolico pisah gvmd. 1784, Martie 4. (Cond. 12, fila 132.)

9. Hoția de inele în Moldova. Sentința de judecată Moldovenescă de executatū în Muntenia :

Iosifū Starostea de Ovrei, cu Gavrilă dascălulū dela Moldova, pentru nisce inele.

Iō Mihailū Constantinū Șuțulū Vod. i gpd. Zem. Vlas.

Fiindū-că Gavrilū nici o apelație în sorocū de 60 zile n'au făcutū în urmă, din care s'au și cunoscutū, că altū cuvintū vrednicū nu are, s'au întăritū dar și de către Domnia mea hotărîre adepartamentului întru apărarea Starostei Iosifū. 1785, Februarie 8. (Cond. 13, fila 77—78.)

Pré Înălțate Dómne,

Gavrilă dascălulū din ținutul Botoșanilorū alū țerei Moldovei, prin jalbă către Înălțimea Ta, cu zapciulū rînduitū, dumné-lui vatafū de paharnicei, cere dela Iosifū Starostea de Ovrei patru inele de aurū cu o carte de judecată a dumné-lorū Vornicilorū din Moldova, scrisă dela trecuta luna lui Iulie 28, care cuprinde, că din poruncă Domnescă fiindū avutū judecată înainte dumné-lorū, unū Nicolae Gulie ce a fostū șoltuzū la Botoșani cu unū Haimū jidovū i cu o Lupa Preotesa și cu acestū Gavrilă ginerile ei, așa au fostū când Haimū jidovulū cum că la lét 1772, furându-i-se din prăvălie unū sipetū cu scule și cu bani, și fiindū fostū pe acea vreme Vornicū la Botoșani dumné-lui Stolniculū Manolache Dimache, au făcutū cercetare cu amēnuntulū și s'au găsitū sipetulū spartū lângă gardulū grădinei lui Nicolae Șoltuzū, asupra căruia fiindū mare bănuială, s'au călcatū casa și s'au găsitū din scule îngropate într'unū temnicū din curtea casei lui, și apucându pe Șoltuzū cu strînsóre să împlinescă paguba jidovului, vrēndū să-lū certe și cu bătae, s'au învoitū cu jidovulū de i-au plătitū paguba pe jumătate, dar fiindū-că Hahambașa alū lorū, țise că scrisese cărți atātū pe la toți jidovii din țera Moldovei, cât și pe la cei din Bucuresci, arētându pentru câte-va inele ce lipsia ale lui Haimū jidovulū, de aurū bătutū și cu matostatū, *în care era scrise numele cu slove jidovesci*, s'au prinsū acestū Gavrilă aici cu patru inele de acela date să le vîndă, și ducēndu-lū la dumné-lui vel Cămărașū, inelele s'au popritū, iar Gavrilă s'a slobođitū prin chizășie să mērgă la Moldova să arēte lui Haimū jidovulū, că acele inele i-s'au datū de către Lupa sócra lui, și așa ducēndu-se acolo, țice că au începutū a trage judecată cu toți, și făcēndū cercetare Preotesii Lupi a mărturisitū că le-ar fi găsitū pe ulița Botoșanilorū legate într'o cârpă, și nedāndū cređēmintū ca uneia ce le tănuise, țice că au rînduitū să facă jurāmintū, cum că ȳ sunt vorbele adevērate, ce ar fi prinsū

bucuros, iar Nicolae Șoltuzul nu a lăsat să jure ȳicendũ, cã elũ totũ s'au sãrãcitũ, și așa dumnẽ-lorũ ȳise cã au hotãritũ de au plãtitũ Preotẽsa Lupa preȳulũ inelelorũ tal. 50 la Nicolae Șoltuzulũ, și ca dupã ce va aduce inelele dela Bucuresci le va da la Haimũ jidovulũ și își va lua baniĩ dela dũsulũ, pentru aceea ȳice Gavrilã jãluitarulũ, cum cã de vreme ce socrã-sa a plãtitũ preȳulũ inelelorũ la Nicolae Șoltuzũ, și de vreme ce Iosifũ Starostea de Ovrei le-au luatũ aici din mãna lui de le-au datũ la dumnẽ-lui Cãmãrașũ, sã dea dar acum inelele sã le ducã acolo sã le dea în mãna lui Haimũ jidovulũ, sã-și ia socrã-sa baniĩ dela dũsulũ dupã hotãrirea judecãtei; faȳã fiindũ și numitulũ Staroste, a rãspunsũ, cum cã în Domnia Mãriei Sale Nicolae Vodã Caragea cãnd se afla dumnẽ-lui Costache Filodorũ Vel Cãmãrașũ, fiindũ-cã de cãtre tãlharĩ și fãcãtorĩ de rele se furase argintũ și scule de la sfĩnta iconã Maica Precista ot, Biserica lui Ceaușũ Davidũ, fusese datũ porunca dumnẽ-lui Vel Cãmãrașului, fiindũ fostũ totũ Staroste de ovrei *Cuiungi-Bașa și altorũ Bresle ce sunt supuse cãmãrãi*, (dupã cum și mai înainte de apururea obișnue într'acelașũ chipũ :) sã fie cu priveghere, sã se prinȳã tãlharii cãnd vorũ vinde cãte ceva; dupã acea poruncã ȳice, cã dãndũ elũ de scire tuturorũ ovreilorũ, și orĩ dãndũ de scire creștinilorũ argintari, s'au pomenitũ într'o ȳi cu unũ Mihailũ argintarũ creștinũ, cã aduce la dũsulũ pe acestũ Gavrilã cu cele patru inele date sã le vĩnȳã, ale cãrora pecetii cetindu-le și vȳȳendu-le cã sunt ale lui Haimũ jidovulũ, dupã cum scie pricina, cum scrisese Hahambașa, l'au luatũ și l'a dusũ la dumnẽ-lui Cãmãrașũ d'ĩmpreunã cu inelele, pe care inele poprindu-le dumnẽ-lui Cãmãrașũ, pe Gavrilã l'au pusũ întâiũ la închisore, iar peste trei ȳile l'au sloboȳitũ prin chiezãșie, și așa aducẽdu-lũ și ne mai arãtãndu-se nimeni și *ĩntãmplãndu-se și Mazilia Mãriei Sale Nicolae Vodã Caragea*, s'au dusũ și dumnẽ-lui Cãmãrașũ cu Mãria Sa d'ĩmpreunã cu inelele; pentru aceea ȳice cã elũ ca unũ supusũ și urmãtorũ poruncei Comandirului nu se vinovãtesce a le rãspunde; la care aceste deosebitũ cã a adusũ și mãrturia Polcovnicului Stoica în scrisũ, sub iscãlitorã care se cuprinde ĩntocmai ca și tacirulũ sãũ, dar mai virtosũ cã și Gavrilã ĩnsuși cu graiulũ lui le mãrturisise tãte, cã așa sunt, atãta numai rãmãne într'unũ cuvĩntũ, cum cã, de vreme ce Starostea i le-au luatũ din mãnã cãnd vrũ sã le vĩnȳã, Starostea sã i-le și rãspunȳã; dar noi judecãmũ cu cale, de vreme ce inelele s'au doveditũ în pricinã de furtișagũ, pe care Starostea de sine-și nu le-au luatũ, ci urmãtorũ poruncei fiindũ spre adevãrũ, le-au descoperitũ și în mãna Comandirului teslimũ le-au fãcutũ (dupã cum ĩnsuși Gavrilã o mãrturisesce), carele nefiindũ ĩmpãrtãșitũ la nici unũ ĩnteresũ, nu se osãndesce a le rãspunde, nici a da sãmã pentru dĩnsele, ci paguba cãutã spre Gavrilã și socrã-sa Lupa, (cãci s'au gãsitũ la dĩnșii lucruri de furatũ) pãnã vorũ gãsi pe dumnẽ-lui Cãmãrașũ Filodorũ sã le cãrã; iar Iosifũ Starostea de Ovrei sã nu se supere ĩntru nimicũ; rãmãindũ cea

de sêvêrșitŭ hotărîre la Înălțimea Ta. 1784, Noembre 28. (Cond. 13, fila 77—78.)

Dumitrache Biv Vel Clucerŭ, Ianache Mavrodinŭ Pahar., Teodorache Știrbeiŭ Serdarŭ, Hristea Biv Vel Medelnicerŭ, Pantazi Slugerŭ, Scarlatŭ Fălcoianu, Biv Vel Șătrarŭ.

10). Iată istoriculŭ unorŭ case, fôstă proprietate a lui Toma Cantacuzino, perdute de elŭ din hainia sa și donate apoi familiei Crețulescu :

Hrisovulŭ d-sêle Vel Vist. N. Brâncovênulŭ pentru casele i loculŭ lorŭ în Bucurescŭ, 1785 (7293).

Arătă că casele erau în mahalaoa Șerbanŭ-Vodă, luate de tată-sêŭ prin schimbŭ dela domnie cu hrisovulŭ lui Grigore Ghica Vvd. din 7258, Decembre 2. Se menționeză de altŭ hrisovŭ alŭ lui Const. Cehanŭ Racoviță Vvd. cu lét. 7262, Decembre 13, și altŭ hrisovŭ alŭ lui Scarlatŭ Ghica Vvd. cu lét. 7267, Iulie 25, «întru care hrisôve scrie, că aceste case ce ține d-lui Vel Vist. acum, aŭ fostŭ ale Tomei Spătarului Cantacuzino, iar din Domnia rēposatului Domnŭ Iō Const. Vodă Brâncovênulŭ, după ce s'aŭ înstreinatŭ Toma Spătarulŭ, din porunca împărêtescă tôte cele rēmas ale lui s'aŭ fostŭ luatŭ pe sēma Domniei, până în Domnia rēposatului Domnŭ Iōnŭ Mavrocordatŭ Vvd. când atunci fiindŭ vreme de resmeriță și aflându-se unii din boeri țereii cu drepte și credincioșe slujbe slujindŭ Domniei și țereii, ale cărorŭ slujbe fiindŭ cunoscute și plăcute mai sus pomenitulŭ rēposatŭ Domnŭ, nu le-aŭ lăsatŭ ostenințile în zadarŭ, ci i-aŭ dăruiț și i-aŭ miluitŭ dându-le întru stăpâniri: moșii, vii, țiganii, din cele rēmas ale Tomei Spătarului; între cari boeri credincioși fiindŭ unulŭ și d lui rēposat. Iordache Crețulescu Vel Vornicŭ, l'a fostŭ dăruiț și pe d-lui cu câte ceva din cele rēmas ale Tomei Spătarului prin hrisovulŭ domniei-sale și între alte: vii, moșii, și țiganii aŭ fostŭ numite în hrisovŭ și casele aceste din Bucurescŭ, dar numai câtŭ le-aŭ numitŭ dōrŭ în hrisovŭ dăruițe, iar pentru stăpânire nici odinioră nu le-aŭ pututŭ lua, ci când unii, când alții din boerii ce veniaŭ cu trecuții Domnŭ după vreme le-aŭ avutŭ conacŭ, după cum și în Domnia D-sale N. Vodă Mavrocordatŭ le-a stăpânitŭ Iordache Rosetŭ biv. Vel Pah. și în Domnia d'întăi a rēpos. Mihaiŭ Racoviță Vvd. le-a stăpânitŭ Aga Panaiotache și în Domnia D-sale Const. Vodă Mavrocordatŭ, în douē rînduri, le-a stăpânitŭ Dumitrache Spătarulŭ și între a doua Domnie a rēpos. Grigorie Vodă Ghica le-a stăpânitŭ N. Rosetŭ biv. Vel Spătarŭ, până ce i-aŭ fostŭ mergerea la Țari-gradŭ, în care vreme fiii rēposatului Iordache Vorniculŭ Crețulescu, fost-aŭ făcutŭ jalbă la rēposatulŭ Grigorie Ghica Vvd. rugându-se, ca să le înoiască daniile ce avē dela Domnia și rēposatulŭ Iōnŭ Vvd. și cu hrisovulŭ d-sale precum le-a înoitŭ și alți Domni ce aŭ stătutŭ oblăduitori acestei țeri; deci dom-

nia sa pentru alte moșii, vii și țigani le-a înțoiu domnia sa la hrisovul domniei-sale de toate, iar pentru casele acestea, vedându că sunt pururea trebuincioase Domniei pentru boerii, cari după vreme vinu mosafirii în țera acésta, să le fie gazdă, precum le fusese și mai înainte, iar să nu se scôță pămîntenii de prin casele lor, pentru acea nu le-a dat, ce le-a lăsat pe sêma Domniei. Iar după acésta netrecându vreme multă la mijloc, dumné-lui răposatul Const. Brâncovénul biv. Vel Logof. părintele dumné-lui Vel Vist. N. fost-au făcut rugăciune la Domnia-sa Grigore Ghica Vvd. ca să facă schimb, să dé dumné-lui altă casă pentru trêba mosafirilor și d-sale să i se dé casele acestea ce au fost ale Tomei Spătarului și domnia-sa după rugăciunea dumné-lui biv Vel Logof. a fost orînduit la sfinția Sa răposatul Neofit Mitropolit și la Veliții boeri ca să socotescă în ce chip cu cale găsescă a fi, și dumné-lor Veliții boeri, împreună cu răposatul Mitropolit vedându cum că casele Tomei Spătarului sunt dărăpădate și mai de totu desvélite, încât nici de mosafirii nu mai era cu puțină a ședé într'insele, precum se afla atunci, fiind-că întra'tata prelungire de vreme, dela pribegirea Tomei Spătarului, până atunci cine ședuse într'insele nu mai adăogase nimenea să drégă ceva, ci osebitu de derăpănarea caselor iar și toate prejmuirile lipsise, cum grajdul, cum cuhnea și casa de cuptore, nici unele nu rămăsese și socotind, că și de nu va face schimb nici de unu folos nu mai puté fi casele acestea, iar casele ce le da dumné-lui biv. Vel Logof. fiindu case noue și bune și cu locu încă mai mult și cu toate împrejmuirile bune și noue și grajd, cuhne, cu case de cuptore, care eră vrednice a se găzdui fie-ce boerū mare; de acésta dumné-lor boeri împreună cu Metropolitul Neofit au înscințat pe răpos. Grigore Ghica Vvd. cu carte, în care sunt iscăliți și fiii răposatului Vornicu Iordache Crețulescu, cărora le fusese casele date dar încă sciufi din neamul Tomei Spătarului, ce i-s'a întemplat atunci aici în țera de față, arătându voința de obște și cum că găsescă cu cale să se facă schimb; așa D-sa Grigore Vodă Ghica a primit și a făcut schimb, dându d-sale biv. Vel. Log. numitele case, ce a fost ale Tomei Spătarului, cu locul lor și dumné-lui biv. Vel Logof. a fost dat pe sêma Domniei casele d-séle din mahalaoa Golescului. . . . (urmézá hotărîrea acelor case, lét. 7293, 1785.)

11. Altu proces :

Mihailu Curte tovarășul lui Adamu Ciatiru cu Paharnicul Jianulu pentru nisce lână.

În Mihailu Constantinu Șufulu Vvd. i gpod.

Măcaru că fiulu Paharnicului n'a rămasu odihnit la acésta judecată și dete jalbă Domniei mele, arătându-ne de împreună și anaf. Craiovi și cu deose-

bitŭ tacirŭ alŭ Paharniculŭ, dar după ce le-aŭ cetitŭ tôte acole de rîndŭ și după ce amŭ înțelesŭ și anaforaua acêsta a d-lorŭ Veliților boeri, luândŭ și noi sêmă cu amăruntulŭ dreptății, amŭ găsitŭ hotărîrea dumné-lorŭ boerilorŭ Veliți bună, și Paharniculŭ Jianulŭ are adevêratŭ tótă dreptatea a-și căuta davaua acêsta, cu Costea care a mărturisitŭ acestŭ viclesugŭ, prin deosebită judecată, iar Mihaiŭ nu se vinovățesce după nici unŭ cuvîntŭ a i-se luă marfa acêsta, în vreme ce elŭ aŭ cumpêratŭ prin tocmelă bună cu stăpânulŭ mărfei și aŭ numêratŭ și baniŭ toți; căruia 'i dămŭ tótă voia și volnicia a-și ridica lâna tótă, fără de a nu se cuteză Paharniculŭ a-lŭ opri, iar pentru acelŭ aședămîntŭ ce aŭ făcutŭ lănarii între dînșii în potriva rânduielei și a dreptăței sâracilorŭ locuitorŭ, poruncimŭ dumitale Caimacamule alŭ Craiovei, după ce vei luă acelŭ zapisŭ dela mâinele lorŭ, și după ce lŭ vei sparge, să urmezŭ după osebita carte Domniei mele ce ți-s'aŭ scrisŭ asupra aceștia fără de cale urmare a lorŭ; și dumné-ta Clucerŭ Șufulu Caimacamulŭ Craiovei să epistășesci, ca tótă lâna să se facă teslimŭ negustorului, fără de a nu se zăbovi mai multŭ. 1785, Augustŭ 10. (Cond. 13, fila 337.)

Procit. Vel Logof.

Pré Înălțate Dómne

După însciințarea ce a făcutŭ dumné-lui Caimacamulŭ Craiovei cum că Mihaiŭ Curtea tovarășulŭ lui Dumitru Ciatârŭ suditulŭ alŭ Austriei, avêndŭ pricină de judecată cu dumné-lui Paharniculŭ Stanŭ Jianulŭ pentru nisce lâna, și ne-rêmândŭ Mihaiŭ odihnitŭ pe judecata ce li-s'aŭ făcutŭ la Craiova, i-aŭ sorocitŭ să se judece aici între acêstă însciințare a dumné-lui Caimacamulŭ, ni se poruncesce de către Înălțimea Ta, ca să cercetămŭ acêstă pricină a lănei și să facemŭ hotărîrea dreptății în scrisŭ; deci după luminata porunca Măriei Tale, Vătafulŭ de Paharnicei aŭ adusŭ înaintea noastră, atâtŭ pe Gheorghe Jianulŭ Biv Vel Șătrarŭ, fiindŭ și vechilulŭ d-lui Paharnicŭ Jianulŭ, cât și pe Teodorache vechilulŭ lui Ceatîrŭ, carele în trecutele zile aŭ fostŭ pornitŭ jalbă către Măria Ta, cum că Mihaiŭ Curtea tovarășulŭ lui Ceatârŭ, cum că cumpêrândŭ dela unŭ Costea tovarășulŭ lui Ștefanŭ Triandafilŭ Gealepŭ nisce lâna, care o spălase acelŭ Costea în unŭ coșarŭ de lănărie la marginea Jiului, aprópe de Craiova a dumné-lui Paharniculŭ Jianŭ, și s'arŭ fi opritŭ de către Paharniculŭ neîngăduindu-lŭ să o ridice, cu pricină că se protomisesece mai multŭ d-lui a o cumpêră, și intrândŭ în cercetarea pricinei amŭ întreatŭ pe vechilulŭ Paharniculŭ cu ce cuvîntŭ a opritŭ acca lâna, și nu-lŭ îngăduesce a ridica, rêsponse că acelŭ Costea făcêndŭ rugăciunea Paharniculŭ de i-aŭ datŭ acea coșere ca să-și spele marfa de lâna ce aŭ avutŭ strînsă, cu ómenii Paharniculŭ, făcêndŭ tocmelă ca să-i dea pe sacŭ

de lână spălată po. tal. unul, și înțelegându Paharniculă dela ómenii Costei, cum că de va găsi mușterii este să vîndă lâna aici, întîlnindă pe Costea s'a dată în tocmelă, cerendă Costea tal. 25 câștigă pe mia de oca, osebită de cumpărătoarea ce-lă ține lâna, i de cheltuiéla ce a făcută, și Paharniculă dăndă tal. 16, și neputendă isprăvi tocméla, fiindă la două césuri din nópte, i-a dată cuvîntă că a două ți să mérgă fiulă Paharniculă la coșare să vađă tótă lâna ce s'a spălată, de este după cum a fostă cea ce veduse dumné-lui, și a treia ți de diminéță să vie să isprăvescă, și ăice d-lui, că până a hotări cu dumné-lui să nu intre în vorbă, cu altă negustoră; a două ți mergendă fiulă Paharniculă și vedendă lâna de isnóvă a maí ăisă iarăși Costei să maí vie, și elă nu s'a ținută de cuvîntă, ci găsindu-lă pe uliță dumné-lui Paharniculă și întrebându-lă, i-a dată răspunsă, că 'i scrie tovarășulă s'eú Ștefană ca să nu vîndă lâna, ci gătind-o, să o trimită în țera Nemțescă pe numele loră, și d-lui Paharniculă intrăndă în bănuială, că este meșteșugă la mijlocă, aú însciintată pe Ștefană ce vorbă a avută cu Costea și 'i răspunde, că ne-sciindă de acea vorbă și tocmelă, aú vîndută lâna la alți negustoră; așîșderea maí ăice vechilulă Paharniculă, că pe anulă acesta aú făcută aședămîntă prin zapisă între negustoră lánară, în care este iscălită și acestă Mihaiă, ca la cumpărătoarea láneci să nu dea vre-ună preță maí mare peste altulă, nici să ăea dela mușterii ce o va avea fieșce care prinși, oră cu bană saú prin cuvîntă, arétându-ne și o anafora dela trei ale trecutului Iulie lét 1785 a dumné-lui Biv. Vel Cluceră Gheorgache Șuțu Caimacamulă Craiovei împreună cu ce-l'alți boeri ai Divanului de acolo, întră care scrie, că după cuvîntulă ce-lă dedese Costea, atătă cu dumné-lui Paharniculă, cât și cu fiulă dumné-lui, și ca unulă ce spălase și avea lâna la coșarele dumné-lui Paharnică, era datoră să vie la sorocă să isprăvescă tocméla, sciindă că pentru plata coșării și a ómeniloră nici ună bană n'a dată și ăică, că dreptate avea Paharniculă, ca să dea prețulă ce aú tocmită Mihaiă și să ăea acea lâna, iar pentru ca să lipsescă pricina dela mijlocă găsescă cu cale ca jumătate lâna să o ăea Paharniculă cu prețulă ce a cumpărat-o Mihaiă, iar jumătate să-ă rămăe lui; în potrivă la acésta a răspunsă vechilulă Teodoră a lui Dumitru Ceatără, că aședămîntulă acela ce s'aú făcută între negustoră, aú fostă numai pentru locuitoră afară, ca să nu fie volnică a da unulă peste altulă preță maí multă, iar nu pentru negustoră între dînșii, și cum că Mihaiă ca un negustoră ce i-aú trebuită lâna, găsindă la Costea a tocmită cu dînșulă și învoindu-se a numărată și bană; ne arétă și ună zapisă ală Costi, cu lét. 1785, iscălită Costea Diamati Gelepă i ună Costea Petru Gelepă mărturie, celă dela mâna lui Mihaiă Costea Curtea, scriindă că es-timpă avendă câtă-va lâna strînsă și spălând'o la coșarulă dumné-lui Pahar. cu chiria câte tal. unulă de sacă spălată, și pe urmă făcend'o vîndetóre, maí întăi aú eșită mușterii acelă Mihaiă Curtea, apoi l'aú însciintată și Paharniculă

Jianulŭ, ŝi neputēdu-se tocmi cu dumnē-luī, s'aŭ învoitŭ cu Mihalache ŝi i-aŭ vîndut'o ; decī din cercetarea cu amēruntulŭ ce aŭ făcutŭ dumnē-luī Caimacamulŭ cu ceī l'alŝi boerī ai Divanului Craiovei, se vede cā Costea tovarāŝulŭ luī Triandafilŭ, n'aŭ tǎgăduitŭ cum cā intrase în tocmelā cu dumnē-luī Paharniculŭ ŝi rēmēindŭ ca sǎ mērgă fiulŭ dumnē-luī sǎ vađă ŝi cea-l'altă lānă, ŝi a doua ȝi sǎ vie sǎ isprăvēscă tocmēla, dāndŭ la acēsta Costea ŝi cuvīntŭ cā va veni fār'de a maī intrā în vorbă cu altulŭ pānă va isprăvi cu dumnē-luī, n'aŭ mersŭ după cuvīntulŭ ce dădese, ci în urmă a întocmitŭ cu Mihaī ŝi aŭ vîndut'o elŭ, iar nu Ștefanŭ Triandafilŭ tovarāŝulŭ, cum acēsta se adevereză din scrisorile luī Ștefanŭ, care dela Iunie 14 rēspunde către Paharnicŭ cā a vîndutŭ elŭ lāna, ŝi apoi zapisulŭ luī Costea de vīnđare la māna luī Mihaī se vede la Iunie 30, adecă cu 16 ȝile maī în urmă; pentru care după ŝarturile ce le adevērimŭ cā se pāzescŭ între negustorī la tocmēlele alișverīșului, în vreme ce Costea intrase în tocmelā cu dumnē-luī Pahar. era datorŭ sǎ mērgă a doua ȝi, sǎ mērgă sǎ isprăvēscă după cum se legase cu cuvīntulŭ ŝi cānd dumnē-luī Pahar. nu i-ar fi datŭ cea ce cere elŭ, atunci putē sǎ o vīnđă la altulŭ, ci s'aŭ purtatŭ cu vicleșugŭ, de oparte ȝicēndŭ cā are a o trimete înăuntru, de alta vēndēndu-ī luī Mihaī aici fāră de a-șī sēvērși cuvīntulŭ cu dumnē-luī Paharniculŭ; care acēsta, nu numai este peste orīnduială, ci ŝi în potrivă la negustorī de cinste; drept acea rēmāne Costea învinovățitŭ, ŝi dreptate are dumnē-luī Paharniculŭ a-șī căuta cu dīnsulŭ prin deosebită judecată, atātŭ pentru înșelăciunea ce i-aŭ făcutŭ, cātŭ ŝi pentru spălatul lānii i pentru plata ómenilorŭ dumnē-luī, iar Mihaīlŭ, de vreme cā aŭ apucatŭ de aŭ cumpēratŭ numērāndŭ ŝi toȝi banii, sǎ fie luī Inalta porunca Inălțimeī Tale de a sa voie sǎ-șī ridice marfa fār-de a nu i se face supērare de către dumnē-luī Paharniculŭ; așīșderea ȝicemŭ ŝi pentru acēstŭ așēđămīntŭ ce arŭ fi făcutŭ negustorīi lānari între dīnșii, i cu acēsta aŭ fostŭ oprīȝi cu de înșelăciune ŝi paguba locuitorilorŭ oprīndu-le cāștigulŭ ce ar putē face la alișverīșŭ cu negustorīi ŝi cānd sǎ nu-lŭ îngăduiască dumnē-luī Caimacamulŭ a face astŭ-felŭ de așēzēmīntŭ, ca un lucru fār-de orānduială, ŝi pricinitorŭ de paguba sārăcilorŭ locuitorī, la care acēsta sǎ fie luminata porunca Mării Tale la dumnē-luī Caimacamulŭ, ca sǎ iea acēstŭ zapisŭ dela māna lorŭ sǎ lŭ spargă ŝi sǎ nu îngăduiască de acum înainte a maī face așēzēmīnturī ca acesta împotriva folosului locuitorilorŭ, ŝi fieșī-care sǎ mērgă sǎ tocmēscă cu locuitorīi după cum se va putē învoi, noi așa gāsīmŭ cu cale, iar hotărīrea cea de sēvērșitŭ rēmāne a se face de către Inălțimea Ta. 1785, Augustŭ 5.

Pană Filipescu Vel Ban, Vel Logof., Scarlatŭ Grecēnu, Vel Logof.

12. Anaforaua ce aŭ făcutŭ în dosulŭ jalbei Vătafulŭ de Visterie,

pentru dreptul său de împlinirea ce a făcută lui Scarlată copilul de la Zoița Cantacuzino mumă-sa cea vitregă :

Iă Mihailă Constantină Șuțului Vvd i gpod.

Poruncimă dumné-vóstră boerilor Epitropi să urmați după cuprinderea acestei anaforale. 1786, Martie 20.

Pré Înălțate Dómne,

Cererea Vătafului este cu cale și dréptă, dar fiindă-că aceste tóte lucruri ale lui Scarlată copilul, s'a dat sub păstrarea dumné-lorū boerilor Epitropiei obștei, până va veni Scarlată în vèrstă, să fie luminată porunca Măriei Tale, iarăși către dumné-lorū boerii Epitropi ca dumné-lorū să alégă, cât se face dreptă a lua Vătaful de Visterie, și cele drepte ce se va face să iea, fie luminată porunca totū către dumné-lorū ca să-lū împlinésă din lucrurile lui Scarlată la numitulū Vătafū, noi așa găsimū cu cale, iar hotărîrea cea de sèvrîșitū rămâne a se face de către Înălțimea Ta. 1786, Martie 12.

(Acestū documentū este celū din urmă din Cod. XIII.)

13. Mihailū Șuțu apèră de nedreptate o femeie vèduvă :

Septembre 13, 1783. S'a dat poruncă legată la Ispravnicul din sud Dâmboviței la jalba Vasilei sèraca dela Băileni pentru Constantinū căpitanulū Ispravniculū dumné-lui Vel Log. Bălénū, pentru că aflându-se bărbatulū sèu în viață, i a fost vècarū la vitele dumné-lui Log., iar după mórtea bărbatulū sèu, în silnicie i-a lepèdatū vitele asupra-î, și fiindū fostū iarba mân-cată de lăcuste nu i-a pututū da sèma untului, și a pus'o de a datū gèremea tal. 10 bani 6 și mai cerèndū încă tal. 36 fără de dreptate, a pus'o la închisóre și în lanțū, apoi slobođind'o pe dînsa în loculū ei a pusū pe fii-sa, s'a poruncitū Ispravnicilorū că de va fi jalba ei adevèrată să-lū pue în fiare și cu însciințare să-lū trimită aici. (Cod.XII, fila 21.)

14. Mandatū de aducere la judecată :

Septembre 14, 1783. S'a dat volnicie cu acestū copilū din casa de Divanū la jălbile negustorilorū ce mergū și vinū aici din Transilvania, ca să mérgă să aducă pe Costea Vameșulū dela Dragoslavele aici, și s'a dat volnicia în mâna Vătafului de Divanū, și judecata din ți să o pornésă. (Cod. XII, fila 30.)

15. Altŭ mandatŭ de aducere în afacere de stricare de cäsnicie:

«Manulŭ ot. satulŭ Gruiŭ sud. Ilfovŭ, plasa Gherghiți, aŭ luatŭ pe Dina nevasta Barbului, arătândŭ pré Sfinția Sa părintele Mitropolitŭ Măriei Sale de acéstă nelegiuire, s'aŭ făcutŭ poruncă la Ispravnicŭ, ca să trimită pe acelŭ Manu aici în pază cu slujitorii d'împreună cu acea femeie la pré Sfinția Sa spre a li-se face cercetare după pravilă. 1785, Aprilie 10. (Cond. XII, fila 30.)

16. Din clironomii, chiar și când clironomii erau copii legitimi, a treia parte rămâne a *cutiei milosteniei*, iar restulŭ se administra de către epitropia obștilorŭ până la majoritatea copiilorŭ. Resultă acéstă și din următorulŭ pitacŭ Domnescŭ, adresatŭ boerilorŭ dela Epitropia obștăscă :

«Ci dar atâtŭ pentru ca să primiți acéstă a treia parte la cutie, câtŭ și pentru copiii lui fiindŭ că sunt nevrăstnici a se pune la orânduială pentru hrana și purtarea lorŭ de grijă, și pentru păstrarea averii lorŭ, iată vă poruncimŭ, după ce veți primi pitaculŭ acesta, să aveți a cerceta și a dovedi tótă averea numitului Ioniță Roată până la una, lucru mișcătorŭ și nemișcătorŭ sau de sine mișcătorŭ, care tóte să le faceți zaptŭ cu catastihŭ și prețuindu-le să aveți a urmă hotărării care se coprinde pe largŭ în anafora, ca să scóteți zestre soției lui cu darurile d'inaintea nunții, apoi din cea-l'altă pereusie, ce va rămânea să scóteți două părți pentru copiii lui, iar a treia parte să se facă zaptŭ pentru cutie, și lângă acéstă să socotiți de rindulŭ copiilorŭ lui ce rudenie aŭ, și să puneți la cale bună atâtŭ pentru hrana și purtarea lorŭ de grijă ca să-și aibe, cât și pentru acelea ale lorŭ lucruri să se chivernisescă și să se păstreze, și așa să faceți sevêrsire hotărării nóstre prin zapcialăculŭ Vechilului Vătafŭ de Aprozŭ, toleo pisah gvmd. 1783, Augustŭ 16. (Cond. 12, fila 10.)

Carte de volnicie să apuce pe răspopa Mirea dela Făgețelŭ sud. Oltŭ, pentru cheltuiala ce aŭ făcutŭ pentru moșia Valea Babii.

Zem. Vlas. fiindŭ-că prin cercetare de judecată, s'aŭ doveditŭ că răspopa dela satulŭ Făgețelŭ ot. sud. Oltŭ, ajungându-se că Diaconulŭ Dumitrașco dela satulŭ Bărsăștii, sud. Argeșŭ, a făcutŭ carte mincinósă în chipŭ de chrisovŭ Domnescŭ la mâinele sătenilorŭ ot. Valea Babii, cuprinđetóre cu moșia acéstă Valea Babii care este dréptă a mănăstirei Găiseni, ar fi a lorŭ, cu care carte pornindu-se sătenii asupra Egumenului a cere rŭmăta moșie, să o stăpânescă ei, și trăgându-lŭ prin judecătŭ, atâtŭ la Domnia sa fratele Alexandru Ipsilantŭ

Voevodă, și la Domnia sa fratele Nicolae Caragea Vvd. s'au pricinuită mănăstirei multă cheltuială cu acea carte, până s'au dovedit că este mincinosă, și fiindu-că pentru pedepsa vinei lor, sunt hotărâți de către Domnia-mea ca să plătescă aceștia amândoi, răspopa și Diaconul cheltuiala mănăstirei până la tal. 100 după cum se cuprinde mai pe larg în osebită cartea Domniei-mele ce s'au dată numitei mănăstiri pentru stăpânirea moșii cuprinzătoare de totă curgerea pricinii, iată am orânduit pe sluga Domniei-mele Păharnicul să ia de aici pe răspopa Mirea să-l ducă la Ispravnicii județului, și d-vostri Ispravnicilor vă poruncim să cercetați și pe sub cumpetă ca să dovediți toate ale lui ori-ce va fi avut lucruri mișcătoare, pe care să aveți a-le vinde cu mezată, și banii ce va eși să-i faceți teslim la mâinele Egumenului, și cu întorcerea orânduitului Mum-Bașir să însciințați Domniei-mele, trimițându și catagrafie de câte lucruri a-nume ați găsit ale lui, cu ce preț s'au vîndut fie-care, și câți bani au prinsu? așiderea s'au scrisă porunca Domniei-mele și către Ispravnicii din sud. Argeșu, ca și avutul Diaconului Dumitrașco să-l vîndă spre împlinirea acestei cheltueli a mănăstirei, ii saamă reche gvmd. 1784, Ianuarie 20. (Cond. 12. Fila 108.)

Anexa la cap. XLVII.

Dăm locuri aci la câte-va acte cu referințe totu la biserică de sub M. Șuțu, din prima domnie.

1. In cod. XI (fila 39 v.) se poate consulta hrisovul viilor Domnesci din 1784 Februarie 3.

2. O hotărâre dată în un proces prin care Egumenul bisericii Crețulescilor urmăria nisece odore ale acestei mănăstiri:

Iă Mihailă Constantină Suțului Voivodă i gpod. Zem. Vlas.

Cu cale fiindu anaforaua dumné-lor boerilor judecatori, o întărim și Domnia mea și poruncim zapeiule ce ești orânduită să faci împlinire de aceste lucruri bisericesci. 1785, Iunie 27.

L. P.

Gospodă

Procit. Vel Logofetă.

Pré Înălțate Dómne,

Din luminata porunca Măriei Tale, dumné-lui Vătafă za Divană aŭ adusă la judecată pe părintele Egumenă sfintei mănăstiri Crețulescu, chiră Dionisie cu jalba ce aŭ dată Măriei Tale asupra lui Panaită Terzi-Bașa de aici, arătându că luându dela răposatulă Proin Egumenulă Zaharie, ce aŭ fostă la acéstă sfintă mănăstire nisce odóre ce aŭ fostă ale sfintei biserici, i le-aŭ cerutū și nu vrea să i-le dea, cu ce cuvintū nu scie, și prin judecată cere să i-se facă împlinire; față fiindū și Panaită, răspuse cum că răposatulă Egumenă Zaharie avëndū trebuință de bani, ca să plătescă datoria pentru care avea mumbașirulă asupră-î, i-aŭ datū o candelă de argintū cu alte două mai mici spânzurate, ca să le pue amanetū, și să iea tal. 110 și ducându se la Hristodolū Mehtupciū, elū nu s'a mulțămitū numai cu acestū amanetū, și i-a cerutū și alte mai multe și așa s'a grăbitū și i-a mai datū și o bohcea, care cuprinde o sfită de stofă cu firū, i unū patafirū iar de stofă cu firū, i unū *pogonationū*, i o pereche *rucavefe* cu firū, i o pereche paftale argintū poleite cu, colanū de fierū, care era tótă nouă, cusută de dînsulū, și rămăsese la elū ca să-și iea plata lucrului. Egumenulă răspuse, că aceste adevăratū noui aŭ fostū, dar n'a fostū rămasū pentru plata lucrului, ci date de Egumenă lui Panaită împreună cu candelale, după cum se dovedesce din perechea de paftale, care aŭ fostū în bohcea, care paftale nu era datóre de plata lucrului la croitorū; și să și acéstă, că lucrurile s'aŭ pusū amanetū după mórtea Egumenului, și banii i-aŭ luatū Panaită, și nu putea să-î dea la unū omū ce era mortū, care la acestea ne-aŭ adusū și dovadă, adecă o adeverință a Ierodiaconului chiră Constantinū, împreună și cu Catastihulū de cheltuiéla care s'a făcutū prin mâna lui la mórtea Egumenului, la Iunie 13 lét 1783, și adeverință a lui chiră Diamanti Panaghioti, ce este orânduitū Epitropū la avutulū lui Hristodolū Mehtupciū ce a muritū, cum că zapisulū lui Panaită cu care a luat tal. 110, și dobânda lorū de lună la sută po. tal. 1 și pe lângă cele mai susū numite amaneturi este scrisū la Iunie 26 totū la acelu anū cu lét 1783, adecă mai în urmă cu 13 zile după mórtea Egumenului, cu orî-ce tropsū va fi fostū, după cum se jeluesce Egumenulă acum, și elū le-aŭ pusū amanetū la Hristodolū Mehtupciū, carele le-aŭ primitū, cunoscându-le că nu era lucru de alū lui Panaită, ci străine și bisericesci; amū cunoscutū că jalba acéstă este *pragmatichis-agoghis*, iar nu *prosopichis*, și fiindū-că biserica cere lucrurile ei și trebue să și-le iea dela acela care le are, iar nu să le céră dela care orî că le-a vîndutū și că orî că le-a pusū amanetū, cum rînduesce pravila ce arétă Armenopolos, cartea 1-a titlulū 3, și dicendū «când cine-va își va cere lucrulū lui care 'lū are altulū, nu cere judecată cu celū ce l'a vîndutū, ci cu celū

ce-lu are, și judecându-se acela care l'a cumpăratu, nu pôte să aréte la stăpânul lucrului, să se aducă să se judece cu celu ce l'a vîndutu,» afară dintr'acéstă pravilă, se îndatoresce pe împrumutătoru să întorcă lucrul străinū ce a luatū amanetū; numitulū împrumutătorū Hristodolū Mehtupeciū, primindū nu numai lucrulū străinū, ci chiar bisericesci: candelé și odóre preotesci, aū cădutu sub pravilele Impărătesci, care rînduesce și pedépsă la care primesce Domnesci și bisericesci lucruri, și spre acésta este și cunoscutū, că aū fostū publicate porunci Domnesci, ca nimeni să nu priméscă lucrulū cunoscutū, străinū fără numai Telalii ce sunt orânduiți; decî dela judecată s'aū găsitū cu cale, ca sfînta biserică să-și iea tóte lucrurile deplinū de unde se vedū că sunt acum, și clironomiū luī Hristovolū Mehtupeciū vorū metahirisi dreptulū, care li lasă pravila să aibă în potriua luī Panaitū pentru împrumutarea de bani; iar cea de sêvêșitū hotărîre rêmâne a se face de Înălțimea Ta. 1785, Iunie 19. (Cond. 13, fila 274.)

Ianache Mavrodinū Biv. Vel Pahar., Teodorache Știrbeiū Serd., Hagi Dumitrache Biv. Vel Slugerū, Scarlatū Fălcoianu, Biv Vel Șetrarū, George Canale.

3. Mai putemū cita dela M. Șufulū, după Cond. XI (fila 25 verso), chrisovulū acordatū bisericeī Sf. Spiridonū celū noū, din 20 Sept. 1783, și alte douē totū pentru acéstă mōnăstire (1).

(1) *Cartea mōnăstirei Sf. Spiridonū noū a lua dela turmele de oi ce pogorā primăvêra din 100 oi una.*

Vlas. fiindū-că mōnăstirea Sf. Spiridonū de aici din Bucuresci, ce este zidită de răposaii Domni Scarlatū Vodă și Alexandru Ghica Vodă, cu chrisovulū Domniei-mele are milă ca dela turmele de oi ce se pogorā primăvêra din năuntru la pășiune pe munții Têrii, din schela Vulcanului sud. Gorjū în sus și până la Vodița ot sud. Mehedinți, și despre tōmnă le tragū înapoi fără a nu plăti oeritulū, să iea din o sută oi una, după vechiulū obiceiū, iar dela turmele ce vorū rêmânea la ernaticū în țêră și plătescū oeritulū să nu iea nimicū. Dreptū acea dară am datū Domnia-meia acéstă carte la mâna omulū mōnăstirei, cu care să aibă volnicie a strînge acestū venitū, iar neavêndū mōnăstirea omū a trimete, ispravnicii ce se va afla după vremi, să aibă a orêndui omū într'adinsū spre a strînge acestū venitū, căruia să i-se dea deciuală din cea ce va strînge; pentru care poruncimū d-vōstră Ispravnicilorū ai județului, viindū omulū mōnăstirei să i dați mână de ajutorū spre a strînge acestū venitū, ca să nu se păgubéscă sfînta mōnăstire, sêū după cum dicemū, de nu va avé mōnăstirea omū, să aveți a orêndui d-vōstră omū, după cum se coprinde mai sus; așisderea poruncimū și vouē Ungurenilorū, vedêndū porunca Domniei-mele să căutați să vê supuneți, ca să dați obiceiulū ce aveți, după cum se cuprinde mai sus. ii saamū reech gvmd. 1784, Febr. 1.

4. Să citămŭ și actulŭ din Novembre 1783 acordatŭ bisericeii Sf. Ioanŭ din Bucuresci, celŭ ziditŭ din temelie de rēposatulŭ Const. Basarabŭ Brāncovēnulŭ. (Cod. XI, fila 27 verso.)

5. Asemenea chrisovulŭ acordatŭ mōnăstireii Colțea, din 1783, Decembre, de miluire în favōrea spitalurilorŭ. Se conține prin acestŭ chrisovŭ dispozițiunea, ca averea acesteii mōnăstiri și a spitalelorŭ să se administreze de 4 neguțitorii jurați împreună cu starostea, care să ia socotelele în fie-ce anŭ. (Cod. XI, fila 30.)

6. Chrisovŭ reinnoitŭ pentru mōnăstirea Cozia din anulŭ 1784 Ianuarie 7. (Cod. XIV, fila 32 verso.)

7. Chrisovulŭ mōnăstireii Zlătari, din 1784 luna Ghenarie 11 zile. (Cod. XI, fila 34 verso.)

8. Chrisovulŭ mōnăstireii Sărindarŭ din 1783, Octobree 20, de scutiri diverse. (Cod. XI, fila 10 verso.)

9. Condica 11, fila 12 mai coprinde :

Chrisovulŭ bisericeii Spirea, «care a recumpăratŭ din robie multe suflete creștine dintr'aceste două țeri, Țera Romānescă și Moldova, într'acēstă vreme

Cartea mōnăstireii Sfintului Spiridonŭ noii pentru tērgulŭ dela Ruși-de-Vede, sud. Teleormanŭ.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că mōnăstirea Sfintului Spiridonŭ de aici din Bucuresci, ce este ziditŭ de rēpoșiții Domnii Scarlatŭ Vodă și Alexandru Ghica Vodă, cu chrisovulŭ Domniei-mele are milă, ca la moșia Ruși-de-Vede sud. Teleormanŭ, ce este a numiteii mōnăstiri, să se facă tērgŭ pe fieși-care sēptēmānă odată, după cum s'a fostŭ făcutŭ și mai înainte, și la tōtă vîndarea ce s'arŭ face de ori-cine, atātŭ în ziua de tērgŭ, cât și în cele-l-alte zile în prāvāliile ce sunt acolo, Vameșii Domnescii amestecŭ să nu aibă, ci multŭ-pușinŭ alŭ vāmii ce ar fi, să se ia pe sēma mai sus numiteii mōnăstiri ; așisderea și până la două mii vedre vinŭ și o sută vedre rachiŭ, când va face trebuința mōnăstirea să aducă la acēstă moșie veri de unde îi va da mână, slobodă este a aduce și de căminăritŭ sēu de vamă supărată la acelŭ vinŭ și rachiŭ să nu fie ; așisderea și prāvāliōrele câte vorŭ fi în Ruși-de-Vede să fie apărate de fumăritŭ și de cotăritŭ ; pentru acea dar am datŭ Domnia-mele acēstă carte sfintei mōnăstiri, care poruncimŭ Domnia-mele, atātŭ vouē Vameșilorŭ, cât și celorŭ ce după vreme veți fi orēnduiți de către Vel căminarŭ după venitulŭ căminăriei, nimenea întru nimicŭ să nu vē îndrăzniți a face vre-o supărare, ci cu toți să fiți următorii poruncii Domniei-mele. ii saamŭ receh gvmd. 1784, Febr. 9. (Cond. XII, fila 118.)

Asemenea carte ca acēsta s'aŭ făcutŭ la lét, 1785.

trecută a resmeriței.» prin monachul Ioachim. Chrisovul dice, că mănăstirea Spirea a fost făcută de Spirea doftorul. Urmază scutirile. 1783, Oct. 22.

10. Condica 11, fila 19 verso :

Chrisovul bisericeii lui Misail Monachul ce a fost Logof. de taină, din mahalaua Hagiului, cu case pentru 24 femei serece. 1783, Decembre 1.

11. Condica 11, fila 27 :

Chrisovul mănăstirei Stavropoleos, de diverse scutiri din 1783. Decem. 16.

12. Condica 11, fila 14 verso :

Chrisovul din 1783 Octombre 15, autorizându pe Mitropolitul din București să facă satul pe moșiile sale din Vlașea numite *Futoia și Cursus*, să strângă lude 40 oameni străini, cari voru fi scutiți de-apururea. Mai acordă și diverse alte scutiri.

13. *Cartea celor patru clericii dela Craiova pentru scutela.*

Zem. Vlas. Fiindu-că ne-au arătat Sfinția Sa iubitorul de Dumneșu părintele Episcopul Râmnicului chiru Filaretu, că de împreună cu Protosinghelul, la Craiova are Sfinția Sa orânduși pentru a căuta pricinele bisericesci ale norodului și patru clericii, care fiindu că se află apururea cu sîrguală și cu sîrguință la pricinele și judecățile ce se orânduiesc de către dumné-lui Caimacamul Craiovei, ne-au făcutu Sfinția Sa părintele Episcopu rugăciune, ca să le facem privilehiu pentru scutela bucatelor lor, decii după pliroforia ce am luat de la Sfinția Sa părintele Episcopu, încredințându-ne și dumné-lui cinstitu și credinciosu boerul Domniei mele Gheorgache Suțu Biv Vel Cluceru, Caimacamul Craiovei, ne-am milostivit Domnia mea și le-am datu acesta domnșca noastră carte acelor patru clericii, ca drepte bucatele lor să fie scutite și apurate, stupi i rimate de dijmăritu, vinul ce va face în viile lor, de vinăriciu și oile de oeritu; pentru care poruncim și voue slujbașilor dijmarii și vinăricerii și verice veși fi orânduși după vreme cu aceste slujbe, nimenea întru nimicu supărare clericilor pe drepte bucatele lor să nu faceți, că așa este porunca Domniei mele. 1786, Februarie 15.

14. *Cartea mănăstirei Radu-Vodă, de gârdurăritu.*

Zem. Vlas. Fiindu-că sfința mănăstire Radu-Vodă, de aici, pe lângă mila de vinăriciu ce are de ica din delul Lupescilor, de lângă București din de-

lulŭ Vălenilorŭ ot. sud. Muscelŭ, cu chrisóve Domnescŭ, ce este întărită și de către Domnia-mea, are și gărdurăritulŭ dintre aceste délurŭ, am datŭ cartea Domniei-mele cuviosulŭ Egumenŭ și omulŭ ce-lŭ va avé orénduitŭ, ca să aibă volnicie printre acéstă carte a Domniei mele a căută acestŭ gărdurăritŭ, după vechiulŭ obiceiŭ, cum l'a căutatŭ și l'a luatŭ și mai înainte; poruncimŭ Domnia-mea și d-vóstră Ispravnicilorŭ, să dați mână de ajutorŭ omulŭ ce-lŭ va avé orénduitŭ, a puté căută acelŭ gărdurăritŭ, fiindŭ venitŭ alŭ sfintei mōnăstiri. 1785, Aprilie 8. (Cond. XI, fila 251.)

15. *Cartea Schitulŭ Băndé din sud. Muscelŭ pentru mila ce are.*

Zem. Vlas. Datamŭ acéstă Domnésca nóstră carte sfântulŭ și Dumneșcesculŭ Schitulŭ Băndé ot. sud. Muscelŭ, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Intrarea în Biserica a pré sfintei Stăpâniŭ nóstre de Dumneșeŭ născătoare și pururea fecióreŭ Maria, și tuturorŭ părințilorŭ călugări din acestŭ schitŭ, iar schitulŭ este Metohŭ alŭ sfintei Metropolŭ, ca să fie s-tului schitŭ milă dela Domnia-mea, să scutéscă de dijmă, de dijmăritŭ stupi 40, de oeritŭ oi 50, însă drepte bucate ale sale; să aibă a lua dela visteria Domniei-mele, în toți anŭ, la ziua prasicului, tal. 30; să fie și lude 6. ómeni străini făr'de pricină, pentru cari aducândŭ adeverință dela Ispravnicii județului cum că sunt străini cu adevăratŭ, li se vorŭ da și pecetluiturile Domniei-mele pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să fie în pace și ertați de tóte dăjdiile și orénduelile verŭ-câte ar eși dela visteria Domniei-mele peste anŭ în țeră dela Ispravnicii județului, de nici unele valŭ și supărare să nu aibă, spre a puté fi de poslușania sfântulŭ schitŭ, pentru că aceste milŭ le-au avutŭ schitulŭ, atâtŭ de la alți mai d'inainte răposaiți frați Domni, cât și dela Domnia sa fratele nostru Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd. prin carte, dar din nepēstrare și nepurtare de grijă a stareții și a călugărițelorŭ ce locuiaŭ mai nainte la acestŭ schitŭ s'au răpusŭ acea Domnésca carte, și au rămasŭ sfântulŭ Schitŭ lipsitŭ de mila ce căștigase; acum părinții călugări, cari saŭ adunatŭ la numitulŭ schitŭ, după ce au lipsitŭ călugărițile, au datŭ jalbă de rugăciune Domniei-mele, cerëndŭ, ca să nu fie lipsiți cu răpunerea cărții de acele Domnescŭ milŭ ce au avutŭ; pentru care din porunca Domniei-mele căutându-se la condica Divanului, s'au găsitŭ trecută acea carte a Domniei-sale fratelulŭ nostru Domnŭ Alexandru Ipsilante Vvd. la lét. 1775, Decembre 21, cuprinđetőre de acestea mai sus arătate milŭ; deci fiindŭ-că acestŭ sfântŭ schitŭ se află la lipsă și sērăcie de nu au părinții călugări nici hrana vieții, și fiindŭ-că din condică ne adevărimŭ, că cu adevăratŭ au avutŭ aceste milŭ, iată dar și Domnia-mea m'am milostivitŭ și nu am trecutŭ cu vederea rugăciunea lorŭ spre a-i lăsa lipsiți de Domnescile milŭ ce au avutŭ, ci le întărimŭ printr'acéstă Domnésca nóstră carte, ca să li se pă-

zescă nestrămutată ; pentru care poruncim nimenea întru nimic de toate câte scriem mai sus supărare să nu facă, ca să fie sfântului schit de ajutor și întărire, părinților călugări de hrană și îmbracaminte și de chivernisela, iar Domniei-mele și reșoșilor părinților Domniei-mele veșnică pomenire. ii saam receh. gvmd. 1785, Iunie 2. (Cond. XII, fila 267.)

16. 1784, Martie 3. Pentru unu Manolache ce se află la Găesci cu vama Vlășei, care au bătut unu popă alu Schitului Babele, s'au trimis Ciohodaru să-lu aducă cu marifetulu Ispravniciloru.

Marea reinnoire de chisove pe la mănăstiri, sub domnia lui M. Suțulu, (din cari chisove nu am citat decât puține mai sus) o explică împrejurarea, că mănăstirile erau obligate a-și reinnoi chisovele de danii și scutiri, ca să aibă ocaziune logofeții cei mari a-și lua havaetulu lor delă acele mănăstiri și biserici. Acesta se probază lămurit și prin actulu următor :

Cartea Logofetulu Manolache Brâncovenu pentru banii ce are la mănăstiri, după întărirea chisoveloru.

Dumné-vostră Ispravniciloru ot. sud. Vâlcea, sănătate ! fiindu-că ne-au arătat dumné-lui einstit și credincios boerulu Domniei mele Manolache Brâncovenu Biv. Vel Log. de țera de sus, cum că după milostivirea ce am arătat Domnia mea, atât pentru sfintele mănăstiri, ca prin înnoirea chisoveloru i cărților Domnesci să-și aibă iarăși milele ce le-au avut, cât și pentru a-și lua dumné-lui avaelu, care este dreptulu dregătoriei aceștia, unele din mănăstiri de aici de peste Olt, după ce li-s'au înnoit chisovele i cărțile, în multe rînduri le-au scris de a trimite havaetulu să-și ia chisovele și nici o urmare n'au făcutu, care havaetulu după starea mănăstirilor și după măsura mileloru, precum s'au socotit de pré Sfinția Sa părintele Episcopulu Românulu, cu care s'au hotăritu, însă delă Martie în 5, care iată se însemneză mai jos, ci fiindu-că după a însuși Egumeniloru cerere ce au făcutu în anul trecut către Domnia mea spre a se strînge vinăriciulu lor de către Ispravnic, ca dintr'acelu vinăriciu să dea havaetulu chisoveloru i a cărțiloru, s'au făcutu Domnescile nostre porunci către Ispravnic încă de atunci, de au strîns delă câți slujbași vinăriceri au proftacsit, după cum ne-au și răspunsu Ispravnic ; pentru acesta iată poruncim dumné-vostră, ca din banii vinăriciulu, ce sunt însemnați mai jos și prisosulu ce va rămânea să se dea la fieș-care mănăstire fără de a se opri, iar cari din mănăstiri își voru fi luat banii vinăriciulu de atunci, și nu voru fi asupra ispravniciloru, să apucați pe Egumenulu

mănăstirilor acestora ce se numescū mai josū, dela care să aveți a-î împlini, ca suma acēsta de avaețū a Logofeilorū ce este obișnuitū și dreptū, care sunt datori Egumenū fără de nici o împotrivire a-lū da pentru milele ce au căștigatū și căștigā prin înnoirea chrisóvelorū și domnescilorū nóstre cărți, și împlinindu-î să se trimitā dreptū la dumné-lui Logof. Brâncovénu, de unde însuși vorū luā chrisóvele și cărțile ce au; și așa, ori din mila vināriciului care va fi asupra Ispravnicilorū, ori dela Egumenū să împliniți dreptulū dumné-lui biv. Vel Log. și să-î trimiteți, pentru că neurmāndū vorū fi păgubiți Egumeni și cu trepede dela sineși; acēsta: 1785, Maiū 30. (Cond. XII, fila 276.)

Mănăstirea Cozia	tal. 150	Mănăstirea Govora	tal. 100
» Bistrița	» 300	» Polovraci	» 50
» Arnota	» 100	Schitulū Titiriciulū	» 25

Anexa la pag. 374.

Din următorul documentū se va putē vedē gradulū de *moralitate* în care se afla unū preotū sub M. Șuțulū Vv. :

Gavrilū Ieromonahū, duhovniculū de la mănăstirea Radului-Vodā, cu o țigancā, pentru prepunerea ce-î face.

Iō Mihailū Constantinū Șuțulū Vod. i gpod.

Poruncimū Domnia mea să se pedepsescā numita fatā cu surgunólā la mănăstirea de călugărițe Viforita ot. sud. Dâmbovița, pentru care dumné-ta Vel Spătarū, să rēnduescī unū zapciū alū dumi-tale, ca să o aducā să o facā teslimū în mâna Stareței de acolo. 1785, Martie 17.

Procițū Vel Logofētū.

Pré Înălțate Dómne,

Dupā jalba ce a datū către Măria Ta Gavrilū ieromonahulū, duhovnicū din mănăstirea Radului-Vodā, pentru o fatā, fata unei Vasilecāi, văduvā de aici din mahalaoa Apostolului, đicēndū, că fiindū orānduitū de cuviosulū arhimandritū Egumenulū Radului-Vodā, să stringā chiria locului, și fiindū și acēstā femee muma fetii, șeđetőre cu casa pe loculū mănăstirii, la trecuta luna lui Martie ar fi venitū acēstā fatā la chilia numitului Ieromonahū de i-aū datū parale pentru chiria locului; în urmă, peste 2—3 đile, aū venitū fata la Metropolie, de ar fi jăluitū smereniei nóstre precum că atunci la datulū paralelorū ar fi apucat'o numitulū Ieromonahū în chilia sa și cu sila i-ar fi stricatū fecioria ei, și ca unulū ce a rēmasū îndreptatū prin jurāmintū ce a făcutū își cere

cinstea și dreptatea dela Măria Ta; după a căruia jalbă ni se poruncese de către Măria Ta, ca să însciințăm Mării Tale pricina cercetărei și alegerii ce am făcut. Deci vei sci Măria Ta, că după cum au făcut scire Măriei Tale numitul ieromonah, cu adevărat așa este; a stătuț faț înaintea noastră această fată cu ieromonahul și cu acestu cuvintu țicea fata, că atunci când a datu acele parale a apucat'o numitul ieromonah în chilia sa, și cu sila i-au stricat'u fecioria; i-am țisū: are vre-o mărturie care să fi vțăduț această faptă când au făcutu seū să fi auțitū prigonirea și strigarea ei? și a țisū fata, că nu are pe nimeni. Impotrivă a răspunsu ieromonahul, că nici de cum vinovatū păcatulu cu ținsa nu se scie; decī vțădendū noi că nici o mărturie la mijlocū nu e, amū țisū lui Gavrilū ieromonahul: putē-va face jurămintū la această țăgăduire de acea fată, și a răspunsu că primesce a face, și mai întâi înaintea noastră duhovnicesce s'au mărturisitū țicendū, că nu se scie vinovatū păcatulu, și mai în urmă au mersū și în paraclisul sfinței Metropoli, și faț fiindu atâtū această fată Stana, cât și protosinghelul Mitropoliei i ecleziarhul Domnescu, i protopopul de Bucuresci și unū Ilie dascălu, a făcutu jurămintū numitul Gavrilū ieromonahul, cu mâna pe sfinta Evanghelie și pe sfinta cruce, pe cum că nici de cum vinovatū păcatulu curviei nu se scie cu această Stană fată, nici gândū ca acesta n'au avutū asupra-i, nici că vre-o dată i-au pomenitū de această fată, ce năpaste-i este, după cum mai pe largū te vei plioforisi Măria Ta din mărturisania jurămintulu, ce au datū în scrisu atâtū într'acestū Pitacū, care este adeveritū și cu pecetea noastră, și noi de atunci era să arățăm Măriei Tale pricina acēsta, dar fiindu-că era lângă sēptēmāna cea mare de lângă Pașci, amū zăbovitū până acum, ci fiindu că acestū ieromonahū după jurămintulū ce a făcutū a rēmasū îndreptatū și mai vīrtosū că după cum ne-amū adeveritū este și omū secatū de surpătură și se află și trecutū în vīrsta bētrānețilorū, nu rēmāne nici o bănuială asupra lui de vinovăție; iar numita fată ca o preputōre rēmāne vinovată și vrednică de certare politicēscă, pe cum vei țasi Măria Ta cu cale, ca să se vegheze și altele, ce au făcutū pără mincinōsă; iar hotărīrea cea de sēvērșitū rēmāne a se face de către Înălțimea Ta. 1785, Maiū 10. (Cond. 13, fila 206—207.)

Alū Mării Tale către D-șeu fierbinte rugătorū și smeritulū părinte sufletescū.

Gregorie alū Ungro-Vlahiei

Credința, religiunea, era putinte în tōte casele acum unū secolū și mai bine. Călugării greci căpētaū ajutōre și moșii ca prețū pe mōște și lemnū sfīntū. Intr'o scrisōre din 3 Ianuarie 1785, Ghermanū, egumenulū dela Văcăresci, scie Patriarchulu din Constantinopole:

«Fiulū Banulu Ghica Costache, și Crețulescu, fostulū aga, m'au silitū să

scriu pré Sfinției vóstre ca să le trimiteti lemnú sfintú precum mi-a spusú și Venețana pentru acésta, și făgăduescú, decă le veți trãmite, cá vorú da ceva ajutorú. Decí decă vorú da, le daú, altmínterea nu le daú!»

Urările pré Sfinției vóstre etc. (Manuscrise inedite din archiva Patriarhiei, copie în bibl. Academiei.)

Să profitú de acéstă informațiune, ca să spiculescú mai multe alte informațiuni relative la țerile Române, totú din archiva Patriarhiei, de pe actele decopiate pentru Academia Română și traduse pentru mine de d-lú Murnu, inteligentulú studentú alú facultăței de litere.

Pentru a culege adevérate biruri dela biserecile din Orientú și din țerá, călugării greci le împărțiau *antemise* și pomelnice, mai adese tipárite chiar în Principate. Une-orí Domnitorí ca Ipsilante se opuneaú la numirea directá de egumeni greci trimesi de sfințele locuri.

Aceste informațiuni se adevérescú din mai multe scrisori. Din unele din aceste se va mai vedé ce frecvente relațiuni întreținú Patriarhiile de Constantinopole și de Ierusalimú etc. cu Domnitorii și cu persónele influente din țerá, mai alesú femeí, spre a culege daruri dela toți. Oglinda buná a machinațiunilorú călugárilorú greci în țerile Române sunt, repetú, scrisorile ce urmézá aci, pentru prima órá publicate.

Mónăstirea Stavropoleos (sec. XVIII.)

Scrisórea lui Calinicú egumenulú Ismailulú către Avramie, rugându-lú să trimitá unele daruri către diferiți.

Pré Sfinției tale cu smerenie mă închinú, și sárutú drépta.

Motivulú presentei nu e pentru altú-ceva decát să mă închinú iarási, rogú însá să-mí trãmiteți evanghelia și crucea și cărțile ce vè cerusemú, aceste tóte

să mi-le trimateți. Și pentru haine mă rog, nu a fost nimeni ca să mi-le trimateți, seú vr'unú răspunsú să primescú? De câte-orí vă scrisesemú ca să-mí trimateți unú monahú dela sf. mormintú. Décă se va găsi vre-unú băiatú seú din răsăritú saú din vr'unú altú locú, să-mí trimateți, căci aici băeții și slugile cu toții aprópe sunt nepricopsiți. Despre preotú, decă e chipú să mi lú trimateți acum bine, iar decă nu mi-lú veți trimate este paguba vóstră, pentru-că nu potú eși afară pe la sate, ca să potú face vre-o chivernisélă.

Eú pe fie-care ți așteptú despre afacerea de care v'amú făcutú cunoscutú, adecă-te despre *hatiserifú* și însu-mí mă mirú pe fie-care ți.

Pe lângă acestea vă rogú pentru Mutevelí și Ghertasú și pentru agale *trei cântare de papuci și trei cântări cisme și câte-va lulele daurite și vr'o 70 de și-ragurí de hurmale și cincé ocale săpunurí miroșitóre pentru Arhiereulú din Huși și o scrisóre, ca să ne dea voie sf. Inochentie pentru epítropú Ismailulú, ca să facemú epítropi pe Anastasie Țițirica și pe Nicolae Mehanegibașú. Acești doui să fie epítropi. Acestea tóte să mi-le trimateți cu orí-ce prețú și cât mai de grabă, împreună și *hatiserifulú*; precum vă scriú așa să faceți. Acestea și mă închinú, iar urarea vóstră să fie cu mine în tótă viața sa.*

1776, Ismailú, Iulie 3.

Slugă smerită
Calinicú.

Scrisórea lui Romanú fostú egumenú alú Călăiulú către Avramie, prin care ilú rógă să fie numítú iarăși la acéstă egumenie și enumérá serviciile sale de multí aní aduse sfíntulú mormintú

Pré fericirei vóstre pré divine și pré sfinte cu smerenie mă închinú și sárutú cu extremú respectú și evlavie urmele a totú sfintelorú sale picíóre.

Pe care să o păzescă D-șeulú tuturorú în deplină sănătate, continuă prosperitate și ajungerea adevératelorú bunurí, cu viață lungă și neclintită întărire pe pré sfíntulú și apostolicesculú seú scaunú.

Cu tóte că nu am avutú prilejú de multú timpú ca să scriú pré fericirei vóstre, fiindú închisú și fiindú oprítú de a scrie fie-ce, fără sciința Domnésă, acolo unde am a scrie, mai cu sémă pedicele puse mie aú fostú cu prisosință, după plecarea de aici a Domniței cocóna, însă am scrisú și atuncí după cum îi place omulú, iar acum fiindú mai înlesnitóre ocasiunea nu am întârziatú ca prin presenta mea să aducú închinăciunea smerită ce o datorescú pré fericirei sale pré divine și prin urmare să rogú cu lacrimi calde pe pré fericitulú meú stăpânú, și părinte iubitorú, ca să nu trecă cu vederea ticălósele lacrimi ale smeritei sale slugi, ci să aréte compătimirea sa părintescă și să mă miluéscă iarăși numíndu-mé în funcțiunea în care eramú, adecă la mónăstirea Caluí, unde amú vėrsatú atáta sudóre și dureri și eú și sluga

vóstră fratele meŭ Daniilŭ în timpŭ de optŭ anŭ, în acea sĕlbĕaticie a Turceilorŭ mai întĕiŭ, apoi în desordinea atĕtorŭ ŝi atĕtorŭ primejdii ce le-am încercatŭ, împuŝcaŝi, arŝi de tâlhari, de ómenŭ rĕi, fĕrĕ nici o mĕngĕere, fĕrĕ nici unŭ venitŭ dela vre-unŭ locŭ; totuŝi ceea ce era fixatŭ amŭ dat'o a totŭ sfintuluŭ mormintŭ ŝi de ajutorulŭ posibilŭ n'a fostŭ lipsitŭ ŝi acĕsta fĕrĕ venituri; credeamŭ ŝi fĕgĕduescŭ acum în timpŭ de pace ŝi embaticulŭ sĕ-lŭ daŭ întreitŭ ŝi sĕ nu lipsescŭ de alŭ sĕŭ ajutorulŭ posibilŭ. Fĕgĕduescŭ cĕ voiŭ da pe fie-care anŭ unŭ embaticŭ de 300, ŝi 500 lei (groŝi) acum prin anticipaŝie, plata de cĕntĕreŝŭ alŭ prĕ fericireŭ sale; dar sĕ nu mĕ înstreineze de ostenele ŝi sudorile mele ŝi de mĕnĕstire; mai fĕgĕduescŭ sĕ servescŭ sf-lui mormintŭ pĕnĕ la cea din urmĕ a mea suflare ŝi dupĕ mórtea mea, dĕcĕ ceva mi-se va gĕsi, sĕ fie a sfintuluŭ mormintŭ.

Astŭ-felŭ mĕ rogŭ ŝi implorŭ prĕ fericitulŭ stĕpĕnŭ, pentru cĕ sunt optŭ anŭ de cĕnd m'am prĕpĕditŭ în rĕsbóe ŝi ca marturi, egumenŭ ŝi epitropŭ ŝi toŝi creŝtiniŭ sciŭ în ce chipŭ am fĕcutŭ acea casĕ în asemenea vremuri de desordinŭ. Cĕt despre ŝiganŭ, ŝi pe acela vĕ fĕgĕduescŭ sĕ-lŭ cumpĕrŭ ŝi sĕ-lŭ puiŭ în loculŭ rĕposatuluŭ. Mi pare rĕŭ vĕdĕndŭ distrugerea acelei mĕnĕstiri, cĕci unŭ omŭ care n'are nici limbĕ ŝi nici experienŝa de casĕ n'are, cum sĕ chivernisĕcĕ? ŝi alta încĕ, prĕ fericite stĕpĕne: de atĕtea ori sclaviŭ aŭ trĕmisŭ cĕtre mine, dĕicĕndŭ, cĕ dacĕ nu voiŭ rĕmĕnĕ ŝi mĕ voiŭ mai duce, toŝi plĕcĕ ŝi trecŭ în Turcia. Acĕsta, nu pentru a recomandĕ pe mine însu-mŭ scriŭ, dar adevĕrulŭ, cu frica lui Dumneđeŭ ŝi a sufletuluŭ meŭ. Decŭ ŝi iarĕŝi mĕ rogŭ, ca sĕ nu cum-va sĕ nu isbutescŭ la cererea mea ŝi acestea cu smerenie, iar urĕrile sale a totŭ sfinte ŝi de Dumneđeŭ convingĕtore fie-mŭ în tótĕ viaŝa pĕzitore.

Bucuresci, 1776 Augustŭ 25.

Cea mai smeritĕ ŝi micĕ slugĕ
Romanŭ Caluianŭ.

Scrisórea lui Dionisie, egumenŭ alŭ Rĕsvanuluŭ, cĕtre Avramie, rugĕndŭ ca sĕ i-se îngĕdue de a nu se întórcĕ la Ierusalimŭ, din cauza bĕtrĕneŝii ŝi a sĕrĕcieŭ.

Prĕ fericireŭ vóstre prĕ înŝepte ŝi prĕ sfinte mĕ închinŭ, sĕrutĕndŭ cu extremĕ evlavie a totŭ sfintele sale mĕni.

Đilele trecute m'a chiĕmatŭ a totŭ cucerniculŭ Archimandritŭ chir Ghermano, ŝi mi-a arĕtatŭ poruncile prĕ fericiriŭ sale, ŝi m'am închinatŭ lorŭ dupĕ cuviinŝa. Dar douĕ mari pedici sunt, cari mĕ împedicĕ de a mĕ duce la Ierusalimŭ. Una este, stĕpĕnuluŭ meŭ, cĕ supĕ, cantitatea chiverniseliŭ mele nu este îndestulĕtore, a doua e mai mare, cĕci sunt bĕtrĕnŭ ŝi neputinciosŭ

peste șese-deci-patru de ani și aprópe cu unú piciorú în iadú și cu celú-laltú în viéță și calea este depărtată și nu potú sosi nici măcarú pe jumétatea drumului și voiú muri. Decí căldurosú mă rogú și implorú pe pré fericirea sa, să mă ierte și să mă bine-cuvinteze. Și iată am înmânatú pré cucernicului arhimandritú chir Ghermano leí cincí-deci iarășí sub cuvînt de ajutorú pentru sf. mormîntú, ca să vi-í trămită, și rogú să am carte de bine-cuvîntare și să ne învrednicéscă sf. D-đeú să ne bucutámú de presința sa aici, și eú cât ímí stă în puțința voiú luptă pentru sf. mormîntú.

1776.

Dionisie (Rěsvanú)

Scrisórea lui Ghermano, egumenú alú Văcărescilorú, către Avramie despre diferite afaceri.

Am văđutú prin urmare și cele ce 'mí poruncesce dreptú stăpánú, la acele ce mă ocupú cu tótá îngrijirea, să se *isprăvescă fără nici unú cusurú și anti-
minsiile prin pré sfintele sale urări s'au isprăvitú și le-am luatú, cari au eșitú cu celú
măi curatú tiparú și sunt frumóse; iar pomelnicile se isprăvescú și ele după 15
đile; sperú că vorú deveni și ele plăcute, după cum le ceremú și dându-se prilejulú
vorú fi trámise câte voiú puté, fără nici o întărđiere.*

1776, Septembre 22, celú mai micú robú și gata la poruncile patriarhale
Ghermano Archimandritú alú Văcărescilorú.

Scrisórea lui Ghedeonú archimandritú către Avramie, despre daraveruri.

Pré fericirei sale, pré înțelepte și pré sfinte îngenuchiatú mă închinú sáru-
tându-í drépta. Și iarășí vė aducú la cunoscînța, pré bunulú meú stăpánú, că
până acum egumenií mónăstirilorú din afară *nu mi-au rěspunsú, despre ajuto-
rulú ce pré fericirea sa cere de la dînșí.* Motivulú acestui lucru nu este altulú,
decát că lipsescú dela mónăstirile lorú, din cauza culesului viilorú. Celú dela
sfíntu Sabba și din Pobrata đicú că vorú trámite ajutorulú lorú, împreună
cu cele de afară. Chir Ghedeonú alú Cetățuei, nici lăscae, đice că *dă, căci
a datú destulú.*

1776, Septembre, ultima.

Ghedeonú archimandritú.

*Scrisórea lui Ghedeonú, archimandritú, către Avramie, despre nisce
daraveruri și despre venirea Mitrop. Chesarie ca epítropú patriarhalú.*

Pe pré fericirea vóstră pré respectabilă, pré sfíntulú meú stăpánú, în ge-
nunchi salutându, etc.

Scrisórea pré sfínției vóstre am primit'o, și am văđutú cele cuprinse. Prin

cei 4.250 de lei a satului ce deja s'a vîndutŭ, voiŭ îngriji pentru a se cum-pără o altă proprietate în loculŭ acelea. Egumenii mōnăstirilorŭ, ca semnŭ alŭ supunerii lorŭ, trămitŭ pré sfinției vōstre, cei din Pobrata, Tazleŭ, Soveja și Cașinŭ câte 50 de lei și celŭ din Bărnova lei 30, rugându-se cu lacrimi să le primescă, fiindŭ că mai multŭ nu se pōte da. Cei dela Cetățuia, Bis-trița și sf. Sabba de locŭ nu trămitŭ, justificându-se în diferite chipuri. Aŭ trămisŭ lui chir Macarie untŭ ocale 100, și brânzeturi 40 ocale și 100, ca să le trimetă pré sfințitei vōstre pré fericii, și până acum nu mi-a scrisŭ decă le-a trimesŭ și prin ce omŭ a-nume.

Pentru întârșierea s-tului Chesarie cu de prisosŭ îmi părea fōrte rēŭ, ca nu cumva să mi-se întemple călătoria mea în mijloculŭ iérnei, când frigulŭ fiindŭ aspru, va fi pentru vârsta mea nesuferită, seŭ mai bine țicēndŭ omorītore. Cu tōte acestea, venindŭ sfîntulŭ alŭ Chesariei, cu plăcere voiŭ începe cu ajutorulŭ lui D-șeu, călătoria, avēndŭ în partea mea urările întremătore, cari fie-mi ajutătore pe tōtă viața. Ghedeonŭ, Archimandrită Barnovskî.

Scrisōrea lui Ghermano, egumenulŭ Văcărescilorŭ către Avramie, neconsimțindŭ să se ducă la Ierusalimă, ca să fie chirotonisitŭ arhierēŭ și despre țiganii Căluului.

Arētŭ pré sfinției vōstre, că scrisōrea sa scrisă din luna trecută Martie, am primit-o, în care am vēdutŭ că îmi serie că n'a primitŭ nici unŭ răspunsŭ, atātŭ despre starea mōnăstirilorŭ de aici, cât și a celorŭ cari le conducŭ și despre alte treburi, pentru care în timpurile acele îmi porunca; decî mă găsescŭ în nedumerire despre acēsta, pentru-că eŭ și înainte de plecarea de aici a lui Hagi Popa Iacob de la Negoesci, și cu însuși acesta am scrisŭ despre tōte cele despre cari voia pré sfinția sa să se informeze și mă mirŭ unde să se fi îngropatŭ acele scrisori, de n'au sositŭ; decî nu am lipsitŭ ca a doua oră să-i aducŭ la cunoscînță despre mōnăstiri, că tōte sunt în ré stare și le trebuie ajutore, iar despre egumenii aceia ce pré înaltulŭ Domnŭ închisese, a poruncitŭ și i-am socotitŭ cu ôre-care economie, apoi i-a iertatŭ și i-a trimesŭ la mōnăstirile lorŭ. Iar despre țiganii de cari a poruncitŭ ca să se iea atâtea părechî bărbați și femei din Căluș și să fie aduși la Bucuresci, scriemŭ că ctitorii Căluului se indigneză și nu primescŭ acēsta.

1776, Maiŭ 3.

Ghermano, Văcăresci.

Scrisōrea lui Calinicŭ egumenulŭ Ismailului către Avramie, despre cutiile ce se colindă în interesulŭ sf. mormîntă.

Pré fericite, pré înțelepte și pré învățate ștăpâne și Domnŭ alŭ nostru și

părinte și patriarchă al sf. orașu Ierusalim și al întregii Palestine, Siria, Fenicia, dincolo de râul Iordanului, Cana al Galileei, al Neamurilor luminător strălucit și sprijin al credinței noastre ortodoxe, îngenuchiat sărut grațiosă sa mână etc. La 2 mai am primit scrisoarea sa și iarăși aduc la cunoștința sa cele întemplate. Chir Iónichi protosinghelul întorcându-se prin eparhia Proilavului și venind acum la Ismail a adus și o scrisoare dela sfântul al Proilavului către superiorii Ismailului, *că cutiile să se deschidă și să i-se dea lui*. Eu vedându astă-fel am rămas uimit și i-am ținut într'un mod bun, că suntem fii dintr'o casă și copii ai aceluiași părinte. Iată mărturisesc pré sfântului meu stăpân afacerea mea astă-fel și mă închin, sărut sfânta sa dréptă și o scrisoare să trimiteți către sf. arhierul al Proilavului, ca să am lumină și putere să mă opun; că altă-fel, îmi e superior și nu mă dumiresc de cea ce trebuie să mai fac. Atârnă de mila pré sfinției sele. Iată că trimit și câte-va oue pentru o neînsemnată amintire și cer iertarea pentru puținătatea lor. Iar urările sale fie cu noi.

1776, Mai 26. Calinic din Ismail.

Scrisoarea lui Ghermano, egumen al Văcărescilor, către Avramie, despre datoriile metocelor din Țera Românească către sf. mormintă.

Pré fericirii vóstre cu smerenie mă închin și cu respect drépt sa sărut. Țilele trecute am primit scrisoarea, dar primind-o tocmai când eram preocupat de grijele sărbătorilor, n'am avut vreme ca să fac răspunsul cu același călărăș. Am primit scrisoarea către călugărul Păscan. Dela egumen am primit până acum ceva; făgăduiesc că vor da anual pe 3 ani și alții pe 2 ani, de ore-ce le-am și spus despre nevoie, și încă ceva mai presus de cele obișnuite, la aceia adecă, cari milosteniile ce aveau nu s'au cheltuit, fiindcă am găsit și din ale mele milostenii înjumătățite, din cauză că Măria Sa a stricat nisce vechi obiceiuri și la boeri și la mănăstiri. Cu mila mănăstirei Păscan, a lui Iacov, și cu cele câte au făgăduit că vor da, se urcă la suma de pungi șapte și jumătate, afară de Bărnovski, de vreme ce nici nu s'a găsit încă vr'o moșie care să o vină, și nici nu-lu mai supăr până atunci. Iar acea prăvălie de peatră este prea netrebnică, de ore-ce s'a găsit ca amanet și la alții, și s'au lăsat și cumpărătorii. Sper că pré fericirea sa nu se va supăr, séu și decă s'ar supăr, însă mai puțin. După ce se va strînge cât am anumit, voi trimite și un catastif. Vremea plăților anuale e tot d'una de la sf. Dumitru; dar fiindcă pré sfinția sa a orânduit anșerț ca în acel timp să dea ajutorul, au rămas acum ca să plătesc primăvera, și așa se urmăze. Kir Ghedeon cred că a sosit în capitală până acum. Egumenii cu toți sunt bine și se închin smeriți.

Scrisórea lui Bărnovski amŭ trimis'o, niměnuia însă n'a spusŭ nimicŭ. Serieŭi către Măria Sa Domnulŭ, să-ŝi aducă aminte despre milostenia ce sf. mormintŭ avea dela vămî, pentru că e atăta timpŭ de când nu s'a datŭ.

Acestea cu închinăciune, iar bunele sale urări fie-mî în ajutorŭ în tótă vieŭa.

1776, Iunie 5.

Celŭ mai micŭ servŭ

Ghermano, Văcăresci.

Scrisórea lui Ioasafŭ, egumenulŭ sfîntului Gheorghe, către Avramie prin care ũ trimite blăni ŝi bani.

Pré fericirei vóstre cu smerenie ne închinămŭ, sărutândŭ evlaviosŭ sfinŭita sa dréptă.

Am primitŭ scrisórea sa dela 11 Iunie trecutŭ ŝi am vėdutŭ tóte acele ce cercetându-ne poruncesce. Căt despre nepotulŭ meŭ Chirilŭ, mulŭămescŭ pré sfinŭiei vóstre că-ŝi duceŝi grija, ŝi în presentŭ îlŭ am aici la mōnăstire, pānă ce va pofti ŝi pré fericirea sa să fie aici ŝi să trăescă stăpānulŭ meŭ ŝi fie ori-ce va porunci pré sfinŭia sa pentru elŭ, eŭ sunt gata la poruncile sale stăpānesci; deci să fie de o cam dată cu răbdare.

Pe Spatarache, după cum poruncesce îlŭ mângăiŭ ŝi-lŭ sfătuescŭ în ceea ce potŭ ŝi îngrijescŭ de elŭ ca ŝi de unŭ omŭ alŭ seŭ ŝi încă ũ mai am datŭ ŝi 20 de lei de carŭ a avutŭ trebuinŭă, care cu urarea sa, este ascultătorŭ la strălucitele porunci ale pré înaltului nostru Domnŭ.

Primescă ŝi o poliŭă de 500 de lei în numele lui Constante ŝi voiŭ îngriji ŝi mai departe, ca să facŭ aceea ce trebue; rogŭ numai ca pré fericirea sa să mă considere ca ŝi mai întăiŭ ca fiŭ alŭ seŭ pré ascultătorŭ ŝi să-mŭ poruncescă la totŭ ce mă crede capabilŭ ŝi mă va găsi gata.

Acēsta cu smerenie, ŝi învrednicescă-mě, decă poftesce, cu o scrisóre prin care să mă informeze atătŭ despre poliŭă căt ŝi despre blăni, împreună cu părintescile sale bine-cuvîntări ŝi urări.

1776, Iulie 26.

Slugă smerită

Egumenulŭ sfîntului Gheorghe Ioasafŭ.

Scrisórea lui Ghermano, egumenŭ alŭ mōnăstirei Văcăresci, însoŭită cu antimise, ŝi pomelnici.

Pré sfinŭite ŝi pré venerabile, a pré sfinŭiei vóstre dreptŭ slugă mă închinŭ ŝi sărutŭ drépta; presenta mea smerită, după cucernica mea închinare, este să vă facă cunoscutŭ pré sfinŭiei, pré fericirei vóstre, că venindŭ bașulŭ Dimitrie acolo, nu am lipsitŭ de a vă trimete cu dînsulŭ pomelnicile ŝi antimisele, pe carŭ le-am tipăritŭ aici, carŭ sunt în cele douė tocurŭ pomelnici,

iar în cel-l-altă antimise. Iar despre antimisulă ce mi l'ași trimesă ca modelă pentru facerea altoră antimise, aici este peste puțină de a se puté tipări; antimisiă de felulă acela, se găseșce numai în Moscovia, și acolo numai se pôte lucră în felulă acesta. Iar despre cheltuețele ce se voră face pe drumă pentru antimisurile trămise de mine și pentru pomelnică, veți porunci pré sfinția vóstră să i-se dea negustorului care le aduce.

Acestea, și mă închină cucernicū pré sfinției vóstre, iar urările și bine-cuvântările ei fie cu noi, etc.

1776, Decembrie 7.

Ghermană, Văcăresci.

Scrisórea lui Ghermană, egumenulă Văcăresciloră către Avramie, despre Dionisie, egumenulă celă nouă ală mănăstirei sfintulă Sava și despre unele daraveruri.

.... Ale sale Domnesci respectabile scrisori am primită, am văđută cele ce-mi poruncesce și iată că așternă într'ună răvașă starea presentă, atâtă a egumeniloră, câtă și a mănăstiriloră a-nume, și să poruncescă pré fericirea vóstră aceea ce crede de interesulă său. Cătă despre egumenia sfintului Sava, s'a pusă deja ună capetă, prin urările sale și s'a stabilită într'insa ca egumenă chir Dionisie, prin scirea Măriei sale Domnului nostru (căruia D-đeu să-i înmulțescă anii) precum și pré fericirea sa a hotărită.

Scrisorile lui Panaită Hataia Constante, le-am trimesă după cum imi porunceai, și acum la 6 a lunăi curente, Maiă, mi-a trimesă 162 lei scriindu-mi, că-mi trimete cu a doua ocaziune și restulă de 38. Și iată că-i facă poliță, împreună cu cei o sută lei ce trimete pré fericirei sale sub cuvintă de supunere, egumenulă nouă ală sf. Sava, ca să-lă bine-cuvintai, cea ce se urcă în totală la o sumă de lei două sute șese-đeci și doi și îi va primi dela Chiriță Gheorgache Samurcaș după cuprinsulă poliței. Iar cei trei-đeci și optă lei, pe dată ce-mi va trimete Panaită din Sistina (?) voiă trimete la rîndulă meu. Și să fie în cunoscința sa, că nu mi-a trimesă galbeni, după cum scrieți și după cum a dată creștinii, ei mi-a trimesă în bani de argintă acei șei-đeci și doi de lei. Și acestea cu plecăciune; iar urările sale fie-mi păzitoare pentru tótă viața noastră.

1777, Maiă 7.

Slugă smerită

Ghermană, egumenulă mănăstirei Văcăresci.

Scrisórea egumenului de Văcăresci către Avramie, despre pomelnică și antimise, tipărite în România, etc. etc.

Dumneđeșca și pré sfințita vóstră pré fericire dreptă slugă o salută și cu smerenie îi sărută drépta.

Presenta mea v'o trimitū cu scopulū, să aducū la cunoscința pré înțeleptei pré sfinției vóstre, că la 24 a lunei curgătoare Septembre, primii sfințitulū plicū cu scrisorile pline de urări patriarhale, pe cari le-amū și distribuitū îndată după porunca vóstră.

Amū vădūtū și cele mi-se poruncesce mai departe, încât nu am întârziatū să informezū îndată și de tóte cele ce-mi scrie pré sfinția vóstră, după ce am înmănatū Înălțatulū Domnū venerabila scrisóre.

A mulțămītū fórte multū pentru urările părintesci și bine-cuvîntări, înapoindū și Înălțimea Sa pré sfinției vóstre, cucernice și sufletesci închinăciuni, și consimțindū pentru rugăciunea ce-î face-ți în privința fostulū Caloianū Romanū, l'a iertatū cu desevîrșire, și i-a datū permisiunea să se ducă liberū unde va voi. In sfîrșitū s'a întorsū către mine și mi-a spusū : *Amū auđitū că pré fericitulū Patriarchū a trimisū unū străinū, și nu de mîne, dar chiar de astăđi și numindu-lū egumenū la sf. Gheorghe de aici, l'a trimisū și sosesc, dar să scrii pré sfinției sale astū-felū : decă numitulū egumenū dela sf. Gheorghe, era părinte de 40 sēū 50 de anī în serviciulū sfîntulū mormîntū, l'amū fi primitū și noi, și i-amū fi datū o ocupație, dar unū ast-felū de călugărū alū sf. mormîntū ca celū de astăđi nu-lū primimū și nici măcarū ilū lăsămū să trecă prin România, și scrie să nu-lū trimită mai bine.*

Deci, stăpānulū meū, ca o slugă credincioasă, și îngrijindū și de bunulū nume alū pré sfinției vóstre și de reputația vóstră, din totū sufletulū, îmi iaū curagiulū să daū părerea mea pré înțeleptei, pré fericirei vóstre, despre acēsta, să se facă orī-ce chipū spre a se economisi lucrulū, ca ast-felū să se împedice omulū, căci decă va veni ilū vorū trimite îndărātū fără să pótă face nimicū ; de acēstă părere sunt și titorii mōnăstirei și alți mulți din adunare.

Scrisórea către Cioranū amū dat'o, privitóre la cei 300 și mi-a răspunsū că va face elū însuși rēspunsulū către pré sfinția Ta.

Despre Protosinghelulū popa Iacovū, i-am răspunsū în alte scrisori din rîndulū trecutū, de asemenea și despre popa chir Serafimū, care mi-ați trimisū, și despre pomelnici, cari după câte-va đile se vorū isprăvi, în fórte frumóse caractere, după comandă, și le voiū trimite.

Despre fostulū Caloianū Romanū voiū îngrijī după poruncile ce-mi veți da.

Despre embaticurile egumenilorū mă rogū să mi-se scrie de la cine să le cerū, după ce cei mai mulți de acolo sunt noi.

Pentru mai sigură informațiune a pré sfinției vóstre despre tiparulū pomelnicilorū, iață că astăđi întâiulū care s'a tipăritū, l'amū luatū și vi-lū trimitū ; de asemenea și unū antimisū ca să le vedeți și să nu le mai duceți grija.

Antimise s'au făcutu 200, iar pomelnici până la 4.000, iar decă sunt de lipsă a se face și mai multe pomelnici, îmi veți scrie (1).

În rindul trecut v'amă scrisu despre Răsvăneanu, că mi-a datu 50 de groși să vi-i trimitu, afară de embaticu, ca să fie scutitu de ducerea în Ierusalim, iar decă îi primiți scrieți-mi să-i primescu, iar decă nu, să-i întorcă îndărăt.

Dela Hagi Chiriacu, după o săptămână, după făgăduiala ce mi-a datu, voiă lua cei 300 ai popii chiru Anastasie, iar despre cei 808 dela chiru Anastasie spune că i-a datu pentru prietenul său; mi-a răspunsu Hagi-Chiriacu, cum că după trei luni, după ce voru veni omenii lui din Lipsca și se va informă cum că i-au luat omenii lui, atunci când elu nu era în Valachia, îi va răspunde și acestia, și primindu-i îi voiă face poliță împreună cu banii embaticurilor, de unde e de primitu; și acestea vă scriu cu cucernică închinare, iar pré sfințitele urări și bine-cuvântări ale pré sfinției vóstre fie de-apururea cu noi.

1777, Septembre 28.

Celū mai micū dintre egumeni
Ghermano, Văcăresci.

Scrisórea lui Ghermanu, egumenu alu Văcăresciloru, către Avramie, prin care dá informații despre unu óre-care ieromonachu Antimu venitū din Moldova în Bucuresci.

Pré fericirei sale, pré divine și pré sfinite, cu smerenie mă închinu și sărutu cu totă evlavia și respectul drépta sa plină de grație, pe care pré Inalta Pronie s'o păzescă în deplină sănătate, continuă prosperitate, etc. După închinăciunea mea smerită, aducū întru scirea pré fericirei vóstre, că în zilele aceste, adecă a lunei curente Octombre a sositu ieromonachulū Antimu, însoțitu de sf. archimandritu chir Ghedeonū, în Bucuresci. După ce însă am auditu acesta și informându-mă, că sfinția sa este dela sf. mormintu, decí l'am întrebatu: *De ce a plecatu din Bogdania?* Mi-a răspunsu că ași scrisu pré fericirea vóstră către pré sfintulū Metropolitu alu Chesariei chir Procopie, ca să-lu chivernisescă cu vre-o mănăstire din Bogdania, și vedéndu atáta timpū trecutū fără ca să fie căpétuitu, după cum mi-a spusu, a plecatu și a venitū lângă mine. L'am întrebatu a doua óră pe chir Antimu, după ce a trecutū vr'o cincí óri șese zile: *Aici ce ai venitū să cauți, frate?* Iarăși mi-a răspunsu: Pe D-đeu, eū atárnū de mila și poruncile pré fericitulū meu stăpánū și totū ce l'ar lumina a totū sfintulū Duhū să 'mi poruncescă și mie sluga sa smerită, ca să

(1) Cu asemenea pomelnice adunau bani călugării greci, de aceea se tipăreau în așa mare număr.

mă potŭ căpētul și eŭ sërmanulŭ în ȃilele sēle sfinte. Decī și eŭ nu am lip-sitŭ de a vĕ aduce la cunoscīnța acēsta; și acestea cu plecāciune, iar sfintele sale urāri fie-mī păzītore în tōtă viĕța mea.

1777, Octombre 12.

A pré fericirei vōstre de D-ȃeŭ păzītă slugă smerită și pré ascultătorŭ la pré sfintele sale porunci.

Ghermanŭ, eg. Văcărescilorŭ.

Scrisōrea lui Ghedeonŭ, egumenulŭ cetățuei către Avramie, prin care ūi face cunoscutŭ incendiul întēplatŭ în Iași la 1779.

Vĕ aducŭ la cunoscīnță, că dupa porunca sa, s'a pregătītŭ materialulŭ pentru casele egumenesce, ale cărorŭ cheltueli deși sunt modeste și fără nici unŭ câștigŭ alŭ mōnăstirii, totuși, ca să nu fiŭ neascultorŭ la poruncile sēle am cheltuitŭ și încă cheltuescŭ; și acum s'ar fi făcutŭ începutulŭ restaurării, decă nu isbucnia incendiulŭ de mai de ună ȃi, care a prăpăditŭ atāta case, aprōpe flōrea tĕrgului, și prin urmare dulgherii, atātŭ din poruncă, câtŭ și din propria lorŭ voie, sunt ocupați cu ele.

Iași, 1778, Aprilie 11.

Ghedeonŭ.

Scrisōrea lui Alexandru Mavrocordatŭ, către Crisantŭ, patriarculŭ Ierusalimului, despre unele întēplări politice contimporane și despre prinderea unorŭ icōne în Moldavia.

Pré fericite, pré sfințite și înțelepte patriarhŭ, părinte pré venerabile, etc. Scrisōrea sacră a pré sfinției vōstre cucernicŭ sārutând'o am primit'o și o am cetitŭ și am mulțămītŭ și lăudatŭ pe Domnulŭ pentru îmbucurătorele informațiunii ce-mī dați asupra sănătății și prosperității pré sfinției vōstre. Se cuprindea într'īnsa preseurtarea scrisorilorŭ trimese de mine; că consciința cĕ curată și nepătată, nasce mare curajŭ e învederatŭ și decă vremea c grea, e și mila lui D-ȃeŭ nemărginită, și noi cu toții stāmŭ luptători pentru dreptate și adevĕrŭ și suntem și marturi și chezași și gata să vĕrsămŭ pentru acestea nu numai aceea ce multŭ puținŭ posedămŭ, ci și însuși sângele nostru. Renegatulŭ se găsește în tăcere; că va eși cu flota împĕrătēscă nu e sigurŭ, decăt numai după sĕrbătōrea sf. Gheorghe, sĕŭ înaintea acesteia, după cum ar socoti mai bine; imī pare că e mai bine pentru orī-ce afacere să se găsească aici în capitală; timpŭ de o excursiune mică nu este nici pentru unŭ omŭ mare, nici pentru unŭ omŭ mic.

Iarăși și alte o mie de icōne aŭ trecutŭ prin Moldova, și s'aŭ opritŭ la hotarele acele din partea comandantului oștilorŭ. Aŭ găsitŭ câștigŭ și facŭ negoțŭ cu cele sfinte și sacre, și precum înțelepțesce orēnduesce *tepih*-ulŭ nu strică, încetĕză bănuelile; sfințitulŭ episcopŭ, fratele vostru, fiindŭ supĕratŭ de

podagra și cheragră lasă epitropia; mai bună persoană, pentru ea nu se găsește, până cându D-đeū s'o scôță la căpëtū din acéstă epidemie. Nu numai vremea e grea și răutatea felurită și multă, ci încă și mulți cari se bucură de relele altora vorbescū cu exagerări iperbolice, seū se sperie ușorū, seū sperie fără pregetū. Acestea mi-au cășunatu răū nu odată și de douē ori; D-đeū nu părăsește pe slugile séle; insuflă chiar în inimile stăpânitorilorū și suveranilorū noștri prudentă și înțelegere a adevărului și aversiune către minciună, precum și milă și compătımire. Nu este nici unū lucru și nici o patimă care să n'aibă tămăduirea sa; totū nēmulū nostru în rēșboiulū din rīndulū trecutū s'a arētatu fôrte credinciosū. Ciasīți (spioni) s'au prinsū și Armeni, și Evrei și au fostū spānzurați la Buda și Beligradū și Turci serhatli (amploniați, oficiali), dar romei (Greci) ortodocși nici unulū. O excursiune și o călătorie nu sunt straniī pentru învățatură, și eū am ocolitū multă lume, dar pretutindeni am semēnatū bună reputație în puternica împērăție. Și acēsta o mărturisescū tratatele istorice de curāndū tipărite, care admiră echitatea către împērăție. Scornescă ori cāte iperbole și minciuni ignoranții și neșciutorii. Lumina strălucese, adevărulū e strălucitū, stăpânitorii cerceteze și mai presus pune tōtă speranța în D-đeū că nici odată nu te rușineză.

În Ierusalimū ai noștri se ținū în pace, slavă Domnului, și nu-ī înșală, că până când trăimū și eū și fiulū meū, respirāmū întărirea dispozițiunii care ne apropie de D-đeū. S'a māniatu supremulū epitropū, (?) a amenințatū, și totuși a păstratū hatirulū, și de adevēratulū ifosū alū *arzihalului* (anaforaoa) fôrte greū a fostū rānitū, și aū rezultatū nu după cum ne-am temutū, dar precum a voitū D-đeū, la a căruī prevedere să fimū cu tōtă inima consacrați; decă cedeză din cauza păcatelorū nōstre la ceva împotrivorū și răū, economisese d'intăiū și vindecările; trebuie să fimū neadormiți și îngrijitori, iar nici de cum sficioși; nu trāndavi, dar nici curiosi și preocupati de tōte.

Nu mă lipsiți de sacrele scrisori și urări.

Marele Logof. și fiulū meū vē salută cucernicū, și sărută drēpta ei. La mulți ani și fericiți.

17.... Martie....

Alexandru.

Scrisōrea lui Ghermano egumenulū, mōnăstirei Văcăresci, către Patriarhulū Avramie, despre paralele date predicatorului Procopie Peloponisianulū, din Lipsca, care publica acolo «Fluerulū păstorescū».

.....După smerita mea închinare, vinū întâiū să o salutū dreptū slugă, dāndu-ī umilita mea plecaciune pré fericitulū meū stăpānū; apoi să-ī aducū întru scire că, la 17 a l. curente Ianuarie, am primitū scrisōre dela *Leipzigū* din partea dascūlului domnului Procopie, scrisă la 5 Octombre prin care îmi făcea

cunoscutŭ de buna sa sãnãtate și de sosirea favorabilã și de începutul cãrșii, de ostenele și în sfîrșitŭ îmi da de înțelesŭ, ca sã-lŭ previnŭ cu alți cinci sute lei, de care are trebuințã, spre a nu rãmãnea pe câmpiile Lipskiŭ, adecã dupã ce 'i voiŭ numãra cei o sutã douã-deci și șapte și jumãtate lei lui chirŭ Dimitrie Petrovitz, lipscanŭ, și încã sã-l mai dau resturile pãnã la împlinirea sumei de cinci sute; care Dimitrie, de vreme ce îndatã voia sã se reîntõrcã în Lipsca și cerẽdu-mi banii sus pomeniți; pe lângã acẽsta avẽndŭ în vedere ca sã nu întẽmpine vre-o pedicã dascãlulŭ chirŭ Procopie în lucrarea sa plãcutã lui D-đeu, din pricina lipsei de parale, pãnã ce eŭ sã fi datŭ scire despre acẽsta prẽ fericirei võstre, ar fi trecutŭ vreme destulã între acestea, pãnã cãnd prẽ fericirea sa mi-ar fi poruncitŭ ce e de fãcutŭ, și pentru alte cauze, cã adecã nu se gãsescŭ ocașuni bune, și apoi avẽndŭ în vedere, cã și Domnia sa scria ca sã înmãnezŭ banii lui chirŭ Dimitrie Petrovitz și fiindŭ sigurŭ cã pentru acẽsta stãpãnulŭ meŭ nu m'ar dojàni și nu s'ar supãrã; am fostŭ la egumenulŭ de la sf. Saba și mi-a datŭ cei 500 lei din banii rãposãtului Cosma, fostŭ egumenŭ, și i-am datŭ lui chirŭ Petrovitz, ca sã dea unŭ sfîrșitŭ cãrșii. Și ca sã nu vã supãrŭ vorbindŭ totŭ de aceleași lucruri, iatã cã vã trimitŭ și scrisõrea Domniei sale, adecã-te proprie a sa, închisã în presenta, cãruia i-am și scrisŭ numai decãt și despre cei-lãlți cinci sute lei ce s'au trimisŭ prin mãna lui chirŭ Ioasafŭ dela sf. Gheorghe, decã i-a primitŭ, pãnã ce nu va rãspunde și despre aceștia, și încã decã a primitŭ și scrisorile trimise de multŭ din partea prẽ fericirei sale, cari împreunã cu canonulŭ funebru alŭ Nãscõtõrei de D-đeu ce le-amŭ trimisŭ cu posta în mãnele sale cu siguranțã; și în scurtŭ i am scrisŭ, stãpãnulŭ meŭ, sã-mi serie adesea ori-ce scire, ca sã scriŭ prẽ fericirei sãle, de vreme ce doriți fõrte multŭ ca sã aflați și sã auđiți de sãnãtatea sa și de lucrarea sa.

Și acestea cu plecãciune, iar prẽ sfințele și Dumneđeescile sãle urãri, fie în tõtã viața nõstrã pãzitõre.

1780, Ianuarie 13.

Alŭ prẽ fericirei võstre de D-đeu pãzitã slugã, smeritã și la prẽ sfințele sãle porunci fõrte supuși gata

Ghermano, egumenulŭ mõnãstirei Vãcãresci.

Scrisõrea lui Ghermano, egumenulŭ mõnãstirei Vãcãresci cãtre Avramie despre o afacere de moștenire din Chipru, care lŭ privesce și despre egumenii Comanei, Caluiului și Plãtãrescilorŭ și despre dascãlulŭ Procopie din Lipsca.

... Am primitŭ și cele-lalte scrisori și le-am înmãnatŭ la boerii cãrora erau adresate. Am datŭ și scrisõrea lui chirŭ Simeonŭ, fostulŭ egumenã alŭ

Comaneî; dar dînsul nu vrea să scie de scrisori și de porunci patriarhicescî. Mai ales, că stăpînul meu, a cădută acum și în alte lucruri murdare; șede o ȝi la Văcăresci și 2 săptămîni la Bucuresci și ămblă după nisce lemei stricate și face vrăji, și ce e mai mult încă, mi s'a spus cum că a scris multe fleacuri despre mine și despre alții către pré fericirea sa.

Dreptatea divină și blăstemurile sêle să-î curme viața, ca să scăpăm de dînsul! Lasu la o parte relele sêle bîrfeli, dar unde stă, vorbesce ca unu ateu în contra pré sfîntului mormîntu către mulțimea cea lesne creștore. Cât despre Caluiu, stăpînul meu, am orînduit dreptu epitropu pe popa Mitrofane, egumenu alu Plătărescilor, ca să supravegheze cu frica lui Dumneșeu și cu bună chivernisire până la sosirea pré fericirei sale. De asemenea dreptu epitropu am trimisă pe bîtrînul Neofitu la Plătăresci, ca să încerce și elu după cum am ȝisă la acêsta, până la sfînta sa venire și sfintele sêle urări să-î lumineze și să le ajute. Cât despre dascălul Procopie, în rîndul trecută am scrisă pré fericirei sêle, și i-am și trimisă și scrisoreă sa proprie către pré fericirea sa, și arătăm pe lîngă acêsta, că am luat și cinei sute lei din banii rēposatului Cosma dela Dionisie, actualu la sf. Sabba, și nădăjduescă că 'mî va plăti și restul, și ilu voi face poliță către pré fericirea sa. Altă scrisore din partea dascălului Procopie până acum n'am primită; decă voi primi mai încolo, voi serie pré fericirei vōstre ceea ce 'mî va scrie.

Și acestea cu plecăciune; iar sfintele și de D-șeu convingetorele urări ale sêle fie-mî păzitoare.

1780, Februarie 13.

A pré fericirei sêle pré divine și pré sfinte, slugă smerită și la sfintele sêle porunci pré supusă.

Ghermano, egumenul mōnăstirei Văcăresci.

Scrisoreă lui Athanasie Comnenu Ipsilante către Avramie, pentru voia de a se duce în România.

Pré fericirea vōstră vă salută cu tōtă cucernicia și vă dorescă tōte bunurile mântuitoare pe cari le poțitiți, etc.

Scrisoreă din 27 a lunei trecute am primit'o împreună cu scrisorile dela familia mea, și mulțămescă pré sfînției vōstre.

Am vădută și cele ce-mî scrieți.

Am adusă aminte iarăși Înălțimeii sêle despre sosirea pré sfînției vōstre de multă timpă hotărîtă de Alteța Sa și mi-a răspunsă, că se va face, și că i se va trimite scrisore pentru a i se da voia, și că i-ai scrisă și pré sfînția Ta și pré strălucirea Ta; mi-a spusă Înălțimea Sa despre acêsta. — La revedere decă.

Aci alăturata scrisóre rogŭ să se trimită în mânele Elenei mele, iar urările pré sfințite, etc.

1780, Februarie 17.

Athanasie Ipsilante.

Scrisórea lui Alexandru Vodă către Avramie, despre căsătoria ficelorŭ séle și felicitări pentru sêrbătorile de Pasci.

Pré fericite și pré sfințite Patriarhŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregéi Palestine, Domnule Avramie, mă închinŭ cucernicŭ și sărutŭ drépta, etc.

Scrisórea de urare a pré sfinției vóstre cu bucurie am primit'o. Am cititŭ cele cuprinse și mulțămimŭ de urările părintesci pentru căsătoria pré iubitelorŭ mele *domnițe*.

Fie ca totŭ prin urările p. sf. vóstre să sărutămŭ la timpŭ și cununiile celorŭ-l-altŭ copii ai méi după dorința mea părintescă.

Apropiindu-se sfințele sêrbători ale Pascilorŭ, ne facemŭ cucernica nóstră datorie de a vê pofti a petrece cu tótă bucuria și veselia spirituală, etc.

Urările pré sfinției vóstre fie cu noŭ.

1780, Aprilie (?)

Ioan Alexandru Vodă.

Scrisórea lui Alex. Ipsilante Vodă către Avramie, prin care i-se dă voia de a veni în Moldova.

Pré fericite, etc. am primitŭ cu bucurie scrisórea pré sfinției vóstre și am vêdutŭ cele ce 'mă serieți asupra venirei pré sf. vóstre aici, și am dori ca să ne bucurămŭ de ea cât mai curêndŭ. Vê dămŭ ca supraveghetorŭ și îngrijitorŭ la tóte cele ce vê cere trebuința drumuluŭ, pe fostulŭ nostru portarŭ *Stanŭ*, și 'lŭ trimitemŭ acum ca să tacă pregătirea necesară, însoțindu-lŭ cu unŭ *rădvanŭ* pentru pré sfinția vóstră.

Urările pré sf. vóstre fie cu noŭ.

1781, Septembrie 1.

Scrisórea lui Ghermanŭ-Văcăresci, către Avramie, despre îmbunătățirile făcute în mônăstirea Negoesci, și despre tipografia din Bucuresci și despre starea acesteia în timpulŭ acela, etc.

.... Eŭ, îndată ce primescŭ scrisórea pré sfinției vóstre, fără întârziere răspundŭ și le înmânezŭ îndată în mânele marelui gramaticŭ, trimițându-le cu unŭ călărașŭ în capitală.

Nu sciŭ însă de nu se rêtăcescŭ acolo séu aici. Câtŭ despre pomelnici, tipo-

grafia din luna lui Aprilie se stricase, de ore-ce nu mai avé cărți de tipărită. Pomelnicile însă m'am rugatū de multū ca să le tipărescă, dar neavendū li-tere, aū scrisū la Venetia ca să le vie, și de o cam-dată le așteptă și îndată ce vorū sosi literile și se va așterne în tipografie, îndată voiū pune la tiparū câte sunt de lipsă și le voiū trimete câtū se pôte mai curëndū pré sfinției vóstre; câtū despre mōnăstiri, egumenii de o cam-dată meremetisescū (reparū) mōnăstirile lorū uniū, iar alii încă n'aū începutū cu tóte că ordinulū ce s'a datū din partea Domnului pentru tóte mōnăstirile hotărasce să se facă și să se repare mici și mari. Popa Serafimū și-a meremetisitū mōnăstirea sa, a făcutū porți, ferestre, așternuturi, paturi la unele chilii pentru repaosulū mosafirilorū și rogū pentru a avé și multū elū, de a-lū face egumenulū mōnăstirii.

1777, Augustū 26.

Ghermanū-Văcărescī.

*Maī este o scrisóre a Smarandei Dómna, către Avramie, felicitându-lū pentru sērbătorile Crăciunului și anunțându sosirea ei în capitala principatului ei....
No publicămū căci nu coprinde nimicū însemnatū.*

Scrisórea lui Ghermano-Văcărescī, către Avramie, despre imposibilitatea tipăririi de antimisiū în tipografia din Bucurescī.

.... Cătū despre antimisiū, am luatū acelū antimisū pe care mi-l'ați trimesū pentru pré sfinția sa (mitropolitulū) Ungrovlahiei, și a chiebatū pe tipografii și l'aū vėđutū, și i-a întreatū, decă potū să facă așa ceva? cu toții aū rēs-punsū că acestea să se facă și a doua óră acolo, unde s'aū făcutū și întâiū, adecă în Rusia; aici nu este chipū de a se face, aū đisū, astū-felū de antimisiū.... Sperū că în curëndū vorū porni nisce Cazaci și voiū trimete pomelnici și antimisiū, despre carī v'amū spusū că le-am lăcut, cu tóte că nu s'a făcutū bune, dar pentru acei carī le cerū sunt bune.

17.... Noembre 30.

Ghermanū-Văcărescī.

Scrisóre a lui Alexandru Ipsilante-Vodă, către Avramie, despre alū II-lea Spătarū, fiū alū doftorului Metaxa.

.... Primindū scrisórea pré sfinției vóstre am vėđutū cele ce scrieți despre alū douilea Spătarū alū nostru, fiū alū doftorului Metaxa boerulū, că decă ne va cere voie ca să vie acolo, să nu-lū lăsămū, care decă ni-se va cere după pretențiunea părintescă a pré sfinției vóstre, nu-lū vomū lăsă și-lū vomū avé și de aci încolo în serviciulū nostru Domnescū.

17... Iulie 11.

Iō Alexandru Ipsilante-Vodă.

Scrisórea Sofroniei călugăriță, (Iumesce Zanfira), sócra Domnului, către Avramie, de felicitare pentru sêrbătorile Crăciunului și despre afaceri bănesci.

Pré fericite și pré sfinite patriarchü alü sf. orașü Ierusalimü și alü întregëi Palestine etc. etc. Avramie pré venerabilü alü nostru părinte în Christosü. Pré fericirei vóstre, pré respectabile, cu evlavie închinându-mé, sfințita sa drépta sãrutü, rugându-mé sf. Dumneđeü să păzescã și să o ție pe pré fericirea sa în deplinã sănătate și viéță lungã și cu isbutirea tuturorü rîvnelorü folositoare sufletului. Scrisórea sacrã a sa scrisã la 17 a lunei trecute Noembre, pe la 3 a lunei curențe Decembre cu evlavie amü primit'o și pentru scumpa sa sănătate pe sf. Dumneđeü apêrãtorulü ei i l'am pré mãritü. Am vëđutü și cele îmi semnëzã mai departe părintesce. Fiind-cã, însã se apropie sêrbãtóra nãsceriü Domnului și D-đeului și mãntuitorului nostru Isus Christosü, nu am întârđiatü, ca prin presenta, dupã cercetarea despre starea recentã a sănãtãței sële și închinarea mea cu extremã evlavie, să felicitü pe pré fericirea sa, rugându fierbinte pe mãntuitorulü nostru Christosü tainicü nãscutü de Fecióra, ca să învrednicescã și pe pré fericirea sa de a sêrbãtori în D-đeü și de a jubila cu în deobște veselie acéstã sêrbãtóra și cele ce-i urmëzã sêrbãtorü Domnesci și acestü anü și în alți mulți anü viitorü, pentru întãrirea și chivernisélã a apostolicescului și patriarchicescului Scaunü. Fie pré fericirei sële și începutulü anului viitorü mãntuitorü și purtãtorulü orï-cãruï bine și înveselitorü pentru întregulü anü.

Cea ce a đisü pré strêlucita Dómnã, pré iubita mea fiicã pré fericirei sële că nu mi-a scrisü, de óre-ce trecuse destulü timpü dupã ce a plecatü de aici, și nu am vëđutu nici o scrisóra a pré fericirei sële, mirându-mé de una ca acéstã, scrisesemü despre acéstã pré strêlucirei sële, iar dupã acéstã am primitü grãmadã patru sacre scrisori ale sële. Despre pomenirea de care am scrisü pré strêlucitei Dómnë, ca să spue pré fericirei sële, ca să sêvêrșeascã pentru adormitulü patriarchü și felicitü întru mórtea sa chir Sofronie, nu trebuie să supere pe pré fericirea sa, și cu tóte că cunósce datoria sa către rëposatulü acela, ca bêtrãnú și confrate alü sêu, nu am lipsitü nici cü de a o aminti cu îndatorire conformü cu evlavia mea către rëposatulü și calda mea iubire, iar acea la care mé îndemná pré fericirea sa când mé întêlnescü cu pré strêlucita Dómnã mare, ca să îndemnú pe pré strêlucirea sa totü-d'a-una de a nu înceta de a mai scrie pentru pré strêlucirea sa, către pré înãlțatulü meü Domnú. Nu trebuie să să îndoiascã că totü-d'a-una lucrezü în înțelesulü acesta și numai către pré strêlucirea sa spunü cele ce trebuie pentru dinsa, dar și către pré înãlțatulü Domnú și pré strêlucita Dómnã scriü, ca să-i ofere

evlavia datorită și iubire, și să contribue și să ajute la cele ce contribue și folositoare a totu slintului și primitorului de vieță mormintu (1).

Scrisorile séle închise în a mea, după porunca sa și după adresele séle s'au datu fie-căruia cu siguranță și mai alesu cea către bătrânul Pancrație. M'am miratū, însă, și de astă-dată veddendū că serie Dómnai sócre *Maria*, și cum așa de iute, timpū de douē luni a uitatū că se chiamă Smaranda și o numesce *Maria*. Și din acésta bănuescū ca nu cum să uite și numele meū și în locū de Sofronia să serie *Zafrița*. Precum se vede pré fericirea sa nu le revede scrisorile și din pricina acésta, nu-mi pare curiosū pentru pré fericirea sa, câtū pentru ómenii séi de ce nu îngrijescū și să observe aceste lucruri, astū-felū ca să nu mai resulte greșeli.

Rogū pe pré fericirea sa de cele ce mi sunt datorite să îngrijescă de acolo de polițe ale séle de a mi-le trimite, ca să se ușureze și pré fericirea sa de povara datoriei și eū să nu mă arētū supăraciósă, căci nici pré fericirei séle îi dá mâna ca să plătescă dobânda, nici eū nu am timpū de a nu primi dobândă. Și dreptū aceea, rogū pe pré fericirea sa să îngrijescă de a mi-le trimite de acolo prin polița către mine. Cunoscendū evlavia și dragostea ce eu deosebire îi portū, rogū să nu mă uite în tóte ceremoniile sacre, ci să-mē aducă aminte și în sacrele séle rugăciuni și să mă învrednicescă cu urările séle părintescei și bine-cuvintări, prin scrisorile séle anunțátore de buna stare a sănătății, ai cărei anī fie dela D-đeu multī și plăcuți lui D-đeu, iar sfintele și de D-đeu ascultatele séle urări cu mine întru ajutorulū întregēi mele vieți.

1780, Decembre 10.

A pré fericirei sale pré venerabile fică în Christosū și în porunci.

Sofronia, călugărița.

Notă. Scrisóra acésta pórtă în întâia sa pagină unū post-scriptumū, iar în cele-lalte trei, douē.

Pré iubita mea fică cocóna Elenca, împreună cu soțulū séu boerulū Postelnicū, cu evlavie se închină pré fericirei sale și sărutū mâna-l dréptă.

Cu tóte că nu mă îndoescū că și pré fericirea sa și de bună voie lucréză într'acéstū sensū, și nu e cuviinciosū, să îndemnū și să consiliesū pe pré fericirea sa, cu tóte acestea însă, pentru multulū zelū ce l-amū către mormintulū primitorū de viață, a Domnului nostru, nu am lipsitū și eū de a o însemnă pré fericirei sale, de a rugă, adecă, pe sf. D-đeu fierbinte și cu lacrămī în sacrele sale întâmpinări și rugăciuni ca să hărăzescă vieță și îndelungatā întărire pré înălțatului nostru Domnū împreună cu pré strălucita și pré iubita sa Dómnă, încât să facă unū semnū la inimile lorū și să-l lumi-

(1) Prin femeī ămblau după căstigū călugării Greci!

neze spre a se arătă ajutorătorî caldî, sprijinatorî și pricepuți ai Mormîntului, ca în zilele strălucite ale lorū să se facă ore-care ușurare a imminentei povere a datoriei. După ce au pornitū de aici Hagii, și s'au dusū în Ierusalimū, nici o scrisore nu amū primitū ca să aflu despre tôte lucrurile ce am trimisū și rogū pe pré fericirea sa decă este vr'o scrisore a mea numai decăt să mi-o trimită.

Scrisórea lui Ioanū Vardalachū Vameșū către Avramie, despre călétoria sa și despre lipsa de ospitalitate a egumenilorū Galata și Cetățuia.

Pré fericirei sale, sfinte alū Ierusalimului, cu evlavie mă închinū și sfințita sa dréptă cu smerenie o sărutū. — Sfîntului D-đeu rugându-mě pentru sănătatea sa, prin presenta 'i aducū întru scire, că slavă Domnului și prin urarea sa am sositū fórte bine la Iași Joia mare și am suferitū pe drumū multū frigū și înăsprire, și am datū scrisórea sa sfîntului din Burnovski, și nu mi-a datū nici unřrespunsū. Eū i-am spusū că n'am calabalicū și să stămū împreună până ce voiū găsi vr'unū conacū și chipū n'a fostū. Am datū și sfîntului Galata și Cetățuei scrisórea cea-l-altă și am cam înțelesū că celū din Cetățuia avea de gândū să-mi ofere o butcă, séu o caretă, iar cât despre celū din Galata nici că a vrutū să-și bată capulū. Am cerutū și unū calū pentru a merge de a călare și nici acela n'a fostū chipū, și fie întru scirea sa că nici la Bărnovski nu m'au conăcitū, și nici butcă mi-au datū; să fiți bine pré fericirea vóstră și puținū îmi pasă.

Căt despre afacerea răposatului Romanū debitorî aū datū rěvașū Înălțimeî sale de D-đeu străjuite și e p'aci ca astăđi saū mîne să se drégă și îndată a i se pune unū capetū, vė voiū scrie.

Mě iertați că vė scriū pe jumėtate cólă hârtie, pentru că făcēdu-se pliculū nostru mare nu póte încăpea. Acestea cu plecăciune, și anii voștri și urarea pré fericirei sale să fie cu mine și rēmâneți cu bine.

1781, Aprilie 8.

A pré fericirei sale cea mai mică și smerită slugă,

Ioanū Vardalachū, Vameșū.

Fii mei Nicolae și Manuilū cu evlavie vi se închină și sfinției sale Mitrop. Chesarie cu respectū ne închinămū și tótă familia nóstră. De o cam dată și eū sluga sa nu m'am angajatū la nici unū serviciū și stămū așa și cheltuimū de-a-gata.

Același.

Scrisórea lui Ghermano și Pancratie, epítropi ai sfintului mormintú în Constantinopole, către Avramie, aflătorú în Valachia, felicitându-lú pentru buna sosire a Patriarhului în Iași și a primirei măreșe ce i s'a făcutú de către Domnú

Indumneștei Inălțime a pré fericirei sale pré divine dreptú slugă și cu tótá evlavia ne închinămú, cu smerenie sărutându urmele sacrelorú séle picióre.

Fierbinte implorându pe pré bunulú Dumneđeú, pentru ca să îngrijescă și să păzescă pe respectabila pré fericirea sa în deplină sănătate, nescăduță prosperitate și cu isbutirea celorú mântuitoře, până la adânci bêtrânețe, pentru bucuria și înveselirea nóstră, a smeritelorú séle slugi. După închinările nóstre până la pámintú și sărutarea sacrelorú séle picióre, aducemú la cunoscința Inălțimei vóstre, prin presenta nóstră, că ieri la 16 lunei curgêtoře Octombre, bucuroșú scrisórea sa primindú, și salutând'o cu închinarea smerită, după datoria nóstră, ne-amú tare bucuratú pentru buna sănătate a pré fericirei vóstre de D-đeú păzită. Am vêduțú prin urmare și cele ce ne scria nouě, că la 6 a lunei trecute prin ajutorulú lui D-đeú a sositú la Iași, și că a primit'o Mária Sa și pré evlaviosulú Domnú cu tótá măreța receptiune și îngrijire, Sfintulú D-đeú pré Inălțimea sa de D-đeú păzită să o fie în deplină sănătate cu neclintita întărire pe strălucitulú scaunú domnescú, iar pe pré divina sa pré fericire să o împuternicescă ca să reziste la ostenelele cele multe și strădanií, ce le încercă pentru ajutorulú pré sfintei nóstre case. Vomú spune tuturora și mai alesú către Dómna Sofronia și pré nobililorú boeri capichehaiale a Inălțimei séle de D-đeú păzită urările séle și bine-cuvintările séle părintesci și că cu a doua ocașiune va scrie către Domnia lorú, după cum ne porunceá nouě. Și în rindulú trecutú la 6 a presentei am scrisú și am răspunsú la scrisórea sa dela 12 a lui Septembrie, care a sositú la 6 a curentei luní Octombre, că polița celorú 1.600 lei ne-aú fostú plătită fără nici unú deficitú din partea Varnalilorú și a lui Hagi Teohari și a lui Hagi Constantinú, de asemenea și cele-l-alte tóte polițele câte ni le-aú trámisú în diferite timpuri ni s'aú plătitú. Pré nobilulú boerú Spătarú alú Inaltei Domnií a Ungro-Vlachiei Celebi Gheorgache Mavrocordatú încă nu ne-a trimisú *cei 10.000 de lei cum ne scria nouě slugilorú séle în scrisórea dela 16 Septembrie.*

Venindú boerulú *dragomanú alú flotei* (1) am fostú sluga sa Ghermanosú dinadinsú din partea pré fericirei séle, și i'am salutátú și i'am spusú părintescile séle urări și bine-cuvintări. Apoi am adusú aminte și despre polițele din Ierusalimú, rugându-mě d-séle, ca într'unú felú să le oprescă prin pré

(1) E vorba de Nicolae Mavrogheni.

Inaltulū Gazi Asanŭ-Paşa, Capetanŭ-Paşa, care făgădui că cu plăcere arŭ isprăvi acesta, după ce însă se vorŭ linişti. Despre aceeaşi trebă am vorbitŭ împreună trei césuri, şi vorbimŭ socotindŭ chipulŭ cum se pôte cere şi ceea ce am isbuti.

1781, Octombre 17.

Slugile séle smerite

Ghermano, Pancratie.

Scrisorea fostului mare Logofetŭ Manuilŭ Manu, către Avramie, prin care vestesce promovarea lui Alexandru Manu, fiulŭ celui demisionatŭ, la oficiulŭ de mare Logofetŭ, şi felicită pentru sêrbătorile Crăciunului.

Pré fericirei séle pré venerabile dreptŭ fiŭ închinându-mé, cu evlavie sărutŭ respectabila sa dreptă, rugându-mé a totŭ puternicului şi pré bunului D-đeŭ ca să o păzescă şi să o fie în deplină sănătate, fericire continuă şi bucurându-se după dorinţă de cerinţele séle plăcute lui D-đeŭ. Scrisorea din Decembre 16 cu bucurie am primitŭ, prin care aflândŭ de dorita, buna sa sănătate şi împlându-mé de o nemésurată bucurie, am preamăritŭ pe Domnulŭ, prin a cărui milă nemărginită şi prin urările séle şi eŭ sunt sănêtosŭ. Am vedŭtŭ şi cele cuprinse într'înşa, prin cari îmi uréză părintesce pentru demisiunea mea favorabilă dela oficiulŭ datŭ fiului méu Alexandru, şi pentru trecutele sfinte sêrbători a nacerii Mântuitorului nostru şi a sfințelorŭ séle Bobotezi, şi fórte mulţămescŭ pré fericirei séle, pentru urarea ce-mi face, ca demisiunea să fie fericită şi înveselitóre, atâtŭ pré iubitului méu fiŭ, câtŭ şi noué părințilorŭ sêi, cari, până trăimŭ să ne bucurămŭ de dînsulŭ, iar câtŭ pentru sus pomenitele sêrbători, să învrednicescă celŭ pré Inaltŭ ca şi pré fericirea vós-tră să sêrbătorescă patriarhicesce şi să jubileze cu veselie etc. Aceleaşi îi uréză şi fiica sa spirituală Zafirița, care cu tótă evlavia închinându-se sărută respectabila sa mână. Fiindŭ informată şi pré fericirea sa de iubirea şi afecțiunea fiescă, ce cu deosebire îi păstrezŭ, să nu mé uite cu scrisorile séle, vestindu-mé despre buna sa sănătate, aŭ cărui anŭ fie dela D-đeŭ mulți şi fericiti, iar de D-đeŭ ascultatele séle urări fie cu noi totŭ-d'a-una.

1782, Ianuarie 11. Alŭ pré fericirei séle cu totulŭ supusŭ ordinelorŭ séle, şi slugă smerită, fostulŭ mare Logofetŭ

Manuilŭ Manu.

Scrisorea lui Ghermanŭ şi Pancratie epitropiŭ metochului sfintului mormîntŭ din Constantinopolŭ, către Avramie, prin care anunță mórtea boerului Banulŭ Scarlatŭ Caragea.

Pré fericirei séle pré divine de D-đeŭ păzită, dreptŭ slugi închinându-ne, sacrele séle piciore cu smerenie sărutămŭ. Ferbinte rugându-ne de pré bunulŭ

D-đeū, ca să păzescă și să ție pe pré divina sa pré fericire în deplină sănătate cu fericită vieță îndelungată, pentru bucuria și veselia nóstră, a slugilor séle.

Scrisórea sa din 20 Ianuarie, adresată către noi slugile séle bucuroși primind'o, la începutul lunei curente și închinându-ne după datoria nóstră, am văđutú cele cuprinse într'insa și pe carí le poruncesce nouč, slugile séle. Am primitú și polița alăturată de lei o mie și douě sute, cea către Hagi-Mustafa, Hagi-Imbroglu din Yagh-Capan, care încă nu ni s'a plătitú, a primit'o însă.

Din Ierusalimú, nici scrisori nu am primitú și nici vr'o scire nu avemú, cu tóte că în ڏilele aceste a venitú unú *saiž* alú Armenilorú, și avea scrisori de ale Hagiilor. Și din partea Archimandritului Antonie, cu tóte că i-am scrisú nu am primitú nici unú răspunsú. In Dumineca lăsatului de brânză, a muritú fiulú lui Miserú Dimitrie, Scanavi Costache de bóla ofitei. Iar luni la cinci ore nóptea pe neașteptate a muritú de *apoplexie și boerulú Banulú Scarlatú Caragea, care a fostú și vechilú alú marelui Dragomanatú*. Totú de aceeași bólă și alți mulți ómení aú muritú pe neașteptate. Hogeá-Ohanú ierí în Dumineca ortodoxă, venindú nóptea la biserică a alunecatú din cauza gھیeței și a căđutú în fața casii boerului Paharnicú Chiriță Alexe și și-a scrintitú piciorulú. Se ڏice că și-a scrintitú și osulú piciorului séu, și la alte multe locuri ale trupului a fostú lovitú, și acum suferă.

Iarna, pré divinulú meú stăpânú, este grea. Zăpada neměsurată, într'atáta, în câtú este peste puțință de a ámbla din cauza înghețului.

Și acestea cu plecăciune, iar anii séi fie dela D-đeū mulți sănătoși salutarii, și urările séle de D-đeū ascultate fie într'ajutorulú nostru pe vieță.

1782, Februarie 14, a pré fericirei séle pré divine.

Smerite slugi

Protosinghelulú Germano, Pancratie.

Celú mai micú dintre slugile séle și eú Iacobú dreptú slugă închinându-mě Înălțimei séle, cu smerenie sárutú sfínta sa dréptă cu smerita slugă a sa, și iubita mea mamă.

Scrisórea lui Iacovache Spătarulú, către Avramie, felicitare pentru sěrbătorile Crăcímului.

Pré fericirei séle cu smerenie mă închinú și respectabila sa dréptă cu evlavie sárutú, rugându-mě lui D-đeū ca să o păzescă și să o ție în deplină sănătate și fericită întru tóte etc. Scrisórea pré fericirei séle cu tótă evlavia am primit'o și aflândú de buna sa sănătate fórte m'am bucuratú. Am văđutú și cele ce-mí însemnézá mai jos. Mulțămescú cu recunoscínță pré fericirei séle

pentru ce-mi uréză și părintesce mă felicită pentru sêrbătorea învierii Domnului nostru Isus Christosù. Sf. D-đeù să învrednicéscă și pe pré fericirea sa să o sêrbătorească și în anulù viitorù, și în alte multe perióde de anì cu deplină sănătate și bucurie spirituală pentru binele întregului creștinismù. Mulțamescù pe lângă acestea și pentru cele ce îmi uréză și de însurătorea mea care mă deunăđi după sfatulù și urarea patriarhală am sêvîrșitù. Fie ca urările și binecuvîntările sêle să ne ție pe amêdoi fii sêi pentru viața nôstră, pentru acéstă reciprocă informație și mulțumire la care dejă cu desêvîrșire ne aflămù. Pré fericite stăpâne, în adevêrù am primitù scrisórea vóstră, și primind-o în timpulù când era să plecù la Viena, după cum scie și pré fericirea sa, urgenta trebuință m'a făcutù să mă lipsescù de datoria mea. Decì mă rogù căldurosù să am seuză sa. Rogù pe pré fericirea sa pré divină, sciindu-mê cu desêvîrșire atârândù de poruncile patriarhicesci, să mă ție în favórea de până acum și să mă amintéscă și pe mine și pe ai mei în rugăciunile sêle adresate către Domnulù, după cum nu mă îndoescù.

Rogù pe pré fericirea sa să nu mă lipséscă d'aci înainte de scrisorile sêle de urare patriarhicescă, arêtatóre a buneì sêle sănătăți, poruncindu-mì întru cele ce mă privescù. Anii pré fericirei sêle fie dela D-đeù mulți și norociți, iar sfintele și de D-đeù ascultatele urări fie-mì întru ajutorulù vieței mele întregi.

1782, Maiù 1.

A pré fericirei sêle pré supusă slugă
Iacovache Spătarulù.

Am primitù și a doua scrisóre a sa, și mulțamescù fórte, pentru cele ce felicitându-mê îmi uréză, pentru *restabilirea mea din noii în oficiulù Spătăriei*. Sf. D-đeù prin sacrele sêle urări, să mă învrednicéscă ca să fiù *plăcutù și Măriei sêle Domnulù meù și țereì și tuturora*.

Scrisórea lui Ghermano și Pancratie, epítropii sfîntului mormîntù în Constantinopole către Avramie, prin care îi anunță că au lucratù pentru cele trebuinciose pe lângă Dómna Ungro-Vlachiei, Beizadeaua Gheorgache și marele Dragomanù, despre întórcerea sa în Valachia, și despre nisce afaceri bănesci.

Pré fericirei sêle pré divine dreptù slugi până la pămîntù ne închinămù, urmele fericitelorù sêle picioare cu smerenie sãrutândù.

La 12 Septembrie și la 3 Octombre am scrisù către de D-đeù străjuita pré fericirea sa prin unù călărașù, rêspondêndù la sfintele și stăpânescile sêle scrisori, și la 3 a luneì curente am scrisù prin unù archimandritù chirù Do-

metiană, arătându pre fericirei se le pre divine primirea scrisorilor se le către Dimitrie Saigi și către boerul Slugeru chiru Ilic, și trimițendu prin același arhimandritu Dometianu patru cutii, fiindu cele 2 cu smochine, iar cele-lalte cu stafide, și patru ocale rahat-lucumă, cari tote nădăjdumă că până acum au sositu la sacrele se le piciore și că a veditu cele cuprinse în ele. Fiindu că, însă, am găsitu și acum aducătorul presenteî năstre mergendu acolo, nu am lipsitu prin smerita năstră de a ne presenta în fața sa, și apucându-ne de sacrele se le piciore să le acoperimă cu sărutări după neapărata năstră datorie, și prin urmare să-î facemă cunoscutu, că slavă Domnului, prin urările se le de D-đeu ascultate, tote ale năstre staă bine. Decă despre acēsta să nu ducă nici o grijă, pentru că pe fericitele se le urări sprijinindu-ne, după chipulă cum ne pricepemă le economisimă; încercămă o ore-care greutate din cauza lipsei de bană, dar și acēsta își ia îndreptarea sa cu îndelungata sănătate a pre fericirei se le de D-đeu păzită. *Cele 30 pungi ale boerului Banulă le-am plătită, rēspundēndu unele din cele cāte aveamă, iar altele din împrumută.*

Am vorbită cele ce se cuvīnă boerului Spătaru chiru Alexandru despre afacerea scrisorei Arhimandritului Antimă. Și despre întorcerea fericită în Valachia a pre fericirei se le a vorbită sluga sa Ghermano și pre strălucitei Dōmne a Ungro-Vlachiei și pre strălucitei beizadele Gheorgache și pre strălucitului și pre măritului mare Dragomană, cari cu bucurie au primită rugămintea năstră și ne-au făgăduită că voră scrie. Despre acēstă afacere în rīndulă trecutū mai pe largă am scrisă prin Arhimandritulă Dometiană.

Cele 10 peghiazurī le-am primită. — Cele douē sute și douē-đeci cuvale și brānzeturile după domnēsa sa poruncă le-a trimisă Partenie Cașinulă. Dar cuvalele le-a luată cu de-a-sila brēsla cuvagiiloră, iar brānzeturile s'au înnecată.

Și acēsta cu plecăciune, iar anī să fie dela D-đeu lungă, sănătoși și salutarī și urările se le de D-đeu ascultate fie întru ajutorulă vieței năstre întregi.

1782, Noembre 14.

A pre fericirei se le pre divine slugă smerite și cu celă mai mică dintre slugile se le Iacobă, smeritū mă închină Înălțimeî se le și sărutū respectosū sacrele se le piciore.

Ghermano, Pancratie.

Scrisoreă Patriarchului Avramie către Ghermano și Pancratie, epitropi în Constantinopole, ca să poruncēscă la Rodostosū să îngrijēscă de Domnulă ce are să trecă de acolo — Domnulă Alexandru Mavrocordată.

Avramie, prin grația lui D-đeu, Patriarchă alū sfintului orașū Ierusalimă și alū întregēi Palestine.

Pré cucernicî și ai noștri după spiritū iubiți, chirū Ghermano și bătrâne Pancratie, harū fie vouē și pace dela D-ḡeu, și din partea noastră urare, bine-cuvîntare și iertare. Ieri la 12 a lunei curente am scrisū vouē trimițēndū și pliculū ce în rîndulū trecutū scrisesemū ca răspunsū la scrisorile trimise nouē de multū.

Nu am lipsitū și acum să vē seriemū, și întăiū să vē urămū din sufletū, ca să vē învredniciți să sērbătoriți cu veselie și sfînta nascere a Domnului nostru și sfînta Bobotēză. Fie și noulū anū norocosū și liniștitū și înveselitorū pentru tōtă mōnăstirea noastră. Prin urmare să vē facemū cunoscutū, că fiindū grea trimiterea multelorū scrisorî, vē trimitemū cele de urare în douē plicuri. Decî orî-care din cele douē veți primi întēiū, remiteți scrisorile alăturate după adresele lorū, ḡicēndū și din partea noastră urările părintesci; decă însă nu vorū sosi și cele-l-alte scrisorî de urare pānă la sērbătōrea Crăciunului, îngrijiți îndată să colindați tōte conacurile destinate pentru archierei, și să-i felicitați din partea noastră pentru sērbători, ḡicēndū către cei cari nu vorū primi scrisorî causa pentru care nu aū sositū scrisorile noastre, cerēndū scuze, ca să se câștige și hatirulū fie-căruia fără ca să lăsați pe cine-va să socotēscă că l'amū uitatū, și de aceea nu-i scriemū și nădăjduimū că în curāndū sosescū și cele cuprinse în alū douilea plicū. Despre cele scrise în rîndulū trecutū îngrijiți să ne răspundeți cu celū d'întēiū, prin mijloculū despre care ieri v'amū scrisū.

Ingrîjiți de a scrie protosinghelului din Rodostonū, de a pregăti cuvenita îngrijire lui Alexandru Vodă. De asemenea și cucernicia vōstră îngrijiți remițēndū cea către Dōmna, să spuneți și verbalū pentru mângăarea ei, si scrieți-ne despre tōte ca să ne informămū, și ca gospodarî și îngrijitorî ai sfîntei mōnăstiri faceți despre cele ce v'am scrisū mai sus cuvenita îndreptare, după cum vē va lumina D-ḡeu, în interesulū sacrei noastre instituțiuni.

Și acestea bine-cuvîntāndu-vē; iar grația lui D-ḡeu și nemărginita milă și urarea și bine-cuvîntarea modestiei noastre fie vouē.

1782, Decembre 13 din Iași.

F. P. alū Ierusalimului și bine-cuvîntătorulū vostru în Christosū.

Scrisōrea lui Grigorie Mitropolitulū Ungro-Vlachiei către Avramie, simplu de complexență.

Pré fericirei vōstre pré venerabile, cu smerenie mă închinū, sfînta și pré grațioasa sa drēptă cu multă evlavie sārutāndū, să o păzēscă D-ḡeu în deplină sănătate și fericită în viață îndelungată, etc.

Decă pomenirea singurā a pré fericirei sēle însufleșcesce veștejitulū meū corpū și întăresce sufletulū meū, aducēndu-mi aminte întēmpinările sēle către Dom-

nulă, cu câtă mai multă respectabilele, pentru mine, scrisori sacre ale séle desu primindu-le, și părintescile séle urări și bine-cuvîntări transmițendu-mi. Dar și bucurie nespūsă îmi pricinuescū cetindu-le, fiindă-că pörtă scirea de buna și multă dorita sănitatea sa, după cum mi-s'a întemplatū cândū am primitū scrisórea sa, pe la 22 a lunei trecute etc. Fie ca să mă învrednicescū și directū de urările séle sacre după cum dorescū, și mai deplinū încă, pentru care am și mijlocitū, după putința mea, pe lângă de D-đeu străjuita Înălțime a sa, după cum și din scrisórea de răspunsū a Înălțimei séle se va informa. Urezū dar cu smerenie să fie ascultatū pentru cele ce doresce, și fiindă-că sunt convinsū, nu o supěrū pentru mai multe. Rogū să mă ureze și să mă bine-cuvinteze neîncetatū, totū cu acelū harū, și anii sēi fie dela D-đeu mulți și norociți, iar de D-đeu ascultatele urări și bine-cuvîntări părintesci fie întrū ajutorulū vieței mele.

1783, Aprilie 6. a pré fericirei vóstre pré venerabile

Cu totulū la porunca sa.

Alū Ungro-Vlachiei Gregorie.

*Scrisórea marelui păstrătorū de scule Atanasie Comnenū Ipsilante,
cătreg Avramie, despre fiica sa, ce stă în Valachia și despre
soțulū ei cu rele apucături.*

Pré fericirei vóstră cu evlavie mă închinū și sfințita sa dréptă o sărutū. Am cetitū scrisorile pré fericirei séle către soția mea, și am vėđutū cele ce cuprindeaū. Se vede că fiica mea este supērată din cauza *isteriei*, care supērare, nu era așa de mare cândū era aici, și după ce am venitū aici din Valachia, astū-felū de lucruri ciudate la ea n'am observatū nici odată până ce a plecatū d'aici. Acum, séu din pricina mahnirii despărțirii nóstre, saū pentru că a perdutū cele 15 pungī de bani, și se vede fără cheltuială în buzunarū și de óre-ce e lipsită de dobânda paralelorū și nu mai are nici o para, lucru cu care nu s'a obiçnuitū nici odată, fiindū că fată încă fiindū nici odată nu o lāsamū fără bani de cheltuială; Séu pentru aceste séu pentru-că n'are cine să o mângâie și care s'o chivernisescă și s'o îngrijescă, cade în patime sufletesci, cari și mai alesū întristarea cu socotélă naturală, crescū în ómenī bolile. Decī și fiica mea, de óre-ce i-a crescutū *isteria*, face une-orī și đice și scrie acuma fără voința ei lucruri ce nu se cuvinū, de vreme ce nu este între ale séle. Ginererele trebuia să ne asculte și să nu o iea împreună cu dīnsulū și decă s'ar fi găsitū la sīnulū părinților sēi, cu ajutorul lui D-đeu până acum ar fi dispărutū cu desevěrșire tótă patima ei. Acum scrie despre venirea ei la Constantinopolū, și te-ai convinsū și pré fericirea ta să scrii totū aceleași lucruri. Fórtē bine. Este însă trebuința să trimetă cele 15 pungī

de parale, pentru că din banii moșteniți de fiul meu ea nu avea de primită nici o para. O scie acesta foarte bine, pentru-că așa a fost învoiala noastră cu mijlocirea *pré Înălțatului Domnă Constantină Voevodă*, și se păstrează încă și scrisoarea adresată mie pentru afirmarea acestei hotăriri ale mele.

Acele grozave blăstemuri sinodale nu mă făceau să făgăduesc băni numărăți ca zestre, nu fiului lui *Lucache*, dar nici *Delfinului Franciei*, ca să nu mă osîndesc pe veci. Să numere dar cele 15 pungă de bani ai fiului meu și cei 1.720 de lei pentru *Zefahirurile* séle, împrumutându-i de unde ar pute și atunci va veni fiica mea în Constantinopol.

Scriem dar *pré Înălțatului Domnă* ca unul care-i iubitor de dreptate să-i poruncésca să se facă *taxilă* paralele fiului meu, și atunci să mi-le trimetă îndată cu supraveghere pe drum a vr'unui om cinstit, cvlavios și creștin, plătind ginerele și cheltueile drumului după cum făgăduesc și în scrisoarea sa.

Rog să-lu îndemne și *pré* fericirea sa, ca să plătescă și dreptul fiului meu pe de întregul și fără nici o lipsă până la ultimul obol. Pentru-că acea scrisoară sinodală tipărită în timpul lui chir *Samuilă*, a găsit'o în casa mea și sciū că a cetit'o și despre acele blăstemuri o fi aflat și s'o fi asigurat, că până când trăiesce nu va trage nici un folos, iar după morțe va fi vinovat și vrednic de osînda vecinică. Decă decă voesce să se norocésca în această lume și vré să vedă vr'unu folos, trebuie să facă acea ce-i poruncesce D-șeu prin hotărîrea bisericească sinodală, și cu iscăliturile atător patriarh și archierei. In giuvaerurile séle din cele patru ce le-a pusă amanet la *Bezesten* două sunt daruri nupțiale și darul nupțial, conform cu legile *Dumnezeesce* și sacre, este alu fetii. Decă fără dór și póte trebuie să se plătescă și cei 1.720 lei, pentru că cele-l-alte două giuvaericeale sunt ale mele.

Fiind-că dar scrii și *pré* fericirea ta, cum că de o cam-dată din pricina stării isterice a copilei, este anevoios de a trăi împreună, și cred și eu, pentru-că îl cunosc, și am și încercat totu caracterul său, pe care cu multă răbdare îl suferiam silnicind propria mea voie, stătuesce-lu, îndemnă-lu, povățuesce-lu în interesul mântuirii séle, și sufletésca și trupésca, să plătescă acești bani fără întârziere, pentru-că solvirea lor este inevitabilă, arătă și acestu revaș al meu. Nu sciū, stăpâne, decă eși (pleci) pentru Constantinopolu său pentru *Bucuresce*. Decă ai de gând să pleci la Constantinopol, o mai bună și sigură tovrășie ca *pré* fericirea ta pentru fiica mea nici nu se póte găsi. Fie ca prin sfintele séle urări, să ajute D-șeu și să ne învrednicésca să vedem pe copila noastră în a noastră casă împreună cu banii séi, după cum era chivernisită, iar nici de cum calicită, după cum a redus'o bunul nostru ginere. Nu mai întreba stăpâne, ce mai turburare, ce mai sinchisire și ce plâns și oftări sunt și și nópte în casa mea pentru sêracirea și halul

în care a ajunsă sërmana mea copilă. Sfîntul D-zeu prin sfintele sële urări să ne învrednicescă ca să ne liniștim și să prindem nițel la inimă, și să ne bucurăm cu banii ei, și atunci nădăjduesc în D-zeu, liniștindu-se cugetul ei, să se scape și de isterism sêu cel puțîn să se facă cum era cându a plecatu de aici.

Acestea de o cam-dată. Iar sfintele și de D-zeu ascultatele sële urări fie-mi întru ajutor și liniștei a vieții mele întregi.

1783, Aprilie 28, a pré fericirei sële, fiu în Christos și supus ordinelor sële.

Atanasie Ipsilante.

Notă. Acesta este cronicarul scrierei după luarea Constantinopolului și unul din cei mai înalți demnitari ai Moldovei și Valachiei.

Scrisórea lui Chrysantú, egumenul mōnăstirii Galata, către Avramie, despre o proprietate a melohului Bărnovski și despre reparațiunile ce acum în urmă se făcuse.

.....
Tóte scrisorile ce mi-a trimesu după adresele lor, una câte una fie-căruia însu-mi le-am împărțit, oferindu-le verbal și urările și bine-cuvîntările sële, cari cu tótă evlavie sărută drépta, și ei înșiși au spus că voru face răspunsurile către pré fericirea sa și numai postelnicesa *Dómna Casandra se rógă ca să fie învrednicită de iertare, de óre-ce nu are cine să-î scrie răspunsul și cu tótă evlavie sărută drépta V., de asemenea și boerul medelnicerú.* Ieri la 15 a lunei curente am primit evlavios și scrisórea sa din Romanu prin boerul Banul Constantinú Balșu și am vedutu cele ce-mi poruncesce prin ea.

.....
1783, Iulie 16, a pré fericirei sële smerită și supusă slugă.

Chrysantú archimandritul mōnăstirii Galata.

Scrisórea lui Chrysantú, egumenul alu mōnăstirei Galata, către Avramie, despre o danie a lui George Ventura, fratele boerului Spătarul Nicolae.

.....
Și iarăși cu smerenie aduc întru scirea pré fericirei sële:

Zoița sora boerului Spătarú Ventura chirú Nicolae mi-a spus, că scrisese către fratele sêu boerul Spătarú, ca să dea 100 lei pré fericirei sële pentru fratele sêu mortu, răposatul Gheorgache. Deci se rógă, că dacă a primitu acei 100 lei, să aibă răspunsul sêu patriarchicescu. Mai însciințez pe pré fericirea sa că unu óre-care Hagi Ispiri achitându-se de datoria comună, a lăsat sfîntului și primitorului de viață mormintu două sute cincideci lei,

carī parale le-am cerutŭ de două și trei ori dela epitropulŭ pe care l'a lăsatŭ după încetarea sa din viață, Cariofilŭ, ca să mi-le dea să le trimitŭ pré fericirei sële, care Cariofilŭ mi-a răspunsŭ că are o persónă care vrea să mērgă la Ierusalimŭ pentru a se închină așezēmintelorŭ sacre, și vrea să le trimetă elŭ însuși. Nu sciŭ dacā lucrulŭ stă așa; iar dacā pré fericirea sa o va găsi acēsta de cuviință, să-ī scrie, ca să le trimită paralele pré fericirei sële.

Chrysantŭ.

Serisórea lui Chrysantŭ, egumenŭ alŭ mōnăstirei Galata, către Avramie, trimițēndu-ī nisce daruri și anunțāndu-ī deplina reparare a bisericei sfintului Sava.

Pré înțeleptei și pré sfintei pré fericirei sële, pré sfinte stăpāne, până la pāmintŭ și dreptŭ slugă mă închinŭ și fericita și pré grațioasa sa drēptă sārutŭ.

După smerita mea închinare aducŭ întru scirea pré fericirei sële că din diua de când boerulŭ Banŭ chirŭ Constantinŭ Balșŭ mi-a trimisŭ scrisórea pré fericirei sële despre schimbarea moșiilorŭ (căci numai Domnia sa n'a venitŭ la mine cu scrisórea, dar a trimis'o cu fratele sēu chirŭ Teodorașcu Spătarulŭ) eŭ și atunci am răspunsŭ către fratele sēu ca să trimită unŭ omŭ alŭ sēu ca să mērgă împreună cu mine ca să vedŭ moșiile, ce are de datŭ în schimbŭ cu moșia nóstră numită Teișori; eŭ singurŭ nu am fostŭ, de óre-ce nici nu sciŭ unde să mă ducŭ. Decī mă rogŭ pré fericirei sële să nu se supere pe mine, dacā trēba acēsta întārzie așa multŭ, de óre-ce negligența nu provine de la mine, ci din partea Domniei lorŭ. Biserica sfintului Sava, slavă Domnului, și prin urarea pré fericirei sële s'a isprăvitŭ, cu aceeași îngrijire și cuviință cu care se începuse.

In rindulŭ trecutŭ făcusemŭ cunoscutŭ pré fericirei sële, ca să scrie boerulŭ Medelnicerŭ chirŭ Costi Avramie, ca să ia paralele acele din partea lui chirŭ Iacobŭ Bărnovski, carī aŭ rămasŭ la cucernicia sa din prețulŭ moșiei, pentru ca să stea păstrate până ce se va găsi vr'o moșie, ca să o cumpărāmŭ. Căci vedŭ, că le cheltuesce pentru iapŭi de lemnŭ, materialŭ pentru focŭ, și pentru alte nefolositoare și vremelnice lucruri.

Iată că trimitŭ pré fericirei sële cu presentulŭ Pascalŭ, fratele lui Constantinŭ Blănarulŭ, unŭ gonitorŭ de mușce (chasse mouche) și două sineclicuri și dea D ũeŭ ca să le întrebuinteze pré fericirea sa cu sănătate și norocŭ. Unŭ sineclicŭ, celŭ albŭ, este micŭ, de óre-ce n'avemŭ decât unŭ păunŭ albŭ, și atâtea pene aŭ eșitŭ numai, și urarea pré fericirei sële să mă învrednicēscă, ca la anulŭ să trimitŭ mai multe, și mai mari, ca datorie a mea neapărată.

Acestea cu smerenie, iar sfințele și de D-zeu ascultatele urări și bine-cuvântări ale séle fie-mi întru paza și ajutorul vieței mele întregi.

1783, August 6.

Ală pré fericirei séle pré smeritū și pré supusū servū
Chrysantū, Arhimandritulū mōnăstirei Galata.

Scrisórea lui Ghermano și Pancratie, epitropi ai sf. mormintū în Constantinopole către Avramie, despre vizita lorū la noulū Domnū alū Valachiei (care a plecatū din Constantinopole la 15 Iulie 1783) și despre nisce afaceri bănesci.

Pré fericirei séle pré divine dreptū slugi până la pămintū, etc.

După închinările nóstre plecate, aducemū întru scirea sa, că scrisórea sa din 8 a lunei ce acum expiră Iulie, bucuroși am primitū la 26 a lunei sus țise, din care aflândū despre multū dorită buna sa sănătate, ne-am bucuratū fôrte, vedëndū prin urmare și cele ce răspunde la cele scrise de noi prin Odobaşū. Scrisorile de felicitare a pré Înălțatului nostru Domnū și a pré strălucitei Dómne nu le-am primitū ca să le înmănamū noi, cu tóte că Înălțimea sa de D-zeu păzită petrece acum a cincea ți, de când cu strălucire a pornitū din Capitală. Noi însă, după promovarea vrednică a Înălțimei séle, pe strălucitulū scaunū alū Ungro-Vlachiei am fostū odată și de douē ori după datoria nóstră spre a ne închină Înălțimei séle, oferindū Înălțimei séle și unū peșcheșū din Ierusalimū, după cum am și scrisū de multū pré fericirei séle. Cele trimise din Ierusalimū pentru pré fericirea sa nu le-am trimisū, de órece Înălțimea sa de D-zeu păzită ne-a țisū nouē chiar la întâia întâlnire și închinare a Căftanului, ca să scriemū pré fericirei séle, ca să pornescă de acolo cu *alaîlicurile* ce aū să vie pentru pré strălucita vóstră, de aceea dar, ca nefiindū necesare, nu le-am trimisū.

Peșcheșurile pré sfinției séle Mitropolitului Chesarie, după cum ne poruncesce, le ținemū în păstrare în cămara nóstră.

1783, Iulie 20.

Alū pré fericirei séle pré divine slugi smerite
Protosinghelulū Ghermano Pancratie.

Scrisórea boerului marele vistierū George Balșū, către Avramie, rugându-se ca să schimbe o moșie a sa cu moșia sfintului mormintū, Folesci, și despre o aferoșire bănescă a tatălui său către sf. mormintū.

Pré fericite și pré sfințe părinte alū nostru și patriarchū alū sf. orașū Ierusalimū și alū întregi Palestine. Pré fericirei séle smeritū mă închinū și

sfânta sa dréptă o sărutū, rugându-mă sf. D-đeū ca să îngrijescă de pré fericirea sa și să o ție în deplină sănătate și prelungire de vieță, etc.

Cu smerita mea, întâi cercetezū de scumpa buna sa sănătate, ca aflându să mă bucurū. Apoi rogū să nu uite pe smeritulū fiū după spiritū și servū alū pré fericirei séle și să mă îmbucure cu sfintele séle urări.

Pe lângă acestea aducū întru scirea pré fericirei séle: despre o moșie ce are mōnăstirea Galata și anume Folesci, în județulu Iașulu, care moșie de ore-ce se găsece între douē ale mele moșii și de ore ce îmi pricinuesce ne-liniște avēndū ca belea sus-đisa moșie situată între cele douē ale mele moșii, pentru liniștea mea și a mōnăstirei, am cerutū dela sf. Archmandritū Chry-santū și egumenū alū mōnăstirei Galata, ca să se facă schimbū cu mōnăstirea, să daū în loculū acestei moșii, o altă moșie analógă cu venitulū, pentru ca să am și eū liniștea și mōnăstirea. Cucernicia sa fără permisiunea și porunca pré fericirii séle, nu a pututū să facă acestū schimbū.

Deci, precum și alți mulți, prin pré marea buna-voință a pré fericirei séle aū isbutitū în aceste cestiuņi, și aū făcutū diferite schimburi cu mōnăstirile sf. mormintū, de asemenea mă rogū și eū ca să nu cum-va să nu reușescū în rugămintea mea, ci să consimță pré fericirea sa și să scrie către sf. Archmandritū egumenulū mōnăstirei Galata, saū către orī-care altulū doresce pré fericirea sa, astū-felū încatū cercetāndū moșia, ce daū eū, și fiindū proporțională la venitulū, cu moșia mōnăstirii, ca să se facă aici actele schimbului, cari să se trimēță la pré fericirea sa ca să le aprobe. Și iarăși rogū pe pré fericirea sa ca să se învoiască la acēstă lucrare bună care póte să se facă familiei mele, care nu o cerū în paguba mōnăstirei, ci să daū o moșie cu același venitulū, și mă va avea pentru totū-d'a-una implorătorū către D-đeū pentru prelungirea vieței și sănătăței pré fericirei séle fiindū d'apurerea gata la poruncile séle. Despre cei 1.000 lei ce boerulū tatālū meū a fāgăduitū să se dea pré fericirii séle, care cu tōtă evlavia sărută sfânta sa dréptă, după câte-va zile voiū ingrijī, și îi voiū da din baniī meī sfintuluī Archimandritū Galata.

Rogū pe pré fericirea sa avēndū mă în catalogulū fiilorū sēi spirituali să-mi ureze și să mă îmbucure prin respectabilele séle scrisori pentru a afla despre buna sa sănătate, iar aniī sēi să-ī fie dela D-đeū cât de mulți și de salutarii sufletuluī.

1783, Octombre 1.

A pré fericirei séle după spiritū fiū smeritū și slugă pré supusă.

George Balșă, Vistierū

Rogū iarăși pe pré fericirea sa, ca să nu facă să nu isbutescū în cererea mea. — Pentru că acēstă moșie Folesci, care aparține mōnăstirei Galata, nu se mărginesce nici cu alte moșii ale mōnăstirei, ci numai acēstă moșie se găsece tocmai în mijloculū celorū douē ale mele moșii.

Scrisórea marelui Vistieru alu Moldovei, George Balşu, către Procopie alu Chesariei Filipului, despre schimbulu moşiei Folesci, după înţelesul scrişórei precedente.

Pré sfinţiei séle Mitropolitulú Chesarie, dreptú fiú mé închinú, sárutându cu tóttá evlavia respectabila sa dréptá, rugându mé de a-totú puterniculú D-deú, ca să ţie şi să păzescá pe pré sfinţia sa în depliná sănátate şi continuá prosperitate cu isbutirea tuturorú dorinşelorú salutarií. Nu puşinú ne-a întristatú în deobşte absenţa sa d'aici, şi după pornirea sa de aici máhnirea a devenitú mai mare în sufletulú meu şi dorinţa relaţiunei şi dragostea fiéscá. Decí fiindú nevoie să şi scriú către pré fericitulú despre o tréba pe care o arét mai la vale pré sfinţiei séle, nu am lipsitú de a cercetá despre recenta şi pré dorita sa sănátate, despre care aflándú, să mé bucurú pré márindú pe D-deú.

Pe lângá acestea, de óre-ce este cunoscutú pré sfinţiei séle despre moşia Drágoesci despre care aveamú judecatá cu Ilie Romanú, care judecatá fiindú-cá acum a ajunsú la unú sfirşitú, şi cu cercetarea acésta ce s'a făcutú, s'a datú de către Tribunalú în posesiunea mea.

Decí nu înşelú pe pré sfinţia sa, cá cu astá moşie împreună cu Pizăresci, moşia mea strămoşescá, se aflá între o moşie a mónăstirei Galata, Folesci numitá, şi de óre-ce mónăstirea Galata nu are alte moşii care să se márginescá cu acésta, şi de óre-ce am şi eú trebuinţa de moşia mónăstirei, Folesci, ca să unescú hotarele moşiiilor mele, mai alesú cá mi se întámplá şi óre-care perdere, fiindú moşia Folesci cu unú colţú între moşiiile mele, am scrisú către pré fericitulú, rugându-mé pré fericirei séle să consimtá şi să-mí facá acéstá bunátate casei mele, ca să se facá schimbulú acestei moşii, să daú în loculú acestei moşii o altá moşie totú asemenea, şi cu acelaşi venitú într'unú locú bunú, fără ca să se pricinuéscá vr'o cât de micá pagubá mónăstirei.

Decí, sciindú párintésca sa dragoste către mine, şi avéndú cunoscinţa pré sfinţia sa despre afacerile şi moşiiile de aici, mé rogú pré sfinţiei séle să aibá grijá de acéstá afacere şi să se ostenescá pentru fiulú sėu spiritualú, recomandándú pré fericirei séle tréba acésta, ca să se facá porunca pré fericirei séle, sėu către sf. Arhimandritú alú mónăstirei Galata, sėu către orí şi care arú gási de cuviinţa, să cerceteze moşia ce o daú şi fiindú pe aceeaşi tréptá cu moşia mónăstirei, să se facá schimbulú şi facéndu-se scrisorile cu informaţiunea pré fericirei séle despre acésta, se vorú trimite ca să fie aprobate şi de pré fericirea sa. Rogú pe pré sfinţia ta iarăşi şi iarăşi, ca să contribue la acéstá afacere şi să îngrijescá de sėvírşirea ei, după cum mulţi alţii au făcutú diferite schimburi, ca nu cum-va eú singurú să nu isbutescú în ce-

rerea mea, mai alesă că nu cerū unū lucru păgubitorū mōnăstirei, ci daū moșie în locū de moșie și același venitū, séu și ceva mai multū încă. Orīcine va fi orēnduitū de pré fericitulū va cercetā și va face darea de sēmă către pré fericirea sa. Numele moșiei nu-lū scriū, nici în ce parte, de óre-ce nici nu sciū care moșie va plăcea dintre acele ce am de datū în loculū acesteia.

Despre cei 1.000 lei ce a făgăduitū să dea pré fericirei séle boerulū tatălū meū, care și sărutā cu evlavie respectabila sa mână, cu tóte că scriū și către pré fericitulū despre acēsta, va informā însă și pré sfinția sa, că se vorū da în puține đile Arhimandritulū mōnăstirei Galata și de óre-ce de o cam datā nu s'aū găsitū bani gata la tatālū meū, îi voiū da eū.

Rogū, fiindū-cā cunósceți iubirea mea fiéscā către pré sfinția ta, să am răspunsulū cu împărtășirea despre dorita sa sănătate și să mă îndatoréscā cu sévērșirea afacerei arătate mai sus, ca să mă aibā pe veci rugătorū și datorū în privința acēsta, iar anii sēi fie dela D-đeu lungi și norociți.

1783, Octobre 1.

Alū pré sfinției séle în spiritū fiū și gata la poruncā.

George Balșū, Vistierū.

Scrisóra lui Iacovū, egumenulū Bărnovski, către Avramie, despre noulū egumenū alū Ismailulū și despre moșia Poronți, cerutā din partea Domnului.

(Notă: după scrisóre este următorulū post-scriptum:)

Pré Înălțatulū Domnū m'a silitū să-mī daū cuvintulū despre moșia Poronți, după cum vē mai scriamū, și nu am dat'o cu nici unū prețū, cu tóte că aū făcut'o firmanū Nemții. — Acum Măria Sa are să scrie pré fericirei séle ca să-și dea hotărîrea sa. Dar pré fericirea sa să se feréscā de acēsta, de vreme *ce eū am aici pe boeri în ajutorulū nostru în afacerea acēsta, și să nu cum-va să vē dați cuvintulū.* — In đilele acesteia pornesce de aici boerulū Armașū, boerulū Hatmanulū Pipica, pentru a-se duce la Constantinopole. Iar sfinția sa episcopulū Vidinulū de acolo se duce în eparhia sa.

Am prinsū pe Calinicū Saatū Kiran și am luatū catastifurile séle, și acum se găsescū la mine.

Aici a prinsū pe unū creștinū și-ī cerea 400 lei danie sfintulū mormintū. Creștinulū avea spre mărturie că-ī trimisese la Ierusalimū. Decī arētându-lū eū străinū și fără nici o relație cu sfintul mormintū, l'am gonitū cu judecata boerilorū și am scăpatū pe creștinī. Și acēsta pentru a vē aduce întru scire.

1783, Septembre 1.

Scrisórea lui Scarlatú Ghica postelnicú, către Patriarchulú Ierusalimulú Avramie, de feliicitărú.

Pré fericirei vóstre cu totú respectulú închinându-mé, sárutú cu smerenie fericita sa dréptá.

Rugându pe D-đeulú tuturorú, ca sá o fie în depliná sánătate și sá prospere în lungimea vieții sale, și în împlinirea bunurilorú ce le poftesce.

Primindú cu șiguranță scrisórea de bine-cuvîntare a pré fericirei vóstre împreună cu alăturatulú darú mai prețiosú ca totú ce e prețiosú, m'am bucuratú fórte multú și mulțámiri am adusú restignitulú pentru noi, și nici nu potú sá presintú prin vorbe recunoșcința ce vé datorescú pentru bunáatea pré fericirei séle.

Implinirea marei dorințe ce am, respectulú nemésuratú ce i-lú păstrezú, iubirea párintescá înflácaratá a sa către mine, dragostea mea fiéscá invápáiatá, ce o portú pré sfinției séle, dacá sunt întipárite în sufletulú séu D-đeescú precum și nu mé îndoescú, sá o informeze, acestea sá-i presinte închipuirii séle D-đeesci dispoșiția și schimbarea mea spiritualá ce iea în sufletulú și corpulú méu, primindú tóte cele dorite și cinștite de mine pentru sufletú și corpú și pentru orú-ce din acéstá vieță.

Acéstá, pré fericite stápáne, e o deosebitá dovadá a dragostei alese ce o pástrați pentru mine. Acésta mé obligá și *pe mine și pe copii mei și tótá casa mea, sá mulțámimú vecinicú pré fericirei séle, sá fimú robí ai sf. mormintú, sá luptámú pentru elú din tótá puterea.* Și despre acestea, átáta, iar pré fericirea sa mișcatá de dragostea spiritualá către noi, sá nu lipséscá de a ne adápa de-apururea cu scrisorile séle mai dulci ca nectarulú și sá ne sprijine prin urárilorú și bine-cuvîntárilorú séle párintesci, cari sá ne fie ajutátore pe tótá vieța, iar anii séi mulți fie și fericiti.

1783, Iunie (?).

fiulú și robulú spiritualú pré smeritú
Scarlatú Ghica, postelnicú.

Scrisórea lui Ghermanú, egumenú din Vácărescú, despre tipárireá în tipografia románescá a o mie de pomelnice și despre modulú expédierii lorú.

Dumneđeésca beatitudinea vóstrá, cu multá cucernicie și plecáciune salutú.

Dupá închináciunilorú pré smerite și pentru-cá sunt datorú către pré sfinția vóstrá, facú cunoscutú Beatitudinei vóstre, cá am primitú pré venerabila și sfințita scrisóre datá dela 11 Iunie, la 14 ale lunei curente, pe care cetind'o și luándú cunoscință despre cele poruncite mie prin ea, neántárziindú de locú,

trimețându, am primitu câte am găsitu gata doue miș și doue sute pomelnice, cari erau ude încă, pentru-că înainte de doue țile poruncisemū ca să se tipărească, după ce primisemū sus pomenita scrisore a pré sfinției vóstre, prin care mi-se porunceă tipărirea lorū, iar la 12 ale lunei curente, cu doue pecete iată că se întorce țiganulū și le trimetū în aceeași ți cu elū, îndemnându-lū să sosescă câtū mai curândū, iar celū-l-altū țiganū rămâne aici și după doue țile, ilū trimetū cu restulū de patru miș, în urma celorū ce-mi scrieți ca să vē trimetū 6 miș. Am primitū și cei o sută lei dela țiganī, cu tóte că și eū am numēratū prin anticipație o sută lei, pentru ca să le tipărească mai iute, ca să vi le trimetū câtū mai în scurtū timpū.

Și acestea cu smerenie.

Iar urările pré sfinției vóstre cele pré sfințite și de D-țeū convingētere fie cu noi apērătore în tótă vieța.

1784, Iunie 14.

Alū Beatitudinei vóstre de D-țeū păzită, slugă pré smerită și la pré sfintele cī porunci pré supusū.

Ghermanū Văcărescī.

Pré sfinția sa arhierulū Sidei îmi cere doue miș de pomelnici pe cari le-a plătitū cu mâna archimandritulū Ioaniși, și ași vrē să am răspunsū despre acēsta, decă s'aū plătitū, seū nu s'aū plătitū.

Tocmai în momentulū cândū voiamū să pecetluescū scrisoreā, a sositū și prezentulū plicū dela Galași la Lazaretū și iată că o alăturū de acēstā scrisore trimițendu-lū; și alaltăeri v'am trimesū doue scrisori alăturate într'unū plicū scrisū de însuși secretarulū, una din Constantinopolū, iar cea-l-altā dela Iași, dela Galata. Țiganulū n'a voitū să rămāe și iată că vinū amēndoi, și să-ī trimeteți îndērātū pentru ca să mă grăbescū să vē expediezū câtū mai în grabă cele-l-alte pomelnice.

Acelașū.

Scrisoreā lui Ghermanū, egumenulū mōnăstirīi Văcărescī, către Avramie, patriarchulū Ierusalimulū, despre felurite trebī precum și despre țiganīi din proprietatea sa.

Mē închinū dreptū servū pré fericirei vóstre, cucernicū sărutându-ī drēpta sa plină de grație.

Primindū scrisoreā sa datată din 3 Iulie și am cetitū cele ce-mi poruncesce prin ea.

Eū și în scrisoreā mea precedentă am răspunsū singurū pré fericirei sele, că grāmaticulū robū alū seū, îmi este bolnavū și acum, făcēndū închinarea de servū ce îi sunt datorū, i-a aducū amirte că până astăzi nu am nici o

scire, nici prin corabie, nici prin scrisore din Ierusalimū, nici prin pescheșuri (daruri). Totuși după porunca sa de stăpânū, am scrisū bētrânului Pancratie ca să trimetă câtū mai în grabă peșcheșurile, și după ce vorū sosi, voiū îngrijī ca să i-le trimetū.

Scrisorile pentru orașū le-am înmānatū boerului postelnicū, care se închină cu respectū pré fericirei séle, și cu celū d'întāiū călărașū le va trimete.

De asemenea și cele pentru Iași le-am trimesū prin negustori. Iar acea ce a fostū destinată pentru archimandritulū dela sfîntulū Gheorghe dāndu-i-o, i-am vorbitū și verbalū cele câte mi-le poruncesce, și a răspunsū că va scrie pré fericirei séle.

Boerulū Clucerū Dumitrache cu cocóna Elena, cocóna Ruxandra și Ștefanache respectuosū se închină pré fericirei séle sărutāndu-ī drépta.

Și acestea le scriū eū dreptulū servū, iar urările etc.

1784, Iulie (?). Alū pré fericirei séle, pré respectabile robū smeritū.

Ghermanū, egumenulū Văcăresilorū.

.....
Rogū, stăpāne, să-mī scrieți decă ați primitū cele patru miī de pomelnice, cele douē miī ce le-am trimesū cu țiganii și douē miī prin Hagi-Dimitrache Andrei, ca să mă informezū.

Scrisórea Dómnei Sevasta, către Patriarchulū Ierusalimulū, Avramie, de felicitare.

Pré fericite etc. Patriarchulū Ierusalimulū, Domnule Avramie, părinte alū nostru în Christosū. Pré fericirea vóstră eucernicū salutāndū, sărutāndū pe pré respectabila sa dréptă.

Să o ție Domnulū tuturorū în deplină sănătate, continuă prosperitate și cu lungă vieță și cu împlinirea celorū dorite.

Scrisórea sa bine-cuvîntătoare am primit'o și aflāndū despre buna sănătate actuală a sa, fórte multū ne-am bucuratū, am cētītū și cele ce-mī scrieți mai departe prin care felicitāndu-ne ne adresați urările pentru sfintele sērbătorile trecute și pré mulțumimū pré fericirei séle. Dea D-đeū precum ne doresce să se învrednicéscă să sērbătoréscă aceste sērbători vesele și în multe perióde de anī.

Sciindū respectulū vechiū ce-ī păstrāmū, rugāmū de a nu ne părăsi uitāndu-ne în rugăciunile séle și să ne trimită din când în când scrisorile séle de bine-cuvîntare și arētătoare de prețioasa sa sănătate. Acestea și fie anī sēi dela D-đeū lungi și mântuitori, iar urările séle cu noi în tótă vieța.

1784, Ianuarie 12.

Gata la poruncile séle
Sevasta Dómna.

Scrisórea lui Chrysantŭ, egumenulŭ mónăstirei Galata, către Avramie Patriarhulŭ Ierusalimulŭ, despre reinnoirea chrisóvelorŭ sêrbesci ale metócelorŭ sfintulŭi mormintŭ, din România, și despre averea furatã a rēposatului Mitropolitŭ alŭ Chesariei, din Palestina.

Pré fericirei séle D-șeesci și pré sfințite, pré sfinte stăpâne, până la pãmîntŭ dreptŭ slugã mă închinŭ și mâna sa dréptã cucernicŭ o sãrutŭ.

Scrisórea sa din 16 a lunei trecute, la 6 a lunei curgétóre am primit'o și ca de obiceiŭ am sãrutat'o și am cititŭ cele ce îmi poruncesce dreptŭ stăpânulŭ meŭ. Decí dupã porunca pré fericirei séle, fără perdere de timpŭ pe egumeniŭ din lãuntru i-am chiamat și le-am arëtatŭ porunca pré sfințici séle, iar celorŭ de afarã am scrisŭ, trãmîțându-le și porunca sa, pentru ca fie-care din ei sã îngrijescã sã facã inventariulŭ chrisóvelorŭ mónăstirilorŭ lorŭ, și în deosebî lui chirŭ Partenie Cașinŭ, ca sã fie acolo de fațã la facerea inventariului, dupã porunca sa, cât mai curãndŭ.

Rugãmŭ cu toții de a ne învrednici cu iertarea sa, ca acésta sã se facã până la Pasci; precum ne poruncesce, nu este cu putințã, pentru cã chrisóvele nóstre sunt scrise tóte în limba sêrbescã și decã nu vorŭ fi traduse în limba bogdãnescã (moldovenescã), ca sã înțelegemŭ ce cuprinde fie-care din ele, nu putemŭ face inventariulŭ lorŭ și decã nu vomŭ puté sã le pregãtimŭ până când pré fericirea sa va ședeã în Bucuresci, le vomŭ trimite apoi în Capitalã.

Mi scrie pré sfinția sa, cã venindŭ acolo sf. Arhiereŭ alŭ Vidinului, i-a spusŭ cã a fostŭ fațã și a făcutŭ tóte mónăstirile sf. mormintŭ cu scutiri despre care ne și cere pré sfinția sa informațiuni. Decí aducŭ la cunoșcința sa, cã numai mónăstirea Bãrnovski a făcutŭ chrisóve de scutiri. Iar pentru mónăstirea Galata, nu numai cã nu s'a făcutŭ chrisovŭ, dar a și fostŭ lipsitã și de puțina milã ce avea dela bálciuri, dupã ce a venitŭ porunca de a se plăti negustoriŭ din Rusia și Austria. Despre care am datŭ jalbã Măriei Séle, ca sã o punã într'o rînduialã și mi-a rēspunsŭ cu tãcerea. Pentru mónăstirea Cetățuei nu numai chrisovŭ de scutire nu s'a făcutŭ, dar a fostŭ și amendatã cu 200 lei pentru o sutã șapte-șeci stupi albine; în timpulŭ când se strîngea darea albinelorŭ, aŭ întreatŭ cei carí o strîngeau: ale cui sunt albinele? Iar egumenulŭ Cetățuei a rēspunsŭ. cã sunt ale Chlincei, iar celŭ din Chlincea a spusŭ, cã sunt ale Cetățuei; peste care aŭ pusŭ piciorulŭ, pentru-cã a mințitŭ l'aŭ amendatŭ, cu tóte cã albinele erau mónăstiresci.

Și întâiulŭ petiționarŭ (a datŭ jalbã) a fostŭ Celebi Petrache. Dar pré curioșia sa a îngrijitŭ și a strînsŭ materialulŭ, adecã peatrã și destulŭ varŭ, și sperã cu numele lui D-șeu și prin urãrile séle, cã dupã sf. Gheorghe va în-

cepe zidul, după plecarea pré sfinției séle de aici. A trimisú Domnulú și i-a poruncitú că fără scirea Alteței séle să nu începă și a doua óră tómnă i-a poruncitú să nu începă. Scopulú însă, pe care îlú urmăresce Înălțimea sa prin ácéta nu ne este cunoscutú.

Fie și ácéta în scirea pré fericirei séle, că anulú acesta din cauza ométululú multú, délulú ce privesce spre Frumósa sa prábușitú până la doui coși și s'a apropiatú până la zidú, și se găsesce în nedumerire, care parte să drégă mai întâiú.

Iar despre egumenulú dela sf. Sava de care 'mă poruncesce pré fericirea sa să o informezú, afacerea stă astú-felú : Nu pré cuvioșia sa s'a dusú să se plimbe, ci Ianache secretarulú l'am rugatú, avéndú împreună cu elú și pe altú-cineva, ca înhámândú caii sėi la *butca* sa să se ducă până la via sfintulú Sava. Decí neputéndú să le strice hatírulú s'a dusú împreună cu ei pe drumú, caii s'aú speriatú și i-aú trântitú jos. Aceștia s'a lovitú nițelú, iar celú-l-altú, care era unú óre-care Arsenie, care făcea pe doftorulú, după o sėptémână a muritú.

Am spusú și egumenulú din Bărnovski porunca pré sfinției séle, ca să înveléscă pivnița, care a primitú voiosú porunca sa, dar nu pentru de-o-cam-dată, ci după trecerea unú timpú anumitú, până când va strínge materialulú.

Ierodiaconulú Chrysantu căruia îi dice și extravagantulú, a venitú la mine și a cerutú scrisóre către pré sfinția sa, pentru că o să vie acolo, đicéndú că are de gândú să se așede la sf. mormíntú. Decí i-am datú, cu acestú scopú însă, pentru-că elú s'a îmbolnăvitú stándú la Bărnovski, i-s'a găsitú o cantitate de *florú* și alte parale, câtá era cantitatea banilorú sfintulú alú Chesariéi, carí aú fostú furași anțerțú în điua sfintulú Sava, după cum scie și pré fericirea vóstră, care extravagantú odiniórá nu avea nici o lăscae. Decí cu toți l'am îndemnatú să vie la pré fericirea sa să-lú chiverniséscă. După ce va veni acolo, să-lú cerceteze cu exactitate despre acești bani.

Ne-am gânditú să-lú prindemú aici să-lú predámú zapciilorú, dar nu am fi reușitú de locú, căci nu aveamú nici o mărturie, *nici o dovadă, și le-arú fi máncatú paralele zapciú și s'arú fi perdutú de geaba*: nici noi nu am fi luatú, nici la elú n'arú fi rămasú.

Am oferitú urările séle părintesci și pré nobilulú boerú mare Logf. Sturda și lui chir Costi și lui bașa Chivache Anastasie și lui bașa Zotu și lui chir Teodosie, carí cu multú respectú sárutá fericita și sfínta sa dréptá. Am trimesú și scrisórea pré sfinției séle la cocóna vistierésa Anastasia.

Dupá porunca pré sfinției séle am fostú și la *Consululú Rușilorú* și i-am oferitú salutările din partea sa, care se și închiná pré fericirei séle; pentru **întilnire** i-am oferitú unú micú **polobocú plinú cu pelinú și unulú cu vinú**

dulce. Serisórea alăturată aici este a lui Juș Ciohodariū Iosifū, răspunsul la scrisorile de atunci....

.....
1784, Martie 16.

Alū pré Dumneđeescii séle pré fericiri smeritū și plecatū serbū.

Chrysantū archimandritulū din Galata.

Scrisórea lui Ghermanū egumenū alū Văcărescilorū, către Avramie, despre primirea darurilor pentru boeri, trimese din Ierusalimū.

Pré fericirei séle pré slăvită dreptū robū închinându-ne, cu multū respectū sărutămū urmele respectabilelorū și fericitelorū séle picióre. Scrisorile séle ieri le-am primitū séra la 10 ore. In aceeași oră aū sositū din capitală și peșcheșurile (darurile) și protosinghelulū Nectarie, care are și scrisorile din Ierusalimū.

.....
Am îngrijitū însă fără întârziere și iată trimetemū unū omū dinadinsū, ca să dămū de scire pré fericirei séle, că îndată cu același aducătorū de scrisori să ne poruncéscă ce să facemū: să vie chir Nectarie să se întâlnească cu pré sfinția sa? séu numai peșcheșurile să trimetemū? Punemū aici și miculū castifū alū peșcheșurilorū, pentru ca să ne poruncéscă tóte: să le tritememū séu numai unele și cari a-nume?

1784, Iulie 24.

Alū pré fericirei séle de D-đeū slăvite, cei mai mici robī.

Ghermanū egum. Văcărescilorū și secretarulū ei: Panaitū.

Scrisórea lui Iónū C. Iacobū Sușu, către Avramie, de felicitare pentru sėrbătorile de Crăciunū.

Pré fericirei vóstre respectabile cucernicū mă închinū sărutându fericita sa dréptă.

D-đeū celū pré bunū să o păzescă în deplină sănătate și prosperitate cu viéță lungă și de dorințe isbânditóre.

Serisórea părintéscă cu respectū și bucurie am primit'ó, tare m'am înveselitū de buna sănătate și sosirea fericită în capitală. Pe lângă acesta cădēndū și periodulū îmbucurătorū pentru tótă lumea alū sėrbătorilorū sfinței nasceri a Domnului nostru, vė poftimū atâtū pentru sėrbătóreă acésta, câtū și aceea a Bobotezii, anī mulți și fericiti. Fie pentru sfinția vóstră periodulū întregū alū anului favoritorū, plinū de veselie și norocū.

Cunoscēndū aplicarea mea fiéscă cu respectū către pré sfinția sa, rogū să

nu lipsescă de a ură pentru mine către Domnul, făcându-mă să mă bucură prin scrisorile sêle de bine-cuvîntare și arătătoare în același timp de buna ei sănătate, a cărei anî fie mulți și plini de zile norocite.

1784, Decembre (?)

Gata la ordinele sêle, ca fiu.

Iônă Suțu.

Chrisantă archimandrită din Galata, Iacobă archimandrită ală mănăstirei Bărnovschi, Ghedeonă archimandrită ală mănăstirei Cetățuea.

Lista averii metohului sfîntului munte din Ismailă.

Catastifulă sculeloră, ce am aflată în timpulă cândă am luată mănăstirea în Ismailă. 1784, Martie 15.

13 Candele de argintă mică și mară.

1 Cădelniță de argintă.

1 Cruce de argintă.

1 Potiră cu discă și cu cruciuliță de argintă.

1 Evanghelie cu pușină argintă.

4 Felone.

1 Perechi de mâneci.

1 Patrafiră vechiă.

2 *Vêluri.*

5 Discuri de aramă.

2 Cingătoare mică de argintă.

4 Sfeșnici de bronz.

2 Evanghelii fără argintă.

1 Antologie.

1 Penticostară.

1 Orologiă.

1 Euchologiă.

1 Apostolă.

1 O psaltire rusescă.

1 Antologie rusescă.

1 Triodă.

1 Tipică.

13 Farfurii de alamă.

1 Sinie de alamă.

3 Tingirele de alamă cu capacuri.

1 Ligheană cu ibrică.

1 Cêsornică nemțescă în biserică.

1. Chilină în odae.

Acestea am primită din
mâna epitropului nostru Me-
hemegibași chir Mihalache.

1784, Martie 15.

Dositei.

*Sculele bisericeii din Ismailŭ ce le-am făcutŭ Teslimŭ în mânil
epitropului sfîntului Galata. 1792, Iunie 6, Iași.*

- 16 Candele de argintŭ.
- 1 Cădelniță de argintŭ.
- 1 Discopotirŭ de argintŭ cu
tôte ale sële.
- 2 Tingirele cu capacurile lorŭ
- 13 Bucăți, adică farfuri și ca-
pacuri.
- 4 Discuri de alamă.
- 1 Cruce aurită
- 2 Sfeșnice de bronzŭ.
- 1 Cingătoare de argintŭ.
- 3 Stiharii făcute cu mătase.
- 4 *Aerŭ* de mătase.
- 2 Probode de capŭ de mătase.
- 4 Perechi de mâneci.
- 4 Patrafiruri și 2 orari.
- 1 Pörtă daurită.
- 4 Felone, unŭ sevaserŭ vechiŭ
și 2 stofe de aurŭ și cea-
laltă *pagasi*.
- 16 Cărți, adică hogeturi de moși
proprietăți turcesci și 5 cărți
rusesci.

Accestea le-am făcutŭ teslimŭ sf.
archimandritŭ Chrisantŭ Galata,
1792, Iunie 6, Iași.

Dositei.

*Catastifulŭ sculelorŭ ce am
lăsatŭ la Ismailŭ, în mănăstire,
în mânele pro-egumenului chir
Macarie, pe care l-am lăsatŭ
ca epitropŭ alŭ bisericeii.*

- 2 Evangheli, una cu puținŭ
argintŭ.

- 1 Discopotirŭ de cositorŭ cu
tacâmuri.
- 2 Discuri de alamă.
- 1 Aghiasmatarŭ de alamă.
- 2 Sfeșnice de bronzŭ.
- 1 Cădelniță de bronzŭ.
- 2 Candelabre de bronzŭ.
- 1 Colimvitră de alamă.
- 2 Prapuri și o cruce de cositorŭ
- 3 Corone și unŭ harŭ de ar-
gintŭ la icóna lui Christosŭ.
- 3 Corone de argintŭ la ador-
mirea sf. Maicii.
- 1 Coronă mare la sf. Iónŭ îna-
inte mergătorulu.
- 3 Corone la icóna născătorci
de D-deŭ.
- 2 Corone și o cruce la sfîntulu
Constantinŭ.
- 1 Penticostarŭ.
- 1 Paracliticŭ.
- 1 Antologie.
- 1 Orologiŭ.
- 1 Psaltire.
- 1 Apostolŭ.
- 11 Mineuri vechi.
- 1 Euchologiŭ.
- 1 Antiminsiu.
- 2 Charuri de argintŭ la s-tulu
Gheorghe.
- 1 Epitafŭ de mușama.
- 60 Icóne mici.
- 9 Icóne mari.
- 1 Orologiŭ mare nemțescŭ.
- 1 Felonŭ pagasi negru.
- 1 Ungătoare de argintŭ.

- 3 Patrahire.
- 1 Stiharū negru.
- 1 Perechide de mănecide desuptū.
- 1 Sfeșnicū de bronzū.
- 1 Manganū de alamă.
- 1 Tingire și douē farlurii.
- 1 Sinie de alamă.

22 Luminări mari și mici.

Sunt mai multe câte am lăsatū în metohū, dar acestea numai le am însemnatū în catastifū și s'aū făcutū teslimū în mâinele sus-pomenitului pro-egumenū.

Dositei.

Scrisórea egumenului Văcărescī, Ghermano, către Patriarhulū Avramie, referitóre la clădirea metohului sfintului mormintū, în Constantinopole, și despre visitele séle la boeri și despre darurile pe cari Avramie le-a trimisū Mitropolitului Ungro-Vlahiei, și despre lemmulū sfintū cerutū din partea mai multorū boeri din România. — 1785, Ianuarie 3.

Pré respectabilei pré fericirei vóstre, dreptū slugă și cu multă cucernicie mă închinū, sărutândū drépta.

După cucernica mea închinare, scopulū presentēi mele este de a face cunoscutū pré sfinției vóstre, că la Decembre douē plicurī de scrisorī adresate mie le-am primitū, în care erau alăturate pré sfințite scrisorī către pré nobiliū boeri, de asemenea și către Mitropolitulū Ungro-Vlachiei, și către Episcopī. Am găsitū într'insele și o scrisóre pré sfintā către mine.

Apoi am văđutū și cele ce mi se poruncește și pentru scrisorī și alte ale cí comande, pe cari scrisorī singurū am āmblatū de le-am împărțitū după adresele lorū la fie-care a parte; am exprimatū și din gurā (verbalū) către dînșii urările și bine-cuvântările părintesci, și toți s'aū bucuratū pentru prosperarea și sănătatea ei, închināndu se cucernicū, răspundēndū-mi că-ți vorū răspunde.

Sfinția sa dela Rômnicū nu a venitū încă din Craiova, și în aceste đile, după cum am aflatū, sosese în Bucuresci, dar scrisórea i-am trimis'o.

Am arētatū lui Bașa Teodoranu scrisórea, care vi se închină cucernicū, și s'a bucuratū fórte multū, că ați primitū milostenia despre care scriē, și aș-téptā scrisóre de bine-cuvântare și peșcheșurile obicínuite, precum vă scriamū. Am fostū și la cocóna Ruxandra Stirbóica, și la Veneșana (1) a disū, că va serie despre amanetulū pentru care scrieți, iar Ruxandra Știrbóica nu s'a întrāmatū încă, chiar s'a vātāmatū ochiulū din cauza hólei.

Am trimisū și către pităreša scrisórea la Rômnicū, cu un omū sigurū scriindū-ī și eū a parte.

Dar înainte de câte-va đile îmi scrisese plāngāndū mi se pentru relele ce

(1) Este Văcăreșca. Ce rolū jócă muierile în acapararea de averi de către călugări greci !

suferă și trage din partea rudelorū sële, cerëndū de asemenea ca să-i trimitū și unū călugărū, dar nu i-am scrisū dacā vrea să fie egumenū sēu epistatū sub autoritatea ei, și i-am răspunsū, că voiū scrie pré sfinției sële, și dacā veți găsi de cuviință, ca să trimiteți, trimiteți unū omū mai înaintatū în vîrstā, ea fiindū tînērā (? ?) pentru-cā noi aici nu avem pe nici unulū respectabilū, mai alesū că *rudete sële sunt în contra călugărului*, și eū voiū ține totū-d'una sēmā de voința ei, precum și de porunca pré sfinției vōstre; de asemenea 'mi serie că în curândū va veni aci la Văcăresci, ca să-mi spue și verbalū cele ce îndurā din partea frațilorū ei.

Papazoglu și popa Diamanti, vi se închinā dreptū slugi. Popa Diamanti nu lipsesce precum nu lipsia de a compātimi și a ajutā pentru libertatea și achitarea datoriei hanului.

Egumeniū cu toți vi se închinā. Despre Negoesci nu mi-ați scrisū, ca să icaū cei 200 lei acum pentru ca să vi-i trimitū, sēu să nu-i icaū. Îți mai trimitū și douē scrisori, una dela Pisma, iar cea-laltā ca răspunsū din partea boierului Prăscovanu.

Sfinții Arhieriei se închinā cu toți pré fericirii vōstre, de asemenea și Dumitrache a lui Hagi Andrei, precum și Obedēna cocōna Mariuța cu smerenie se închinā și vē rōgā de a vē rugā sfintului D-șeū pentru spășirea păcatelorū sufletului ei.

Sfinția sa Mitrop. Ungro-Vlachiei mi-a ȑisū, cānd i-am datū scrisōrea, că la întēia scrisōre v'a răspunsū mulțāmindu-vē în același timpū *pentru icrele trimise* și se mirā, cum nu ați spusū nimicū, dēcā ați primit'o.

Scrisōrea lui Ștefanū Brāncovēnu Vornicū, către Avramie, despre respectulū sēu către acesta și favōrea patriarhalā de care se bucurā.

Pré fericirii vōstre dumnezeesci și pré sfințite dreptū slugā mē închinū, cu extremā cucernicie sārutāndu-ți sfința Ta dréptā.

Scrisōrea Ta părintescā din (...) Decembre am primitū, mulțāmindū pentru urarea ce-mi face, pe care dea D-șeū să mē învrednicēscā ca să o am pentru totū-d'una.

Și iarăși Te rogū să mē ții în amintirea rugăciunei Tale, ca să se învrednicēscā ticālosulū nostru sufletū să se bucure de mântuirea urărilorū părintesci ce ne trimiți. Trebuia, adecā, potrivitū cu iubirea ce ne păstrezi; noi însă socotimū că atātū de vrednicī nu am fostū către pré fericirea vōstrā, dēcāt fiindū împinsū de bunătatea și iubirea spiritualā a Ta, pe care în faptū ne-a comunicat-o și care nu mē îndoescū că și mai încolo mi-o veți păstrā. Regretulū împărtășitū de toți pentru plecarea Ta este mai presus de ori-ce descriere a mea, gāndindu-mē în tot-d'una la sfaturile Tale spirituale și sa-

lutarii. Decât, după cum am is, rog ca să nu ne dai uitării, dar iari să mă nvrednicesc. ca să mă bucur de scrisorile Tale bine-cuvnttore, etc.

1785, Ianuarie 8.

Fi spiritual

tefan Brncovnu.

Scrisorea Dmnei Sevasta, către Avramie, de felicitare i de mulamire pentru urările de felicitare.

Pr fericite, pr sfinite i pr divine Patriarh al Ierusalimului, Domnule Avramie, părinte al nostru în Christos, pr respectabile, cucernic salutnd pe pr fericirea vostr, srutm drpta V-tr. Domnul tuturor să vă pzesc în deplin sănătate i prosperitate continu, cu viea lung i cu isbndirea celor mai înalte bunur i dorine mntuitore.

Am primit scrisorea Ta cu bucurie aflnd de buna Ta sănătate. Am citit i cele însemnate mai departe, i felicitările de srbtorile apropiate a Pascilorŭ, i mulamim pr fericirii Tale, poftindu-i reciprocă pentru ca cel care prin puterea divin din mori a nviat, să te nvrednicesc a srbtori nveselitore i strălucitele aceste srbtori i la muli an după cum doresi.

Sciind respectul ce pstrm de demult, rugm să nu lipsesc a-i aduce aminte de noi, cnd Te îndreptă către D-e, trimitându-ne cte odată i scrisori de bine-cuvntare i arttore de buna Ta sănătate. Acestea, i fie anii Ti muli i mntuitori, iar urările Tale ajuttore nouă pe tot viea.

1785, Aprilie 26.

A pr fericirii Tale gata i în Christos fiic.

Dmna Sevasta.

Scrisorea lui Gherman, egumen al mnstirei Vcresc, către Avramie, despre incendiulŭ ce s'a ntmplat în acest metoh, despre pomelnici i alte afaceri.

Pr fericirii vostre pr divine i pr sfinite drept slug m chin.

Dup chinciunea mea de slug, aducă la cunoscna pr fericirii Tale de D-e pzit, că la 1 Septembrie la 2 re iua, am primit pr sfinitele Tale scrisori dela igan, i ndat fără să ntri un moment, m'am dus după divinele Tale porunci ce mi le-i dat, împreună cu scrisorea ce scrii către pr nlimei sa i o am remis în mnile sele a tot strlucite, i după cetirea scrisorei, mi-a rspuns că va rspunde pr sfiniei Tale la cele ce mi-a scris. Am is sluga Ta iar, dc e strlucita porunc de a se da rspunsul slugi sele i a doua r rspunde nlimea sa că da, i ast-fel am plecat.

Am remisŭ și scrisórea pré excelentului archi-doctorŭ, care se și închină pré fericirei Tale și mi-a đisŭ că va răspunde, iar pliculŭ sfíntului protosinghelŭ alŭ Andrianopolului ílŭ voiŭ trimite astăđi séu mâne în mânilé Tale cu siguranță.

Cátŭ despre incendiulŭ despre care ímí scrii, pré bunulŭ meŭ stăpânŭ, că nu ți'am scrisŭ, ce a avutŭ locŭ în metohulŭ nostru, e adevératŭ că nu v'am scrisŭ cu cele d'intéi scrisorí ce le-aŭ trimesŭ părinții din Constantinopolŭ, cu scopulŭ acela însă, mă jurŭ pe a totŭ sfíntulŭ séu capŭ, că de óre-ce mai cuprindea și scrisorile acele o asemenea scire amară, și sciindŭ eŭ sluga Ta, că a-í fi celítŭ intéiŭ scrisórea mea, și ca să nu-ți întristezŭ eŭ intéiŭ inima sfíntă, numai și numai din pricina acésta nu am scrisŭ acéstă scire tristă, și decí rogŭ ca pré fericirea Ta să mă ierte. Dar nu după multŭ timpŭ ți-am scrisŭ în scrisorile mele din urmă și 'ți arétamŭ ce mare máhnire am încercatŭ eŭ sluga Ta, din cauza acestei întêmplări; măi alesŭ chiar v'am și scrisŭ unŭ rěvașŭ cu propria mea mână despre tînguirea mea cea multă, cu care m'am rugatŭ de *o persónă ce am îndemnatŭ-o de mi-a datŭ o sumă de bani pentru sfíntulŭ mormíntŭ, ba 'ți măi scriamŭ ca să trămiți și o scrisóre de bine-cuvîntare către acea persónă și ímí scrii că acele scrisorí nu le-ai primitŭ*, în care aveamŭ doué plicurí ce mi le-a trimesŭ chir Chrysanthŭ, epítropŭ alŭ Téŭ la Galata. Măi scriémŭ că mi-a trimesŭ și niscaí-va baní sfíntia sa, și ce să-í facŭ și cei d'intéiŭ și cei din urmă baní, de asemenea vė scriamŭ, carí scrisorí, pré fericite stăpáne, le-am datŭ în mâna lui Dimitrie Andrei Turnavitŭ, și índată ce am primitŭ pré sfíntele Tale scrisorí și ímí scrii că nu le-ai primitŭ acele scrisorí, m'am dusŭ índată și am apucatŭ pe Dimitrache, ceréndŭ dela Domnia-sa scrisorile ce i-am datŭ și mi-a răspunsŭ categoricŭ, că, acele scrisorí le-a datŭ lui Panaitŭ Țigara, care s'a întorsŭ în Bucuresci, și đice că elŭ însuși singurŭ le-a ínmánatŭ în a totŭ sfíntele Tale mâini și despre aceste scrisorí rogŭ să am rěspunsurile Tale, de óre-ce am măi scrisŭ și altele pe carí nu mi-le aducŭ a-minte tóte.

Iar despre pomelnice, să pórté blăstemulŭ Téŭ aceia ce aŭ făcutŭ «*Sizilti*» și când mă va ínvrednici sfíntulŭ D-đeŭ de ne vomŭ íntální, le vomŭ vorbi una câte una, iar eŭ mă voiŭ íngriji din tótă putínța prin mijlocirea prietenilorŭ, ca să se facă rěspunsulŭ către pré fericirea Ta după cum doresci. Astŭ-felŭ năđájduescŭ în sf. D-đeŭ și în bine-cuvîntările Tale sfínte.— Și acestea dreptŭ slugă.

1784, Septembre 1.

Alŭ pré fericirei Tale de D-đeŭ păzítă, servŭ umilitŭ și pré supusŭ la ordinele Tale sfínte.

Ghermano, eg. Văcărescilorŭ.

Scrisoarea lui Dositeiŭ, ieromonachŭ din Ismailŭ, căt-re Avramie, despre subscrierile din aceste locurŭ și despre turburările politice.

Rogŭ, pe pré fericitulŭ meu stăpânŭ, ca să nu fiŭ lipsitŭ de urările Tale de D-đeŭ convingătore, de óre-ce aici am trebuință de paza pré sfinției Tale, fiindŭ multŭ calabalícŭ și oștime adunată în aceste părți, și multă desordine și turburare de lucruri.

Dar sfirșitulŭ e necunoscutŭ și D-đeŭ să se milostivescă prin rugăciunile Tale. 1784, Decembre 17.

Alŭ pré sfinției tale pré smeritŭ servŭ și gata la poruncile tale și celŭ mai micŭ dintre egumeni.

Dositeiŭ, ieromonachŭ din Ismailŭ.

Scrisoarea lui Chrysantu, egumenulŭ din Galata, despre metohulŭ sfintuluŭ mormintŭ din Galați și despre egumenulă celŭ nouŭ din Pobrata și despre manuale trimise din România la Ierusalimŭ și despre boerulŭ Hatmanulŭ Alexiu Mișoglu, etc.

Pré divinei tale pré fericiri, pré sfințite stăpâne, până la pământŭ, etc.

Doué scrisori respectosŭ le-am primitŭ, una la 27 Septembré scrisă, care mi-a trimis-o cu protosinghelulŭ chirŭ Leonte, pe care pré sfinția Ta l'a și numitŭ egumenŭ alŭ mănăstirei nóstre din Galați, și care pliculŭ cu scrisorile pré fericirei tale nu le-a trimisŭ, iar pe dînsulŭ până în ziua de astăzi nu l'am vădutŭ. De asemenea *nicŭ lada cu săpunurile parfumate* nu ne-a trimisŭ. Mi-a scrisŭ însă din Galați, că în curêndŭ va veni, și până acum nu s'a vădutŭ, pe cât timpŭ îmi poruncesce încă ca să ajutŭ la afacerea ieromonachului Eliseŭ. După porunca pré fericirei tale voiŭ ajută cât îmi va stă în putință, precum am și datŭ totŭ ajutorulŭ până ce l'am scosŭ din mânilorŭ, nu însă cu împotrivre, ci cu rugăciune și implorare multă, fiindŭ-că pré fericirea ta a vădutŭ bine că noi trăimŭ *în eparhiile lorŭ, și deci trebuie să nu ne facemŭ dușmani ca să ne prigonescă pentru totŭ-d'a-una.*

Despre starea rea a egumeniei Pobratului încă așa rămâne lucrulŭ după cum scriamŭ cu călărașulŭ din rîndulŭ trecutŭ, cu carŭ scrisori am trimisŭ și catastifurile, cu câte vite a primitŭ mănăstirea răposatulŭ și cu câte a lăsat-o, și să am porunca sa, ca să sciŭ câte adecă, să rămăe la mănăstire și câte să fie vândute.

Despre *manuale* (?), pe carŭ îmi poruncesce să le trimitŭ și să nu intre în vamă (să fie scutite de vamă), acum este peste putință de a se trimite, pentru-că învoiala lorŭ este de a le isprăvi pe la posturile mari, și atunci

cu sfînta sa urare sperămŭ să găsimŭ ómeni ca să le trimitemŭ fără a plăti vamă.

Iar despre ajutorulŭ de care îmi scrii pré fericirea ta ca să ajutămŭ, a trimisŭ Bistricénulŭ lei 500, cari sunt depuși la mine. Am spusŭ și egumenulŭ mōnăstirei Bărnovski, care a promisŭ numai lei cincî sute să dea. De asemenea și eŭ mă voiŭ supune poruncei téle.

Am căutatŭ să gădescŭ aici poliță și n'a fostŭ cu puțință de a se găsi, am întreatŭ și pe Andrei Pavli și domnia sa nu este în stare să găsească.

Am hotărîtŭ dar, cu venirea în Capitală a boerului *Hatmanulŭ Alexie Mișoglu*, cu care vine și *Manulache Zugravu* și fiindŭ-că mai toți banii sunt florii (galbeni) bani ușori, să-i trimitŭ cu chirŭ Manulache, care îi va remite pré sfinției téle și decă voiŭ puté ca să facŭ și restulŭ paralelorŭ totŭ galbeni îi voiŭ trimité tóte cu elŭ.

1784, Octombre 1.

Alŭ pré divinei și de D-đeŭ slăvite, a vóstre fericiri pré smeritŭ și îngenuchiatŭ servŭ

Chrysantu, arhimandritulŭ din Galata.

Scrisórea lui Dimitrie Serdarulŭ, către Avramie, de urare și mulțămítóre și despre o proprietate a sf. mormîntŭ, ce caută s'o arendeze.

Pré sfinției tale, pré divine dreptŭ fiŭ mă închinŭ sărutândŭ cucernicŭ drépta ta.

Rugându-mé Mântuitorulŭ nostru, care a înviatŭ din morți, ca să te păzescă în deplină sănătate și fericire spre ajungerea bunurilorŭ cele mai înalte.

Primindŭ scrisórea ta părintescă cu cea mai mare bucurie și aflândŭ prin ea despre buna ta sănătate, fórte m'am înveselitŭ.

Am vęđutŭ și cele câte părintesce îmi urezi pentru sęrbătorile trecute a Pascilorŭ, pentru care mulțamescŭ fórte pré sfinției tale.

Fie ca acela care a înviatŭ în trei ęile din morți, să facă ca și pré sfinția ta să sęrbătorească în tótă veselie, în anulŭ acestŭ și în anii viitorî.

Cunoscęndŭ aplecarca mea fiescă către pré sfinția ta și extrema evlavie, rogŭ să-mi păstrezi și mai departe și să-mi măresci favórea deosebită și dragoste și continuă amintire, și să nu lipsesci de a-mé bine-cuvînta în tóte ceremoniile ce se sęvîrșescŭ, îmbucurându-mé și prin scrisorile tale părintesci și arętátóre de sănătatea ta, a cărei ani fie mulți și fericiti și fericitele și de D-đeŭ convingétórele urări ale tale fie cu noi pe tótă vjața.

1785, Maiŭ 13.

A pré sfinției tale fiŭ în Christosŭ și gata la poruncă, servŭ.

Dimitrie Serdarulŭ

P. S. Despre moșia ce scrisesemă pré sfinției tale la Bucuresci, după scrisórea pré sfinției tale adresată sfintului Arhimandrită din Galata, m'am învoită cu pré cucernicia sa și dândă scrisóre la mónăstire, am primită asemenea și din partea pré fericirei tale. — Fiulă meă Grigorașcu cu Domnița nevasta mea și pré iubita mea copilă Marióra, cucernicū se închină și sărută mâna pré sfinției vóstre.

Scrisórea Mariuței Niculésca, către Avramie, despre uneltirile în contra sa și despre primirea daruriloră trimese de către Patriarchă.

Pré sfinției vóstre cu smerenie mă închină și drépta Ta cu evlavie o sărută.

Rugându-mă celui sfintă și a totă puternicū D-șeu să Te păzescă în plină sănătate și fericire pe pré sfintitulă seă scaună, până în adâncă bătrânețe pentru întărirea și binele ortodoesismulă.

Causa presenteă mele alta nu e, decât ca după smeritele mele închinăciuni, să vă aducă la cunoscință, că am primită cele patru scrisóri de urare ale Tale. Una e scrisă din Decembre, a doua dela 13 Februarie și a treia din 18 a aceleiași lună, prin Nicolae Țigara; iar a patra din 24 a aceleiași lună prin chir Teodori Caracada la Galați. Am primită prin chir Nicolae Țigara și o cutie cu jumătate oca de icre și prin Teodori Caracada o altă cutie cu două ocale icre și două ocale caracatiță, și o pereche papuci cu terlicuri (bicle) pentru cari tóte acestea fórte multă am mulțamită bunătăței Tale. Am cetită și cele ce-mă serie privitóre la cumnatulă meă, că te-ai informată prin scrisórea sfintului archimandrită ală Văcăresciloră. Aducă la cunoscința pré sfinției Tale, că după plecarea Ta din Bucuresci pentru a merge în capitală, s'au ridicată cumnata mea în contra mea cu multă pismă supărându-mă, condusă fiind de lăcomie, cerëndă averea răposatului, cu scrisóre domnescă, și să facă catagrafic în casa mea și aă cerută judecata Divanului, pe cândă eă eramă în stare ticălosă, căci zăceamă bolnavă pe pată de o bólă fórte grea și eă mă silia să mă ducă la Bucuresci. Le-am răspunsă că nu potă merge la judecată, căci sunt bolnavă, iar eă cu mânie și indignare, imă diceauă că-mă voră închiria casă în Bucuresci și acolo mă voră așteptă până ce mă voiă fi însănătoșită, ca să mă judecă împreună cu eă. Totă scopulă leră era să mă aducă în pericolă de mórte precum s'a și întemplată că de strigătele loră desordonate și de răutatea loră, fiindă slabă, a fostă pe aci ca să mă cadă *dambă* (apoplexie) și să moră din priciņa loră, și dintre toți mai cu sémă Gheorgache medelnicerulă cu glas tare și mânie imă dicea să lipsescă din casa mea și dinșii imă voră da zestrea mea de patru oră atăta, număi să fugă, pentru că eă nu primescă ca călugării să fie stăpâni pe lucrurile frațiloră loră. Dar apoi s'au lăsată de a mai face catagrafia caseă mele și de procese. Mi-aă luată însă moșiile pe cari

a hotărîtu răposatulū, ca după mórtea mea să le iea. Ei le-au luatū înainte de termenū, nesocotindū testamentulū, care s'a scrisū de doi ani înainte de mórtea răposatulū. Dar de nici învoiala ce aveamū între noi nu aū mai voitū să asculte. Mânași de invidie, în locū de a-mi da ajutorū, s'aū dusū la boerii Ispravnicii și aū arĕtatū câți ómeni avea casa mea scutelnicii, pe lângă acei alū cărora birū ilū plătescū și m'aū făcutū de am plătitū nu numai pentru aceștia, dar și pentru mai mulți morți, și dintre ómenii alū cărora birū ilū plătescū mi-aū luatū pe câți-va, și-i stăpânescū ei, și se folosescū de munca lorū, iar eū le plătescū birulū lorū, și pentru tóte acestea nu am pututū până acum să intentezū procesū în contra lorū, din cauza îmbolnăvirii mele și împrejurarea erneli. Acum însă fiindū-că am trebuință ca să mă întilnescū cu tatălū meū, am venitū dílele acestea la Galați și la 10 a l. c. plecū de aici și mă ducū a casă, iar după 15 séu 20 de díle mă ducū la Bucuresci ca să mă întilnescū și cu sfintulū archimandritū alū mōnăstirei Văcăresci și să-mi cautū de drepturile mele dela rĕutăcioșii mei cumnași și ori-ce sfirșitū se va da afacerei mele, iarășī voiū însciiņa pe pré sfinția Ta. Am vĕđutū că pré sfinția Ta milostivindu-mē îmi ridică embaticulū de 100 lei.

Eū, pré fericite stăpâne, cu ajutorulū a-totū puternicului D-đeu, și prin sfințele Tale urări, îngrijescū cât îmi stă în putință, ca să aducū la sfirșitū lucrarea la care đī și nópte e pironită tótă cugetarea mea, pentru a o sĕvĕrși după scopulū nostru, și de 1 Maiū începe lucrarea bisericeii.

Despre călugărulū pe care l'am cerutū, îmi scrie pré fericirea Ta că a scrisū sfintulū Arhimandritū alū Văcărescilorū, ca să îngrijescă de elū și să mi-lū trimită, și m'am bucuratū, pentru-că nu am nici unū omū destoinicū ca să administreze lucrurile casei, căci dintre cei șese scutelnici ce-i aveamū de demultū de când trăia răposatulū, acum mi-a luatū visteria pe 2 și aū rămasū numai patru, care și acēsta o datorescū totū cumnașilorū mei, precum și prin relele ce aū adusū aū amenințatū și pe țiganiū metohului, și mi-aū fugitū în Bogdania (Moldova), pentru care căldurosū mă rogū ca să scrie către pré Inaltulū Domnū Alexandru Vodă și către sfintulū egumenū alū mōnăstirei Galata, ca să dea mână de ajutorū omulū meū pe care ilū voiū trimite ca să-i aducū la metohū, pentru că să scie unde sunt. — Și acestea dreptū slugă, iar fericitele Tale urări fie cu noi pe tótă viața.

1785, Aprilie 9 din Galați.

A pré sfinției Tale smerită slugă
Mariuța Niculésca, soția răposatulū
 Hasanache Niculescu din Rōmnicū.

P. S. Și tatălū meū smeritū se închină și cucernicū sărută drĕpta, și se găsesce fórte slabū din cauza bĕtrăneții.

Scrisórea lui Ghermano, egumenulă Văcăresciloră, către Avramie, în care se cuprinde amănunte despre omorulă egumenulă dela Comana Antimă, și catagrafia averei sele.

Pré fericirei Tale dreptă slugă și cu smerenie mă închină sărutându a-totă evlaviosă grafiósa Ta dréptă.

După închinăciunea mea smerită, iarăși aducă la cunoscînța pré sfinției Tale, că la 26 Iunie aă omorîtă pe Antimă Comanianulă tâlharii în timpulă cinei, afară în grădină, și după omoră aă deschisă odăile și aă spartă lădile sele, și aă luată toți banii căți aă găsită și alte argintării și îndată auđindă de acésta am fostă la boerulă Spătară și i-am dată de seire și d-sa a făcută o cunoscută M. Sale și aă trimisă ună omă domnescă și aă făcută catagrafie cu ună omă ală meă, pe care o trimită pré sfinției tale împreună cu scrisórea egumenulă Ioasafă, închise în scrisórea a doua adresată pré sfinției Tale, căci cea d'întêiă aă oprită o đicându că nu e cuviinciósă, cu boerulă Paharnică Celebi Gheorgache, care a adusă mucarerulă (ordină de înóirea domniei), și să le cereți.

Și pentru-că am găsită ună omă sigură și credinciosă, pe Hagi Panaită nepotulă lui Papazoglu Hagi Dumitrache, v'am făcută cunoscută cum s'a întâmplată acestă faptă durerosă și să grăbiți porunca vóstră, de ceea ce trebuie să facă, scriindu-mi că ați aflată dela alții cu de-amănuntulă, și să trimiteți egumenă, séu să-mi porunciți ca să pună pre unulă de aici, căci sunt mulți cari o ceră mănăstirea precum și în ce chipă s'o daă? dupe cum vă scriă cu de-amănuntulă în scrisórea cea-laltă.

Și acestea închinându-mă; iar sfintele vóstre urări fie mântuitoare și păzitoare vieței mele.

1785, Iulie 5.

A pré sfinției vóstre slugă smerită și gata la poruncile tale

Ghermano, egumenulă Văcăresciloră.

Scrisórea egumenulă Ghermană, ală mănăstirii Văcăresci, către Avramie, patriarhulă, prin care îi comunică diferite informațiuni.

Pré fericirea vóstră dreptă slugă și cu smerenie o salută, sărutându cucernică pré sfințita ei dréptă.

După acésta cucernică a mea închinare etc. aducă la cunoscînța pré sfinției vóstre că la 17 a lunei curente am primită scrisórea din partea sfîntulă archimandrită chir Metrofană Caloiană în care se relatéază despre primirea casei hărizite de către răposatulă doftoră Hagi Gheorghe, că a primită o și că de o

cam-dată nu o cere nimeni spre a o vinde; mai cu sémă îmi scrie, că decă o va cere cine-va, nu póte să o vîndă acum pîna nu se va sfîrși anul, de ore-ce într'însa locuesce unŭ boerŭ, stolnicŭ Ștefanŭ, care a ajutatŭ întru primirea casei, și care dă pe fie-care lună 5 groși chirie și susține că mai mare cutie ca acea a sf. mormintŭ alta nu este, pentru că ȕicea cei-l-alți să se dea la cutia politiei, și de acea nu vrea să-lŭ scóŭă înainte de timpŭ. Dar caută totuși că, decă se va găsi cine-va care vrea să o cumpere, să o vîndă după o ast-fel de învoială în cătŭ să nu neliniștescă pe boerŭ; aceleași lucruri îmi scrie că le însciințeză și pré fericirei tēle, care scrisóre alături aci, vē o trimetŭ.

Pe lângă acestea rēposatulŭ Anthimŭ Comanianulŭ făcuse învoială cu meșteri, tătari și dulgheri cu scopulŭ de a meremetisi clopotnița, paraclisulŭ și mai multe odăi, cu douē sute trei-ȕeci și șese lei. La 29 Maiŭ s'a încheiatŭ învoiala lorŭ, precum spune în contractulŭ lorŭ, și banii să 'i dea în 3 sferturi. Dar rēposatulŭ n'a ajunsŭ să le dea de cătŭ sfertulŭ celŭ d'întēiŭ, iar cele-l-alte douē sferturi aŭ rēmasŭ neplătite, dar după mórtea lui însă aŭ venitŭ meșterii să cēră dela mine restulŭ banilorŭ, ȕicēndu-mi séu să isprăvescă tótă reparațiunea după contractulŭ încheiatŭ și să li-se dea banii ce li-se mai cuvine, séu să se cerceteze cătŭ aŭ lucratŭ și să li-se plătescă după analogie. Decī vȕȕendŭ că este atăta chereștea și atăta cantitate de varŭ, și altŭ multŭ materialŭ gata, ca să nu se ducă în zadarŭ tóte acestea, am raportatŭ Înălțimei séle despre acestea, și mi-s'a poruncitŭ să trimetŭ pe meșteri ca să isprăvescă ceea ce a mai rēmasŭ și să iēe banii lorŭ, și i-am trimesŭ de lucrēză, după cum mi s'a poruncitŭ.

Rēposatulŭ mai avusese o învoială cu nisce meșteșugari, 2 franțuzi, dāndu-le douē sute ocale bronzŭ pentru a turnă douē clopote câte 34 parale la oca pentru facerea lorŭ, cari meșteri aŭ sositŭ și aŭ turnatŭ calipurile clopotelorŭ înainte mórții lui.

Dar după mórtea lui aŭ venitŭ ȕicēndŭ că aŭ turnatŭ calipurile și că trebuie să facă clopotele, și cŭ neputēndŭ să facŭ altmintrelea, căci puteau să ne spună **eleiului** (trimisulŭ, ambasadorulŭ), le-am spusŭ ca să le isprăvescă și apoi să le plătescŭ după cum e învoiala, suma care întrece 200 lei cu alte lucruri ce a necesitatŭ alcătuirea lorŭ, cositorŭ și cēră, etc.

De asemenea vē scrisesemŭ și despre unŭ egumenŭ, séu să trimitetiŭ de acolo, séu să-mi porunciți ca să punŭ unulŭ de aici, pentru-că mi-lŭ cere.

Căt despre conducerea mōnăstirii, de-o-camdată am unŭ omŭ acolo care de-o-camdată îngrijesce de tóte, și de iarbă și de vii, și cheltuescŭ pentru acestea din ale mele, și așteptŭ porunca respectivă.

De asemenea prin urările pré sf. vóstre am începutŭ și reparația Plătărescilorŭ, a clopotniței și a unorŭ odăi; ne-am învoitŭ cu sus-pomeniții meșteri și pentru acestea cu aceleași prețuri.

Din partea Mariuții nu am primită nici o scrisoare de multă, decât s'a isprăvită clădirea bisericeii orî nu, și nici n'a venită ea în Bucuresci.

Iar despre cele trei sute chile de grâu despre care v'am scrisă, că-lă voiți vinde dacă voiți găsi, am cercetată și nu 'lă vrea nimenea, fiindă cu desăvîrșire nefolositoră și putredă.

Am primită și 20 lei dela egumenulă Steliană chiră Partenie, am scrisă și celui din *Țîțarchiū* să trimită embaticulă seă de doi ani, două sute lei.

Cei o mie de lei despre care v'am scrisă că datorescă răposatulă Anthimă unui polcovnică (?) Ioniță 500 și unui ôre-care Mihalache 500 voră întârșia până îi vomă primi, pentru-că sunt în neputință de a le plăti și ne țicică ca să ne dea în anulă acesta puțină vină și în anulă viitoră puțină încă, până când se voră achita.

Ună ôre-care Moinesculă avea două rôte de móră în Ialomița pe moșia Schitulă Gruș și are și schitulă o rôtă pe care o cerea să i-o cumpere Moinesculă pe timpulă când pré fericirea ta se gășia aici și să vă dea 500 lei decât vă aduceți aminte, și v'a împiedicată egumenulă Gruiuilă ca să nu o vindeți; acum însă sus-numitulă Moinesculă a încetată din viață, soția lui a scosă cele două rôte de móră la mezată ca să le vîndă, și i-au oferită alți străini o mie de lei, și deci, pentru-că schitulă are preferința, femeea țice ca să le cumpere seă să dea permisiunea să le cumpere altulă cu același preț; a și pusă ca mijlocitoră pe sfinția sa din Drystra, și mi-a spusă totă aceleași lucruri, și eă i-am răspunsă, că nu potă, decât nu voiți scrie pré fericirei tēle, deci decât voiți să le cumpere schitulă, și să-mi dea embatică și dela alte venituri, porunciți să le cumpără seă să le cumpere celă dela sf. Gheorghe, căci schitulă aparține sântului Gheorghe, iar decât veți da permisiunea să le cumpere vr'ună străină, iarăși schitulă și are róta sa, și cum gășiți de cuviință.

Să mai trimiteți și o afurisenie prin care să se afurisescă slugile răposatulă Anthimă, pe ună călugără Meletie, pe căpitană Ioniță, pe popa fratele lui Ioniță și pe alți mulți ciocoi, cari se bănuiesc că toți aceștia au răpită și ei după mórtea răposatulă până când să fie trimiși ômenii de aici ca să facă inventariulă, pentru-că césorniculă seă, farfuriile sele, feligianuri, tpsie de argintă pentru dulcēță nu s'au gășită, și alte obiecte ce nu le cunoscemă și se țice că aceste slugi după ce l'au omorîtă hoșii, au luată cheile ce le păstra cu sine și au deschisă odaia în care avea bani și spărgēndu-i lădița, i au luată banii, și apoi s'au introdusă în cea-l-altă odae unde avea hainele sele într'o altă ladă mare și au spart-o și au luată tpsia de dulcēță cu farfuri și filigeanuri numa, și înăuntru în acēșta ladă erau și lucruri sfinite d'ale bisericeii și nu s'au atinsă de ele, ună discopotiră (potiră cu discă) de argintă, cădelniță de argintă, și o cingētoare cu bucăți mari de argintă, cari astă-felă cum erau așa le-au lăsată hoșii, și cu dînșii s'a dusă sus-țisulă Meletie, că-

pitanŭ Ioniță și popa fratele său și alte slugi, și aŭ văduțu ce aŭ ridicatŭ hoșii, și pentru bănuială e necesitate de afurisenie, mai cu sēmă pentru căpi-tanulŭ care e datorŭ rēposatului, și nu am găsitŭ nici măcarŭ o hârtie de datorie.

Și odaia lui, ce avea la sf. Gheorghe, încă nu a fostŭ cercetată pentru a-i face inventariulŭ, e pecetluită cu pecetia rēposatului de când trăia, și cu a mea, de când a muritŭ, și așteptŭ porunca, ca să o deschidŭ, pentru-că pe timpulŭ când am auđitŭ de mórtea lui, m'am dusŭ la sf. Gheorghe, ca să pecetluescŭ odaia lui și acolo, în chilia rēposatului, am întelnitŭ pe fostulŭ Comanianŭ Macarie, și l'am întrebatŭ dacā are cheia sēu pecetea odăei rēposatului, și elŭ mi-a rēspunsŭ cum că nu are nimicŭ, și apoi văđēndu-mē că pecetluescŭ odaia lui, m'a întrebatŭ Macarie pentru ce o pecetluescŭ? și i-am spusŭ că a muritŭ, și apoi mi-a spusŭ că are cheia odăei lui; și alte calabalicuri Anthimŭ le purtā cu sine, și înainte de câte-va țile le ridicase și le pusese în odaia sa dela sf. Gheorghe și i-a lāsātŭ numai cheia, iar nu și pecetea sa, și pe elŭ ilŭ avea de capuchehaia, că-i cumpērā cele trebuincioase și totŭ materialulŭ clădirei elŭ ilŭ cumpērā, pe lângă acestea ilŭ mai avea și omŭ de încredere, etc.

1785, Iulie 22.

Ghermano alŭ Văcărescilorŭ.

Scrisōrea lui Grigorie, Mitropolitulŭ Ungro-Vlachiei, către Avramie, despre asigurarea aferosirilorŭ lui Asanache Niculescu.

Prē sfinției vōstre, prē respectabile smeritŭ mă închinŭ, sfința și grațioasa drēptă a sa cucernicŭ sārutāndŭ. D-đeu să te păzescă în deplină sănătate și prosperitate cu viață lungă.

Scrisōrea sacră a prē sfinției V-tre la 20 a lunci trecute Iulie scrisă, am primit'o, și urările și bine-cuvântările tale m'aŭ îmbucuratŭ precum și iubirea ta sufletescă (pe care din bunătate prietenescă pe cândŭ te găseai încă aici, ai doveditŭ, și dovedescŭ continuŭ prin scrisori, și îngrămădindŭ asupra mea acele pe cari neputința de a le sēvērși m'a împiedicatŭ, și cunoscŭ numai lipsuri în mine, iar din contră în prē sfinția ta atâtea calități și virtuți). Am văduțŭ și cele ce urmēză; câtŭ despre aferosirile făcute sfintului mormintŭ alŭ Domnului nostru de către Asanache Nicolesculŭ, fie informată prē sfinția ta că moștenitorii s'aŭ liniștitŭ și că le-a luatŭ biserica, și eŭ din tōtă puterea mea ajutŭ, după cum 'mă și cunósce aplecarea pe care o am de multŭ pentru tōte metōsele sfintului mormintŭ și respectulŭ către prē sfinția ta. Poruncescă-mi dar Prē sfinția Ta acele, pentru cari mă socotesce destoinicŭ, și ureze-mi ca să potŭ sēvērși cele ce preferŭ. De asemenea rogŭ Prē sfința să mă îmbucure prin scrisorile sēle

vestitoare de sănătatea sa, a cărei ani de la Dumnezeu mulți și veseli, iar urările sele de Dumnezeu convingătoare cu mine pe totă viața.

1785, August 26.

A pré fericirei téle pré respectabile cu totul supus poruncilor.

Ală Ungro-Vlachiei Grigore.

Scrisórea patriarchului Ierusalimului, Avramie, arhiepiscopului din Sina, Chirilă, și a proiestoșilor mănăstirilor sfintului munte către Domnul Moldovei, prin care se rógă să scutescă metósele sfintului pământ din Moldova, fiind pline de datorii, de contribuția de cincisute lei ce li-s'a impusă. 1785, Sept.

Pré strălucite Dóme, aflându din scrisorile archimandritului nostru de acolo din Galata, Chrisantă, porunca dată de Înălțimea vóstră tuturor mănăstirilor din totú principatulă, prin care a orînduită domnesce prin confratele nostru sfintulă Metropolită ală Moldovei că întei să se facă socotela fic-cărei mănăstiri și apoi să se facă distribuirea celor 5.000 de lei pentru cutia care e a se face în viitor:

Prin presenta nóstră cu toții venim și cu cele două mâini ale nóstre capulă téu strălucită bine-cuvîntându, ceremă rugându-ne părintesce de Înălțimea și noi și pré sfințitulă episcopă ală Sineului și fratele nostru iubită în sfintulă Duhă și slujitoră împreună chir Chirilă și pré eucerniciei părinți ai muntelui Athonă, să ridică acestă felă de dare lăsându mănăstirile nóstre, séu mai bine zicëndú milostivindu-te de ele prin ridicarea aceste măsuri precum și cei fericiți în odihnă și predecesorii străbună ai Înălțimei tale aú făcută, și să găsească ună altă mijlocă după adâncimea inteligentiei tale pentru sévêșirea acestui faptă de milostenie pe care vrea să-lă facă Înălțimea ta, scutindă tóte mănăstirile nóstre de acéstă contribuție care va fi pe veci cu suma anumită de cincisute lei, și să faci ce e bine cu bine, căci scii, că ce e bună nu este bună, dacă nu se face bine; căci în modulă acesta nu se va trage nică ună folosă și prin urmare și mănăstirile nóstre se voră pustii pe de întregulă și decă și ctitorii acestora și afierositorii voră deveni nepêsători la pomană și oră și ce ajutoră prin ele va lipsi. Noi în timpulă când treceamă acolo, am vêdută socotelele tuturor mănăstirilor, și am găsită într'însele aprópe fórte puține, cară potă să dea plata anuală scaunului nostru, dar cele-lalte fiindă îndatorite, nică reparația loră nu potă face, necum să dea anualulă.

Decă ca să nu se dérăpene cu desévêșire, am orînduită ca acele cară potă da anualulă, să ajute celoră ce nu mai potă. Din aceste dar póte Înălțimea ta să întelégă dacă mănăstirile sunt în stare, fiindă în halulă acesta, ca să se mai încaree și cu acéstă grea povară a contribuției de 5.000 lei. Decă spu-

nemŭ cu convingere Înălŭimei tale dacă ne va ierta acęsta — mŭnăstirile se pustiescŭ, fiindŭ-că veniturile lorŭ nu sunt îndestulătore și ajutorulŭ micŭ sęu orŭ-cătŭ fie, pe care ilŭ dă locurilorŭ sfinŭite cārora sunt închinare vorŭ înceta cu desevęșire.

Deci cu toŭii ne rugămŭ fierbinte de ea ca acęsta să nu se întemple tocmai în ŭilele stręlucite a Înălŭimei tale, dar prin altŭ mijlocŭ să se economisescă stringerea cutiei și a milei, mŭnăstirile rēmēindŭ cu totulŭ nesupęrate, și avemŭ încredere în buna-voinŭa ta, care privindŭ folosulŭ și îmbunătățirea mŭnăstirilorŭ, vei primi rugăciunile și implorările nŭstre pentru acęsta și fągăduimŭ Înălŭimei tale rugăciunile nŭstre neîncetate cătore D-ŭeŭ, pentru bunătățile și bine-facerile Înălŭimei tēle cătore noi.

(Acęstă semnătură e fŭrte curiosă :)

Prę fericitulŭ, prę divinulŭ și prę sfintulŭ părinte alŭ meŭ și patriarhŭ alŭ sf. orașŭ Ierusalimŭ și alŭ întregēi Palestine, chir Avramie, Domnulŭ și stăpānului meŭ prę respectabilŭ în Capitală.

Anexa la pag. 380 și 424.

Intre scutirile și folosinŭele ce Domnitorulŭ Șuŭu acordă, ca și în trecutŭ, unora și altora și mai alesŭ boerilorŭ și mŭnăstirilorŭ, aŭ fostŭ *monopolulŭ* de scaune de măcelărie (1), liuŭdi străini și chiar din pāminteni, *bolovanŭ de sare anualmente* luaŭi dela ocne (2) și ri-

(1) *Cartea dumnę-luŭ Vel Vist. Nicolae Brāncovęnu, a ținea 4 scaune de carne la moșia Obilescŭ sud. Ilfovŭ.*

Zem. Vlas. Dat'am cartea Domniei mele dumnę luŭ cinstitulŭ și eredinciosŭ boerului Domniei mele Nicolae Brāncovęnu Vel Vist. cu care să aibă a ținea la moșia dumnę-luŭ Obilescŭ, sud. Ilfovŭ, patru scaune de carne, seutite și apārate, etc.

(2) Nu numai sub M. Șuŭu s'aŭ datŭ bolovanŭ de sare, ca rēsplătire ei și mai din vechiŭ, cum potŭ să mai probeze, peste actele deja aduse în vol. I alŭ nostru și următorele acte:

Cartea ce s'a datŭ luŭ Dumitru dela Veli-Slatina a lua pe totŭ anulŭ dela Ocna Telega bolovanŭ sare 20.

Davat. gvmd. Luŭ Dumitru dela Veli-Slatina, carele fiindŭ gazda boerilorŭ și altorŭ ŭmeni Domesci ce mergŭ la Țarigradŭ, și vinŭ de acolo încŭce aŭ avutŭ oręnduială dela trecuŭii Domni de aŭ luatŭ pe fiesce-care anŭ dela Ocna Telega bolovanŭ 20, precum pentru acęsta ne adeverimŭ Domnia mea atătŭ din cārŭile altorŭ Domni, căt și din cartea Domniei sęle Grigorie Ghica

gurósa menșinare a monopolului proprietăței de a vinde ea singură vinu și spirtóse.

Ba acestu monopolu l'a reclamatu Mitropolia, pre locurile séle, nu numai la sate, ci chiar și la Bucuresci (1).

Vodă cu lét 1769, Maiu 20. Dreptu aceea întărimu și Domnia mea printr'acéstă carte a Domniei mele ca să aibă a lua acéstă sare și anulú acesta și d'acum înainte, și poruncimú Domnia mea Domniei séle Vel Cămărașu Za Oene să dai sarea acésta ne-smintitú. ii saam rekeh. gvmd. 1775, Iunie 7.

1775, Iunie 7. Asemenea carte s'a datú și Nicolii dela Dragoru Chioté ce este iarăși gazdă să aibă a lua pe totú anulú dela Oena Telega bolovaní 20.

1775, Iunie 7. Asemenea carte s'a datú și lui Saigaz dela Solime ce este iarăși să iée 20 bolovaní sare dela Oena Telega pe totú anulú.

1775, Iunie 11. Asemenea s'a datú și lui Alibașa dela Despodagú gazda iarăși pentru 20 bolovaní sare dela Oena Telega să iée pe totú anulú.

1775, Iunie 12. Schele Chehaiasi dela Turtucaia să iée pe totú anulú dela Oena Telega bolovaní sare 12.

Cartea popi Izanú pentru 20 bolovaní de sare dela Oena Telega.

Zem. vlascoi. De vreme ce popa Izanú dela Echimstambolu fiindú gazdă boc-riilorú și altorú ómení domnesci ce mergú cu trebí la Țarigradú au avutu milă dela alți trecuți Domni să iée pe totú anulú câte 20 bolovaní sare dela Oena Telega precum ne-amú adevéritú Domnia mea din cartea răposatului Domnú Mihaiú Racovița Vvd. ot. lét. 7250, Ianuarie 17, i din cartea Domniei-séle răposatului Scarlatú Gregorie Ghica Vvd. ot. lét. 1766, Septembre 29, i din cartea Domniei-séle răposatului Gregorie Alexandru Ghica Vodă ot. lét. 1769, Maiu 30, care cărți arétându-le și numitulú preotú de s'aú vėđutú de Domnia mea, ne-amú milostivitú asupra-i de i-amú întăritú acéstă milă și cu cartea Domniei-mele, prin care poruncimú să-și iée nesmintitú pe totú anulú dela numita Oenă că așa este porunca Domniei-mele, ii saam rekeh gvmd. 1778, Noemvre 21. (Cod. III, fila 256.)

(1) Iacă documente probându acésta :

Pentru cei ce ședú pe moșia Metropoliei aici în Bucuresci, a nu vinde vinu fără numai a Metropoliei.

Ió Mihaiú Constantinú Șufulú Vvd. Zem. Vlas.

Fiindú-că vėđumú Domnia mea, pentru acésta cartea Domniei-séle fratelui Alexandru Vodă Ipsilante și osebitú avėndú sfinta Mitropolie și vechi chrisóve și cărți dela alți răposați Domnií mai de nainte, poruncimú déră după acele sineturi Domnesci care arétă că așa s'a urmatú, să nu fie volnicú pe locul sfintei Mitropolii a face vındare din rachiú fără de scirea și voia Mi-

Nu numai particularilorŭ, mănăstirilorŭ și bisericilorŭ din țeră le-aŭ semnatŭ M. Șuțu scutiri și le-a datŭ privilegiu, ci și la mai multe mănăstiri din Orientŭ.

Așa în 22 Octombree 1783, a datŭ chrisovulŭ pentru folosințele mănăstirei dela sânta Agora. (Cod. XI, fila 7.)

Iacă o carte din 5 Septembrie 1785, prin care M. Șuțu acordă mănăstirei dela Vlach-Seraiulŭ din Constantinopole, vinăriciulŭ dela mai multe popóre :

Cartea de milă de vinăriciŭ, a sfintei mănăstiri Vlach-Seraiŭ dela Țarigradŭ, care după acestŭ ifosŭ s'aŭ făcutŭ și la cele-lalte mănăstiri.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că sfinta mănăstire Vlach-Seraiŭ din cetatea Țarigradulŭ are milă de vinăriciŭ prin chrisovulŭ Domniei mele la județul Romanatŭ, din poporul Dobrosloveni, Fălcoiulŭ Brâncoveni, Văleni, Balciulŭ, Branețulŭ, Prișcoveni, Dobrunŭ, Rosieni, i Osica, Coșoveni, Viișóra, Popânzălesci, Préjba, Apeleeni, Ghizdăvesci, Mărșani, Galeșulŭ, Soreculŭ, Parsovulŭ, Dobrotesci, Zvorea, Amarescii de sus i jos, Celeiulŭ, Bobiciulŭ, Studina, Rendé, Garbovi i Verdé

tropoliei, și dumné-ta Vel Agă, séu dumné-ta Vel Spătarŭ întru a căruia ținutŭ va fi de aceste locuri, să aveți a opri pe acei pe toți a nu puté mai multŭ vinde și a rădica vinurile lorŭ, 1785, Martie 16.

Pré Înălțate Dómne,

Cu smerita noastră anafora însciințămŭ pe Măria Ta că sânta Mitropolie are făcută orânduială atâtŭ prin alte chrisóve dela alți răposați Domni cum și prin cartea Măriei Séle Alexandru Vodă Ipsilante, cum că atâtŭ aici în tērgŭ pe locurile sfintei Mitropolii, cât și afară pe moși, voe să nu aibă nimeni locuitori, a vinde vinŭ séu rachiŭ pe moșiile Mitropoliei, fără voia și scirea Mitropoliei, acum vedemŭ, luminate Dómne, că aici pe podulŭ Calicilorŭ pe loculŭ sfintei Mitropolii mai toți locuitorii aŭ pusŭ vinŭ și vîndŭ și în totŭ chipulŭ amŭ mijlocitŭ a le face zaptŭ să o părăséscă să numai vîndă, și nu să pôte pentru care fiindŭ-că dintru acésta se pricinuesce sfintei Mitropolii pagubă, căci vinurile Mitropoliei nu se potŭ vinde, să fie luminată porunca Măriei Téle cu strajnicŭ Mum-bașirlăcŭ și cu zăpciŭ orînduitŭ, ca pe toți să facă să-și ridice vinurile și de acum înainte să nu mai pue nimenea să vîndă ca să pótă a se vinde vinurile Mitropoliei, de aceia rugămŭ pe Măria Ta și anii Măriei Téle dela Domnulŭ Dumneđeŭ rugămŭ să fie mulți și norociți, ai Măriei Téle către Dumneđeŭ fierbinte rugătorŭ și smeritŭ părinte sufletescŭ. 1785, Februarie. (Cod. XIII, fila 197.)

Gregorie alŭ Ungro-Vlachiei.

câte două bani de vadră și pârparul după obicei; am dată această Domnescă noastră carte . . . ce s'a orînduită din partea mănăstirei ca să aibă a umblă de împreună cu vinăricerii Domnesei la cerutulă vinăriciului dintr'aceste popóre, și după ce se va măsură vinurile cu cotulă celă Domnescă pecetluită, făcându-se și două catastișe din care să iea omulă mănăstirei unulă, iar altulă să rămăie la vinăriceri iscălită, să aibă omulă mănăstirei a-și strînge banii sêi partea mănăstirei deplină, fără de a nu se amestecă vinăricerii întru nimică la banii mănăstirei, și fără de a nu pretendirisi nici cu priceină de ze-ciuală, nici de vre-o cheltuială, seú cu altă nume, nici a-i stă cu vre-o împotrivre, ci întocmai și întru tóte să urmeze după cuprinderea porunciloră Domniei mele, luându-și mănăstirea banii sêi pe deplină. 1785, Septembre 5. (Cond. XII, fila 310.)

Ună asemenea chrisovă este și dela 1785, Noembre 25, cu deosebire numai în alcătuirea primeloră rîndurii din elă. Iacă aceste prime rîndurii:

Chrisovulă mănăstirei Vlach-Seraiă dela Țarigradă.

«Fiindă-că Țera Românescă are înăuntru, la împărătesca și pré vestita cetate a Țarigradului o sfîntă mănăstire ce se numesce Vlach-Seraiă care este și conacă pentru câți ómeni Domnesei mergă și vină de aici de se odihnescă, care sfîntă mănăstire fiindă fără de nici ună felă de venită nici de milă Domnescă de aici din țera» Îi dă vinăriciulă dela mai multe popóre. 1785, Noembre 25. (Cond. XI, fila 59 verso.)

Anexa la pag. 399.

Anulă 1781 este semnalată prin bune progrese a școlei în Ardélă. Episcopulă Aronă capetă decretulă aulică din 12 Septembre 1781, prin care cele două seminarie existente în Blajă se contopescă în seminariulă clericală existândă până astăđi. Veđi «Istoria bisericei unite» de Dr. Grama (1). Veđi «Preotulă română» pe 1886 (Gherla), pag. 180.

(1) Aci e loculă să consemnămu unele date din documentele inedite culese de amiculă nostru d-lă C. Esarcu :

In «*Libri dei Giuramenti*» și în «registro e memorie degli alunni della *Propaganda fide* din Roma», Tom. II, pag. 30, se citește : «*Šinkay Gabriel filius Ioannis monachus professus Sancti Basilii Diocesis Fagarasiensis in Dacia praestit juramentum die XIII Kalend. Septembris (15 August) 1775.*» Despre Šinkai se află adnotarea că «*E di ardente naturale, di ottimo ingenio, di buoni costumi.*» La 1764 era alumnă la Roma Alexie Murășianu

Anexa la pag. 406.

Am datŭ în prima notă dela acéstă pagină unŭ pitacŭ alŭ lui M. Şufulŭ, relativŭ la cotulŭ pecetluitŭ şi darea după elŭ. Iacă încă două acte relative la cotŭ şi la cotăritŭ :

Carte cu ciohodarŭ pentru cei ce nu vorŭ să dea havaetŭ care vîndŭ marfă cu cotulŭ.

Zem. Vlas. Fiindŭ-că ne-am însciinţatŭ Domnia mea cum că cei ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, cari sunt datorŭ a primi coturi drepte dela cămara Domniei mele şi a da havaetulŭ celŭ orînduitŭ după obiceiŭ pentru acelea coturi, staŭ cu împotrivire la cei orînduiţi cu tréba acésta şi nu sunt următorŭ după Domnésca nóstră carte ce s'a făcutŭ la mâna celui orînduitŭ, dămŭ dar volnicie slugei Domniei mele . . . ciohodarŭ, care li s'aŭ orînduitŭ mumbaşirŭ să mérgă de împreună cu omulŭ celŭ orînduitŭ dela cămară, şi urmândŭ întocmai după Domnésca nóstră carte ce s'a datŭ la mâna celui rînduitŭ să apuce pe cei ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, ca primindŭ coturi drepte pecetluite dela cămara Domniei mele să dea obiceiulŭ ce este rînduitŭ câte tal. douŭ şi bani 90, pentru două coturi fără a se pune împotrivire, însă prin marafetulŭ ispravnicilorŭ judefului. ii saam receh. gvmd. 1783, Octombre 28. (Cond. XII, fila 65 (1). Lipsesce în textŭ deciuala ce se cuvine la doi zapei.

(1) Iacă unŭ actŭ aprópe de aceiaşi natură din 1781, Noembre 27.

Cartea dumné-lui Vel Cămăraşŭ, pentru tóte ce s'aŭ datŭ pe la neguşilorŭ din tótă ţera.

Zemli Vlascoi Fiindŭ-că ne am însciinţatŭ Domnia mea, cum că cei ce vîndŭ marfă cu cotulŭ, pentru ca să póta face înşelăciune norodului şi să se folosescă, ei aŭ micşoratŭ coturile cele drepte, care s'aŭ datŭ încă mai înainte dela cămara Domniei mele pecetluite, tăindu-le cu pile, în căpétâie. altele din mijlocŭ scurtându-le, şi aşa se face norodului nedreptate. De şi pentru acésta am poruncitŭ d-lui Vel Cămăraşŭ, de aŭ făcutŭ coturile drepte şi pecetluindu-se la cămara Domniei mele, să aibă a le împărţi la toţi acei ce vîndŭ marfă cu cotulŭ; atătŭ în Bucuresci cât şi în oraşulŭ Craiovei şi în târgurile de pe afară, ca cu acelea să vîndă; iar cele vechŭ stricate de dînşii să le stringă pe tóte. Pentru care dăm volnicie . . . ce s'aŭ orînduitŭ de către dumné-lui Vel Cămăraşŭ cu acéstă tréba, ca fieşte-căruia dândŭ cotulŭ să aibă a lua dela dînşii ceea ce este obicinuitŭ. i saam. 1781, Noembre 27.

*Carte deschisă la mâna celor ce au cumpărat slujba cotăritului,
i ploconu Cămărășiei a le da Ispravnicii ajutoru.*

Zem. Vlascoi. Dumné-vóstră Ispravniciloru din cincî județe ot. peste Oltu sănătate, au jăluitu Domniei mele cei ce au cumpăratu slujba cotăritului ce este obicinuită pe totu anulū, i ploconulū Cămărășiei ce se dă odată, cum că n'au dela dumné-vóstră nici unū felū de ajutoru spre a lua acestū venitū dela cei ce stau cu împotrivire și li se pricinuesce pagubă la slujbă, pentru care iată vē poruncimū, că după cărțile Domnesei și după ponturile ce au la mână cei orînduiți la sēvērșitulū acestei slujbe, urmândū să le dați dumné-vóstră mână de ajutorū, de a putea împlini venitulū acestei slujbe, dela cei ce i va arēta că stau cu împotrivire, a nu li se întîmpla vre-o pagubă. ii saam-receh. gvmd. 1784, Iunie 22. (Cod. XII, fila 164.)

Anexa la pag. 334.

Addenda la Divanulū Craiovei.

Iacă unū pitacū din 3 Ianuarie 1784 relativū la havaetulū Zapciilorū din Divanulū Craiovei.

Catastihū de avaturile Zapciilorū dela Divanulū Craiovei.

Iō Mihailū Constantinū Șufulū Vvd. i gpđ. Zem. Vlas.

Intru tóte întărimū, și poruncimū să urmeze după cum întru acestū catastihū se arētă pe largū a fiesce-căruia datorie și obiceiū, iar mai multū să nu se cuteze nici unulū a face vre-o urmare împotrivă, sēu niscare-va jafurī cât de puținū mai multū, că unulū ca acela nu numai va fi lipsitū, și altă dată nu se va mai învrednici la mila Domnéscă, ci se va pedepsi strașnicū, întorcēndū îndoitu și cea-ce va jăfuli mai multū, pentru care poruncimū dumi-tale Vel Log. de Țēra-de-sus, să trecă acēsta în Con dica Divanulū aici, apoi să trimită la Craiova, prin Dumné-lui Vel Banū și să facă și osebită carte Domniei-mele la dumné-lui Caimacamū, cum și la Ispravnicii Mehedințilorū după cum amū poruncitū. 1784, Ianuarie 3. (Cod. XII, fila 100.)

Anexa la Cap. L. — Pag. 432.

Pré. Înălțate Dómne,

Ascultândū luminată porunca Măriei Tēle la acēstă jalbă ce au datū Înălțimei Tēle acești lude 6 pămîntenī steclari ot. Tērgoviște, înschiņămū Înălțimei Tēle că asemenea jalbă au fostū dată și Măriei Sēle Nicolae Vodă, și fiindū rînduiți la noi, după cercetarea ce li s'a făcutū, am datū Anafora către Măria Sa,

care fiindu trecută în Condica Epitropiei, se scóse Izvodü asemenea cum scrie mai jos. Acestorü doi sticlari anume Savulü i Comanü făcându-li-se cercetare ne îndestulă în scrisü dela dumné-lui Vel Ispravnicü za curte, că sunt acești împreună cu alți patru anume : Ivanü, Stanciulü, Constantinü și Vintilä sticlari domnesci scutiți cu pecetluitü gpod. cari dau sticle de trebuința curței, ce fiindu-că sunt pămîntenî cu sciința acestüi meșteșugü, *ce le-au coborütü dela părinți și moșii lorü*, cu cale le este cererea, ca cu a lorü cheltuială să-și prefacă cherhanéua unde au fostü dinceputü, ca prin munca lorü să-și chivernisescă și familiile lorü, că cercetându și pentru fabrica ce o ține Mina Cuiumgiü, ne îndestulămü că în chrisovulü ce s'au datü, nu zătienescü pămîntenii dela acestü felü de hrană.

Acéstă Anafora ceréndu-o acum dela dînșii, ne răspunseră, că la cine au dat'o nu li s'a mai datü înapoi, și pentru cererea lorü hotărîrea rămâne la înălțimea Ta. 1783, Decemvre 8. (Cod. XIX, fila 25.)

Constantinü Clucerü, Ioanü Vel Pahar., Dumitrache Stol., Nicolae Stol.

Iö Mihailü Constantinü Șuțulü Vvd. gpod. Zem. Vlas.

Și acum într'alü doile Domnie le dămü Domnéscă nóstră poruncă întărindü pe cea dintâiü, ca asemenea să fie slobođi aceștia ce sunt numiți. 1891, Novembre 3.

Vel Logof., Biv-Vel Pitarü.

Anexa la Cap. L și Li. — Pag. 432 și 452.

Și de brésła Gelepilorü și Zaheregiilorü străini s'a ocupatü M. Șuțu, în Noembre 1784, dându-le chrisovü cuprinđetorü de *ponturile* după cari au a-și esercita comerciulü lorü, spre apărarea țerei de abuserile cunoscute din trecutü. Se află copia acestüi chrisovü în cond. No. 11, fila 66 verso.

*

Să facemü mențiune și despre vechia fabrică de cașuri dela muntele Penteleü. Acéstă localitale este reputată încă dela 1782 Sept. 1, de când cunoscemü unü actü despre ea. (Cod. IX, fila 23).

*

Décă prin chrisóvele sale M. Șuțu protegia industria și comerciulü naționalü, nu mai puținü nu permitea abuseri din partea vameșilorü, față cu neguțitorii din Austria:

1783, Septembre 7, fila 24. S'au scrisü poruncă legată la Biv. 2-lea Comisü Costea Vameșulü dela Dragoslavele, sud. Muscelü, pentru luarea de banî cea

dela negustorii ce vină și se ducă din Transilvania, să însciinfeze Măriei Sale ce luare de bani este acésta care le ié? Cartea s'aú datú la boerulú spătarú să o trămită.

Anexa la pag. 466.

Dela cutia milosteniilorú se dedeaú și anumite pensiuni la foști servitorí ai țerei și ai Domniei :

Pitacú către boerii epítropi a da taleri 15 pe lună Barbulú Logofétú dela Visterie.

«Poruncimú Domnia mea dumné-vóstră boerilorú epítropi, fiindú-că Barbulú Logofétulú vtori Vistierú sin Andreiú Pit. jăluesce Domniei mele cum că s'aú aflatú slujindú curței Domnesei în *două-deci de ani* și mai bine, și din slujbă de la o vreme încóce a ajunsú de i-aú lipsitú *vederile ochilorú*, ne avéndú nici hrana vieței cea din tóte dílele; deci de vreme ce unulú ca acesta ce s'aú aflatú slujindú într'atáta vreme și acum se aflá la acéstá stare, vė poruncimú Domnia mea, de acum des deđi întéiú a lunei lui Octomvre, din banií cutiei să-i dați pe tótá luna câte tal. 15, ca să-i fie de hrana vieței, și pentru căutarea neputinței lui; ci dar așa să urmați dumné-vóstră, tolico pisah gvmd. 1783, Septembre 25.» (Cod. XII, fila 46.)

Mai citámú unú hrisovú pe numele lui George Logof. de taină ce a muritú în slujbă, renoindú scutirile ce aú avutú casa lui dela Alex. Vodá Ipsilante din 1779. Septembre 28, 1784, Februarie 28. (Cod. XII, Arch. Stat. fila 134.)

Nu numai de pensiuni se folosiseră slujbașii țerei, ci mai alesú de scutiri diverse, cum amú vėđutú. Asemene scutiri sunt de vechiá deprindere. Iacă unú pitacú încă dela 1775 probândú că și după organisarea lui Ipsilante se acordaú scutiri de aceste :

Carle lui Iordache Iuz-Bașa de Tunari din brésla dumné-lui Vel Armașú pentru o pivniță să scutéscă.

Davad. gvmd. Slugií Domniei mele Iordache Iuz-Bașa din brésla d-lui Vel Armașú, ca să aibă a ținea aici în orașulú Domniei mele o pivniță scutitá de fumăritú, căminăritú, de vinú Domnescú și de ortú Vătășescú și de alte tóte, pentru că acéstá pivniță o aú avut' o elú scutitá și mai denainte dela alți Domni, precum ne-amú însciințatú Domnia mea dela dumné-lui Vel Logofétú Paná

Filipescu; dreptŭ acea dară i-amŭ datŭ acéstă carte a Domniei mele, ca să fie în pace și nesupăratŭ de tóte câte scrie mai sus; poruncimŭ Domnia mea și vouă Fumarilorŭ, vouă Vameșilorŭ, vouă Vătașilorŭ de cârciumari și celorŭ ce veți împărți vinŭ Domnescŭ, nimenea nici unŭ felŭ de supărare de nimicŭ să nu faceți peste porunca Domniei mele, ii saam rekeh gvmd. 1775, Iulie 1. (Cod. III, fila 79.)

Anexă la pag. 511.

Pe lângă dispozițiunile relative la cișmelele din Bucuresci și publicate la pag. 511 et seq. mai aducemŭ aci următorulŭ actŭ din Cod. XI, fila 62 verso și 63.

Cartea Suilgi-Bașei, pentru unŭ locŭ dela cișmeaua ot pod Mogoșoעי, ce i-s'aŭ datŭ să facă o casă, de paza acelei cișmele.

Luŭ Dumitru cap. Suilgi-Bașa i dă Iŭ Mih. Const. Șuțu V. V. unŭ locŭ din dosulŭ cișmelei, din ulița ce pogóră la vale, în mahalaua *Brađii*. Acelŭ locŭ rămasŭ după facerea cișmelei, din locŭ Domnescŭ, l'a datŭ luŭ Dumitru Alex. Ipsilante V. V. cu cartea din 1781 Iulie 28, ca să-și facă o căscioră pentru șederea pazniculuiŭ cișmelei. Acésta s'a întăritŭ și de Nicolae Caragea la 1782 Septembrie 3. Acum înoesce întărirea și Iŭ Mihailŭ C. Șuțu V. V. 1784, Noembre 3.

Actŭ relativŭ la podulŭ dela Tangana :

Pitacŭ la egum. mŭnăstirei Văcăresci să facă podŭ la Tangana.

Cuvióse egumene Arhimandritŭ, egumenŭ alŭ sfintei mŭnăstiri Văcăresci pentru podulŭ dela Tanganŭ, iată că-ți poruncimŭ să cauți să te apuci, să-l faci, însă nu meremetŭ, ci de iznóvă noŭ cu tótă trebuítorea întemeere; pentru care îți dămŭ sorocŭ, ca până într'o săptămână negreșitŭ să isprăvesci, fără de a nu socoti să găsesci nici unŭ felŭ de pricină, ci dar mai multă zăbavă să nu faci, ci într'acelŭ sorocŭ să isprăvesci podulŭ de iznóvă, cu totulŭ din noŭ bine și țepănŭ, iar nu mai multŭ până în o săptămână. 1785, Maiŭ 19. (Cond. XII, fila 260.)

La pag. 548.

Vedă-se cele scrise la pag. 223—226. Acolo s'a adusŭ, după Golescu și Sestini (Raicevici) tratatulŭ dela 1783 și hatisherifulŭ din 1784.

Anexa la pag. 166 a tomului II.

Am promisă la pag. 166 din urmă a da o culegere facsimilată de scrisori dela diverși scriitori din secolul XVIII, cu începere chiar dela secolul XVII. Iacă tabelulă acestorū facsimile de autografe, codice și sigiliū :

1. Semnătura lui Nicolae Costinū.
2. Sigiliulū lui Radu Crețulescu vel Dvornicū. (1675).
3. » » Vasile Lupu V. V.
4. Scrisórea lui Miculescu, 1782.
5. Semnătura lui Nicolae Buhuși.
6. Scrisórea lui Mironū Costinū.
7. Semnătura lui Alexandru Costinū Vornicū.
8. » » Nicolae Costinū Hatmanū.
9. » » Mironū Costinū.
10. » » Alex. Buhuși Hatmanū.
11. » Mitropolitulū Varlaamū.
12. Mironū Vel Logofătū, cu autografū.
13. Semnătura lui Teodosie Dubău Vel Spătarū.
14. » » Velicico Costinū Hatmanū.
15. » » Velicico Costinū Comisū.
16. Sigiliulū lui Io Șerbanū Voevodū.
17. » Têrgulū Romanū.
18. Semnătura lui Iónū Costinū Serdarū.
19. Sigiliulū lui Antonie Rusetū V. V.
20. » » Gligorie Ghica V. V.
21. Facsimile, după codicele No. 17, Arch. Stat. alū Domnului N. Mavrogheni din 1788.
22. Semnătura lui Velicico Costinū biv Comisū.
23. » » Vasile Popa Uricarulū. 1716.
24. Facsimile după codex Văcărescénū.
25. Sigiliulū lui Istrate Dabija V. V.
26. » » Antonie Rusetū V. V.
27. Codex No. 120. Scrisórea lui Iónū Pavelū Gramaticulū.
28. » » 254 » » Luca Iosifū.
29. En tête la hrisóvele lui Al. N. Suțulū V. V.
30. Autografū dela Mitropolitulū Dosoftei.
31. Scrisórea și semnătura lui Velicico Costinū Vornicū.

32. Serisórea din 1674 a diacului Ursulŭ.
33. Codex No. 354. Serisórea dela Grigoraşcu sin Vasile Uricarulŭ, 1720.
34. Facsimile de serisóre după codex No. 24 (Muzěu). (1710).
35. Sigiliu de Portaru în secolulŭ XVIII.
36. » inelarŭ Domnescŭ din secolulŭ XVII.
37. » » dela Mihaiŭ Racovişă, 1703.
38. » de Vornicŭ de Pórtă din secolulŭ XVII.
39. » lui Duca Vodă, după ce a fost Domnŭ în ţera Românescă.
40. » » Constantinŭ Basarabŭ Brâncovenu V. V. 1688.
41. Serisóre din 1743, Cod. No. 253. (Academie).
42. idem 1730. » No. 238 idem
43. idem jumătatea secolului XVIII, Cod. No. 252, Academie.
44. idem 1730, Cod. No. 238, Academie.
45. Sigiliulŭ Tergului Petrei. Secolulŭ XVIII (?).
46. » de portaru Gospodŭ. Secolulŭ XVIII.
47. » lui Mihaiŭ Racovişă V. V. din 1703.
48. » » Gavrilŭ Moghilă, Domnŭ Munteniei. 1618.
49. Serisóre de diacŭ din 1672.
50. » din 1784, după codex No. 338, (Academie).
51. » » » » No. 254 idem
52. » » » » No. 115 din 1726.
53. Sigiliulŭ lui Gr. Ghica Vodă Domnŭ Munteniei la 1672.
54. Serisórea Vornicului Iónŭ Niculcea.
55. Cod. No. 236. Serisórea lui Stoianŭ din 1765.
56. Serisóre după cod. No. 233 din 1785.
57. » » » No. 11. Muzěu.
58. » lui Teodosie Mitropolitulŭ din 7184 (1675).
59. » » Solomonŭ Bêrlădenulŭ marele Logofetŭ (1668).
60. Serisórea lui Pătraşco Costinŭ fiulŭ lui Mironŭ (1687).

No. 1. Semnătura lui Nicolae Costinŭ Vel Vornicŭ la începutulŭ secol. XVIII.

No. 2. Sigiliul lui Radu Krețulescu,
Vel Dvornicîu din 1675.

No. 3. Sigiliul lui Vasile Lupu
Voevodî. [redacted]

*Лшѣ шн'ноуаъ Нон'петри
ши пор'б'ке . съ нѣмѣ нѣ пел'т'ае . и не еудѣ
гедѣт' п'с бр'ѣни х'р'іаге та х'а по аще н'а прѣ
ле х'н' ів'т'ор'и . шн' п'е п'рѣ л'д'н' н'б' иа п'е т'е ло
ч'е с'а' п'рѣн' х'р'іаге л'д'н' . н'он'е л'д'с' ба т'л'с'*

No. 4. Scrisórea lui Miclescu în 1782. (Cod. No. 169, Academie.)

[Handwritten signature in Cyrillic script]

No. 5. Nicolae Buhuși Vel Stolnicîu.

Ο ηρο Κωπὶ Καρεκε υφὸ
 Κοσοβ τασ ηυρε ιτ
 Μογβα.

No. 6. Scrisórea lui «Mironŭ Costănŭ carele am fost Logofetŭ mare în Moldova.»

Αλεξανδρου Κωστινου
 Βορνικου

No. 7. Alexandru Costinŭ Vornicŭ.

Νικολαι Κωστινου
 Χατμανου

No. 8. Scrisórea lui Nicolae Costinŭ Hatmanŭ.

Μιρονου Κωστινου
 Βελ Λογοφету

No. 9. Mironŭ Costinŭ Vel Logofetŭ.

No. 10. Alexandru Buhuș Hatmanu la 1672.

No. 11. Semnătura Mitropolitului Varlaam, sub Vasile Lupu.

No. 12. Mironu Vel Logofetu. «și la alesul locului să hie cu toți răzeșii.»

No. 13. Teodosie Dubău Vel Spătaru, secolulū XVII.

No. 14. Velicico Costinŭ Hatmanŭ, secolulŭ XVII.

No. 15. Velicico Costinŭ Comisŭ.

No. 16. Ioŭ Őerbanŭ Voevodŭ,
gospodarŭ Zemli Vlafiscoe
anulŭ 7187.

(NB. Inscripŭiunea rŕŭ cititŭ
de gravorŭ, cŕci este Őtersŭ rŕŭ pe actulŭ
din 7187 (1679).

No. 17. Sigiliulŭ Tŕrgulŭi Romanŭ
ŭn secolulŭ XVIII.

No. 18. Ionu Costinu Serdaru, secolulă XVII.

No. 19. Antonie Rusetu Voevodu
1676.

No. 20. Io Gligore Ghica VV. Bj. m.
Gosp. Zeml. Vlaşcoe.

(Inscripţiunea cu totul ştersă și rău desemnată o reproducem, dar desenul interioru bunu.—Se conservă actulă la Academie.)

Διπλωμάτις ἑστίν ἡ παρὰ τοῦ
 ἡγεμονικοῦ βουλοῦρου :

Πρὸς τὸν ἡγεμόνα
 ἡγεμονικοῦ βουλοῦρου :

No. 24. Codex Văcăresceanu, (Academie No. 353.)

No. 25. Sigiliul lui Istrate
Dabija Voevodă

No. 26. Sigiliul lui Antonie
Rusetu Voevodă.

22 кол пѣса Рѣт свѣ твы со крѣпостею
 не нѣтъ съмнѣнїя ꙗко ѿбо

No. 31. Serisórea și semnătura lui Velicico Costin Vornicu.

No. 32. Serisórea din 1674 a diacului Ursu.

Аша шинодъ Юліанъ Апосто крѣпостею
 ꙗко мама поспѣна пришедрити сѣтуй. шопіпру ѿ ѿмѣнїа
 чеса Сирї. Федеу татъ донїа лн Василїе во. мнѣсѣ
 Апткїи тн Спакнѣ урзи лн Василїе во

No. 33. Codex No. 354, (Academie). Serisórea lui Grigorașu Sin Vasile Uricarulū după 1720.

Λσηδ̄ σινικω̄ζ̄ Βασιλειοῡ

ρουλε . ρυμ̄π̄τ̄ μ̄αῑπρε̄ κ̄ε̄νε̄ ᾱο̄ρῑε̄ δε̄ᾱῑβ̄ς̄ τε̄ β̄ρῑμ̄ς̄ - ζ̄κᾱδε̄μᾱῑ ρῡπο̄ζ̄
 η̄ο̄π̄ρῑκ̄ε̄ρ̄η̄ η̄ῑκ̄ε̄ρ̄ς̄ - σ̄η̄π̄ε̄τ̄ρ̄ο̄ λ̄ο̄ν̄ῡῑμ̄ε̄ κ̄ᾱπ̄ε̄π̄ε̄λ̄ο̄ε̄σ̄ᾱῑσ̄ῑο̄η̄. Δε̄
 ζ̄δε̄σ̄η̄ε̄ᾱπ̄δ̄ο̄μ̄ῑ λ̄η̄ῑ Βασῑλ̄ῑε̄βο̄. μᾱτ̄ε̄ν̄. Δ̄ε̄ξ̄η̄π̄ῡ ε̄ε̄σ̄π̄ο̄η̄ η̄
 Γ̄ῑᾱω̄η̄ ῡε̄ρ̄ζ̄η̄ Βασῑλ̄ῑε̄βο̄. ζ̄η̄π̄ε̄ᾱῑο̄ρ̄ε̄ δε̄ε̄ρ̄ο̄μ̄η̄ᾱ β̄η̄ῑ Γ̄ιω̄τη̄ ε̄π̄ε̄
 ζ̄ᾱῑε̄βο̄.

No. 44. Cod. No. 238. 1730.

No. 45. Sigiliulŭ Têrguluî Petreî; secolulŭ XVIII (?).

No. 46. Sigiliŭ de portarŭ Gospodŭ, secolulŭ XVIII.

No. 47. Sigiliulŭ luî Mihailŭ Racovița V. V. din 1703.

No. 48. Sigiliulŭ luî Gavrilŭ Moghilă, Domnulŭ Munteniei 1618.

Ηλιασίου βαβα υιοσ πα πα αφρορδ εδ νεε χαυλδ νε παρωια
 υαφο αγρα μετρευα γεα δεστ αεομυε πικρ ιαυι εν ες φα μα
 Χα μαρμα

No. 49. Serisóre de diacü din 1672.

Η ασηνοσω δδοντα
 υπερωφιο, υπην Μαν υπε λεη ακυριε δε αρισε βυονη ρηαρε μαν λα
 πωα ηε Πρηασηη ληισρη : η η πεαρε λεη ημε καυεω αλωε

No. 50. Codex No. 338, (Academie), 1784.

Βασιλζε βωηε εε ζη ηνεε. η ηηηηηε ερε, ηη ηαρε η ηηηηηε. Κη
 ηρεηηηηε επρε ηηεν. ομη δωαηα η ηεαααηε εηεεε ην εερεηε η ηηη
 ηεααηηε ηηηηηηηε. ερα εηηηηε ηε εηη αεηηηηηηε ηη. ηω ηηηηηε
 δωηηηηε ηη ηεωεηε εηεεεα βωηε

No. 51. Codex No. 254, (Academie).

Получено от князя Димитрия Кодяка 1. 17

Handwritten text in Cyrillic script, likely a historical document or record.

No. 52. Codex No. 115, (1726).

No. 53. Sigiliul lui Gr. Ghica Vodă Domnă Munteniei la 1672.

^m τρε χαρη τρε Δη Δη πω τρε γρε πω β βω τω εινγ
^u α ω μ μ γ γ ε κ ε κ ε ζ ω σι κ ε μ χ ι δ ε τρε
^m πρ ω χ ι μ γ κ α Δ ε λ ν Δ ε ι ω Δ ε Δ ε κ ε α ω ε
^ω ω ε κ ε λ ν Δ ε ι ω β γ κ ε μ μ Δ ε λ ν Δ ε ι ω
^ω ι ω Δ ε λ ν κ ε μ μ α β γ κ ε μ μ σι κ ε τρε γ

Scrisoara a lui Vornicul Ioan Neculcea.

No. 54. Scrisoarea Vornicului Ioan Neculcea.

21

πη κοω βω σι κ ε τρε πω τρε γρε, βω μ ω τω μ α η πω γρε λ ε κ ε α σι ρ ε α ε
 α ε τρε β ρ ω μ η, γ μ α ρ ε μ α η λ α τ ω α κ α π ρ ω κ ε γ ρ η σ η γ ρ η, π η π ε τ ρ ω λ ω
 γ ρ η ν β κ α τ ρ ω κ ε λ ω γ ρ ε ω σ η ρ η, Δ ε κ ε λ ε β ω τ ω μ ε. Δ ο κ ι α λ ω η β α σ η κ ε β ω μ α η κ ε
 γ η ε μ μ α η κ α η η μ α η γ η η μ α ω κ ε κ ε ρ ω η β α σ η κ ε β ω,

No. 55. Cod. No. 236, 1765. Scrisoarea lui Stoianu. (Bucuresci).

[Redacted] ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰

.So adhan mane hot rish.

No. 56. Codex No. 233, (1785).

3a: 2.
 [Handwritten text in Cyrillic script, including words like 'Служба', 'Свѣтъ', 'Слава']

[Handwritten text in Cyrillic script, including words like 'Свѣтъ', 'Слава']

No. 57. Codex No. 11, (Музей).

Handwritten musical notation on a five-line staff, featuring a complex system of rhythmic markings and neumes. The notation is written in a cursive, historical style. To the right of the staff, there is a column of handwritten text in Cyrillic script, which appears to be a transcription or commentary on the music. The text includes words like "Свѣтъ", "Слава", and "Господи". At the bottom right, there is a date: "А. 2184 окт. 16.".

No. 58. Scrisórea lui Teodosie Mitropolitulú din 7184. Octobre.

ur. 20

Армава да фортта ювотти 1678-е туги пинт
 на фине туге гурт' е браве гурт' гурт' гурт' гурт'
 ирпоселен илгы ювалы фурт' е ирпоселен филофисе
 зы фелитр мюпораву зы гурт' фелитр е гурт' гурт'
 гурт' зы гурт' мурт' зы фелитр фелитр мурт' гурт'
 ир ир мурт' фелитр зы гурт' гурт' ир мурт' гурт'
 мурт' ирпоселен ирпоселен фелитр фелитр

1678
 Армава да фортта ювотти 1678-е туги пинт
 на фине туге гурт' е браве гурт' гурт' гурт' гурт'
 ирпоселен илгы ювалы фурт' е ирпоселен филофисе
 зы фелитр мюпораву зы гурт' фелитр е гурт' гурт'
 гурт' зы гурт' мурт' зы фелитр фелитр мурт' гурт'
 ир ир мурт' фелитр зы гурт' гурт' ир мурт' гурт'
 мурт' ирпоселен ирпоселен фелитр фелитр

No. 59. Scrișoarea lui Solomonu Bérkländeniú, marele Logofătú din secolulú XVII-le, (1668).

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

INDICE ALŪ TOMULUI II.

INDICE ALŪ TŌMULUI II

	Pagina
Prefață	1
Notă despre Dionisie Eclesiarculū	2
Manole Rosetū (Giani).	4
Notă la pag. 25 a tomului I	8
Alexandru Ipsilante, domnulū Munteniei.	8
Anexa la pag. 27, tomului I	9
Alaiulū la intrarea lui Ipsilante, 1775	10
Anexa la pag. 28, tom. I. Firmanulū lui Hamitū Sultanū	14
Notă la pag. 31. <i>Tratatulū de la Kainardgi</i>	24
» la pag. 31. Moneda Moldovenescă.	26
» » » 34.	27
Slobođie 'pe moșia Găvănesci-Buzěū	27
Codicele N. Crețulescu	28
Notă la pag. 39, <i>tomulū I.</i>	42
» » » 41 »	44
Religiunea sub Ipsilante	44
Documentū de la Leon-Vodă, 1666	45
Legea chinoviilorū sub Matei Basarabū.	49
Cartea bisericei S-tei Adormiri (Buzěū) 1775.	50
Chrisovulū mōnăstirei Văcăresci 1775	51
» » Nucetu 1775 Martie 20	54
» » Bunurilorū domnesci din Bucuresci, 1775	56

	Pagina
Chrisovul mănăstirei Plăviceni (Oltu) 1775	59
» » Bonțesci (Rîmnicul Săratu) 1775, Martie 26	60
» » S-tul Spiridonu, Bucuresti, 1775	61
» » Căldărușani, 1775	64
» » Crețulesci din 1775	66
Cartea pentru vama orașului Bălți a S-tului Spiridonu din Bucuresti, 1775	67
Hrisovul bisericeii Hagiu 1775	67
» mănăstirei Sadovei, 1775	70
» » Gănescu	70
» » Ciolanulu	71
Cartea schitului Hagi Dima din Bucuresti	72
» mănăstirei Dobesci (Muscelu)	73
» » Dădulesci	73
» bisericeii din tîrgulu Râmnicu (Slam Râmnicu)	73
» mănăstirei Valea Mare (Muscelu)	74
» » Cobiei (Vlașca)	75
» » Schitulu Virfulu Petrei (Vlașca) 1775	76
» mănăstirei S-tulu Ionu din Bucuresti	76
» » Tismana	77
» » Coziei	78
Cartea a doue schituri de sub muntele Coziei	79
» mănăstirei Negoesci	80
» » Schitulu Bistrița în peșteră	81
» » din orașulu Romnic (Slam R.)	82
» » S-tulu Nicolae din orașulu Focșani	84
» » Polovracii	85
» » Hurezu	86
» » Bistrița	87
» » Comana	90
» » Câmpu-Lungu	91
» » Târșor	93
» » Sinaia	94
» » Sloboșia dela satulu Vai-de-ei	94
» » Vieroșulu	96
» » Plumbuita	98
» » Slatinei	100
» » Stavropoleosu	101
» luI Ipsilante pentru Trei erarhi din Iași	103

	Pagina
Cartea lui Ipsilante pentru mănăstirea Bucovățu	104
» Sf. Iónu din Focșani	105
» mănăstirei Snagovă	107
» » Sf. Spiridonă vechiă	108
» » Radu-Vodă	109
» » Plătăresci	111
» » Mihai-Vodă pentru sare și vamă de Baltă	111
» » Vergului	112
Chrisovulă mănăstirei Archimandrită	113
Biserica Spirea, afară din București la 1775	115
Chrisovulă ei	115
Biserica domnescă din Craiova	117
Chrisovulă mănăstirei Dudu din Craiova	119
Inchinarea mănăstirei Aninosa la Mitropolie	120
Cartea schimniciloră dela cetatea Negrului-Vodă	120
Chrisovulă S-tei biserici ot livedea Văcăresculă	121
Ateneulă noă pe loculă acestei biserici	121
Nota la pag. 52, tom. I	122
Chrisovulă bisericei Bărațiloră, Bucuresci	123
Nota la pag. 60, tom. I	123
Chrisovulă mănăstirei Xeropotamu	124
» » Psilaidară	125
» » Șișmană în munții Tirnovului	127
Scrisori inedite dela archiva Patriarchiei	129
Scrisorea lui Al. Ipsilante către Avramie, din 1776, Oct. 10	129
Scrisorea lui Al. Ipsilante către Avramie din 1777, Ianuarie 26.	129
Scrisorea lui Al. Ipsilante către Avramie din 1778, Febr. 26.	130
A aceluiași către Avramie, 1778, Decembre 1	131
A lui Constantină Voevodă către Avramie, din 1780, Ianuarie 13	132
A lui Alexandru-Vodă (Ipsilante ?).	132
Scrisorea Elenei Dómna către Avramie, din 1781, Oct. 28	133
Scrisorea lui Ghermano ală Văcăresciloră, 1778, Maiă 1	133
» lui Procopie ală Chesarei Filipuluiă către Avramie, 1778, Maiă 6	135
A aceluiași către același, 1778, Iulie 23	136
A lui Atanasie Bărnovski, 1779, Oct. 20	137
Justiția sub Ipsilante	138
Forma de redacțiune a unei cărți de judecată în 1749	138
Cadii din Giurgiu intervenindă în judecată	139
Suretă dela acelu cadiă	139

	Pagina
Dionisie Eclesiarculu despre justiția sub Ipsilante	140
Raicevică despre justiția (notă) și abatele Domenico Sestini	140
Condicariile de județe, carte de condicari	142
Carte de la alu 3-lea logofetă la Craiova	144
Al 2-lea Armașu	144
Boerii lui Ipsilante la 1775.	144
Notă la pag. 82—95 a tomului I. Cultura publică	145
Anaforoa Mitropolitului Gregorie II, din 1777, pentru farmece	145
Chrisovulu lui Ștefanu Racovița oprindă însurătorea Grecilor cu fete române	147
Pacea dela Kiuciuk-Kainargi față cu chrisovulu acesta	148
In notă despre chrisovulu lui Leonu-Vodă din 1631, isgonindă Grecii	149
Dascălii Greci însemnați între 1760—1800	149
Bibliografie. din secolul XVIII (1770—1800)	150
Ardélu. Societatea filosofică a némului românescă	152
Actu pentru zidirea școlei dela Sf. Sava	153
Boerii Epitropi la 1775	153
Alexandru Comnenu Ipsilante despre organizarea școleloru sub Alex. Ipsilante	153
Chrisovulu școleloru lui Al. Ipsilante după Atan. Comnenu Ipsilante.	154
Intărirea chrisovului de către Patriarhă	161
<i>Istefimea la învățatură</i> , căutată de Domni	162
Enache Văcărescu tace despre organizarea școleloru	163
Procesu din 1776 pentru plata de simbrie a unui învățatoru.	165
Inființarea școlei din Ploesci la 1776	164
Școlele și mișcarea culturală din Ardeal	165
Tipografie. Fabrică de hârtie sub Ipsilante	165
Udriște Năsturelu despre tipografie și fabrica de hârtie sub Matei Basarabă.	166
Tacitu tipăritu la Iași	166
Mórtea lui Potemkin după «Ouvrage philosophique et littéraire din 1795	167
Chrisovulu dascăliloru dela S-tulu Gheorghe	168
Cartea bisericei S-ta Vineri pentru unu brutaru	169
Chrisovulu mănăstirei Colțea din Bucuresci, 1775	170—172
» pentru taleri 300 milă la Patriarhie	172
» școleloru dela Arvanitohori, 1779	174
Despre bresle	176
Carte de Cuiumgi-Bașa	177
» » Tarzi-Bașa și de Chiurgiu-Bașa de cojocari	177

	Pagina
Carte de ciohădăritŭ	178
» starosteŭ de cavafŭ din Bucuresci	178
» de privilegii pentru papugii, cavafŭ și cismari (1775)	178
» » staroste de neguțitori, 1775. Februarie 11	179
» » vătășie de pescari (Bucuresci)	180
» » » » brutari »	180
» » » » măcelari »	180
Chrisovulŭ neguțitorilorŭ Brașoveni (1775)	181
» de stărostie de neguțitori Brașoveni, 1776	183
» breslei croitorilorŭ, 1776	184
» » măcelarilorŭ, 1776	185
» » cojocarilorŭ (și alŭ celorŭ din Craiova) (1780)	187
» » croitorilorŭ (1781)	192
Federațiunea breslelorŭ, pânzarilorŭ și a abagiilorŭ	195
Armenii și Evreii	199
Staroste de Evrei	199
Comerciul, exportul, tarifŭ	200
Notă la paginile 119—121	200
Curtea vechiă ruinată	200
Palatŭ nouŭ în delulŭ Spirei	201
Sultzer despre noulŭ palatŭ	201
Orlanotrofia	201
Casa Beilicului	201
Mănăstirea Radu-Vodă	202
Herestrulŭ și S-tulŭ Elefterie	202
Dómna Ecaterina	202
Curțile Brâncovenesci	202
Mănăstirea Mărcuța	202
Edilitatea sub Al. Ipsilante	202
Hotarele Bucurescilorŭ	202
Indestularea pieței	203
Pitaculŭ domnescŭ relativŭ, din 1775, Noembre 5	203
» » » 1775, Noembre	204
Nartulŭ generalŭ, 1775	205
Pitaculŭ relativŭ la nartŭ, 1775, Noembre 15	205
Catologulŭ generalŭ alŭ nartului	206
Menzilurile	209
Dregerea podului Creței	209
» » Măicănesci	209

	Pagina
Suilgii la două cișmele noue	209
Chrisovulŭ apelorŭ	209
Conspirațiunea lui Candesculŭ, după Viaggio in Valachia e Moldavia	209
Condițiunile suplimentare la tratatulŭ din 1774 după Hammer	210
Extrait d'un rapport daté du 3 Septembre, 1774	211
Notă la Capit. XV	215
Divanulŭ Knéjiei Moldovei. — Sigiliŭ	215
Notă la pag. 124 a tomului I-iŭ	216
» » » 125 »	217
Arzulŭ despre Grigorie Ghica, 1775	217
Notă la pagina 127	219
Opera lui Toma Logofétulŭ	219
Prefața ei	221
Chrisovulŭ lui Alex. Ghica, din 1776, de aședemîntululŭ țerei, 1776	222
Semnătura și Sigiliulŭ lui Gregorie Ghica Vodă, 1777	265
<i>Dunanmale</i> sub Gr. Ghica	265
» sub Alex. Ipsilante	266
Notă la pag. 141	266
Analisa chrisovului școlelorŭ dela Greg. Ghica, 1766	266
Budgetulŭ Academiei la 1766	267
» școlelorŭ județene, 1766	268
Școlele la 1771	268—269
Episcopulŭ Leonŭ și I. grécă (în notă)	269
Mitropolitulŭ Gavrilŭ și I. grécă	269
Gramatica română a lui Macarie	269
Rumianțofŭ și limba grécă în școli	270
Divanulŭ cnéjiei Moldovei, ocupândŭ localulŭ Academiei	270
Dascălŭ românŭ la satŭ la Ruginosa	271
Școla dela mănăstirea Putna și Arhim. Măzărénulŭ	271
Atestatŭ școlarŭ dela mănăstirea Putna, 1778	271
Cărți didactice de Episcopulŭ Anfilochie	272
Abonamentŭ la gazeturile dela Brașovŭ, sub Gr. Ghica	272
Doctorii sub Gr. Ghica	272
Despre sēma Visteriei Moldovei. Dascălii la 1776	273
Biserica sub Gr. Ghica. Chrisovulŭ din 15 Iulie 1764	273
Oprirea de înmulțire nepotrivită a bisericilorŭ	273
Iacobŭ Stamate călugărŭ la 20 ani	274
Notă la cap. XX a tomului I-iŭ	274
Cartea către boeri a lui Gr. Ghica la 1764	274

	Pagina
Despre chrisovulŭ din 1766 alŭ lui Gr. Ghica, oprindŭ «omenii proști de a intra în boerime»	275
Clăcașulŭ sub Gr. Ghica	275
100 toege unui țeranŭ pentru cā ș'a aratŭ ogorulŭ cu unŭ plugŭ boerescŭ.	276
Anaforaua Divanuluiŭ la 1775, relativă la ȃilele de pontŭ	277
Addenda la cap. XXI despre Bucovina (1)	279
Notă la pag. 152	288
Versuri la mŭrtea lui Gr. Ghica Vv.	288
Convențiunea hotarelorŭ Bucovinei, 1776, 2 Iuliŭ	292
Addenda la cap. Domniei lui Greg. Ghica	297
Chrisŭve dela Gr. Ghica, relative la biserica	297
Scrisori inedite dela Arhiva Patriarchiei	298
Scrisŭrea lui Greg. Ghica cātre Patriarch	298
Asemenea cātre Avramie, din 23 Iulie, 1776	299
Asemenea » » » 24 Iunie, 1777	300
Scrisŭrea lui Procopie Mitrop. Chesariei 7 Oct. 1777	301
» lui Vartolomei cātre Avramie	301—304
» » » » » 1 Nombre 1776	304
» » Ghedeonŭ, egumenŭ Cetățuei. Restaurarea mŭnăstirei, 22 Octombree, 1777	306
Scrisŭrea Domniței cātre Patriarhŭ, 1778	306
» lui Ghedeonŭ » » despre daruri distribuite în țera Romānescă, 1776	307
Evreii opriți de a locui prin sate	308
Bucovina pe timpulŭ lui Alex. Moruzi	308
Școlele în Bucovina	309

(1) În ȃilele din urmă a māi apărutŭ o serie nouă de documente relative la Bucovina, nepublicate în colecția Hurmuzache. Se potŭ consulta în opera «Bukowinas Entstehen und Aufblŭhen zu Maria Theresias Zeit, nach Acten aus folgenden Archiven: k. und k. Kriegsministerium; dessen Kartenarchiv; k. und k. Haus-Hof und Staats-Archiv; k. k. Ministerium des Innern; deren Adelarchiv; k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht.

1 Theil, 1772 bis Juni 1775, von Dr. Daniel Werenke, mit 19 Plānen, 1 Karte und Dislocationstabele, 8° Wien 1892, bei T. Tempsky,

Māi posedem asupra Bucovinei o serie inedită de documente estrase din raporturile Ambasadorului Venețian din Viena, cātre guvernulŭ Veneției, din Biblioteca Marciană de la Veneția, aflate acolo de amiculŭ nostru D. C. Esareu. Le vom publica într'unŭ volumŭ suplementarŭ de anexe, māi târziu.

	Pagina
Diata lui Vartolomei Măzărénului. D. profesor Sbiera despre mișcarea literară în Bucovina la 1778—1786	311
Anexa la pag. 171—173, tom. I	313
Const. Moruzi Vodă, documente relative	313
Chrisovul lui Const. Moruzi pentru venitul boerilor, 1779	315
Otărîrea boerilor de a fi uniți, 1782	317
Anexa la pag. 173, tom. I	318
Firmanul pentru uciderea lui Bogdan și Cuza	318
Anexa la pag. 178, tom. I	321
Chrisovul lui C. D. Moruzi de scutirea preoților și darea lor pentru școala din Țarigrad (1780)	321
Chrisovul de miluire a școlii dela Patmos	323
Venitul mortasipiei acordat mănăstirii Galata	325
Diverse chrisóve de miluire de mănăstiri, dela C. Moruzi.	325
Intervenirea lui C. Moruzi în afacerile bisericei Bucovinene, documente din 1779—1780.	326
Semnătura lui C. Moruzi cu litere	328
Documente relative la proibițiunea importului spiritoaselor din Polonia, sub Gr. Ghica	328
Anexa la pag. 180 tom. I	333
Anexa la pag. 184, tom. I	336
Carra provocă înființarea de consulate franceze în Principate, 1782	336
Starea economică, industrială și comercială după Carra la 1782	337—339
Anexa la pag. 188	340
» » » 189, tom. I	340
Povestirea fugei celor doi fii ai lui Ipsilante după En. Văcărescu	340
Visita lui En. Văcărescu la Împăratul Austriei.	344
Anexa la pag. 195, tom. I, (despre Caragea)	347
» » » 196 » » »	347
Enache Văcărescu înrudit cu Vodă Caragea	347
Anexa la pag. 211, tom. I	347
Anaforaua Divanului și rezoluțiunea lui Alex. Constantin Mavrocordat Vv., relative la Evrei	347—349
Anexa la pag. 211	349
Analisă de chrisóve dela Alex. Mavrocordat	349
» » » » » » (despre biserică)	350
Boierii din Divanul lui Alex. Mavrocordat	350
Anexe la pag. 212 și 213	350
Documente relative la oprirea velnițelor	351

	Pagina
Notă la pag. 210, tom. I	353
Anexă la pag. 213 » »	353
Anafora și rezoluțiunea lui Alex. Mavrocordatū pentru stârpirea hoților, 1783	353
Anexa la pag. 216	355
Consulatele Austriace în Principate	355
D. Pastia despre Consulatele din Iași	355
Anexa la pag. 220	358
Anexa la pag. 222	358
Capetele de invoire din 1773 Decembre 28, după Const. Radoviči Golescu	358
Hatișerifulū lui Abdulū Hamidū din 1784	359
Chrisóve relative la biserică, dela Al. I. Mavrocordatū	365
Anexa la pag. 225	366
Anexa la pag. 228	366
Analisa hrisovului sobornicescū pentru daniī dela Alex. Mavrocordatū	366
Documente dela domniī următorī lui Gr. Ghica	367
Cuvintū contra Nicotinei de N. Mavrocordatū	369
Addende la domniile din Moldova între 1774—1786	369
Documente de moși arse în mōnăstirea Danculū	370
Călugării greci nu dispuneau singuri de averile mōnăstirilorū închinate (1775)	375
Anexa la pag. 230	376
Chrisovulū fabricעי de sticlărie la Hârlăū (1786)	376
Chrisovulū lui Iō Alex. C. Mavrocordatū, relativū la brésla neguțitorilorū, 1783, Septembre	377
Chrisovū dela I. Alex. Mavrocordatū, din 1785, pentru scutiri de vamă a mărfעי importată de Zota Panaitū	384
Scutiri la Șangâi	384
Sigilulū Totrușului	385
Documentū de rēsplătire a slujbelorū Hatmanului C. Ghica	385
Anexa la pag. 241 (despre Iacobū Episcopulū grecū)	385
Portretul Impărătesעי Ecaterina	388
Anexa la pag. 244	388
Anexa la pag. 245 și 265	388
Condica No. 9 dela N. Caragea	388
Acte dela N. Caragea relative la biserică	389
Anexa la pag. 264	397

	Pagina
Anexa la pag. 267. Pitac către vel Agă pentru închiderea prăvălielor în zile de sărbători	397
Anexa la pag. 270. Acte despre hotarele din partea Ardélului	399
Anexa la pag. 285	411
Alaiul Consului rusesc, 1783	411
Anexa la pag. 296	412
Anexa la pag. 307	412
Anexa la cap. XXXV, pag. 314	412
Carte de Ceaușu de Păhărniceii	412
Anexa la pag. 357. Urmărirea a doi armași hoți	413
Anexa la pag. 332 și 362	413
Pitac de numire de judecători la departamentu (1784)	414
Convocarea Divanului pentru pricina lui Chișescu cu Andrei Négu	414
Constringere de debitorii pentru datorii	414
Procesu pentru datorii	415
Dreptulu mănăstirei Sinaia la dijma din puțuri de păcură	416
Procesulu lui Ioniță Merișescu contra paharniculu Radu Golescu	417
Procesu dela o cărciumă	418
Regulare de clironomie	420
Carte către Mitropolitu să dea carte de blăstemu	422
Hoție de inele în Moldova urmărită în Muntenia	423
Istoriculu caselor lui Toma Cantacuzino	425
Procesu pentru lână cu paharniculu Jianu	426
Urmărirea dreptulu unui vătafu de visterie din sumele împlinite de elu	430
Nedreptatea unei văduve urmărită de M. Suțu	430
Mandatü de aducere	430
Stricare de căsnicie	431
A treia parte din clironomiä la cutia de milostenii	431
Chrisovü minciunosü	431
Anexa la cap. XLVII, relativă la biserică sub M. Suțu	432
Odórele bisericéi Crețulescilorü	433
Chrisovulu mănăstirei Sf. Spiridonü nou (1784 Febr. 9)	434
Chrisóve relative la biserică, după cod XI	434
Chrisovulu bisericéi Spirea	435
Scutela a patru clericii dela Craiova	436
Cartea Schitulu Bânda	437
Reinoirea de chrisóve mănăstiresci în folosulu marelui Logofetü	438
Anexa la pag. 374	439
Preotü nemoralü	439

	Pagina
Ghermanŭ, egumenulŭ din Văcărescŭ, către Patriarchulŭ, cerëndŭ Sf. Iemnŭ pentru boerŭ	440
Metoda călugărilorŭ grecŭ de a aduna parale	441
Icôna mănăstirei Stavropoleosŭ	441
Documente din Archiva Patriarchiei dela Constantinopole	441—495
Anexa la pag. 380 și 424	495
Scaune de măcelărie date lui Vel Vist. N. Brâncoveanu	495
Bolovanŭ de sare dați lui Dumitru	495
Asemene lui Popa Izanŭ	496
Monopolulŭ băturilorŭ spirtose alŭ Mitropoliei, Bucuresci	496—497
Miluirŭ la s-tulŭ Munte	497
Vinăriciŭ mănăstirei Vlach-Seraŭ	497
Anexa la pag. 399	498
Șinkaŭ alumnŭ la Roma (notă)	498
Anexa la pag. 406	499
Carte pentru perceperea cotăritului	499
Asemene la negușitorŭ din țeră	499
Carte deschisă la mâna cotarilorŭ	500
Addenda la Divanulŭ Craiovei	500
Anexa la Cap. L (pag. 432)	500
Totŭ anexă la Cap. L și LI pag. 432 și 452	501
Cașurŭ de Penteleŭ la 1782	501
Abusurŭ netolerate din partea Vameșilorŭ	501
Anexa la pag. 466	502
Cutia milelorŭ	502
Pensiuni	502
Pivnițe scutite de birurŭ	502
Anexa la pag. 511	503
Suilgiulŭ dela Cișmeoa Mavrogheni	503
Podulŭ dela Tangana	503
Notă la pagina 548	503
Anexă la pag. 166	504
60 Facsimile diverse de scrisorŭ, semnături și sigiliŭ	505—526
Indicele	527

